

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.
NOVUM TESTAMENTUM

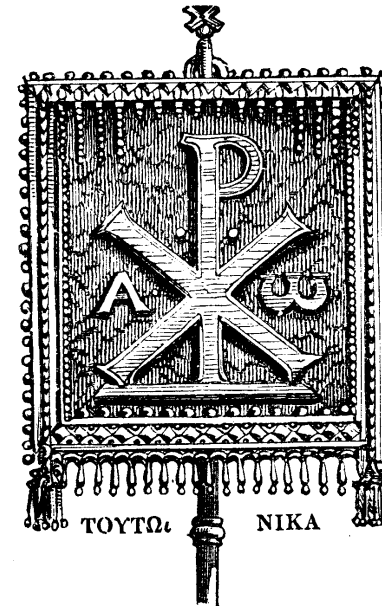
TEXTUS STEPHANICI A.D. 1550.

ACCEDUNT VARIAE LECTIONES EDITIONUM BEZAE,
ELZEVIRI, LACHMANNI, TISCHENDORFII,
TREGELLESII.

CURANTE

F. H. A. SCRIVENER, A.M., D.C.L., LL.D.

Cantabrigiae:
TYPIS ACADEMICIS.

CANTABRIGIAE, DEIGHTON, BELL ET SOC:
LONDINI, G. BELL ET FILII: WHITTAKER ET SOC.
M.DCCC.XCII.

PRAEFATIO.

PRAE manibus habes, lector Deo per Christum dilecte, illius celeberrimae Novi Foederis editionis exemplar (uti speramus) fidissimum, quam Robertus Stephanus A.D. 1550 Parisiis prodidit: exceptis dumtaxat manifestis preli Stephanici vitiis (quae tamen omnia, praeter spirituum et accentuum errores, in marginem nostrum inferiorem relegata notavimus); punctis etiam et sectionum majorum, seu *pericoparum*, divisionibus ferè ad Bengelii, Lloydii, recentiorum, arbitrium castigatis. Notandum est vero nos pro *κἀγώ*, *κἀκεῖ* et similibus Stephani formis *κἀγώ*, *κἀκεῖ* κ.τ.λ.; pro *αὐτοῦ*, *αὐτῶ*, *αὐτὸν* tantum non ubique* *αὐτοῦ*, *αὐτῶ*, *αὐτὸν* adhibuisse: pro *Ἀβραὰμ* (quod Stephanus unà cum pluribus N. F. codicibus ex LXXvirali versione passim sibi vindicavit) *Ἀβραὰμ* scripsisse: *ρρ* in mediâ voce potius quàm *ρρ̄*, *ζῆν* potius quàm *ζῆν* a Stephano plerumque usitatum, dedisse: haec quidem postrema nescimus an verius.

At ne post tot virorum doctorum curas in textu N. F. adornando nuper exercitatas, sacrarum literarum studiosis parum consuluisse videremur, si nuda libri Stephanici verba, sine suppellectili criticâ quantulâcumque in lucem proderemus; lectiones variantes ex aliis editionibus praestantioribus quinque diligenter excerptas, ad calcem singularum paginarum subiecimus: locos textûs Stephanici ita in dubium vocatos typo minutiore, crassiore, nigriore insignivimus; nisi varietas ipsa accentus, puncta, hujusmodi nugas respiceret, aut e merâ unius vel alterius officinae negligentia planè oriretur.

* ἐφ' αὐτῶν Apoc. ix. 11 necessariò retinendum duximus. Cf. etiam Matt. xxiii. 4. Marc. vi. 4

Præcipuum autem editioni Elzevirianæ, Lugduni Batavorum A.D. 1624 impressæ, laborem impendimus, quippe quæ, non optimo sanè jure, *textum ab omnibus receptum* præbere sit judicata. Hujus editionis locos a Stephanicâ nostrâ diversos Millius (*Proleg. N. T.* § 1307) XII tantum; Tischendorfius (*Proleg. N. T.* p. LXXXV. A.D. 1859) CL describit. Nos, censu habito, lectiones CCLXXXVI inter utramque differre invenimus, istarumque rerum curiosis indicamus.

N. F. editiones a Theodoro Bezâ per annos plus triginta (A.D. 1565, 1576, 1582, 1589, 1598) elaboratæ, cum alias ob causas notatu sunt dignæ, tum quod fontes unde duxerint librarii Elzeviriani, a Stephano dissidentes, luculenter ostendunt. Vellemus quidem omnes omnium Bezae editionum lectiones variantes hõc in opusculo studiosæ juventutis oculis subdidisse; nunc autem, spatiis exclusi iniquis, primam tantum ejus editionem nos in lectorum fructum adhibere posse vehementer dolemus.

Hactenus de vetustioribus. Reliquum est ut eorum merita leviter perstringamus, quorum hominum operâ usi theologi hodierni in sanctarum Scripturarum volumen, novis instructi subsidiis atque uberiore materiæ copiâ, incumbunt: Lachmannum intelligimus, Tischendorfius, Tregellesium. Horum enim trium editiones tam anxîâ curâ excussimus, ut ne minimam quidem verborum a textu Stephanico discrepantiam scientes negligereamus*.

Agmen ducit Carolus Lachmannus (*N. T. Berolini*, 1842—50), ingenii viribus et elegantîâ doctrinæ haud pluribus impar; editor N. F. audacior quam limatior: cujus textum, a recepto longè decedentem, tantopere judicibus quibusdam subtilioribus placuisse jamdudum miramur: quippe qui, abjectâ tot caeterorum codicum Graecorum ope, perpauca antiquissimis (nec iis integris,

* N tamen quod vocant *ἑφελκυστικὸν* et *οὕτως* ante consonantem, formas ferè semper ab his criticis usitatas, taciti prætermisimus.

nec per eum satis accuratè collatis) innixus, libros sacros ad sæculi post Christum quarti normam restituuisse sibi videatur; versionum porrò (cujuslibet codicis aetatem facillè superantium) Syriacæ atque Aegyptiacarum, contemptor, neutrius linguæ peritus; Latinarum contrâ nimius fautor, prae Bentleio ipso Bentleianus.

Longè aliam ingreditur viam Aen. F. Constantinus Tischendorfius, cujus editio N. T. septima nuperrimè (A.D. 1859) Lipsiæ prodiit. Hujus viri industriam mirabilem, per viginti annorum sudorem, itinera, indagations testatam, nos dignis laudibus prosequi nec licet nec necesse est. Nemo vivus—si Millium Westeniumque excipias, nemo mortuus—tam immensam lectionum ex optimis libris manu scriptis collectarum farraginem, e tenebris produxit. In textu autem sacro ad pristinam sinceritatem restituendo veremur ne minus feliciter versatus sit, siquidem veræ rei criticæ leges nondum sunt stabilitæ, et ipse criticus vacillantis judicii crimine vix aut ne vix quidem absolvendus. Unum pro certo constat, Tischendorffii editiones duas præstantissimas (A.D. 1849, 1859 Lipsienses) inter se locis non minus MCCXCVI discrepare, quorum locorum DXXV cum Elzeviriano textu nunc demum (A.D. 1859) amicè conjurare, aliâ lectione priùs (A.D. 1849) ab auctore praelatâ.

Opus imperfectum a S. P. Tregellesio optimè tentatum non est cur multis disceptemus. Fasciculum Matthæi Marcique Evangelia complectentem, codicibus Graecis antiquissimis, versionibus, Patribus denuo examinatis, A. D. 1857 publici juris fecit: caetera adhuc desiderantur. Libellum etiam *Ἀποκαλύψεως*, quem A. D. 1844 edit, in lectoris nostri gratiam discussimus. De textu Tregellesiano hoc solum addemus, illum de placitis vel Lachmanni, vel Tischendorffii, vel utriusque, haud saepe recedere.

Haec sunt quæ ad instituti nostri rationes explicandas idonea duximus. Valeas, lector *θεόφιλε*: fruaris

labore nostro, tenui eo quidem, at nec parvo nec ingrato. Foveas, perscruteris τὰ ἱερὰ γράμματα, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

F. H. A. SCRIVENER.

Dabam ad Cenionis Ostia,

III Kal. Octobr. A. D. 1859.

Lenibus Abbatis Transatlantici, Gebhardtii Estoni, doctorum aliorum, admonitionibus correpti, immo potius eruditi, mendas prioribus nostris editionibus inhærentes pro viribus correximus; Tregellesii varias lectiones tandem integras suis quasque sedibus supplevimus; Tischendorffii textum ad octavam ejus recensionem, locis ΠΙΜΔV a septimâ discrepantem, sedulo accommodavimus. Editores ipsos, eheu! quos viros, natu ferè æquales, indole et famâ satis dispares, ambo semper in adversum nitentes, ambo piis laboribus infractos, intra hoc biennium mors abripuit immatura. Cujus duumviratûs nos adhuc superstites, in eodem stadio haud æquis passibus procurrimus, studia hæc sacra nisi cum vitâ, si ita fert Dei voluntas, nequaquam deposituri. Hendoni, in agro Trinobantium, Kal. Novembr., 1876.

Catalogus siglarum in notulis nostris adhibitaram.

S	editionis Stephani 1550 lectionem indicat.
B Bezae 1565.....
E Elzeviri 1624.....
L Lachmanni 1842—1850.....
T Tischendorffii 1865—72.....
Tr Tregellesii 1857—1872.....
L marg...	Lachmanni marginis interioris...
Tr marg..	Tregellesii marginis.....

[L], [T], [Tr] lectionem ab L, T, Tr uncinis inclusam innuit.

+ aliquid textui Stephanico adjectum denotat, at — aliquid subtractum.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ¹.

ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἸΗΣΟΥ Χριστοῦ, υἱοῦ Δα-1
βίδ², υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ· 2
Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ 3
ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ·
Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑσρώμ· Ἑσρώμ δὲ ἐγέννη-
σε τὸν Ἀράμ· Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ· 4
Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών· Ναασσών
δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών· Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν 5
Βοὺζ⁴ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· Βοὺζ⁴ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ⁵
ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ⁵ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί· Ἰεσ- 6
σαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβίδ² τὸν βασιλέα· Δαβίδ² δὲ
ὁ βασιλεὺς⁶ ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα⁷ ἐκ τῆς τοῦ
Οὐρίου· Σολομῶν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ· Ῥο- 7
βοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἀσά⁸· Ἀσά⁸ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσα- 8
φάτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ὀζίαν⁹· Ὀζίας¹⁰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωά- 9
θαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἐζεκίαν¹¹· Ἐζεκίας¹² δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ¹⁰
Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμὼν¹³· Ἀμὼν¹³ δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ἰωσίαν¹⁴· Ἰωσίας¹⁵ δὲ ἐγέννησε τὸν 11
Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοι-
κεσίας Βαβυλῶνος· Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν 12
Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ· Σα-

¹ Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον LTr. Κατὰ Ματθαῖον T. — ἅγιον B.
² Δαβίδ LTr. Ἀβραάμ *passim* S. ⁴ Βοὺς LTr, Βοὺς T. ⁵ Ἰωβὴδ
LTr. ⁶ — ὁ βασιλεὺς LTr. ⁷ Σολομῶνα TTr. ⁸ Ἀσάφ LTr.
⁹ Ὀζείαν LTr. ¹⁰ Ὀζείας LTr. ¹¹ Ἐζεκίαν L.
¹² Ἐζεκίας L. ¹³ Ἀμὼς LTr. ¹⁴ Ἰωσειάν LTr.
¹⁵ Ἰωσειάς LTr.

13 λαθηλ δε ἐγέννησε τὸν Ζοροβάρην· Ζοροβάρην
 δε ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δε ἐγέννησε τὸν
 14 Ἐλιακεὶμ· Ἐλιακεὶμ δε ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ· Ἀζώρ
 δε ἐγέννησε τὸν Σαδώκ· Σαδώκ δε ἐγέννησε τὸν
 15 Ἀχείμ· Ἀχείμ δε ἐγέννησε τὸν Ἐλιούδ· Ἐλιούδ
 δε ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δε ἐγέννησε τὸν
 16 Μαθάν¹⁷· Μαθάν¹⁷ δε ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ
 δε ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς
 ἐγεννήθη ἸΗΣΟΥΣ ὁ λεγόμενος Χριστός.
 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαβίδ¹⁸,
 γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβίδ¹⁸ ἕως τῆς μετοι-
 κεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ
 τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ
 δεκατέσσαρες.
 18 ΤΟΥ δὲ Ἰησοῦ¹⁹ Χριστοῦ ἡ γέννησις²⁰ οὕτως ἦν.
 μνηστευθείσης γὰρ²¹ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ
 Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ
 19 ἔχουσα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ
 αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγμα-
 20 τίσαι²², ἐβουλήθη λάθρα²³ ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα
 δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ'
 ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, “Ἰωσήφ, υἱὸς Δαβίδ¹⁸, μὴ
 φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ
 γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἁγίου.
 21 τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰη-
 σοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
 22 ἁμαρτιῶν αὐτῶν.” Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πλη-
 ρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ²⁴ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου,
 23 λέγοντος, “Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέ-
 ξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι²⁵ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμα-
 νουήλ,” ὃ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Μεθ’ ἡμῶν ὁ²⁶
 24 Θεός. Διεγερθεὶς²⁷ δὲ ὁ* Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου
 ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ

¹⁷ Μαθάν LTTTr.

¹⁸ δαυείδ LTTTr.

¹⁹ — Ἰησοῦ Tr.

²⁰ γένεσις LTTTr.

²¹ — γὰρ LTTTr.

²² δειγματίσαι LTTTr.

²³ λάθρα L.

²⁴ — τοῦ LTTTr.

²⁵ καλέσεις B.

²⁶ — ὁ L.

²⁷ ἐγερθεὶς LTTTr.

* — ὁ T.

παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγινώκειν²⁵
 αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν²⁸ υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον²⁹.
 καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἸΗΣΟΥΝ.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰου- 2
 δαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι
 ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγον- 2
 τες, “Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
 εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
 ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.” Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης 3
 ὁ βασιλεὺς¹ ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ'
 αὐτοῦ· καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ 4
 γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ
 ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπον² αὐτῷ, “Ἐν Βηθ- 5
 λεὲμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ
 προφήτου, ‘Καὶ σύ, Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς 6
 ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ
 ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαὸν μου
 τὸν Ἰσραήλ.’” Τότε Ἡρώδης, λάθρα³ καλέσας τοὺς 7
 μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινο-
 μένου ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπε, 8
 “Πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε⁴ περὶ τοῦ παιδίου·
 ἐπὰν δὲ εὑρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καγὼ ἔλθω
 προσκυνήσω αὐτῷ.” Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασι- 9
 λέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ
 ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἔλθων ἔστη⁵ ἐπάνω οὗ
 ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν 10
 χαρὰν μεγάλην σφόδρα· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, 11
 εἶρον⁶ τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ,
 καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες
 τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυ-
 σὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρηματισθέντες 12
 κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης
 ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

²⁸ — τὸν LTTTr.

²⁹ — αὐτῆς τὸν πρωτότοκον LTTTr.

¹ ὁ βα-

σιλεὺς Ἡρώδης LTTTr.

² εἶπον T.

³ λάθρα L.

⁴ ἐξετάσατε

ἀκριβῶς LTTTr.

⁵ ἐστάθη LTTTr.

⁶ εἶδον LTTTr.

13 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, καὶ λέγων, “Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.” Οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, “Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ‘Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.’” Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ’ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, “Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ δόξετε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρὶ. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναΐξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.”

Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆ-

13 φαίνεται κατ’ ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, “Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.” Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, “Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.” Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνείλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διημερίων καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, “Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.” Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ’ ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων, “Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.” Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ’ ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔλθων κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

7 κατ’ ὄναρ ἐφάνη L, κατ’ ὄναρ φαίνεται Tr. 8 - τοῦ LTr.
 9 δια LTr. * Ῥαμὰ T. 10 - θρήνος καὶ LTr. 11 ἠθέλησεν L
 Tr marg. 12 φαίνεται κατ’ ὄναρ LTr. 13 εἰσηλθεν LTr.
 14 - ἐπὶ LT[Tr]. 15 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου LTr.
 16 Ναζαρέθ BLTr.

1 - καὶ LT[Tr]. 2 διὰ LTr. 3 Ἡσαΐου L.
 4 ἦν αὐτοῦ LTr. 5 + [πάντες] L. 6 + ποταμῷ LTr.
 7 - αὐτοῦ LT[Tr]. 8 καρπὸν ἀξίων LTr. 9 - καὶ LTr.
 10 ὑμᾶς βαπτίζω LTr. 11 + αὐτοῦ LTr.

14 ναὶ ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης¹² διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, “Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, 15 καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν¹³, “Ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην.” Τότε 16 ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς¹⁴ ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς¹⁵ ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνεώχθησαν* αὐτῷ¹⁶ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ† καταβαῖνον 17 ὡσεὶ περιστεράν, καὶ¹⁷ ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν. καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, “Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα†.”

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ 2 Πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα¹ καὶ νύκτας τεσ- 3 σαράκοντα², ὕστερον ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ³ ὁ πειράζων εἶπεν³, “Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ ἵνα οἱ 4 λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, “Γέγραπται, ‘Οὐκ ἐπ’ ἄρτω μόνῳ ζήσεται⁴ ἄνθρωπος, ἀλλ’ ἐπὶ⁵ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος 5 Θεοῦ.’” Τότε παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν⁶ αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον 6 τοῦ ἱεροῦ, καὶ λέγει⁷ αὐτῷ, “Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ, “Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελείται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα 7 σοῦ.” Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Πάλιν γέγραπται, 8 ‘Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.’” Πάλιν παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν 9 λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ 9 κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει⁸ αὐτῷ, “Ταῦτα πάντα σοι⁹ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι.” 10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ὑπαγε¹⁰, Σατανᾶ· γέ-

γραπται γάρ, ‘Κυριον τον Θεον σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.’” Τότε ἀφίησιν αὐτόν 11 ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

ἌΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς¹¹ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, 12 ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ καταλιπὼν τὴν 13 Ναζαρέτ¹², ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναοῦμ¹³ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου¹⁴ τοῦ προφήτου, 14 λέγοντος, “Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν 15 θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς¹⁵ μέγα, καὶ 16 τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέ- τειλεν αὐτοῖς.”

Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καὶ λέγειν, 17 “Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.” Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς¹⁶ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς 18 Γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς*. καὶ λέγει αὐτοῖς¹⁷, “Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω 19 ὑμᾶς ἀλιεῖς* ἀνθρώπων.” Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ 20 δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ἐκεῖθεν, 21 εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως 22 ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ περιῆγεν ἄλλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς¹⁸, διδά- 23 σκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρῦσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπειῶν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπήλθεν† 24

¹² — Ἰωάννης LTr. ¹³ (ν) αὐτῷ LTr marg. ¹⁴ βαπτισθεὶς δὲ LTr. ¹⁵ εὐθὺς ἀνέβη LTr. * ἀνεώχθησαν L. ¹⁶ — αὐτῷ [L]T. † πνεῦμα Θεοῦ T. ¹⁷ — καὶ LTr. † ἠυδόκησα T. ¹ τεσσαράκοντα TTr. ² τεσσαράκοντα (Tr) νύκτας T. ³ + αὐτῷ LTr (priori αὐτῷ omisso, TTr). ⁴ + ὁ LTr. ⁵ ἐν LTr. ⁶ ἕστησεν LTr. ⁷ εἶπεν L. ⁸ εἶπεν LTr. ⁹ σοὶ πάντα TTr. ¹⁰ + ὀπίσω μου [L].

¹¹ — ὁ Ἰησοῦς TTr. ¹² Ναζαρέθ B, Ναζαράθ L, Ναζαρά TTr. ¹³ Καφαρναοῦμ LTr. ¹⁴ Ἡσαίου L. ¹⁵ σκοτία (σκότει T) φῶς εἶδεν LTr. ¹⁶ — ὁ Ἰησοῦς LTr. * ἀλιεῖς secundis curis T. ¹⁷ + [ὁ Ἰησοῦς] L. ¹⁸ ὁ Ἰησοῦς ὄλη τῇ Γαλιλαίᾳ L, ἐν ὄλη τῇ Γαλιλαίᾳ (— ὁ Ἰησοῦς) T, [ὁ Ἰησοῦς] ἐν ὄλη τῇ Γαλιλαίᾳ Tr. † ἐξῆλθεν Tr marg.

ἢ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, παικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ¹⁹ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθερά-
25 πεισεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ-
λοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱερο-
σολύμων καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἱερδάνου.

5 ἸΔΩΝ δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον¹ αὐτῷ² οἱ μαθηταὶ αὐ-
2 τοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς,
3 λέγων, “Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐ-
4 τῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοι³ οἱ
5 πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. μακάριοι
6 οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. μα-
κάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην·
7 ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες·
8 ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ
9 καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. μακάριοι οἱ
10 εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ⁴ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. μα-
κάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
11 ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακάριοί ἐστε, ὅταν
ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν
12 ῥῆμα⁵ καθ’ ὑμῶν ψευδόμενοι⁶, ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίrete καὶ
ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς·
οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 “Ἑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας⁷ τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας⁷
μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει
ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι⁸ ἔξω, καὶ⁹ καταπατεῖσθαι ὑπὸ
14 τῶν ἀνθρώπων. Ἑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου·
οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν
μόδιον, ἀλλ’ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς
16 ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν

¹⁹ — καὶ LTr [Tr marg.]. ¹ προσῆλθον TTr. ² — αὐτῷ L.
³ vv. 4, 5, *transponunt* LTr. ⁴ — αὐτοὶ T[LTr]. ⁵ — ῥήμα
LTr. ⁶ — ψευδόμενοι L [Tr marg.]. ⁷ ἄλα T *secundis curis*.
⁸ βληθέν LTr. ⁹ — καὶ LTr.

τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα,
καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

“Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ¹⁷
τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶ-
σαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐ-¹⁸
ρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ
ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ὅς ἐάν οὖν¹⁹
λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ
διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὅς δ’ ἂν ποιήσῃ
καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ²⁰
περισσέυσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν¹⁰ πλείον τῶν γραμ-
ματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐκούσατε ὅτι ἐρρήθη¹¹ τοῖς²¹
ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὅς δ’ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζό-²²
μενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ¹² ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει·
ὅς δ’ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά¹³, ἔνοχος ἔσται
τῷ συνεδρίῳ· ὅς δ’ ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς
τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ²³
δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ* μνησθῆς ὅτι
ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν²⁴
σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπαγε, πρῶτον
διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθὼν πρόσφερε
τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ,²⁵
ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ’ αὐτοῦ¹⁴, μήποτε σε παραδῶ
ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῶ¹⁵ τῷ
ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ἀμὴν λέγω²⁶
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῶς τὸν ἔσχα-
τον κοδράντην. Ἐκούσατε ὅτι ἐρρήθη τοῖς ἀρχαίοις¹⁶,²⁷
Οὐ μοιχεύσεις· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων²⁸
γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς¹⁷ ἤδη ἐμοίχευσε

¹⁰ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη T. ¹¹ ἐρρήθη LTr. ¹² — εἰκῆ
LTr [Tr] Tr marg. ¹³ Ῥακά T. * καὶ ἐκεῖ Tr marg. ¹⁴ μετ’
αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ LTr. ¹⁵ — σε παραδῶ LTr [Tr]. ¹⁶ ἐρρήθη
LTr, — τοῖς ἀρχαίοις LTr. ¹⁷ αὐτὴν LTr, — αὐτῆς T.

29 αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ¹⁸. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου,
30 καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν¹⁹.

31 “Ἐρρέθη²⁰ δέ, ὅτι²¹ ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσῃ²² τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι²³. καὶ ὁς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ²⁴, μοιχᾶται. Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη²⁰ τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι²⁵. ἔστω²⁶ δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. Ἐκούσατε ὅτι ἐρρέθη²⁰, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ’ ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ²⁷ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα²⁸, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ἔπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε δίδου²⁹. καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι* μὴ ἀποστραφῆς. Ἐκούσατε ὅτι ἐρρέθη²⁰, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχ-

¹⁸ ἑαυτοῦ L. ¹⁹ εἰς γέενναν ἀπέλθῃ LTr. ²⁰ ἐρρήθη LTr.
²¹ — ὅτι LTr. ²² πᾶς ὁ ἀπολύων LTr. ²³ μοιχειθῆναι LTr.
²⁴ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας LTr marg. ²⁵ ποιῆσαι ἢ μέλαιναν LTr. ²⁶ ἔσται L. ²⁷ ραπίσει εἰς LTr (non marg.). ²⁸ σιαγόνα σου LTr. — σου T. ²⁹ δὸς LTr. * δανείσασθαι T.

θροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισούντας ὑμᾶς³⁰, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς, καὶ³¹ διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως 45 γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπή- 46 σητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ³² ποιοῦσι; καὶ ἐὰν ἀσπά- 47 σησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποι- εῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω³³ ποιοῦσιν; ἔσεσθε 48 οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ³⁴ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς³⁵ τέλειός ἐστι.

“ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ¹ τὴν ἐλεημοσύνην² ὑμῶν μὴ ποι- 6 εἶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς* οὐρανοῖς. ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημο- 2 σύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιούντος 3 ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἢ δεξιὰ σου, ὅπως ἡ σου ἢ ἐλεημοσύνη† ἐν τῷ κρυπτῷ· 4 καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς³ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ⁴. Καὶ ὅταν προσεύχη, 5 οὐκ ἔση⁵ ὥσπερ⁶ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶ- 6 τες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν’ φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι⁸ ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δέ, ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, 6 καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ⁹. Προσευχόμενοι 7

³⁰ — εὐλογεῖτε usque ad μισούντας ὑμᾶς LTr. ³¹ — ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς καὶ LTr. ³² οὕτως LTr.

αὐτὸ LTr. ³⁴ ὡς LTr. ³⁵ οὐράνιος LTr. ¹ + δὲ T [Tr marg.]. ² δικαιοσύνην LTr. * — τοῖς T. † ἡ σοῦ ἐλεημοσύνη ἢ T. ³ — αὐτὸς LTr. ⁴ — ἐν τῷ φανερῷ LTr. ⁵ προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε LTr. ⁶ ὡς LTr. ⁷ — ἂν LTr. ⁸ — ὅτι LTr. † ταμιεῖόν T. ⁹ — ἐν τῷ φανερῷ LTr.

δὲ μὴ βαττολογήσητε*, ὥσπερ οἱ ἔθνικοι· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν 9 χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐ- 10 ρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω¹⁰ ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημα σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ 11 τῆς¹¹ γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν 12 σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς 13 καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν¹² τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ 14 δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν¹³. Ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφή- 15 σει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν¹⁴, οὐδὲ 16 ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Ὄταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ¹⁵ οἱ ὑποκριταὶ σκυ- θρωποὶ· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν¹⁶, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμήν 17 λέγω ὑμῖν, ὅτι¹⁷ ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσ- 18 ωπόν σου νύσαι· ὅπως μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων¹⁸, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ¹⁹. καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ¹⁹ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ²⁰. 19 “Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσ- 20 σουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. 21 ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν²¹, ἐκεῖ ἐστὶ καὶ²²

* βαττολογήσητε T. 10 ἐλθάτω TTr marg. 11 - τῆς LTr. 12 ἀφήκαμεν LTr. 13 - ὅτι σοῦ ἐστὶν ad finem versus LTr. 14 - τὰ παραπτώματα αὐτῶν T. 15 ὡς LTr. 16 ἐαυτῶν L. 17 - ὅτι LTr. 18 νηστεύων τοῖς ἀνθρώποις L. 19 κρυφαίῳ LTr. 20 - ἐν τῷ φανερῷ LTr. 21 σου LTr. 22 - καὶ L.

ἡ καρδία ὑμῶν²¹. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ²² ὀφθαλμὸς²³. ἐὰν οὖν* ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ἦ²⁴, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλ- 23 μὸς σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσι κυρίοις δου- 24 λεῦν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ²⁵. διὰ τοῦτο 25 λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ²⁶ τί πίητε†· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ- 26 ρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν 27 ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί με- 28 ριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς ἀ- ξάνει²⁷. οὐ κοπιᾷ²⁸, οὐδὲ νῆθει²⁹. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι 29 οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον 30 ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγό- πιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, 31 ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα 32 τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ³⁰. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῆζετε τούτων ἀπάντων· ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν 33 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην³¹ αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν· μὴ οὖν μεριμνή- 34 σητε³² εἰς τὴν αὔριον· ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ³³ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

²³ + σου L. * - οὖν T. ²⁴ ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς LT, ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς [σου] ἀπλ. TTr marg. ²⁵ μαμμωνᾷ LTr. ²⁶ ἢ LT. † - καὶ τί πίητε T. ²⁷ ἀξάνουσιν LTr. ²⁸ κοπιῶσιν LT, κοπιῶσιν TTr. ²⁹ νύθουσιν LTr. ³⁰ ἐπιζητοῦσιν LTr. ³¹ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν βασιλείαν (- τοῦ Θεοῦ) L, - τοῦ Θεοῦ tantum T. ³² μεριμνήσετε E. ³³ - τὰ LTr.

7 “ΜΗ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι
 2 κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντι-
 3 μετρηθήσεται¹ ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν
 τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ
 4 ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ
 ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ² τοῦ ὀφ-
 θαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;
 5 ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 σου³, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ
 6 τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δώτε τὸ ἅγιον
 τοῖς κυσί· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμ-
 προσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν⁴ αὐτοὺς
 ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
 7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται·
 8 κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν
 λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι
 9 ἀνοιγήσεται⁵. ἢ τίς ἐστιν⁶ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν
 ἐὰν⁷ αἰτήσῃ⁸ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει
 10 αὐτῷ; καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ⁹, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;
 11 εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ
 δίδοναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ
 ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν
 12 αὐτόν; Πάντα οὖν ὅσα ἂν* θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
 οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος
 γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
 13 “Ἐισέλθετε¹⁰ διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα
 ἡ πύλη¹¹, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν
 ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι’ αὐτῆς·
 14 ὅτι¹² στενὴ ἡ πύλη¹³, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπά-
 γουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες
 15 αὐτήν. Προσέχετε δὲ¹⁴ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν,
 οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων,

¹ μετρηθήσεται LTr. ² ἐκ LTr. ³ ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου
 τὴν δοκὸν LTr. ⁴ καταπατήσουσιν LTr. ⁵ ἀνοίγεται LTr
 (non marg.). ⁶ — ἐστιν LTr. ⁷ — ἐὰν LTr. ⁸ αἰτήσῃ LTr.
⁹ ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ LTr. * ἐὰν T. ¹⁰ εἰσέλθατε LTr.
¹¹ — ἡ πύλη L[Tr]. ¹² τί LTr. ¹³ [ἡ πύλη] LT. ¹⁴ — δὲ L[Tr].

ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν 16
 αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ
 ἀκανθῶν σταφυλήν¹⁵, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; οὕτω 17
 πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ
 σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύναται 18
 δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν,* οὐδὲ δέν-
 δρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν*. πᾶν¹⁶ δένδρον 19
 μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
 βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ¹⁷ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπι- 20
 γνώσεσθε αὐτούς.

“Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται 21
 εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ’ ὁ ποιῶν τὸ
 θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν¹⁸ οὐρανοῖς. πολλοὶ 22
 ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ
 σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν¹⁹, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι
 δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις
 πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, 23
 ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ
 ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει 24
 μου τοὺς λόγους τούτους²⁰, καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω
 αὐτὸν²¹ ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν
 αὐτοῦ²² ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ 25
 ἦλθον²³ οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσ-
 ἔεσον²³ τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελί-
 ωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου 26
 τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθή-
 σεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ²⁴
 ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ 27
 ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν²⁵
 τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς
 μεγάλη.” Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν²⁶ ὁ Ἰησοῦς 28
 τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ

¹⁵ σταφυλᾶς LTr. * ἐνεγκεῖν T. ¹⁶ + [οὖν] L. ¹⁷ ἐκ L.
¹⁸ + τοῖς LTr. ¹⁹ ἐπροφητεύσαμεν LTr. ²⁰ [τούτους] LTr.
²¹ ὁμοιωθήσεται LTr (non marg.). ²² αὐτοῦ τὴν οἰκίαν LTr.
²³ προσέπαισαν L, προσέπεσαν Tr (etiam ἦλθον Tr). ²⁴ αὐτοῦ
 τὴν οἰκίαν LTr. ²⁵ προσέρρηξαν L marg. ²⁶ ἐτέλεσεν LTr.

10
29 διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς²⁷.

8 **ΚΑΤΑΒΑΝΤΙ** δὲ αὐτῷ¹ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἰδού, λεπρὸς ἐλθὼν² προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, “Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι³ με καθαρίσαι.” Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς³, λέγων, “Θέλω, καθαρίσθητι.” Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη⁴ αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ὅρα μηδενὶ εἶπης· ἀλλ’⁵ ὕπαγε, σεαυτὸν δείξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε⁶ τὸ δῶρον ὃ προσέταξε Μωσῆς⁷, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.”

5 **Εἰσελθόντι** δὲ τῷ Ἰησοῦ⁸ εἰς Καπερναοὺμ⁹, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος* παρακαλῶν αὐτόν, καὶ λέγων, “Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος.” Καὶ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς¹¹, “Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.” Καὶ ἀποκριθεὶς¹² ὁ ἑκατόνταρχος* ἔφη, “Κύριε, οὐκ εἰμι ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῆς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγον¹³, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν¹⁴, ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ 10 τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.” Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν¹⁵, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην 11 πίστιν¹⁶ εὔρον. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν 12 οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται[†] εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς

²⁷ + αὐτῶν LTTTr, +καὶ οἱ Φαρισαῖοι L.

αὐτοῦ L, καταβάντος δὲ αὐτοῦ Tr.

³ - ὁ Ἰησοῦς LTTTr.

⁴ ἐκαθερίσθη T.

⁶ προσένεγκον LTTTr.

⁷ Μωϋσῆς LTTTr.

αὐτοῦ LTTTr.

⁹ Καφαρναοὺμ LTTTr.

¹⁰ - καὶ LT[Tr].

¹¹ - ὁ Ἰησοῦς LT[Tr].

¹² ἀποκριθεὶς δὲ LTTTr

(non marg.).

¹³ λόγῳ LTTTr.

¹⁴ + τασσόμενος L.

¹⁵ + αὐτῷ

L [Tr marg.].

¹⁶ παρ’ οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ LTTTr.

† ἐξελεύσονται T.

¹ καὶ καταβάντος

² προσελθὼν LTTTr.

⁵ ἀλλὰ ELTTTr.

⁸ εἰσελθόντος δὲ

* ἑκατόνταρχος T.

κεφ. 8. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 17
καὶ ὁ βρυνγμὸς τῶν ὀδόντων.” Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ 13 ἑκατοντάρχῳ¹⁷, “Ὑπαγε, καὶ¹⁸ ὡς ἐπίστευσας γεννηθῆτω σοι.” Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ¹⁹ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ²⁰.

Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν 14 πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, καὶ 15 ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφήκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς²¹. Ὀψίας δὲ γενο- 16 μένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥῆθὲν 17 διὰ Ἡσαίου²² τοῦ προφήτου, λέγοντος, ‘Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.’

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους²³ περὶ αὐτόν, 18 ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. καὶ προσελθὼν 19 εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, “Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ.” Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 20 Ἰησοῦς, “Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.” Ἐτε- 21 ρος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ²⁴ εἶπεν αὐτῷ, “Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς* εἶπεν²⁵ αὐτῷ, “Ἀκολούθει 22 μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.” Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ²⁶ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδού, σεισμὸς 24 μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ 25 προσελθόντες οἱ μαθηταὶ²⁷ αὐτοῦ²⁸ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, “Κύριε, σῶσον ἡμᾶς²⁹, ἀπολλύμεθα.” Καὶ 26 λέγει αὐτοῖς, “Τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι;” Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύ- 27

¹⁷ ἑκατοντάρχη LTTTr.

¹⁸ - καὶ LT[Tr].

¹⁹ - αὐτοῦ LTTTr.

²⁰ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης L.

²¹ αὐτῷ LTTTr.

²² Ἡσαίου ἱ.

²³ ὄχλον (- πολ.) LT marg.

²⁴ - αὐτοῦ LTTTr.

* - Ἰησοῦς T.

²⁵ λέγει LTTTr.

²⁶ - τὸ LTTTr.

²⁷ - οἱ μαθηταὶ [L]TTTr.

²⁸ - αὐτοῦ LTTTr.

²⁹ - ἡμᾶς LTTTr [Tr marg.].

μασαν, λέγοντες, “Ποταπός ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ³⁰ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ³¹;”
 28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ³² εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν³³, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.
 29 καὶ ἰδού, ἔκραξαν, λέγοντες, “Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ³⁴, υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασι-
 30 νίσαι ἡμᾶς;” Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ’ αὐτῶν ἀγέλη χοίρων
 31 πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, “Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν
 32 ἀπελθεῖν³⁵ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.” Καὶ εἶπεν αὐτοῖς³⁶, “Ὑπάγετε.” Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον³⁷
 εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων³⁸. καὶ ἰδού, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων³⁹ κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θά-
 33 λασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγ-
 34 γειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν⁴⁰ τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως⁴¹ μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν.

9 ΚΑΙ ἐμβὰς εἰς τὸ¹ πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς
 2 τὴν ἰδίαν πόλιν. καὶ ἰδού, προσέφερον² αὐτῷ παρα-
 λυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, “Θάρσει,
 3 τέκνον, ἀφέωνταί³ σοι αἱ ἁμαρτίαι σου⁴.” Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον⁵ ἐν ἑαυτοῖς, “Οὗτος
 4 βλασφημεῖ.” Καὶ ἰδὼν⁶ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, “Ἰνατί ὑμεῖς⁷ ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν
 5 ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰ-
 πεῖν, Ἀφέωνταί⁸ σοι⁹ αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἐγει-

³⁰ - καὶ L. ³¹ αὐτῷ ὑπακούουσιν LTTTr. ³² ἐλθόντος αὐτοῦ LTTTr. ³³ Γερασηνῶν L, Γαδαρηνῶν TTr. ³⁴ - Ἰησοῦ LTTTr. ³⁵ ἀπόστειλον ἡμᾶς LTTTr. ³⁶ + [ὁ Ἰησοῦς] L. ³⁷ ἀπῆλθαν LTTTr. ³⁸ εἰς τοὺς χοίρους LTTTr. ³⁹ - τῶν χοίρων LTTTr. ⁴⁰ ὑπάντησιν LTTTr. * τοῦ T. ⁴¹ ἴνα L. ¹ - τὸ LTTTr. ² προσφέρουσιν LTTTr. * σου αἱ ἁμαρτίαι (- σοι) LTTTr. ⁵ εἶπαν L. ³ ἀφίενται LTTTr. ⁴ σου αἱ ἁμαρτίαι (- σοι) LTTTr. ⁶ εἰδὼς LTTTr. ⁷ - ὑμεῖς LTTTr. ⁸ ἀφίενται LTTTr. ⁹ σου LTTTr.

ραι¹⁰ καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας,” (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) “Ἐγερθεῖς¹¹ ἄρον σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.” Καὶ ἔγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ 8 ὄχλοι ἐθαύμασαν¹², καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν εἶδεν ἄνθρωπον⁹ καθήμενον ἐπὶ τῷ τελώνιον, Ματθαῖον¹³ λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, “Ἀκολούθει μοι.” Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν* αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου¹⁴ ἰο ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον¹⁵ τοῖς μαθηταῖς 11 αὐτοῦ, “Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹⁶ ἀκούσας 12 εἶπεν αὐτοῖς¹⁷, “Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ’¹⁸ οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ 13 μάθετε τί ἐστιν, “Ἐλεον¹⁹ θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ’²⁰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν²¹.”

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, 14 λέγοντες, “Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά²², οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν;” Καὶ 15 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ’ ὅσον μετ’ αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπι- 16 βάλλει ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγράφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον 17 εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί,

¹⁰ ἔγειρε LTTTr. ¹¹ ἔγειρε LTr. ¹² ἐφοβήθησαν LTTTr. ¹³ Ματθαῖον LTTTr. * ἠκολούθει T. ¹⁴ ἀνακειμένου αὐτοῦ L. † - καὶ T. ¹⁵ ἔλεγον LTTTr. ¹⁶ - Ἰησοῦς LTTTr. ¹⁷ - αὐτοῖς LTTTr. ¹⁸ ἀλλὰ LTr. ¹⁹ Ἐλεος LTTTr. ²⁰ ἀλλὰ T. ²¹ - εἰς μετάνοιαν LTTTr. ²² - πολλὰ LT.

καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολούνται²³. ἀλλὰ
βάλλουσιν²⁴ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφο-
τερα²⁵ συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοῦ, ἄρχων²⁶
ἐλθῶν²⁷ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, “Ὅτι* ἡ θυγάτηρ
μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά
19 σου ἐπ’ αὐτήν, καὶ ζήσεται.” Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς
ἠκολούθησεν²⁸ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

20 Καὶ ἰδοῦ, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελ-
θοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
21 αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, “Ἐὰν μόνον ἄψωμαι
22 τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς²⁹ ἐπι-
στραφεὶς³⁰ καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπε, “Θάρσει, θύγατερ· ἡ
πίστις σου σέσωκέ σε.” Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ
23 τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
24 ὄχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς³¹, “Ἀναχωρεῖτε·
οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει.” Καὶ
25 κατεγέλων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσ-
ελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ
26 κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτῆ[†] εἰς ὅλην τὴν
γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν
αὐτῷ³² δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέγοντες, “Ἐλέη-
28 σον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβὶδ³³.” Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν,
προσηλθον³⁴ αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, “Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι³⁵;
29 λέγουσιν αὐτῷ, “Ναί, Κύριε.” Τότε ἤψατο τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, “Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν
30 γενηθήτω ὑμῖν.” Καὶ ἀνεψύχθησαν³⁶ αὐτῶν οἱ ὀφθαλ-
μοί· καὶ ἐνεβριμήσατο³⁷ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, “Ὁ-

²³ ἀπόλλυνται LTr. ²⁴ βάλλουσιν *transfert L in locum ante*
καινοὺς. ²⁵ ἀμφοτέροι LTr. ²⁶ + εἰς LTr. ²⁷ προσελθῶν
L, εἰσελθῶν T. * - ὅτι T. ²⁸ ἠκολούθει LTr. ²⁹ - Ἰησοῦς T.
³⁰ στραφεὶς LTr. ³¹ ἔλεγεν (- αὐτοῖς) LTr. † αὐτῆς Tr. *μαργ.*
³² - αὐτῷ L[Tr]. ³³ υἱὸς Δαυεὶδ LTr. ³⁴ προσῆλθαν LTr.
³⁵ ποιῆσαι τοῦτο L. ³⁶ ἠνεψύχθησαν LTr. ³⁷ ἐνεβριμήθη LTr.

ῥᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.” Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμι- 31
σαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοῦ, προσήνεγκαν αὐτῷ 32
ἄνθρωπον³⁸ κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος 33
τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ
ὄχλοι, λέγοντες, “Ὅτι³⁹ οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν
τῷ Ἰσραὴλ.” Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, “Ἐν τῷ 34
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.”

ΚΑΙ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ 35
τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ θερα-
πεύων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θερα-
πεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ⁴⁰.
ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι 36
ἦσαν ἐκλελυμένοι⁴¹ καὶ ἐρριμμένοι⁴² ὡσεὶ⁴³ πρόβατα μὴ
ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 37
“Ὁ μὲν θερτισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεῖ- 38
θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερτισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ
ἐργάτας εἰς τὸν θερτισμὸν αὐτοῦ.”

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 10
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε
ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ
πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ 2
ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ¹ Ἰάκωβος
ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ·
Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος² 3
ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος
ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος³. Σίμων ὁ Κανανίτης⁴, καὶ 4
Ἰούδας⁵ Ἰσκαριώτης⁶ ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγ- 5
γείλας αὐτοῖς, λέγων, “Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε,
καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν* μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε 6

³⁸ - ἄνθρωπον L[Tr]. ³⁹ - ὅτι BLTr. ⁴⁰ - ἐν τῷ λαῷ LTr.
⁴¹ ἐσκυλισμένοι LTr. ⁴² ῥερισμένοι L, ἐρριμμένοι Tr. ⁴³ ὡς Tr.
¹ + καὶ LT. ² Ματθαῖος LTr. ³ - Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς LTr.
- ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος T. ⁴ Καναναῖος LTr. ⁵ + ὁ ELT.
⁶ Ἰσκαριῶθ L. * Σαμαριτῶν T.

δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου
7 Ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, Ὅτι
8 ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας
θεραπεύετε, λεπρούς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε⁷,
δαιμόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.
9 Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκόν
10 εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο
χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον⁹. ἄξιός γάρ ὁ
11 ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν¹⁰. Εἰς ἣν δ' ἂν
πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
12 ἄξιός ἐστι· κακεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχό-
13 μενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. καὶ εἰάν
μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω¹¹ ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν·
εἰάν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
14 στραφήτω. καὶ ὅς ἐάν¹² μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ
ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι¹³ τῆς οἰκίας ἢ
15 πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν¹⁴ τῶν
ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἐστίν
16 γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων¹⁵ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ
πόλει ἐκείνῃ.
16 “Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ
λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι
17 ὡς αἱ περιστέραί. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν
18 ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ
ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν
19 ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν
δὲ παραδῶσιν¹⁶ ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί
λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί
20 λαλήσετε¹⁷. οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ
τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ

⁷ νεκροὺς ἐγείρετε *ante* λεπρούς *legunt* LTTTr. ⁹ ῥάβδους L *marg.*
¹⁰ — ἐστίν LTTTr. ¹¹ ἐλθάτω TTTr. ¹² ἂν LTTTr. ¹³ + ἔξω
LTTTr. ¹⁴ + ἐκ LT. ¹⁵ Γομόρρας Tr. ¹⁶ παραδῶσιν
LTTTr. ¹⁷ δοθήσεται γὰρ *ad finem versus uncinis includit* L.
fin. λαλήσητε TTTr.

πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς,
καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε μισούμενοι²²
ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
τέλος, οὗτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν²³
τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην¹⁸. ἀμὴν γὰρ
λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ¹⁹ Ἰσραήλ,
ἕως ἂν* ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστι μαθη-²⁴
τῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν
κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ²⁵
διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δούλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.
εἰ τὸν οἰκοδεσπότην²⁰ Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν²¹, πόσω
μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς²² αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε²⁶
αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἐστὶ κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀπο-
καλυφθήσεται· καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.
ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ²⁷
εἰς τὸ οὐδὲν ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. καὶ²⁸
μὴ φοβηθῆτε²³ ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων²⁴ τὸ σῶμα,
τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν· φοβήθητε²⁵
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ²⁵ ψυχὴν καὶ σῶμα
ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου²⁹
πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν
ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς³⁰
κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσὶ. μὴ οὖν φοβη-³¹
θῆτε²⁶. πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς³²
οὖν ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώ-
πων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς
μου τοῦ ἐν²⁷ οὐρανοῖς. ὅστις δ' ἂν²⁸ ἀρνήσηται με³³
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ ἐν³⁴
ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν³⁰ οὐρανοῖς. Μὴ³⁴
νομίσῃτε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν·
οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον³⁵
γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ

¹⁸ ἑτέραν LTTTr.; L *addit* [καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ¹⁹ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ²⁰ τῷ οἰκοδεσπότην L.
²¹ ἐπεκάλεσαν LTTTr. ²² τοῖς οἰκιακοῖς L. ²³ φοβεῖσθε LTTTr. ²⁴ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτεινόντων LTTTr. † φοβεῖσθε T. ²⁵ [καὶ] L. ²⁶ φοβεῖσθε LTTTr.
²⁷ + τοῖς L[Tr]. ²⁸ δὲ LTTTr. ²⁹ καὶ ἐν τῇ ἐτέρα διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε
εἰς τὴν ἄλλην]. ³⁰ — τοῦ LTTTr. * — ἂν T. ³¹ τῷ οἰκοδεσπότην L.
³² ἐπεκάλεσαν LTTTr. ³³ τοῖς οἰκιακοῖς L. ³⁴ φοβεῖσθε LTTTr. ³⁵ ἀπο-
κτει

36 τῆς πενθεράς αὐτῆς· καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ
37 οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ
ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα
38 ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ οὐ λαμβάνει³¹
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ³² ὀπίσω μου, οὐκ
39 ἔστι μου ἄξιος. ὁ εὐρῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπο-
λέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν-
40 εκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ
δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστεί-
41 λαντά με. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφή-
του μισθὸν προφήτου λήψεται³³. καὶ ὁ δεχόμενος
δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται³³.
42 καὶ ὁς ἐὰν³⁴ ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.”

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσειν
τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ δι-
δάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ
ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο¹ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
3 εἶπεν αὐτῷ, “Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶ-
4 μεν;” Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “Πο-
ρευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη, ἃ ἀκούετε καὶ βλέ-
5 πετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ² κωφοὶ ἀκούουσι·³ νεκροὶ
6 ἐγείρονται, καὶ² πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακά-
7 ριὸς ἔστιν, ὁς ἐὰν⁴ μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.” Τούτων
δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις
περὶ Ἰωάννου, “Τί ἐξήλθετε⁵ εἰς τὴν ἔρημον θεά-
8 σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ
τί ἐξήλθετε⁵ ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις⁶
ἤμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς
9 οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν·* ἀλλὰ τί ἐξήλθετε⁵ ἰδεῖν;

³¹ ἀν μὴ ἄρη L marg.
LTTTr. ³⁴ ἀν LTTTr.

³² ἀκολουθήσῃ L marg.
1 διὰ LTTTr.

³³ λήψεται
2 [καὶ] L(TTr. primo
tantum loco).
4 ἀν LTTTr.

⁵ ἐξήλθατε LTTTr (etiam ver. 8; ἄνθρωπον ἰδεῖν T secundis curis).
6 - ἱματίοις [L]TTTr.

* - εἰσίν T.

προφήτην⁷; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προ-
φήτου· οὗτος γάρ⁸ ἔστι περὶ οὗ γέγραπται, ‘Ἰδοὺ,¹⁰
ἐγὼ⁹ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου, ὁς¹⁰ κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.’
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναι-
11 κῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἔστιν¹¹.
ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως¹²
ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ
ἄρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γὰρ οἱ προφήται καὶ ὁ¹³
νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν¹². καὶ εἰ θέλετε¹⁴
δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας* ὁ μέλλων ἔρχεσθαι.
ὁ ἔχων ὄρα ἀκούειν¹³, ἀκούετω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω¹⁵,
16 τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις¹⁴ ἐν ἀγο-
ραῖς καθημένοις¹⁵, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἐταίροις αὐ-
τῶν, καὶ λέγουσιν¹⁶, Ἡὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχή-
17 σασθε· ἐθρηνησαμεν ὑμῖν¹⁷, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ¹⁸
λέγουσι, Δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
19 που ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος
φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.
καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων¹⁸ αὐτῆς.”
Τότε ἤρξατο ὀνειδίξειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ²⁰
πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. “Οὐαὶ²¹
σοι, Χοραζίν¹⁹, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδάν²⁰, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν
ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.
πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται²²
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. Καὶ σύ, Καπερναοὺμ²¹,
23 ἢ²³ ἕως τοῦ²³ οὐρανοῦ ὑψωθείσα²⁴, ἕως ἄδου καταβιβασ-

⁷ ; προφήτην ἰδεῖν; T Tr marg.

⁸ - γάρ T[LTr]. ⁹ [ἐγὼ] L.

¹⁰ καὶ L. ¹¹ ἐστὶν αὐτοῦ L marg. ¹² ἐπροφήτευσαν LTTTr.

* Ἡλίας SE, Ἡλείας T. ¹³ - ἀκούειν T[Tr]. ¹⁴ παιδίοις LTTTr.

¹⁵ καθημένοις ἐν ἀγορᾷ L, καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς TTr. ¹⁶ ἃ

προσφωνοῦντα τοῖς ἐταίροις λέγουσιν LTTTr (ἐτέροις TTr). ¹⁷ - ὑμῖν

LTTTr. ¹⁸ ἔργων TTr (non marg.). ¹⁹ Χοραζείν TTr. ²⁰ Βηθ-

σαϊδά LTr. ²¹ Καφαρναοὺμ LTTTr. ²² μὴ LTTTr. ²³ - τοῦ LTTTr.

²⁴ ὑψώθησῃ; LTTTr.

θήση²⁵. ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο²⁶ αἱ δυνάμεις αἱ
 24 γινόμεναι ἐν σοί²⁷, ἔμειναν* ἄν μέχρι τῆς σήμερον. πλὴν
 λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν
 25 ἡμέρα κρίσεως, ἢ σοί.” Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀπο-
 κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, “Ἐξομολογούμαί σοι, πάτερ,
 κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας²⁸ ταῦτα
 ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ
 26 νηπίοις. ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία²⁹
 27 ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ
 πατρός μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ
 πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ
 28 υἱός, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι³⁰. Δεῦτε
 πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,
 29 καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ’
 ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός³¹ εἰμι καὶ
 ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς
 30 ψυχαῖς ὑμῶν. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ
 φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.”

12 ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάβ-
 βασι¹ διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέι-
 2 νασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχνας καὶ ἐσθίειν. οἱ
 δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον² αὐτῷ, “Ἰδοῦ, οἱ μαθηταὶ
 3 σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.” Ὁ
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ³,
 4 ὅτε ἐπέινασεν αὐτὸς⁴ καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ; πῶς εἰσηλ-
 θεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προ-
 θέσεως ἔφαγεν⁵, οὓς⁶ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ
 5 τοῖς μετ’ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις; Ἡ οὐκ
 ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν
 τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;
 6,7 λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων⁷ ἐστὶν ὧδε. εἰ δὲ

²⁵ καταβήση LTr.

νόμηναι L.

ἐγένετο LT.

¹ σαββάτους L.

⁴ — αὐτὸς LTr.

⁷ μείζων LTr.

²⁶ ἐγενήθησαν LTr.

* ἔμεινεν LTr.

²⁸ ἐκρυψας LTr.

³⁰ ὁ υἱὸς ἀποκαλύψη L marg.

² εἶπαν LTr.

⁵ ἔφαγον LT.

²⁷ ἐν σοί γε-

²⁹ εὐδοκία

³¹ πρᾶός LTr.

³ Δαυεὶδ LTr.

⁶ δ L (οὓς marg.) Tr.

ἐγνώκετε τί ἐστίν, “Ἐλεον⁸ θέλω καὶ οὐ θυσίαν,” οὐκ
 ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. κύριος γὰρ ἐστὶ⁸
 καὶ⁹ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.”

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν⁹
 αὐτῶν. καὶ ἰδοῦ, ἄνθρωπος ἦν τῆν¹⁰ χεῖρα ἔχων ξηράν·¹⁰
 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, “Εἰ ἔξεστι τοῖς
 σάββασιν θεραπεύειν*;¹¹” ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Τίς ἐστὶ¹¹ ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος,¹¹
 ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέση τοῦτο τοῖς
 σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγε-
 ρεῖ¹²; πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε¹²
 ἔξεστι τοῖς σάββασιν¹³ καλῶς ποιεῖν.” Τότε λέγει τῷ¹³
 ἀνθρώπῳ, “Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου¹⁴.” Καὶ ἐξέ-
 τεινε, καὶ ἀποκατεστάθη¹⁵ ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. Οἱ δὲ¹⁴
 Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ’ αὐτοῦ ἐξελθόντες¹⁶,
 ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνε-¹⁵
 χώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι¹⁷
 πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετί-¹⁶
 μησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερόν αὐτὸν ποιήσωσιν·
 ὅπως¹⁸ πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου¹⁹ τοῦ προφή-¹⁷
 του, λέγοντος, “Ἰδοῦ, ὁ παῖς μου, ὃν ἠρέτισα²⁰· ὁ¹⁸
 ἀγαπητός μου, εἰς ὃν²¹ εὐδόκησεν²² ἡ ψυχὴ μου· θήσω
 τὸ πνεῦμά μου ἐπ’ αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν
 ἀπαγγελεῖ· οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγᾶσει· οὐδὲ ἀκούσει¹⁹
 τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλαμον²⁰
 συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον²³ τυφόμενον
 οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. καὶ²¹
 ἐν²⁴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσι.”

Τότε προσηνέχθη²⁵ αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ²²
 κωφός²⁶. καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν

⁸ Ἐλεος LTr.

⁹ — καὶ LTr.

¹⁰ — ἦν τῆν LTr.

* θεραπεύ-

σαι T.

¹¹ — ἐστὶ Tr.

¹² ἐγείρει L.

¹³ σαββάτους L.

¹⁴ σου

τὴν χεῖρα LTr.

¹⁵ ἀπεκατεστάθη LTr.

¹⁶ ἐξελθόντες δὲ οἱ

Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ’ αὐτοῦ LTr.

¹⁷ — ὄχλοι LT[Tr].

¹⁸ ἵνα LTr.

¹⁹ Ἡσαΐου L.

²⁰ ἠρέτισα Tr.

²¹ — εἰς L (ἵτα

vult T), at ἐν φ Tr.

²² ἠυδόκησεν Tr.

²³ λίνον LT.

²⁴ — ἐν

LTr.

²⁵ προσήνεγκαν L.

²⁶ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν L.

23 και²⁷ κωφὸν και²⁸ λαλεῖν και βλέπειν. και ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι και ἔλεγον, “Μῆτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβίδ²⁹;³¹” Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, “Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.” Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς³⁰ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, “Πᾶσα βασιλεία μερισθείσα καθ’ ἑαυτῆς ἐρημοῦται· και πᾶσα πόλις 26 ἢ οἰκία μερισθείσα καθ’ ἑαυτῆς, οὐ σταθῆσεται. και εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ’ ἑαυτὸν ἐμε- 27 ρίσθη· πῶς οὖν σταθῆσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; και εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν 28 ἔσονται κριταί³¹. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Πνεύματι Θεοῦ³² ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ 29 Θεοῦ. ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ και τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι³³, ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; και τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ 30 διαρπάσει³⁴. ὁ μὴ ὦν μετ’ ἐμοῦ, κατ’ ἐμοῦ ἐστι. 31 και ὁ μὴ συνάγων μετ’ ἐμοῦ, σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἀμαρτία και βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασφημία 32 οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις³⁵. και ὃς ἂν³⁶ εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ’ ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται³⁷ αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ 33 αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, και τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, και τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· 34 ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκειται. Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ 35 στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ

27 - τυφλὸν και LTr.

28 - και LTr.

29 Δαβίδ LTr.

30 - ὁ Ἰησοῦς LTr.
ματι Θεοῦ ἐγὼ LTr.

31 κριταὶ ἔσονται ὑμῶν LTr.

32 ἐν πνεύ-
ματι Θεοῦ ἐγὼ LTr.

33 ἀρπάσαι LT, ἀρπάσαι Tr.

34 ἀρ-
πάσει L, διαρπάσει T.

35 - τοῖς ἀνθρώποις LTr.

36 ἐὰν LTr.

37 οὐ μὴ ἀφεθῆ L.

θησαυροῦ τῆς καρδίας³⁸ ἐκβάλλει τὰ³⁹ ἀγαθὰ· και ὁ πονηρὸς ἀνθρώπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ³⁶ ἐὰν⁴⁰ λαλήσωσιν⁴¹ οἱ ἀνθρώποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου 37 δικαιωθήσῃ, και ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.”

Τότε ἀπεκρίθησάν⁴² τινες τῶν γραμματέων και 38 Φαρισαίων⁴³, λέγοντες, “Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 39 “Γενεὰ πονηρὰ και μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· και σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὡσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ 40 τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας και τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας και τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες Νινευῖται⁴⁴ 41 ἀναστήσουσιν ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, και κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· και ἰδοὺ, πλείον Ἰωνᾶ ὧδε. βασι- 42 λισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, και κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομῶν- 43 τος⁴⁵. και ἰδοὺ, πλείον Σολομῶντος⁴⁵ ὧδε. Ὅταν δὲ τὸ 43 ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι’ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, και οὐχ εὐρίσκει. τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου⁴⁶, 44 ὅθεν ἐξῆλθον· και ἐλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα, ⁴⁸σε-
σαρωμένον και κεκοσμημένον. τότε πορεύεται και 45 παραλαμβάνει μεθ’ ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα⁴⁹ πνεύματα πο-
νηρότερα ἑαυτοῦ, και εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· και γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται και τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.”

Ἐτι δὲ⁵⁰ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ 46

38 - τῆς καρδίας LTr.

39 - τὰ LTr.

40 - ἐὰν LTr.

41 λαλήσουσιν Tr.

42 + αὐτῷ LTr.

43 - και Φαρισαίων L

44 Νινευῖται Tr.

45 Σολομῶντος LTr.

46 εἰς τὸν οἶκόν

μου επιστρέψω LTr.

48 + και [L]T.

49 ἕτερα ἑπτὰ L marg.

50 - ἐξ LTr (λαλοῦντος δὲ αὐτοῦ Tr marg.).

καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ⁵¹ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες
 47 αὐτῷ λαλήσαι. *εἶπε δέ τις αὐτῷ, “Ἰδού, ἡ μήτηρ
 σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασι, ζητοῦντές σοι
 48 λαλήσαι.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι⁵² αὐτῷ,
 “Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί
 49 μου;” Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ⁵³ ἐπὶ τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ εἶπεν, “Ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
 50 μου. ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς
 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ
 καὶ μήτηρ ἐστίν.”

13 ἘΝ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ² τῆς
 2 οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν
 πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ³ πλοῖον
 ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
 3 εἰστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβο-
 λαῖς, λέγων, “Ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεί-
 4 ρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσε
 παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε⁴ τὰ πετεινά, καὶ κατέφαγεν
 5 αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ
 εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ
 6 μὴ ἔχειν βάθος⁵ γῆς· ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυμα-
 7 τίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα
 δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι,
 8 καὶ ἀπέπνιξαν⁶ αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν
 τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ
 9 ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὃ ἔχων ὦτα ἀκούειν⁷
 10 ἀκούέτω.” Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί⁸ εἶπον⁹
 11 αὐτῷ, “Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;” Ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς[†], “Ὅτι ὅμιν δέδοται γινῶναι
 τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις
 12 δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ
 περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθή-
 13 σεται ἀπ’ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς

⁵¹ [αὐτοῦ] L. * *Uncinis hunc versum includit* T. ⁵² λέγοντι
 LTr. ⁵³ -αὐτοῦ T. ¹ -δὲ LTr. ² ἐκ LT, -ἀπὸ Tr
 ([ἐκ] s. [ἀπὸ] Tr marg.). ³ -τὸ LTr. ⁴ ἦλθον LTr.
⁵ + τῆς L. ⁶ ἐπνιξαν T. ⁷ -ἀκούειν T[Tr]. ⁸ + αὐτοῦ L.
⁹ εἶπαν TTr. † -αὐτοῖς T.

λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ
 ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιούσι¹⁰. καὶ ἀναπληροῦται ἐπ’¹¹ 14
 αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαίου¹², ἡ λέγουσα, ‘Ἀκοῆ
 ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνήτε· καὶ βλέποντες βλέψετε,
 καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ¹⁵
 15 τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ¹³ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς
 ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφ-
 θαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συν-
 ὠσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι¹⁴ αὐτούς.’ Ὑμῶν¹⁶
 16 δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὦτα
 ὑμῶν¹⁵, ὅτι ἀκούει¹⁶. ἀμὴν γὰρ* λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ¹⁷
 17 προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ
 οὐκ εἶδον¹⁷. καὶ ἀκούσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος¹⁸. 18
 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ¹⁹
 19 συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρ-
 μένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
 σπαρείς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν²⁰
 20 ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων
 αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός²¹
 21 ἐστὶ· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
 εὐθὺς σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπα-
 22 ρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα
 τοῦ αἰῶνος τούτου¹⁹ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμ-²⁰
 20 πνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. Ὁ δὲ ἐπὶ²³
 23 τὴν γῆν τὴν καλήν²¹ σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
 ἀκούων καὶ συνιών²². ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ
 ὃ²³ μὲν ἑκατόν, ὃ²³ δὲ ἐξήκοντα, ὃ²³ δὲ τριάκοντα.”

* Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, 24
 “Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπεί-
 25 ροντι²⁴ καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ²⁵
 25 καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ

¹⁰ συνιούσιν LTr. ¹¹ -ἐπ’ LTr. ¹² Ἡσαίου L.
¹³ ὠσὶν [αὐτῶν] L. ¹⁴ ἰάσομαι LTr. ¹⁵ -ὕμων L[Tr].
¹⁶ ἀκούουσιν LTr. * -γὰρ T. ¹⁷ εἶδαν LTr, ἴδαν T. ¹⁸ σπεί-
 ραντος LTr. ¹⁹ -τούτου LTr. ²⁰ συν- T. ²¹ καλήν γῆν
 LTr. ²² συνιείς LTr. ²³ ὃ LT. ²⁴ σπείραντι LTr.

ἔσπειρε²⁵ ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν.
 26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε,
 27 τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ
 δούλοι τοῦ οικοδοεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ
 καλὸν σπέρμα ἔσπειρας²⁶ ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
 28 ἔχει τὰ²⁷ ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρω-
 πος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι εἶπον αὐτῷ²⁹, Θέ-
 29 λεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη³⁰,
 Οὐ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα
 30 αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναναεσθαι ἀμφότερα
 μέχρι³¹ τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ³² καιρῷ τοῦ θερισμοῦ
 ἔρω τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ
 δήσατε αὐτὰ εἰς³³ δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά·
 τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε³⁴ εἰς τὴν ἀποθήκην μου.”

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων,
 “Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινά-
 πεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ
 32 αὐτοῦ· ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶ πάντων τῶν σπερμά-
 των· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ
 γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,
 καὶ κατασκηνοῦν³⁵ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.”

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, “Ὁμοία
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
 γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ
 ἐξυμώθη ὅλον.”

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς
 τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ³⁶ ἐλάλει αὐ-
 35 τοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ* τοῦ προφήτου,
 λέγοντος, “Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου·
 ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου³⁷.”

36 Τότε ἀφείδους τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ
 Ἰησοῦς³⁸. καὶ προσῆλθον³⁹ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,

²⁵ ἐπέσπειρεν LTr.

²⁶ ἔσπειρες Tr.

²⁷ — τὰ LTr.

²⁹ αὐτῷ λέγουσιν LTr, λέγουσιν αὐτῷ T.

³⁰ φησὶν LTr.

³¹ ἕως

LTr. ³² — τῷ LTr.

³³ [εἰς] Tr.

³⁴ συναγάγετε LTr.

³⁵ κατασκηνοῦν LTr.

³⁶ οὐδὲν LTr.

* + Ἡσαίου T.

³⁷ — κόσμου LTr.

³⁹ προσῆλθον LTr.

λέγοντες, “Φράσον⁴⁰ ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν
 ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- 37
 τοῖς⁴¹, “Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρὸς ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ 38
 καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ
 δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ 39
 σπείρας αὐτὰ ἐστὶν⁴² ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς
 συντέλεια τοῦ⁴³ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί
 εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ 40
 κατακαίεται⁴⁴ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος
 τούτου⁴⁵. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγ- 41
 γέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας
 αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιούντας τὴν
 ἀνομίαν, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ 42
 πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
 ὀδόντων. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος 43
 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὄρα
 ἀκούειν⁴⁶ ἀκουέτω.

“Πάλιν⁴⁷ ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 44
 θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος
 ἔκρυψε· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα
 ὅσα ἔχει πωλεῖ⁴⁸, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκείνον.

“Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 45
 ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ὃς 46
 εὐρὼν⁴⁹ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε
 πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

“Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν 47
 σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς
 γένους συναγαγούσῃ· ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβά- 48
 σαντες⁵⁰ ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ⁵¹ καθίσαντες, συνέλεξαν
 τὰ καλὰ εἰς ἀγγεία⁵², τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον· οὕτως 49

⁴⁰ Διασάφισον LTr (non marg.).

⁴¹ — αὐτοῖς LTr.

⁴² ἐστὶν ὁ

σπείρας αὐτὰ L.

⁴³ — τοῦ LTr.

⁴⁴ καίεται Tr.

⁴⁵ — τούτου

LTr.

⁴⁶ — ἀκούειν T[LTr].

⁴⁷ — πάλιν TTr[L].

⁴⁸ πωλεῖ

πάντα ὅσα ἔχει LTr.

⁴⁹ εὐρὼν δὲ LTr.

⁵⁰ + αὐτήν L [Tr marg.].

⁵¹ καὶ ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν L (non marg.).

⁵² ἀγγη Tr.

34 ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν
50 δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
51 ὀδόντων.” Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⁵³, “Συνήκατε ταῦτα
52 πάντα;” Λέγουσιν αὐτῷ, “Ναί, κύριε⁵⁴.” Ὁ δὲ εἶπεν⁵⁵ αὐτοῖς, “Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθη-
τευθεὶς εἰς⁵⁶ τὴν βασιλείαν⁵⁷ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν
ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυ-
ροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.”

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς
54 ταύτας, μετῆρην ἐκεῖθεν· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα
αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε
ἐκπλήττεσθαι⁵⁸ αὐτοὺς καὶ λέγειν, “Πόθεν τούτῳ ἡ
55 σοφία αὐτῆ καὶ αἱ δυνάμεις; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ
τέκτονος υἱός; οὐχὶ⁵⁹ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ,
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς⁶⁰ καὶ Σί-
56 μων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι
πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;
57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, “Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ
58* πατρίδι αὐτοῦ⁶² καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.” Καὶ οὐκ
ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν.

14 ἘΝ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἠκούσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης†
2 τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, “Οὗ-
τός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ
τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν
3 αὐτῷ.” Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδη-
σεν αὐτὸν‡ καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ¹, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν
4 γυναῖκα Φιλίππου² τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ
αὐτῷ ὁ Ἰωάννης³, “Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.”

⁵³ — λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς LTr. ⁵⁴ — κύριε LTr. ⁵⁵ λέγει L. ⁵⁶ — εἰς Tr, at ἐν L. ⁵⁷ τῇ βασιλείᾳ LTr. ⁵⁸ ἐκπλήτ-
σεσθαι LTr. ⁵⁹ οὐχ LTr. ⁶⁰ Ἰωσήφ LTr. * + ἰδίᾳ T.
⁶² — αὐτοῦ LTr. † τετράρχης T. ‡ — αὐτὸν T. ¹ ἐν τῇ (—τῇ T) φυ-
λακῇ ἀπέθετο LTr. ² [Φιλίππου] T. ³ ὁ (—ὁ T) Ἰωάννης αὐτῷ LT.

Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, 5
ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. γενεσίων δὲ ἀγομένων⁴ 6
τοῦ Ἡρώδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος
ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρесе τῷ Ἡρώδῃ· ὅθεν μεθ' ὄρκου 7
ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν⁵ αἰτήσῃται. Ἡ δὲ 8
προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, “Δός μοι,”
φησὶν, “ὦδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ
Βαπτιστοῦ.” Καὶ ἐλυπήθη⁶ ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ⁷ τοὺς 9
ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι·
καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν⁸ Ἰωάννην ἐν τῇ φυ- 10
λακῇ. καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ 11
ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἠνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ 12
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα⁹, καὶ
ἔθαψαν αὐτό¹⁰. καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.
καὶ ἀκούσας¹¹ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ¹³
εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ¹² ἀπὸ τῶν πόλεων.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς¹³ εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ 14
ἐσπλαγχνίσθη ἔπ' αὐτοῦ¹⁴, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἄρ-
ρώστους αὐτῶν. Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον¹⁵ 15
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹⁶, λέγοντες, “Ἐρημός ἐστιν ὁ
τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν* ἀπόλυσον¹⁷ τοὺς
ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν
ἑαυτοῖς βρώματα.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς† εἶπεν αὐτοῖς, “Οὐ¹⁶
χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.”
Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, “Οὐκ ἔχομεν ὦδε εἰ μὴ πέντε 17
ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.” Ὁ δὲ εἶπε, “Φέρετέ μοι 18
αὐτοὺς ὦδε¹⁸.” Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆ- 19
ναι ἐπὶ τοὺς χόρτους¹⁹, καὶ²⁰ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους
καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλό-
γησε²¹. καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους,

⁴ γενεσίῳ δὲ γενομένοις LTr. ⁵ ἂν LTr. ⁶ λυπηθεὶς LTr.
⁷ — δὲ LTr. ⁸ — τὸν LTr. ⁹ πτώμα LTr. ¹⁰ αὐτὸν
L marg. Tr. ¹¹ ἀκούσας δὲ LTr. ¹² πεζοὶ L marg. T.
¹³ — ὁ Ἰησοῦς LTr. ¹⁴ αὐτοῖς LTr (αὐτοῦ S). ¹⁵ προσῆλθον
LTr. ¹⁶ — αὐτοῦ LTr. * παρήλθεν ἤδη T. ¹⁷ + οὖν T.
† — Ἰησοῦς T. ¹⁸ ὦδε αὐτοῦς LTr (ὦδε] Tr marg.). ¹⁹ τοῦ
χόρτου LTr. ²⁰ — καὶ LTr. ²¹ ἠλόγησεν LTr.

20 οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ
 ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεύον τῶν κλασμά-
 21 των, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν
 ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-
 22 δίων²². Καὶ εὐθέως* ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς²³ τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ²⁴ ἐμβῆναι εἰς τὸ²⁵ πλοῖον, καὶ προάγειν
 23 αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσει τοὺς ὄχλους. καὶ
 ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν
 προσεύξασθαι. Ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.
 24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν²⁶, βασιανίζο-
 μενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.
 25 Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε²⁷ πρὸς αὐτοὺς
 26 ὁ Ἰησοῦς²⁸, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης²⁹. καὶ
 ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ³⁰ ἐπὶ τὴν θάλασσαν³¹ περιπα-
 τούντα ἐταράχθησαν, λέγοντες, “Ὅτι φάντασμα ἐστί.”
 27 καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως³² δὲ ἐλάλησεν
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς³³, λέγων, “Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ
 28 φοβεῖσθε.” Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε³⁴
 “Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν³⁵ ἐπὶ τὰ
 29 ὕδατα.” Ὁ δὲ εἶπεν, “Ἐλθέ.” Καὶ καταβὰς ἀπὸ
 τοῦ πλοίου ὁ³⁶ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα,
 30 ἐλθεῖν³⁷ πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον
 ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι
 31 ἔκραξε, λέγων, “Κύριε, σῶσόν με.” Εὐθέως δὲ ὁ
 Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ
 32 λέγει αὐτῷ, “Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;” Καὶ
 ἐμβάντων³⁸ αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος·
 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες† προσεκύνησαν αὐτῷ, λέ-
 γοντες, “Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.”
 34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς³⁹ τὴν γῆν⁴⁰ Γεννησα-
 35 ρέτ⁴¹. καὶ ἐπιγόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου

²² παιδίων καὶ γυναικῶν L. * — εὐθέως T. ²³ — ὁ Ἰησοῦς LTTTr.
²⁴ — αὐτοῦ TTr. ²⁵ — τὸ Tr. ²⁶ σταδίου πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπέι-
 χεν Tr (non marg.). ²⁷ ἦλθεν LTTTr. ²⁸ — ὁ Ἰησοῦς LTTTr. ²⁹ τὴν
 θάλασσαν LTTTr. ³⁰ οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν L, ἰδόντες δὲ αὐ-
 τὸν (— οἱ μαθηταὶ) T. ³¹ τῆς θαλάσσης LTTTr. ³² εὐθὺς LTTTr.
³³ ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς L, — ὁ Ἰησοῦς T[Tr marg.]. ³⁴ ὁ Πέτρος εἶπεν
 αὐτῷ L. ³⁵ ἐλθεῖν πρὸς σε LTTTr. ³⁶ — ὁ LTTTr. ³⁷ καὶ ἦλθεν
 TTr marg. † — ἰσχυρὸν T. ³⁸ ἀναβάντων LTTTr. ‡ — ἐλθόντες
 T[Tr marg.]. ³⁹ ἐπὶ TTr. ⁴⁰ + εἰς TTr. ⁴¹ γεννησαρέθ L.

ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην,
 καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας·
 καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασ- 36
 πέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἦψαντο, διεσώ-
 θησαν.

ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ¹ ἀπὸ Ἱεροσολύ- 15
 μων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι², λέγοντες, “Διατί οἱ 2
 μαθηταὶ σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
 βυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν³, ὅταν
 ἄρτον ἐσθίωσιν.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 3
 “Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέ- 4
 γων⁴, ‘Τίμα τὸν πατέρα σου⁵, καὶ τὴν μητέρα.’ καί,
 ‘Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω’
 ὑμεῖς δὲ λέγετε, ‘Ὁς ἂν εἶπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, 5
 Δῶρον, ὃ ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ ὠφελήθης, καὶ⁶ οὐ μὴ τιμῆς’
 τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ⁷. καὶ ἠκυρώσατε 6
 τὴν ἐντολὴν⁸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.
 Ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσέ¹⁰ περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας¹¹, 7
 λέγων, ‘Ἐγγίξει μοι¹² ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, 8
 καὶ¹⁵ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾶ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω
 ἀπέχει ἀπ’ ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες 9
 διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.’” Καὶ προσκα- 10
 λεισάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, “Ἀκούετε καὶ
 συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ 11
 τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στό-
 ματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.” Τότε προσελ- 12
 θόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹³ εἶπον¹⁴ αὐτῷ, “Οἶδας ὅτι
 οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθη-
 σαν;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, “Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ 13
 ἐφύτευεν ὁ πατὴρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται.

¹ — οἱ LTTTr. ² Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς TTr. ³ — αὐτῶν
 T[Tr]. ⁴ εἶπεν LTr. ⁵ — σου LTTTr. ⁶ — καὶ LTTTr.
⁷ τιμῆσει LTTTr. ⁸ — ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ L[Tr marg.]. ⁹ τὸν λόγον
 LTr, τὸν μόνον T. ¹⁰ ἐπροφήτευσεν LTTTr. ¹¹ Ἡσαΐας L.
¹² — Ἐγγίξει μοι et τῷ στόματι αὐτῶν καὶ LTTTr. ¹³ — αὐτοῦ LT
 [Tr marg.]. ¹⁴ λέγουσιν LTTTr.

14 ἄφετε αὐτούς ὀδηγοὶ εἰσι τυφλοὶ¹⁵ τυφλῶν τυφλὸς δὲ
 τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦν-
 15 ται.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, “Φράσον
 16 ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην¹⁶.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹⁷ εἶ-
 17 πεν, “Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοὶ ἐστε; οὐπω¹⁸ νο-
 εἶτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν
 18 κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ δὲ
 ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξ-
 19 ἔρχεται, κακείνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς
 καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοι-
 χεῖαι, πορνείαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.
 20 ταῦτά ἐστι τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνί-
 πτοις χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.”

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
 22 μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοῦ, γυνὴ Χαναναία
 ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξεληθοῦσα ἐκραύγασεν¹⁹ αὐτῷ²⁰,
 λέγουσα, “Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαβίδ²¹. ἡ θυγάτηρ
 23 μου κακῶς δαιμονίζεται.” Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
 λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτων²²
 αὐτόν, λέγοντες, “Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει
 24 ὄπισθεν ἡμῶν.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, “Οὐκ
 ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα
 25 οἴκου Ἰσραὴλ.” Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνη²³ αὐτῷ,
 26 λέγουσα, “Κύριε, βοήθει μοι.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπεν, “Οὐκ ἔστι καλὸν²⁴ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν
 27 τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.” Ἡ δὲ εἶπε²⁵,
 “Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
 ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων
 28 αὐτῶν.” Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, “Ἔ-
 γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι ὡς θέ-
 λεις.” Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας
 ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν θά-

¹⁵ τυφλοὶ εἰσιν ὀδηγοὶ LTr (etiam [τυφλῶν] Tr marg.). ¹⁶ — ταύ-
 την LTr. ¹⁷ — Ἰησοῦς LTr. ¹⁸ οὐ LTr. ¹⁹ ἐκραξεν LTr.
 αὐτῆς ἐκραξεν L marg. T. ²⁰ — αὐτῷ LTr. ²¹ υἱὸς Δαυεὶδ LTr.
²² ἠρώτων LTr. ²³ προσεκύνησεν L marg. Tr marg. ²⁴ ἐξο-
 τιν LTr. ²⁵ εἶπεν E.

λασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκά-
 θητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχον- 30
 τες μεθ' ἐαυτῶν χωλούς, τυφλοὺς, κωφούς, κυλλούς,
 καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν* αὐτοὺς παρὰ τοὺς
 πόδας τοῦ Ἰησοῦ²⁶ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ὥστε τοὺς 31
 ὄχλους²⁷ θαυμάσαι, βλέποντας κωφούς λαλοῦντας,
 κυλλοὺς ὑγιείς,²⁸ χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς
 βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν† τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ. Ὁ δὲ 32
 Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε,
 “Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας²⁹
 τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι.
 καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νήστευσι οὐ θέλω, μήποτε ἐκ-
 λυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.” Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 33
 αὐτοῦ³⁰, “Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι,
 ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον;” Καὶ λέγει αὐτοῖς 34
 ὁ Ἰησοῦς, “Πόσους ἄρτους ἔχετε;” Οἱ δὲ εἶπον,
 “Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.” Καὶ ἐκέλευσε τοῖς 35
 ὄχλους³¹ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ λαβῶν³² τοὺς 36
 ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας,³³ εὐχαριστήσας ἔκλασε,
 καὶ ἔδωκε³⁴ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ³⁵, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ
 ὄχλῳ³⁶. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· 37
 καὶ ἦραν³⁷ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ
 σφυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχί- 38
 λοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων†.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη³⁸ εἰς τὸ πλοῖον, 39
 καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά³⁹. Καὶ προσελθόν- 16
 τες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώ-
 τησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς.
 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, “Ὁψίας γενομένης λέ- 2
 γετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. καὶ πρῶτ³, 3
 Σήμερον χειμῶν· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός.

* ἔρριψαν T. ²⁶ αὐτοῦ LTr. ²⁷ τὸν ὄχλον T. ²⁸ + καὶ LTr.
 (etiam [κυλλοὺς ὑγιείς] Tr marg.). † ἐδόξαζον T. ²⁹ ἡμέραι LTr.
³⁰ — αὐτοῦ T[LTr]. ³¹ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ (τοῖς ὄχλοις L marg.)
 LTr. ³² ἔλαβεν LTr. ³³ + καὶ LT. ³⁴ ἐδίδου TTr (non
 marg.). ³⁵ — αὐτοῦ T[LTr]. ³⁶ τοῖς ὄχλοις TTr. ³⁷ ἦραν
 post κλασμάτων rouinet LTr. † παιδίων καὶ γυναικων T. ³⁸ ἐνέβη
 Tr (non marg.). ³⁹ Μαγαδάν LTr. § ἐπηρώτων T. † Ab
 ὀψίας usque ad fin. ver. § uncinis includit T.

ὑποκριταί¹, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσχετε
 διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;
 4 γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ
 σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῶ
 τοῦ προφήτου².” Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθε.
 5 Καὶ ἔλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ³ εἰς τὸ πέραν
 6 ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
 τοῖς, “Ὁράτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
 7 Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.” Οἱ δὲ διελογίζοντο
 ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες, “Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν.”
 8 Γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς⁴, “Τί διαλογίζεσθε
 ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε⁵;
 9 οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους
 τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;
 10 οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πό-
 11 σας σφυρίδας⁶ ἐλάβετε; πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ
 ἄρτου⁷ εἶπον ὑμῖν προσέχειν⁸ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
 12 Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;” Τότε συνῆκαν, ὅτι
 οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου⁹, ἀλλ’¹⁰
 ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
 13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας* τῆς
 Φιλιππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, “Τίνα
 με¹¹ λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 14 που;” Οἱ δὲ εἶπον¹², “Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπ-
 τιστὴν· ἄλλοι¹³ δὲ Ἡλίαν†· ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ
 15 ἓνα τῶν προφητῶν.” Λέγει αὐτοῖς¹⁴, “Ἐμεῖς δὲ
 16 τίνα με λέγετε εἶναι;” Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος
 εἶπε, “Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.”
 17 Καὶ ἀποκριθεὶς¹⁵ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “Μακάριος εἶ,
 Σίμων Βᾶρ Ἰωῶ¹⁶, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ
 18 σοι, ἀλλ’ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς¹⁷ οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ

1 — ὑποκριταί LTTTr, + καὶ L.

2 — τοῦ προφήτου LTTTr.

3 — αὐτοῦ LTTTr.

4 — αὐτοῖς LTTTr.

5 ἔχετε L.

6 σφυρίδας L.

7 ἄρτων LTTTr.

8; προσέχετε δὲ LTTTr.

9 τῶν ἄρτων LTr, at τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων T.

10 ἀλλὰ

TTTr. * Καισαρίας T secundis curis.

11 — με TTTr [LTr marg.].

12 εἶπαν LTTTr.

13 οἱ L.

† Ἡλίαν SE passim, Ἡλείαν T.

14 + [ὁ Ἰησοῦς] L.

15 ἀποκριθεὶς δὲ LTTTr.

16 Βαριωνᾶ LT.

17 — τοῖς L[Tr].

δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ
 πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι
 ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, καὶ* δώσω σοι τὰς 19
 κλεῖς¹⁸ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὅ ἐὰν¹⁹ δήσης
 ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον²⁰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὅ
 ἐὰν²¹ λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐ-
 ρανοῖς.” Τότε διεστείλατο²² τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ²³ 20
 ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς²⁴ ὁ Χρισ-
 τός.

Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ²⁵ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθη- 21
 ταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα²⁶,
 καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέ-
 ων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέ- 22
 τρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ²⁷ λέγων, “Ἰλεώς σοι, κύριε·
 οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.” Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ 23
 Πέτρῳ, “Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου
 εἶ²⁸. ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώ-
 πων.” Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 24
 “Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω
 ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολου-
 θείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν²⁹ θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶ- 25
 σαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν· τί γὰρ ὠφελεῖται³⁰ 26
 ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν
 αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα
 τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 27
 που ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ
 τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ
 κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,³¹ εἰσὶ 28
 τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων³², οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται

* — καὶ T.

18 κλεῖδας LTTTr.

19 ὅ ἐὰν LTr, at ὅσα ἂν L marg.

20 δεδεμένα L marg.

21 ἂν Tr.

22 ἐπετίμησεν L.

23 — αὐτοῦ LTTTr.

24 — Ἰησοῦς LTTTr.

25 — ἐ L[Tr].

26 εἰς Ἱεροσόλυμα

ἀπελθεῖν LTTTr.

27 αὐτῷ ἐπιτιμᾶν L.

28 εἰ ἐμοῦ LTTTr (non marg.).

29 ἐὰν LTTTr.

30 ὠφελήσεται LTTTr.

31 + ὅτι LT.

32 τῶν ὧδε ἐστώτων LTTTr.

42 θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.”

17 **ΚΑΙ** μεθ’ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ’ ἰδίαν. 2 καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδού, ἄφθησαν¹ αὐτοῖς 3 4 Μωσῆς² καὶ Ἑλίας*, μετ’ αὐτοῦ συλλαλοῦντες³. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ, “Κύριε, καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν⁴ ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ⁵ μίαν, καὶ μίαν Ἑλίας⁶.” 5 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, “Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα⁷ 6 αὐτοῦ ἀκούετε⁸.” Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον⁹ 7 ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ προσελθὼν¹⁰ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο¹¹ αὐτῶν, καὶ¹² εἶπεν, 8 “Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.” Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ¹³ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, “Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ¹⁴.” 10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹⁵, λέγοντες, “Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἑλίας† δεῖ ἐλθεῖν 11 πρῶτον;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹⁶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς¹⁷, “Ἑλίας* μὲν ἔρχεται πρῶτον¹⁸, καὶ ἀποκαταστήσει 12 πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἑλίας* ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ’¹⁹ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσ-

¹ ὠφθη LTr. ² Μωϋσῆς LTr. * Ἑλ. SE, Ἑλίας T. ³ συλλαλοῦντες μετ’ αὐτοῦ LTr. (non marg.). ⁴ ποιήσω LTr. marg. ⁵ Μωϋσεί LTr. ⁶ Ἑλίας μίαν LTr. (Ἑλίας T). ⁷ ηὐδόκησα LTr. ⁸ ἀκούετε αὐτοῦ LTr. ⁹ ἔπεσαν LTr. ¹⁰ προσήλθεν LTr. ¹¹ καὶ ἀψάμενος LTr. καὶ ἤψατο Tr. ¹² - καὶ LTr. ¹³ ἐκ LTr. ¹⁴ ἐγερθῆ LTr. ¹⁵ - αὐτοῦ LTr. † Ἑλίας T. ¹⁶ - Ἰησοῦς LTr. ¹⁷ - αὐτοῖς LTr. ¹⁸ - πρῶτον LTr. ¹⁹ ἀλλὰ Tr.

43 Κεφ. 17. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 43
χειν ὑπ’ αὐτῶν.” Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ 13 Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν²⁰ πρὸς τὸν ὄχλον, προσήλθεν 14 αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτῷ²¹, καὶ λέγων, “Κύριε, 15 ἔλεησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει²². πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς 16 μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, “ὦ γενεὰ 17 ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ’ ὑμῶν²³; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.” Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν 18 ἀπ’ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ 19 Ἰησοῦ κατ’ ἰδίαν εἶπον, “Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς²⁴ εἶπεν²⁵ αὐτοῖς, 20 “Διὰ τὴν ἀπιστίαν²⁶ ὑμῶν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρείτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν²⁷ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. τούτο δὲ τὸ γένος 21 οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ²⁸.”

ἌΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ²⁹ δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ 23 ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται³⁰.” Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ³¹, προσήλθον 24 οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον³², “Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ* δίδραχμα;” Λέ- 25 γει, “Ναί.” Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν³³ εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, “Τί σοι δοκεῖ,

²⁰ - αὐτῶν LTr. ²¹ αὐτόν LTr. ²² ἔχει LTr. (non marg.). ²³ μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι LTr. ²⁴ - Ἰησοῦς LTr. ²⁵ λέγει LTr. ²⁶ ὀλιγοπιστίαν LTr. ²⁷ Μετάβα ἐνθεν LTr. ²⁸ Vers. 21 omittit T, uncinis includit Tr. ²⁹ Συστρεφόμενων LTr. (non marg.). ³⁰ ἀναστήσεται L. ³¹ Καφαρναοῦμ LTr. ³² εἶπαν LTr. * - τὰ T. ³³ εἰσελθόντα LTr, ἐλθόντα Tr.

Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι
τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἰῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλ-
26 λοτρίων;” Δέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος³⁴, “Ἀπὸ τῶν ἀλλο-
τρίων.” Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ἄραγε ἐλεύθεροί
27 εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν* αὐτούς,
πορευθεῖς εἰς τὴν³⁵ θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ
τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ
στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνον λαβὼν δὸς
αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.”

18 ἘΝ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ¹ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ
Ἰησοῦ, λέγοντες, “Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ
2 βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ
3 Ἰησοῦς² παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ
εἶπεν, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ
γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
4 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσῃ³ ἑαυ-
τὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ
5 βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς ἐὰν⁴ δέξεται παιδίον
6 τοιοῦτον ἐν⁵ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· ὃς δ'
ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόν-
των εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς ἐπὶ⁶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ
7 ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ
τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν⁷ ἔλθειν τὰ σκάν-
δαλα. πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ⁸, δι' οὗ τὸ
8 σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου
σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ⁹ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλ-
λόν¹⁰, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς
9 τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμὸς σου σκαν-
δαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο

³⁴ εἰπόντος δέ LTr. * σκανδαλίζωμεν T. ³⁵ — τὴν LTr.
¹ ἡμέρα LTr marg. ² — ὁ Ἰησοῦς TTr. ³ ταπεινώσει LTr.
⁴ ἂν LTr. ⁵ ἐν παιδίον τοιοῦτον LT (τοιοῦτο T) Tr. ⁶ περὶ
LTr. ⁷ — ἐστὶν LTr. ⁸ — ἐκείνῳ LTr. ⁹ αὐτὸν LTr.
¹⁰ κυλλὸν ἢ χωλὸν LT.

ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ
πυρός. Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν 10
τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐ-
ρανοῖς¹¹ διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πα-
τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 11
που σῶσαι τὸ ἀπολωλός¹². Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένη- 12
ταί τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν
ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείλ¹³ τὰ ἐννενηκονταεννέα¹⁴, ἐπὶ τὰ
ἄρῃ¹⁵ πορευθεῖς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; καὶ ἐὰν γέ- 13
νηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ'
αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα¹⁴ τοῖς μὴ
πεπλανημένοις. οὕτως οὐκ ἐστὶ θέλημα ἔμπροσθεν 14
τοῦ πατρὸς ὑμῶν¹⁶ τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται
εἷς¹⁷ τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ¹⁸ 15
ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ¹⁹ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ
σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας
τὸν ἀδελφόν σου· ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ 16
σοῦ²⁰ ἔτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων
ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥήμα. ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, 17
εἰπέ* τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακού-
σῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν 18
λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν²¹ δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδε-
μένα ἐν τῷ²² οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς,
ἔσται λελυμένα ἐν τῷ²² οὐρανῷ. πάλιν²³ λέγω ὑμῖν, 19
ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν²⁴ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ
παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐ-
τοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ 20
εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ
εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.”

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε²⁵, “Κύριε, 21
ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω

¹¹ [ἐν τῷ οὐρανῷ] L. ¹² v. 11 *deest in* LTr. ¹³ ἀφήσει LTr.
¹⁴ ἐννενηκοντα ἐννέα LTr. ¹⁵ + καὶ LTr. ¹⁶ μου LTr.
¹⁷ ἐν LTr. ¹⁸ — εἰς σὲ LT [Tr marg.]. ¹⁹ — καὶ LTr. ²⁰ μετὰ
σεαυτοῦ T, μετὰ σοῦ *legitur post* δύο *apud* L. * εἰπὸν T. ²¹ ἂν
LTr. ²² — τῷ LT[Tr]. ²³ ἀμὴν L, πάλιν ἀμὴν Tr. ²⁴ συμφω-
νήσωσιν ἐξ ὑμῶν L, συμφωνήσουσιν ἐξ ὑμῶν TTr. ²⁵ ὁ Πέτρος
εἶπεν αὐτῷ LTr.

46
 22 αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;” Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλ’²⁶ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.
 23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ-
 24 πῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνάραι λόγον μετὰ τῶν
 25 δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσ-
 26 ηνέχθη²⁷ αὐτῷ εἰς* ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύ-
 27 ριος αὐτοῦ²⁸ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ† καὶ τὰ
 28 τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε²⁹ καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν
 οὖν ὁ δούλος‡ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε³⁰, μα-
 29 κροθύμησον ἐπ’ ἐμοί³¹, καὶ πάντα σοι³² ἀποδώσω.
 30 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου³³ ἀπέ-
 31 λυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξελ-
 32 θὼν δὲ ὁ δούλος ἐκείνος³⁴ εὔρεν ἕνα τῶν συνδούλων
 αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατή-
 33 σασ αὐτὸν ἐπνιγε, λέγων, Ἀπόδος μοι³⁵ ὃ τι³⁶ ὀφεί-
 34 λεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας
 αὐτοῦ³⁷ παρεκάλει αὐτόν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ’
 35 ἐμοί³⁸, καὶ πάντα³⁹ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ ἠθέλεν,
 ἀλλὰ⁴⁰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ⁴¹
 31 ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐ-
 τοῦ⁴² τὰ γενόμενα⁴³ ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόν-
 32 τες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν⁴⁴ πάντα τὰ γενό-
 33 μενα. Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ
 λέγει αὐτῷ, Δούλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλήν
 33 ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει
 καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ⁴⁵ σε
 34 ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν
 αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ⁴⁶ ἀποδῶ πᾶν τὸ
 35 ὀφειλόμενον αὐτῷ⁴⁷. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ

²⁶ ἀλλὰ LTr. ²⁷ προσήχθη LTr. * εἰς αὐτῷ T. ²⁸ — αὐτοῦ TTr.
 † — αὐτοῦ T. ²⁹ ἔχει LTr. † + ἐκείνος T. ³⁰ — Κύριε LTr.
³¹ ἐμέ Tr. ³² σοι post ἀποδώσω legunt LTr. ³³ — ἐκείνου L.
 [Tr marg.]. ³⁴ — ἐκείνος L. ³⁵ — μοι LTr. ³⁶ εἴ τι LTr. ³⁷ — εἰς
 τοὺς πόδας αὐτοῦ LTr. ³⁸ ἐμέ LTr. ³⁹ — πάντα [L]Tr. ⁴⁰ ἀλλ’
 BE. ⁴¹ — οὐ LTr. ⁴² οὖν αὐτοῦ οἱ σύνδουλοι L, οὖν οἱ σύνδουλοι
 αὐτοῦ TTr. ⁴³ γινόμενα T. ⁴⁴ ἐαυτῶν LTr. ⁴⁵ καγὼ LTr.
⁴⁶ — οὐ L. ⁴⁷ — αὐτῷ LTr.

Κεφ. 18. ΚΑΙΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 47
 ἐπουράνιος⁴⁸ ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ
 ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώ-
 ματα αὐτῶν⁴⁹.”

ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους¹⁹
 τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς¹ Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς
 τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ 2
 ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
 αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ² Φαρισαῖοι 3
 πειράζοντες αὐτόν, καὶ λέγοντες αὐτῷ³, “Εἰ ἔξεστιν
 ἀνθρώπῳ⁴ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν
 αἰτίαν;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς⁵, “Οὐκ ἀνέ- 4
 γνωτε ὅτι ὁ ποιήσας⁶ ἀπ’ ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποί-
 ησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, “Ἐνεκεν⁷ τούτου καταλείψει 5
 ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολ-
 ληθήσεται⁸ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
 σάρκα μίαν;” ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· 6
 ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.”
 Λέγουσιν αὐτῷ, “Τί οὖν Μωσῆς⁹ ἐνετείλατο δοῦναι 7
 βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν¹⁰;” Λέγει 8
 αὐτοῖς, “Ὅτι Μωσῆς⁹ πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν
 ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ’
 ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι¹¹ ὃς ἂν 9
 ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ¹², καὶ
 γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμή-
 σασ μοιχᾶται¹³.” Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹⁴, 10
 “Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς
 γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, 11
 “Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τούτον¹⁵, ἀλλ’ οἱς
 δέδοται. εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς 12
 ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνου-
 χίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι,

⁴⁸ οὐράνιος LTr. ⁴⁹ — τὰ παραπτώματα αὐτῶν LTr.
 1 — τῆς E. 2 — οἱ LTr. 3 — αὐτῷ LTr. 4 — ἀνθρώπῳ LT.
 5 — αὐτοῖς LTr. 6 κτίσας Tr. 7 Ἐνεκα LTr. 8 κολλη-
 θήσεται LTr. 9 Μωϋσῆς LTr. 10 — αὐτήν LTr.
 11 — ὅτι LTr. 12 παρεκτός λόγου πορνείας L, at — εἰ tantum TTr.
 13 — καὶ ὁ ἀπολ. ad fin. vers. TTr, at γαμῶν Tr marg. 14 — αὐτοῦ
 T. 15 [τούτον] L.

οἷτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.”
 13 Τότε προσηρέθη¹⁶ αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθήῃ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετί-
 14 μησαν αὐτοῖς· ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν*, “Ἀφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιού-
 15 των ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.” Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας¹⁷, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.
 16 ΚΑΙ ἰδοὺ, εἰς προσελθῶν εἶπεν αὐτῷ¹⁸, “Διδάσκαλε ἀγαθέ¹⁹, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω²⁰ ζωὴν αἰώνιον;”
 17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, “Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός²¹. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν²²,
 18 τήρησον²³ τὰς ἐντολάς.” Λέγει²⁴ αὐτῷ, “Ποίας;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, “Τό, οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις²⁵.
 19 οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· τίμα τὸν πατέρα σου²⁶ καὶ τὴν μητέρα· καί, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.” Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, “Πάντα ταῦτα²⁷ ἐφύλαξά μιν²⁸ ἐκ νεότητός μου²⁹. τί ἔτι ὑστε-
 21 ρῶ;” Ἐφη³⁰ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησον σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς³¹ πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ³². καὶ δεῦρο, 22 ἀκολούθει μοι.” Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον³³, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.
 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος³⁴ εἰσελεύσεται εἰς 24 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, ἢ εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν³⁵, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ³⁶ εἰσ-

¹⁶ προσηρέθησαν LTr. * + αὐτοῖς T. † πρὸς ἐμέ T. ¹⁷ τὰς χεῖρας αὐτοῖς LTr. ¹⁸ αὐτῷ εἶπεν LTr. ¹⁹ - ἀγαθέ LTr. ²⁰ σχῶ LTr, at ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω L marg. ²¹ Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός LTr. ²² εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν LTr. ²³ τήρει LTr (non marg.). ²⁴ ἔφη L. † ποίας; φησὶν (- λέγει αὐτῷ) T. ²⁵ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις L marg. ²⁶ - σου LTr. ²⁷ Ταῦτα πάντα LTr. ²⁸ ἐφύλαξα LTr. ²⁹ - ἐκ νεότητός μου LTr. ³⁰ λέγει L. ³¹ + τοῖς LTr. ³² οὐρανοῖς L marg. T. § - τὸν λόγον T. ³³ + [τοῦτον] L. ³⁴ πλούσιος δυσκόλως LTr. || + ὅτι T. ³⁵ εἰσελθεῖν TTr (non marg.). ³⁶ τῶν οὐρανῶν LTr (non marg.).

49
 ελθεῖν³⁷.” Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ³⁸ ἔξε- 25
 πλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, “Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;” Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 26
 “Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά* ἐστι³⁹.”

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, “Ἰδοὺ, 27
 ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἐστὶ ἡμῖν;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “Ἀμὴν 28
 λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς⁴⁰ ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ πᾶς δς⁴¹ ἀφήκεν οἰκίας, ἢ⁴² ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, 29 ἢ πατέρα, ἢ μητέρα⁴³, ἢ γυναῖκα⁴⁴, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς⁴⁵, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου†, ἑκατονταπλασίονα λήψεται⁴⁶, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. πολλοὶ δὲ ἔσονται 30
 πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία γάρ 20
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτὸν μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν 2
 ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν³ 3
 τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· κάκεινοις⁴ εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν 4
 ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν² ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἑνάτην⁵ 5
 ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην 6
 ὥραν⁴ ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας ἀργούς⁵, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώ- 7
 σατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν

³⁷ - εἰσελθεῖν T, at post πλούσιον pronunt L[Tr]. ³⁸ - αὐτοῦ LTr. * δυνατά πάντα T. ³⁹ - ἐστι LTr. † παλιγγ. T. ⁴⁰ αὐτοῦ TTr (non marg.). ⁴¹ ὅστις LTr. ⁴² - οἰκίας ἢ TTr (non marg.). ⁴³ ἢ γονεῖς L marg. ⁴⁴ - ἢ γυναῖκα LTr. ⁴⁵ + ἢ οἰκίας TTr. † ἕνεκα τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος T. ⁴⁶ πολλαπλασίονα λήψεται LTr. † - τὴν LTr. § καὶ ἐκεῖνοις T. ² + δὲ TTr (at [δὲ] Tr marg.). ³ ἑνάτην LTr. ⁴ - ὥραν LTr. ⁵ - ἀργούς LTr.

8 ἀμπελώνα⁶, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε⁷. Ὁψίας δὲ
γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελώνος τῷ ἐπι-
τρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος
αὐτοῖς⁸ τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως
9 τῶν πρώτων. καὶ ἐλθόντες⁹ οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην
10 ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ¹⁰ οἱ πρώτοι
ἐνόμισαν ὅτι πλεονα λήψονται¹¹. καὶ ἔλαβον καὶ
11 αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον¹². λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ
12 τοῦ οἰκοδεσπότη, λέγοντες, Ὅτι¹³ οὗτοι οἱ ἔσχατοι
μῖαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοῖς¹⁴ ἐποίη-
σας, τοῖς βασιτάσασι τὸ βᾶρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν
13 καύσωνα¹⁵. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν*, Ἐταῖρε,
14 οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἄρον
τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι
15 ὡς καὶ σοί· ἢ¹⁶ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω¹⁷ ἐν τοῖς
ἐμοῖς; εἰ¹⁸ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
16 ἀγαθός εἰμι; οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι, καὶ
οἱ πρώτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ
ἐκλεκτοί¹⁹.”

17 **ΚΑΙ** ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς† εἰς Ἱεροσόλυμα παρέ-
λαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς²⁰ κατ’ ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ,
18 καὶ²¹ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσό-
λυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς
ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι· καὶ κατακρινούσιν αὐ-
19 τὸν θανάτῳ²², καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς
τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται²².”

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβε-
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα καὶ αἰτοῦ-
21 σά τι παρ²³ αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, “Τί θέλεις;”

⁵ + [μου] L. ⁷ — καὶ ὁ ad fin. vers. LTr. ⁸ — αὐτοῖς T[Tr].
⁹ ἐλθόντες δὲ L. ¹⁰ καὶ ἐλθόντες Tr. ¹¹ πλεονα λήμ-
φονται LTr, λήψονται tantum T. ¹² τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοὶ TTr
(at καὶ αὐτοὶ [τὸ] ἀνὰ δηνάριον Tr marg.). ¹³ — ὅτι LTr. ¹⁴ αὐτοῖς
ἡμῖν L (text. non marg.) TTr marg. ¹⁵; L. * ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν T.
† συνεφώνησά σοι Tr marg. ¹⁶ — ἢ LTr. ¹⁷ ὃ θέλω ποιῆσαι LTr.
¹⁸ ἢ BELTr. ¹⁹ πολλοὶ γὰρ ad fin. vers. deest in T, uncinis in-
cludit Tr. † Μέλλον δὲ ἀναβαίνειν ὁ Ἰησοῦς Tr marg. ²⁰ — μαθη-
τὰς TTr. ²¹ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ LTr (non marg.). ²² εἰς θάνατον T.
²³ ἐγερθήσεται TTr (non marg.). ²³ ἀπ’ LTr (non marg.).

λέγει αὐτῷ, “Εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι²⁴ οἱ δύο υἱοὶ
μου, εἰς ἐκ δεξιῶν σου²⁵, καὶ εἰς ἐξ ἐνωπύμων²⁶, ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ²⁷ Ἰησοῦς εἶπεν, 22
“Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον,
ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζο-
μαι, βαπτισθῆναι²⁸;” Λέγουσιν αὐτῷ, “Δυνάμεθα.”
Καὶ²⁹ λέγει αὐτοῖς, “Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, 23
καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε³⁰.
τὸ δὲ καθῆσθαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐνωπύμων μου³¹,
οὐκ ἔστιν ἐμὸν³² δοῦναι, ἀλλ’ οἷς ἠτοιμάσται ὑπὸ τοῦ
πατρὸς μου.” Καὶ ἀκούσαντες³³ οἱ δέκα ἠγανάκτη- 24
σαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε- 25
σάμενος αὐτοὺς εἶπεν, “Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν
ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξ-
ουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ³⁴ ἔσται³⁵ ἐν ὑμῖν· 26
ἀλλ’ ὃς ἐὰν³⁶ θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω³⁷
ὑμῶν διάκονος· καὶ ὃς ἐὰν³⁸ θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, 27
ἔστω³⁹ ὑμῶν δούλος· ὡς περὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ 28
ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.”

ΚΑΙ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ,⁴⁰ ἠκολού- 29
θησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ 30
καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς
παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, “Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε⁴¹,
υἱὸς⁴² Δαβὶδ⁴³.” Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα 31
σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μείζον ἔκραζον⁴⁵, λέγοντες, “Ἐλέ-
ησον ἡμᾶς, κύριε⁴⁶, υἱὸς⁴⁷ Δαβὶδ⁴⁸.” Καὶ στὰς ὁ 32
Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπε, “Τί θέλετε⁴⁹
παιήσω ὑμῖν;” Λέγουσιν αὐτῷ, “Κύριε, ἵνα ἀνοιχ- 33

²⁴ [οὗτοι] L. ²⁵ — σου LTr. ²⁶ + σου LTr. ²⁷ ὁ δὲ S
errone. ²⁸ — καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι LTr.
²⁹ — καὶ LTr. ³⁰ — καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτι-
σθήσεσθε LTr. ³¹ — μου LTr (ἢ ἐξ ἐνωπ. Tr marg.). ³² + τοῦτο
T. ³³ ἀκούσαντες δὲ TTr marg. ³⁴ — δὲ LTr. ³⁵ ἔστιν LTr.
³⁶ ἂν LTr. ³⁷ ἔσται LTr. ³⁸ ἂν LTr. ³⁹ ἔσται LTr.
⁴⁰ Ἱεριχώ E, Ἱερειχώ T. ⁴¹ Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς LTr, — Κύριε T.
⁴² υἱὲ LTr. marg. ⁴³ Δαβειδ LTr. ⁴⁵ ἔκραξαν LTr. ⁴⁶ Κύριε
ἐλέησον ἡμᾶς LTr. ⁴⁷ υἱὲ LTr. ⁴⁸ Δαβειδ LTr.
⁴⁹ + [ἵνα] L.

52
34 θῶσιν⁵⁰ ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί⁵¹.” Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν⁵² αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί⁵³, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 ΚΑΙ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγῆ¹ πρὸς² τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ³ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς, λέγων αὐτοῖς, “Πορεύθητε⁴ εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι⁵ ὑμῶν· καὶ εὐθέως* εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ’ αὐτῆς· λύσαντες⁶ ἀγάγετε⁷ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τι, ἐρεῖτε, “Ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρεῖαν ἔχει· εὐθέως⁸ δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς.” Τοῦτο δὲ ὄλον⁹ γέγονεν, ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, “Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδού, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι, πρᾶς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ¹⁰ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.” Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες¹¹ καθὼς προσέταξεν¹¹ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω¹² αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν¹³, καὶ ἐπεκάθισεν¹⁴ ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων,⁹ καὶ ἔστρώννον¹⁵ ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες¹⁶ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, ““Ὡσαννὰ¹⁷ τῷ υἱῷ Δαβὶδ¹⁸. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· Ὡσαννὰ¹⁹ ἐν τοῖς υἱίστοις.”

10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη¹⁰ πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, “Τίς ἐστὶν οὗτος;” Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, “Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης²⁰, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ²¹ τῆς Γαλιλαίας.”

12 ΚΑΙ εἰσῆλθεν ὁ²² Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Θεοῦ²³, καὶ ἐξέβαλε πάντα τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας

⁵⁰ ἀνοιγῶσιν LTr. ⁵¹ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν LTr. ⁵² ὀμμάτων LTr. ⁵³ — αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ LTr. ¹ Βηθφαγῆ T. ² εἰς LTr (non marg.). ³ — ὁ T. ⁴ Πορεύεσθε LTr. ⁵ κατέναντι LTr. * εὐθὺς T. ⁶ ἄγετε LTr. ⁷ εὐθὺς TTr. ⁸ — ὄλον LTr. ⁹ — ἐπὶ LTr. ¹⁰ — αὐτῶν TTr [LTr marg.]. ¹¹ συνέταξεν LTr. ¹² ἐπ’ LTr. ¹³ — αὐτῶν TTr [LTr marg.]. ¹⁴ ἐπεκάθισαν BE. ¹⁵ ἔστρωσαν L marg. T. ¹⁶ + αὐτῶν LTr. ¹⁷ Ὡσαννὰ LT. ¹⁸ Δαυεὶδ LTr. ¹⁹ Ὡσαννὰ LT. ²⁰ ὁ προφήτης Ἰησοῦς LTr. ²¹ Ναζαρεθ BELTr. ²² — ὁ LTr. ²³ — τοῦ Θεοῦ LTr ([τοῦ θεοῦ] Tr marg.).

Κεφ. 21. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 53
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. καὶ λέγει αὐτοῖς, “Γέγραπται, ‘Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε²⁴ σπήλαιον ληστῶν.” Καὶ προσῆλθον¹⁴ αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς¹⁵ τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας²⁵ κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, ““Ὡσαννὰ¹⁹ τῷ υἱῷ Δαβὶδ²⁶,” ἠγανάκτησαν, καὶ εἶπον²⁷ αὐτῷ, ““Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, “Ναὶ· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, “Ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;” καὶ καταλιπὼν αὐ-¹⁷ τοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠϋλίσθη ἐκεῖ.

Πρωτὰς²⁸ δὲ ἐπανάγων²⁹ εἰς τὴν πόλιν, ἐπέινασε¹⁸ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ’ αὐτήν,¹⁹ καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, ³⁰“Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα.” Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταί ἐθαύμασαν, λέγοντες, “Πῶς ὀ παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ;” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ²¹ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· καὶ²² πάντα ὅσα ἂν³² αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε³³.”

ΚΑΙ ἐλθόντι αὐτῷ³⁴ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ²³ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, “Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;” Ἀποκριθεὶς δὲ³⁵ ὁ²⁴

²⁴ ποιεῖτε LTr. ²⁵ + τοὺς LTr. ²⁶ Δαυεὶδ LTr. ²⁷ εἶπαν LTr. ²⁸ Πρωτὶ TTr (non marg.). ²⁹ ἐπαναγαγὼν TTr marg. ³⁰ + Οὐ LTr marg. ³² ἐὰν Tr. ³³ λήψεσθε LTr. ³⁴ ἐλθόντος αὐτοῦ LTr. ³⁵ — δὲ L.

Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον
 ἕνα, ὃν εἴαν εἶπητέ μοι, καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ
 25 ἐξουσία ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπτισμα³⁶ Ἰωάννου πόθεν
 ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;” Οἱ δὲ διελογί-
 ζοντο παρ’³⁷ ἑαυτοῖς, λέγοντες, “Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ
 οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
 26 εἴαν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον.
 27 πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην³⁸.” Καὶ
 ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον*, “Οὐκ οἶδαμεν.” Ἐφη
 αὐτοῖς καὶ αὐτός, “Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
 28 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἀνθρώπος³⁹
 εἶχε τέκνα δύο⁴⁰, καὶ† προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε,
 Τέκνον, ὑπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι
 29 μου⁴¹. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον
 30 δὲ⁴² μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν⁴³ τῷ
 δευτέρῳ⁴⁴ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ,
 31 κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ
 θέλημα τοῦ πατρός;” Λέγουσιν αὐτῷ⁴⁵, “Ὁ πρῶ-
 32 τος⁴⁶.” Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς
 32 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάν-
 νης⁴⁷ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ,
 οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς
 δὲ ἰδόντες οὐ⁴⁸ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι
 αὐτῷ.

33 “Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἀνθρωπὸς τις⁴⁹
 ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ
 φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν,
 καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο⁵⁰ αὐτὸν γεωργοῖς,
 34 καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρ-
 πῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωρ-
 35 γούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· καὶ λαβόντες οἱ

36 +τὸ LTr. 37 ἐν LTr. 38 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν
 Ἰωάννην LTr. * εἶπαν T. † ποία ἐν ἐξουσίᾳ B. 39 +τις L.
 40 δύο τέκνα T. † -καὶ T. 41 -μου TTr. 42 -δὲ [L]T.
 43 προσελθὼν δὲ LTr. 44 ἐτέρῳ T. 45 -αὐτῷ LTr. 46 ὕστερος
 LTr. 47 Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς LTr. 48 οὐδὲ LTr. 49 -τις LTr.
 50 ἐξέδοτο T.

γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ
 ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν³⁶
 ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν
 αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς³⁷
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός³⁸
 ἐστὶν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ
 κατὰσχωμεν⁵¹ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. καὶ λαβόντες³⁹
 αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.
 ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει⁴⁰
 τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;” Λέγουσιν αὐτῷ, “Κακοὺς⁴¹
 κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδόσε-
 52 ται⁵² ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ
 τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.” Λέγει αὐτοῖς⁴²
 ὁ Ἰησοῦς, “Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς,
 Ἐλίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο
 αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;” Διὰ⁴³
 τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ’ ὑμῶν ἡ βασι-
 λεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς
 καρποὺς αὐτῆς. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον⁴⁴
 συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν⁵³.”
 Καὶ ἀκούσαντες* οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς⁴⁵
 παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει·
 καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς⁴⁶
 ὄχλους⁵⁴, ἐπειδὴ⁵⁵ ὡς⁵⁶ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

ΚΑΙ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν²²
 παραβολαῖς¹, λέγων, “Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
 ρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ
 υἱῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέ-
 3 σαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ
 ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους,⁴
 λέγων, Εἶπατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοῦ, τὸ ἄριστόν

51 σχῶμεν LTr. 52 ἐκδύσεται LTr. 53 v. 44 deest
 in T, uncinis includit L, etiam Tr in margine. * ἀκούσαντες
 δὲ TTr marg. 54 τὸν ὄχλον L marg. 55 ἐπεὶ TTr. 56 εἰς
 LTr. 1 ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς LTr.

30 μου ἡτοιμάσα², οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυ-
 5 μένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ
 δὲ ἀμελήσαντες ἀπήλθον, ὁ μὲν³ εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
 6 ὁ δὲ⁴ εἰς⁵ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ κρατή-
 σαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.
 7 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς⁶ ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ
 στρατεύματα* αὐτοῦ ἀπόλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους,
 8 καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοῖς
 δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ
 9 κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς
 διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν⁷ εὔρητε, καλέσατε
 10 εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δούλοι ἐκείνοι
 εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους† εὔρον, πονη-
 ροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος† ἀνακει-
 11 μένων. εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς
 ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον
 12 ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες
 13 ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφίμωθη. τότε
 εἶπεν ὁ βασιλεὺς⁸ τοῖς διακόνοις, Δῆσαντες αὐτοῦ
 πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτὸν καὶ⁹ ἐκβάλετε¹⁰ εἰς τὸ
 σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
 14 βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί,
 ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.”
 15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλα-
 16 βον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ ἀπο-
 στέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν
 Ἑρωδιανῶν, λέγοντες¹¹, “ Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι
 ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδά-
 σκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις
 17 εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. εἰπέ¹² οὖν ἡμῖν, τί σοι
 18 δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ;” Γνοὺς
 δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε, “ Τί με πει-

² ἡτοιμάσα LTr. ³ ὁ μὲν LTr. ⁴ ὁ δὲ LTr.
⁵ ἐπὶ LTr. ⁶ ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας L, ὁ δὲ βασιλεὺς (—ἀκούσας)
 Tr. * τὸ στρατεύμα Tr marg. ⁷ ἐὰν LTr. † οὐς
 T secundis curis. † νυμφῶν Tr marg. ⁸ ὁ βασιλεὺς εἶπεν
 LTr (non marg.). ⁹ —ἀρατε αὐτὸν καὶ LTr. ¹⁰ +αὐτὸν LTr.
¹¹ λέγοντας LTr (non marg.). ¹² εἶπον Tr marg.

Κεφ. 22. KATA ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 31
 ράζετε, ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ¹⁹
 κῆνσου.” Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ²⁰
 λέγει αὐτοῖς¹³, “ Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπι-
 γραφή;” Λέγουσιν αὐτῷ¹⁴, “ Καίσαρος.” Τότε λέγει²¹
 αὐτοῖς, “ Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ
 τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.” Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν·²²
 καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπήλθον¹⁵.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι,²³
 οἱ¹⁶ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν
 αὐτόν, λέγοντες, “ Διδάσκαλε, Μωσῆς¹⁷ εἶπεν, Ἐάν²⁴
 τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα,¹⁸ ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελ-
 φὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα
 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.” Ἦσαν δὲ παρ’ ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελ-²⁵
 φοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας¹⁹ ἐτελεύτησε· καὶ μὴ
 ἔχων σπέρμα, ἀφήκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ
 αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν²⁶
 ἑπτὰ. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ²⁰ ἡ γυνή.²⁷
 ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει²¹, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή;²⁸
 πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς²⁹
 εἶπεν αὐτοῖς, “ Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς,
 μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει³⁰
 οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐγκαμίζονται²², ἀλλ’ ὡς ἄγγελοι
 τοῦ Θεοῦ²³ ἐν²⁴ οὐρανῷ εἰσι. περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως³¹
 τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ
 Θεοῦ, λέγοντος, Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ³²
 Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ* Θεὸς
 Θεός²⁵ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων.” Καὶ ἀκούσαντες οἱ³³
 ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς³⁴
 Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐπηρώ-³⁵
 τησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων²⁶,
 “ Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;” Ὁ δὲ^{36, 37}

¹³ +ὁ Ἰησοῦς LT. ¹⁴ —αὐτῷ T. ¹⁵ ἀπήλθον LTr. ¹⁶ —οἱ
 LTr. ¹⁷ Μωϋσῆς LTr. ¹⁸ +ἴνα L. ¹⁹ γήμας LTr.
²⁰ —καὶ T[Tr]. ²¹ ἀναστάσει οὖν LTr. ²² γαμίζονται LTr.
²³ —τοῦ T, —τοῦ Θεοῦ LTr. ²⁴ +τῷ LTr. * —ὁ T.
²⁵ —Θεός LTr. ²⁶ —καὶ λέγων LTr.

Ἰησοῦς²⁷ εἶπεν²⁸ αὐτῷ, “ Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη²⁹ ἐντολή. δευτέρα δὲ* ὁμοία αὐτῇ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται³⁰.”

Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, “ Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνας υἱὸς ἐστι;” Λέγουσιν αὐτῷ, “ Τοῦ Δαβὶδ³¹.” Λέγει αὐτοῖς, “ Πῶς οὖν Δαβὶδ³¹ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ³²; λέγων, ‘ Εἶπεν ὁ³³ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον³⁴ τῶν ποδῶν σου. Εἰ οὖν Δαβὶδ³¹ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι;” Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι³⁵ λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ’ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23 ΤΟΤΕ ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, λέγων, “ Ἐπὶ τῆς Μωσέως² καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα ἂν³ εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν⁴, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε⁵. κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ⁶ φορτία βαρῆα καὶ δυσβάστακτα⁷, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ⁸ δακτύλῳ αὐτῶν⁹ οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι δὲ¹⁰ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν¹¹. φιλοῦσὶ τε¹² τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς

²⁷ — Ἰησοῦς LTr. ²⁸ ἔφη LTr. ²⁹ ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη LTr. * — δὲ T. ³⁰ κρέματα καὶ οἱ προφῆται LTr. ³¹ Δαυεὶδ LTr. ³² καλεῖ αὐτὸν κύριον LTr, καλεῖ κύριον αὐτόν T. ³³ — ὁ LTr. ³⁴ ὑποκάτω LTr. ³⁵ ἀποκριθῆναι αὐτῷ LTr. ² Μωσέως LTr. ³ ἂν T. ⁴ — τηρεῖν LTr. ⁵ ποιήσατε καὶ τηρεῖτε LTr. ⁶ δὲ LTr. ⁷ — καὶ δυσβάστακτα T[Tr]. ⁸ αὐτοὶ δὲ τῷ LTr. ⁹ αὐτῶν LTr. ¹⁰ γὰρ LTr. ¹¹ — τῶν ἱματίων αὐτῶν LTr. ¹² δὲ LTr.

συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββί, ῥαββί¹³. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε, ῥαββί*· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ⁸ καθηγητῆς¹⁴, ὁ Χριστός¹⁵. πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἐστε. καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν¹⁶, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς¹⁷. μηδὲ κληθῆτε, καθηγηταί· εἰς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητῆς¹⁸, ὁ Χριστός. ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν¹¹ διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

“ Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, 13 ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσώτερον κρίμα¹⁹. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, 14 ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ 15 ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοί, 16 οἱ λέγοντες, “ Ὃς ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστίν· ὃς δ’ ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς²⁰ γὰρ μείζων²¹ ἐστίν, ὁ χρυσός, 17 ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων²² τὸν χρυσόν; καί, “ Ὃς ἂν²³ 18 ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστίν· ὃς δ’ ἂν ὁμόση ἐν τῷ δῶρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. μωροὶ 19 καὶ²⁴ τυφλοί· τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ 20 θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ 21

¹³ ῥαββεί T (deest unum ῥαββί etiam apud LTr). * ῥαββεί T. ¹⁴ διδάσκαλος LTr. ¹⁵ — ὁ Χριστός LTr. ¹⁶ ὑμῶν ὁ πατὴρ LTr. ¹⁷ οὐράνιος LTr. ¹⁸ ὅτι καθηγητῆς ὑμῶν ἐστὶν εἰς LTr. ¹⁹ v. 13 omittunt LTr, post v. 14 ponunt BE (—δὲ v. 13 BE, at + δὲ v. 14 post Οὐαὶ BELTr). ²⁰ τί L. ²¹ μείζων L. ²² ἀγιάσας LTr. ²³ ἂν LTr. ²⁴ — μωροὶ καὶ TTr, [μωροὶ καὶ] L

22 ἐν τῷ κατοικοῦντι²⁵ αὐτόν· καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 “Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον²⁶ καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα²⁷ 24 ἔδει ποιῆσαι, κακείνα μὴ ἀφιέναι²⁸. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ²⁹ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον κατα- 25 πίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἕξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ³⁰ ἀρπαγῆς 26 καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος³¹, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν³² καθαρὸν.

27 “Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε³³ τάφοις κεκονιameνοις, οἵτινες ἕξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν 28 ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἕξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοὶ ἐστε³⁴ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. 29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ 30 κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε, Εἰ ἡμεν³⁵ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεν³⁵ κοινωνοὶ αὐτῶν³⁶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. 31 ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευ- 32 σάντων τοὺς προφήτας· καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ 33 μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννήματα ἐχιδ- νῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 34 Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προ- φήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ³⁷ ἐξ αὐτῶν

²⁵ κατοικήσαντι Tr. ²⁶ τὸ ἔλεος LTr. ²⁷ +δὲ LTr.
²⁸ ἀφιέναι LTr. ²⁹ -οὶ LTr. ³⁰ -ἐξ L [Tr]. ³¹ -καὶ
 τῆς παροψίδος T. ³² αὐτοῦ LTr. ³³ ὁμοιάζετε LTr (non marg.).
³⁴ ἐστε μεστοὶ LTr. ³⁵ ἡμεθα LTr. ³⁶ αὐτῶν κοινωνοὶ LTr.
³⁷ -καὶ LTr.

ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστι- γώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα 35 δίκαιον ἐκχυνόμενον³⁸ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἡξεί ταῦτα πάντα³⁹ 36 ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, 37 ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολούσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις⁴⁰ τὰ νοσσία ἑαυτῆς⁴¹ ὑπὸ τὰς πτέρυγας⁴², καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν 38 ἔρημος⁴³. λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, 39 ἕως ἂν εἴπητε, Εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.”

ΚΑΙ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ¹. 24 καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάιν αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς² εἶπεν αὐτοῖς, 2 “Οὐ* βλέπετε πάντα ταῦτα³; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ⁴ καταλυθῆσεται.” Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν 3 ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ⁵ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, “Εἰπέ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς⁶ συντελείας τοῦ αἰῶνος;” Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 4 “Βλέπετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύ- 5 σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσι⁷. Μελλήσετε δὲ 6 ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. ὁράτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα⁸ γενέσθαι. ἀλλ' οὐπω ἐστὶ

³⁸ ἐκχυνόμενον LTr. ³⁹ πάντα ταῦτα LTr (non marg.). ⁴⁰ ὄρνις ἐπισυνάγει LTr.
⁴¹ -ἑαυτῆς L, at αὐτῆς T, [αὐτῆς] Tr.
⁴² +[αὐτῆς] LTr marg. ⁴³ -ἔρημος L. ¹ ἀπὸ (ἐκ L) τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο LTr. ² ἀποκριθεὶς LTr. ^{*} [οὐ] Tr marg. ³ ταῦτα πάντα LTr. ⁴ -μὴ LTr. ⁵ +[αὐτοῦ] L. ⁶ -τῆς LTr. ⁷ πλανήσουσιν ELTr. ⁸ -πάντα LTr.

7 τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ* ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοί⁹, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. πάντα δὲ ταῦτα 8 9 ἀρχὴ ὠδίνων. Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν¹⁰, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ 10 πάντων τῶν¹¹ ἔθνων διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς· 11 12 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ 13 ἀγάπη τῶν πολλῶν· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος 14 σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον 15 πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. καὶ τότε ἦξει τὸ τέλος. Ὄταν οὖν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐστὸς¹² ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ 16 ἀναγινώσκων νοείτω¹³.) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέ- 17 τωσαν ἐπὶ¹⁴ τὰ ὄρη· ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ κατα- 18 βαίνετω¹⁵ ἀραὶ τι¹⁶ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἀραὶ τὰ ἱμάτια¹⁷ αὐτοῦ. 19 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζού- 20 σαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν¹⁸ σαβ- 21 βάτῳ. Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐ γέγονεν† ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ 22 γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκείναι οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς 23 κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύ- 24 σητε¹⁹. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι²⁰, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. 25, 26 ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ,

* ἐπ' T. 9 - καὶ λοιμοὶ LTr (Tr marg.). 10 θλίψιν LTr rassim. 11 - τῶν E. 12 ἐστὸς BE. 13 νοείτω; Tr. 14 εἰς LTr. 15 καταβάτω LTr. 16 τὰ LTr. 17 τὸ ἱμάτιον LTr. 18 - ἐν LTr. † οὐκ ἐγένετο T. 19 πιστεύετε L. 20 πλανᾶσθαι L marg. Tr, πλανηθῆναι T.

ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί, μὴ ἐξέλθητε. Ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή 27 ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ²¹ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ὅπου γὰρ²² ἐὰν ᾦ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμε- 28 ρῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ* τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σα- 29 λευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ 30 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ²³ οὐρανῷ· καὶ τότε† κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὕψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρα- 31 νοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. καὶ ἀποστελεῖ 32 τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς † μεγά- λης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως²⁴ ἄκρων αὐτῶν.

“Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν 32 ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ²⁵, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτω καὶ 33 ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε πάντα ταῦτα²⁶, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ²⁷ οὐ μὴ παρέλθῃ 34 ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα²⁸ γένηται. Ὁ 35 οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται²⁸, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ 36 τῆς²⁹ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἀγγελοὶ τῶν οὐρανῶν, ³⁰ εἰ μὴ ὁ πατήρ μου³¹ μόνος. Ὡσπερ δὲ³² αἱ ἡμέραι 37 τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ³³ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ὥσπερ³⁴ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις³⁵ ταῖς 38 πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες³⁷, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε

²¹ - καὶ LTr. ²² - γὰρ LTr. * ἐκ T. ²³ - τῷ LTr. † - τότε T. † - φωνῆς T. ²⁴ + τῶν LTr. ²⁵ ἐκφυῆ LTr. ²⁶ ταῦτα πάντα TTr (non marg.). ²⁷ + ὅτι LTr. § ταῦτα πάντα Tr marg. ²⁸ παρελεύσεται LTr. ²⁹ - τῆς LTr. ³⁰ + οὐδὲ ὁ υἱὸς LT. ³¹ - μου LTr. ³² γὰρ LTr. ³³ - καὶ LTr. ³⁴ ὡς LT, ὡς Tr. ³⁵ + ἐκείναις L[Tr]. ³⁷ γαμίζοντες L, γαμίζοντες T, [ἐκ] γαμίζοντες Tr marg.

39 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν
 ὁ κατακλυσμός καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ³⁸
 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 40 “Τότε δύο ἔσονται³⁹ ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ⁴⁰ εἰς παραλαμ-
 41 βάνεται, καὶ ὁ⁴⁰ εἰς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσιν ἐν τῷ
 μύλωνι⁴¹. μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.
 42 “Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα⁴² ὁ
 43 κύριος ὑμῶν ἔρχεται· ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει
 ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται,
 ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι⁴³ τὴν
 44 οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι·
 ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε⁴⁴, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
 45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, ὃν
 κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ⁴⁵ ἐπὶ τῆς θεραπείας⁴⁶ αὐτοῦ,
 46 τοῦ διδόναι⁴⁷ αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; μακάριος
 ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει
 47 ποιῶντα οὕτως⁴⁸. Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι
 48 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ
 εἶπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐκεῖνος* ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρο-
 49 νίζει ὁ κύριός μου⁴⁹ ἔλθῃν⁵⁰, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς
 συνδούλους⁵¹, ἐσθίειν⁵² δὲ καὶ πίνειν⁵³ μετὰ τῶν μεθύον-
 50 των, ἡξεί ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἢ οὐ
 51 προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἢ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομή-
 σει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν
 θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
 ὀδόντων.

25 “ΤΟΤΕ ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
 δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας
 2 αὐτῶν¹ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν² τοῦ νυμφίου. πέντε
 δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν³ φρόνιμοι⁴, καὶ αἱ⁵ πέντε μωραὶ⁶.

³⁸ — καὶ LTr. ³⁹ ἔσονται δύο LT. ⁴⁰ — ὁ LTr.
⁴¹ μύλω LTr. ⁴² ἡμέρα LTr. ⁴³ διορυχθῆναι TTr.
⁴⁴ οὐ δοκεῖτε ὥρα LTr. ⁴⁵ — αὐτοῦ LTr. ⁴⁶ οἰκετείας LTr.
⁴⁷ δοῦναι LTr. ⁴⁸ οὕτως ποιῶντα LTr. * — ἐκεῖνος T.
⁴⁹ μου ὁ κύριος LTr. ⁵⁰ — ἐλθῆν LTr. ([Tr marg.]). ⁵¹ + αὐτοῦ
 LTr. ⁵² ἐσθίῃ LTr. ⁵³ πίνῃ LTr. ¹ αὐτῶν LTr. ² ἀπάν-
 τησιν LTr. ³ ἐξ αὐτῶν ἦσαν LTr. ⁴ μωραὶ LTr. ⁵ — αἱ
 BLTr. ⁶ φρόνιμοι LTr.

αἵτινες⁷ μωραὶ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν⁸, οὐκ 3
 ἔλαβον μεθ' αὐτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον 4
 ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν⁹ μετὰ τῶν λαμπάδων
 αὐτῶν¹⁰. χρονίζοντας δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν 5
 πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέ- 6
 γονεν, Ἴδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται¹¹, ἐξέρχεσθε εἰς
 ἀπάντησιν αὐτοῦ*. Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρ- 7
 θένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν¹².
 αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον¹³, Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ 8
 ἔλαιου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.
 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε 9
 οὐκ¹⁴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ¹⁵ μᾶλλον
 πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ἀπερ- 10
 χομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ
 αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ
 ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ¹⁶ αἱ λοι- 11
 παὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.
 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα 12
 ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν 13
 οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται¹⁷..

“Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς 14
 ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα
 αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ 15
 δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδη-
 μησεν εὐθὺς†. πορευθεὶς δὲ¹⁸ ὁ τὰ πέντε τάλαντα 16
 λαβὼν εἰργάσατο¹⁹ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν²⁰ ἄλλα
 πέντε τάλαντα²¹. ὡσαύτως καὶ²² ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε 17
 καὶ αὐτὸς²³ ἄλλα δύο. ὁ δὲ τὸ ἐν²⁴ λαβὼν ἀπελθὼν 18
 ὄρυξεν ἐν τῇ γῆ²⁵, καὶ ἀπέκρυψε²⁶ τὸ ἀργύριον τοῦ
 κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν²⁷ ἔρχεται ὁ 19

⁷ αἱ δὲ L, αἱ γὰρ T, αἱ γὰρ Tr. ⁸ αὐτῶν LTr, — αὐτῶν T. ⁹ — αὐ-
 τῶν LTr. ¹⁰ αὐτῶν LT. ¹¹ — ἔρχεται LTr. * — αὐτοῦ T.
¹² αὐτῶν LTr. ¹³ εἶπαν TTr. ¹⁴ οὐ μὴ LTr. ¹⁵ — δὲ LTr.
¹⁶ — καὶ L[Tr]. ¹⁷ — ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται LTr.
 † *Junget* T εὐθὺς cum vers. 16. ¹⁸ — δὲ T [LTr]. ¹⁹ ἐργάσατο T.
²⁰ ἐκέρδησεν LTr. ²¹ — τάλαντα LTr. ²² — καὶ T[LTr marg.].
²³ — καὶ αὐτὸς LTr. ²⁴ + τάλαντον L. ²⁵ γῆν TTr. ²⁶ ἐκρυ-
 ψεν LTr. ²⁷ πολὺν χρόνον LTr.

κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐ-
 20 τῶν λόγον²⁸. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα
 λαβῶν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων,
 Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα
 21 πέντε τάλαντα²⁹ ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς³⁰. Ἔφη δὲ³¹
 αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὐ, δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ,
 ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
 22 εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθὼν
 δὲ* καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβῶν³² εἶπε, Κύριε, δύο
 τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα
 23 ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς³³. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ,
 Εὐ, δούλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ
 24 πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ
 κυρίου σου. Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον
 εἰληφώς εἶπε, Κύριε, ἔγνω σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄν-
 25 θρωπος, θερίζων ὄπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
 τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. Ἀπο-
 26 κριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε³⁴
 καὶ ὀκνηρέ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὄπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ
 27 συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· ἔδει οὖν σε³⁵ βαλεῖν τὸ
 ἀργύριόν† μου τοῖς τραπέζιταις‡· καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκο-
 28 μισάμην ἂν τὸ ἐμόν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ
 τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.
 29 Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσε-
 ται· ἀπὸ δὲ τοῦ³⁶ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται
 30 ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε³⁷ εἰς
 τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
 βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 “Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ
 αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι³⁸ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ,
 32 τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθή-
 σεται³⁹ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ^δ

²⁸ λόγον μετ' αὐτῶν LTTTr. ²⁹ [τάλαντα] Tr. ³⁰ — ἐπ' αὐτοῖς LTTTr.
³¹ — δὲ LTTTr. * — δὲ T. ³² — λαβῶν LTTTr. ³³ — ἐπ' αὐτοῖς LTTTr.
³⁴ Δοῦλε πονηρὲ L. ³⁵ σε οὖν TTr. † τὰ ἀργύριά T. ‡ τραπέζει-
 ταις T. ³⁶ τοῦ δὲ (— ἀπὸ) LTTTr. ³⁷ ἐκβάλλετε LTTTr. ³⁸ — ἅγιοι
 LTTTr. ³⁹ συναχθήσονται LTTTr. § ἀφοριεῖ T.

αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ
 πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρό- 33
 βατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

“Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, 34
 Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονο-
 μήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατα-
 βολῆς κόσμου. ἐπεινάσα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φα- 35
 γεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ
 συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθέ- 36
 νησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ
 ἦλθετε⁴⁰ πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ 37
 δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν⁴¹ πεινῶντα,
 καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν· πότε δέ 38
 σε εἶδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν, καὶ
 περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ⁴², ἢ ἐν 39
 φυλακῇ, καὶ ἦλθομεν πρὸς σε; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 40
 βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον
 ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου⁴³ τῶν ἐλαχί-
 στων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

“Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' 41
 ἐμοῦ, οἱ* κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ
 ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
 ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, 42
 καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγά- 43
 γετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής,
 καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε 44
 ἀποκριθήσονται αὐτῷ⁴⁴ καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε,
 πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ
 γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσα-
 μέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν 45
 λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν
 ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται 46
 οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν
 αἰώνιον.”

⁴⁰ ἦλθατε LTTTr. ⁴¹ εἶδομεν Tr. ⁴² ἀσθενούντα L (non marg.)
 TTr. ⁴³ [τῶν ἀδελφῶν μου] L. * — οἱ T[Tr marg.]. ⁴⁴ — αὐτῷ LTTTr.

68
26 ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας
 τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
 2 “Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται,
 καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρω-
 3 θῆναι.” Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
 ματεῖς¹ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν
 4 τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνε-
 βουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλω², καὶ
 5 ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δέ, “Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ
 θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.”
 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανία ἐν οἰκίᾳ
 7 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλά-
 βαστρον μύρου ἔχουσα³ βαρυτίμου⁴, καὶ κατέχευεν ἐπὶ
 8 τὴν κεφαλὴν⁵ αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθη-
 ταὶ αὐτοῦ⁶ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, “Εἰς τί ἡ ἀπώ-
 9 λεια αὕτη; ἡδύνατο⁷ γὰρ τοῦτο τὸ μύρον⁸πραθῆναι
 10 πολλοῦ, καὶ δοθῆναι⁹ πτωχοῖς.” Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς, “Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
 11 ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο* εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ
 τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ’ ἐαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
 12 ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ
 13 σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο
 ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη,
 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.”
 14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰού-
 15 δας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε, “Τί
 θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ[†] ὑμῖν παραδώσω αὐτόν;”
 16 Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια· καὶ ἀπὸ
 τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδώῃ.
 17 Τῆσι δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ
 τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ¹⁰, “Ποῦ θέλεις ἐτοιμά-
 18 σμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;” Ὁ δὲ εἶπεν, “Ὑπά-

¹ — καὶ οἱ γραμματεῖς LTTTr. ² δόλω κρατήσωσιν LTTTr. ³ ἔχουσα
 ἀλάβαστρον μύρου LTTTr. ⁴ πολυτίμου LTTTr marg. ⁵ τῆς κεφαλῆς
 LTTTr. ⁶ — αὐτοῦ LTTTr. ⁷ ἡδύνατο T. ⁸ — τὸ μύρον LTTTr.
⁹ + τοῖς L. * ἠργάσατο T. † καὶ ἐγὼ T. ¹⁰ — αὐτῷ LTTTr.

κεφ. 26. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 69
 γετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἶπατε αὐτῷ,
 Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστι¹¹.
 πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.”
 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ 19
 Ἰησοῦς, καὶ ἠτοιμάσαν τὸ πάσχα.

Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα¹². 20
 καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 21
 εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.” Καὶ λυπούμενοι σφόδρα 22
 ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν¹³, “Μήτι ἐγώ
 εἰμι, κύριε;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, “Ὁ ἐμβάψας 23
 μετ’ ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα¹⁴, οὗτός με παρα-
 δώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς 24
 γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
 δι’ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν
 αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκείνος.” Ἀπο- 25
 κριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπε, “Μήτι
 ἐγώ εἰμι, ραββί¹⁵;” Λέγει αὐτῷ, “Σὺ εἶπας.”

Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν¹⁶ ἄρ- 26
 τον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου¹⁷ τοῖς μαθη-
 ταῖς, καὶ¹⁸ εἶπε, “Λάβετε, φάγετε· τοῦτο ἐστὶ τὸ
 σῶμά μου.” Καὶ λαβὼν τὸ¹⁹ ποτήριον, καὶ²⁰ εὐχα- 27
 ριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, “Πίετε ἐξ αὐτοῦ
 πάντες· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ αἷμά μου, τὸ²¹ τῆς και- 28
 νῆς²² διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον²³ εἰς
 ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι²⁴ οὐ μὴ πῖω ἀπ’ 29
 ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος²⁵ τῆς ἀμπέλου, ἕως
 τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ’ ὑμῶν καινὸν *
 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.”

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30
 τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Πάντες ὑμεῖς σκανδα- 31
 λισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται
 γάρ, ‘Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται’²⁶

¹¹ ἐστὶν SBE. ¹² + μαθητῶν LTr. ¹³ εἰς ἕκαστος LTTTr.
¹⁴ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ LTTTr. ¹⁵ ραββεὶ T. ¹⁶ — τὸν LTTTr.
¹⁷ δούς LTTTr. ¹⁸ — καὶ LTTTr. ¹⁹ — τὸ TTr. ²⁰ — καὶ L[Tr].
²¹ — τὸ LTTTr. ²² — καινῆς T. ²³ ἐκχυνόμενον LTTTr.
²⁴ — ὅτι LTTTr. ²⁵ γεννήματος LTTTr. * καινὸν μεθ’ ὑμῶν Tr marg.
²⁶ διασκορπισθήσονται LTTTr.

32 τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς· μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με,
 33 προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.” Ἀποκριθεὶς δὲ
 ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, “Εἰ καὶ²⁷ πάντες σκανδαλι-
 σθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσο-
 34 μαι.” Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι
 ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς
 35 ἀπαρνήσῃ με.” Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, “Κὰν δέῃ
 με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι.”
 Ὅμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
 36 ΤΟΤΕ ἔρχεται μετ’ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον
 λεγόμενον Γεθσημανῆ²⁸, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς²⁹,
 “Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ³⁰ ἀπελθὼν προσεύξωμαι
 37 ἐκεῖ³¹.” Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο
 υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
 38 τότε λέγει αὐτοῖς, “Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου
 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ’ ἐμοῦ.”
 39 Καὶ προελθὼν³³ μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
 προσευχόμενος, καὶ λέγων, “Πάτερ μου³⁴, εἰ δυνατόν
 ἐστί, παρελθέτω³⁵ ἀπ’ ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν
 40 οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ’ ὡς σύ.” Καὶ ἔρχεται πρὸς
 τοὺς μαθητάς, καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ
 λέγει τῷ Πέτρῳ, “Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν
 41 γρηγορῆσαι μετ’ ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε,
 ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα
 42 πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.” Πάλιν ἐκ δευτέρου
 ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων, “Πάτερ μου, εἰ οὐ
 δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον³⁶ παρελθεῖν ἀπ’ ἐμοῦ³⁷, ἔαν
 43 μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.” Καὶ
 ἔλθων εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν³⁸ καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ
 44 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφείς αὐτούς,
 ἀπελθὼν πάλιν³⁹, προσηύξατο ἐκ τρίτου⁴⁰, τὸν αὐτὸν
 45 λόγον εἰπών*. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς

27 - καὶ LTr. 28 Γεθσημανεὶ LTr, Γεθσημανεὶ T. 29 + αὐτοῦ
 LTr marg. 30 + ἂν L. 31 ἐκεῖ προσεύξωμαι LTr.
 33 προσελθὼν TTr. 34 - μου T[Tr]. 35 παρελθάτω LTr.
 36 - τὸ ποτήριον LTr. 37 - ἀπ’ ἐμοῦ TTr[L]. 38 πάλιν εὐρεν
 αὐτοὺς LTr. 39 πάλιν ἀπελθὼν LTr. 40 [ἐκ τρίτου] LTr marg.
 * + πάλιν T.

Κεφ. 20. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.
 αὐτοῦ⁴¹, καὶ λέγει αὐτοῖς, “Καθεύδετε τὸ⁴² λοιπὸν
 καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ἐγεί- 46
 ρεσθε, ἄγωμεν. ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.”

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας εἰς τῶν 47
 δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ’ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μα-
 χαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέ-
 ρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς 48
 σημεῖον, λέγων, “Ὄν ἂν⁴³ φιλήσω, αὐτός ἐστι·
 κρατήσατε αὐτόν.” Καὶ εὐθέως, προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ 49
 εἶπε, “Χαῖρε, ῥαββί⁴⁴,” καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ 50
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “Ἐταῖρε, ἐφ’ ᾧ⁴⁵ πάρει;” Τότε
 προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν,
 καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, 51
 ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,
 καὶ πατάξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ
 τὸ ὠτίον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ἀπόστρε- 52
 ψόν σου τὴν μάχαιραν⁴⁶ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες
 γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ⁴⁷ ἀπολοῦνται.
 ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι⁴⁸ παρακαλέσαι τὸν πα- 53
 τέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους⁴⁹ ἢ⁵⁰ δώδεκα
 λεγεώνας* ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, 54
 ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;”

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, 55
 “Ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθετε⁵¹ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
 συλλαβεῖν με; καθ’ ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς⁵² ἑκαθεξόμην
 διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ⁵³, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. τοῦτο 56
 δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν
 προφητῶν.” Τότε οἱ μαθηταὶ⁵⁴ πάντες ἀφέντες αὐ-
 τὸν ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς 57

41 - αὐτοῦ LTr. 42 [τὸ] Tr. 43 ἂν T. 44 ῥαββεί T.
 45 ὁ LTr. 46 τὴν μάχαιράν σου LTr. 47 μαχαίρη LTr.
 48 ἄρτι transferunt TTr (non marg.) in locum post παραστήσει μοι.
 49 πλείω LTr. 50 - ἢ TTr[L]. * λεγιῶνων T. 51 ἐξήλθατε LTr.
 52 - πρὸς ὑμᾶς T[Tr]. 53 ἑκαθεξόμην ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων L, ἐν τῷ
 ἱερῷ ἑκαθεξόμην διδάσκων TTr. 54 + [αὐτοῦ] L.

Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
 58 πρεσβύτεροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
 αὐτῷ ἀπὸ* μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως·
 καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν
 59 τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς⁵⁵ καὶ οἱ πρεσβύτεροι⁵⁶ καὶ
 τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ
 60 Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι⁵⁷, καὶ οὐχ εὖρον· καὶ⁵⁸
 πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων⁵⁹, οὐχ εὖρον⁶⁰.
 61 ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες⁶¹ εἶπον,
 “Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ,
 62 καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσαι αὐτόν⁶².” Καὶ
 ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, “Οὐδὲν ἀποκρίνη;
 63 τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώ-
 πα. καὶ ἀποκριθεὶς⁶³ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, “Ἐξορ-
 κίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς,
 64 εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.” Λέγει αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς, “Σὺ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι
 ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν
 τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
 65 οὐρανοῦ.” Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια
 αὐτοῦ, λέγων, “Ὅτι⁶⁴ ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρεῖαν
 ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφη-
 66 μίαν αὐτοῦ⁶⁵. τί ὑμῖν δοκεῖ;” Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
 67 εἶπον, “Ἐνοχος θανάτου ἐστί.” Τότε ἐνέπτυσαν εἰς
 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ
 68 ἐρράπισαν⁶⁶, λέγοντες, “Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ,
 τίς ἐστὶν ὁ παίσας σε;”
 69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο⁶⁷ ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ προσ-
 ἦλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, “Καὶ σὺ ἦσθα
 70 μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.” Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμ-
 προσθεν πάντων, λέγων, “Οὐκ οἶδα τί λέγεις.”

* - ἀπὸ T. 55 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς L marg. 56 - καὶ οἱ πρεσβύτεροι
 LTr. 57 θανατώσουσιν LTr. 58 - καὶ LTr. 59 προσελθόν-
 των ψευδομαρτύρων LTr. 60 - οὐχ εὖρον TTr[L]. 61 - ψευ-
 δομάρτυρες TTr. 62 - αὐτόν Tr[Tr marg.], αὐτὸν οἰκοδομήσαι
 L marg. TTr marg. 63 - ἀποκριθεὶς Tr. 64 - Ὅτι LTr. 65 - αὐτοῦ
 TTr[LTr marg.]. 66 ἐράπισαν LTr. 67 ἐκάθητο ἔξω LTr.

Ἐξελθόντα δὲ αὐτόν⁶⁸ εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτόν⁷¹
 ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς⁶⁹ ἐκεῖ, “Καὶ⁷⁰ οὗτος ἦν μετὰ
 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.” Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ’⁷¹ 72
 ὄρκου, “Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.” Μετὰ μικρὸν 73
 δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, “Ἄλη-
 θῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν
 σε ποιεῖ.” Τότε ἤρξατο καταναθεματίζειν⁷² καὶ ὀμνύειν, 74
 “Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.” Καὶ εὐθέως⁷³ ἀλέκτωρ
 ἐφώνησε. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ⁷⁴ 75
 Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ⁷⁵, “Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆ-
 σαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με” καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε
 πικρῶς.

ΠΡΩΙΑΣ δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάν- 27
 τες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ
 τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατώσαι αὐτόν· καὶ δῆσαντες 2
 αὐτόν ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτόν¹ Ποντίῳ² Πι-
 λάτῳ* τῷ ἡγεμόνι.

Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς³ αὐτόν, ὅτι κατε- 3
 κρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε⁴ τὰ τριάκοντα ἀργύ-
 ρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς⁵ πρεσβυτέροις, λέγων, 4
 “Ἡμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶν⁶.” Οἱ δὲ εἶπον,
 “Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει⁸.” Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια 5
 ἐν τῷ ναῷ⁹, ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ 6
 δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον¹⁰, “Οὐκ
 ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν¹¹, ἐπεὶ τιμὴ
 αἱματός ἐστι.” Συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν 7
 ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς
 ξένους. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος, 8
 ἕως τῆς σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερε- 9
 μίου¹² τοῦ προφήτου, λέγοντος, “Καὶ ἔλαβον τὰ
 τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν

68 - αὐτόν Tr[L]. 69 αὐτοῖς Tr marg. 70 - Καὶ T[Tr marg.].
 71 μετὰ LTr. 72 καταθεματίζειν LTr. 73 εὐθὺς Tr. 74 - τοῦ LTr.
 75 - αὐτῷ TTr[L]. 1 - αὐτόν LTr. 2 - Ποντίῳ TTr.
 * Πειλάτῳ T. 3 παραδοὺς LTr. 4 ἐστρεψεν TTr. 5 - τοῖς LTr.
 6 ἀθῶν LT, δίκαιον Tr marg. 8 ὄψη LTr. 9 εἰς τὸν ναὸν TTr.
 10 εἶπαν LTr. 11 κορβᾶν L marg. Tr marg. 12 Ἱερεμίου ELTr.

10 ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς
τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.^{*}
11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη¹³ ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ
ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών, λέγων, “Σὺ εἶ ὁ βασι-
λεὺς τῶν Ἰουδαίων;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ*, “Σὺ
12 λέγεις.” Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
ἀρχιερέων καὶ τῶν† πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο.
13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος¹⁴, “Οὐκ ἀκούεις πόσα
14 σοῦ καταμαρτυροῦσι;” Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς
οὐδὲ ἐν ῥήμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ
16 ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσμιον
17 ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγμένων οὖν
αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, “Τίνα θέλετε† ἀπο-
λύσω ὑμῖν; § Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον
18 Χριστόν;” ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε
πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, “Μηδὲν σοι
καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον
20 κατ’ ὄναρ δι’ αὐτόν.” Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύ-
τεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαρ-
21 αββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, “Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο
22 ἀπολύσω ὑμῖν;” Οἱ δὲ εἶπον¹⁵, “¹⁶ Βαραββᾶν.” Λέ-
γει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, “Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν
λεγόμενον Χριστόν;” Λέγουσιν αὐτῷ¹⁷ πάντες,
23 “Σταυρωθήτω.” Ὁ δὲ ἡγεμὼν¹⁸ ἔφη, “Τί γὰρ κα-
κὸν ἐποίησεν;” Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες,
24 “Σταυρωθήτω.” Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφε-
λεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ,
ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι¹⁹ τοῦ ὄχλου, λέγων,
“²⁰ Ἀθῶός²⁰ εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου²¹ τούτου·
25 ὑμεῖς ὄψεσθε.” Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε,

¹³ ἐστάθη LTr. * — αὐτῷ T. † — τῶν T. ¹⁴ Πιλάτος pas-
sím LTr, Πιλάτος T. ‡ ἐθέλετε B. § + [τὸν] Tr marg. ¹⁵ εἶπαν
TTr. ¹⁶ + τὸν TTr. ¹⁷ — αὐτῷ LTr. ¹⁸ — ἡγεμὼν TTr, αὐ-
λέγει αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν Tr marg. ¹⁹ κατέναντι LTr. ²⁰ ἀθῶός LT.
²¹ — τοῦ δικαίου T[Tr], ἀτ τούτου [τοῦ δικαίου] L.

Κεφ. 27. ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. 75
“Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.”
Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν 26
φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.
ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες 27
τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ’ αὐτὸν
ὄλην τὴν σπείραν· καὶ ἐκδύσαντες²² αὐτόν, περιέθηκαν 28
αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην²³· καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ 29
ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν²⁴ αὐτοῦ, καὶ κάλα-
μον ἐπὶ τὴν δεξιάν²⁵ αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον* αὐτῷ, λέγοντες, “Χαῖρε, ὁ
βασιλεὺς²⁶ τῶν Ἰουδαίων.” καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, 30
ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπον εἰς τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν† αὐτόν τὴν 31
χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ
ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι δὲ 32
εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τούτου
ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
ΚΑΙ ἔλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ²⁷, 33
ὅς²⁸ ἐστὶ λεγόμενος κρανίου τόπος²⁹, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν^δ 34
ὄξος³⁰ μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ
ἠθέλε³¹ πιεῖν^δ. Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διμερίσαντο 35
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες³² κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, ‘Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου
ἐαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον³³.’
Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτόν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν 36, 37
ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμ-
μένην, “Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
δαίων.” Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, 38
εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων.

Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κι- 39
νοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, “Ὁ κατα- 40
λύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν,

²² ἐνδύσαντες L. ²³ χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ LTr.
²⁴ τῆς κεφαλῆς TTr. ²⁵ ἐν τῇ δεξιᾷ LTr. * ἐνέπαιξαν TTr marg.
²⁶ βασιλεῦ LTr. † ἐκδύσαντες T. ‡ — καὶ T. ²⁷ Γολγοθᾶ Tr.
²⁸ ὁ LTr. ²⁹ κρανίου τόπος λεγόμενος LTr. § πείν T. ³⁰ οἶνον
LTr. ³¹ ἠθέλησεν LTr. ³² βαλόντες LTr marg. ³³ — ἵνα
πληρωθῇ κ.τ.λ. ad fin. vers. LTr.

σώσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ³⁴, ³⁵ κατάβηθι
 41 ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.” Ὁμοίως δὲ καὶ³⁶ οἱ ἀρχιερεῖς
 ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων
 42 ἔλεγον, “Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.
 εἰ³⁷ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστί, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ
 +3 σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν³⁸ αὐτῷ³⁹. πέποιθεν ἐπὶ τὸν
 Θεόν⁴⁰. ῥυσάσθω νῦν αὐτόν⁴¹, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε
 44 γάρ, Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός.” Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ
 οἱ ⁴² συσταυρωθέντες⁴³ αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτῷ⁴⁴.
 45 Ἀπὸ δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 46 γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης⁴⁵. περὶ δὲ τὴν ἐνάτην⁴⁶ ὥραν
 ἀνεβόησεν⁴⁷ ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλη, λέγων, “Ἥλι,
 Ἥλι⁴⁸, λαμὰ⁴⁹ σαβαχθανί⁵⁰!” τοῦτ' ἐστί, “Θεέ μου,
 47 Θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;” Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
 ἐστῶτων⁵¹ ἀκούσαντες ἔλεγον, “Ὅτι Ἑλιαν⁵² φωνεῖ
 48 οὗτος.” Καὶ εὐθέως δραμῶν εἰς ἕξ αὐτῶν, καὶ
 λαβῶν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεις κα-
 49 λάμω, ἐπότιζεν αὐτόν· οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον⁵³, “Ἄφες,
 ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἑλιὰς⁵⁴ σῶσων αὐτόν.”
 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκε
 τὸ πνεῦμα.
 51 Καὶ ἰδοῦ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς
 δύο⁵⁵ ἀπὸ⁵⁶ ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη, καὶ
 52 αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν,
 καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη⁵⁷,
 53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν
 αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθη-
 σαν πολλοῖς.
 54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος* καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες
 τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα⁵⁸,

³⁴ Θεοῦ εἰ LTr marg. ³⁵ + καὶ LT. ³⁶ — δὲ καὶ [L]Tr, [δὲ] καὶ Tr.
³⁷ — εἰ TTr. ³⁸ πιστεύομεν L, πιστεύσωμεν T. ³⁹ ἐπ' αὐτόν TTr (non
 marg.). ⁴⁰ τῷ Θεῷ L (non marg.). ⁴¹ — αὐτόν T[Tr]. ⁴² συν-
 σταυρωθέντες LTr. ⁴³ + σὺν LTr. ⁴⁴ αὐτόν LTr. ⁴⁵ ἐνάτης LTr.
⁴⁶ ἐνάτην LTr. ⁴⁷ ἐβόησεν L marg. Tr. ⁴⁸ Ἥλι ἢ λὶ L, ἡλεὶ ἢ λει T.
⁴⁹ λημὰ L, λεμὰ TTr. ⁵⁰ σαβακθανί L, σαβαχθανεί TTr. ⁵¹ ἐστη-
 κῶτων TTr. ⁵² Ἑλιαν E, Ἡλείαν T. ⁵³ εἶπαν LTr. ⁵⁴ Ἑλιὰς
 SE, Ἡλείας T. ⁵⁵ εἰς δύο post κάτω legunt TTr. ⁵⁶ — ἀπὸ T, ἀπ' Tr.
⁵⁷ ἠγέρθησαν LTr. * ἑκατοντάρχης T. ⁵⁸ γινόμενα LTr.

ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, “Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς⁵⁹
 ἦν οὗτος.”

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω- 55
 ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γα-
 λιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ- 56
 δαληνῆ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή* μήτηρ,
 καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω- 55
 ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γα-
 λιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ- 56
 δαληνῆ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή* μήτηρ,
 καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
 ὍψΙΑΣ δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 57
 ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
 ἐμαθήτευσε⁶⁰ τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πι- 58
 λάτῳ†, ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος
 ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα⁶¹. καὶ λαβῶν τὸ 59
 σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ⁶² σινδόνι καθαρᾷ,
 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλα- 60
 τόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέ-
 γαν⁶³ τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπήλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ 61
 Μαρία‡ ἡ Μαγδαληνῆ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι
 ἀπέναντι τοῦ τάφου.

Τῆσι δὲ ἐπαύριον, ἧτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, 62
 συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πι-
 λάτονδ, λέγοντες, “Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ 63
 πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγειρόμαι.
 κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς 64
 τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ||
 νυκτὸς⁶⁴ κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἠγέρ-
 θη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη
 χείρων τῆς πρώτης.” Ἐφη δὲ⁶⁵ αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, 65
 “Ἔχετε κουστωδιάν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς ὄ-
 दाτε.” Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφάλισαντο τὸν τάφον, 66
 σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεω- 55
 ροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γα-
 λιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγ- 56
 δαληνῆ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή* μήτηρ,
 καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.
 ὍψΙΑΣ δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος 57
 ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς
 ἐμαθήτευσε⁶⁰ τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πι- 58
 λάτῳ†, ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος
 ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα⁶¹. καὶ λαβῶν τὸ 59
 σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ⁶² σινδόνι καθαρᾷ,
 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλα- 60
 τόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέ-
 γαν⁶³ τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπήλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ 61
 Μαρία‡ ἡ Μαγδαληνῆ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι
 ἀπέναντι τοῦ τάφου.

⁵⁹ υἱὸς Θεοῦ L (non marg.) Tr (non marg.). * Ἰωσήφ TTr marg.
⁶⁰ ἐμαθητεύθη LTr. † Πειλάτῳ T. ⁶¹ — τὸ σῶμα T[Tr]. ⁶² + ἐν Tr.
⁶³ + ἐπὶ L. ‡ Μαρίαμ T. § Πειλάτον T. || — αὐτοῦ T.
⁶⁴ — νυκτὸς LTr. ⁶⁵ — δὲ LTr. †† [δὲ] Tr marg., ὅψι σαββάτων
 cum cap. xxvii conjuncto.

Κεφ. 28.
 1 προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας², καὶ
 3 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα³ αὐτοῦ ὡς ἀστρα-
 4 πῆ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ⁴ χιών. ἀπὸ δὲ
 τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγέ-
 5 νοντο ὡσεὶ⁵ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε
 ταῖς γυναῖξί, “Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι
 6 Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε·
 ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον
 7 ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος⁶. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν·
 καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν
 8 ὄψεσθε. ἰδού, εἶπον ὑμῖν.” Καὶ ἐξελθοῦσαι⁷ ταχὺ
 ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης,
 9 ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπο-
 ρεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁸, καὶ ἰδού, ὁ⁹
 Ἰησοῦς ἀπήντησεν¹⁰ αὐταῖς, λέγων, “Χαίρετε.” Αἱ
 δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ
 10 προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς·
 “Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελ-
 φοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ*
 με ὄψονται.”
 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστω-
 δίας ἔλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν[†] τοῖς ἀρχιε-
 12 ρεύσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. καὶ συναχθέντες μετὰ
 τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια
 13 ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, λέγοντες, “Εἶπατε,
 “Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἔλθόντες ἐκλεψαν αὐ-
 14 τὸν ἡμῶν κοιμωμένων, καὶ εἰάν ἀκουσθῆ τοῦτο ἐπὶ¹¹
 τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν¹², καὶ ὑμᾶς ἀμε-
 15 ρίμνους ποιήσομεν.” Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια
 ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη[‡] ὁ λόγος
 οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον¹³.

1 + καὶ TTr. 2 — ἀπὸ τῆς θύρας LTr. 3 εἰδέα TTr. 4 ὡς LTr.
 5 ἐγενήθησαν ὡς LTr. 6 — ὁ Κύριος T[Tr]. 7 ἀπελθοῦσαι TTr.
 8 — ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ LTr. 9 — ὁ T.
 10 ἀπήντησεν TTr. * καὶ ἐκεῖ T. † ἀνήγγειλαν T. 11 ὑπὸ LTr.
 12 — αὐτόν T[Tr]. ‡ ἐφημίσθη T. 13 + ἡμέρας LTr.

Κεφ. 1. ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. 19
 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλι-
 λαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. καὶ 17
 ἰδόντες αὐτόν, προσεκύνησαν αὐτῷ¹⁴. οἱ δὲ ἐδίστα-
 σαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, 18
 λέγων, “Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ
 ἐπὶ¹⁵ γῆς. πορευθέντες οὖν¹⁶ μαθητεύσατε πάντα τὰ 19
 ἔθνη, βαπτίζοντες¹⁷ αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς
 καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες 20
 αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ
 ἰδού, ἐγὼ μεθ’ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς
 συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν¹⁸.” 19

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ¹.

ἈΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ 1
 Θεοῦ². ὡς³ γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις⁴, “Ἰδού, ἐγὼ⁵ 2
 ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
 κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου⁶. Φωνὴ 3
 βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ⁷, “Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου·
 εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.” Ἐγένετο Ἰωάν- 4
 νης⁸ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ⁹ κηρύσσων βάπ-
 τισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἐξεπο- 5
 ρεύετο πρὸς αὐτόν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ
 Ἱεροσολυμίται*· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες¹⁰ ἐν τῷ Ἰορ-
 δάνῃ ποταμῷ ὑπ’ αὐτοῦ¹¹, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρ-
 τίας αὐτῶν. ἦν δὲ¹² ¹³Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας 6

14 — αὐτῷ LTr. 15 + τῆς LTr. 16 — οὖν T[LTr]. 17 βαπ-
 τίσαντες Tr (non marg.). 18 — Ἀμήν LTr. 19 + Κατὰ Ματθαῖον Tr.
 1 Εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον LTr, Κατὰ Μάρκον T, — ἅγιον B. 2 — υἱοῦ
 τοῦ Θεοῦ T, — τοῦ LTr. 3 καθὼς TTr. 4 τῷ ([τῷ] Tr) Ἰησαΐα (Ἰησ. L)
 τῷ προφήτῃ L (non marg.) TTr. 5 — ἐγὼ LTr. 6 — ἔμπροσθέν σου
 LTr. 7 *Jungit* Tr ἐν τῇ ἐρήμῳ cum ἐτοιμάσατε. 8 + ὁ TTr.
 9 [καὶ] Tr (omittit Tr marg.). * Ἱεροσολυμίται T. 10 πάντες, καὶ
 ἐβαπτίζοντο LTr. 11 ὑπ’ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ L marg.
 TTr (non marg.). 12 Καὶ ἦν L (non marg.) TTr (non marg.).
 13 + ὁ TTr.

καμήλου, καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφυν
 7 αὐτοῦ, καὶ ἑσθίων¹⁴ ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ
 ἐκήρυσσε, λέγων, “Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου
 ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμι ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν
 8 ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν¹⁵ ἐβάπτισα
 ὑμᾶς ἐν¹⁶ ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν¹⁷ Πνεύ-
 9 ματι Ἁγίῳ.” Καὶ¹⁸ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ-
 ραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρεθ¹⁹ τῆς Γαλιλαίας,
 10 καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην²⁰. καὶ
 εὐθέως²¹ ἀναβαίνων ἀπὸ²² τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομέ-
 νους τοὺς οὐρανοῦς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ²³ περιστερὰν
 11 καταβαίνον ἐπ’²⁴ αὐτόν· καὶ φωνὴ ἐγένετο* ἐκ τῶν
 οὐρανῶν, “Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ²⁵ εὐ-
 12 δόκησα.” Καὶ εὐθὺς²⁶ τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει
 13 εἰς τὴν ἔρημον. καὶ ἦν ἐκεῖ²⁷ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας
 τεσσαράκοντα²⁸, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ
 ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν
 αὐτῷ.

14 **ΜΕΤΑ** δὲ²⁹ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν
 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγ-
 15 γέλιον τῆς βασιλείας³¹ τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγων³², “Ὅτι
 πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ
 Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.”
 16 Περιπατῶν δὲ³³ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι-
 λαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐ-
 17 τοῦ³⁴, βάλλοντας³⁵ ἀμφίβληστρον³⁶ ἐν τῇ θαλάσῃ·
 17 ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς†· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Δεῦτε
 ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς† ἀνθρώ-
 18 πων.” Καὶ εὐθέως† ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν³⁷, ἦκο-

14 ἑσθίων TTr. 15 - μὲν TTr, [μὲν] L. 16 - ἐν TTr marg.,
 [ἐν] Tr. 17 [ἐν] LTr. 18 [Καὶ] L. 19 Ναζαρεθ BETr (non marg.).
 20 εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου L (non marg.) TTr. 21 εὐθὺς
 TTr. 22 ἐκ LTr. 23 ὡς LTr. 24 εἰς L (non marg.) TTr.
 * - ἐγένετο T. 25 σοι L (non marg.) TTr. 26 εὐθέως L. 27 - ἐκεῖ
 LTr. 28 τεσσαράκοντα ἡμέρας TTr, τεσσαράκοντα ἡμέρας L marg.
 29 Καὶ μετὰ LTr (non marg.). 31 - τῆς βασιλείας [L]TTr. 32 - καὶ
 λέγων T, [καὶ] λέγων Tr marg. 33 καὶ παράγων LTr. 34 τοῦ
 Σίμωνος L, Σίμωνος TTr. 35 ἀμφιβάλλοντας LTr. 36 - ἀμφί-
 βληστρον TTr. † ἀλιεῖς T. † εὐθὺς T. 37 - αὐτῶν LTr.

λοῦθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ἐκεῖθεν³⁸ ὀλίγον, εἶδεν 19
 Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας
 τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως³⁹ ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες 20
 τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν
 μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναοῦμ⁴⁰. καὶ εὐθέως³⁹ 21
 τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν⁴¹ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε⁴².
 καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι- 22
 δάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ
 γραμματεῖς⁴³. Καὶ⁴⁴ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄν- 23
 θρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, λέγων, 24
 “Ἐὰ⁴⁵ τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες
 ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά⁴⁶ σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.”
 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων*, “Φιμώθητι, 25
 καὶ ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ.” Καὶ σπαραξάν αὐτὸν τὸ πνεῦ- 26
 μα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν⁴⁷ φωνῇ μεγάλη, ἐξῆλ-
 27 θεν ἐξ⁴⁸ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες⁴⁹, ὥστε 27
 συζητεῖν⁵⁰ πρὸς† αὐτούς⁵¹, λέγοντας, “Τί ἐστι τοῦτο;
 τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι⁵² κατ’ ἐξουσίαν καὶ
 τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπα-
 κούουσιν αὐτῷ;” Ἐξῆλθε δὲ⁵³ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς⁵⁴ 28
 28 εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

Καὶ εὐθέως⁵⁶ ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον⁴⁷ 29
 εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου
 καὶ Ἰωάννου. ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυ- 30
 ρέσσουσα. καὶ εὐθέως⁵⁸ λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.
 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς 31
 αὐτῆς⁵⁹. καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως⁶⁰, καὶ

38 - ἐκεῖθεν TTr[L]. 39 εὐθὺς TTr. 40 Καπερναοῦμ LTr.
 41 - εἰσελθὼν TTr. 42 ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν T, αὐτὴν
 tantum BE. 43 + [αὐτῶν] L. 44 + εὐθὺς T[Tr marg.]. 45 - Ἐὰ LTr.
 46 οἶδαμεν TTr marg. * - λέγων T. 47 φωνήσαν TTr. 48 ἀπ’ L.
 49 ἅπαντες TTr. 50 συζητεῖν LTr. † - πρὸς T. 51 αὐτούς
 BE, εαυτούς LTr. 52 τοῦτο; διδαχὴ καινὴ (, Tr) κατ’ ἐξουσίαν
 LTr, τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ’ ἐξουσίαν T. 53 καὶ ἐξῆλθεν LTr.
 54 [εὐθὺς] Tr. 55 + πανταχοῦ T[Tr]. 56 εὐθὺς LTr. 57 ἐξελθὼν
 ἦλθεν LTr. 58 εὐθὺς LT (non marg.) Tr. 59 - αὐτῆς LT[Tr].
 60 - εὐθέως TTr.

32 διηκόνει αὐτοῖς. Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ⁶¹ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
33 καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγ-
34 μένη ἦν⁶² πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς
κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ
ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδει-
σαν αὐτόν.
35 Καὶ πρῶτὸν ἔννυχον⁶³ λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ
36 ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κακεῖ⁶⁴ προσηύχето. καὶ
37 κατεδίωξαν* αὐτόν ὁ⁶⁵ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· καὶ
εὐρόντες αὐτόν⁶⁶, λέγουσιν αὐτῷ, “Ὅτι πάντες ζητοῦ-
38 σί σε⁶⁷.” Καὶ λέγει αὐτοῖς, “Ἄγωμεν⁶⁸ εἰς τὰς
ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κακεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο
39 γὰρ ἐξελήλυθα⁶⁹.” Καὶ ἦν⁷⁰ κηρύσσων ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς⁷¹ αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαι-
μόνια ἐκβάλλων.
40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρός, παρακαλῶν αὐτόν
καὶ γονυπετῶν αὐτόν⁷², καὶ λέγων αὐτῷ, “Ὅτι⁷³, ἐὰν
41 θέλῃς, δύνασαί με καθαρῖσαι.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁷⁴
σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ⁷⁵,
42 καὶ λέγει αὐτῷ, “Θέλω, καθαρῖσθητι.” Καὶ εἰπόν-
τος αὐτοῦ⁷⁶, εὐθέως⁷⁷, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα,
43 καὶ ἐκαθαρίσθη⁷⁸. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐ-
44 θέως⁷⁹ ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, “Ὅρα, μη-
δενὶ μηδὲν⁸⁰ εἴπῃς· ἀλλ' ⁸¹ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ
ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ
45 προσέταξε Μωσῆς⁸², εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.” Ὁ δὲ
ἐξεληθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν
τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτόν δύνασθαι φανερώς εἰς

⁶¹ ἔδυσεν LTr. ⁶² ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη LTr. ⁶³ ἔννυχα LTr. ⁶⁴ καὶ ἐκεῖ L. * κατεδίωξεν T. ⁶⁵ — ὁ T[Tr]. ⁶⁶ εὐρόντων αὐτόν καὶ TTr (non marg.). ⁶⁷ σε ζητοῦσιν L. ⁶⁸ + ἀλλαχοῦ TTr[Tr marg.]. ⁶⁹ ἐξῆλθον TTr. ⁷⁰ ἦλθεν TTr (non marg.). ⁷¹ εἰς τὰς συναγωγὰς LTr. ⁷² — καὶ γονυπετῶν αὐτόν LTr marg. [Tr], — αὐτόν tantum T. † — καὶ T. ⁷³ Κύριε L marg. ⁷⁴ Καὶ L (non marg.) TTr (non marg.). ⁷⁵ αὐτοῦ ἤψατο LTr. † — αὐτῷ T. ⁷⁶ — εἰπόντος αὐτοῦ LTr. ⁷⁷ εὐθέως TTr. ⁷⁸ ἐκαθαρίσθη T. ⁷⁹ εὐθέως LTr. ⁸⁰ — μηδὲν L[Tr]. ⁸¹ ἀλλὰ LTr. ⁸² Μωσῆς LTr.

πολιν* εἰσελθεῖν· ἀλλ' ⁸³ ἔξω ἐν⁸⁴ ἐρήμοις τόποις ἦν,⁸⁵
καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν πανταχόθεν⁸⁶.

Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν¹ εἰς Καπερναοὺμ² δι' ἡμερῶν· **2**
καὶ³ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν⁴ ἐστι· καὶ εὐθέως⁵ συνή-
χθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς
τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρ-
3 χονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες⁶, αἰρόμενον
ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσειν αὐτῷ⁴
διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν,
καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον⁷, ἐφ' ᾧ⁸ ὁ
παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν δὲ[†] ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν⁵
αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, “Τέκνον, ἀφέωντα⁹ σοι
αἱ ἁμαρτίαι σου¹⁰.” Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων⁶
ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν, “Τί^{††} οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας¹¹; τίς
δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός;” Καὶ **8**
εὐθέως¹² ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι
οὕτως¹⁴ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν¹⁵ αὐτοῖς, “Τί
ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν **9**
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωντα¹⁶ σοι¹⁷
αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι¹⁸, καὶ¹⁹ ἄρον σου τὸν
κράββατον²⁰, καὶ περιπάτει[§]; ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξου-
σίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς²¹
ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ,) Σοὶ λέγω, ἐγει-
11 ραι²², καὶ²³ ἄρον τὸν κράββατόν⁷ σου, καὶ ὕπαγε εἰς
τὸν οἶκόν σου.” Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ²⁴ ἄρας τὸν **12**
κράββατον⁷, ἐξῆλθεν ἐναντίον^{||} πάντων· ὥστε ἐξίστα-

* εἰς πόλιν φανερώς T. ⁸³ ἀλλὰ LTr. ⁸⁴ ἐπ' TTr. ⁸⁵ [ἦν] L. ⁸⁶ πάντοθεν LT, παντόθεν Tr. ¹ εἰσῆλθεν πάλιν L, εἰσελθὼν πάλιν TTr. ² Καπερναοὺμ LTr. ³ — καὶ TTr[L]. ⁴ ἐν οἴκῳ LTr. ⁵ — εὐθέως T[LTr]. ⁶ πρὸς αὐτόν φέροντες παραλυτικὸν LTr, φέροντες πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν TTr marg. † προσενέγκαι TTr marg. ⁷ κράββατον LTr. ⁸ ὅπου L (non marg.) TTr. † καὶ ἰδὼν TTr marg. ⁹ ἀφιένται L (non marg.) TTr. ¹⁰ σου αἱ ἁμαρτίαι TTr, αὐτοῖς αἱ ἁμαρτίαι [σου] L. †† + ὅτι Tr marg. ¹¹; βλασφημεῖ LTr. ¹² εὐθέως LTr. ¹⁴ — οὕτως L ([Tr marg.], sequente [αὐτοῖ]). ¹⁵ λέγει TTr. ¹⁶ Ἀφιένται L (non marg.) TTr. ¹⁷ σου TTr (non marg.). ¹⁸ Ἐγείρει LT, Ἐγείρου Tr. ¹⁹ [καὶ] Tr. ²⁰ τὸν κράββατόν σου LTr. § ὕπαγε T. ²¹ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι LTr (at ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς Tr marg.). ²² ἐγείρει LTr. ²³ — καὶ TTr[L]. ²⁴ καὶ εὐθέως TTr. || ἔμπροσθεν TTr marg.

σθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας²⁵, “Ὅτι οὐδέποτε οὕτως²⁶ εἶδομεν²⁷.”

- 13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ* τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.
- 14 Καὶ παράγων εἶδε Λευὴν²⁸ τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, “Ἀκολούθει μοι.” Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο²⁹ ἐν τῷ³⁰ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί,
- 16 καὶ ἠκολούθησαν³¹ αὐτῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι³², ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα³⁴ μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν³⁵, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, “Τί³⁶ ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν³⁷ ἐσθίει καὶ πίνει³⁸;” Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, “Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ³⁹ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν⁴⁰.”
- 18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων⁴¹ νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, “Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ⁴² τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;” Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ’ αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ’ ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον⁴³, οὐ δύνανται νηστεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις⁴⁴. καὶ⁴⁵ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους⁴⁶ ἀγνάφου ἐπιρράπτει⁴⁷ ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ⁴⁸. εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ

²⁵ [λέγοντας] L. ²⁶ οὕτως οὐδέποτε TTr (non marg.). ²⁷ εἶδαμεν LTTTr. * εἰς T. ²⁸ Λευεῖν T. ²⁹ γίνεται TTr (non marg.). ³⁰ - ἐν τῷ T[Tr]. ³¹ ἠκολούθουν TTr (non marg.). † - οἱ T. ³² τῶν Φαρισαίων L marg. TTr (non marg.). ³³ + [καὶ] L, + καὶ TTr. ³⁴ ὅτι ἐσθίει L, ὅτι ἦσθιεν TTr. ³⁵ ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν LTTTr. ³⁶ - τί TTr. ³⁷ ἁμαρτωλῶν καὶ (+ τῶν LTTTr) τελωνῶν L (non marg.) TTr. ³⁸ [καὶ πίνει] LTTTr marg. ³⁹ οὐ γὰρ L marg. ⁴⁰ - εἰς μετάνοιαν LTTTr. ⁴¹ Φαρισαῖοι LTTTr. ⁴² + μαθηταὶ TTr [Tr marg.]. ⁴³ ἔχουσιν τὸν νυμφίον μεθ’ ἑαυτῶν (μετ’ αὐτῶν TTr) LTTTr. ⁴⁴ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ LTTTr. ⁴⁵ - καὶ LTTTr. ⁴⁶ ῥάκους LTTTr marg. ⁴⁷ ἐπιράπτει TTr. ⁴⁸ ἱμάτιον παλαιῶν LTTTr.

πλήρωμα⁴⁹ αὐτοῦ⁵⁰ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς²² ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει⁵¹ ὁ οἶνος ὁ νέος⁵² τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχέεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολύνται⁵³. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον⁵⁴.”

Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάβ- 23 βασι⁵⁵ διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁵⁶ ὁδὸν ποιεῖν⁵⁷ τίλλοντες τοὺς στάχνας. καὶ οἱ²⁴ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, “Ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν⁵⁸ τοῖς σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι;” Καὶ αὐτὸς⁵⁹ ἔλεγεν⁶⁰ αὐ- 25 τοῖς, “Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβὶδ⁶¹, ὅτε χρεῖαν ἔσχε καὶ ἐπέινασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ; πῶς⁶² εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ²⁶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι*, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὔσι;” Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 27 “Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, ⁶⁴ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. ὥστε κύριός ἐστιν ὁ²⁸ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.”

ΚΑΙ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν¹ συναγωγὴν, καὶ ἦν² 3 ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, καὶ παρε- 2 τήρουν³ αὐτὸν εἰ[†] τοῖς σάββασι θεραπεύσει[†] αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν⁴ αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξη- 3 ραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα⁵, “Ἐγειραι⁶ εἰς τὸ μέσον.” Καὶ λέγει αὐτοῖς, “Ἐξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆ- 4σαι,^{||} ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτείνειν;” Οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ’ 5 ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, “Ἐκτεινον τὴν χεῖρά

⁴⁹ + ἀπ’ LT. ⁵⁰ [αὐτοῦ] Tr. ⁵¹ ῥήξει L (non marg.) TTr. ⁵² - ὁ νέος LTTTr. ⁵³ ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοὶ TTr (non marg., ubi [ἐκχέεται]). ⁵⁴ - ἀλλὰ οἶνον ad fin. vers. T, uncinis includit Tr. ⁵⁵ αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν δια(παρα)πορεύεσθαι LTTTr. ⁵⁶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο LTTTr. ⁵⁷ ὁδοποιεῖν LTTTr marg. ⁵⁸ - ἐν LTTTr. ⁵⁹ - αὐτὸς TTr, [αὐτὸς] L. ⁶⁰ λέγει LTTTr. ⁶¹ Δαυεὶδ LTTTr. ⁶² [πῶς] Tr. ⁶³ - τοῦ LTTTr[Tr marg.]. * τοὺς ἱερεῖς TTr marg. ⁶⁴ + καὶ TTr: † - τὴν T[Tr]. † - ἦν L[Tr]. † παρετηροῦντο LTTTr marg. † + ἐν T. † θεραπεύει T. † κατηγορήσουσιν LTTTr. † τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηρὰν LTTTr, τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι T. † Ἐγειρε LTTTr. || ἀγαθὸν ποιῆσαι T. † συν- T.

σου⁸.” Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη⁹ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη¹⁰. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως¹¹ μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίησαν¹² κατ’ αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

7 ΚΑΙ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ¹³ πρὸς¹⁴ τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν¹⁵ αὐτῷ¹⁶, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ¹⁷ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες¹⁸ ὅσα¹⁹ ἐποίει²⁰, ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μαστιγὰς· καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν²¹ αὐτῷ, καὶ ἔκραζε²², λέγοντα,* “Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.” Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσι^{23 24}. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησε δώδεκα, ἵνα ὦσι μετ’ αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύττειν, καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ²⁵ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια.† καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα²⁶ Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές²⁷, ὃ ἐστίν, Υἱοὶ βροντῆς· καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον²⁸, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανα-

⁸ — σου T[Tr]. ⁹ ἀπεκατεστάθη LTr. ¹⁰ — ὑγιής ἡ ἄλλη LTr. ¹¹ εὐθὺς TTr. ¹² ἐποίησαν T, ἐδίδουν Tr (non marg.). ¹³ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν L (non marg.) TTr. ¹⁴ εἰς LTr marg. ¹⁵ ἠκολούθησεν LTr, ἠκολούθησαν in fin. versus transfert T. ¹⁶ — αὐτῷ TTr[L]. ¹⁷ — οἱ TTr[L]. ¹⁸ ἀκούοντες LTr (non marg.). ¹⁹ ἃ L marg. ²⁰ ποιεῖ Tr (non marg.). ²¹ ἐθεώρουν, προσέπιπτον LTr. ²² ἔκραζον LTr. * λέγοντες T. ²³ ποιῶσιν TTr. ²⁴ +, ὅτι ἤδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι L. ²⁵ — θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ TTr [Tr marg.]. † + καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα T. ²⁶ ὄνομα τῷ Σίμωνι L marg. TTr (non marg.). ²⁷ Βοανηργές LTr. ²⁸ Ματθαῖον LTr.

νίτην²⁹, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην³⁰, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται* εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν³¹ ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε³² ἄρτον φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ’ αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ, “Ὅτι ἐξέστη.” Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον, “Ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει,” καὶ “Ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.” Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, “Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη³⁴. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ’ ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται†, οὐ δύναται σταθῆναι³⁵, ἀλλὰ τέλος ἔχει. ³⁶ οὐ δύναται οὐδεὶς³⁷ τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων³⁹, καὶ⁴⁰ βλασφημίαι ὅσας⁴¹ ἂν⁴² βλασφημήσωσιν· ὅς δ’ ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἁγίου, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ’ ἔνοχός ἐστιν⁴³ αἰωνίου κρίσεως⁴⁴.” ὅτι ἔλεγον, “Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.” Ἐρχονται οὖν⁴⁵ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ⁴⁶, καὶ ἔξω ἐστῶτες⁴⁷ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες⁴⁸ αὐτόν. καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν⁴⁹. εἶπον δὲ⁵⁰ αὐτῷ, “Ἰδοῦ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ

²⁹ Καναλιον LTr. ³⁰ Ἰσκαριώθ LTr. * ἔρχεται T. ³¹ + ὁ LTr. ³² μηδὲ LTr. ³³ δυνήσεται L marg. TTr. ³⁴ ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι (στήναι Tr) L (non marg.) TTr. † ἐμερίσθη, καὶ T, καὶ ἐμερίσθη Tr marg. ³⁵ στήναι TTr. ³⁶ + ἀλλ’ TTr [Tr marg.]. ³⁷ οὐδεὶς δύναται LTr. ³⁸ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη TTr (non marg.). ³⁹ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα LTr. ⁴⁰ + αἱ LTr. ⁴¹ ὅσα LTr. ⁴² ἐὰν Tr. ⁴³ ἀλλ’ LTr. † ἐστὶ TTr marg. ⁴⁴ ἁμαρτήματος LTr (non marg.). ⁴⁵ Καὶ ἔρχονται LTr, Καὶ ἔρχεται T. ⁴⁶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ LTr. ⁴⁷ στήκοντες TTr. ⁴⁸ καλοῦντες LTr. ⁴⁹ περὶ αὐτὸν ὄχλος LTr. ⁵⁰ καὶ λέγουσιν LTr.

33 ἀδελφοί σου⁵¹ ἔξω ζητοῦσί σε”. Καὶ ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς, λέγων⁵², “Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ⁵³ οἱ ἀδελφοί
34 μου⁵⁴;” Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν⁵⁵
καθημένους, λέγει, “Ἴδε⁵⁶, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελ-
35 φοί μου. ὃς γὰρ⁵⁷ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου⁵⁸ καὶ μήτηρ
ἐστί.”

4 ΚΑΙ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν·
καὶ συνήχθη¹ πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς², ὥστε αὐτὸν
ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον³ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ
· πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν⁴.
2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλε-
3 γεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, “Ἀκούετε. ἰδοὺ, ἐξῆλ-
4 θεν ὁ σπείρων τοῦ⁵ σπείραι· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεί-
5 ρου οὐρανοῦ⁶ καὶ κατέφαγεν αὐτό. ἄλλο δὲ⁷ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ⁸ ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ
εὐθέως⁹ ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος¹⁰ γῆς·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος¹¹ ἐκαυματίσθη¹², καὶ διὰ τὸ μὴ
7 ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς¹³ τὰς ἀκάν-
θας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό,
8 καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. καὶ ἄλλο^{*} ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν
τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ
αὐξάνοντα¹⁴, καὶ ἔφερεν ἐν¹⁵ τριάκοντα, καὶ ἐν¹⁵ ἐξή-
9 κοντα, καὶ ἐν¹⁵ ἑκατόν.” Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς¹⁶, “Ὁ
10 ἔχων¹⁷ ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.” Ὅτε δὲ¹⁸ ἐγένετο κατα-
μόνας¹⁹, ἠρώτησαν²⁰ αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώ-
11 δεκα τὴν παραβολήν²¹. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, “Ὑμῖν

⁵¹ +καὶ αἱ ἀδελφαί σου L[Tr marg.]. ⁵² ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει L marg. TTr (non marg.). ⁵³ καὶ L (non marg.) TTr. ⁵⁴ -μου [Tr]. ⁵⁵ τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ LTr. ⁵⁶ Ἴδου LTr marg. ⁵⁷ -γὰρ L[Tr]. ⁵⁸ -μου LTr. ¹ συναγεται LTr. ² πλείστος TTr. ³ εἰς τὸ (-τὸ TTr) πλοῖον ἐμβάντα LTr. ⁴ ἦσαν TTr. ⁵ - τοῦ L[Tr]. ⁶ - τοῦ οὐρανοῦ LTr. ⁷ καὶ ἄλλο L (non marg.) TTr. ⁸ +[καὶ] LTr. ⁹ εὐθὺς LTr. ¹⁰ +τῆς L. ¹¹ καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος L (non marg.) TTr. ¹² ἐκαυματίσθησαν L marg. Tr (non marg.). ¹³ ἐπὶ L marg. * ἄλλα TTr marg. ¹⁴ αὐξάνοντα LTr. ¹⁵ εἰς TTr (non marg.). ¹⁶ -αὐτοῖς LTr. ¹⁷ ὃς ἔχει LTr. ¹⁸ καὶ ὅτε LTr. ¹⁹ κατὰ μόνας LTr. ²⁰ ἠρώτων LTr, ἠρώτων T. ²¹ τὰς παραβολὰς TTr.

δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον²² τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ·
ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται·
ἵνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες 12
ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ
ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἀμαρτήματα²³.” Καὶ λέγει αὐτοῖς, 13
“Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας
τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ὁ σπείρων τὸν λόγον 14
σπείρει. οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπεί- 15
ρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως²⁴ ἔρχεται
ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν
ταῖς καρδίαις αὐτῶν²⁵. καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ 16
τὰ πετρῶδη σπειρόμενοι, οἳ, ὅταν ἀκούσωσι τὸν λό-
γον, εὐθέως²⁶ μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ 17
οὐκ ἔχουσι ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν·
εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον,
εὐθέως²⁷ σκανδαλίζονται. καὶ οὗτοί²⁸ εἰσιν οἱ εἰς[†] τὰς 18
ἀκάνθας σπειρόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον
ἀκούοντες²⁹, καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου³⁰, καὶ 19
ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι
εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι³¹ τὸν λόγον, καὶ ἄκαρ-
πος γίνεται. καὶ οὗτοί³² εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν 20
καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν³³ τριάκοντα, καὶ
ἐν³³ ἐξήκοντα, καὶ ἐν³³ ἑκατόν.” Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 21
“³⁴ Μῆτι ὁ λύχνος ἔρχεται³⁵, ἵνα ὑπὸ τὸν μῶδιον τεθῇ
ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ³⁶;
οὐ γὰρ ἐστί τι³⁷ κρυπτόν, ὃ³⁸ ἐὰν μὴ³⁹ φανερωθῇ· 22
οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ’ ἵνα εἰς φανερόν ἔλθῃ⁴⁰.
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.” Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, 23, 24
“Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρη-
θήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούου-

²² -γινῶναι LTr (τὸ μυστήριον δέδοται TTr). * -τὰ T. ²³ -τὰ ἀμαρτήματα TTr [LTr marg.]. ²⁴ εὐθὺς TTr. ²⁵ ἐν αὐτοῖς L marg. T, εἰς αὐτοὺς Tr (non marg.). ²⁶ ὁμοίως εἰσιν TTr marg. s. [ὁμοίως]. ²⁷ εὐθὺς LTr. ²⁸ ἄλλοι LTr. ²⁹ ἐπὶ T. ³⁰ ἀκούσαντες TTr. ³¹ -τούτου LTr. ³² συμπνίγουσιν T. ³³ ἐκείνοι TTr (non marg.). ³⁴ ἐν TTr (non marg.). ³⁵ +ὅτι T. ³⁶ ἔρχεται ὁ λύχνος LTr. ³⁷ τεθῇ LTr. ³⁸ -τι Tr [LTr marg.]. ³⁹ -δ LTr. ⁴⁰ ἔλθῃ εἰς φανερόν TTr.

Κεφ. 5. ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ Κεφ. 4.
 25 σιν⁴¹. ὃς γὰρ ἂν ἔχη⁴², δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.”
 26 Καὶ ἔλεγεν, “Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ,
 27 ὡς ἐὰν⁴³ ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
 καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπό-
 ρος βλαστάνῃ⁴⁴ καὶ μηκύνηται* ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός.
 28 αὐτομάτῃ γὰρ⁴⁵ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον,
 29 εἶτα* στάχυν, εἶτα† πλήρη σίτον⁴⁶ ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν
 δὲ παραδῶ⁴⁷ ὁ καρπός, εὐθέως⁴⁸ ἀποστέλλει τὸ δρέπα-
 νον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.”
 30 Καὶ ἔλεγε, “Τίνι⁴⁹ ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ
 31 Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν⁵⁰; ὡς
 κόκκῳ⁵¹ σινάπεως, ὅς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρό-
 τερος⁵² πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ⁵³ τῶν ἐπὶ τῆς
 32 γῆς⁵⁴. καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων
 τῶν λαχάνων μείζων⁵⁵, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους,
 ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ
 33 οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.” Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς
 34 πολλαῖς⁵⁶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο⁵⁷
 35 ἀκούειν· χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ'
 ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁵⁸ ἐπέλυε πάντα.
 36 ΚΑΙ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενο-
 37 μένης, “Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.” Καὶ ἀφέντες τὸν
 ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ.
 38 καὶ ἄλλα δὲ⁵⁹ πλοιάρια⁶⁰ ἦν† μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται
 λαίλαψ ἀνέμου μεγάλη⁶¹. τὰ δὲ⁶² κύματα ἐπέβαλλεν
 39 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι⁶³. καὶ ἦν
 αὐτὸς⁶⁴ ἐπὶ⁶⁴ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύ-
 δων· καὶ διεγείρουσιν⁶⁵ αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ,

⁴¹ - τοῖς ἀκούουσιν LTr. ⁴² ἔχει LTr. ⁴³ - ἐὰν TTr.
⁴⁴ βλαστᾶ LTr. * μηκύνεται Tr marg. ⁴⁵ - γὰρ LTr. † εἶπεν T.
⁴⁶ πλήρης σίτος LTr. ⁴⁷ παραδοῖ LTr. ⁴⁸ εὐθὺς TTr. ⁴⁹ Πῶς L
 marg. TTr (non marg.). ⁵⁰ τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν L (non
 marg.) TTr (non marg.). ⁵¹ κόκκον LTr. ⁵² μικρότερον ὄν LTr.
⁵³ - ἐστὶ LTr. ⁵⁴ [τῶν ἐπὶ τῆς γῆς] L. ⁵⁵ μείζων (μείζον L marg.
 TTr marg.) πάντων τῶν λαχάνων LTr. ⁵⁶ [πολλαῖς] Tr marg.
⁵⁷ ἐδύναντο LTr. ⁵⁸ ἰδίους μαθηταῖς TTr marg. ⁵⁹ - δὲ LTr. ⁶⁰ πλοῖα
 LTr. † ἦσαν T. ⁶¹ μεγάλη ἀνέμου LTr. ⁶² καὶ τὰ LTr.
⁶³ ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον LTr. § αὐτὸς ἦν Tr marg. ⁶⁴ ἐν
 LTr. ⁶⁵ ἐγείρουσιν TTr.

Κεφ. 5. ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ 91
 “Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;” Καὶ 39
 διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσῃ,
 “Σιώπα, πεφίμωσο.” Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ
 ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Τί δει- 40
 λοί ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ⁶⁶ ἔχετε πίστιν;” Καὶ ἐφοβή- 41
 θησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους,
 “Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θά-
 λασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ⁶⁷;”
 ΚΑΙ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν 5
 χώραν τῶν Γαδαρηνῶν¹. καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ² ἐκ τοῦ 2
 πλοίου, εὐθέως³ ἀπήνησεν⁴ αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων
 ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν 3
 εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις⁵. καὶ οὔτε⁶ ἀλύσειν⁷ οὐδέις
 ἠδύνατο⁸ αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις 4
 καὶ ἀλύσει δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς
 ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετριφθαι, καὶ οὐδέις
 αὐτὸν ἴσχυε⁹ δαμάσαι· καὶ διαπαντός* νυκτὸς καὶ ἡμέ- 5
 ρας ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν¹⁰ ἦν κράζων
 καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ¹¹ τὸν Ἰησοῦν 6
 ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ¹², καὶ 7
 κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπε¹³, “Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ,
 υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μὴ
 με βασανίσῃς.” ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, “Ἐξελθε, τὸ πνεῦ- 8
 μα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ¹⁴ τοῦ ἀνθρώπου.” Καὶ ἐπηρώτα¹⁵ 9
 αὐτόν, “Τί σοι ὄνομα¹⁶;” Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, “Λε-
 γεῶν¹⁷ ὄνομά μοι¹⁸, ὅτι πολλοί ἐσμεν.” Καὶ παρε- 10
 κάλει¹⁹ αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ²⁰ ἔξω
 τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη²¹ ἀγέλη χοίρων 11

⁶⁶; οὐπω LTr. ⁶⁷ αὐτῷ ὑπακούει T, ὑπακούει αὐτῷ Tr. ¹ Γεραση-
 νῶν LTr, Γεργεσηνῶν Tr marg. ² ἐξελθόντος αὐτοῦ LTr. ³ - εὐ-
 θέως L, εὐθὺς T[Tr]. ⁴ ἀπήνησεν LTr. ⁵ μνήμασιν LTr.
⁶ οὐδέ LTr. ⁷ ἀλύσει L (non marg.) TTr. ⁸ οὐκέτι ([οὐκέτι]
 Tr marg.) οὐδέις ἐδύνατο LTr. ⁹ ἴσχυεν αὐτὸν LTr. * διό
 παντός L. ¹⁰ μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν LTr. ¹¹ καὶ ἰδὼν TTr
 (non marg.). ¹² αὐτόν Tr marg. ¹³ λέγει LTr. ¹⁴ ἀπὸ L marg.
¹⁵ ἐπηρώτησεν L marg. ¹⁶ ὄνομά σοι LTr. ¹⁷ λέγει αὐτῷ Λεγιῶν
 LTr. ¹⁸ + ἐστὶν L. ¹⁹ παρεκάλουν L marg. ²⁰ ἀποστείλῃ
 αὐτοὺς L marg., αὐτὰ ἀποστείλῃ TTr. ²¹ τῷ ὄρει LTr, at L
 marg. ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένων πρὸς τῷ ὄρει.

12 μεγάλη βοσκομένη· και παρεκάλεσαν²² αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες²³, λέγοντες, “ Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.” Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς²⁴. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν 14 δὲ²⁵ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. Οἱ δὲ²⁶ βόσκοντες τοὺς χοίρους²⁷ ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν²⁸ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἐξῆλθον²⁹ ἰδεῖν 15 τί ἐστι τὸ γεγονός· καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ³⁰ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν 16 λεγῶνα³¹. καὶ ἐφοβήθησαν· καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ 17 τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. Καὶ ἐμβάντος³² αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς, ἵνα ἦ μετ’ 19 αὐτοῦ³³. ὁ δὲ³⁴ Ἰησοῦς³⁵ οὐκ ἀφήκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, “ Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον³⁶ αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος³⁷ 20 ἐποίησε³⁸, καὶ ἠλέησέ σε.” Καὶ ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 ΚΑΙ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν*, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ’ αὐτόν, καὶ 22 ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἰδοῦ³⁹, ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτόν, 23 πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ παρεκάλει⁴⁰ αὐτόν πολλά, λέγων, “ Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς αὐτῇ τὰς χεῖρας⁴¹, ὅπως⁴² σωθῆ καὶ

²² παρεκάλουν· L marg. Tr marg. ²³ — πάντες οἱ δαίμονες TTr, [πάντες] οἱ δ. L. ²⁴ — εὐθέως ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. ²⁵ — ἦσαν δὲ TTr[L]. ²⁶ καὶ οἱ LTr. ²⁷ αὐτοῦς LTr. ²⁸ ἀνήγγειλαν LTr. ²⁹ ἦλθον LTr. ³⁰ — καὶ LTr. ³¹ λεγιῶνα LTr. ³² ἐμβαίνοντος LTr. ³³ μετ’ αὐτοῦ ἢ LTr. ³⁴ καὶ LTr. ³⁵ — Ἰησοῦς· TTr[L]. ³⁶ ἀπάγγειλον L (non marg.) TTr. ³⁷ ὁ Κύριός σοι TTr. ³⁸ πεποίηκεν LTr. * εἰς τὸ πέραν πάλιν T. ³⁹ — ἰδοῦ TTr[L]. ⁴⁰ παρακαλεῖ TTr. ⁴¹ τὰς χεῖρας αὐτῆ LTr. ⁴² ἵνα LTr.

ζήσεται⁴³.” Καὶ ἀπῆλθε μετ’ αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει 24 αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

Καὶ γυνή τις⁴⁴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,* 25 καὶ πολλά παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανή- 26 σασα τὰ παρ’ ἐαυτῆς⁴⁵ πάντα, καὶ μηδὲν ὠφελθείσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκούσασα† περὶ 27 τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγε γάρ, “ Ὅτι κὰν τῶν ἱματίων 28 αὐτοῦ ἄψωμαι⁴⁶, σωθήσομαι.” Καὶ εὐθέως⁴⁷ ἐξῆράνθη 29 ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μαστιγῆς. καὶ εὐθέως⁴⁸ ὁ Ἰησοῦς ἐπι- 30 γνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε, “ Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων;” Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, “ Βλέ- 31 πεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἤψατο;” Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσα- 32 σαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὁ 33 γέγονεν ἐπ’⁴⁹ αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ⁵⁰ εἶπεν αὐτῇ, 34 “ Θύγατερ⁵¹, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μαστιγῆς σου.” Ἐπι 35 αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγῶγου, λέγοντες, “ Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως⁵² 36 ἀκούσας⁵³ τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγῶγῳ, “ Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.” Καὶ οὐκ ἀφή- 37 κεν οὐδένα αὐτῷ⁵⁴ συνακολουθῆσαι⁵⁵, εἰ μὴ⁵⁶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχεται⁵⁷ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγῶγου, καὶ 38 θεωρεῖ θόρυβον,⁵⁸ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, “ Τί θορυβεῖσθε καὶ 39

⁴³ ζήση L (non marg.) TTr. ⁴⁴ — τις LTr. * δώδεκα ἔτη TTr marg. ⁴⁵ αὐτῆς LTr. † + τὰ T [Tr marg.]. ⁴⁶ ἐὰν ἄψωμαι κὰν τῶν ἱματίων αὐτοῦ TTr. marg. ⁴⁷ εὐθὺς TTr. ⁴⁸ εὐθὺς TTr. ⁴⁹ — ἐπ’ TTr[L]. ⁵⁰ + Ἰησοῦς L. ⁵¹ θυγάτηρ LTr. ⁵² — εὐθέως TTr[L]. ⁵³ παρακούσας TTr (non marg.). ⁵⁴ μετ’ αὐτοῦ TTr (non marg.). ⁵⁵ ἀκολουθῆσαι L. ⁵⁶ + τὸν TTr. ⁵⁷ ἔρχονται LTr. ⁵⁸ + καὶ LTr.

κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.”
 40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ⁵⁹ ἐκβαλὼν ἅπαντας⁶⁰,
 παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέ-
 ρα καὶ τοὺς μετ’ αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ
 41 παιδίον ἀνακείμενον⁶¹. καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ
 παιδίου, λέγει αὐτῇ, “Ταλιθά, κοῦμι⁶².” ὅ ἐστι μεθ-
 ερμηνευόμενον, “Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω) ἔγειραι⁶³.”
 42 Καὶ εὐθέως⁶⁴ ἀνίστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν
 γὰρ ἑτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν⁶⁵ ἐκστάσει μεγά-
 43 λη. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλά, ἵνα μηδεὶς γνῶ⁶⁶
 τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
6 ΚΑΙ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν¹ εἰς τὴν πατρίδα
 αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·
 2 καὶ γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ δι-
 δάσκειν². καὶ³ πολλοὶ ἀκούοντες* ἐξεπλήσσοντο, λέ-
 γοντες, “Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἢ
 δοθεῖσα αὐτῷ⁴, ὅτι⁵ καὶ[†] δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν
 3 χειρῶν αὐτοῦ γίνονται⁶; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ
 υἱὸς⁷ Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ⁸ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ⁹ καὶ
 Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ
 ὧδε πρὸς ἡμᾶς;” Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.
 4 ἔλεγε δὲ¹⁰ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης
 ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ¹¹, καὶ ἐν τοῖς συγ-
 5 γενέσι¹² ¹³ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ¹⁴.” Καὶ οὐκ ἠδύνατο¹⁵
 ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι¹⁶, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώ-
 6 στοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. καὶ ἐθαύμαζε
 διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· καὶ περιῆγε τὰς κώμας
 κύκλῳ διδάσκων.
 7 ΚΑΙ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς
 ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν

⁵⁹ αὐτὸς δὲ LTr. ⁶⁰ πάντας LTr. ⁶¹ - ἀνακείμενον TTr[L].
⁶² κοῦμι T, κοῦμι Tr (non marg.). ⁶³ ἔγειρε LTr. ⁶⁴ εὐθὺς TTr.
⁶⁵ + εὐθὺς T[Tr]. ⁶⁶ γνοῖ LTr. ¹ ἔρχεται TTr (non
 marg.). ² διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ TTr. ³ + οἱ T [Tr marg.].
 * ἀκούσαντες Tr marg. ⁴ τούτῳ TTr (non marg.). ⁵ - ὅτι
 LTr. † + [αἱ] Tr marg. ⁶ γινόμεναι Tr (non marg.). ⁷ + τῆς
 † Tr [Tr marg.]. ⁸ καὶ ἀδελφὸς LTr. ⁹ Ἰωσήτος LTr.
¹⁰ καὶ ἔλεγε L (non marg.) TTr. ¹¹ αὐτοῦ LTr, ἐαυτοῦ T.
¹² συγγενέσιν TTr. ¹³ + αὐτοῦ TTr[L]. ¹⁴ αὐτοῦ LTr.
¹⁵ ἠδύνατο TTr. ¹⁶ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν LTr. † ἐθαύμασεν T.

πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, 8
 ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ
 πήραν, μὴ ἄρτον¹⁷, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· ἀλλ’¹⁸ 9
 ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ “μὴ ἐνδύσηθε¹⁹ δύο
 χιτῶνας.” Καὶ ἔλεγε²⁰ αὐτοῖς, “Ὅπου ἂν²¹ εἰσέλ- 10
 θητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.
 καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται²² ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, 11
 ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑπο-
 κάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν
 ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ²³.” Καὶ ἐξελθόντες 12
 ἐκήρυσσον²⁴ ἵνα μετανοήσωσι²⁵. καὶ δαιμόνια πολλὰ 13
 ἐξέβαλλον*, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους
 καὶ ἐθεράπευον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερὸν γὰρ 14
 ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγε²⁶, “Ὅτι Ἰωάννης ὁ
 βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη²⁷, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργού-
 σιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.” Ἄλλοι²⁸ ἔλεγον, “Ὅτι 15
 Ἡλίας²⁹ ἐστίν.” ἄλλοι δὲ ἔλεγον, “Ὅτι προφήτης
 ἐστίν³⁰, ἢ³¹ ὡς εἰς τῶν προφητῶν.” Ἀκούσας δὲ ὁ 16
 Ἡρώδης εἶπεν³², “Ὅτι³³ ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάν-
 νην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς³⁴ ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν³⁵.” Αὐτὸς 17
 γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην,
 καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῇ³⁶ φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν
 γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν
 ἐγάμησεν. ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ, “Ὅτι 18
 οὐκ ἔξεστὶ σοὶ ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.”
 Ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἠθέλη³⁷ αὐτὸν 19
 ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφο- 20

¹⁷ ἄρτον μὴ πήραν TTr. ¹⁸ ἀλλὰ LTr. ¹⁹ ἐνδύσασθαι
 BEL marg. Tr marg. ²⁰ λέγει L marg. ²¹ ἂν LTr.
²² ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται TTr (non marg.), at ἐὰν pro ἂν tantum L.
²³ ἀμὴν λέγω κ.τ.λ. ad fin. vers. deest in TTr, uncinis includit L.
²⁴ ἐκήρυσσαν TTr. ²⁵ μετανοῶσιν LTr (non marg.). * ἐξέβα-
 λον Tr marg. ²⁶ ἔλεγε L (non marg.) Tr marg. ²⁷ ἐγήγερται
 ἐκ νεκρῶν LTr. ²⁸ + δὲ LTr. ²⁹ Ἡλίας SE, Ἡλείος T.
³⁰ - ἐστίν TTr[L]. ³¹ - ἢ LTr. ³² ἔλεγε TTr. ³³ - Ὅτι
 LTr. ³⁴ - ἐστίν* αὐτὸς TTr[L]. ³⁵ - ἐκ νεκρῶν T[Tr].
³⁶ - τῇ LTr. ³⁷ ἐζήτει LTr marg.

βείτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, 21 πολλὰ ἐποίει,* καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε. καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε³⁸ Ἑρωδῆς τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει³⁹ τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρ- 22 χοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς* τῆς Ἑρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης⁴⁰ τῷ Ἑρωδῆ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς⁴¹ τῷ κορασίῳ, “Αἰτησὼν 23 με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί.” καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, “Ὅτι ὃ ἐὰν με αἰτήσῃς, δώσω σοί, ἕως ἡμίσεος τῆς 24 βασιλείας μου.” Ἡ δὲ⁴² ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, “Τί αἰτήσομαι⁴³;” Ἡ δὲ εἶπε, “Τὴν κεφαλὴν 25 Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ⁴⁴.” Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως⁴⁵ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἤτήσατο, λέγουσα, “Θέλω ἵνα μοι δῶς ἐξ αὐτῆς⁴⁶ ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν 26 Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.” Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανα- 27 κειμένους⁴⁷ οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι⁴⁸. καὶ εὐθέως⁴⁹ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα⁵⁰ ἐπέταξεν ἐν- 28 εχθῆναι⁵¹ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ⁵². ὁ δὲ⁵³ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· 29 καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον⁵⁴, καὶ ἦραν τὸ πτώμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ[†] ἐν τῷ⁵⁵ μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ⁵⁶ ὅσα ἐποίησαν καὶ 31 ὅσα[†] ἐδίδαξαν. καὶ εἶπεν⁵⁷ αὐτοῖς, “Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ’ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε⁵⁸ ὀλίγον.”

* ἠπόρει TTr. 38 ὅ τε L. 39 ἐποίησεν LTr (non marg.).
 ** [αὐτῆς] Tr marg. 40 ἤρεσεν L (non marg.) TTr (non marg.).
 41 εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς L, ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν TTr. 42 καὶ TTr (non marg.). 43 αἰτήσωμαι LTr. 44 βαπτίζοντος TTr.
 45 εὐθὺς LTr. 46 ἐξ αὐτῆς δῶς μοι LTr. 47 ἀνακειμένους TTr.
 48 ἀθετῆσαι αὐτὴν TTr (non marg.). 49 εὐθὺς TTr. 50 σπεκουλάτωρα LTr.
 51 ἐνέγκαι TTr (non marg.). 52 + [ἐπὶ πίνακι] L. 53 καὶ L (non marg.) TTr. 54 ἦλθαν TTr.
 † αὐτὸν T. 55 - τῷ BELTTr. 56 - καὶ LTr. ‡ - ὅσα T.
 57 λέγει TTr. 58 ἀναπαύσασθε TTr.

ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν ἠγάθουν⁵⁹. καὶ ἀπήλθον εἰς ἔρημον 32 τόπον τῷ πλοίῳ⁶⁰ κατ’ ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπά- 33 γοντας οἱ ὄχλοι⁶¹, καὶ ἐπέγνωσαν⁶² αὐτὸν⁶³ πολλοί. καὶ πέξῃ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν⁶⁴. καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς⁶⁵ πολὺν ὄχλον, καὶ 34 ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτοῖς⁶⁶, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἦδη ὥρας πολλῆς γενομένης*, προσελθόντες αὐ- 35 τῷ[†] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁶⁷ λέγουσιν⁶⁸, “Ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα 36 ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλω ἀγροὺς καὶ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους⁶⁹. τί γὰρ⁷⁰ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν⁷¹.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, “Δότε 37 αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.” Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, “Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν διακοσίων δηναρίων⁷² ἄρτους, καὶ δώμεν⁷³ αὐτοῖς φαγεῖν;” Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, “Πό- 38 σους ἄρτους ἔχετε[†]; ὑπάγετε καὶ⁷⁵ ἴδετε.” Καὶ γνόντες λέγουσι⁷⁶, “Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.” Καὶ 39 ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι⁷⁷ πάντας συμπόσια συμ- πόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσον⁷⁸ πρασιαὶ 40 πρασιαί, ἀνά⁷⁹ ἑκατὸν καὶ ἀνά⁷⁹ πενήκοντα. καὶ λα- 41 βὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε· καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁸⁰ ἵνα παραθῶσιν⁸¹ αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι· καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ 42, 43 ἦσαν κλασμάτων[§] δώδεκα κοφίνους⁸² πλήρεις⁸³, καὶ

59 εὐκαίρουν LTr. 60 ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον L, αὐτῷ πλοίῳ Tr marg. 61 - οἱ ὄχλοι LTr. 62 ἐγνωσαν LTr.
 63 - αὐτὸν LTr, αὐτοὺς T. 64 - καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν LTr.
 65 - ὁ Ἰησοῦς TTr, αὐτῷ [ὁ Ἰησοῦς] εἶδεν L. 66 αὐτοῖς LTr.
 * γενομένης T. † - αὐτῷ T. 67 [αὐτοῦ] L. 68 ἔλεγον TTr.
 69 - ἄρτους TTr[L]. 70 - γὰρ TTr[L]. 71 - οὐκ ἔχουσιν TTr[L]. 72 δηναρίων διακοσίων LTr. 73 δώσωμεν LTr, δώσωμεν TTr marg. † ἔχετε ἄρτους Tr marg. 75 - καὶ TTr[L].
 76 + ν [αὐτῷ] LTr marg. 77 ἀνακλιθῆναι L. 78 ἀνέπεσαν TTr.
 79 κατὰ LTr. 80 - αὐτοῦ TTr. 81 παρατιθῶσιν TTr marg.
 § κλασμάτα TTr marg. 82 κοφίνων TTr marg. 83 πληρώματα TTr.

44 ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους
 45 ὡσεὶ⁸⁴ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθέως⁸⁵ ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς
 46 ἀπολύσῃ⁸⁶ τὸν ὄχλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
 47 ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ
 48 αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν⁸⁷ αὐτοὺς βασιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς· καὶ⁸⁸ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης·
 49 καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης*, ἔδοξαν φάντασμα
 50 εἶναι†, καὶ ἀνέκραξαν· πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον⁸⁹, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως⁹⁰ ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, “Θαρσεῖτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.”
 51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτούς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ⁹¹ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
 52 καὶ ἐθαύμαζον⁹². οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ⁹³ ἡ καρδιά αὐτῶν⁹⁴ πεπωρωμένη.
 53 ΚΑΙ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν‡ Γεννησα-
 54 ρέτ⁹⁵, καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν
 55 ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως⁹⁶ ἐπιγνόντες αὐτόν⁹⁷, περιδραμόντες⁹⁸ ὄλην τὴν περίχωρον⁹⁹ ἐκείνην,¹⁰⁰ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις¹⁰¹ τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου
 56 ἤκουον ὅτι ἐκεῖ¹⁰² ἐστι. καὶ ὅπου ἀνδ' εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ¹⁰³ πόλεις ἢ¹⁰³ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν¹⁰⁴ τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα κἀν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι αὐν ἤπτοντο¹⁰⁵ αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

⁸⁴ — ὡσεὶ LTr. ⁸⁵ εὐθὺς TTr. ⁸⁶ ἀπολύει LTr.
⁸⁷ ἰδὼν LTr. ⁸⁸ — καὶ LTr., [καὶ] Tr marg * ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα T. † ὅτι φάντασμα ἐστίν T. ⁸⁹ εἶδαν TTr. ⁹⁰ καὶ εὐθὺς LTr (at ὁ δὲ εὐθὺς L marg. TTr marg.).
⁹¹ [ἐκ περισσοῦ] Tr. ⁹² — καὶ ἐθαύμαζον TTr [LTr marg.].
⁹³ ἀλλ' ἦν TTr (non marg.). ⁹⁴ αὐτῶν ἡ καρδιά LTr. ‡ ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς T. ⁹⁵ Γεννησαρέτ LTr. ⁹⁶ εὐθὺς TTr.
⁹⁷ + [οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου] L. ⁹⁸ περιέδραμον TTr.
⁹⁹ χώραν L marg. TTr. ¹⁰⁰ + καὶ TTr. ¹⁰¹ κραβάττοις LTr.
¹⁰² — ἐκεῖ LTr [Tr]. § εἰς T. ¹⁰³ + εἰς TTr [L]. ¹⁰⁴ ἐτίθουσιν TTr. ¹⁰⁵ ἤψαντο L (non marg.) TTr (ἤπτοντο Tr marg.).

ΚΑΙ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ⁷ τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ¹ κοιναῖς χερσὶ, ² τοῦτ' ἐστίν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας² ³ ἄρτους ἐμέμφαντο⁴. (οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, εἰ μὴ ³ πυγμῆ* νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπὸ⁵ ἀγορᾶς, εἰ μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστίν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν†.) ἔπειτα⁶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, “Διατί οἱ μαθηταὶ σου οὐ περιπατοῦσι⁷ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις⁸ χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς⁹ εἶπεν ⁶ αὐτοῖς, “Ὅτι¹⁰ καλῶς προεφήτευσεν¹¹ Ἡσαΐας¹² περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται‡, Ὅστος ὁ λαὸς¹³ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾶ, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.” Ἀφέντες γὰρ¹⁴ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε¹⁵.” Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, “Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. Μωσῆς¹⁶ γὰρ εἶπε, Ἔτιμα ¹⁰ τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· Ὑμεῖς ¹¹ δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Κορβάν, (ὃ ἐστίν, δῶρον,) ὃ εἰ μὴ ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆθῃς· καὶ¹⁷ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ¹² αὐτοῦ¹⁸ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ¹⁸, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ ¹³ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια

¹ + ὅτι TTr. ² ἐσθίουσιν TTr. ³ + τοὺς LTr. ⁴ — ἐμέμφαντο LTr. * πυκνὰ T. ⁵ ἀπ' LTr. † — καὶ κλινῶν T. ⁶ καὶ LTr. ⁷ οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου TTr (non marg.). ⁸ κοιναῖς L (non marg.) TTr. ⁹ — ἀποκριθεὶς TTr. ¹⁰ — Ὅτι T [LTr]. ¹¹ ἐπροφήτευσεν LTr. ¹² Ἡσαΐας L. ‡ + ὅτι T [Tr marg.]. ¹³ Ὁ λαὸς οὗτος L. ¹⁴ — γὰρ LTr. ¹⁵ βαπτισμοὺς ad fin. vers. omittit T, uincinis includit Tr. ¹⁶ Μωσῆς TTr. ¹⁷ — καὶ LTr. ¹⁸ — αὐτοῦ LTr.

14 τοιαῦτα πολλά ποιείτε.” Καὶ προσκαλεσάμενος
πάντα¹⁹ τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, “Ἀκούετε²⁰ μου
15 πάντες, καὶ συνίετε²¹. οὐδέν ἐστιν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώ-
που εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοι-
νώσαι*· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ’ αὐτοῦ²², ἐκεῖνά²³ ἐστι
16 τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν,
17 ἀκούτω²⁴. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβο-
18 λῆς²⁵. καὶ λέγει αὐτοῖς, “Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί
ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον
19 εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; ὅτι
οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ’ εἰς τὴν
κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρώνα ἐκπορεύεται, καθαρί-
20 ζον²⁶ πάντα τὰ βρώματα.” Ἐλεγε δέ, “Ὅτι τὸ ἐκ
τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄν-
21 θρωπον. ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων
οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορ-
22 νεῖαι, φόνοι, κλοπαί²⁷, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος,
ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφα-
23 νία, ἀφροσύνη. πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν
ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.”
24 Καὶ ἐκεῖθεν† ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια²⁸ Τύ-
ρου καὶ Σιδῶνος²⁹. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν³⁰ οἰκίαν,
25 οὐδένα ἤθελε[‡] γινῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη^{||} λαθεῖν. ἀκού-
σασα γὰρ³¹ γυνή περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον
αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἔλθοῦσα[¶] προσέπεσε πρὸς
26 τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἦν δὲ ἡ γυνή³² Ἑλληνίς, Συροφοί-
νισσα³³ τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον
27 ἐκβάλλῃ³⁴ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν³⁵
αὐτῇ, “Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ

19 πάλιν LTTt.

20 ἀκούσατε LTTt.

21 σύνετε LTTt.

* κοινῶσαι αὐτόν T.

22 ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενα LTTt.

23 — ἐκεῖνα T[Tr]. 24 v. 16 *omittit* T, *uncipinis includit* Tr. † + τὸνT. 25 τὴν παραβολὴν LTTt. 26 καθαρίζων LTTt. 27 πορνείαι,
κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι TTr (*non marg.*). † Ἐκεῖθεν δὲ TTr
marg. 28 ὄρια LTTt. 29 — καὶ Σιδῶνος T[Tr *marg.*].

30 — τὴν LTTt. § ἠθέλησεν T. || ἠδυνάσθη T. 31 ἀλλ’

(ἀλλὰ T) εὐθὺς ἀκούσασα TTr. ¶ εἰσελθοῦσα T. 32 ἡ δὲ γυνή ἦν

LT, ἡ γυνή δὲ ἦν Tr. 33 Συροφοινίκισσα LT, Σύρα Φοινίκισσα Tr.

34 ἐκβάλλῃ LTTt. 35 καὶ ἔλεγεν LTTt.

καλὸν ἐστὶ³⁶ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν
τοῖς κυναρίοις³⁷.” Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, 28
“Ναί, κύριε· καὶ γὰρ³⁸ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τρα-
πέζης ἐσθίει³⁹ ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.” Καὶ 29
εἶπεν αὐτῇ, “Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὑπάγε· ἐξελη-
λυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου⁴⁰.” Καὶ ἀπελ- 30
θοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὔρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυ-
θός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης⁴¹.

ΚΑΙ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων Τύρου καὶ Σιδῶ- 31
νος, ἦλθε πρὸς⁴² τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνά
μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως. καὶ φέρουσιν αὐτῷ 32
κωφὸν⁴³ μογιάλον⁴⁴, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα
ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν 33
ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ’ ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους
αὐτοῦ* εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς
γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, 34
ἔστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, “Ἐφφαθά,” ὃ ἐστι, “Δια-
νοίχθητι.” Καὶ εὐθέως⁴⁵ διηνοίχθησαν⁴⁶ αὐτοῦ αἱ 35
ἀκοαί· καὶ ἔλυθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ
ἔλάλει ὀρθῶς. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ 36
εἴπωσιν⁴⁷. ὅσον δὲ αὐτὸς⁴⁸ αὐτοῖς διεστέλλετο, ⁴⁹ μάλ-
λον περισσότερον ἐκήρυσσον· καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξε- 37
πλήσοντο, λέγοντες, “Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ
τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς⁵⁰ ἀλάλους λαλεῖν.”

ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου¹ ὄχλου ὄντος, 8
καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰη-
σοῦς² τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ³ λέγει αὐτοῖς, “Σπλαγχνί- 2
ζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον· ὅτι ἦδη ἡμέρας⁴ τρεῖς προσμέ-
νουσί μοι⁵, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ εἰάν ἀπο- 3
λύσω αὐτοὺς νήστευσ† εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται

36 ἐστιν καλὸν LTTt.

37 τοῖς κυναρίοις βαλεῖν TTr (*non**marg.*). 38 — γὰρ TTr[L]. 39 ἐσθίουσιν LTTt. 40 ἐκ τῆςθυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον TTr *marg.* 41 τὸ παιδίον βεβλημένονἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός L (*non marg.*) TTr.

42 ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς LTTt. 43 + καὶ LTTt. 44 μογιγάλον

TTr (*non marg.*). * — αὐτοῦ T. 45 — εὐθέως TTr[LTr *marg.*].46 ἠνοίγησαν LTTt. † + εὐθὺς T. 47 λέγουσιν TTr (*non marg.*).

48 — αὐτὸς LTTt. 49 + αὐτοὶ LTTt. 50 — τοὺς TTr.

1 πάλιν πολλοῦ LTTt. 2 — ὁ Ἰησοῦς LTTt. 3 — αὐτοῦ TTr.

4 ἡμέραι LTTt. 5 — μοι L[Tr]. † νήστις T.

4 ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γάρ⁶ αὐτῶν⁷ μακρόθεν ἤκασιν⁸·” Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, “⁹Πόθεν τούτους δυνησεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ’ ἐρημίας;”
 5 Καὶ ἐπηρώτα¹⁰ αὐτούς, “Πόσους ἔχετε ἄρτους;” Οἱ 6 δὲ εἶπον¹¹, “Ἐπτὰ.” Καὶ παρήγγειλε¹² τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους,¹³ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
 7 αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι¹⁴. καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχον¹⁵ ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ¹⁶ εὐλογῆσας¹⁷ εἶπε παρα-
 8 θεῖναι καὶ αὐτά¹⁸·” ἔφαγον δέ¹⁹, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σφυρίδας²⁰.
 9 ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες²¹ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέ-
 10 λυσεν αὐτούς.
 10 Καὶ εὐθέως²² ἐμβὰς²³ εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μα-
 11 θητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο²⁴ συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ’ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πει-
 12 ράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ* λέγει, “Τί ἢ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ²⁵; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.”
 13 Καὶ ἀφεὶς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν²⁶ εἰς τὸ πλοῖον²⁷, ἀπῆλ-
 14 θεν εἰς τὸ πέραν.
 14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα
 15 ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ’ ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διε-
 16 στέλλετο αὐτοῖς, λέγων, “Ὁράτε,²⁸ βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου.”
 16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες²⁹, “Ὅτι
 17 ἄρτους οὐκ ἔχομεν³⁰.” Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς³¹ λέγει αὐτοῖς, “Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε;

⁶ καὶ τινες LTTTr (non marg.). ⁷ + ἀπὸ TTr. ⁸ ἤκουσι BE, εἰσὶν Tr marg. ⁹ + ὅτι TTr. ¹⁰ ἠρώτα TTr. ¹¹ εἶπαν TTr. ¹² παραγγέλλει LTTTr. ¹³ + [καὶ] LTTTr marg. ¹⁴ παρατιθῶσιν TTr. ¹⁵ εἶχαν LTTTr. ¹⁶ + ταῦτα L. ¹⁷ + αὐτὰ TTr. ¹⁸ παρατεθῆναι καὶ αὐτά L, παρέθηκεν (-εἶπε) T, αὐτὰ καὶ ταῦτα παρατιθέναι Tr. ¹⁹ καὶ ἔφαγον LTTTr. ²⁰ σφυρίδας L. ²¹ - οἱ φαγόντες T[Tr]. ²² εὐθέως LTTTr. ²³ + [αὐτοῖς] L. ²⁴ συν- LTTTr. * [αὐτοῦ] Tr marg. ²⁵ ζητεῖ σημεῖον LTTTr. † [ὑμῖν] Tr marg. ²⁶ πάλιν ἐμβὰς LTTTr. ²⁷ - εἰς τὸ πλοῖον T, - τὸ tantum L, [εἰς πλοῖον] Tr. ²⁸ + [καὶ] L. ²⁹ - λέγοντες LTTTr. ³⁰ ἔχουσιν LTTTr. ³¹ - ὁ Ἰησοῦς T[Tr].

οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι³² πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; 18 καὶ ὧτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχι- 19 λίους,* πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων³³ ἤρατε;” Λέγουσιν αὐτῷ, “Δώδεκα.” “Ὅτε δέ³⁴ τοὺς ἑπτὰ³⁵ 20 εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε;” Οἱ δὲ εἶπον³⁶, “Ἐπτὰ.” Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, “Πῶς³⁷ οὐ³⁸ συνίετε;” 21

ΚΑΙ ἔρχεται³⁹ εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ⁴⁰ 22 τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν⁴¹ 23 αὐτὸν ἐξω τῆς κόμης· καὶ πύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ⁴², ἐπηρώτα αὐτὸν εἰ τι βλέπει^{**}. καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε⁴³, “Βλέπω τοὺς ἀν- 24 θρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὀρώ περιπατοῦντας.” Εἶτα 25 πάλιν ἐπέθηκε⁴⁴ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι⁴⁵. καὶ ἀποκατεστάθη⁴⁶, καὶ ἐνέβλεψε⁴⁷ τηλαυγῶς ἅπαντας⁴⁸. καὶ ἀπέ- 26 στειλεν αὐτὸν εἰς τὸν⁴⁹ οἶκον αὐτοῦ, λέγων, “Μηδέ[†] εἰς τὴν κόμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κόμῃ[‡].”

Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς 27 τὰς κόμας Καισαρείας^{††} τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς⁴⁹, “Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;” Οἱ δὲ ἀπεκρίθη- 28 σαν⁵⁰ ⁵¹, “⁵²Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι Ἡλίαν^{‡‡}. ἄλλοι δὲ ἓνα⁵³ τῶν προφητῶν.” Καὶ αὐτὸς 29 λέγει αὐτοῖς⁵⁴, “Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;”

³² - ἔτι L (ita vult T) Tr. * + καὶ T. ³³ κλασμάτων πλήρεις LTTTr. ³⁴ Καὶ ὅτε L marg., Ὅτε καὶ T, Ὅτε [δὲ] Tr. ³⁵ + [ἄρτους] L. ³⁶ καὶ λέγουσιν T, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Tr marg. ³⁷ - Πῶς T. ³⁸ οὐπω L (non marg.) TTr. ³⁹ ἔρχονται LTTTr. ⁴⁰ ἐξήγαγεν TTr (non marg.). ⁴¹ αὐτοῦ Tr marg. ** βλέπει Tr marg. ⁴² εἶπεν L marg. ⁴³ ἔθηκεν Tr (non marg.). ⁴⁴ διέβλεψεν TTr (non marg.). ⁴⁵ ἀποκατεστάθη L, ἀποκατέστη TTr. ⁴⁶ ἐνέβλεπεν LTTTr. † δηλαυγῶς T. ⁴⁷ ἅπαντα LTTTr. ⁴⁸ - τὸν LTTTr. † Μὴ T. ‡ - μηδὲ εἴπῃς ad fin. vers. T [Tr marg.]. †† Καισαρίας T secundis curis. ⁴⁹ [αὐτοῖς] Tr. ⁵⁰ εἶπαν TTr marg. ⁵¹ + αὐτῷ λέγοντες LTTTr. ⁵² + ὅτι L. †† Ἡλείαν T. ⁵³ ὅτι εἰς LTTTr. ⁵⁴ ἐπηρώτα αὐτοῦ L (non marg.) TTr.

⁵⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ⁵⁶ ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, “Σὺ εἶ ὁ
30 Χριστός.” Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέ-
γῃσι ⁵⁷ περὶ αὐτοῦ.

31 ΚΑΙ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ἀπὸ ⁵⁸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ⁵⁹ ἀρχιερέων καὶ ⁵⁹ γραμ-
ματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
32 ἀναστῆναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ
προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ⁶⁰ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν
33 αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
ἐπετίμησε τῷ ⁶¹ Πέτρῳ, λέγων ⁶², “Ὑπαγε ὀπίσω μου,
Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν
ἀνθρώπων.”

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, “Ὅστις ⁶³ θέλει ὀπίσω μου
ελθεῖν ⁶⁴, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυ-
35 ρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν ⁶⁵ θέλη
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ ⁶⁶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ⁶⁷ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ
36 εὐαγγελίου, οὗτος ⁶⁸ σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφέλησει ⁶⁹
⁷⁰ ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ ⁷¹ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζη-
37 μιωθῇ ⁷² τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί δάσει ἄνθρωπος ⁷³ ἀν-
38 τάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἂν ⁷⁴ ἐπαισχυν-
θῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
9 πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.” Καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶ τινὲς τῶν
ᾧδε ¹ ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου,
ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν
δυνάμει.”

⁵⁵ +καὶ L. ⁵⁶ -δὲ LTr. ⁵⁷ εἴπωσιν L. ⁵⁸ ὑπὸ LTr. ⁵⁹ +τῶν LTr. ⁶⁰ ὁ Πέτρος αὐτόν LTr. ⁶¹ -τῷ LTr. ⁶² καὶ λέγει TTr (non marg.). ⁶³ εἰ τις LTr. ⁶⁴ ἀκολουθεῖν TTr (non marg.). ⁶⁵ ἐὰν TTr. ⁶⁶ ἀπολέσει TTr. ⁶⁷ ἑαυτοῦ ψυχὴν T (errore) Tr. ⁶⁸ -οὗτος LTr. ⁶⁹ ὠφέλει L marg. T. ⁷⁰ +τὸν LTr. ⁷¹ κερδήσαι T. ⁷² ζημιωθῆναι T. ⁷³ τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος TTr. ⁷⁴ ἐὰν LTr. ¹ ᾧδε τῶν TTr.

Καὶ μεθ' ² ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν 2
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν ³ Ἰωάννην, καὶ ἀνα-
φέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ
μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ 3
ἐγένετο ⁴ στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών⁵, οἷα γνα-
φεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται ⁶ λευκᾶναι. καὶ ὤφθη 4
αὐτοῖς Ἑλίας* σὺν Μωσῆ⁷, καὶ ἦσαν ⁸ συλλαλοῦντες
τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, 5
“Ραββί⁹, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιή-
σωμεν σκηναὶς τρεῖς¹⁰, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ¹¹ μίαν,
καὶ Ἑλίας† μίαν.” Οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσῃ¹². ἦσαν 6
γὰρ ἔκφοβοι¹³. καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐ- 7
τοῖς· καὶ ἦλθε¹⁴ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα¹⁴,
“Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκού-
ετέ¹⁵.” Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα 8
εἶδον, ἀλλὰ¹⁶ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. Κα- 9
ταβαινόντων δὲ¹⁷ αὐτῶν ἀπὸ¹⁸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο
αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον¹⁹, εἰ μὴ ὅταν ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον 10
ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, ²⁰ συζητοῦντες τί ἐστὶ τό, ἐκ
νεκρῶν ἀναστῆναι. Καὶ ἐπηρώτων²¹ αὐτόν, λέγοντες, 11
“Ὅτι²² λέγουσιν²³ οἱ γραμματεῖς, ὅτι Ἑλίαν²⁴ δεῖ
ελθεῖν πρῶτον;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν²⁴ αὐτοῖς, 12
“Ἑλίας* μὲν²⁵ ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ²⁶ πάντα·
καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου²⁷, ἵνα
πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ²⁸. ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι 13
καὶ Ἑλίας* ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλη-
σαν³⁰, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.”

² μετὰ LTr. ³ -τὸν LTr. ⁴ ἐγένοντο LTr. ⁵ -ὡς χιών TTr. ⁶ +οὕτως TTr. * Ἑλίας T. ⁷ Μωσῆ LT. Μωϋσῆ Tr. ⁸ συν T. ⁹ ῥαββεί T. ¹⁰ τρεῖς σκηναὶς LTr. ¹¹ Μωσῆ LT, Μωϋσῆ Tr. ¹² Ἑλίας† T. ¹³ ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο LTr. † ἐγένετο TTr marg. ¹⁴ -λέγουσα TTr. ¹⁵ ἀκούετε αὐτοῦ L (non marg.) TTr. ¹⁶ εἰ μὴ L, at in marg. μετὰ ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. ¹⁷ καὶ καταβαινόντων LTr (non marg.). ¹⁸ ἐκ LTr marg. ¹⁹ ἃ εἶδον διηγήσωνται L (non marg.) TTr (non marg.). ²⁰ συν- LTr. ²¹ ἐπηρώτησαν L marg. ²² Ὅτι L. ²³ +οἱ Φαρισαῖοι καὶ T[L]. ²⁴ Ἑλίας T. ²⁵ ἐφῃ TTr (non marg.). ²⁶ -μὲν T[Tr]. ²⁷ ἀποκαθιστάνει LTr. ²⁸ ἐξουδενωθῇ LTr, ἐξουθενωθῇ T. ³⁰ ἠθελον TTr.

14 Καὶ ἔλθων³¹ πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν³² ὄχλον πολλὸν
περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς³³ συζητοῦντας αὐτοῖς³⁴.
15 καὶ εὐθέως³⁵ πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν³⁶ αὐτόν, ἐξεθαμβήθη³⁷,
16 καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώ-
τησε τοὺς γραμματεῖς³⁸, “Τί³⁹ συζητεῖτε πρὸς αὐ-
17 τοὺς³⁹;” Καὶ ἀποκριθεὶς⁴⁰ εἰς ἓκ τοῦ ὄχλου, εἶπε⁴¹,
“Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα
18 πνεῦμα ἄλαλον. καὶ ὅπου ἂν⁴² αὐτόν καταλάβῃ,
ῥήσσει αὐτόν* καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας
αὐτοῦ⁴³, καὶ ξηραίνεται καὶ εἶπον⁴⁴ τοῖς μαθηταῖς
19 σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.” Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς αὐτῷ⁴⁵, λέγει, “ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
20 πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
καὶ φέρετε αὐτόν πρὸς με.” Καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς
αὐτόν καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα⁴⁶ ἐσπάραξεν⁴⁷
αὐτόν καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων.
21 Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, “Πόσος χρόνος
ἐστίν, ὡς† τοῦτο γέγονεν αὐτῷ;” Ὁ δὲ εἶπε, “⁴⁸Παι-
22 διόθεν. καὶ πολλάκις αὐτόν καὶ εἰς πῦρ⁴⁹ ἔβαλε καὶ
εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ’† εἴ τι δύνασαι⁵⁰,
23 βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ’ ἡμᾶς.” Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “Τό, εἰ δύνασαι⁵⁰ πιστεῦσαι⁵¹,
24 πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.” Καὶ⁵² εὐθέως⁵³ κράξας
ὁ πατήρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων⁵⁴ ἔλεγε, “Πισ-
25 τεύω, Κύριε⁵⁵, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.” Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη-
σοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει⁵ ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, “Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον
καὶ κωφόν⁵⁶, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω⁵⁷, ἔξελθε ἐξ⁵⁸ αὐτοῦ,

³¹ ἐλθόντες TTr (non marg.).

³² εἶδον TTr (non marg.).

³³ συν- LTr. ³⁴ πρὸς αὐτούς TTr.

³⁵ εὐθέως TTr. ³⁶ ἰδόντες

LTr. ³⁷ ἐξεθαμβήθησαν LTr.

³⁸ αὐτούς L (non marg.)

TTr. ³⁹ αὐτούς BE. ⁴⁰ ἀπεκρίθη αὐτῷ LTr. ⁴¹ -εἶπε LTr.

⁴² εἰς LTr. * -αὐτόν T. ⁴³ -αὐτοῦ TTr[L]. ⁴⁴ εἶπα

TTr (non marg.). ⁴⁵ αὐτοῖς LTr. ⁴⁶ τὸ πνεῦμα εὐθέως LTr.

⁴⁷ συνεσπάραξεν LTr marg. † ἐξ οὗ T marg. ⁴⁸ + ἐκ LTr.

⁴⁹ καὶ εἰς πῦρ αὐτόν TTr marg. † ἀλλὰ T. ⁵⁰ δύνη LTr.

⁵¹ -πιστεῦσαι (δύνη; T) TTr, [πιστεῦσαι] Tr marg. ⁵² -καὶ

T[LTr]. ⁵³ εὐθέως TTr. ⁵⁴ -μετὰ δακρύων LTr. ⁵⁵ -Κύριε

LTr. § +ὁ T. ⁵⁶ ἄλαλον καὶ κωφόν πνεῦμα LTr.

⁵⁷ ἐπιτάσσω σοι TTr (non marg.).

⁵⁸ ἀπ’ L.

καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.” Καὶ κράξαν⁵⁹, καὶ 26
πολλὰ σπαράξαν⁶⁰ αὐτόν⁶¹, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ
νεκρός, ὥστε ⁶²πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ 27
Ἰησοῦς κρατήσας αὐτόν τῆς χειρός⁶³, ἤγειρεν αὐτόν·
καὶ ἀνέστη.

Καὶ εἰσελθόντα αὐτόν⁶⁴ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 28
ἐπηρώτων αὐτόν κατ’ ἰδίαν⁶⁵, “Ὅτι⁶⁶ ἡμεῖς οὐκ ἠδυνή-
θημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;” Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Τοῦτο 29
τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελεῖν, εἰ μὴ ἐν προσ-
ευχῇ καὶ νηστείᾳ⁶⁷.”

ΚΑΙ ἐκείθεν⁶⁸ ἐξελθόντες παρεπορεύοντο⁶⁹ διὰ τῆς 30
Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γινῶ⁷⁰. ἐδίδασκε 31
γὰρ τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς*, “Ὅτι ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,
καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ⁷¹ ἀναστήσεται.” Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ 32
ἐφοβοῦντο αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἦλθεν⁷² εἰς Καπερναοῦμ⁷³. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γε- 33
νόμενος, ἐπηρώτα αὐτούς, “Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοῦς⁷⁴
διελογίζεσθε;” Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 34
διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ⁷⁵, τίς μείζων. καὶ καθίσας 35
ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, “Εἴ τις θέλει
πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων
διάκονος.” Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν 36
μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς·
“Ὅς ἐὰν⁷⁶ ἐν τῶν τοιούτων παιδιῶν† δέξῃται ἐπὶ τῷ 37
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἐὰν⁷⁶ ἐμὲ δέξῃται⁷⁷,
οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.”

Ἀπεκρίθη δὲ⁷⁸ αὐτῷ ὁ⁷⁹ Ἰωάννης, λέγων†, “Διδάσ- 38
καλε, εἶδομέν τινα⁸⁰ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα

⁵⁹ κράξας LTr.

⁶⁰ σπαράξας LTr.

⁶¹ -αὐτόν TTr[L].

⁶² +τοὺς LTr.

⁶³ τῆς χειρός αὐτοῦ LTr.

⁶⁴ εἰσελθόντος

αὐτοῦ LTr. ⁶⁵ κατ’ ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν LTr.

⁶⁶ Ὅτι L.

⁶⁷ -καὶ νηστεία T[Tr marg.].

⁶⁸ Κακείθεν LTr.

⁶⁹ ἐπορεύ-

οντο L (non marg.) Tr (non marg.). ⁷⁰ γινῶ LTr. * [αὐτοῖς]

Tr marg. ⁷¹ μετὰ τρεῖς ἡμέρας LTr.

⁷² ἦλθον LTr.

⁷³ Καπερναοῦμ LTr. ⁷⁴ -πρὸς ἑαυτοῦς LTr.

⁷⁵ [ἐν τῇ ὁδῷ]

LTr marg. ⁷⁶ εἰς LTr. † τῶν παιδιῶν τούτων T.

⁷⁷ δέχεται

L marg. TTr (non marg.).

⁷⁸ ἀπεκρίθη [δὲ] L, at ἐφη TTr.

⁷⁹ -ὁ L.

† -λέγων T.

⁸⁰ +ἐν ELTr.

δαιμόνια, ὅς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν⁸¹
 39 αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν⁸².” Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε,
 “Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει
 δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ
 40 κακολογήσαί με. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ’ ὑμῶν⁸³, ὑπὲρ
 41 ὑμῶν⁸³ ἐστιν. ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδα-
 τος ἐν τῷ⁸⁴ ὀνόματί μου⁸⁵, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ⁸⁶οὐ μὴ ἀπολέσῃ⁸⁷ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.
 42 Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν⁸⁹ τῶν πισ-
 τευόντων εἰς ἐμέ⁹⁰, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περι-
 κείται λίθος μυλικὸς⁹¹ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ
 43 βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἂν σκανδαλίξῃ⁹²
 σε ἢ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν σοι ἐστὶ⁹³
 κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν⁹⁴, ἢ τὰς δύο χεῖρας
 ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβε-
 44 στον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ
 45 σβέννυται⁹⁵. καὶ ἂν ὁ πούς σου σκανδαλίξῃ σε,
 ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ⁹⁶ἐστὶ σοι⁹⁷ εἰσελθεῖν εἰς
 τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι
 46 εἰς τὴν γέενναν⁹⁸, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον⁹⁹, ὅπου ὁ σκώ-
 47 ληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται⁹⁵. καὶ
 ἂν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·
 καλὸν σοι ἐστὶ¹⁰⁰ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βα-
 σιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
 48 εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός¹⁰², ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν
 49 οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ πυρὶ
 50 ἀλισθῆσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθῆσεται¹⁰³. κα-
 λὸν τὸ ἄλας*· ἂν δὲ τὸ ἄλας* ἀναλον γένηται, ἐν
 τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλας¹⁰⁴, καὶ
 εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.”

⁸¹ ἐκωλύομεν TTr ζηρον marg.).

Tr marg. [Tr], at ἠκολούθει T.

⁸² -ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν

⁸³ ἡμῶν ETr.

⁸⁴ -τῷ LTr.

⁸⁵ -μου LTr.

⁸⁶ +ὅτι TTr[L].

⁸⁷ ἀπολέσει LTr (non marg.).

⁸⁹ +τούτων LTr [Tr marg.].

⁹⁰ -εἰς ἐμέ T, at τῶν πίστιν ἐχόντων

[εἰς ἐμέ] Tr marg.

⁹¹ μύλος ὀνικὸς LTr.

⁹² σκανδαλίση L

marg. T.

⁹³ ἐστὶν σε LTr.

⁹⁴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν LTr.

⁹⁵ vv. 44, 46 omittit T, uncinis includit Tr.

⁹⁶ +[γὰρ] L

⁹⁷ ἐστὶν σε LTr.

⁹⁸ γέεναν S.

⁹⁹ -εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον

TTr[L].

¹⁰⁰ σε ἐστὶν T, σε ἐστὶν Tr (non marg.).

¹⁰² -τοῦ

πυρός LTr, at [τὴν] γέενναν [τοῦ πυρός] Tr marg.

¹⁰³ -καὶ πᾶσα

θυσία ἀλὶ ἀλισθῆσεται TTr marg. [Tr].

* ἄλα T.

¹⁰⁴ ἄλα LTr.

ΚΑΚΕΙΘΕΝ¹ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς 10
 Ἰουδαίας, διὰ τοῦ² πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπο-
 ρεῖνται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ ὡς εἰώθει, πά-
 λιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες οἱ⁴ Φαρι- 2
 σαῖοι ἐπηρώτησαν⁵ αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα
 ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3
 αὐτοῖς, “Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς⁶;” Οἱ δὲ εἶπον⁷, 4
 “Μωσῆς ἐπέτρεψε⁸ βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ
 ἀπολύσαι.” Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ⁹ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, 5
 “Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν
 ἐντολὴν ταύτην· ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ 6
 θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός¹⁰. ἔνεκεν τούτου κατα- 7
 λείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα*·
 καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ¹¹,
 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ 8
 δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ. ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄν- 9
 θρωπος μὴ χωριζέτω.” Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ¹² πάλιν οἱ 10
 μαθηταὶ αὐτοῦ¹³ περὶ τοῦ αὐτοῦ¹⁴ ἐπηρώτησαν¹⁵ αὐτόν.
 καὶ λέγει αὐτοῖς, “Ὅς ἂν¹⁶ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα 11
 αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ’ αὐτήν· καὶ 12
 ἂν γυνὴ ἀπολύσῃ¹⁷ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ¹⁷ γαμηθῇ
 ἄλλῳ¹⁸, μοιχᾶται.

Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιά, ἵνα ἄψῃται αὐτῶν· 13
 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν¹⁹. ἰδὼν 14
 δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἀφετε
 τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ²⁰ μὴ κωλύετε αὐτά·
 τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· ἀμὴν 15
 λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν²¹ μὴ δέξῃται τὴν βασιλείαν τοῦ
 Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.” Καὶ 16
 ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτά,
 ηὐλόγει αὐτά²².

¹ Καὶ ἐκεῖθεν LTr. ² καὶ LTr. ³ συν T. ⁴ -οἱ LTr.

⁵ ἐπηρώτων LTr. ⁶ Μωσῆς LTr. ⁷ εἶπαν LTr. ⁸ ἐπέτρεψεν

Μωσῆς LTr. ⁹ ὁ δὲ TTr (non marg.). ¹⁰ -ὁ Θεὸς TTr (non

marg.) [L]. * + αὐτοῦ T. ¹¹ τῇ γυναικὶ L, at -καὶ προσκ.

ad fin. vers. T[Tr marg.]. ¹² εἰς τὴν οἰκίαν LTr. ¹³ -αὐτοῦ

TTr[L]. ¹⁴ τούτου LTr. ¹⁵ ἐπηρώτων TTr marg. ¹⁶ ἂν

LTr. ¹⁷ αὐτὴ ἀπολύσασα (-καὶ) TTr. ¹⁸ γαμήσῃ ἄλλον LTr.

¹⁹ αὐτοῖς L marg. Tr marg. ²⁰ -καὶ TTr. ²¹ ἂν LTr. ²² εὐ-

λόγει L, at κατηλόγει (κατευλόγει T), τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτά TTr.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμῶν
εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, “ Διδάσ-
καλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονο-
18 μήσω; ” Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “ Τί με λέγεις
19 ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. τὰς ἐντο-
λάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης· μὴ φονεύσης²³. μὴ κλέψης·
μὴ ψευδομαρτυρήσης· μὴ ἀποστερήσης· τίμα τὸν
20 πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα²⁴. ” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς*
εἶπεν²⁵ αὐτῷ, “ Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα²⁶ ἐφύλαξά μιν²⁷
21 ἐκ νεότητός μου. ” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ
ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, “ Ἐν σοι²⁸ ὑστερεῖ·
ὑπάγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς²⁹ πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει
22 μοι, ἄρας τὸν σταυρόν³⁰. ” Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ
λόγῳ ἀπήλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
23 πολλά. Καὶ περιβλεψόμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, “ Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. ”
24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ.
Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, “ Τέκ-
να³¹, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς
χρήμασιν³² εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
25 εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς³³ τρυμαλιᾶς τῆς³³
ῥαφίδος εἰσελθεῖν³⁴, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν
26 τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. ” Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσ-
σοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς†, “ Καὶ τίς δύναται
27 σωθῆναι; ” Ἐμβλέψας δὲ³⁵ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει,
“ Παρὰ ἀνθρώποις³⁶ ἀδύνατον, ἀλλ’ οὐ παρὰ τῷ³⁷ Θεῷ.
28 πάντα γὰρ δυνατὰ ἐστί³⁸ παρὰ τῷ Θεῷ. ” Καὶ³⁹
ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν⁴⁰ αὐτῷ, “ Ἰδού, ἡμεῖς ἀφή-
29 καμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν⁴¹ σοι. ” Ἀποκριθεὶς

²³ Μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης L (non marg.) Tr marg. ²⁴ + σου LT. * - ἀποκριθεὶς T[Tr marg.]. ²⁵ ἔφη TTr (non marg.).
²⁶ πάντα ταῦτα L (non marg.). ²⁷ ἐφύλαξα L. ²⁸ σε TTr marg.
²⁹ - τοῖς LTr. ³⁰ - ἄρας τὸν σταυρόν TTr[L]. ³¹ τεκνία L.
³² - τοῖς LTrTr marg., at - τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν T[Tr marg.]. ³³ - τῆς LTr. ³⁴ διελθεῖν BEL (non marg.) TTr (non marg.). † αὐτόν Tr marg. ³⁵ - δὲ TTr. ³⁶ + [τοῦτο] L.
³⁷ - τῷ TTr. ³⁸ - ἐστί TTr [Tr marg.]. ³⁹ - Καὶ LTrTr.
⁴⁰ λέγειν ὁ Πέτρος TTr marg. ⁴¹ ἠκολουθήκαμεν LTrTr.

δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν⁴², “ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστίν,
ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα,
ἢ μητέρα⁴³, ἢ γυναῖκα⁴⁴, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν
ἐμοῦ καὶ⁴⁵ τοῦ εὐαγγελίου, εἰ μὴ λάβῃ ἑκατοντα- 30
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελ-
φούς καὶ ἀδελφάς καὶ μητέρας⁴⁶ καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς,
μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν
αἰώνιον. πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ⁴⁷ 31
ἔσχατοι πρῶτοι. ”

ἮΣΑΝ δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσό- 32
λυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμ-
βοῦντο, καὶ⁴⁸ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παρα-
λαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ
μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν. “ Ὅτι, ἰδού, ἀναβαί- 33
νομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς⁴⁹ γραμμα-
τεῦσι, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παρα-
δώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, 34
καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ⁵⁰, καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν⁵¹. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⁵² ἀναστή-
σεται. ”

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης 35
οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες⁵⁴, “ Διδάσκαλε, θέλομεν
ἵνα ὁ εἰς αἰτήσωμεν⁵⁵, ποιήσης ἡμῖν. ” Ὁ δὲ εἶπεν 36
αὐτοῖς, “ Τί θέλετε ποιῆσαι με⁵⁶ ὑμῖν; ” Οἱ δὲ εἶπον⁵⁷ 37
αὐτῷ, “ Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου⁵⁸ καὶ εἰς ἐξ
εὐωνύμων⁵⁹ σου⁶⁰ καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ” Ὁ δὲ 38
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “ Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. δύ-
νασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ⁶¹ τὸ βάπ-
τισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι; ” Οἱ δὲ 39

⁴² - δὲ tantum LTr, at ἔφη ὁ Ἰησοῦς TTr marg., seu καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Tr marg. ⁴³ ἢ μητέρα ἢ πατέρα L (non marg.) TTr.
⁴⁴ - ἢ γυναῖκα LTrTr. ⁴⁵ + ἕνεκεν TTr[L]. ⁴⁶ μητέρα LTr.
⁴⁷ - οἱ L. ⁴⁸ οἱ δὲ TTr. ⁴⁹ - τοῖς L. ⁵⁰ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν LTrTr. ⁵¹ - αὐτόν T[LLTr]. ⁵² μετὰ τρεῖς ἡμέρας LTrTr. ⁵⁴ + αὐτῷ TTr[L]. ⁵⁵ + σε LTrTr. ⁵⁶ ποιήσω LTr, με ποιήσω T. ⁵⁷ εἶπαν LTrTr. ⁵⁸ σου ἐκ δεξιῶν TTr. ⁵⁹ ἀριστερῶν Tr (σου ἐξ ἀριστερῶν T). ⁶⁰ - σου Tr[L]. ⁶¹ ἢ LTrTr.

40 τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου καὶ⁶⁴ ἐξ εὐωνύμων μου⁶⁵,
 41 οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται.” Καὶ
 42 ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώ-
 43 βου καὶ Ἰωάννου. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐ-
 44 τοὺς⁶⁶ λέγει αὐτοῖς, “Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν
 τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι
 45 αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτω δὲ ἔσται⁶⁷
 ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν⁶⁸ θέλῃ γενέσθαι μέγας⁶⁹ ἐν ὑμῖν,
 46 ἔσται διάκονος ὑμῶν⁷⁰. καὶ ὅς ἂν⁷¹ θέλῃ ὑμῶν⁷² γε-
 47 νέσθαι⁷³ πρῶτος, ἔσται πάντων δούλος· καὶ γὰρ ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ
 διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
 πολλῶν.”
 48 Καὶ ἔρχονται⁷⁴ εἰς Ἰεριχώ⁷⁵. καὶ ἐκπορευομένου
 αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχώ⁷⁵, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ
 ὄχλου ἱκανοῦ,⁷⁶ υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ⁷⁷ τυφλὸς⁷⁸
 49 ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν⁷⁸. καὶ ἀκούσας
 ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός⁷⁹ ἐστίν, ἤρξατο κράζειν καὶ
 50 λέγειν, “Ὁ υἱὸς⁸⁰ Δαβίδ⁸¹, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.” Καὶ
 ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ
 51 μᾶλλον ἔκραζεν, “Υἱὲ Δαβίδ⁸¹, ἐλέησόν με.” Καὶ
 στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι⁸². καὶ φωνοῦσι
 τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, “Θάρσει· ἔγειραι⁸³, φω-
 52 νέϊ σε.” Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀνα-
 53 στας⁸⁴ ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἀποκριθεὶς λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς⁸⁵, “Τί θέλεις ποιήσω σοί* ;” Ὁ δὲ

⁶² εἶπαν LTr. ⁶³ — μὲν TTr. ⁶⁴ ἢ LTr. ⁶⁵ — μου LTr.
⁶⁶ καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς LTr. ⁶⁷ ἔστιν LTr.
⁶⁸ ἂν LTr. ⁶⁹ μέγας γενέσθαι L marg. TTr. ⁷⁰ ὑμῶν διάκονος
 LTr. ⁷¹ ἐάν Tr. ⁷² ἐν ὑμῖν LTr marg. ⁷³ εἶναι LTr (non
 marg.). ⁷⁴ ἔρχεται L (non marg.) Tr marg. ⁷⁵ Ἰεριχώ T.
⁷⁶ + ὁ LTr. ⁷⁷ — ὁ LTr. ⁷⁸ + προσαιτῆς (— προσαιτῶν) TTr.
⁷⁹ Ναζαρηνός LTr. ⁸⁰ υἱὲ LTr. ⁸¹ Δαυεὶδ LTr. ⁸² φωνήσατε
 αὐτόν TTr. ⁸³ ἔγειρε LTr. ⁸⁴ ἀναπηδήσας LTr. ⁸⁵ αὐτῷ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν TTr. * σοι θέλεις ποιήσω T.

τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, “Ραββονί⁸⁶, ἵνα ἀναβλέψω.” Ὁ 52
 δὲ⁸⁷ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “Ὑπαγε· ἡ πίστις σου σέ-
 σωκέ σε.” Καὶ εὐθέως⁸⁷ ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ
 Ἰησοῦ⁸⁸ ἐν τῇ ὁδῷ.

ΚΑΙ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ¹, εἰς Βηθφαγὴ 11
 καὶ Βηθανίαν² πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει³
 δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, “Ὑπά- 2
 γετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως⁴
 εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον,
 ἐφ' ὃν οὐδεὶς⁵ ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες αὐτόν⁶
 ἀγάγετέ⁷. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο⁸; 3
 εἶπατε, “Ὅτι⁹ ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ εὐθέως¹⁰
 αὐτόν ἀποστελεῖ^{11 12} ὧδε.” Ἀπῆλθον δέ¹³, καὶ εἶρον 4
 τὸν¹⁴ πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν¹⁵ θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ
 ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καὶ τινες τῶν ἐκεῖ 5
 ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, “Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν
 πῶλον;” Οἱ δὲ εἶπον¹⁶ αὐτοῖς καθὼς ἐνετελατο¹⁷ ὁ 6
 Ἰησοῦς· καὶ ἀφήκαν αὐτούς. καὶ ἤγαγον¹⁸ τὸν πῶλον 7
 πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον¹⁹ αὐτῷ τὰ ἱμάτια
 αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ²⁰. πολλοὶ δέ²¹ τὰ ἱμάτια 8
 αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν²². ἄλλοι δὲ στοιβάδας²³
 ἔκοπτον²⁴ ἐκ τῶν δένδρων²⁵, καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν
 ὁδόν²⁶. καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκρα- 9
 ζον, λέγοντες²⁷, “Ὡσαννά²⁸. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 ἐν ὀνόματι Κυρίου. εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασι- 10
 λεία ἐν ὀνόματι Κυρίου²⁹ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ³⁰.
 Ὡσαννά²⁸ ἐν τοῖς ὑψίστοις.” Καὶ εἰσηλθεν εἰς Ἱε- 11

⁸⁶ Ραββονί LTr. * Καὶ ὁ Tr marg. ⁸⁷ εὐθὺς TTr. ⁸⁸ αὐ-
 τῷ LTr. ¹ Ἱεροσόλυμα LTr. ² καὶ εἰς Βηθανίαν LT, [εἰς
 Βηθφαγῆ] Tr marg. ³ ἀπέστειλεν L. ⁴ εὐθὺς TTr. ⁵ + οὐπω
 LT, αὐτὸν ἀνθρώπων οὐπω T. ⁶ ἐκάθισεν Tr marg. ⁷ λύσατε αὐτόν
 καὶ LTr. ⁸ φέρετε TTr. ⁹ — ὅτι
 LTr[Tr marg.]. ¹⁰ εὐθὺς LT. ¹¹ ἀποστέλλει LTr. ¹² + πάλιν
 TTr[Tr marg.]. ¹³ Καὶ ἀπῆλθον LTr. ¹⁴ — τὸν LT. ¹⁵ — τὴν
 Tr. ¹⁶ εἶπαν T. ¹⁷ εἶπεν L (non marg.) TTr. ¹⁸ φέρουσιν TTr.
¹⁹ ἐπιβάλλουσιν LTr. ²⁰ αὐτόν LTr. ²¹ Καὶ πολλοὶ TTr.
²² ἐν τῇ ὁδῷ L marg. ²³ στοιβάδας LTr. ²⁴ κόψαντες TTr (non
 marg.). ²⁵ ἀγρῶν TTr. ²⁶ — καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν TTr.
²⁷ — λέγοντες TTr[L]. ²⁸ Ὡσαννά LT. ²⁹ — ἐν ὀνόματι Κυρίου
 LTr. ³⁰ Δαυεὶδ LTr.

ροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ³¹ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας* ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθα-
13 νίας, ἐπέινασε· καὶ ἰδὼν συκῆν³² μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὔρησει τι³³ ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν, οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα³⁴. οὐ γὰρ ἦν
14 καιρὸς³⁵ σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς³⁶ εἶπεν αὐτῇ,
“Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα³⁷ μηδεὶς³⁸ καρπὸν φά-
15 γοι.” Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς³⁹ εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ⁴⁰ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περι-
16 στεράς κατέστρεψε· καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ
17 σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. καὶ ἐδίδασκε, λέγων⁴¹ αὐτοῖς⁴²,
“Οὐ γέγραπται, “Ὅτι⁴³ ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε
18 αὐτὸν⁴⁴ σπήλαιον ληστῶν.” Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς⁴⁵, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν⁴⁶. ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν⁴⁷, ὅτι πᾶς⁴⁸ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο† ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε⁴⁹ ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο⁵⁰ ἔξω τῆς πό-
20 λεως. Καὶ πρῶτ' παραπορευόμενοι⁵¹, εἶδον τὴν συκῆν
21 ἐξηραμμένην ἐκ ριζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, “Ραββί⁵², ἴδε, ἡ συκὴ ἦν κατηράσθη
22 ἐξήρανται.” Καὶ ἀποκριθεὶς⁵³ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς,
23 “Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. ἀμὴν γὰρ⁵⁴ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ βλήθητι εἰς

31 - ὁ Ἰησοῦς καὶ LTr. * ὀψὲ TTr marg. 32 + ἀπὸ LTr. 33 τι εὔρησει LTr. 34 + [μόνα] L. 35 + ὁ (ἀπὸ καιρὸς) LTr marg., at ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν TTr. 36 - ὁ Ἰησοῦς LTr. 37 εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ LTr. 38 οὐδεὶς E. 39 - ὁ Ἰησοῦς LTr. 40 + τοὺς LTr. 41 καὶ ἔλεγεν TTr (non marg.). 42 - αὐτοῖς [L]. 43 - Ὅτι L. 44 αὐτὸν ἐποιήσατε L marg., at πεποιήκατε αὐτόν TTr. 45 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς LTr. 46 ἀπολέσουσιν LTr. 47 [αὐτόν] L. 48 πᾶς γὰρ TTr (non marg.). † ἐξεπλήσσαντο T. 49 ὅταν TTr (non marg.). 50 ἐξεπορεύοντο LTr. 51 παραπορευόμενοι πρῶτ' LTr. 52 Ραββεί T. 53 + ὁ LTr. 54 - γὰρ LTr. 55 πιστεύη TTr marg. 56 ὁ TTr. 57 λαλεῖ LTr (non marg.). 58 - ὁ ἐὰν εἴπῃ TTr. 59 - ἂν LTr. 60 προσεύχεσθε καὶ L (non marg.) TTr. 61 ἐλάβετε LTr. 62 στήκετε LTr. 63 omittunt v. 26 TTr, at - τοῖς tantum L. 64 ἔλεγον TTr. 65 ἡ TTr marg. 66 ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην LTr (non marg.). 67 - ἀποκριθεὶς TTr. 68 καγὼ ὑμᾶς L, - καγὼ TTr, ὑμᾶς [καγὼ] Tr marg. 69 + τὸ LTr. 70 διελογίζοντο LTr. 71 - οὐν LTr. 72 ἀλλὰ LTr. * τὸν ὄχλον Tr marg. 73 πάντες L. 74 ὄντως ὅτι TTr. 75 τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν L marg. TTr (non marg.). 76 [ἀποκριθεὶς] ὁ Ἰησοῦς L, at - ἀποκριθεὶς TTr, ὁ Ἰησοῦς [ἀποκριθεὶς] Tr marg. 1 λαλεῖν LTr. † ἄνθρωπος ἐφύτευεν TTr marg.

τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῆ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ⁵⁵ ὅτι ἂ⁵⁶ λέγει⁵⁷ γίνεται· ἔσται αὐτῷ δ ἐὰν εἴπῃ⁵⁸. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν⁵⁹ 24 προσευχόμενοι⁶⁰ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε⁶¹, καὶ ἔσται ὑμῖν. Καὶ ὅταν στήκητε⁶² προσευχόμενοι, 25 ἀφίετε εἴτι ἔχετε κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς 26 οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν⁶³.”

ΚΑΙ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ 27 ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγουσιν⁶⁴ αὐτῷ, “Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; 28 καὶ⁶⁵ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν⁶⁶, ἵνα ταῦτα ποιῆς;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς⁶⁷ εἶπεν αὐτοῖς, 29 “Ἐπερωτήσω ὑμᾶς καγὼ⁶⁸ ἓνα λόγον, καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τὸ βάπτισμα⁶⁹ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώ- 30 πων; ἀποκρίθητέ μοι.” Καὶ ἐλογίζοντο⁷⁰ πρὸς ἑαυ- 31 τοὺς, λέγοντες, “Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν⁷¹ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλ' ἐὰν⁷² εἴπω- 32 μεν, Ἐξ ἀνθρώπων,” ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες⁷³ γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως⁷⁴ προφήτης ἦν. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ⁷⁵, “Οὐκ οἶδαμεν.” 33 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς⁷⁶ λέγει αὐτοῖς, “Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.”

ΚΑΙ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν¹, “Ἄμ- 12 πελῶνα ἐφύτευεν ἄνθρωπος†, καὶ περιέθηκε φραγμόν, καὶ ὄρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ

55 πιστεύη TTr marg. 56 ὁ TTr. 57 λαλεῖ LTr (non marg.). 58 - ὁ ἐὰν εἴπῃ TTr. 59 - ἂν LTr. 60 προσεύχεσθε καὶ L (non marg.) TTr. 61 ἐλάβετε LTr. 62 στήκετε LTr. 63 omittunt v. 26 TTr, at - τοῖς tantum L. 64 ἔλεγον TTr. 65 ἡ TTr marg. 66 ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην LTr (non marg.). 67 - ἀποκριθεὶς TTr. 68 καγὼ ὑμᾶς L, - καγὼ TTr, ὑμᾶς [καγὼ] Tr marg. 69 + τὸ LTr. 70 διελογίζοντο LTr. 71 - οὐν LTr. 72 ἀλλὰ LTr. * τὸν ὄχλον Tr marg. 73 πάντες L. 74 ὄντως ὅτι TTr. 75 τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν L marg. TTr (non marg.). 76 [ἀποκριθεὶς] ὁ Ἰησοῦς L, at - ἀποκριθεὶς TTr, ὁ Ἰησοῦς [ἀποκριθεὶς] Tr marg. 1 λαλεῖν LTr. † ἄνθρωπος ἐφύτευεν TTr marg.

2 ἐξέδοτο² αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέ-
στειλε πρὸς τοὺς γεωργούς τῷ καιρῷ δούλον, ἵνα
παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ³ τοῦ ἀμπε-
3 λῶνος· οἱ δὲ⁴ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν
4 κενόν. καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δού-
λον· κακείνον λιθοβολήσαντες⁵ ἐκεφαλαίωσαν*, καὶ
5 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον⁶. καὶ πάλιν⁷ ἄλλον ἀπέστειλε·
κακείνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς⁸ μὲν
6 δέροντες, τοὺς⁸ δὲ ἀποκτείνοντες⁹. ἔτι οὖν¹⁰ ἓνα υἱὸν
ἔχων¹¹ ἀγαπητὸν αὐτοῦ¹², ἀπέστειλε καὶ¹³ αὐτὸν πρὸς
αὐτοὺς ἔσχατον¹⁴, λέγων, ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν
7 μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοῦς¹⁵, ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν,
8 καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐτὸν
9 ἀπέκτειναν¹⁶, καὶ ἐξέβαλον¹⁷ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί
οὖν¹⁸ ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ
ἀπολέσει τοὺς γεωρούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
10 ἄλλοις. Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Ἄθιον,
ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς
11 κεφαλὴν γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ
12 ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.” Καὶ ἐζήτουν
αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνω-
σαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε· καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13 Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινες τῶν Φαρισαίων
14 καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. οἱ
δὲ¹⁹ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, “Διδάσκαλε, οἶδαμεν
ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ
βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐπ’ ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις.”²¹ ἔξεστι κῆνσον Καί-

² ἐξέδετο T. ³ τῶν καρπῶν TTr. ⁴ καὶ L (non marg.) TTr (non marg.). ⁵ -λιθοβολήσαντες LTr. * ἐκεφαλίωσαν T. ⁶ ἠτίμησαν LTr, ἠτίμασαν TTr marg. ⁷ -πάλιν LTr. ⁸ οὓς LTr. ⁹ ἀποκτείνοντες LTr. ¹⁰ -οὖν TTr[L]. ¹¹ ἔχων υἱὸν LTr marg., εἶχεν υἱὸν TTr. ¹² -αὐτοῦ LTr. ¹³ -καὶ TTr[LTr marg.]. ¹⁴ ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς LTr (non marg.). ¹⁵ εἶπαν L, at πρὸς ἑαυτοῦς εἶπαν TTr (non marg.). ¹⁶ ἀπέκτειναν αὐτὸν TTr (non marg.). ¹⁷ +αὐτὸν LTr. ¹⁸ -οὖν T[Tr marg.]. ¹⁹ Καὶ L (non marg.) TTr. ²¹ +εἰπέ οὖν ἡμῖν L.

σαρι δοῦναι²² ἢ οὐ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν;” Ὁ δὲ εἰδὼς*¹⁵
αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, “Τί με πειράζετε;
φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω.” Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ¹⁶
λέγει αὐτοῖς, “Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;”
Οἱ δὲ²³ εἶπον²⁴ αὐτῷ, “Καίσαρος.” Καὶ ἀποκριθεὶς¹⁷
ὁ²⁵ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς†, “Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος²⁷
Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.” Καὶ ἐθαύμασαν²⁸
ἐπ’ αὐτῷ.

Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέ-¹⁸
γουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν²⁹ αὐτόν,
λέγοντες, “Διδάσκαλε, Μωσῆς³⁰ ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι¹⁹
εἴαν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα,
καὶ τέκνα μὴ ἀφῆ³¹, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ³², καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ· ἐπτά³³ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε²⁰
γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφήκε σπέρμα· καὶ ὁ²¹
δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς
ἀφήκε³⁴ σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· καὶ ἔλαβον²²
αὐτήν³⁵ οἱ ἐπτά, καὶ³⁶ οὐκ ἀφήκαν σπέρμα. ἔσχατῆ³⁷
πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή³⁸. ἐν τῇ οὖν³⁹ ἀναστάσει,²³
ἔσταν ἀναστῶσι⁴⁰, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπτά
ἔσχον αὐτήν γυναῖκα.” Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν²⁴
αὐτοῖς⁴¹, “Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες† τὰς γρα-
φάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν²⁵
ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται⁴², ἀλλ’
εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ⁴³ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν²⁶
νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ
Μωσέως⁴⁴, ἐπὶ τῆς⁴⁵ βάτου, ὡς⁴⁶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός,

²² δοῦναι κῆνσον Καίσαρι LTr. * ἰδὼν T. ²³ [οἱ δὲ] L. ²⁴ εἶπαν TTrL text., at λέγουσιν L marg. ²⁵ ὁ δὲ LTr. † [αὐτοῖς] Tr marg. ²⁷ τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε TTr. ²⁸ ἐθαύμαζον LTr, ἐξεθαύμαζον T. ²⁹ ἐπηρώτων L (non marg.) TTr. ³⁰ Μωϋσῆς LTr. ³¹ μὴ ἀφῆ τέκνον TTr marg., at τέκνον μὴ ἀφῆ L marg. ³² -αὐτοῦ TTr. ³³ +οὖν E. ³⁴ μὴ καταλίπων L marg. TTr. ³⁵ -ἔλαβον αὐτήν TTr[L]. ³⁶ -καὶ TTr. ³⁷ ἔσχατον LTr. ³⁸ καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν LTr. ³⁹ -οὖν TTr. ⁴⁰ -ὅταν ἀναστῶσιν Tr[L]. ⁴¹ ἐφῆ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς TTr. † γινώσκοντες Tr marg. ⁴² γαμίζονται LTr. ⁴³ -οἱ LTr[Tr], at [οἱ ἄγγελοι] Tr marg. ⁴⁴ Μωϋσέως LTr. ⁴⁵ τοῦ LTr. ⁴⁶ πῶς TTr.

λέγων, 'Εγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ⁴⁷ Θεὸς Ἰσαάκ,
27 καὶ ὁ⁴⁷ Θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ⁴⁷ Θεὸς νεκρῶν,
ἀλλὰ Θεὸς⁴⁸ ζώντων· ὑμεῖς οὖν⁴⁹ πολὺ πλανᾶσθε."

28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐ-
τῶν⁵⁰ συζητούντων, εἰδὼς⁵¹ ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη⁵²,
ἐπηρώτησεν αὐτόν, "Ποία ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντο-
29 λῆ⁵³;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη⁵⁴ αὐτῷ⁵⁵, "Ὅτι πρώτη
πασῶν τῶν ἐντολῶν⁵⁶, "Ἄκουε, Ἰσραήλ· Κύριος ὁ

30 Θεὸς ἡμῶν Κύριος εἰς ἐστὶ. καὶ ἀγαπήσεις Κύριον
τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου,* καὶ
31 ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή⁵⁷. καὶ⁵⁸
δευτέρα ὁμοία⁵⁹ αὕτη⁶⁰, "Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν. Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστι."

32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, "Καλῶς, διδάσκαλε,
ἐπ' ἀληθείας εἶπας†, ὅτι εἰς ἐστὶ Θεός⁶¹, καὶ οὐκ ἔστιν
33 ἄλλος πλην αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ ὅλης
τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς⁶², καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν
τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, πλείον⁶³ ἐστὶ πάντων τῶν

34 ὀλοκαυτωμάτων καὶ τῶν⁶⁴ θυσιῶν." Καὶ ὁ Ἰησοῦς
ιδὼν αὐτόν⁶⁵, ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ,
"Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ." Καὶ
οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ
ιερωῶ, "Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς
36 υἱὸς ἐστὶ⁶⁶ Δαβὶδ⁶⁷; αὐτὸς γὰρ⁶⁸ Δαβὶδ⁶⁷ εἶπεν ἐν τῷ
Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ, 'Εἶπεν⁶⁹ ὁ⁷⁰ Κύριος τῷ κυρίῳ
μου, Κάθου⁷¹ ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς

47 - ὁ LTr. 48 - Θεὸς LTr. 49 - ὑμεῖς οὖν T[Tr]. 50 συν-
LTr. 51 ἰδὼν LTr (non marg.). 52 ἀπεκρίθη αὐτοῖς TTr (non
marg.). 53 πάντων tantum L, at ἐντολή πρώτη πάντων L marg. TTr.
54 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς L marg. TTr. 55 - αὐτῷ T[Tr]. 56 πάντων
[ἐντολή ἐστίν] L, at ἐστίν tantum TTr, [πάντων ἐντολή] ἐστίν Tr
marg. * [καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου] Tr marg. 57 - αὕτη πρώτη
ἐντολή T[Tr marg.]. 58 - καὶ TTr[L]. 59 - ὁμοία T[Tr marg.].
60 αὕτη LTr. † εἶπες T. 61 - Θεὸς LTr. 62 - καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς T[LTr marg.]. 63 περισσότερον TTr (non marg.). 64 - τῶν
LTr. 65 [αὐτόν] Tr. 66 ἐστίν post Δαβὶδ TTr. 67 Δαβὶδ LTr.
68 - γὰρ T[LTr]. 69 λέγει Tr (non marg.). 70 - ὁ LTr. 71 κάθι-
σον Tr (non marg.).

σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Αὐτὸς οὖν⁷³ Δαβὶδ⁶⁷ 37
λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶ⁷⁴;" Καὶ
ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἠδέως.

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ⁷⁵, "Βλέπετε 38
ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελώντων ἐν στολαῖς περι-
πατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτο- 39
καθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν
τοῖς δείπνοις· οἱ κατεσθίοντες⁷⁶ τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, 40
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται⁷⁷
περισσότερον κρίμα."

Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς⁷⁸ κατέναντι⁷⁹ τοῦ γαζοφυλα- 41
κίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ
γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά·
καὶ ἔλθοῦσα* μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὃ 42
ἐστὶ κοδράντης. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθη- 43
τὰς αὐτοῦ, λέγει⁸⁰ αὐτοῖς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ
χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλείον πάντων βέβληκε⁸¹ τῶν
βαλόντων⁸² εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. πάντες γὰρ ἐκ τοῦ 44
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστε-
ρήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν
βίον αὐτῆς."

ΚΑΙ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει 13
αὐτῷ εἰς¹ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, "Διδάσκαλε, ἴδε,
ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί." Καὶ ὁ Ἰη- 2
σοῦς ἀποκριθεὶς² εἶπεν αὐτῷ, "Βλέπεις ταύτας τὰς
μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῆ³ λίθος ἐπὶ λίθῳ⁴,
ὃς οὐ μὴ καταλυθῆ³." Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ 3
ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων⁵
αὐτόν κατ' ἰδίαν[†] Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης
καὶ Ἀνδρέας, "Εἰπέ⁶ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ 4

73 - οὖν TTr[L]. 74 αὐτοῦ ἐστίν υἱὸς TTr, at ἐστίν υἱὸς αὐτοῦ seu
υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν Tr marg. 75 ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν TTr. 76 κατ-
έσθοντες Tr. 77 λήψονται LTr. 78 - ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. 79 ἀπέ-
ναντι Tr (non marg.). * ἔλθοῦσα δὲ Tr marg. 80 εἶπεν LTr.
81 ἔβαλεν LTr. 82 βαλόντων LTr. 1 + ἐκ Tr[Tr marg.].
2 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς L, - ἀποκριθεὶς TTr. 3 + ὡδε LTr. 4 λίθον
TTr. 5 ἐπηρώτα TTr. † + ὁ T. 6 εἶπὼν LTr.

τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι⁸;⁹
 5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς⁹ αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν¹⁰, “Βλέ-
 6 πετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ¹¹ ἐλεύσονται
 ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ
 7 πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε¹² πολέμους
 καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ¹³ γενέσθαι·
 8 ἀλλ’ οὕτω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ*
 ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ¹⁴ ἔσονται
 σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ¹⁵ ἔσονται λιμοὶ καὶ παρα-
 9 χαί¹⁶. ἀρχαί¹⁷ ὠδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς
 ἑαυτοῦς. παραδώσουσι γὰρ¹⁸ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ
 εἰς συναγωγὰς¹⁹ δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ
 βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον
 10 αὐτοῖς· καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον²⁰ κηρυχθῆ-
 11 ναι τὸ εὐαγγέλιον. ὅταν δὲ ἀγάγωσιν²¹ ὑμᾶς παραδι-
 δόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε²².
 ἀλλ’ ὃ ἐὰν²³ δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο
 λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ
 12 Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. παραδώσει δὲ²⁴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν
 εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται
 13 τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ
 ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὃ
 δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
 14 “Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ
 ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου²⁵, ἐστὸς²⁶ ὅπου οὐ δεῖ·
 (ὃ ἀναγινώσκων νοεῖτω) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευ-
 15 γέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· ὃ δὲ²⁷ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ
 καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν²⁸, μηδὲ εἰσελθῆτω²⁹ ἀραι τι³⁰
 16 ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὃ εἰς τὸν ἀγρὸν ὦν³¹ μὴ

⁸ ταῦτα πάντα συντ. LTr marg., at ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα TTr.

⁹ — ἀποκριθεὶς TTr.

¹⁰ ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς LTr.

¹¹ — γὰρ

TTr marg.]. ¹² ἀκούετε Tr (non marg.). ¹³ — γὰρ T[Tr]. * ἐπ’ Ἰ.

¹⁴ — καὶ TTr.

¹⁵ — καὶ T[Tr].

¹⁶ — καὶ παραχαί LTr.

¹⁷ ἀρχή

LTr. ¹⁸ — γὰρ T[Tr]Tr marg. ¹⁹ · BE, at, LTr. ²⁰ πρῶτον δεῖ

LTr. ²¹ καὶ ὅταν ἀγώσωσιν LTr.

²² — μηδὲ μελετᾶτε TTr[L].

²³ ἂν L. ²⁴ καὶ παραδώσει LTr. ²⁵ — τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ

προφήτου TTr[L].

²⁶ ἐστὸς BE, ἐστηκός L, ἐστηκότα TTr.

²⁷ — δὲ L[Tr].

²⁸ — εἰς τὴν οἰκίαν T[L].

²⁹ εἰσελθάτω LTr.

³⁰ τι ἀραι Tr.

³¹ — ὦν LTr.

ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἀραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις 17
 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ 18
 γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν³² χειμῶνος. ἔσονται γὰρ αἱ 19
 ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις³³, οἷα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ’
 ἀρχῆς κτίσεως ἧς³⁴ ἔκτισεν ὁ Θεός, ἕως τοῦ νῦν, καὶ
 οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβωσε³⁵ τὰς 20
 ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς
 ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας.
 Καὶ τότε ἐὰν τις ὑμῖν εἴπῃ*, Ἰδοῦ³⁶, ὧδε ὁ Χριστός, 21
 ἢ³⁷ ἰδοῦ³⁸, ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε³⁹. ἐγερθήσονται γὰρ⁴⁰ 22
 ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσι⁴¹
 σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν,
 καὶ⁴² τοὺς ἐκλεκτοὺς. ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδοῦ⁴³, προεί- 23
 ρηκα ὑμῖν πάντα. Ἄλλ’⁴⁴ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, 24
 μετὰ τὴν θλίψιν⁴⁵ ἐκείνην, ὃ ἥλιος σκοτισθήσεται,
 καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ 25
 οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες⁴⁶, καὶ
 αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. καὶ 26
 τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν
 νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης⁴⁷. καὶ τότε 27
 ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ⁴⁸, καὶ ἐπισυναξεί
 τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ⁴⁹ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ’
 ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

“Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν 28
 αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος⁵⁰ ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφυῆ⁵¹ τὰ
 φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτω 29
 καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε⁵² γινόμενα, γινώσκετε⁵³ ὅτι
 ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ 30
 παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὐ πάντα ταῦτα⁵⁴ γένη-

³² — ἡ φυγὴ ὑμῶν LTr. ³³ θλίψις LTr passim. ³⁴ ἦν LTr. ³⁵ ἐκο-

λόβωσεν ὁ (—ὃ TTr marg.) κύριος L marg. TTr marg. * εἴπῃ ὑμῖν

Tr marg. ³⁶ ἴδε TTr. ³⁷ — ἢ T, at καὶ Tr marg. ³⁸ ἴδε LTr.

³⁹ πιστεύετε L (non marg.) TTr. ⁴⁰ δὲ T. ⁴¹ ποιήσουσιν T.

⁴² — καὶ T[Tr]. ⁴³ — ἰδοῦ TTr(non marg.)(L]. ⁴⁴ Ἄλλα LTr.

⁴⁵ θλίψιν LTr. ⁴⁶ ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες LTr. ⁴⁷ καὶ

δόξης πολλῆς L. ⁴⁸ — αὐτοῦ TTr[L]. ⁴⁹ — αὐτοῦ TTr. ⁵⁰ ἢ δὲ ὁ

κλάδος αὐτῆς LTr. ⁵¹ ἐκφυῆ BET. ⁵² ἴδητε ταῦτα LTr. † γινώ-

σκειται Tr marg. ⁵⁴ ταῦτα πάντα TTr (non marg.).

122 ΕΤΑΙΡΕΛΙΟΝ κεφ. 14.
31 ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται⁵⁵. οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι⁵⁶.
32 “ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ⁵⁷ τῆς ὥρας, οὐδείς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ⁵⁸ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.

33 “ Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε⁵⁹, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δούς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ⁶⁰ ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορή. γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται,
36 ὁ ὄψέ, ἢ μεσονυκτίου⁶², ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωί· μὴ
37 ἐλθὼν ἐξαίφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύδοντας. ἅ⁶³ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω, Γρηγορεῖτε.”

14 ἮΝ δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· ἔλεγον δέ,
2 “ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται² τοῦ λαοῦ.”
3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανία, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ³ συντρίψασα τὸ⁴ ἀλάβαστρον, κατέχευεν αὐτοῦ κατὰ⁵
4 τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς, καὶ λέγοντες⁶, “ Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο⁷ πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων⁸, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς.” καὶ ἐνεβριμῶντο* αὐτῇ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, “ Ἀφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο⁹ εἰς ἐμέ¹⁰. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε, δύνασθε αὐτούς¹¹ εὖ

⁵⁵ παρελεύσεται L marg. Tr marg. ⁵⁶ παρελεύσονται TTr. ⁵⁷ ἢ LTr. ⁵⁸ -οἱ TTr, at οὐδὲ ἄγγελος Tr marg. ⁵⁹ -καὶ προσεύχεσθε LTr[Tr]. ⁶⁰ -καὶ LTr. ⁶¹ +ἡ TTr. ⁶² μεσονύκτιον TTr. ⁶³ ὁ LTr. ¹ γὰρ LTr. ² ἔσται θόρυβος TTr. ³ -καὶ T[Tr marg.]. ⁴ τὸν LT, τὴν Tr. ⁵ -κατὰ LTr. ⁶ -καὶ λέγοντες T[Tr]. ⁷ +τὸ μύρον LTr. ⁸ δηναρίων τριακοσίων LTr. * ἐνεβριμοῦντο T. ⁹ ἠργάσατο T. ¹⁰ ἐν ἐμοί LTr. ¹¹ αὐτοῖς LTr, -αὐτοὺς T, etiam [πάντοτε] εὖ ποιῆσαι Tr marg.

κεφ. 14. ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. 123
ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ὃ εἶχεν¹² αὕτη¹³, 8 ἐποίησε· προέλαβε μυρίσαι μου τὸ σῶμα¹⁴ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμὴν¹⁵ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν¹⁶ κηρυχθῇ 9 τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο¹⁷ εἰς ὄλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.” Καὶ ὁ¹⁸ Ἰούδας ὁ¹⁹ Ἰσκαριώτης*, ²⁰ εἰς τῶν δώδεκα, 10 ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῶ αὐτὸν²¹ αὐτοῖς. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο 11 αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτηει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ²².

ΚΑΙ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα 12 ἔθνον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, “ Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;” Καὶ 13 ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, “ Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσεται ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἔαν²³ εἰσέλθῃ, εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ, 14 “ Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἔστι τὸ κατάλυμα²⁴, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ 15 αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγειον²⁵ μέγα ἐστρωμένον ἔτοιμον²⁶. ²⁷ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν.” Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ 16 αὐτοῦ²⁸, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· 17 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς[†], 18 “ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὃ ἐσθίων μετ’ ἐμοῦ.” Οἱ δὲ²⁹ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ 19 λέγειν αὐτῷ εἰς καθ’³⁰ εἰς, “ Μὴ τι ἐγώ;” Καὶ ἄλλος, “ Μὴ τι ἐγώ³¹;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς³² εἶπεν αὐτοῖς, “ Εἰς 20 ἐκ³³ τῶν δώδεκα, ὃ ἐμβαπτόμενος μετ’ ἐμοῦ³⁴ εἰς τὸ

¹² ἔσχεν LTr. ¹³ -αὕτη T[LTr]. ¹⁴ τὸ σῶμά μου LTr (non marg.). ¹⁵ +δὲ TTr[L]. ¹⁶ ἂν T. ¹⁷ -τοῦτο TTr[L]. ¹⁸ -ὁ LTr. ¹⁹ -ὁ LTr. * Ἰσκαριώθ T. ²⁰ +ὁ TTr. ²¹ παραδοῖ αὐτὸν L, at αὐτὸν παραδοῖ TTr. ²² αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ LTr. ²³ ἂν LTr. ²⁴ +μου TTr[LTr marg.]. ²⁵ ἀνάγειον LTr. ²⁶ [ἔτοιμον] L. ²⁷ +καὶ TTr (κακεῖ T). ²⁸ -αὐτοῦ T[Tr]. † ὁ Ἰησοῦς εἶπεν TTr marg. ²⁹ -Οἱ δὲ T. ³⁰ κατὰ TTr marg. ³¹ -Καὶ ἄλλος, Μὴ τι ἐγώ; TTr[Tr marg.]. ³² -ἀποκριθεὶς LTr. ³³ -ἐκ T[Tr]. ³⁴ +τὴν χεῖρα L.

- 21 τρυβλίον. ³⁵ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν ³⁶ αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος.”
- 22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ³⁷ ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε, “ Δά-
23 βετε, φάγετε ³⁸. τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.” Καὶ λαβὼν τὸ ³⁹ ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον
24 ἐξ αὐτοῦ πάντες· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “ Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ ⁴⁰ τῆς καινῆς ⁴¹ διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν
25 ἐκχυνόμενον ⁴². ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γεννήματος ⁴³ τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πῖνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.”
- 26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
27 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “ Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ⁴⁴ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ⁴⁵. ὅτι γέγραπται, ‘ Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ
28 πρόβατα ⁴⁶. Ἄλλα μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω
29 ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.” Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, “ Καὶ εἰ ⁴⁷ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ’ οὐκ ἐγώ.”
- 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “ Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ⁴⁸ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ⁴⁹, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα
31 φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με ⁵⁰.” Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ⁵¹ ἔλεγε ⁵² μᾶλλον ⁵³, “ Ἐάν με δέῃ ⁵⁴ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι.” Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
- 32 ΚΑΙ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ⁵⁵ ὄνομα Γεθσημανῆ ⁵⁶. καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, “ Καθίσατε

³⁵ +ὅτι T[Tr]. * -τῷ B. ³⁶ -ἦν T[LTr]. ³⁷ -ὁ Ἰησοῦς T[LTr]. ³⁸ -φάγετε LTr. ³⁹ -τὸ LTr. ⁴⁰ -τὸ T[L].
⁴¹ -καινῆς TTr. ⁴² ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον L, ἐκχυνόμενον ὑπὲρ πολλῶν TTr. ⁴³ γεννήματος TTr. ⁴⁴ -ἐν ἐμοὶ TTr.
⁴⁵ -ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ TTr[L]. ⁴⁶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα L, τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται TTr. ⁴⁷ Εἰ καὶ TTr.
⁴⁸ +σὺ LTr. ⁴⁹ ταύτῃ τῇ νυκτὶ L (non marg.) TTr.
⁵⁰ με ἀπαρνήσῃ LTr. ⁵¹ ἐκπερισσῶς LTr. ⁵² ἐλάλει L (non marg.) TTr. ⁵³ -μᾶλλον LTr. ⁵⁴ δέῃ με LTr.
† ἀπαρνήσωμαι T. ⁵⁵ φ L. ⁵⁶ Γεθσημανεὶ LTr, Γεθσημανεὶ T.

ὡδε, ἕως προσεύξομαι*.” Καὶ παραλαμβάνει τὸν 33 Πέτρον καὶ τὸν ⁵⁷ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μεθ’ ἑαυτοῦ ⁵⁸. Καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. καὶ λέγει 34 αὐτοῖς, “ Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μέναιτε ὡδε καὶ γρηγορεῖτε.” Καὶ προελθὼν ⁵⁹ μικρὸν, 35 ἔπεσεν ⁶⁰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ’ αὐτοῦ ἡ ὥρα· καὶ ἔλεγεν, “ Ἄβ- 36 βᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ’ ἐμοῦ τοῦτο ⁶¹. ἀλλ’ οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.” Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, 37 καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, “ Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυ- 38 σασ μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; γρηγορεῖτε καὶ προσ- 38 εὔχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε ⁶² εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.” Καὶ πάλιν 39 ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν. καὶ 40 ὑποστρέψας ⁶³ εὗρεν αὐτοὺς πάλιν ⁶⁴ καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν** βεβαρημένοι ⁶⁵, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι ⁶⁶.

Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, “ Καθεύ- 41 δετε τὸ ⁶⁷ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἀπέχει ἡλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ 42 παραδιδούς με ἤγγικε†.”

Καὶ εὐθέως ⁶⁸, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται ⁶⁹ 43 Ἰούδας ⁷⁰, εἰς ὧν ⁷¹ τῶν δώδεκα, καὶ μετ’ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς ⁷² μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν† πρεσβυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς ⁷³ αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, 44 λέγων, “ Ὄν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν, καὶ ἀπαγάγετε ⁷⁴ ἀσφαλῶς.” Καὶ ἐλθὼν, εὐ- 45

* προσεύξομαι Tr marg. ⁵⁷ -τὸν LTr. ⁵⁸ μετ’ αὐτοῦ LTr.
⁵⁹ προσελθὼν Tr. ⁶⁰ ἐπιπτεν TTr marg. ⁶¹ τοῦτο ἀπ’ ἐμοῦ LTr.
⁶² ἐλθῃτε T. ⁶³ πάλιν ἐλθὼν L, αὐτὸ ἐλθὼν Tr, [πάλιν] ἐλθὼν Tr marg.
⁶⁴ -πάλιν LTr. ** αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ T. ⁶⁵ καταβαρυνόμενοι LTr.
⁶⁶ ἀποκριθῶσιν αὐτῷ LTr. ⁶⁷ -τὸ LTr. † ἤγγικεν T. ⁶⁸ εὐθὺς LTr. ⁶⁹ +ὁ LTr. ⁷⁰ +ὁ Ἰσκαριώτης LT[Tr]. ⁷¹ -ὧν LTr.
⁷² -πολὺς TTr[LTr marg.]. † -τῶν T. ⁷³ παραδούς L marg.
§ σύν-T. ⁷⁴ ἀπάγετε LTr.

126 ΕΠΑΓΓΕΛΙΟΝ. Κεφ. 14.
 θέως⁷⁵ προσελθὼν αὐτῷ λέγει, “Ραββί, ραββί⁷⁶.” καὶ
 46 κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον⁷⁷ ἐπ’ αὐτόν τὰς
 χεῖρας αὐτῶν⁷⁸, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.
 47 Εἰς δέ τις⁷⁹ τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν
 μάχαιραν ἔπαισε τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ
 48 ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ἄτιον⁸⁰. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς, “Ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθετε⁸¹ μετὰ μαχαι-
 49 ρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ’ ἡμέραν ἤμην
 πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατε⁸²
 50 με· ἀλλ’ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.” Καὶ ἀφέν-
 51 τες αὐτόν πάντες ἔφυγον⁸³. Καὶ εἰς τις νεανίσκος⁸⁴
 ἠκολούθει⁸⁵ αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμ-
 52 νοῦ. καὶ κρατοῦσιν αὐτόν οἱ νεανίσκοι⁸⁶. ὁ δὲ κατα-
 λιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ’ αὐτῶν⁸⁷.
 53 ΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα·
 καὶ συνέρχονται αὐτῷ* πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 54 πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς⁸⁸. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ
 μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν
 τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρ-
 55 ετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ⁸⁹ φῶς. Οἱ δὲ ἀρ-
 χιερεῖς καὶ ὄλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ
 Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατώσαι αὐτόν· καὶ οὐχ
 56 εὔρισκον⁹⁰. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ,
 57 καὶ ἴσαι⁹¹ αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τινες ἀνα-
 58 στάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ, λέγοντες, “Ὅτι
 ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, “Ὅτι ἐγὼ καταλύσω
 τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν
 59 ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.” Καὶ
 60 οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς
 ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ⁹² μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν,
 λέγων, “Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν;† τί οὐτοί σου κατα-

75 εὐθὺς LTr. 76 ‘Ραββί *semel* LTr, ‘Ραββεί *semel* T.
 77 ἐπέβαλαν T. 78 τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτόν L, τὰς χεῖρας αὐτῷ Tr.
 79 — τις LTr. 80 ἄτιον LTr. 81 ἐξήλασε LTr.
 82 ἐκρατεῖτε Tr *marg.* 83 ἔφυγον πάντες Tr. 84 νεανίσκος τις LTr.
 85 συνηκολούθει LTr 86 —οἱ νεανίσκοι LTr. 87 —ἀπ’ αὐτῶν
 Tr[LTr *marg.*]. —αὐτῷ T[Tr *marg.*]. 88 γραμματεῖς καὶ οἱ
 πρεσβύτεροι L. † συν- T. 89 —τὸ E. 90 ἠύρισκον LTr.
 91 ἴσαι SETr. 92 —τὸ LTr. † —; LT.

Κεφ. 14.
 μαρτυροῦσιν;” Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο⁹³. 61
 Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ,
 “Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;” Ὁ δὲ 62
 Ἰησοῦς εἶπεν, “Ἐγὼ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ
 ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν⁹⁴ τῆς δυνάμεως, καὶ
 ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.” Ὁ δὲ 63
 ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, “Τί
 ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασ- 64
 φημίας⁹⁵. τί ὑμῖν φαίνεται;” Οἱ δὲ πάντες κατέκρι-
 ναν αὐτόν εἶναι ἔνοχον⁹⁶ θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες 65
 ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐ-
 τοῦ⁹⁷, καὶ κολαφίζειν* αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, “Προ-
 φήτευσον.” καὶ οἱ ὑπηρέται ραπίσμασιν αὐτόν ἔβαλ-
 λον⁹⁸.

Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω⁹⁹, ἔρχεται 66
 μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν 67
 Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, “Καὶ
 σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα¹⁰⁰.” Ὁ δὲ 68
 ἠρνήσατο, λέγων, “Οὐκ¹⁰¹ οἶδα, οὐδὲ¹⁰² ἐπίσταμαι τί
 σὺ¹⁰³ λέγεις.” Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον·
 καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε¹⁰⁴. Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτόν 69
 πάλιν ἤρξατο¹⁰⁵ λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν¹⁰⁶, “Ὅτι
 οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν.” Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ 70
 μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ,
 “Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ
 λαλιά σου ὁμοιάζει¹⁰⁷.” Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν 71
 καὶ ὀμνύειν¹⁰⁸, “Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον,
 ὃν λέγετε.” Καὶ¹⁰⁹ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 72
 Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος οὗ¹¹⁰ εἶπεν

93 οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν Tr. 94 ἐκ δεξιῶν καθήμενον L (non
marg.) Tr. 95 τὴν βλασφημίαν L. 96 ἔνοχον εἶναι Tr.
 97 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον Tr. * κολαφίζεν *errore* T. 98 ἔλαβον LTr.
 99 κάτω ἐν τῇ αὐλῇ Tr. 100 ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ LTr. 101 οὔτε L
 (non *marg.*) Tr. 102 οὔτε L (non *marg.*) Tr. 103 σὺ τί
 LTr. 104 [καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν] L. 105 ἤρξατο πάλιν T, at
 εἶπεν *pro* πάλ. ἤρξ. λέγ. Tr *marg.* 106 παρεστῶσιν Tr. 107 — καὶ
 ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει LTr. 108 ὀμνύειν LTr. 109 + εὐθὺς LTr
 [Tr *marg.*]. 110 τὸ ῥῆμα ὡς LTr.

αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς¹¹¹,
ἀπαρνήση με τρίς¹¹².” καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

15 ΚΑΙ εὐθέως¹ ἐπὶ τὸ² πρῶτ³ συμβούλιον ποιήσαντες⁴
οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων,
καὶ ὄλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή-
2 νεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ³ Πιλάτῳ[†]. καὶ ἐπηρώτησεν
αὐτὸν ὁ Πιλάτος[§], “Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;”
3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ[‡], “Σὺ λέγεις.” Καὶ
4 κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· ὁ δὲ Πιλάτος[§]
πάλιν ἐπηρώτησεν[¶] αὐτόν, λέγων^{||}, “Οὐκ ἀποκρίνη
5 οὐδέν; ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν[¶].” Ὁ δὲ
Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν
Πιλάτον[¶].

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὃν-
7 περ ἤτοῦντο^{**}. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ
τῶν συστασιαστῶν⁷ δεδεμένος, οἷτινες ἐν τῇ στάσει
8 φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβαήσας⁸ ὁ ὄχλος ἤρξατο
9 αἰτεῖσθαι, καθὼς αἰ^{††} ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος[§]
ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, “Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
10 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;” Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ
11 φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαρ-
12 αββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς· ὁ δὲ Πιλάτος[§] ἀποκριθεὶς
πάλιν⁹ εἶπεν^{††} αὐτοῖς, “Τί οὖν θέλετε¹⁰ ποιήσω ὃν λέ-
13 γετέ^{11 12} βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;” Οἱ δὲ πάλιν ἔκρα-
14 ξαν¹³, “Σταύρωσον αὐτόν.” Ὁ δὲ Πιλάτος[§] ἔλεγεν
αὐτοῖς, “Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν¹⁴;” Οἱ δὲ περισσο-
15 τέρως¹⁵ ἔκραξαν¹⁶, “Σταύρωσον αὐτόν.” Ὁ δὲ Πιλά-
τος[§] βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι^{§§}, ἀπέ-
λυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκε τὸν
Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

¹¹¹ δὶς φωνῆσαι LTr (non marg.). ¹¹² τρίς με ἀπαρνήση LTr.
¹ εὐθὺς TTr. ² —ἐπὶ τὸ LTr. * ἐτοιμάσαντες T. † +τῶν T.
³ —τῷ LTr. ‡ Πειλάτῳ T. § Πειλάτος T. ⁴ αὐτῷ λέγει TTr.
⁵ ἐπηρώτα L marg. TTr (non marg.). || —λέγων T. ⁶ κατηγο-
ροῦσιν LTr. ¶ Πειλάτου T. ** ὃν παρητοῦντο TTr marg.
⁷ συστασιαστῶν LTr. ⁸ ἀναβάς LTr (non marg.). †† —αἰεῖ T.
⁹ πάλιν ἀποκριθεὶς LTr. †† ἔλεγεν TTr. ¹⁰ [θέλετε] T. ¹¹ —ὃν
λέγετε LTr [Tr marg.]. ¹² +τὸν LTr. ¹³ +λέγοντες L. ¹⁴ ἐποί-
ησεν κακὸν TTr (non marg.). ¹⁵ περισσῶς LTr. ¹⁶ ἔκραζον
LTr marg. §§ ποιῆσαι τὸ ἱκανὸν τῷ ὄχλῳ T.

• Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, 16
ὃ ἔστι πραιτώριον, καὶ συγ¹⁷καλοῦσιν ὄλην τὴν σπεί-
ραν, καὶ ἐνδύουσιν¹⁸ αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτι- 17
θέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, καὶ ἤρ- 18
ξαντο ἀσπάξασθαι αὐτόν, “Χαῖρε, βασιλεῦ* τῶν
Ἰουδαίων” καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, 19
καὶ ἐνέπτυνον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύ-
νουν αὐτῷ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν 20
τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια τὰ
ἴδια¹⁹. καὶ ἐξάγουσιν²⁰ αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν²¹ αὐτόν[†].
καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, 21
ἐρχόμενον ἀπ’²² ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ
Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

ΚΑΙ φέρουσιν αὐτόν ἐπὶ Γολγοθᾶ²³ τόπον, ὃ ἔστι 22
μεθερμηνευόμενον[†], Κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ 23
πιεῖν²⁴ ἔσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ²⁵ οὐκ ἔλαβε. Καὶ 24
σταυρώσαντες αὐτόν²⁶, διεμέριζον²⁷ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
βάλλοντες κλῆρον ἐπ’ αὐτά, τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα 25
τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή 26
τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, “Ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων.” Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο ληστᾶς, 27
ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. καὶ ἐπλη- 28
ρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, ‘Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη²⁸.’
Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦν- 29
τες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, “Οὐά²⁹, ὁ κατα-
λύων τὸν ναόν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν³⁰,
σῶσον σεαυτόν, καὶ κατάβα³¹ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.” 30
Ὁμοίως δὲ³² καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλή- 31
λους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, “Ἄλλους ἔσωσεν,
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς 32
τοῦ³³ Ἰσραὴλ³⁴ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα

¹⁷ συν- T. ¹⁸ ἐνδιδύσκουσιν LTr. * ὁ βασιλεὺς Tr marg.
¹⁹ αὐτοῦ L, αὐτὰ ἴδια ἱμάτια αὐτοῦ T. ²⁰ ἄγουσιν L. ²¹ σταυρώ-
σουσιν LTr. † —αὐτόν T. ²² ἀπὸ LTr. ²³ τὸν Γολγοθᾶν T,
[τὸν] Γολγοθᾶ Tr. ‡ μεθερμηνευόμενος Tr marg. ²⁴ —πιεῖν TTr.
²⁵ ὃς δὲ TTr (non marg.). ²⁶ σταυροῦσιν αὐτόν καὶ TTr. ²⁷ διαμε-
ρίζονται LTr. ²⁸ v. 28 deest in T, uncinis includit Tr. ²⁹ Οὐά T.
³⁰ οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις LTr. ³¹ καταβάς LTr. ³² —δὲ
LTr. ³³ —τοῦ LTr [Tr marg.]. ³⁴ . L (Ἰσραὴλ S).

ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν³⁵.” Καὶ οἱ συνεσταυρωμέ-
 33 νοὶ³⁶ αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ³⁷ ὥρας ἕκτης,
 σκότος ἐγένετο ἐφ’ ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἑνάτης³⁸.
 34 καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἑνάτῃ³⁹ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ με-
 γάλῃ, λέγων⁴⁰, “ Ἐλωί, Ἐλωί⁴¹, λαμμά⁴² σαβαχθανί⁴³;”
 ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον, “ Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός
 35 μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες⁴⁴;” Καὶ τινὲς τῶν παρεστη-
 κότων* ἀκούσαντες ἔλεγον, “ Ἰδοῦ⁴⁵, Ἡλίαν† φωνεῖ.”
 36 Δραμῶν δὲ εἰς⁴⁶, καὶ⁴⁷ γεμίσας σπύγγον ὄξους, περι-
 θείς τε⁴⁸ καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, “ Ἀφετε,
 ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας‡ καθελεῖν αὐτόν.”
 37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείδεν φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε.
 38 καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ⁴⁹
 39 ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστη-
 κὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω⁵⁰ κράξας⁵⁰ ἐξέπνευσεν,
 εἶπεν, “ Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος⁵¹ υἱὸς ἦν Θεοῦ**.”
 40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν
 αἷς ἦν⁵² καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ, καὶ Μαρία ἡ⁵³
 41 τοῦ⁵⁴ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσή⁵⁵ μήτηρ, καὶ
 Σαλώμη, αἱ καὶ⁵⁶, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν
 αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ
 συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.
 42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ
 43 ἐστὶ προσάββατον⁵⁷, ἦλθεν⁵⁸ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας,
 εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος
 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς⁵⁹
 44 Πιλάτον||, καὶ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ
 Πιλάτος ἐθαύμασεν¶ εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλε-
 σάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτόν εἰ πάλαι⁶⁰

³⁵ + αὐτῷ L. ³⁶ + σὺν LT. ³⁷ καὶ γενομένης LTr. ³⁸ ἑνάτης LTr. ³⁹ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ LTr (non marg.). ⁴⁰ — λέγων Tr. ⁴¹ Ἐλωί ἐλωί LT. ⁴² λαμά LT, λαμά Tr. ⁴³ σαβαχθανεὶ Tr. ⁴⁴ ἐγκατέλιπες με L (non marg.) Tr. * παρεστώτων T. ⁴⁵ Ἴδε Tr. † Ἡλείαν T. ⁴⁶ τις Tr. ⁴⁷ — καὶ L[Tr]. ⁴⁸ — τε LTr. ‡ Ἡλείας T. ⁴⁹ ἀπ’ LTr. § οὕτως BE. ⁵⁰ — κράξας T[Tr]. ⁵¹ οὗτος ὁ ἄνθρωπος LTr. ** Θεοῦ ἦν Tr marg. ⁵² — ἦν T[Tr], αὐτῶν [ἦν καὶ] Tr marg. ⁵³ [ἦ] Tr. ⁵⁴ — τοῦ LTr. ⁵⁵ Ἰωσήτος LTr. ⁵⁶ — καὶ LT[Tr], αὐτῶν [αἱ] καὶ Tr marg. ⁵⁷ πρὸς σάββατον LTr, αὐτῶν πρὸ σάβ. (sic) Tr marg. ⁵⁸ ἔλθων LTr. ⁵⁹ + τὸν Tr. || Πειλάτον T. ¶ Πειλάτος ἐθαύμαζεν T. ⁶⁰ ἤδη LTr (non marg.).

ἀπέθανε· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδώρησατο 45
 τὸ σῶμα⁶¹ τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ⁶² 46
 καθελὼν αὐτόν, ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν⁶³
 αὐτόν ἐν μνημείῳ*, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας·
 καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.
 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνῆ καὶ Μαρία Ἰωσή⁶⁴ ἐθεώ- 47
 ρουν ποῦ τίθεται⁶⁵.

ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββατοῦ, Μαρία ἡ Μαγ- 16
 δαληνῆ καὶ Μαρία ἡ τοῦ¹ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη
 ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.
 καὶ λίαν πρῶτὴ τῆς μιᾶς² σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ 2
 μνημεῖον†, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς 3
 3 ἑαυτάς, “ Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ³ τῆς θύρας
 τοῦ μνημείου;” Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι 4
 ἀποκεκύλισται⁴ ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ 5
 εἰσελθοῦσαι⁵ εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθή-
 μενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν·
 καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, “ Μὴ ἐκθαμ- 6
 βείσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυ-
 ρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου
 7 ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ’ ὑπάγετε, εἶπατε τοῖς μαθηταῖς 7
 αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλι-
 λαίαν· ἐκεῖ αὐτόν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.” Καὶ 8
 8 ἐξελθοῦσαι ταχὺ⁸ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ⁹
 αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδέν¹⁰ εἶπον,
 ἐφοβοῦντο γάρ¹¹.

¹² Ἀναστὰς δὲ πρῶτὴ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶ- 9
 τον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ’¹³ ἧς ἐκβεβλήκει ἐπτὰ
 δαιμόνια. ἐκείνη¹⁴ πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ’¹⁰
 αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. καὶ οὐκ αὐτοῖς 11
 ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ’ αὐτῆς ἠπίστησαν.
 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανε- 12

⁶¹ πῶμα LTr. ⁶² — καὶ LTr. ⁶³ ἔθηκεν LTr. * μνήματι T. ⁶⁴ ἡ Ἰωσήτος LTr. ⁶⁵ τίθεται LTr. ¹ — τοῦ T[Tr]. ² μιᾶ τῶν LT, τῇ μιᾷ τῶν T, [τῇ] μιᾷ [τῶν] Tr marg. † μνήμα T. ³ ἀπὸ LTr (non marg.). ⁴ ἀνακεκύλισται Tr. ⁵ ἐλθοῦσαι Tr marg. ⁷ ἀλλὰ LTr. ⁸ — ταχὺ LTr. ⁹ γὰρ LTr. ¹⁰ — οὐδὲν L, errore credo. ¹¹ + κατὰ Μάρκον Tr. ¹² vv. 9—20 non Marci esse censet T. ¹³ παρ’ LTr (non marg.). ¹⁴ + δὲ L.

13 ρώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. κακεί-
νοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεί-
14 νοις ἐπίστευσαν. Ὑστερον¹⁵ ἀνακειμένοις αὐτοῖς
τοῖς ἑνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
15 ἐγγημεμένον¹⁶ οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
“ Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ
16 εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαпти-
σθῆις σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.
17 σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει¹⁷.
ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι· γλώσσαις
18 λαλήσουσι καιναῖς¹⁸.¹⁹ ὄφεις ἀροῦσι· κἄν θανάσιμόν
τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει²⁰. ἐπὶ ἀρρώστους
χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν*.”
19 Ὁ μὲν οὖν[†] Κύριος²¹, μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς,
ἀνελήφθη²² εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν
20 τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ,
τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος
διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. Ἀμήν²³.²⁴

ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ¹.

1 ἘΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγ-
2 μάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται
3 καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε κἀμοί,
παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς

¹⁵ + δὲ LTr[Tr marg.]. ¹⁶ + ἐκ νεκρῶν L[Tr marg.]. ¹⁷ παρα-
κολουθήσει ταῦτα L, ἀκολουθήσει ταῦτα Tr. ¹⁸ - καιναῖς Tr[Tr
marg.]. ¹⁹ + καὶ ἐν ταῖς χερσὶν Tr[Tr marg.]. ²⁰ βλάβη LTr[T].
* ἔξουσιν T. † [οὖν] Tr marg. ²¹ + Ἰησοῦς LTr[Tr marg.].
²² ἀνελήμφθη LTr[T]. ²³ - Ἀμήν BELTr[T]. ²⁴ + τὸ κατὰ
Μάρκον εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις ἀφ' ἑ, κεφαλαίους σλς' S (qui
nihil habet ad fin. Matthæi) at + Κατὰ Μάρκον Tr iterum. ¹ Εὐ-
αγγέλιον κατὰ Λουκᾶν LTr, Κατὰ Λουκᾶν T, - ἅγιον B.

σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνώῃς περὶ ὧν 4
κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

ἘΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ² βασιλέως 5
τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημε-
ρίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ³ ἐκ τῶν θυγατέρων
Ἀαρῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβητ. ἦσαν δὲ 6
δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον* τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν
πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου
ἀμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλι- 7
σάβητ ἦν⁴ στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν
ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα- 8
τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἕναντι
τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυ- 9
μιάσαι⁵ εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου· καὶ πᾶν 10
τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν⁶ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ
τοῦ θυμιάματος. ὦφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, 11
ἔστως ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος·
καὶ ἑταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν 12
ἐπ' αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος, “ Μὴ 13
φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ
ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβητ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέ-
σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννη[†]. καὶ ἔσται χαρὰ σοι 14
καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει⁷ αὐτοῦ
χαρήσονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ⁸ Κυρίου· 15
καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖνῃ, καὶ Πνεύματος
Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ.
καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κυ- 16
ριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον 17
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου⁹, ἐπιστρέψαι
καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει
δικαίων, ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.”
Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, “ Κατὰ τί 18
γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή

² - τοῦ TTr. ³ γυνὴ αὐτῷ L (non marg.) TTr. * ἐναντίον TTr.
⁴ ἦν (+ ἡ T[Tr]) Ἐλισάβητ LTr. † ἐναντίον Tr marg. ⁵ θυμιάσαι
LTr. ⁶ ἦν τοῦ λαοῦ LTr. † Ἰωάννη Tr. ⁷ γενέσει LTr.
⁸ - τοῦ T[Tr]. ⁹ Ἡλίου SE, Ἡλεία TTr marg.

19 μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.” Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, “Ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλήσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. καὶ ἰδοῦ, ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλήσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα· ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.” Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ*. 22 ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο¹¹ λαλήσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς 23 ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, 24 ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ 25 περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα, “Ὅτι οὕτω μοι πεποιήκεν ὁ¹² Κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπέιδεν ἀφελεῖν τὸ¹⁴ ὄνειδος μου ἐν ἀνθρώποις.” 26 ἘΝ δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ¹⁵ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ 27 ὄνομα Ναζαρέτ¹⁶, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην¹⁷ ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ¹⁸. καὶ τὸ 28 ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος¹⁹ πρὸς αὐτὴν εἶπε, “Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ 29 Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν²⁰.” Ἡ δὲ ἰδοῦσα²¹ διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ²², καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ 30 ἄγγελος αὐτῇ²³, “Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὖρες γὰρ 31 χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοῦ, συλλήψῃ²⁴ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβίδ¹⁸

* ἐν τῷ ναῷ αὐτὸν Tr marg.

¹¹ ἐδύνατο LTTTr.¹² -ὁ LTTTr.¹⁴ -τὸ TTr.¹⁵ ἀπὸ TTr.¹⁶ Ναζαρέτ ELTTTr marg.¹⁷ ἐμνη-

στευμένην LTTTr.

¹⁸ Δαβίδ LTTTr.¹⁹ [ὁ ἄγγελος] Tr, ὁ ἄγγελος

post αὐτὴνρονιτ T.

²⁰ -εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν T[Tr]Tr marg.²¹ -ἰδοῦσα TTr.²² ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη TTr.²³ πρὸς αὐτὴν

L marg.

²⁴ συλλήψῃ LTTTr.

τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον 33 Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.” Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, 34 “Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;” Καὶ 35 ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, “Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον²⁵ ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. καὶ ἰδοῦ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής²⁶ σου, καὶ 36 αὐτὴ συνεληφύα* υἱὸν ἐν γήρᾳ²⁷ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα· ὅτι οὐκ 37 ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ²⁸ πᾶν ῥῆμα.” Εἶπε δὲ 38 Μαριάμ, “Ἴδοῦ, ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.” Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ²⁹ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις 39 ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ 40 ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ 41 Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας³⁰, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ³¹ μεγάλη, 42 καὶ εἶπεν, “Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι 43 τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς με³²; ἰδοῦ γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς 44 τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι 45 ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.”

Καὶ εἶπε Μαριάμ, “Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν 46 Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ³³ 47 τῷ σωτήρῳ μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν 48 τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοῦ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα³³ ὁ 49

²⁵ +[ἐκ σοῦ] L.²⁶ συγγενίς LT. * συνελήφεν Tr (non marg.).²⁷ γήρει LTTTr.²⁸ τοῦ θεοῦ L marg. TTr.²⁹ Μαρία L marg.³⁰ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ LTTTr.³¹ κραυγῇ TTr (non marg.).³² πρὸς ἐμέ T.³³ μεγάλα LTTTr.

50 δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ τὸ* ἔλεος
 αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν³⁴ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
 51 ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν
 52 ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν. καθείλε δυνά-
 53 στας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. πεινῶντας
 ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κε-
 54 νούς. ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι
 55 ἐλέους, καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
 τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.”
 56 Ἐμεινε δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ³⁵ μῆνας τρεῖς· καὶ
 ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.
 57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν
 58 αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν· καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι
 καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ
 59 ἔλεος αὐτοῦ μετ’ αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ
 ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ³⁶, ἦλθον περιτεμεῖν τὸ
 παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πα-
 60 τρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ
 αὐτοῦ εἶπεν, “Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης†.”
 61 Καὶ εἶπον³⁷ πρὸς αὐτήν, “Ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἐν τῇ
 συγγενείᾳ³⁸ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.”
 62 Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι κα-
 63 λείσθαι αὐτόν³⁹. καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε, λέ-
 γων, “Ἰωάννης† ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.” καὶ ἐθαύ-
 64 μασαν πάντες. Ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παρα-
 χρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν
 65 Θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοι-
 κοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας
 66 διελαλείτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἔθεντο
 πάντες οἱ ἀκούσαντες§ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες,
 “Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται;” Καὶ⁴⁰ χεὶρ Κυρίου
 67 ἦν μετ’ αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλή-
 σθη Πνεύματος Ἁγίου, καὶ προεφήτευσε⁴¹, λέγων,

* — τὸ B. ³⁴ καὶ γενεὰς TTr. ³⁵ ὡς LTr. ³⁶ ἡμέρα τῇ ὀγδόῃ
 LTr. † Ἰωάννης Tr. ³⁷ εἶπαν TTr. ³⁸ ἐκ τῆς συγγενείας LTr.
³⁹ αὐτὸ LTr. † — τὸ Tr. § ἀκούοντες Tr marg. ⁴⁰ + γὰρ
 LTr. ⁴¹ ἐπροφήτευσεν LTr.

137
 “Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπε- 68
 σκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· καὶ 69
 ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν τῷ⁴² οἴκῳ Δαβὶδ⁴³
 τοῦ⁴⁴ παιδὸς αὐτοῦ. (καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος 70
 τῶν ἁγίων τῶν* ἀπ’ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ.) σωτη- 71
 ρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν
 μισούντων ἡμᾶς· ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων 72
 ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, ὅρκον 73
 ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦ-
 ναι ἡμῖν, ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν⁴⁵ ἐχθρῶν ἡμῶν⁴⁶ 74
 ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιο- 75
 σύνη ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας⁴⁷ τῆς ζωῆς⁴⁸
 ἡμῶν. Καὶ σύ⁴⁹, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κλη- 76
 θήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου, ἐτοι-
 μάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· τοῦ δοῦναι γνώσιν σωτηρίας τῷ 77
 λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν⁵⁰, διὰ σπλάγχνα 78
 ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο⁵¹ ἡμᾶς ἀνατολή
 ἐξ ὕψους, ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου 79
 καθημένοις· τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς
 ὁδὸν εἰρήνης.” Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραται- 80
 οὔτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως ἡμέρας
 ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε 2
 δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι
 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· αὕτη ἡ¹ ἀπογραφή πρώτη 2
 ἐγένετο† ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου². καὶ 3
 ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
 ἰδίαν³ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλι- 4
 λαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ⁴, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς
 πόλιν Δαβίδ⁵, ἣτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι
 αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ⁵, ἀπογράψασθαι⁶ 5
 σὺν Μαριάμ τῇ μεμνηστευμένῃ⁷ αὐτῷ γυναικί⁸, οὔσῃ

42 — τῷ LTr. ⁴³ Δαυεὶδ LTr. ⁴⁴ — τοῦ LTr. * — τῶν TTr.
⁴⁵ — τῶν LTr. ⁴⁶ — ἡμῶν TTr [LTr marg.]. ⁴⁷ πάσαις ταῖς
 ἡμέραις L marg. Tr marg. ⁴⁸ — τῆς ζωῆς LTr. ⁴⁹ + δὲ TTr.
⁵⁰ ἡμῶν Tr marg. ⁵¹ ἐπισκέψεται Tr marg. ¹ — ἡ LTr. † ἐγέν-
 νετο πρώτη T. ² Κυρίνου L, Κυρείνου Tr marg. ³ ἐαυτοῦ LTr
 (non marg.). ⁴ Ναζαράθ L, Ναζαρέθ ETTr marg. ⁵ Δαυεὶδ LTr.
⁶ ἀπογράφεσθαι L. ⁷ ἐμνηστευμένη LTr. ⁸ — γυναικί LTr.

6 ἐγκύψ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλή-
7 σθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ ἔτεκε τὸν
υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν,
καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ⁹ φάτνῃ· διότι οὐκ ἦν
αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυ-
λοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ
9 τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. καὶ ἰδοῦ*, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη
αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ
10 ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγε-
λος, “Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν
11 χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη
ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν
12 πόλει Δαβὶδ⁵. καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ** σημεῖον· εὐρήσετε
βρέφος ἐσπαργανωμένον,¹⁰ κείμενον† ἐν τῇ¹¹ φάτνῃ.”
13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρα-
τιᾶς οὐρανοῦ‡, αἰνοῦντων τὸν Θεόν, καὶ λεγόντων,
14 “Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀν-
15 θρώποις εὐδοκία¹².” Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ’
αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι¹³
οἱ ποιμένες εἶπον¹⁴ πρὸς ἀλλήλους, “Διέλθωμεν δὴ
ἕως Βηθλεέμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός,
16 ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.” Καὶ ἦλθον¹⁵ σπεύ-
σαντες, καὶ ἀνεῦρον¹⁶ τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ,
17 καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ἰδόντες δὲ
διεγνώρισαν¹⁷ περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐ-
18 τοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκού-
σαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν
19 ποιμένων πρὸς αὐτούς. ἡ δὲ Μαριάμ¹⁸ πάντα συνε-
τήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμ^δβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
20 αὐτῆς. καὶ ἐπέστρεψαν¹⁹ οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ
αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον²⁰,
καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

9 - τῇ LTr. * - ἰδοὺ T[Tr]. ** [τὸ] Tr marg. 10 + καὶ
[L]Tr. † - κείμενον T. 11 - τῇ LTr. ‡ οὐρανοῦ Tr (non
marg.). 12 εὐδοκίας LTr (non marg.). 13 - καὶ οἱ ἄνθρωποι
T[LTr]. 14 ἐλάουν L marg. T. 15 ἦλθον TTr. 16 ἀνεῦραν TTr.
17 ἐγνώρισαν LTr. 18 Μαρία LTr. § συν- T. 19 ὑπέστρεψαν
LTr. 20 ἴδον T.

ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτε-²¹
μεῖν τὸ παιδίον²¹, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,
τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι²²
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

ΚΑΙ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ²²
αὐτῶν²³, κατὰ τὸν νόμον Μωσέως²⁴, ἀνήγαγον αὐτὸν
εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς²³
γέγραπται ἐν²⁶ νόμῳ Κυρίου, “Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοί-
γον μῆτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται” καὶ τοῦ²⁴
δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν²⁷ νόμῳ Κυρίου,
“Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς²⁸ περιστερῶν.”

Καὶ ἰδοῦ, ἦν ἄνθρωπος²⁹ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα²⁵
Συμεών*, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής,
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ Πνεῦμα
Ἅγιον ἦν³⁰ ἐπ’ αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον²⁶
ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον
πρὶν ἢ[†] ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ²⁷
Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς
γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ
τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέ-²⁸
ξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ³¹, καὶ εὐλόγησε
τὸν Θεόν, καὶ εἶπε, “Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου,²⁹
δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ³⁰
ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ³¹
πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· φῶς εἰς ἀποκάλυψιν³²
ἔθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.” Καὶ ἦν³³
Ἰωσήφ³³ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς
λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συ-³⁴
μεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ,
“Ἰδοῦ, οὗτος κείμενος εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολ-
λῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον·
(καὶ σοῦ δέ³⁴ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία.)³⁵

21 αὐτόν LTr. 22 συλλημφθῆναι LTr. 23 αὐτῆς BE. 24 Μωσέως
LTr. 26 + τῷ L. 27 + τῷ LTr. 28 νεοσσοὺς T. 29 ἄνθρωπος
ἦν L marg. TTr marg. * Συμεών B. 30 ἦν ἅγιον LTr. † ἡ
δὲν T, ἀν Tr, ἡ seu [ἡ] ἀν Tr marg. 31 - αὐτοῦ T[LTr]. 32 + ὁ
LTr. 33 πατήρ αὐτοῦ TTr. ‡ - αὐτοῦ Tr. 34 [δέ] LTr.

ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.”

36 Καὶ ἦν Ἄννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς³⁵ ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας
37 αὐτῆς· καὶ αὕτη³⁶ χήρα ὡς³⁷ ἑτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων*, ἢ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ** τοῦ ἱεροῦ, νηστεύσασα
38 καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν· καὶ αὕτη³⁸ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθρωπολογεῖτο τῷ Κυρίῳ³⁹, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχο-
39 μένοις λύτρῳσιν ἐν⁴⁰ Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα† τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν[‡] εἰς
40 τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν⁴¹ Ναζαρέτ⁴². Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι⁴³, πληρούμενον σοφίας⁴⁴, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ’ αὐτό.
41 ΚΑΙ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ’ ἔτος εἰς
42 Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀναβάντων⁴⁵ αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα⁴⁶
43 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοῦς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ
44 μήτηρ⁴⁷ αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι⁴⁸, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν
45 τοῖς συγγενέσι καὶ ἐν⁴⁹ τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὑρόντες αὐτόν⁵⁰, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦν-
46 τες⁵¹ αὐτόν. Καὶ ἐγένετο μεθ’⁵² ἡμέρας τρεῖς, εὑρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.
47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συν-
48 ἔσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ

³⁵ μετὰ ἀνδρὸς ἔτη LTTTr, αὐτῆ TTr. ³⁶ αὐτῆ TTr. ³⁷ ἕως LTTTr. * ὀγδοήκοντα τεσσάρων BELTTr. ** — ἀπὸ TTr. ³⁸ — αὕτη LTTTr. ³⁹ θεῷ L (non marg.) TTr. ⁴⁰ — ἐν LTTTr. † πάντα TTr. ‡ — τὰ T. § ἐπέστρεψαν TTr marg. ⁴¹ πόλιν ἐαυτῶν LTTTr. ⁴² Ναζαρέθ ETTTr (non marg.). ⁴³ — πνεύματι LTTTr. ⁴⁴ σοφία L marg. TTr (non marg.). ⁴⁵ ἀναβαινόντων LTTTr. ⁴⁶ — εἰς Ἱεροσόλυμα. TTTTr marg. ⁴⁷ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς L (non marg.) TTr. ⁴⁸ εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ LTTTr. ⁴⁹ — ἐν LTTTr. ⁵⁰ — αὐτόν TTr[L]. ⁵¹ ἀναζητοῦντες L (non marg.) TTr. ⁵² μετὰ TTr.

Κεφ. 3. ΚΑΤΑ ΚΟΥΡΑΝ. 141
εἶπε⁵³, “Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.” Καὶ 49 εἶπε πρὸς αὐτούς, “Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;” Καὶ 50 αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ 51 κατέβη μετ’ αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ⁵⁴. καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα⁵⁵ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ 52 Ἰησοῦς προέκοπτε* σοφία καὶ ἡλικία†, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

ἘΝ ἔτει δὲ πεντεκαίδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβε- 3
ρίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου‡ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχούντος§ τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος¶ τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχούντος, ἐπ’ ἀρχιερέων¹ 2
Ἄννα καὶ Καϊάφα², ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην || τὸν τοῦ³ Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ ἦλθεν εἰς 3
πᾶσαν τὴν⁴ περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ὡς γέ- 4
γραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαίου⁵ τοῦ προφήτου, λέγοντος⁶, ‘Φωνῇ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βου- 5
νὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν⁷, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. καὶ ὄψεται πᾶσα 6
σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.’ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκ- 7
πορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ, “Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους⁸ 8
τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα

⁵³ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ LTTTr. ⁵⁴ Ναζαρέθ ETTTr (non marg.). ⁵⁵ τὰ ῥήματα πάντα [ταῦτα] L, at — ταῦτα tantum T[Tr marg.]. * + ἐν τῇ T. † ἡλικία καὶ σοφία Tr (non marg.). ‡ Πιλάτου T. § τετραρχούντος T. ¹ ἐπὶ ἀρχιερέως LTTTr. ² Καϊάφα L. || Ἰωάννην Tr. ³ — τοῦ LTTTr. ⁴ — τὴν LTr. ⁵ Ἡσαίου L. ⁶ — λέγοντος LTTTr. ⁷ εὐθείας LTTTr. ⁸ ἀξίους καρποῦς Tr marg.

9 τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν⁸ ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.”

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, “Τί οὖν
11 ποιήσομεν⁹; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει¹⁰ αὐτοῖς, “Ὁ ἔχων
δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων
12 βρώματα ὁμοίως ποιείτω.” Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι
βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον¹¹ πρὸς αὐτόν, “Διδάσκαλε,
13 τί ποιήσομεν¹²;” Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Μηδὲν
14 πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.” Ἐ-
πηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, “Καὶ
ἡμεῖς τί ποιήσομεν¹³;” Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς¹⁴, “Μη-
δένα διασεύσητε, μηδὲ* συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκείσθε
τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.”

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων
πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου†,
16 μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης‡
· ἅπασι λέγωνδ, “Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς¹⁵.
ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς
λύσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς
17 ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρὶ· οὗ τὸ
πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ¹⁶ τὴν ἄλωνα
αὐτοῦ· καὶ συναξεί|| τὸν σίτον εἰς τὴν ἀποθήκην
αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.”

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο
19 τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης¶, ἐλεγχόμενος
ὑπ’ αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου¹⁷
τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
20 πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκε καὶ¹⁸ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι,
καὶ**κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην†† ἐν τῇ¹⁹ φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεψ-

⁸ [καλόν] L. ⁹ ποιήσωμεν LTTTr. ¹⁰ ἔλεγεν LTTTr. ¹¹ εἶπαν LTTTr. ¹² ποιήσωμεν LTTTr. ¹³ τί ποιήσομεν (ποιήσωμεν TTr marg.) καὶ ἡμεῖς L (non marg.) TTr. ¹⁴ εἶπεν αὐτοῖς LTr. * μηδένα T. † Ἰωάννου Tr. † Ἰωάννης Tr. § λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης TTr marg. ¹⁵ +εἰς μετάνοιαν L. ¹⁶ διακαθαίρει L marg. TTr marg. || συναγαγεῖν T. ¶ τετραάρχης T. ¹⁷ —Φιλίππου LTTTr. ¹⁸ [καὶ] L. ** —καὶ T[Tr marg.]. †† Ἰωάννην Tr. ¹⁹ —τῇ LTTTr.

χθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ 22
Ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡσεὶ²⁰ περιστερὰν ἐπ’ αὐτόν,
καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν²¹, “Σὺ εἶ
ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ἠδόκησα²².” Καὶ 23
αὐτὸς ἦν ὁ* Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος²³,
ὧν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς²⁴ Ἰωσήφ, τοῦ Ἠλί²⁵, τοῦ 24
Ματθάτ²⁷, τοῦ Λευὶ²⁸, τοῦ Μελχί²⁹, τοῦ Ἰαννά³⁰, τοῦ
Ἰωσήφ, τοῦ Ματθαίου†, τοῦ Ἀμῶς, τοῦ Ναοῦμ, τοῦ 25
Ἐσλί³¹, τοῦ Ναγκαί, τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματθαίου, τοῦ 26
Σεμεί³², τοῦ Ἰωσήφ³³, τοῦ Ἰούδα³⁴, τοῦ Ἰωαννά³⁵, τοῦ 27
Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί³⁶,
τοῦ Μελχί³⁷, τοῦ Ἀδδί³⁸, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμω- 28
δάμ³⁹, τοῦ Ἡρ⁴⁰, τοῦ Ἰωσή⁴¹, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ 29
Ἰωρείμ, τοῦ Ματθάτ⁴², τοῦ Λευὶ⁴³, τοῦ Συμεών, τοῦ 30
Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν⁴⁴, τοῦ Ἐλιακίμ, τοῦ 31
Μελεά⁴⁵, τοῦ Μαϊνάν⁴⁶, τοῦ Ματθαθά, τοῦ Ναθάν⁴⁷,
τοῦ Δαβίδ⁴⁸, τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ⁴⁹, τοῦ Βοός⁵⁰, 32
τοῦ Σαλμών⁵¹, τοῦ Ναασσών, τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ 33
Ἀράμ⁵², τοῦ Ἐσρώμ⁵³, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα, τοῦ 34
Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ
Ναχώρ, τοῦ Σαρούχ⁵⁴, τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλέκ⁵⁵, τοῦ 35
Ἐβερ[†], τοῦ Σαλά, τοῦ Καϊνάν⁵⁶, τοῦ Ἀρφαξάδ, τοῦ 36
Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ Μαθουσαλά, τοῦ 37
Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ⁵⁷, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν⁵⁸, τοῦ 38
Ἐνώθ, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ.

ἸΗΣΟΥΣ δὲ Πνεύματος Ἁγίου πλήρης¹ ὑπέστρε- 4

²⁰ ὡς LTTTr.

²¹ —λέγουσαν LTTTr.

²² εὐδόκησα LTTTr.

* —ὁ TTr.

²³ ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα L marg. TTr.

²⁴ ὧν υἱὸς, ὡς ἐνομίζετο LTTTr.

²⁵ Ἠλί E, Ἠλεὶ TTr.

²⁷ Ματθάτ T. ²⁸ Λευεὶ TTr. ²⁹ Μελχεὶ TTr. ³⁰ Ἰανναὶ LTTTr.

† Ματθαθίου Tr. ³¹ Ἐσλεί TTr. † Ματθαθίου Tr marg. ³² Σε-

μεῖν L marg., Σεμεῖν TTr. ³³ Ἰωσήφ L marg. TTr. ³⁴ Ἰωδά

TTr. ³⁵ Ἰωνάν LTTTr. ³⁶ Νηρεὶ TTr. ³⁷ Μελχεὶ TTr. ³⁸ Ἀδδέι

TTr. ³⁹ Ἐλμαδάμ L, Ἐλμαδάμ TTr. ⁴⁰ Ἡρ L. ⁴¹ Ἰησοῦ LTTTr.

⁴² Ματθάτ T, Ματθάτ Tr. ⁴³ Λευεὶ TTr. ⁴⁴ Ἰωνάμ TTr. ⁴⁵ Με-

λεά TTr. ⁴⁶ [τοῦ Μεννά] L, τοῦ Μεννά TTr. ⁴⁷ Ναθάμ L marg. T.

⁴⁸ Δαυεὶδ LTTTr. ⁴⁹ Ἰωβήδ LTTTr. ⁵⁰ Βοός LTTTr. ⁵¹ Σαλά

TTr marg. ⁵² Ἀρμεῖν, τοῦ Ἀρνεὶ (loco Ἀράμ) T, αὐ Ἀρνεὶ tantum

Tr marg. ⁵³ Ἐσρών BEL (non marg.) Tr marg. ⁵⁴ Σερουχ

LTTTr. ⁵⁵ Φάλεγ L marg., Φάλεκ L text. Tr. † Ἐβερ Tr. ⁵⁶ Καϊ-

νάμ TTr marg. ⁵⁷ Ἰάρεθ L, Ἰάρετ T. ⁵⁸ Μελελεήλ, τοῦ Καϊνάμ T.

¹ πλήρης Πνεύματος ἁγίου LTTTr.

145
 ψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἦγετο ἐν τῷ Πνεύματι
 2 εἰς τὴν ἔρημον² ἡμέρας τεσσαράκοντα³ πειραζόμενος
 ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς
 ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστε-
 3 ρον⁴ ἐπέειπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, “Εἰ υἱὸς
 εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.”
 4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν⁵, λέγων⁶, “Γέγραπ-
 ται, “Ὅτι οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος,
 5 ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ⁷.” Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν
 ὁ διάβολος⁹ εἰς ὄρος ὑψηλὸν¹⁰ ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς
 6 βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· καὶ
 εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, “Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν
 ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ πα-
 7 ραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν¹¹ θέλω δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν
 ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου¹², ἔσται σου πάντα¹³.”
 8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν¹⁴ ὁ Ἰησοῦς, “Ὑπαγε
 ὀπίσω μου, Σατανᾶ¹⁵. γέγραπται γάρ¹⁶, ‘Προσκυνή-
 9 σεις Κύριον τὸν Θεόν σου¹⁷, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-
 σεις.’” Καὶ ἤγαγεν¹⁸ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ
 ἔστησεν αὐτὸν¹⁹ ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
 εἶπεν αὐτῷ, “Εἰ ὁ²⁰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν
 10 ἐντεῦθεν κάτω· γέγραπται γάρ, “Ὅτι τοῖς ἀγγέλοις
 11 αὐτοῦ ἐντελείται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε· καὶ
 ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀρουσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς
 12 λίθον τὸν πόδα σου.” Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς*, “Ὅτι εἴρηται, ‘Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον
 13 τὸν Θεόν σου.’” Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν
 ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ’ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
 14 ΚΑΙ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ
 Πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε

² ἐν τῇ ἐρήμῳ L (non marg.) TTr. ³ τεσσαράκοντα TTr.
⁴ ὕστερον LTr. ⁵ εἶπεν δὲ LTr. ⁶ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς
 LTr. ⁷ λέγων TTr. ⁸ ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ T[Tr].
⁹ ὁ διάβολος TTr. ¹⁰ εἰς ὄρος ὑψηλὸν TTr[L]. ¹¹ ἐὰν LTr.
¹² ἐμοῦ LTr. ¹³ πάσα LTr. ¹⁴ εἶπεν αὐτῷ LTr marg. (post
 Ἰησοῦςρονιτ T). ¹⁵ ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ TTr[L]. ¹⁶ γάρ
 LTr. ¹⁷ Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις L (non marg.) Tr.
¹⁸ ἤγαγεν δὲ TTr (non marg.). ¹⁹ αὐτόν T[Tr]. ²⁰ ὁ LTr.
 * ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Tr marg.

145
 καθ’ ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐδί- 15
 δασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ
 πάντων. καὶ ἦλθεν εἰς τὴν²¹ Ναζαρέτ²², οὗ ἦν τε- 16
 θραμμένος*. καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη
 ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ 17
 προφήτου²³. καὶ ἀναπτύξας²⁴ τὸ βιβλίον, εὔρε τὸν†
 τόπον οὗ ἦν γεγραμμένος, ‘Πνεῦμα Κυρίου ἐπ’ ἐμέ· 18
 οὗ ἔνεκεν²⁵ ἔχρισέ με εὐαγγελίζεσθαι²⁶ πτωχοῖς, ἀπέ-
 σταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρ-
 δίαν²⁷. κηρύξαι²⁸ αἰχμαλώτοις ἄφεςιν, καὶ τυφλοῖς
 ἀνάβλεψιν· ἀποστείλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει·
 κηρύξαι²⁸ ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.’ Καὶ πτύξας τὸ 19, 20
 βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· καὶ πάντων
 ἐν τῇ συναγωγῇ[‡] οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν²⁹ ἀτενίζοντες αὐτῷ.
 Ἦρξάτο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς, “Ὅτι σήμερον πε- 21
 πλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν.” Καὶ 22
 πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς
 λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στό-
 ματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, “Οὐχ³⁰ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
 Ἰωσήφ³¹ ;” Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, “Πάντως ἐρεῖτέ 23
 μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον
 σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερ-
 ναοῦμ³², ποιήσον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.”
 Εἶπε δέ, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης 24
 δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ^{||}. ἐπ’ ἀληθείας δὲ 25
 λέγω ὑμῖν, Ἰπολλαὶ χήραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις
 Ἡλίου³³ ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ³⁴
 ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ
 πάσαν τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 26
 Ἡλίας³³, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα** τῆς Σιδωνός³⁵ πρὸς γυ-

²¹ τὴν LTr. ²² Ναζαρά T, Ναζαρέθ ETr marg. * ἀνατε-
 θραμμένος T. ²³ τοῦ προφήτου Ἡσαίου (Ἡσ. L) L (non marg.)
 TTr. ²⁴ ἀνοίξας LTr. † τὸν T. ²⁵ εἶνεκεν LTr. ²⁶ εὐ-
 αγγελίσασθαι LTr. ²⁷ ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρ-
 δίαν TTr[L]. ²⁸ κηρύξαι LT. ²⁹ ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ L, at † οἱ
 ὀφθ. ἐν τῇ συν. ἦσαν TTr (non marg.). ³⁰ οὐχ LTr. § [ὁ] Tr.
³¹ ὁ (—ὁ TTr marg.) υἱὸς ἐστιν Ἰωσήφ οὗτος L marg. TTr marg.
³² εἰς τὴν (—τὴν LTr) Καφαρναοῦμ LTr. || ἐαυτοῦ T. ¶ +ὅτι T.
³³ Ἡλίου et Ἡλίας SE, Ἡλείου et Ἡλείας T. ³⁴ ἐπὶ LTr. ** Σά-
 ρεπτα Tr marg. ³⁵ Σιδωνίας LTr.

27 ναῖκα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ³⁶. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν
 28 ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμάν³⁸ ὁ Σύρος.” Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες
 29 ταῦτα, καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς³⁹ ὄφρυος τοῦ ὄρου, ἐφ’ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο⁴⁰, εἰς τὸ⁴¹
 30 κατακρημνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.
 31 **ΚΑΙ** κατῆλθεν εἰς Καπερναοῦμ⁴² πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
 32 ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε
 33 φωνῇ μεγάλῃ, λέγων⁴³, “Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.” Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, “Φιμώθητι, καὶ ἐξέλθε ἐξ⁴⁴ αὐτοῦ.” Καὶ ῥίψαν⁴⁵ αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν
 36 ἀπ’ αὐτοῦ, μηδὲν βλάβαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, “Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;
 37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.
 38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ⁴⁷ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ⁴⁸ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.
 39 καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ⁴⁹ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.
 40 **Δύνοντος** δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες* ὅσοι εἶχον ἀσθε-

³⁶ ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἐλισσαίου (Ἐλισσαίου Tr) τοῦ προφήτου LTr. ³⁸ Ναϊμάν LTr. ³⁹ — τῆς Tr. ⁴⁰ ᾠκοδόμητο αὐτῶν Tr. ⁴¹ ὥστε LTr. ⁴² Καφαρναοῦμ LTr. ⁴³ — λέγων T[Tr]. ⁴⁴ ἀπ’ LTr (non marg.). ⁴⁵ ῥίψαν LTr. ⁴⁷ ἀπὸ Tr. ⁴⁸ — ἡ LTr. ⁴⁹ καὶ παραχρῆμα L marg. Tr marg. * ἀπαντες Tr marg.

νοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεῖς⁵⁰ ἐθεράπευσεν* αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν,⁴¹ κρίζοντα⁵¹ καὶ λέγοντα, “Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς⁵² ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.” Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἠδεδίκαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ⁴² ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν⁵³ αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ’ αὐτῶν. ὁ δὲ⁴³ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ⁵⁴ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς⁵⁵ τοῦτο ἀπέσταλμαι⁵⁶.” Καὶ ἦν κηρῦσσω ἐν⁴⁴ ταῖς συναγωγαῖς⁵⁷ τῆς Γαλιλαίας⁵⁸.

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ⁵ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· καὶ εἶδε² δύο πλοῖα³ ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλίεις† ἀποβάντες ἀπ’ αὐτῶν⁴ ἀπέπλυναν⁵ τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν³ πλοίων, ὃ ἦν τοῦ⁶ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας⁷ ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου⁸ τοὺς ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν,⁴ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, “Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν.” Καὶ⁵ ἀποκριθεὶς ὁ⁸ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, “Ἐπιστάτα, δι’ ὅλης τῆς⁹ νυκτὸς κοπιᾶσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον¹⁰.” Καὶ τοῦτο⁶ ποιήσαντες, συνέκλεισαν ἰχθύων πλήθος¹¹ πολὺ· διερρήγνυτο¹² δὲ τὸ δίκτυον¹⁰ αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς⁷ μετόχοις τοῖς¹³ ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον[¶], καὶ ἐπλησαν ἀμ-

⁵⁰ ἐπιτιθεῖς L (non marg.) Tr (non marg.). * ἐθεράπευεν Tr (non marg.). † ἐξήρχοντο Tr marg. ⁵¹ κρίζοντα LTr marg. ⁵² — ὁ Χριστὸς LTr. ⁵³ ἐπεζήτουν LTr. ⁵⁴ δεῖ με LTr marg. ⁵⁵ ἐπὶ LTr (non marg.). ⁵⁶ ἀπεστάλην LTr. ⁵⁷ εἰς τὰς συναγωγὰς Tr (non marg.). ⁵⁸ Ἰουδαίας Tr marg. ¹ καὶ L marg. Tr (non marg.). ² ἶδεν Tr. ³ πλοῖα δύο L marg., δύο πλοῖα Tr marg. † ἀλίεις Tr. ⁴ ἀπ’ αὐτῶν ἀποβάντες Tr, ἀποβάντες [ἀπ’ αὐτῶν] Tr marg. ⁵ ἐπλυνον LTr, ἐπλυναν Tr. ⁶ — τοῦ LTr. ⁷ καθίσας δὲ L marg. Tr marg. § ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν Tr. ⁸ — ὁ Tr. — αὐτῷ Tr. ⁹ — τῆς LTr. ¹⁰ τὰ δίκτυα L marg. Tr (non marg.). ¹¹ πλήθος ἰχθύων Tr. ¹² διερρήγνυτο L, at διερρήσσετο (διερρή Tr) δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν L marg. Tr. ¹³ — τοῖς Tr[L]. ¶ ἦλθαν Tr.

8 φότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ¹⁴ Ἰησοῦ, λέγων, “Ἐξελθε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, 9 Κύριε.” Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ἢ* συνέ-
10 λαβον· ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην†, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμονα ὁ¹⁵ Ἰησοῦς, “Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ
11 νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.” Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα¹⁶, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πό-
λεων, καὶ ἰδοῦ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν† τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων,
13 “Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρῖσαι.” Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ, εἰπὼν¹⁷, “Θέλω, καθαρῖσθητι.” Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’
14 αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· “ἀλλὰ ἀπελθὼν δείξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσ-
ένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξε
15 Μωσῆς¹⁸, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.” Διήρχετο δὲ μάλ-
λον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολ-
λοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ’ αὐτοῦ¹⁹ ἀπὸ τῶν
16 ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.
17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι²⁰ Φαρισαῖοι καὶ νομο-
διδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες²¹ ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύνα-
18 μιν Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς§. καὶ ἰδοῦ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἀνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον
19 αὐτοῦ· καὶ μὴ εὐρόντες διὰ²² ποίας εἰσενέγκωσιν

¹⁴ γόνασιν (- τοῦ) LTr. * ὦν Tr. † Ἰωάννην Tr. ¹⁵ [ὁ] Tr.
¹⁶ πάντα LTr. † ἰδὼν δὲ TTr marg. ¹⁷ λέγων LTr. ¹⁸ Μωσῆς LTr.
¹⁹ - ὑπ’ αὐτοῦ LTr. ²⁰ + οἱ L. ²¹ συνεληλυθότες L (non marg.).
²² - διὰ LTr. § αὐτόν TTr marg.

αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν²⁰ αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ²³, “Ἀνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.” Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμ-
21 ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, “Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφείναι ἁμαρτίας²⁴, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός;” Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς²² διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς²⁵ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν²³ εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἐγειραι²⁶ καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι²⁴ ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου²⁷ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφείναι ἁμαρτίας,” εἶπε τῷ παραλελυμένῳ²⁸, “Σοὶ λέγω, ἔγειραι³⁰, καὶ ἄρας τὸ κλινιδίόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.” Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν,²⁵ ἄρας ἐφ’ ᾧ³¹ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας,²⁶ καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, “Ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.”

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο³³ τελώνην,²⁷ ὀνόματι Λευὴν³⁴, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Ἀκολουθεῖ μοι.” Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα³⁵,²⁸ ἀναστὰς ἠκολούθησεν³⁶ αὐτῷ. Καὶ ἐποίησε δοχὴν²⁹ μεγάλην ὃ³⁷ Λευὴς³⁸ αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς³⁹, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ’ αὐτῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ³⁰ οἱ Φαρισαῖοι⁴⁰ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, “Διατί μετὰ⁴¹ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;” Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς,³¹

²³ - αὐτῷ LTr. ²⁴ ἁμαρτίας ἀφείναι L (non marg.) TTr.
²⁵ - ἀποκριθεὶς L[Tr]. ²⁶ Ἐγειρε LTr. ²⁷ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει L marg. TTr. ²⁸ παραλυτικῷ L.
²⁹ ἐγειρε LTr. ³⁰ ὁ TTr. ³¹ εἶδεν L marg.
³² Λευεῖν TTr. ³³ πάντα LTr. ³⁴ ἠκολούθει L (non marg.) TTr.
³⁵ - ὁ LTr. ³⁶ Λευεῖς TTr. ³⁷ πολὺς τελωνῶν LTr.
³⁸ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν LTr, at [αὐτῶν] Tr. ³⁹ + τῶν LTr. ⁴⁰ + τῶν LTr.

“Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ’⁴³ οἱ
 32 κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ
 33 ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.” Οἱ δὲ εἶπον⁴⁴ πρὸς αὐτόν,
 “Διατί⁴⁵ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου* νηστεύουσι πυκνά, καὶ
 δεῖσθαι ποιῶνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ
 34 δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν;” Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐ-
 τούς, “Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ
 35 ὁ νυμφίος μετ’ αὐτῶν ἐστί, ποιῆσαι νηστεύειν; ἐλεύ-
 σονται δὲ ἡμέραι, καὶ⁴⁶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ
 νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.”
 36 Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, “Ὅτι οὐδεὶς
 ἐπίβλημα⁴⁷ ἱματίου καινοῦ⁴⁸ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον
 παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίξει⁴⁹, καὶ τῷ
 παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ⁵⁰ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.
 37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ
 δὲ μήγε, ῥήξει⁵² ὁ νέος οἶνος⁵³ τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς
 38 ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον
 νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφοτέροι συν-
 39 τηροῦνται⁵⁴. καὶ οὐδεὶς πινὼν παλαιὸν εὐθέως⁵⁵ θέλει
 νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός⁵⁶ ἐστίν.”

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ¹ διαπο-
 ρεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν² σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχνας, καὶ ἤσθιον³, ψύχοντες
 2 ταῖς χερσί³. τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς⁴,
 “Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν⁵ τοῖς σάββασι;”
 3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς⁶, “Οὐδὲ
 τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δαβὶδ⁷, ὁπότε⁸ ἐπεινάσεν
 4 αὐτὸς καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ὄντες⁹; ὡς¹⁰ εἰσῆλθεν εἰς τὸν
 οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
 ἔλαβε, καὶ¹¹ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ¹² τοῖς μετ’ αὐτοῦ,

⁴³ ἀλλὰ LTr. ⁴⁴ εἶπαν LTr. ⁴⁵ - Διατί T[Tr]. * Ἰωάννου
 Tr. † + Ἰησοῦς TTr. † νηστεύσαι TTr (non marg.). ⁴⁶ [καὶ] L.
⁴⁷ + ἀπὸ TTr[L]. ⁴⁸ + σχίσας TTr. ⁴⁹ σχίσει L (non marg.)
 TTr (non marg.). ⁵⁰ συμφωνήσει LTr (non marg.). ⁵¹ + τὸ TTr.
⁵² ῥήσσει L marg. ⁵³ ὁ οἶνος ὁ νέος LTr. ⁵⁴ - καὶ ἀμφοτέροι
 συντηροῦνται T[Tr]. ⁵⁵ - εὐθέως TTr[Tr marg.]. ⁵⁶ χρηστός
 TTr (non marg.). ¹ - δευτεροπρώτῳ Tr[LTr marg.]. ² - τῶν
 LTr. § καὶ ἤσθιον τοὺς στάχνας Tr (non marg.). ³ + [v αὐτῶν]
 L. ⁴ - αὐτοῖς TTr[L]. ⁵ - ποιεῖν ἐν LTr, - ἐν T. ⁶ ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν πρὸς αὐτούς LTr marg., ὁ Ἰησ. πρὸς αὐτ. εἶπ. T.
 LTr. ⁷ Δαυεὶδ
 LTr. ⁸ ὅτε LTr. ⁹ - ὄντες LTr[Tr marg.]. ¹⁰ πῶς L (non
 marg.). [ὡς] Tr. ¹¹ λαβῶν LTr. ¹² - καὶ LTr.

οὺς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;”
 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, “Ὅτι* κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ 5
 ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.”

Ἐγένετο δὲ καὶ¹³ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν 6
 αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ
 ἄνθρωπος¹⁴, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. παρε- 7
 τήρουν¹⁵ δὲ αὐτὸν¹⁶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ
 ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει¹⁷. ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν†
 αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ 8
 εἶπε¹⁸ τῷ ἀνθρώπῳ¹⁹ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα,
 “Ἐγειραι²⁰, καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον.” Ὁ δὲ²¹ ἀνα-
 στάς ἔστη. Εἶπεν οὖν²² ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, 9
 “Ἐπερωτήσω²³ ὑμᾶς, τί²⁴ ἔξεστί τοῖς σάββασι²⁵,
 ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπο-
 λέσαι;” Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπε τῷ 10
 ἀνθρώπῳ²⁶, “Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου.” Ὁ δὲ ἐποίη-
 σεν οὕτω²⁷. καὶ ἀποκατεστάθη²⁸ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιής²⁹
 ὡς ἡ ἄλλη³⁰. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διε- 11
 λάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν³¹ τῷ Ἰησοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν[†] εἰς 12
 τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ
 προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσε- 13
 φώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ’
 αὐτῶν δώδεκα, οὺς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, Σίμωνα 14
 ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν
 αὐτοῦ,³² Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην³³, Φίλιππον καὶ Βαρ-
 θολομαῖον,³² Ματθαῖον³³ καὶ Θωμᾶν,³⁴ Ἰάκωβον τὸν 15
 τοῦ³⁵ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλω-
 τήν,³² Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην³⁶, ὃς 16
 καὶ³⁷ ἐγένετο προδότης· καὶ καταβὰς μετ’ αὐτῶν, 17

* [ὅτι] Tr. ¹³ - καὶ LTr. ¹⁴ ἄνθρωπος ἐκεῖ TTr. ¹⁵ παρετη-
 ροῦντο LTr. ¹⁶ - αὐτὸν LTr. ¹⁷ θεραπεύει LTr. † κατηγο-
 ροεῖν TTr (non marg.). ¹⁸ εἶπεν δὲ L marg. TTr. ¹⁹ ἀνδρὶ TTr.
²⁰ Ἐγειρε LTr. ²¹ καὶ LTr. ²² δὲ LTr. ²³ Ἐπερωτῶ TTr.
²⁴ εἰ LTr (at ὑμᾶς τί· E). ²⁵ τῷ σαββάτῳ L (non marg.) TTr.
²⁶ εἶπεν αὐτῷ LTr. ²⁷ - οὕτω TTr. ²⁸ ἀπεκατεστάθη LTr.
²⁹ - ὑγιής LTr. ³⁰ - ὡς ἡ ἄλλη T[LTr]. ³¹ ποιήσειεν LTr.
 † ἐξελθεῖν αὐτὸν TTr. ³² + καὶ LTr[Tr marg.]. § Ἰωάννην Tr.
³³ Ματθαῖον LTr. ³⁴ + καὶ T. ³⁵ - τὸν τοῦ TTr. ³⁶ Ἰσκαριώθ
 LTr. ³⁷ - καὶ LTr[Tr].

ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινού, καὶ ὄχλος* μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκούσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν 18 νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ὀχλούμενοι³⁸ ὑπὸ³⁹ πνευμάτων 19 ἀκαθάρτων, καὶ⁴⁰ ἐθεραπεύοντο. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐξήτει⁴¹ ἄπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰάτο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε, “Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι 21 ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαί- 22 οντες νῦν, ὅτι γελάσετε. μακάριοί ἐστε, ὅταν μισή- σωσιν⁴² ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν 23 ὡς πονηρόν, ἕνεκα⁴³ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χαίrete⁴⁴ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα⁴⁵ γὰρ 24 ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλη- 25 σιν ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι[†], ὅτι πεινά- σετε. οὐαὶ ὑμῖν⁴⁶, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πειθήσετε 26 καὶ κλαύσετε. οὐαὶ ὑμῖν⁴⁷, ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι[‡] πάντες[§] οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα⁴⁵ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 “Ἄλλ⁴⁸ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν⁴⁹, καὶ⁵⁰ προσεύ- χεσθε ὑπὲρ⁵¹ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπι|| τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύ- 30 σης. παντὶ δὲ τῷ⁵² αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ

* + πολλὸς T. ³⁸ ἐνοχλούμενοι TTr. ³⁹ ἀπὸ LTr. ⁴⁰ — καὶ LTr. ⁴¹ ἐξήτουν L marg. TTr (non marg.). ⁴² μισήσουσιν L marg. ⁴³ ἕνεκεν L. ⁴⁴ χάρητε LTr. ⁴⁵ τὰ αὐτὰ LTr. ταῦτὰ L marg. † + νῦν T[Tr]. ⁴⁶ — ὑμῖν TTr. ⁴⁷ — ὑμῖν LTr. ‡ εἴπωσιν ὑμᾶς T. § [πάντες] Tr marg. ⁴⁸ Ἄλλὰ LTr. ⁴⁹ ὑμᾶς L (non marg.) TTr. ⁵⁰ — καὶ LTr. ⁵¹ περὶ TTr marg. || εἰς T. ⁵² — δὲ τῷ T[L], at [δὲ] τῷ Tr, [δὲ τῷ] Tr marg.

αἵροντος τὰ σά, μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα 31 ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς⁵³ ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία 32 ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγα- πῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ⁵⁴ ἐὰν ἀγαθοποιήτε τοὺς 33 ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί⁵⁵; καὶ γὰρ* οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν δανεί- 34 ζητε⁵⁶ παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν⁵⁷, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ⁵⁸ οἱ⁵⁹ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανεί- ζουσιν⁶⁰, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα⁶¹. πλὴν ἀγαπάτε 35 τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε⁶² μηδὲν[†] ἀπελπίζοντες⁶³. καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς⁶⁴, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ⁶⁵ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρη- στός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. γίνεσθε 36 οὖν⁶⁶ οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ⁶⁷ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ- μων ἐστί. καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ⁶⁸ μὴ κριθῆτε.⁶⁹ μὴ 37 καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε[‡]. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδετε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέ- 38 τρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ⁷⁰ σεσαλευμένον καὶ⁷⁰ ὑπερεκχυνόμενον⁷¹ δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ⁷² μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται⁷³ ὑμῖν.”

Εἶπε δὲ⁷⁴ παραβολὴν αὐτοῖς, “Μήτι δύναται τυφ- 39 λὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται⁷⁵; οὐκ ἔστι μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον 40 αὐτοῦ⁷⁶. καθηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ 41 τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφ- θαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ἢ⁷⁷ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ 42 ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν

⁵³ [καὶ ὑμεῖς] LTr marg. ⁵⁴ + γὰρ T. ⁵⁵ ἐστὶν χάρις L. * — γὰρ T[Tr] marg. ⁵⁶ δανείσητε LTr marg., δανείζετε L marg. Tr, δανί- σσητε T. ⁵⁷ λαβεῖν TTr, [ἀπο]λαβεῖν Tr marg. ⁵⁸ — γὰρ T[Tr]. ⁵⁹ — οἱ LTr. ⁶⁰ δανίζουσιν T. ⁶¹ ἴσα SBETr. ⁶² δανίζετε T. † μηδένα T. ⁶³ ἀφελπίζοντες L. ⁶⁴ + [ἐν τοῖς οὐρανοῖς] L. ⁶⁵ — τοῦ LTr. ⁶⁶ — οὖν LTr. ⁶⁷ — καὶ T[LTr]. ⁶⁸ ἵνα L (non marg.). ⁶⁹ + καὶ T[Tr] marg. ‡ δικασθῆτε Tr marg. ⁷⁰ — καὶ LTr. ⁷¹ ὑπερεκχυνόμενον LTr. ⁷² ᾧ γὰρ μέτρῳ L (non marg.) TTr. ⁷³ μετρηθήσεται L marg. ⁷⁴ + καὶ LTr. ⁷⁵ ἐμπεσοῦνται L (non marg.) TTr. ⁷⁶ — αὐτοῦ LTr. ⁷⁷ — ἢ T[Tr].

τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου
δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν
δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις
ἐκβαλεῖν⁷⁸ τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελ-
43 φοῦ σου. οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν
σαπρὸν· οὐδὲ⁷⁹ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.
44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκειται·
οὐ γὰρ ἐξ ἀκαθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου
45 τρυγῶσι σταφυλὴν⁸⁰. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγα-
θοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ* προφέρει τὸ ἀγαθόν·
καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος⁸¹ ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ
τῆς καρδίας αὐτοῦ⁸² προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ
τοῦ⁸³ περισσεύματος τῆς⁸⁴ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα
αὐτοῦ⁸⁵.

46 “Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἂ
47 λέγω; πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν
λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν
48 ὁμοίος. ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν,
ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε, καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν
πέτραν· πλημμύρας† δὲ γενομένης, προσέρρηξεν⁸⁶ ὁ
ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλευθῆσαι
49 αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.⁸⁷ ὁ δὲ ἀκούσας
καὶ μὴ ποιήσας ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι⁸⁸
οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἢ προσέρρηξεν⁸⁸
ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθέως ἔπεσε⁸⁹, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα
τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.”

7 ἘΠΕΙ ΔΕ¹ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ
εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοῦμ².
2 Ἐκατοντάρχου δέ τινος δούλος κακῶς ἔχων ἡμελλε
3 τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ
Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν

⁷⁸ ἐκβαλεῖν *transferunt* TTr *marg. ad fin. vers.* ⁷⁹ + πάλιν T[LTr].
⁸⁰ σταφυλὴν τρυγῶσιν TTr. * - αὐτοῦ T[Tr *marg.*]. ⁸¹ - ἄν-
θρωπος TTr[L]. ⁸² - θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ TTr[L]. ⁸³ - τοῦ
LTr. ⁸⁴ - τῆς LTr. ⁸⁵ τὸ στόμα αὐτοῦ λαλεῖ L. † πλημμύρης
TTr. ⁸⁶ προσέρρηξεν TTr. ⁸⁷ διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομεῖ(-ῆ- T)σθαι
αὐτήν TTr. ⁸⁸ οἰκοδομοῦντι L. ⁸⁹ εὐθέως συνέπεσεν TTr. ¹ Ἐπειδὴ
LTr (*non marg.*). ² Καφαρναοῦμ LTr.

Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
δούλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν 4
παρακάλουν* αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, “Ὅτι ἄξιός
ἐστὶν ᾧ παρέξει³ τοῦτο· ἀγαπᾶ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, 5
καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὑποκόδησεν ἡμῖν.” Ὁ δὲ 6
Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακ-
ρὰν ἀπέχοντος ὅπου τῆς οἰκίας, ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν⁴ ὁ
ἐκατοντάρχος φίλους⁴, λέγων αὐτῷ⁵, “Κύριε, μὴ σκύλ-
λου· οὐ γὰρ εἰμι ἱκανός⁵ ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου
εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἤξιωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· 7
ἀλλὰ εἶπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται⁶ ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ 8
ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων
ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι,
καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ
τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.” Ἀκούσας 9
δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ στραφεὶς
τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, “Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ
ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον.” Καὶ ὑπο- 10
στρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον⁷ εὑρον τὸν
ἀσθενούντα⁸ δούλον ὑγιαίνοντα.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῇ⁹ ἐξῆς, ἐπορεύετο** εἰς πόλιν κα- 11
λουμένην Ναῖν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ^{††} οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἱκανοί¹⁰, καὶ ὄχλος πολὺς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ 12
πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς¹¹,
υἱὸς μονογενῆς¹² τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα¹³.
καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανός¹⁴ σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν 13
αὐτήν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτῇ^{||}, καὶ εἶπεν
αὐτῇ, “Μὴ κλαῖε.” Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς 14
σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπε, “Νεα- 15
νίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.” Καὶ ἀνεκάθισεν¹⁵ ὁ νε- 15
κρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν¹⁶ αὐτὸν τῇ μητρὶ

* ἡρώτων T. ³ παρέξει LTr. † - ἀπὸ T. †† - πρὸς αὐτὸν T.
⁴ φίλους ὁ ἐκατοντάρχος [-τοντάρχης T] L *marg.* TTr. § - αὐτῷ T.
⁵ ἱκανός εἰμι L *marg.* TTr (*non marg.*). ⁶ ἰαθήτω TTr (*non marg.*).
⁷ εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες LTr. ⁸ - ἀσθενούντα LTr [Tr
marg.]. ⁹ τῷ L *marg.* Tr (*non marg.*). ** ἐπορεύθη TTr *marg.*
†† [αὐτῷ] Tr *marg.* ¹⁰ - ἱκανοὶ Tr[LTr *marg.*]. ¹¹ [τεθνη-
κώς] L. ¹² μονογενῆς υἱὸς L *marg.* TTr. ¹³ αὐτῇ χήρα B, - ἦν
BE[Tr *marg.*]. ¹⁴ + ἦν ET[Tr]. || αὐτήν T. ¹⁵ ἐκάθισεν L
marg. ¹⁶ ἀπέδωκεν L *marg.*

16 αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ φόβος ἅπαντας*, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, “Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται¹⁷ ἐν ἡμῖν,” καὶ “Ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐ-
17 τοῦ.” Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν¹⁸ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
18 ΚΑΙ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη¹⁹ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
19 πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης† ἐπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν²⁰, λέγων, “Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον‡ προσ-
20 δοκῶμεν;” Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον²¹, “Ἰωάννης† ὁ Βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον** προσδο-
21 κῶμεν;” Ἐν αὐτῇ²² δὲ²³ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν.
22 καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ²⁴ βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς²⁵ εἶπεν αὐτοῖς, “Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη¹⁹ ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι²⁶ τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται,† κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται,
23 πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν
24 μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.” Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου^δ, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου^δ, “Τί ἐξεληλύθατε²⁷ εἰς τὴν ἔρημον θεά-
25 σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε²⁷ ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ
26 ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε²⁷ ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ πε-
27 ρισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, ‘Ἰδοὺ, ἐγὼ²⁸ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσ-
28 θέν σου.’ Λέγω γὰρ^{||} ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς

* πάντας Tr. 17 ἠγέρθη LTr. 18 - ἐν T[LTr]. 19 Ἰωάννη T, Ἰωάνει Tr. † Ἰωάννης Tr. 20 κύριον L marg. TTr. ‡ ἕτερον Tr (non marg.). 21 εἶπαν LTr. ** ἕτερον Tr marg. 22 ἐκεῖνη I, marg. TTr. 23 - δὲ LTr[Tr marg.]. 24 - τὸ LTr. 25 - ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. 26 - ὅτι L[Tr]. †† +[καὶ] Tr marg. § Ἰωάννου Tr. 27 ἐξῆλθατε LTr. 28 - ἐγὼ LTr. || - γὰρ TTr.

γυναικῶν προφήτης²⁹ Ἰωάννου* τοῦ Βαπτιστοῦ³⁰ οὐδεὶς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστι.” Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ 29 οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου*. οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ 30 τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ’ αὐτοῦ. εἶπε δὲ ὁ Κύριος³¹, “Τίτι οὖν 31 ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίτι εἰσὶν ὁμοιοὶ; ὁμοιοὶ εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ 32 καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν³², Ἡυλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν†, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ἐλήλυθε γὰρ 33 Ἰωάννης‡ ὁ Βαπτιστὴς μῆτέ[§] ἄρτον ἐσθίων³³ μῆτέ³⁴ οἶνον πίνων³⁵, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. ἐλήλυθεν 34 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος³⁶ καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν 35 τέκνων αὐτῆς πάντων³⁷.”

Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ 36 μετ’ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν³⁸ τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη³⁹. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἣτις 37 ἦν⁴⁰ ἁμαρτωλός, ⁴¹ ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται⁴² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ 38 στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω⁴³ κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν⁴⁴, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε^{||}, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. ἰδὼν 39 δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, “Οὗτος, εἴ ἦν^{||} προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἢ γυνή, ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι.”

29 - προφήτης L[Tr]. * Ἰωάννου Tr. 30 - τοῦ Βαπτιστοῦ TTr. 31 - εἶπε δὲ ὁ Κύριος LTr. 32 λέγοντες TTr. † - ὑμῖν TTr. ‡ Ἰωάννης Tr. § μῆ T. 33 ἐσθων (ἐσθίων T) ἄρτον LTr. 34 μῆ T. 35 πίνων οἶνον LTr. 36 φίλος τελωνῶν LTr. 37 πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς LTr, αὐτῶν τέκνων αὐτῆς [πάντων] Tr marg. 38 τὸν οἶκον LTr. 39 κατεκλίθη LTr. 40 ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει L (non marg.) TTr. 41 + καὶ LTr. 42 κατάκειται LTr. 43 ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ LTr. 44 τοῖς δάκρυσιν transferunt LTr in locum ante ἤρξατο. || ἐξέμαξεν T. ¶ +[ὁ] Tr marg.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, “Σί-
 μων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν.” Ὁ δὲ φησι, “Διδάσκαλε,
 41 εἰπέ⁴⁵.” “Δύο χρεωφειλέται⁴⁶ ἦσαν δανειστῆ⁴⁷ τινι· ὁ
 εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντή-
 42 κοντα. μὴ ἐχόντων δὲ⁴⁸ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις
 ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν*, εἰπέ⁴⁹, πλείον αὐτὸν ἀγα-
 43 πῆσει⁵⁰.” Ἀποκριθεὶς δὲ⁵¹ ὁ** Σίμων εἶπεν, “Ὑπολαμ-
 βάνω ὅτι ᾧ τὸ πλείον ἐχαρίσατο.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,
 44 “Ὁρθῶς ἔκρινας.” Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα,
 τῷ Σίμωνι ἔφη, “Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα;
 εἰσηλθὼν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας
 μου⁵² οὐκ ἔδωκας. αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου
 τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς⁵³ αὐτῆς
 45 ἐξέμαξε. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ’ ἧς
 εἰσηλθὼν, οὐ διέλιπε† καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας⁵⁴.
 46 ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρω
 47 ἤλειψέ μου τοὺς πόδας⁵⁵. οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφέων-
 ται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς⁵⁶ αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολὺ·
 48 ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ.” Εἶπε δὲ αὐτῇ,
 49 “Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.” Καὶ ἤρξαντο οἱ
 συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, “Τίς οὗτός ἐστιν⁵⁷
 50 ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;” Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα,
 “Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.”
 8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ
 πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν
 2 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ
 γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμά-
 των πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη
 3 Μαγδαληνῆ, ἀφ’ ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ
 Ἰωάννα[†] γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σου-
 σάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ¹
 ἀπὸ² τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

⁴⁵ Διδάσκαλε εἰπέ, φησὶν TTr. ⁴⁶ χρεωφειλέται LTr. ⁴⁷ δα-
 νιστῆ T. ⁴⁸ —δὲ TTr[L]. * [αὐτῶν] Tr marg. ⁴⁹ —εἰπέ LTr.
⁵⁰ ἀγαπήσει αὐτόν LTr. ⁵¹ —δὲ TTr[L]. ** —ὁ T[Tr]. ⁵² μου
 ἐπὶ τοὺς πόδας T, μοι ἐπὶ πόδας Tr. ⁵³ —τῆς κεφαλῆς LTr. † διέ-
 λειπεν T. ⁵⁴ τοὺς πόδας μου L. ⁵⁵ τοὺς πόδας μου LTr. ⁵⁶ αὐτῇ
 αἱ ἁμαρτίαι L, αὐτῆς αἱ ἁμ. T. ⁵⁷ ἐστιν οὗτος L. † Ἰωάννα Tr.
 1 αὐτοῖς TTr. 2 ἐκ LTr.

Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν 4
 ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς,
 “Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ 5
 καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὁ* μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,
 καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατ-
 ἔφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν³ ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ 6
 φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον 7
 ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ ⁴συμφυεῖσαι αἱ
 ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ⁵ τὴν 8
 γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατοντα-
 πλασίονα.” Ταῦτα λέγων ἐφώνει, “Ὁ ἔχων ὦτα
 ἀκούειν ἀκουέτω.” Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ 9
 αὐτοῦ, λέγοντες⁶, “Τίς εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη*,” Ὁ δὲ 10
 εἶπεν, “Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασι-
 λείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα
 βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.
 Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος 11
 τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες[†], 12
 εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς
 καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ 13
 ἐπὶ τῆς πέτρας⁷, οἱ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχον-
 ται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς
 καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίσταν-
 ται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ 14
 ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλοῦτου καὶ
 ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι ⁴συμπνίγονται, καὶ οὐ
 τελεσφοροῦσι. τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν 15
 οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν
 λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

“Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκευεῖ, 16
 ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ’[‡] ἐπὶ λυχνίας ἐπιτί-
 θησιν⁸, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. οὐ 17
 γάρ ἐστι κρυπτόν, ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ
 ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται⁹ καὶ εἰς φανερόν ἔλθη.

* ὁ B. ³ κατέπεσεν TTr. ⁴ συν- T. ⁵ εἰς LTr. ⁶ —λέγοντες LTr.
 ** αὕτη εἶη ἡ παραβολὴ TTr marg. † ἀκούσαντες TTr (non marg.).
⁷ τὴν πέτραν T. ‡ ἀλλὰ Tr. ⁸ τίθησιν LTr. ⁹ μὴ γνωσθῆ LTr.

18 βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅς γὰρ ἂν¹⁰ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς ἂν¹¹ μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.”

19 Παρεγένοντο* δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ† καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ δια-
20 τὸν ὄχλον. καὶ ἀπηγγέλη¹² αὐτῷ, λεγόντων¹³· “Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε
21 θέλοντες.” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς¹⁴, “Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν¹⁵.”

22 Καὶ ἐγένετο¹⁶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.” καὶ
23 ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην¹⁷, καὶ συνεπλη-
24 ροῦντο, καὶ ἐκινδύνεον. προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, “Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα.” Ὁ δὲ ἐγερθεὶς¹⁸ ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
25 γαλήνη. εἶπε δὲ αὐτοῖς, “Ποῦ ἐστὶν¹⁹ ἡ πίστις ὑμῶν;” Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, “Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;”

26 ΚΑΙ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν²⁰,
27 ἧτις ἐστὶν ἀντιπέραν²¹ τῆς Γαλιλαίας. ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἄνθρωπος ἑκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε** δαιμόνια ἐκ χρόνων ἰκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο††, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν,
28 ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ²³ ἀνακράζας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε, “Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου;
29 δέομαί σου, μή με βασανίσῃς.” Παρήγγελλε²³ γὰρ τῷ

10 ἂν γὰρ TTr. 11 ἂν L. * Παρεγένετο TTr. † + αὐτοῦ T.
12 ἀπηγγέλη δὲ LTr. 13 - λεγόντων LTr. ‡ + ὅτι T. § θέλον-
τές σε Tr (non marg.). 14 αὐτοῖς L (non marg.). 15 - αὐτόν LTr.
16 Ἐγένετο δὲ LTr. 17 εἰς τὴν λίμνην ἀνέμου L marg. 18 διεγερ-
θεὶς TTr (non marg.). 19 - ἐστὶν LTr. 20 Γερασσηνῶν LTr, Γεργε-
σηνῶν T. 21 ἀντιπέρα LTr, ἀντίπερα T. || - αὐτῷ T[Tr]. ¶ τις ἄνθρωπος Tr marg. ** ἔχων TTr marg. ††, καὶ χρόνῳ ἰκανῶ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, TTr (non marg.). 22 - καὶ LTr. 23 Παρήγγειλε BTr marg.

πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις σννηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο* ἀλύσει καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων²⁴ τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ** τοῦ δαίμονος²⁵ εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπληρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων²⁶, “Τί σοι³⁰ ἐστὶν ὄνομα²⁷;” Ὁ δὲ εἶπε, “Λεγεών†.” ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν²⁸ εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλει²⁹ αὐτόν ἵνα³¹ μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ³² ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βοσκομένων³⁰ ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλου³¹ αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεῖ-
33 νους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ³³ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθεν³² εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες³⁴ τὸ γεγενημένον³³ ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες³⁵ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν³⁵ τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον³⁶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶρον³⁷ καθήμενον τὸν ἄνθρωπον³³ ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξελη-
λύθει‡, ἱματισμένον καὶ σωφρονούντα, παρά τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγγειλαν δὲ³⁶ αὐτοῖς καὶ³⁹ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς. καὶ ἠρώτησαν⁴⁰ αὐτόν ἅπαν τὸ πλήθος τῆς περιχώ-
37 ρου τῶν Γαδαρηνῶν⁴¹ ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ⁴² πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδέετο⁴³ δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξελη-
38 λύθει τὰ δαιμόνια⁴⁴, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς⁴⁵, λέγων, “Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν³⁹ σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι⁴⁶ ὁ Θεός.” Καὶ ἀγῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίη-
σεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

* ἐδεσμεῖτο TTr. 24 διαρρήσων LTr. ** ἀπὸ Tr marg. 25 δαι-
μονίου L (non marg.) TTr. 26 - λέγων L. 27 ὄνομα ἐστὶν LTr.
† Λεγεών TTr. 28 εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ LTr marg. 29 παρε-
κάλου LTr. 30 βοσκομένη L (non marg.) Tr marg. 31 παρε-
κάλεσαν LTr. 32 εἰσῆλθον LTr. 33 γεγονός LTr. 35 - ἀπελ-
θόντες LTr. 36 ἦλθαν Tr. 37 εἶραν Tr. 38 τὸν ἄνθρωπον
καθήμενον L marg. ‡ ἐξῆλθεν T. 39 - καὶ LTr. 40 ἠρώτησεν
LTr. 41 Γερασσηνῶν LTr, Γεργεσηνῶν T. 42 - τὸ LTr. 43 ἐδέετο
L, ἐδέετο Tr. 44 τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει L marg. Tr marg. 45 - ὁ
Ἰησοῦς TTr[L]. 46 σοὶ ἐποίησεν LTr.

40 ἜΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν* τῷ ὑποστρέψαι⁴⁷ τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.

41 Καὶ ἰδοῦ, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς⁴⁸ ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκειν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν⁴⁹ αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις εἰς ἰατροὺς⁵⁰ προσαναλώσασα ὄλον τὸν βίον⁵¹ οὐκ ἴσχυσεν ὑπ'⁵² οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὀπισθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, “Τίς ὁ ἀψάμενός μου;” Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ⁵³, “Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, “Ἦψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναμιν ἐξελθοῦσαν⁵⁴ ἀπ' ἐμοῦ.” Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ⁵⁵ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, “Θάρσει⁵⁶, θύγατερ⁵⁷, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.” Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεται τις παρὰ⁵⁸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ⁵⁹, “Ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ⁶⁰ σκύλλε τὸν διδάσκαλον.” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων⁶⁰, “Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευέ⁶¹, καὶ σωθήσεται.” Εἰσελθὼν⁶² δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφήκεν εἰσελθεῖν οὐδένα⁶³, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην⁶⁴, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς

* Ἐν δὲ Tr (non marg.).
⁴⁷ ὑποστρέφειν L marg. TTr marg.
⁴⁸ οὗτος L (non marg.) Tr (non marg.).
⁴⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι LTr marg.
⁵⁰ ἰατροῖς LTr, at ad ἰατροῖς usque ad βιον uncis includit Tr marg.
⁵¹ + αὐτῆς L.
⁵² ἀπ' LTr.
⁵³ σὺν αὐτῷ LTr, at καὶ οἱ σὺν αὐτῷ uncis includit Tr marg.
⁵⁴ ἐξελθούσαν TTr.
⁵⁵ - αὐτῷ LTr.
⁵⁶ - Θάρσει LTr.
⁵⁷ θυγάτηρ Tr.
⁵⁸ ἀπὸ L.
⁵⁹ - λέγων § - αὐτῷ TTr.
⁶⁰ - λέγων § - αὐτῷ TTr.
⁶¹ πιστευσον TTr (non marg.).
⁶² ἐλθὼν LTr.
⁶³ τινα σὺν αὐτῷ LTr.
⁶⁴ Ἰωάννην (Ἰωάνην Tr) καὶ Ἰάκωβον LTr.

καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, “Μὴ κλαίετε· οὐκ⁶⁵ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.” Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατῆσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων, “Ἡ παῖς ἐγείρου⁶⁷.” Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι⁶⁸ φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγει- λεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΣΥΓ*ΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ¹, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν· καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας². καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ράβδους³, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνά⁴ δύο χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται⁵ ὑμᾶς, ἐξερ- χόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε⁶, εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.” Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

Ἦκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης⁷ τὰ γινόμενα⁷ ὑπ' αὐτοῦ⁸ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων, “Ὅτι Ἰωάννης⁹ ἐγήγερται⁹ ἐκ νεκρῶν.” ὑπὸ τινων δέ, “Ὅτι Ἠλίας¹⁰ ἐφάνη.” ἄλλων δέ, “Ὅτι προφήτης εἰς¹¹ τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.” Καὶ εἶπεν¹² ὁ Ἡρώδης, “Ἰωάννην¹¹ ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ¹¹ ἀκούω τοιαῦτα;” Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγῆσαντο ἰο

⁶⁵ οὐ γὰρ L (non marg.) Tr.
⁶⁶ - ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ LTr.
⁶⁷ ἐγείρου LTr.
⁶⁸ δοθῆναι αὐτῇ Tr marg.
¹ - μαθητὰς αὐτοῦ TTr, [ἀποστόλους] Tr marg.
² - τοὺς ἀσθενοῦντας T, at τοὺς ἀσθενεῖς L[Tr].
³ ράβδον LTr.
⁴ [ἀνά] Tr.
⁵ δέχωνται LTr.
⁶ - καὶ Tr[L].
⁷ ἀποτινάσσετε TTr marg.
⁸ - ὑπ' αὐτοῦ TTr[L].
⁹ ἠγέρθη LTr.
¹⁰ Ἠλίας SE, Ἠλίας T.
¹¹ τις T, τις Tr.
¹² εἶπεν δὲ LTr.
¹³ - ὁ LTr.
¹¹ Ἰωάννην Tr.
¹¹ - ἐγὼ T[Tr].

αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης¹⁴

11 Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ καὶ δεξιόμενος¹⁵ αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας

12 ἰάτο. Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, “Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες¹⁶ εἰς τὰς κύκλας κώμας καὶ τοὺς* ἀγρούς καταλύσωσι, καὶ εὐρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν

13 ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.” Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, “Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν¹⁷.” Οἱ δὲ εἶπον¹⁸, “Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλείον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ δύο ἰχθύες¹⁹, εἰ μῆτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν

14 τοῦτον βρώματα.” Ἦσαν γάρ τῳ σέι ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, “Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας²⁰ ἀνὰ πενήκοντα.” Καὶ

15 ἐποίησαν οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν† ἅπαντας. Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασε,

17 καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι²¹ τῷ ὄχλῳ. καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισσεύσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

18 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας²², συνήσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς, λέγων, “Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι²³

19 εἶναι;” Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον²⁴, “Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν²⁵. ἄλλοι δέ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.” Εἶπε δὲ αὐτοῖς,

“Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος²⁶ εἶπε, “Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.” Ὁ δὲ ἐπιτι-

22 μῆσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδενὶ εἰπεῖν²⁷ τοῦτο, εἰπών,

“Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ

¹⁴ πόλιν καλουμένην TTr. ¹⁵ ἀποδεξιόμενος LTr. ¹⁶ πορευθέντες LTr. * - τοὺς T[Tr]. ¹⁷ φαγεῖν ὑμεῖς LTr marg. ¹⁸ εἶπαν LTr. † ἄρτοι πέντε T. ¹⁹ ἰχθύες δύο LTr. †† δὲ T. ²⁰ + [ῳσεῖ] LTr. † κατέκλιναν TTr. ²¹ παραθεῖναι TTr. ²² κατὰ μόνας LTr. ²³ οἱ ὄχλοι λέγουσιν TTr (non marg.). ²⁴ εἶπαν LTr. § Ἰωάννην T. ²⁵ Ἠλίαν SE, Ἠλείαν T. ²⁶ Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς TTr. ²⁷ λέγειν LTr.

ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι²⁸.”

Ἐλεγε δὲ πρὸς πάντας, “Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου²⁹ εἰσελθεῖν, ἀπαρνησάσθω³⁰ ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν³¹, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὅς γὰρ ἂν³² θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελείται ἄνθρωπος, κερδήσας³³ τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους³⁴, τούτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε³⁵ ἐστηκότων³⁶, οἳ οὐ μὴ γεύσονται³⁷ θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.”

Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσει ἡμέραι³⁸ ὀκτώ, καὶ³⁹ παραλαβὼν τὸν⁴⁰ Πέτρον καὶ Ἰωάννην* καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν⁴¹ αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς⁴² καὶ Ἠλίας⁴³. οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον⁴⁴ τὴν ἕξοδον αὐτοῦ, ἣν ἐμελλεῖ πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ⁴⁵ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον⁴⁶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτούς⁴⁷ ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, “Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ Μωσέ μίαν⁴⁸, καὶ μίαν Ἠλίας⁴⁹.” μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ³⁴

²⁸ ἀναστῆναι LTr marg. ²⁹ ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω LTr. ³⁰ - καθ' ἡμέραν L. ³¹ εἰς τὴν T. ³² [λόγους] Tr marg. ³³ αὐτοῦ TTr. ³⁴ ἐστώτων LTr (non marg.). ³⁵ γεύσονται LTr. ³⁶ [καὶ] L. ³⁷ - τὸν LTr. * Ἰωάννην Tr. ³⁸ Μωσῆς LTr. ³⁹ Ἠλ. SE, Ἠλεί. T. ⁴⁰ + [δὲ] L. † ἡμελλεν T. ⁴¹ εἶδαν T. ⁴² μίαν Μωσέ LTr.

ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν⁴⁴ αὐτούς· ἐφοβήθησαν
35 δὲ ἐν τῷ ἐκείνου εἰσελθεῖν⁴⁵ εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ
ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, “Οὗτός ἐστιν ὁ
36 υἱός μου ὁ ἀγαπητός⁴⁶. αὐτοῦ ἀκούετε.” Καὶ ἐν τῷ
γενέσθαι τὴν φωνήν, εὐρέθη ὁ⁴⁷ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ
αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν⁴⁸.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν* τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν
38 ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. Καὶ
ἰδοῦ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε⁴⁹, λέγων, “Δι-
δάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον⁵⁰ ἐπὶ τὸν υἱόν μου,
39 ὅτι μονογενὴς ἐστὶ μοι⁵¹. καὶ ἰδοῦ, πνεῦμα λαμβάνει
αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κρᾶζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις† ἀποχωρεῖ ἀπ’ αὐτοῦ, συντρί-
40 βον⁵² αὐτόν. καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου, ἵνα
41 ἐκβάλλωσιν⁵³ αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.” Ἀποκρι-
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, “ὦ γεγενηὰ ἀπιστος καὶ διεσ-
τραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι
42 ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου‡.” Ἐτι δὲ προσ-
ερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ
συνεσπάραξεν· ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν
43 αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες
ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμα-
ζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν⁵⁴ ὁ Ἰησοῦς⁵⁵, εἶπε
44 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, “Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα
ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
45 μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.” Οἱ δὲ
ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον
ἀπ’ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο
46 ἐρωτησαί⁵⁶ αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. Εἰσηλθε
δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τό, τίς ἂν εἴη μείζων

⁴⁴ ἐπεσκίαζεν L marg. TTr (non marg.). ⁴⁵ εἰσελθεῖν αὐτούς TTr (non marg.). ⁴⁶ ἐκλελεγμένος L marg. TTr. ⁴⁷ -ὁ LTr. ⁴⁸ ἐώρακαν TTr. * -ἐν T[Tr]. ⁴⁹ ἐβόησεν LTr. ⁵⁰ ἐπίβλεψαι T, ἐπιβλέψαι Tr. ⁵¹ μοι ἐστιν LTr. † μόγις Tr marg. ⁵² συντρίβον LTr. ⁵³ ἐκβάλλωσιν LTr. ‡ τὸν υἱόν σου ὧδε Tr marg. ⁵⁴ ἐποίηει LTr. ⁵⁵ -ὁ Ἰησοῦς TTr. ⁵⁶ ἐπερωτήσασιν L.

αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν* τὸν διαλογισμὸν τῆς⁴⁷
καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου†, ἔστησεν αὐτό
παρ’ ἑαυτῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Ὅς ἐὰν⁵⁷ δέξεται⁴⁸
τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται
καὶ ὃς ἐὰν‡ ἐμὲ δέξεται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά
με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος
ἔσται⁵⁸ μέγας.”

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ⁵⁹ Ἰωάννης^δ εἶπεν, “Ἐπιστάτα,⁴⁹
εἶδομέν τινα ἐπὶ† τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ⁶⁰
δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν⁶¹ αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
μεθ’ ἡμῶν.” Καὶ εἶπε⁶² πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, “Μὴ ὀ-
κλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ’ ἡμῶν⁶³, ὑπὲρ ἡμῶν⁶⁴
ἔστιν.”

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας⁵¹
τῆς ἀναλήψεως⁶⁴ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ⁶⁵ ἐστήριξε⁶⁶ τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. καὶ⁵²
ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πο-
ρευθέντες εἰσηλθόν εἰς κώμην** Σαμαρειτῶν⁶⁷, ὥστε⁶⁸
ἑτοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ⁵³
πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.
ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ† Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης^δ⁵⁴
εἶπον⁶⁹, “Κύριε, θέλεις εἰπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ⁷⁰
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἡλίας¹⁰
ἐποίησε⁷¹.” Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,⁵⁵
“Οὐκ οἴδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ⁵⁶
ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ
σῶσαι⁷².” Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

Ἐγένετο δὲ⁷³ πορευομένων αὐτῶν, ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέ⁵⁷
τις πρὸς αὐτόν, “Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν⁷⁴ ἀπέρ-
χη, κύριε⁷⁵.” Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Αἱ ἀλώ-⁵⁸
πекес φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

* εἰδὼς TTr marg. † παιδίον Tr. ⁵⁷ ἂν L. ‡ ἂν T. ⁵⁸ ἐστιν L (non marg.) TTr (non marg.). ⁵⁹ -ὁ LTr. § Ἰωάννης Tr. †† ἐν Tr marg. ⁶⁰ -τὰ LTr. ⁶¹ ἐκωλύομεν L marg. Tr marg. ⁶² εἶπεν δὲ L (non marg.) TTr. || -ὁ T. ⁶³ ὑμῶν LTr. ⁶⁴ ἀναλήψεως LTr. ⁶⁵ [αὐτοῦ] LTr. ⁶⁶ ἐστήριξεν TTr. ** πόλιον T. ⁶⁷ Σαμαρειτῶν T. ⁶⁸ ὡς L marg. † -αὐτοῦ T[Tr]. ⁶⁹ εἶπαν TTr. ⁷⁰ ἐκ L. ⁷¹ -ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησε TTr[Tr marg.]. ⁷² Omittunt LTr ab καὶ εἶπεν v. 55 usque ad σῶσαι v. 56. ⁷³ καὶ TTr. ⁷⁴ ἐὰν LTr. ⁷⁵ -κύριε LTr.

κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει
59 ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.” Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον,
“Ἀκολουθεῖ μοι.” Ὁ δὲ εἶπε, “Κύριε*, ἐπίτρεψόν
60 μοι ἀπελθόντι πρῶτον⁷⁶ θάψαι τὸν πατέρα μου.” Εἶπε
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς⁷⁷, “Ἀφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν
61 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.” Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, “Ἀκο-
λουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπο-
62 τάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.” Εἶπε δὲ πρὸς
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς⁷⁸, “Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν⁷⁹ τὴν χεῖρα
αὐτοῦ† ἐπ’ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐ-
θετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν⁸⁰ τοῦ Θεοῦ.”

10 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος κατ’ ἐτέρους
ἐβδομήκοντα¹, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ
προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
2 ἔμελλεν² αὐτὸς ἔρχεσθαι³. Ἐλεγεν οὖν⁴ πρὸς αὐτούς,
“Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεή-
θητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ
3 ἐργάτας⁵ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Ὑπάγετε· ἰδοὺ,
4 ἐγὼ⁶ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ
βαστάζετε βαλάντιον⁷, μὴ πήραν, μηδὲ⁸ ὑποδήματα·
5 καὶ¹¹ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Εἰς ἣν δ’
ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε⁹, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ
6 οἴκῳ τούτῳ. καὶ ἐὰν μὲν⁹ ἦ ἐκεῖ¹⁰ υἱὸς εἰρήνης,
ἐπαναπαύσεται¹¹ ἐπ’ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μῆγε,
7 ἐφ’ ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε,
ἐσθιόντες¹² καὶ πίνοντες τὰ παρ’ αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ
ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι¹³. μὴ μεταβαίνετε
8 ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν δ’¹⁴ ἂν πόλιν εἰσέρ-
χησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα
9 ὑμῖν, καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ

* — Κύριε T[Tr marg.]. ⁷⁶ πρῶτον ἀπελθεῖν L, πρῶτον ἀπελθόντι TTr. ⁷⁷ — ὁ Ἰησοῦς TTr[L]. ⁷⁸ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν LTr, at [πρὸς αὐτόν] ὁ Ἰησοῦς Tr marg. ⁷⁹ ἐπιβάλλον L. † [αὐτοῦ] Tr. ⁸⁰ τῇ βασιλείᾳ LTr. † [καὶ] Tr. ¹ + [δύο] L. ² ἔμελλεν LTr. ³ εἰσέρχεσθαι L marg. ⁴ δὲ LTr. ⁵ ἐκβάλλῃ ἐργάτας L, ἐργάτας ἐκβάλλῃ TTr (non marg.). ⁶ — ἐγὼ LTr. ⁷ βαλάντιον LTr. § μὴ TTr (non marg.). || — καὶ T. ⁸ εἰσέληθε οἰκίαν TTr, at οἰκίαν εἰσέληθε L. ⁹ — μὲν LTr. ¹⁰ ἐκεῖ ἢ L marg. Tr marg. ¹¹ + ὁ BE. ¶ ἐπαναπαύσεται T. ¹² ἐσθοντες LTr. ¹³ — ἐστι LTr. ¹⁴ — δ’ LTr.

λέγετε αὐτοῖς, Ἥγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ. εἰς ἣν δ’ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε¹⁵, καὶ μὴ δέχων- 10
ται ὑμᾶς, ἐξεληθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἶπατε,
Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πό- 11
λεως ὑμῶν¹⁶ ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώ-
σκετε, ὅτι ἡγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς¹⁷ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
λέγω δὲ¹⁸ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 12
ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι, 13
Χωραζίν¹⁹, οὐαί σοι, Βηθσαιῖδά²⁰. ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ
Σιδῶνι ἐγένοντο²¹ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,
πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι²² μετενόη-
σαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν 14
τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καπερναοὺμ²³, ἡ²⁴ ἕως τοῦ²⁵ 15
οὐρανοῦ ὑψωθείσα²⁴, ἕως²⁶ ἄδου καταβιβασθήσῃ*. Ὁ 16
ἀκούων ὑμῶν²⁷ ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ
ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά
με.” Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα²⁸ μετὰ χαρᾶς, 17
λέγοντες, “Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται
ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.” Εἶπε δὲ αὐτοῖς, “Ἐθεώ- 18
ρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
σόντα. ἰδοὺ, δίδωμι²⁹ ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν 19
ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύ-
ναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς¹ οὐ μὴ ἀδικήσῃ³⁰.
πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίrete, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν 20
ὑποτάσσεται· χαίrete δὲ μᾶλλον³¹ ὅτι τὰ ὀνόματα
ὑμῶν ἐγράφη³² ἐν τοῖς οὐρανοῖς.” Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ 21
ἠγαλλίασατο¹ τῷ πνεύματι³³ ὁ Ἰησοῦς³⁴, καὶ εἶπεν,
“Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ
καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πα-

¹⁵ εἰσέληθε LTr. ¹⁶ + εἰς τοὺς πόδας LTr. ¹⁷ — ἐφ’ ὑμᾶς LTr. ¹⁸ — δὲ Tr[L]. ¹⁹ Χωραζίν E, Χωραζείν TTr. ²⁰ Βηθσαιῖδά L marg. Tr marg. ²¹ ἐγενήθησαν LTr. ²² καθήμενοι LTr. ²³ Κα-
περναοὺμ LTr. ²⁴ μὴ et ὑψώθησῃ; L (non marg.) TTr (non
marg.). ²⁵ — τοῦ LTr. ²⁶ + τοῦ Tr. * καταβίση Tr marg.
²⁷ ὑμῶν ἀκούων L marg. ²⁸ + [δύο] L. ²⁹ δέδωκα L marg. TTr.
† ἡμᾶς T errore. ³⁰ ἀδικήσει BELTr. ³¹ — μᾶλλον LTr.
³² ἐγ(έν- T) γέγραπται TTr. † + ἐν T. ³³ + τῷ ἀγίῳ LTr. ³⁴ — ὁ
Ἰησοῦς LTr.

τήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία³⁵ ἐμπροσθέν σου.”
 22 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε³⁶, “ Πάντα πα-
 ρεδόθη μοι³⁷ ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώ-
 σκει τίς ἐστὶν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ
 πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν³⁸ βούληται ὁ υἱὸς
 23 ἀποκαλύψαι.” Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς
 κατ’ ἰδίαν εἶπε, “ Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέπον-
 24 τες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προ-
 φητῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε,
 καὶ οὐκ εἶδον³⁹. καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ
 ἤκουσαν.”
 25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν,
 καὶ* λέγων, “ Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον
 26 κληρονομήσω;” Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, “ Ἐν τῷ
 27 νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;” Ὁ δὲ ἀπο-
 κριθεὶς εἶπεν, “ Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ
 ὅλης τῆς† καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος⁴⁰ σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δια-
 νοίας⁴¹ σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.”
 28 Εἶπε δὲ αὐτῷ, “ Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ,
 29 καὶ ζήσῃ.” Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν⁴² ἑαυτὸν εἶπε πρὸς
 30 τὸν Ἰησοῦν, “ Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;” Ὑπολα-
 βῶν δὲ† ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, “ Ἀνθρωπός τις κατέβαινεν
 ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ⁴³, καὶ λησταῖς περιέ-
 πεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, καὶ πληγὰς ἐπιθέν-
 31 τες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα⁴⁴. κατὰ
 συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ,
 32 καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευί-
 τῆς⁴⁵, γενόμενος‡ κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν⁴⁶
 33 ἀντιπαρῆλθε⁴⁷. Σαμαρείτης^δ δὲ τις ὁδεύων ἦλθε κατ’
 34 αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτόν⁴⁸ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελ-

³⁵ εὐδοκία ἐγένετο LTr. ³⁶ — Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε
 BTr. ³⁷ μοι παρεδόθη LTr. ³⁸ ἂν LTr. ³⁹ ἰδαν T, εἶδαν Tr.
 * — καὶ T[Tr]. † [τῆς] Tr. ⁴⁰ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ
 ἰσχύϊ L (non marg.) TTr. ⁴¹ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ LTr. ⁴² δικαιο-
 σαι LTr. †† — δὲ T. ⁴³ Ἱερειχώ T ⁴⁴ — τυγχάνοντα LTr.
⁴⁵ Λευιτῆς TTr. † — γενόμενος Tr. ⁴⁶ + αὐτὸν L. ⁴⁷ ἀντιπαρ-
 ῆλθεν SBE. § Σαμαρείτης T. ⁴⁸ — αὐτόν T[LTr].

θὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον
 καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ⁴⁹ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος,
 ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον*, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.
 καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν⁵⁰, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια 35
 ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ†, καὶ εἶπεν αὐτῷ⁵¹, Ἐπιμελήθητι
 αὐτοῦ· καὶ ὃ τι ἂν προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ
 ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν⁵² τούτων 36
 τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον⁵³ γεγονέναι τοῦ ἐμπε-
 σόντος εἰς τοὺς ληστὰς;” Ὁ δὲ εἶπεν, “ Ὁ ποιήσας 37
 τὸ ἔλεος μετ’ αὐτοῦ.” Εἶπεν οὖν⁵⁴ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
 “ Πορεύου, καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.”

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν† τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ⁵⁵ 38
 αὐτὸς εἰσηλθεν εἰς κώμην τινά· γυνή δὲ τις ὀνόματι
 Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν αὐτῆς[¶]. καὶ 39
 τῆδε ἦν ἀδελφή καλουμένη Μαρία^{**}, ἣ καὶ παρακαθί-
 σασα⁵⁶ παρὰ⁵⁷ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ⁵⁸ ἤκουε τὸν
 λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν 40
 διακονίαν· ἐπιστάσα δὲ εἶπε, “ Κύριε, οὐ μέλει σοι
 ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε⁵⁹ διακονεῖν;
 εἰπέ⁶⁰ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.” Ἀποκρι- 41
 θείς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς⁶¹, “ Μάρθα, Μάρθα,
 μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ⁶² περὶ πολλά· ἐνὸς δὲ ἐστι 42
 χρεια· Μαρία δὲ[¶] τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις
 οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ’⁶³ αὐτῆς.”

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσ- 11
 ευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
 αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, “ Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύ-
 χεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης¹ ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς
 αὐτοῦ.” Εἶπε δὲ αὐτοῖς, “ Ὅταν προσεύχησθε†, λέ- 2
 γετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς², ἁγιασθήτω τὸ
 ὄνομά σου· ἐλθέτω³ ἡ βασιλεία σου· γεννηθήτω τὸ

⁴⁹ καὶ ἐπιβιβάσας L. * πανδοκίον T. ⁵⁰ — ἐξελθὼν LTr. † παν-
 δοκεῖ T. ⁵¹ — αὐτῷ TTr[L]. ⁵² — οὖν T[LTr]. ⁵³ πλησίον δοκεῖ σοι
 TTr. ⁵⁴ δὲ LTr. † Ἐν δὲ Tr (non marg.). ⁵⁵ [καὶ] LTr
 § τὴν οἰκίαν TTr marg. || — αὐτῆς T[Tr]. ** Μαριάμ T.
⁵⁶ παρακαθεσθεῖσα TTr. ⁵⁷ πρὸς L marg. TTr. ⁵⁸ κυρίου L (non
 marg.) TTr (non marg.) ⁵⁹ κατέλειπεν Tr. ⁶⁰ εἶπὸν TTr marg.
⁶¹ κύριος L marg. TTr marg. ⁶² θυρβάξῃ LTr. ¶ γὰρ TTr marg.
⁶³ — ἀπ’ T[LTr]. ¹ Ἰωάννης Tr. †† προσεύχεσθε Tr marg.
² — ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς TTr. ³ ἐλθάτω TTr.

3 θέλημά σου⁴, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς⁵. τὸν
 ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέ-
 4 ραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ
 αὐτοὶ ἀφίεμεν⁶ παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγ-
 κης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ
 5 πονηροῦ⁷.” Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει
 φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
 6 εἶπῃ⁸ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ
 φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω
 7 ὃ παραθήσω αὐτῷ· κακείνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπη,
 Μὴ μοι κόπους παρέχε· ἡδὴ ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ
 τὰ παῖδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ
 8 δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ
 οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον*,
 διὰ γε τὴν ἀναίδειαν† αὐτοῦ, ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ
 9 ὅσων χρήζει. Καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθή-
 σεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοι-
 10 γήσεται⁹ ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ
 11 ζητῶν εὐρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται¹⁰. τίνα
 δε¹¹ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
 ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ¹² καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
 12 ἐπιδώσει αὐτῷ¹³; ἢ καὶ ἐὰν[†] αἰτήσῃ¹⁴ ὄνον, μὴ^{††} ἐπιδώ-
 13 σῃ αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχον-
 τες οἴδατε ἀγαθὰ δόματα¹⁵ δίδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
 πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ¹⁶ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει Πνεῦμα
 “Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;”

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν^δ κωφόν·
 ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος¹⁷, ἐλάλησεν ὁ
 15 κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν
 εἶπον¹⁸, “Ἐν Βεελζεβούλ¹⁹ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
 16 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.” Ἐτεροὶ δὲ πειράζοντες ση-

⁴ —γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου TTr.

γῆς TTr[L], —τῆς L.

ἀπὸ τοῦ πονηροῦ TTr.

διάν T.

11 + ἐξ LTTTr.

ἐπιδώσει L marg. TTr.

Tr marg.

Tr, omittit Tr marg.

Tr.

⁶ ἀφίεμεν LTTTr.

⁸ εἶπε L.

⁹ ἀνοιχθήσεται T.

¹² ἢ LTTTr, at [ἄρτον... ἢ καὶ] Tr marg.

¹⁴ αἰτήσῃ ETTTr

¹⁵ δόματα ἀγαθὰ LTTTr.

¹⁷ ἐκβληθέντος LTr marg.

⁵ —ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς

⁷ —ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς

* φίλον αὐτοῦ TTr.

† ἀναι-

† —ἐὰν TTr.

¹³ αὐτῷ

† [καὶ αὐτὸ

18 εἶπαν

μείον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ²⁰. Αὐτὸς δὲ ἰ73
 εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα²¹ εἶπεν αὐτοῖς, “Πᾶσα
 βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα* ἐρημοῦται· καὶ
 οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει· εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' 18
 ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐ-
 τοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ
 δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ 19
 δαιμόνια, οἱ²² υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ
 τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ²³ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ 20
 Θεοῦ[†] ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὄταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος 21
 φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ
 ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ ὁ²⁴ ἰσχυρότερος αὐτοῦ 22
 ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει,
 ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ σκῦλα²⁵ αὐτοῦ διαδίδωσιν.
 ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων 23
 μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Ὄταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα 24
 ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν
 τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὐρίσκον²⁶ λέγει,
 “Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ 25
 ἐλθὼν εὐρίσκει²⁷ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. τότε 26
 πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα
 πονηρότερα ἑαυτοῦ²⁸, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ·
 καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα
 τῶν πρώτων.”

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά 27
 τις γυνὴ φωνὴν³⁰ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, “Μακαρία
 ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλα-
 28 σασ.” Αὐτὸς δὲ εἶπε, “Μενοῦνγε[‡] μακάριοι οἱ ἀκού-
 οντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν³¹.”
 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέγειν, “Ἡ 29
 γενεὰ αὕτη³² πονηρὰ ἐστὶ· σημεῖον ἐπιζητεῖ³³, καὶ

²⁰ ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ LTTTr.

²¹ τὰ διανοήματα αὐτῶν L.

* διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν T.

²² —οἱ L.

²³ αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται ὑμῶν T.

† + [ἐγὼ] Tr.

²⁴ —ὁ LTTTr.

²⁵ σκῦλα BLT.

²⁶ + [τότε] LTr

²⁷ + [σχολάζοντα] Tr marg.

²⁸ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα

ἑαυτοῦ ἑπτὰ TTr.

³⁰ φωνὴν γυνὴ LT.

† —γε TTr.

³¹ —αὐτόν

LTTTr.

³² + γενεὰ LTTTr.

³³ ζητεῖ TTr.

σημείον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
 30 τοῦ προφήτου³⁴. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον
 τοῖς Νινευίταις³⁵, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 31 που τῇ γενεᾷ ταύτῃ. Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται
 ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης,
 καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων
 τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος³⁶, καὶ ἰδοῦ,
 32 πλείον Σολομῶντος³⁶ ὦδε. ἄνδρες Νινευί³⁷ ἀναστή-
 σονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
 κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
 Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοῦ, πλείον Ἰωνᾶ ὦδε.
 33 “Οὐδεὶς δὲ* λύχνον ἄψας εἰς κρυπτόν³⁸ τίθησιν,
 οὐδὲ ὑπὸ τὸν μῶδιον, ἀλλ’³⁹ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ
 34 εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος⁴⁰ βλέπωσιν. ὁ λύχνος τοῦ
 σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός⁴¹. ὅταν οὖν⁴² ὁ ὀφθαλ-
 μός σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ⁴³ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν
 ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτει-
 35 νόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.
 36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι
 μέρος⁴⁴ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ
 λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.”
 37 Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι⁴⁵, ἠρώτα⁴⁶ αὐτὸν Φαρισαῖός
 38 τις⁴⁷ ὅπως ἀριστήσῃ παρ’ αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπε-
 39 σεν. ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον
 40 ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς
 αὐτόν, “Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ πο-
 τηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν
 40 ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες, οὐχ ὁ
 41 ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν⁴⁸ ἐποίησε; πλὴν τὰ
 ἐνόητα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοῦ, πάντα καθαρὰ
 42 ὑμῖν ἐστίν. ἀλλ’⁴⁹ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι
 ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν

³⁴ — τοῦ προφήτου LTr. ³⁵ τοῖς Νινευί(-εἰ- T)ταις σημεῖον TTr.
³⁶ Σολομῶντος LTr. ³⁷ Νινευίται LTr, Νινευίται T. * — δὲ TTr.
³⁸ κρυπτήν BLTr. ³⁹ ἀλλὰ BE. ⁴⁰ φῶς LTr (non marg.).
⁴¹ + σου LTr. ⁴² — οὖν LTr. ⁴³ — καὶ L. ⁴⁴ μέρος τι LTr.
⁴⁵ + αὐτὸν L. ⁴⁶ ἐρωτᾶ LT, ἐρώτα Tr. ⁴⁷ — τις TTr. ⁴⁸ ἔσωθεν
καὶ τὸ ἔξωθεν L marg. Tr marg. ⁴⁹ ἀλλὰ T.

λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην
 τοῦ Θεοῦ· ταῦτα⁵⁰ ἔδει⁵¹ ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέ-
 ναι⁵². οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπάτε τὴν 43
 πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσ-
 πασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς⁵³. οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς 44
 καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί⁵⁴, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ
 ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ⁵⁵ περιπατοῦντες ἐπάνω
 οὐκ οἶδασιν.” Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει 45
 αὐτῷ, “Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.”
 Ὁ δὲ εἶπε, “Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτί- 46
 ζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ
 ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορ-
 τίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν 47
 προφητῶν, οἱ δὲ* πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.
 ἄρα μαρτυρεῖτε⁵⁶ καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν 48
 πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς,
 ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα⁵⁷. διὰ τοῦτο 49
 καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτούς
 προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτε-
 νοῦσι καὶ ἐκ† διώξουσιν· ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάν- 50
 των τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυννόμενον⁵⁸ ἀπὸ καταβολῆς
 κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ἀπὸ τοῦ⁵⁹ αἵματος 51
 Ἀβελ ἕως τοῦ⁵⁹ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου
 μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω
 ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ 52
 ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώ-
 σεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε⁶⁰, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
 ἐκωλύσατε.” Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς⁶¹, 53
 ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνε- 54
 χεῖν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ἐνε-
 δρεύοντες αὐτόν†, καὶ⁶² ζητοῦντες⁶³ θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ
 στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ⁶⁴.

⁵⁰ + δὲ Tr[L]. ⁵¹ δεῖ L marg. ⁵² παρῆναι LTr. ⁵³ + [καὶ τὰς
πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις] L. ⁵⁴ — γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι
ὑποκριταί TTr[L]. ⁵⁵ — οἱ L[Tr marg.]. * καὶ οἱ T. ⁵⁶ μάρτυρες
ἐστε TTr. ⁵⁷ — αὐτῶν τὰ μνημεῖα TTr[LTr marg.]. † διώξουσιν
[Tr]Tr marg. ⁵⁸ ἐκχυννόμενον LTr marg., ἐκκεχυμένον Tr.
⁵⁹ — τοῦ LTr. ⁶⁰ εἰσήλθατε LTr. ⁶¹ Κἀκεῖθεν ἐξεληθόντος αὐτοῦ
TTr (non marg.). † — αὐτόν T. ⁶² — καὶ LTr. ⁶³ — ζητοῦντες
T[Tr]. ⁶⁴ — ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ T[Tr].

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον*, “Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων†, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις. 2 οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κη- 4 ρυχήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων¹ τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσώτερόν² τι 5 ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν ἔχοντα³ ἔμβρα- 6 λεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται⁴ ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον 7 τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν⁵ φοβεῖσθε· πολλῶν 8 στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ[†] ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν 9 τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον⁶ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν 10 ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 ὅταν δὲ προσφέρωσιν⁷ ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε⁸ πῶς ἢ τί⁹ 12 ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἶπητε· τὸ γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.”

13 Εἶπε δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου||, “Διδάσκαλε, εἶπε τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονο- 14 μίαν.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, “Ἀνθρωπε, τίς με κατέ-

* , Πρῶτον BE. † τῶν Φαρισαίων post ὑπόκρισις ponit Tr marg.
¹ ἀποκτεινόντων LTr. ² περισσόν LTr marg. ³ ἔχοντα ἐξουσίαν LTr. ⁴ πωλοῦνται TTr (non marg.). ⁵ - οὖν TTr [L]. † ὁμολογήσει Tr marg. ⁶ ἔμπροσθεν L. ⁷ εἰσφέρωσιν TTr, φέρωσιν Tr marg. ⁸ μεριμνήσητε L marg. TTr (non marg.). ⁹ - ἢ τί [Tr] Tr marg. || ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ TTr marg.

στησε δικαστὴν⁹ ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;” Εἶπε δὲ πρὸς 15 αὐτούς, “Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς¹⁰ πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ¹¹.” Εἶπε δὲ παρα- 16 βολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, “Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν¹² ἡ χώρα· καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, 17 λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου 18 τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά¹³ μου* καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, καὶ 19 ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός¹⁴, Ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν 20 ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν† ἀπὸ σου· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τί νί ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ[‡], καὶ μὴ εἰς 21 Θεὸν πλουτῶν.”

Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ¹⁵, “Διὰ τοῦτο 22 ὑμῖν λέγω[§], μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν¹⁶, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι¹⁷, τί ἐνδύσησθε. ἡ¹⁸ ψυχὴ πλείον 23 ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κα- 24 τανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ¹⁹ σπείρουσιν, οὐδέ²⁰ θερίζουσιν· οἷς οὐκ ἔστι ταμείον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέ- 25 ρετε τῶν πετεινῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύ- 26 νηται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ²¹ πῆχυν ἓνα²²; εἰ οὖν οὐτε²⁴ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν 26 μεριμνᾶτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ 27 κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει²⁵. λέγω δὲ ὑμῖν²⁶, οὐδὲ Σολομῶν²⁷ ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα²⁸, καὶ αὐριον 28

⁹ κριτὴν LTr. ¹⁰ πάσης LTr. ¹¹ αὐτῷ L (non marg.) TTr. ¹² εὐφόρησεν L. ¹³ τὰ γενήματα BE, at τὸν σίτον Tr (non marg.). * - μου Tr (non marg.). ¹⁴ κύριος L marg. † αἰτοῦσιν Tr. ‡ αὐτῷ T. ¹⁵ [αὐτοῦ] L. § λέγω ὑμῖν Tr (non marg.). ¹⁶ - ὑμῶν LTr. ¹⁷ + [ὑμῶν] L. ¹⁸ + γὰρ [L] Tr. ¹⁹ οὐτε T. ²⁰ οὐτε TTr marg. ²¹ ἐπὶ τὴν ἡλικίαν προσθεῖναι Tr marg. ²² - ἓνα T [Tr] Tr marg. ²⁴ οὐδέ LTr. ²⁵ οὐτε νήθει οὐτε ὑφαίνει T, at [αὐξάνει] tantum Tr marg. ²⁶ + [ὅτι] L. ²⁷ Σολομῶν SBEL. ²⁸ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον TTr marg., at τὸν χόρτον σήμερον ἐν ἀγρῷ ὄντα LTr.

εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι.²⁹
 29 πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ
 ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ³⁰ τί πίνητε· καὶ μὴ μετεωρί-
 30 ζεσθε. ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπι-
 ζητεῖ³¹. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων.
 31 πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ³², καὶ ταῦτα
 32 πάντα³³ προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν
 ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν
 33 τὴν βασιλείαν. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν,
 καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια³⁴
 μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐ-
 ρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς δια-
 34 φθείρει· ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ
 35 ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες³⁵
 36 περιεζωσμένοι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς
 ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν,
 πότε ἀναλύσει³⁶ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ
 37 κρούσαντος, εὐθέως ἀνοιξῶσιν αὐτῷ. μακάριοι οἱ
 δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος* εὐρήσει κρηγο-
 ροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνα-
 38 κλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. καὶ
 ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ** ἐν τῇ τρίτῃ
 φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὖρη οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ
 39 δοῦλοι³⁷ ἐκεῖνοί. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ
 οἰκοδεσπότης ποία ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγό-
 ρησεν ἂν, καὶ† οὐκ ἂν³⁸ ἀφῆκε διορυγῆναι³⁹ τὸν οἶκον
 40 αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς οὖν⁴⁰ γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἢ ὥρα
 41 οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.” Εἶπε δὲ
 αὐτῷ⁴¹ ὁ Πέτρος, “Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν
 42 ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;” Εἶπε δὲ⁴² ὁ Κύ-
 ριος, “Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ⁴² φρόνι-
 μος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐ-

²⁹ ἀμφιάζει L, ἀμφιέζει TTr. ³⁰ καὶ TTr. ³¹ ἐπιζητοῦσιν TTr.
³² αὐτοῦ L (non marg.) TTr. ³³ — πάντα TTr[L]. ³⁴ βαλάντια LTTTr.
³⁵ αἱ ὀσφύες ὑμῶν L. ³⁶ ἀναλύση LTTTr. * ὁ κύριος ἐλθὼν Tr marg.
 ** κὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ κὰν TTr, at καὶ ἐὰν [ἔλθῃ] ἐν τῇ δευτέρᾳ [φυλα-
 κῇ] καὶ Tr marg. ³⁷ — οἱ δοῦλοι T[Tr]. † — ἐκεῖνοι T. ‡ — ἐγρη-
 γόρησεν ἂν, καὶ T[Tr marg.]. ³⁸ — ἂν Tr (non marg.). ³⁹ διορυχ-
 θῆναι TTr marg. ⁴⁰ — οὖν LTTTr. ⁴¹ — αὐτῷ LTTTr. § Καὶ εἶπεν
 TTr (non marg.). ⁴² ὁ L (non marg.) TTr.

τοῦ, τοῦ⁴³ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ* σιτομέτριον; μακάριος 43
 ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει
 ποιοῦντα οὕτως. ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι 44
 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ⁴⁴ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ 45
 εἶπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ
 κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖ-
 δας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ με-
 θύσκεσθαι· ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 46
 ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ᾧρα ἣ οὐ γινώσκει·
 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
 ἀπίστων θήσει. Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ 47
 θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ⁴⁵, καὶ μὴ ἐτοιμάσας μηδέ†
 ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλὰς·
 ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται 48
 ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται
 παρ’ αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον
 αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς⁴⁶ τὴν γῆν, 49
 καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνῆφθῃ; βάπτισμα δὲ ἔχω βαπ- 50
 τισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ⁴⁷ τελεσθῆ; δο- 51
 κείτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ;
 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἡ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ 52
 ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐνὶ⁴⁸ διαμερισμένοι,
 τρεῖς ἐπὶ δυσί, καὶ δύο ἐπὶ τρισί. διαμερισθήσεται⁴⁹ 53
 πατὴρ ἐφ’⁵⁰ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ
 θυγατρὶ⁵¹, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρὶ⁵². πενθερὰ ἐπὶ τὴν
 νύμφην αὐτῆς†, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς §.”

Ἐλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, “Ὅταν ἴδητε τὴν⁵³ νε- 54
 φέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ^{||} δυσμῶν, εὐθέως λέγετε,⁵⁴
 Ὁμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτω. καὶ ὅταν νότον 55
 πνέοντα, λέγετε, Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται.
 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ** 56
 οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δο-
 κимάζετε†; τί δὲ καὶ ἀφ’ ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δί- 57

⁴³ — τοῦ L[Tr]. * — τὸ Tr[Tr marg.]. ⁴⁴ αὐτῷ L marg. Tr marg.
⁴⁵ αὐτοῦ LTTTr. † ἢ T, at [ἢ ποιήσας] Tr marg. ⁴⁶ ἐπὶ LTTTr.
⁴⁷ ὅτου LTTTr. ⁴⁸ ἐνὶ οἴκῳ L (non marg.) TTr (non marg.). ⁴⁹ Jun-
 gumt LTTTr τρισὶν διαμερισθήσονται. ⁵⁰ ἐπὶ TTr. ⁵¹ θυγατέρα LTTTr.
⁵² τὴν μητέρα L(-τὴν T)Tr. ‡ — αὐτῆς T. § — αὐτῆς TTr.
⁵³ — τὴν LTTTr. || ἐπὶ TTr marg. ⁵⁴ + ὅτι TTr[L]. ** τοῦ οὐρα-
 νοῦ καὶ τῆς γῆς Tr marg. †† οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν Tr (non marg.).

58 καιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ⁵⁵ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε
59 βάλλη⁵⁶ εἰς φυλακὴν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ* καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.”

13 ΠΑΡΗΣΑΝ δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλά-
2 τοῦ ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς¹ εἶπεν αὐτοῖς, “Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγέν-
3 νοντο, ὅτι τοιαῦτα[†] πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε², πάντες ὡσαύτως³ ἀπολείσθε.
4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι οὗτοι⁵ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας⁶ ἀνθρώπους
5 τοὺς κατοικοῦντας ἐν^δ Ἱερουσαλήμ; οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε⁷, πάντες ὁμοίως⁸ ἀπολείσθε.”
6 Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· “Συκῆν εἶχε τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην⁹. καὶ ἦλθε καρπὸν
7 ζητῶν¹⁰ ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη^{||} ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὗρίσκω· ἔκκοψον¹¹ αὐτήν·
8 ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως
9 ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κοπρίαν¹². κὰν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον^{**} ἔκκόψεις αὐτήν.”

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν[†] τοῖς
11 σάββασιν· καὶ ἰδού, γυνὴ ἦν¹³ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ¹⁴ ὀκτώ, καὶ ἦν συγ^{††}κύπτουσα, καὶ

⁵⁵ παραδώσει LTTTr. ⁵⁶ βαλεῖ LTTTr. * — οὐ TTr. † Πειλάτος T. ¹ — ὁ Ἰησοῦς TTr [LTr marg.]. ‡ ταῦτα TTr (non marg.).
² μετανοήσητε L (non marg.) Tr (non marg.). ³ ὁμοίως LTTTr.
⁴ — καὶ T [LTr]. ⁵ αὐτοὶ LTTTr. ⁶ + τοὺς LTTTr. § — ἐν Tr.
⁷ μετανοήσητε LTTTr. ⁸ ὡσαύτως TTr (non marg.). ⁹ πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ LTTTr. ¹⁰ ζητῶν καρπὸν LTTTr. || + ἀφ' οὐ TTr.
¹¹ + οὖν L. ¹² κόπρια ELTTTr. ** εἰς τὸ μέλλον (Tr) εἰ δὲ μή γε TTr (non marg.). † [ἐν] Tr marg. ¹³ — ἦν LTTTr. ¹⁴ — καὶ T [LTr]. †† συν. T.

μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ¹² αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ, “Γύναι, ἀπολέλυσαι¹⁵ τῆς ἀσθενείας σου.” Καὶ ἐπέθηκεν¹³ αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη¹⁶, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος,¹⁴ ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, “¹⁷ Ἐξ ἡμέραι εἰσίν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις¹⁸ οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.” Ἀπεκρίθη οὖν¹⁹ αὐτῷ¹⁵ ὁ Κύριος, καὶ εἶπεν, “Ὑποκριτά²⁰, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βούν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν* ποτίζει; ταύτην δέ,¹⁶ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδού, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;” Καὶ¹⁷ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐλεγε δέ²¹, “Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ¹⁸ Θεοῦ; καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὅμοία ἐστὶ κόκκῳ¹⁹ σινάπεως, δν²² λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἠῤῥξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα²³, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.” Καὶ πάλιν εἶπε, “Τίνι ὁμοιώσω²⁰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ὁμοία ἐστὶ ζύμη, ἣν λα-²¹ βούσα γυνὴ ἐνέκρυψεν²⁴ εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.”

ΚΑΙ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσ-²² κων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ²⁵. εἶπε²³ δὲ τις αὐτῷ, “Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι;” Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν δια²⁴ τῆς στενῆς πύλης²⁶. ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητή-
σουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν²⁵

¹⁵ + ἀπὸ LT. ¹⁶ ἀνωρθώθη LTTTr. ¹⁷ + ὅτι T [Tr marg.]. ¹⁸ αὐταῖς LTTTr. ¹⁹ δὲ LTTTr. ²⁰ Ὑποκριταὶ LTTTr. * ἀπάγων Tr marg.
²¹ Ἐλεγεν οὖν L marg. TTr (non marg.). ²² δ BE. ²³ — μέγα T [LTr]. ²⁴ ἐκρυψεν TTr. ²⁵ Ἱεροσόλυμα L marg T. ²⁶ θύρας L (non marg.) TTr.

ἐγερθῆ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξῃσθε ἕξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, Κύριε²⁷, ἀνοιξὸν ἡμῖν· καὶ ἀποκρι-
 26 θεις ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· τότε ἄρξασθε* λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν,
 27 καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς²⁸, πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε
 28 ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ²⁹ ἐργάται τῆς³⁰ ἀδικίας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὀψῆσθε** Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας
 τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ
 29 ἐκβαλλομένους ἕξω· καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ
 δυσμῶν, καὶ ἀπὸ³¹ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθή-
 30 σονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. καὶ ἰδοῦ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσι πρῶτοι οἱ ἔσον-
 ται ἔσχατοι.”
 31 Ἐν αὐτῇ† τῇ ἡμέρᾳ³² προσήλθόν†† τινες Φαρισαῖοι,
 λέγοντες αὐτῷ, “Ἐξέλθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι
 32 Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.” Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
 “Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοῦ, ἐκ-
 βάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ³³ σήμερον καὶ
 33 αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ³⁴ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με
 σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι
 οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἕξω Ἱερουσα-
 34 λῆμ. Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἣ ἀποκτείνουσα
 τοὺς προφῆτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμέ-
 νους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναΐξαι τὰ
 τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις† τῆν³⁵ ἑαυτῆς νοσσιᾶν³⁶
 35 ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε. ἰδοῦ, ἀφίεται
 ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος³⁷. ἀμὴν δὲ λέγω³⁸ ὑμῖν, ὅτι³⁹
 οὐ μὴ με ἴδητε⁴⁰ ἕως ἂν⁴¹ ἤξῃ⁴², ὅτε⁴³ εἴπητε, Εὐλόγη-
 μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.”

27 — Κύριε TTr[L]. * ἄρξασθε Tr marg. 28 — ὑμᾶς Tr[L].
 29 — οἱ TTr. 30 — τῆς LTr. ** ὀψεσθε TTr (non marg.). 31 — ἀπὸ
 T[LTr]. † ταύτῃ Tr marg. 32 ὥρα TTr marg. †† προσήλθάν TTr.
 33 ἀποτελῶ LTr. 34 + [ἡμέρᾳ] LTr marg. † ὄρνις T. 35 τὰ
 L (non marg.). 36 νοσσιᾶ L (non marg.). 37 — ἔρημος LTr.
 38 λέγω δὲ (-δὲ T) LTr. 39 — ὅτι Tr[L]. 40 ἴδητε με LTr.
 41 — ἂν TTr. 42 ἤξει LTr. 43 [ὅτε] Tr.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος¹⁴
 τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρ-
 τον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοῦ,²
 ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ³
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ
 Φαρισαίους, λέγων¹, “Εἰ² ἕξει τῷ σαββάτῳ θερα-
 πεύειν³ ⁴” Οἱ δὲ ἠσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰά-
 4 σατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσε. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς⁵
 εἶπε⁵, “Τίνος ὑμῶν ὄνος⁶ ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται⁷,
 καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν ἐν⁸ τῇ* ἡμέρᾳ τοῦ
 σαββάτου;” Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ[†] 6
 πρὸς ταῦτα.

Ἐλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν,⁷
 ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων
 πρὸς αὐτούς, “Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους,⁸
 μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντι-
 μότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν⁹
 ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον·
 καὶ τότε ἄρξῃ μετ'⁹ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατ-
 ἔχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσον¹⁰ εἰς¹⁰
 τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε,
 εἶπῃ¹¹ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται
 σοι δόξα ἐνώπιον¹² τῶν συνανακειμένων σοί. ὅτι¹¹
 πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν
 ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.”

Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκώτῳ αὐτόν, “Ὅταν ποιῆς¹²
 ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ
 τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ
 γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέ-
 σωσι¹³, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα¹⁴. ἀλλ' ὅταν¹³
 ποιῆς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους¹⁵, χωλοὺς,
 τυφλοὺς· καὶ μακάριος ἔσῃ· ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀντα- 14

1 [λέγων] L. 2 — Εἰ TTr. 3 θεραπεῦσαι LTr. 4 + ἢ οὐ TTr[L].
 5 εἶπεν πρὸς αὐτοὺς LTr marg., — ἀποκριθεὶς tantum Tr. 6 οἶδος
 LTr. 7 πεσεῖται LTr. 8 — ἐν Tr[L]. * — τῇ T. † — αὐτῷ
 TTr. 9 μετὰ LTr. 10 ἀνάπεσε LTr. 11 ἐρεῖ TTr (non marg.).
 12 + πάντων LTr. 13 ἀντικαλέσωσιν σε L (non marg.) TTr.
 14 ἀνταπόδομά σοι TTr. 15 ἀναπήρους LTr.

ποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ* σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.”

- 15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, “Μακάριος, ὃς[†] φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, “Ἀνθρωπός τις ἐποίησε¹⁶ δείπνον μέγα¹⁷, καὶ ἐκάλεσε πολλούς· καὶ ἀπέστειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι^{††} πάν-
18 τα¹⁸. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες¹⁹.²⁰ ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἄγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκη²¹ ἐξελθεῖν[‡] καὶ²² ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
19 παρητημένον. καὶ ἕτερος εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε
20 με παρητημένον. καὶ ἕτερος εἶπε, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγεγόμενος ὁ δούλος ἐκείνος²³ ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἐξέλθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους²⁴ καὶ χωλοὺς
22 καὶ τυφλοὺς²⁵ εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δούλος, Κύριε, γέγονεν ὡς^δ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον, Ἐξέλθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα
24 γεμισθῇ ὁ οἶκός μου²⁶. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.”
25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφείς εἶπε πρὸς αὐτούς, “Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ²⁷, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ²⁸ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύ-
27 ναταί μου μαθητῆς εἶναι²⁹. καὶ^{||} ὅστις οὐ βαστάζει

* δὲ T. † ὅστις TTr, ὅσ[τις] Tr marg. ¹⁶ ἐποίησε TTr (non marg.). ¹⁷ μέγαν L. †† εἰσιν T. ¹⁸ — πάντα T[LTr]. ¹⁹ πάντες παραιτεῖσθαι LTr. ²⁰ +[καὶ] L. ²¹ ἀνάγκη ἔχω L. † ἐξελθῶν TTr (non marg.). ²² — καὶ TTr. ²³ — ἐκείνος LTr. ²⁴ ἀναπήρους LTr. ²⁵ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς LTr. § ὁ TTr (non marg.). ²⁶ μου ὁ οἶκος TTr. ²⁷ αὐτοῦ LTr. ²⁸ τε L (non marg.) Tr. ²⁹ εἶναι μου μαθητῆς TTr (non marg.). || — καὶ T.

τὸν σταυρὸν αὐτοῦ³⁰, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι³¹ μαθητῆς. τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων ²⁸ πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ³² πρὸς³³ ἀπαρτισμόν; ἵνα ²⁹ μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ³⁴, λέγοντες, Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο ³⁰ οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἡ τίς βα- ³¹ σιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ³⁵ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευεται³⁶ εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι³⁷ τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ ³² πόρρω ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσ- ³³ σεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται μου εἶναι³⁸ μαθητῆς. Καλὸν³⁹ τὸ ἄλας*. εἰ δὲ⁴⁰ τὸ ἄλας* ³⁴ μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν, οὔτε ³⁵ εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν[†] ἀκουέτω.”

ἮΣΑΝ δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ¹ πάντες οἱ τελῶναι καὶ ¹⁵ οἱ ἄμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ² Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, “Ὅτι οὗτος ἄμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.” Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, ³ “Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ⁴ ἀπολέσας[‡] ἓν ἐξ αὐτῶν³, οὐ καταλείπει τὰ ἐννενηκονταεννέα⁴ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὗρη αὐτό; καὶ εὗρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ⁵ ὧμους ἑαυτοῦ^δ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγ- ⁶ καλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγ^{||}χάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται^{||} ἐν τῷ ⁷

³⁰ ἑαυτοῦ LTr marg. ³¹ εἶναι μου L marg. TTr. ³² — τὰ TTr. ³³ εἰς LTr. ³⁴ αὐτῷ ἐμπαίζειν LTr. ³⁵ ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν LTr. ³⁶ βουλευσεται L marg. T. ³⁷ ὑπαντῆσαι LTr. ³⁸ εἶναι μου LTr. ³⁹ +οὖν T[Tr]. * ἄλα T. ⁴⁰ + καὶ LTr. † — ἀκούειν T errore. ¹ αὐτῷ ἐγγίζοντες LTr (non marg.). ² +τε LTr. † ἀπολέση Tr (non marg.). ³ ἐξ αὐτῶν ἐν TTr (non marg.). ⁴ ἐννεήκοντα ἐννέα LTr. § αὐτοῦ TTr. || συν- T, at συγκαλεῖται Tr marg. ¶ ἔσται transferunt TTr marg. in locum post οὐρανό.

οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενη-
κονταεννέα⁴ δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετα-
8 νοίας. *Ἡ τίς γυνή δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰάν ἀπο-
λέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον, καὶ σαροῦ
9 τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου* εὕρῃ; καὶ
εὐρούσα συγκαλεῖται⁵ τὰς φίλας καὶ τὰς⁶ γείτονας,
λέγουσα, Συναγαγέτε μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν
10 ἀπόλεσα. οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται⁷ ἐνώπιον
τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετα-
νοοῦντι.”

11, 12 Εἶπε δέ, “Ἀνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς· καὶ εἶπεν
ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπι-
βάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ⁸ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν
13 βίον. καὶ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα⁹
ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ
ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.
14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυ-
ρὸς¹⁰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
15 ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολι-
τῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς
16 ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσει
τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ[†] τῶν κερατίων ὧν ἦσθιον οἱ
17 χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλ-
θὼν εἶπε¹¹, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύ-
18 ουσιν¹² ἄρτων, ἐγὼ δὲ¹³ λιμῷ¹⁴ ἀπόλλυμαι; ἀναστὰς
πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ,
Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου·
19 καὶ¹⁵ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσόν
20 με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς
τὸν πατέρα ἑαυτοῦ¹⁶. *Ἐτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχον-
τος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη,
καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ
21 κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός[§], Πάτερ,

* οὐ Tr. ⁵ συγκαλεῖ T, συγκαλεῖ Tr marg. ⁶ - τὰς LTr. ⁷ συν- T. ⁸ οὐ Tr. ⁹ πάντα LTr. ¹⁰ ἰσχυρὰ LTr. [†] χορτασθῆναι ἐκ Tr marg. ¹¹ ἔφη TTr marg. ¹² περισσεύονται Tr (non marg.). ¹³ + ὡδε Tr. ¹⁴ + ὡδε LTr [Tr marg.]. ¹⁵ - καὶ LTr. ¹⁶ αὐτοῦ LTr (non marg.). [§] ὁ υἱὸς αὐτῷ Tr marg.

ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ¹⁹
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου. Εἶπε δὲ ὁ²²
πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ²⁰, Ἐξενέγκατε τὴν²¹
στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε
δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς
τοὺς πόδας· καὶ ἐνέγκαντες²³ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν²³
θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς²⁴
μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν²⁵, καὶ
εὐρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. *Ἦν δὲ ὁ υἱὸς²⁵
αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος
ἤγγισε²⁴ τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ²⁶
προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν αὐτοῦ²⁵, ἐπυνθάν-
ετο τί²⁶ εἶη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι ὁ ἀδελφός²⁷
σου ἦκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντά αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὁργίσθη²⁸
δέ, καὶ οὐκ ἠθέλη²⁷ εἰσελθεῖν. ὁ οὖν²³ πατήρ αὐτοῦ
ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ²⁹
πατρί²⁹, Ἰδοῦ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέ-
ποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδω-
κας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε³⁰
δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον
μετὰ³⁰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν³¹. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ’³¹
ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν. εὐφρανθῆναι³²
δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
ἦν, καὶ ἀνέζησε³². καὶ* ἀπολωλὼς ἦν³³, καὶ εὐρέθη.”

* ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ[†], “Ἀν-¹⁶
θρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ
οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπιζὼν τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο²
ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας
σου· οὐ γὰρ δυναθῆ[†] ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν³

¹⁹ - καὶ LTr. ²⁰ + Ταχὺ L[Tr]. ²¹ - τὴν LTr. ²² φέρετε TTr (non marg.). ²³ ἦν ἀπολωλὼς LTr. ²⁴ ἤγγισεν L marg. ²⁵ - αὐ- τοῦ BELTr. ²⁶ + ἄν Tr[L]. ²⁷ ἠθέλησεν L marg. ²⁸ δὲ LTr. ²⁹ + αὐτοῦ LTr. ³⁰ + τῶν LTr. ³¹ σιτευτόν μόσχον TTr. ³² ἐζη- σεν TTr. * - καὶ T. ³³ - ἦν LTr. [†] - αὐτοῦ TTr. [†] δύνη TTr (non marg.).

1 ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου
 ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ
 4 ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνω τί ποιήσω, ἵνα,
 ὅταν μετασταθῶ² τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς
 5 τοὺς οἴκους αὐτῶν³. Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκα-
 στον τῶν χρεωφειλετῶν⁴ τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ*, ἔλεγε τῷ
 6 πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; Ὁ δὲ εἶπεν,
 Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ⁵ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι
 σου τὸ γράμμα⁶, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντή-
 7 κοντα. Ἐπειτα ἑτέρῳ εἶπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις;
 Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ⁷ λέγει αὐτῷ,
 Δέξαι σου τὸ γράμμα⁶, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.
 8 Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας,
 ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
 φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν
 9 γενεὰν τὴν**ἑαυτῶν εἰσι. Καγὼ⁸ ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε
 ἑαυτοῖς⁹ φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν
 ἐκλίπητε¹⁰, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς¹¹.
 10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστι,
 καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.
 11 εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
 12 ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ
 πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει†;
 13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ
 γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ
 ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ
 δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.”
 14 Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ† οἱ Φαρισαῖοι φιλάρ-
 15 γυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς, “Ἑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς
 ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρ-
 16 διὰς ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα

² + ἐκ TTr[L]. ³ ἑαυτῶν TTr (non marg.). ⁴ χρεωφειλετῶν
 LTTr. * αὐτοῦ Tr marg. ⁵ ὁ δὲ LTTr. ⁶ τὰ γράμματα L
 (non marg.) TTr. ⁷ — Καὶ LTTr. ** — τὴν B. ⁸ Καὶ ἐγὼ
 TTr. ⁹ ἑαυτοῖς ποιήσατε TTr marg. ¹⁰ ἐκλίπη L (non marg.) TTr.
¹¹ + [αὐτῶν] L. † δώσει ὑμῖν TTr. ‡ — καὶ TTr. ¹² — ἐστιν LTTr.

13 ἕως¹³ Ἰωάννου*. ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐ-
 αγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώ- 17
 τερον δὲ ἐστὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν,
 ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων 18
 τὴν γυναικα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ
 πᾶς¹⁴ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.
 * Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο 19
 πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν
 λαμπρῶς. πτωχὸς δὲ τις ἦν¹⁵ ὀνόματι Δάζαρος, ὃς¹⁶ 20
 ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἠλωκόμενος¹⁷ καὶ 21
 ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν¹⁸ πιπτόν-
 των ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ
 κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον¹⁹ τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ἐγένετο 22
 δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν
 ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ²⁰ Ἀβραάμ·
 ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ 23
 ἄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βα-
 σάνοις, ὄρᾳ τὸν²¹ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λά-
 ζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φωνήσας 24
 εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λά-
 ζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ
 ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶ-
 μαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, 25
 μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ²² τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ
 ζωῇ σου, καὶ Δάζαρος ὁμοίως τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὀδῶ²³
 παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ²⁴ πᾶσι τού- 26
 τοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται,
 ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν²⁵ πρὸς ὑμᾶς, μὴ
 δύνωνται, μηδὲ οἱ²⁶ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.
 Εἶπε δὲ, Ἐρωτῶ σὲ²⁷, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν 27
 εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε ἀδελ- 28
 φούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ

¹³ μέχρι TTr. * Ἰωάννου Tr. ¹⁴ — πᾶς LTTr. † [δὲ] Tr marg.
¹⁵ — ἦν TTr[L]. ¹⁶ — ὃς TTr[L]. ¹⁷ εἰλωκόμενος LTTr. ¹⁸ — ψυχίων
 τῶν T[L], [τῶν ψυχίων] τῶν Tr. ¹⁹ ἐπέλειχον LTTr. ²⁰ — τοῦ
 LTTr. ²¹ — τὸν LTTr. ²² — σὺ TTr. ²³ ὀδῶ LTTr. ²⁴ ἐν L
 marg. TTr marg. ²⁵ ἐνθεν LTTr. ²⁶ — οἱ L. ²⁷ σε οὖν LTTr.

29 ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου· λέγει²⁸
αὐτῷ* Ἀβραάμ, Ἔχουσι Μωσέα²⁹ καὶ τοὺς προφήτας·
30 ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ
Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ ἔξω
31 αὐτοῦς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως³⁰
καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ³¹, ἐάν τις ἐκ
νεκρῶν ἀναστῆ, πεισθήσονται.”

17 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς¹, “Ἀνένδεκτόν ἐστι
τοῦ² μὴ ἔλθαι τὰ σκάνδαλα³. οὐαὶ δὲ⁴ δι' οὗ ἔρχεται.
2 λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὄνικος⁵ περίκειται περὶ τὸν
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ
3 ἵνα σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων⁶. προσέχετε
ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ⁷ ἁμάρτη εἰς σέ⁸ ὁ ἀδελφός σου, ἐπι-
4 τίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. καὶ
ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτη⁹ εἰς σέ, καὶ¹⁰ ἐπτάκις
τῆς ἡμέρας¹¹ ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σέ¹², λέγων, Μετανοῶ,
ἀφήσεις αὐτῷ.”

5 Καὶ εἶπον¹³ οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, “Πρόσθετε
6 ἡμῖν πίστιν.” Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, “Εἰ ἔχετε¹⁴ πίστιν,
ὡς κόκκον σιγάπewς, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ,
Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ
7 ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ[†] ὑμῶν δούλον ἔχων
ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ
8 ἀγροῦ ἐρεῖ,¹⁵ Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσαι¹⁷. ἀλλ'
οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζω-
σάμενος διακόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ
9 ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάριν ἔχει¹⁸ τῷ
δούλῳ ἐκείνῳ¹⁹, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ²⁰;
10 οὐ δοκῶ²¹. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ

²⁸ + δὲ LTr. * - αὐτῷ T (ita vult) [Tr]. ²⁹ Μωσέα LTr.
³⁰ Μωσέως LTr. ³¹ οὐδ' LTr. ¹ + αὐτοῦ LTr. ² - τοῦ E.
³ τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθειν TTr. ⁴ πλὴν οὐαὶ LTr (non marg.). ⁵ λίθος
μυλικὸς LTr. ⁶ τῶν μικρῶν τούτων ἓνα TTr (non marg.). ⁷ - δὲ
LTr. ⁸ - εἰς σέ LTr. ⁹ ἁμαρτήσῃ LTr. ¹⁰ + [ἐάν] L.
¹¹ - τῆς ἡμέρας LTr. ¹² πρὸς σε LTr. ¹³ εἶπαν LTr. ¹⁴ ἔχετε
TTr. † [ἐξ] Tr. ¹⁵ + αὐτῷ TTr[L]. ¹⁷ ἀνάπεσε LTr. ¹⁸ ἔχει
χάριν L (non marg.) TTr. ¹⁹ - ἐκείνῳ LTr. ²⁰ - αὐτῷ LTr.
²¹ - οὐ δοκῶ TTr[LTr marg.].

κεφ. 17.
διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε, “Ὅτι²² δούλοι ἀχρεῖοὶ
ἔσμεν· ὅτι²³ ὁ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.”

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν* εἰς Ἱερου- 11
σαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου²⁴ Σαμαρείας†
καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα 12
κώμην, ἀπήντησαν^{††} αὐτῷ²⁵ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ
ἔστησαν πόρρωθεν· καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνήν, λέγοντες, 13
“Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.” Καὶ ἰδὼν εἶπεν 14
αὐτοῖς, “Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱε-
ρευσι.” Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοῦς, ἐκαθαρί-
σθησαν. εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε, 15
μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ ἔπεσεν 16
ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν
αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης†. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 17
Ἰησοῦς εἶπεν, “Οὐχὶ²⁶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ
δὲ²⁷ ἑνὴν πού; οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦ- 18
ναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος;” Καὶ 19
εἶπεν αὐτῷ, “Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέ-
σωκέ σε.”

Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται 20
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν,
“Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρή-
σεως· οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἴδου ὧδε, ἢ, ἰδοὺ²⁸ ἐκεῖ. ἰδοὺ 21
γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.” Εἶπε 22
δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς²⁹, “Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε
ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἴδου 23
ὧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ³⁰. μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. ὥσπερ 24
γὰρ ἡ ἀστραπή[§] ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ³¹ οὐρανὸν
εἰς τὴν ὑπ³² οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται καὶ³² ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ³³. πρῶτον δὲ δεῖ 25
αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις 26

²² - ὅτι L. ²³ - ὅτι LTr. * - αὐτὸν T[Tr]. ²⁴ μέσον LTr.
† Σαμαρίας T. †† ὑπήντησαν T. ²⁵ - αὐτῷ L[Tr]. † Σαμαρίτης T.
²⁶ Οὐχ LTr. ²⁷ - δὲ L[Tr]. ²⁸ - ἰδοὺ T[Tr marg.]. ²⁹ + αὐ-
τοῦ L. ³⁰ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε TTr. § - ἡ T[Tr]. ³¹ ὑπὸ τὸν LTr.
³² - καὶ TTr[L]. ³³ - ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ L[Tr marg.].

18 Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, “Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;” Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. τὰς ἐντολάς οἶδας, Μὴ μοιχεύσης· μὴ φονεύσης· μὴ κλέψης· μὴ ψευδομαρτυρήσης· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου²⁵.” Ὁ δὲ εἶπε, “Ταῦτα πάντα ἐφύλαξάμην²⁶ ἐκ νεότητός μου²⁷.” Ἀκούσας δὲ ταῦτα²⁸ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “Ἐτι ἐν σοὶ λείπει πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος²⁹ πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ³⁰. καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.”
23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο³¹. ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἴδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον³² εἶπε, “Πῶς δύσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ³³. Εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶ κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος³⁴ εἰσελθεῖν³⁵, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.” Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες,
27 “Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;” Ὁ δὲ εἶπε, “Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ³⁶.”
28 Εἶπε δὲ ὁ³⁷ Πέτρος, “Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ³⁸ ἠκολουθήσαμεν σοι.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
“Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα³⁹, ἢ τέκνα, ἕνεκεν⁴⁰ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὃς οὐ⁴⁰ μὴ ἀπολάβῃ⁴¹ πολλὰ πλοῦσιονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.”
31 ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα⁴², καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν
32 τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. παραδοθήσεται γὰρ τοῖς

* -ὁ T. ²⁵ -σου LTr. ²⁶ ἐφύλαξα LTr (non marg.). ²⁷ -μου T[Tr]. ²⁸ -ταῦτα LTr. ²⁹ δὸς L. ³⁰ τοῖς (-τοῖς T) οὐρανοῖς L (non marg.) TTr (non marg.). ³¹ ἐγενήθη TTr. ³² -περίλυπον γενόμενον T[Tr]. ³³ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται TTr (non marg.). ³⁴ τρήματος βελόνης LTr. ³⁵ διελθεῖν LTr marg. † εἶπαν T. ³⁶ παρὰ (+τῷ T[Tr]) θεῷ ἐστὶν LTr, αὐτὸς ἐστὶν παρὰ θεῷ L marg. ³⁷ -ὁ T. ³⁸ ἀφέντες τὰ ἴδια LTr. † -ὅτι T. ³⁹ ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς TTr marg. § ἕνεκεν T. ⁴⁰ οὐχὶ T. ⁴¹ λάβῃ L (non marg.) Tr marg. ⁴² Ἱερουσαλήμ TTr.

ἔθνεσι, καὶ ἐμπαυχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν³³ αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται.” Καὶ³⁴ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ’ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ⁴³,³⁵ τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν⁴⁴ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί⁴⁵³⁶ εἶη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, “Ὅτι Ἰησοῦς ὁ³⁷ Ναζωραῖος παρέρχεται.” Καὶ ἐβόησε, λέγων, “Ἰη³⁸ σου, υἱὲ Δαβὶδ⁴⁶, ἐλέησόν με.” Καὶ οἱ προάγοντες⁴⁷³⁹ ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ⁴⁸. αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, “Υἱὲ Δαβὶδ⁴⁶, ἐλέησόν με.” Σταθεὶς⁴⁰ δὲ⁴⁹ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων⁵⁰,⁴¹ “Τί σοὶ θέλεις ποιήσω;” Ὁ δὲ εἶπε, “Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.” Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, “Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.” Καὶ παραχρῆμα⁴³ ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΚΑΙ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ¹· καὶ ἰδού,¹⁹ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν² ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν³ πλούσιος· καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν³ τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ προδραμῶν⁴ ἐμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραῖαν⁵, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι⁴ ἐκείνης ἡμέλλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ⁵ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ[†] εἶπε πρὸς αὐτόν, “Ζακχαῖε, σπεύσας κατὰβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι.” Καὶ⁶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. καὶ⁷ ἰδόντες ἅπαντες⁵ διεγόγγυζον, λέγοντες, “Ὅτι παρὰ

⁴³ Ἱερειχώ T. ⁴⁴ ἐπαιτῶν LTr. ⁴⁵ +[ἀν] LTr. ⁴⁶ Δαυεὶδ LTr. ⁴⁷ παράγοντες L marg. ⁴⁸ σιγήσῃ LTr. ⁴⁹ -ὁ [Tr]. ⁵⁰ -λέγων T[Tr]. ¹ Ἱερειχώ T. ² αὐτὸς (+[ἦν] L) LTr, ἦν (-οδος) T, [οὗτος] ἦν Tr marg. * + εἰς τὸ T. ³ συκομωραῖαν BTr, συκομωραῖαν L. ⁴ -δι LTr. † -εἶδεν αὐτόν, καὶ TTr[Tr marg.]. ⁵ πάντες LTr.

196 ΕΤΑΙΡΕΛΙΟΝ Κεφ. 19. 8 ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλύσαι. Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, “Ἴδού, τὰ ἡμίση⁶ τῶν ὑπαρχόντων μου⁷, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς⁸. καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.” 9 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, “Ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς 10 Ἀβραάμ ἐστιν*. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.” 11 ἈΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ⁹, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρήμα μέλλει ἡ βασιλεία 12 τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· εἶπεν οὖν, “Ἀνθρωπὸς τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ 13 βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς 14 αὐτούς, Πραγματεύσασθε ἕως¹⁰ ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολίται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον 15 βασιλεύσαι ἐφ’ ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε¹¹ τὸ 16 ἀργύριον, ἵνα γνῶ¹² τίς τί διεπραγματεύσατο†. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσ- 17 ειργάσατο δέκα¹³ μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ¹⁴, ἀγαθὲ δούλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν 18 ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου¹⁵ ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω¹⁶ πέντε πόλεων. 20 Καὶ¹⁷ ἕτερος ἦλθε, λέγων, Κύριε, ἰδού, ἡ μνᾶ σου, 21 ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ἀσθηρὸς εἶ· αἶρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, 22 καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. Λέγει δὲ¹⁸ αὐτῷ, Ἐκ

⁶ ἡμίσηα L, ἡμίσειά TTr. ⁷ μου τῶν ὑπαρχόντων TTr. ⁸ τοῖς πτωχοῖς δίδωμι TTr (non marg.). * -ἐστιν T. ⁹ εἶναι αὐτὸν Ἱερουσαλήμ L, αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ αὐτὸν TTr. ¹⁰ ἐν ᾧ LTTTr. ¹¹ δὲ δοκεῖ L (non marg.) TTr. ¹² γνοῖ LTTTr. † τί διεπραγματεύσατο TTr. ¹³ δέκα προσηργάσατο LTTTr (προσειργ.). ¹⁴ εὖγε LTTTr. ¹⁵ ἡ μνᾶ σου, κύριε TTr. ¹⁶ ἐπάνω γίνου TTr marg. ¹⁷ +ὁ LTTTr. ¹⁸ -δὲ TTr.

Κεφ. 19. ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ. 197 τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δούλε. ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἀσθηρὸς εἰμι, αἶρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα.* καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ 23 ἀργύριόν μου¹⁹ ἐπὶ τὴν²⁰ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ²¹ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό²²; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν 24 εἶπεν, Ἄρατε ἀπ’ αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. (Καὶ εἶπον²³ αὐτῷ, Κύριε, ἔχει 25 δέκα μνᾶς.) Λέγω γὰρ²⁴ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι 26 δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ²⁵. Πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου ἐκέ- 27 νους²⁶, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεύσαι ἐπ’ αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε²⁷ ἔμπροσθέν μου.” Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀνα- 28 βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

ΚΑΙ ἐγένετο ὡς ἠγγισεν εἰς Βηθφαγὴ²⁸ καὶ Βη- 29 θανίαν† πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν²⁹, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ³⁰, εἰπών³¹, “Ὑπάγετε 30 εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ἧ εἰσπορευόμενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ’ ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· ³²λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις 31 ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ³³, “Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει.” Ἀπελθόντες δὲ οἱ 32 ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· λύνοντων δὲ 33 αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον³⁴ οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, “Τί λύετε τὸν πῶλον;” Οἱ δὲ εἶπον³⁴, “³⁵Ὁ 34 Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει.” Καὶ ἠγάγον αὐτὸν πρὸς 35 τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες³⁶ ἑαυτῶν³⁷ τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. πορευο- 36 μένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν⁸ ἐν τῇ ὁδῷ. Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ κατα- 37 βάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν

* ; T. ¹⁹ μου τὸ ἀργύριον LTTTr. ²⁰ -τὴν LTTTr. ²¹ καὶ γὰρ LTTTr. ²² αὐτὸ ἐπραξα LTTTr. ²³ εἶπαν LTTTr. ²⁴ -γὰρ T[LTTTr]. ²⁵ -ἀπ’ αὐτοῦ T[LTTTr marg.]. ²⁶ τούτους TTr (non marg.). † θέλοντας Tr marg. ²⁷ + αὐτοῦς TTr[Tr marg.]. ²⁸ Βηθφαγὴ L. ‡ Βηθανία Tr marg. ²⁹ ἐλαιῶν LTTTr. ³⁰ -αὐτοῦ T[Tr]. ³¹ λέγων LTr. ³² +καὶ TTr[Tr marg.]. ³³ -αὐτῷ TTr[L]. ³⁴ εἶπαν LTTTr. ³⁵ +ὅτι LTTTr. ³⁶ ἐπιρρίψαντες LTTTr. ³⁷ αὐτῶν LTTTr. § ἑαυτῶν Tr. || ἤρξατο Tr marg.

38 φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν³⁸ ὧν εἶδον δυνάμειον, λέγοντες, “Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος* βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ³⁹, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.” Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον⁴⁰ πρὸς αὐτόν, “Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.” Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς⁴¹, “Λέγω ὑμῖν, ὅτι†, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν⁴², οἱ λίθοι κεκράξονται⁴³.” Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν⁴⁴ ἐπ’ αὐτῇ⁴⁴, λέγων, “Ὅτι εἰ ἔγνωσ καὶ σύ, καὶ γέ⁴⁵ ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου⁴⁶ ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου⁴⁷. νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν⁴⁸ οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἔδαφιουσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ⁴⁹. ἀνθ’ ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.”

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας⁵⁰, λέγων αὐτοῖς, “Γέγραπται, ‘⁵¹Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν⁵²· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.”

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ’ ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· καὶ οὐχ εὔρισκον⁵³ τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο† αὐτοῦ ἀκούων.

20 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων¹, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς² καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπον³ πρὸς αὐτόν, λέγοντες⁴, “Εἰπέ⁵ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσία ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς

³⁸ πάντων LTr. * - ἐρχόμενος T. ³⁹ ἐν οὐρανῷ εἰρήνη TTr (non marg.). ⁴⁰ εἶπαν LTr. ⁴¹ - αὐτοῖς T[Tr]. † [ὅτι] Tr. ⁴² σιωπήσουσιν LTr. ⁴³ κρᾶξουσιν TTr (non marg.). ⁴⁴ αὐτὴν LTr. ⁴⁵ - καὶ γέ Tr[L], at [καὶ γέ] ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σύ Tr marg. ⁴⁶ - σου LTr. ⁴⁷ [σου] LTr. ⁴⁸ παρεμβαλοῦσιν L marg. T. ⁴⁹ λίθον ἐπὶ λίθῳ (λίθον TTr) ἐν σοί LTr. ⁵⁰ - ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας TTr. ⁵¹ + ὅτι L (non marg.) Tr marg. ⁵² καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς L marg. TTr (non marg.). ⁵³ ἠῤῥισκον LTr. † ἐξεκρέματο T. ¹ - ἐκείνων LTr. ² ἱερεῖς T. ³ εἶπαν TTr. ⁴ λέγοντες πρὸς αὐτόν LT, at - λέγοντες Tr, [λέγοντες] πρὸς αὐτόν Tr marg. ⁵ εἶπον TTr.

ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;” Ἀποκριθεὶς³ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ ἓνα⁶ λόγον, καὶ εἶπατέ μοι· Τὸ βάπτισμα* Ἰωάννου† ἐξ⁴ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;” Οἱ δὲ συναλογίσαντο⁷ πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, “Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ⁸, Διατί οὖν¹⁰ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς¹¹ καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γὰρ ἐστὶν Ἰωάννην† προφήτην εἶναι.” Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ^{7,8} Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.”

Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν¹² τὴν παραβολὴν⁹ ταύτην· “Ἀνθρωπὸς τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα¹³, καὶ ἐξέδoto¹⁴ αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἰκανούς. καὶ ἐν¹⁵ καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργούς¹⁰ δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν¹⁶ αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δέραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν¹¹ κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον¹⁷ δούλον· οἱ δὲ¹¹ κακείνον δέραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον¹⁸. οἱ δὲ καὶ¹² τοῦτον¹⁹ τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπε δὲ ὁ κύριος¹³ τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἰδόντες²⁰ ἐντραπήσονται. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο²¹ πρὸς¹⁴ ἑαυτούς²², λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε²³, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται²⁴ ἡ κληρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος,¹⁵ ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς¹⁶ τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.” Ἀκούσαντες δὲ²⁵ εἶπον²⁶, “Μὴ γένοιτο.” Ὁ δὲ ἐμβλέψας¹⁷

⁶ - ἓνα LTr. * + τὸ T. † Ἰωάννου Tr. ⁷ συναλογίζοντο L. ⁸ + ἡμῖν L. ¹⁰ - οὖν TTr[L]. ¹¹ ὁ λαὸς ἅπας L marg. TTr (non marg.). † Ἰωάννην Tr. ¹² λέγειν πρὸς τὸν λαὸν L. ¹³ - τις LTr, at Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος L. ¹⁴ ἐξέδoto T. ¹⁵ - ἐν LTr. ¹⁶ δώσουσιν LTr. ¹⁷ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δέραντες TTr marg. ¹⁸ ἕτερον πέμψαι LTr (non marg.). ¹⁹ τρίτον πέμψαι LTr (non marg.). ²⁰ κακείνον L. ²¹ - ἰδόντες LTr[Tr marg.]. ²² διελογίσαντο L. ²³ ἀλλήλους TTr. ²⁴ - δεῦτε LTr. ²⁵ εἶπαι L marg. ²⁶ οἱ δὲ ἀκούσαντες L (non marg.).

αὐτοῖς εἶπε, “Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τούτου,
 ‘Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγε-
 18 νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;’ Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ’ ἐκείνον
 τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ, λικ-
 19 μήσει αὐτόν.” Καὶ ἐζήτησαν²⁷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 γραμματεῖς²⁸ ἐπιβαλεῖν ἐπ’ αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ
 τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ
 ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε²⁹.
 20 Καὶ παρατηρήσαντες* ἀπέστειλαν ἐγ’** καθέτους, ὑπο-
 κρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται
 αὐτοῦ λόγου†, εἰς τὸ³⁰ παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ
 21 τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν,
 λέγοντες, “Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ
 διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ’ ἐπ’
 22 ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν
 23 ἡμῖν³¹ Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ;” Κατανοήσας
 δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς, “Τί με
 24 πειράζετε³²; ἐπιδείξατέ³³ μοι δηνάριον³⁴. τίνος ἔχει
 εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν;” Ἀποκριθέντες† δὲ εἶπον³⁵,
 25 “Καίσαρος.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς³⁶, “Ἀπόδοτε τὸ-
 νυν³⁷ τὰ Καίσαρος³⁸ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ
 26 Θεῷ.” Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ³⁹ ῥήματος
 ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρι-
 σει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.
 27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντι-
 λέγοντες³⁹ ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν,
 28 λέγοντες, “Διδάσκαλε, Μωσῆς⁴⁰ ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν
 τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος
 ἄτεκνος ἀποθάνῃ⁴¹, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
 γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
 29 ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖ-

²⁷ ἐζήτησαν L (non marg.) Tr marg. ²⁸ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιε-
 ρεῖς LTr (non marg.). ²⁹ εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην LTr.
 * ἀποχωρήσαντες Tr marg. ** ἐν- T. † λόγον Tr. ³⁰ ὡστε LTr.
³¹ ἡμᾶς TTr. ³² -Τί με πειράζετε TTr [Tr marg.]. ³³ δείξατε
 LTr. ³⁴ +[οἱ δὲ εἶδον. καὶ εἶπεν] L. † οἱ TTr marg. ³⁵ εἶπαν
 TTr. ³⁶ πρὸς αὐτούς TTr. ³⁷ Τοῖνον ἀπόδοτε TTr. ³⁸ +τῷ Tr.
³⁹ τῷ Tr marg. ³⁹ λέγοντες L marg. Tr. ⁴⁰ Μωσῆς LTr.
⁴¹ ἢ L (non marg.) TTr.

κα ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ἔλαβεν⁴² ὁ δεύτερος τὴν³⁰
 γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος⁴³. καὶ ὁ τρίτος³¹
 ἔλαβεν αὐτήν⁴⁴. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ⁴⁵ οὐ κατέ-
 λιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον· ὕστερον δὲ πάντων⁴⁷³²
 ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή⁴³. ἐν τῇ οὖν⁴⁹ ἀναστάσει, τίνος³³
 αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυ-
 ναῖκα.” Καὶ ἀποκριθεὶς⁵⁰ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Οἱ³⁴
 υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐγκαμίσκονται⁵¹.
 οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ³⁵
 τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
 ἐγκαμίσκονται⁵². οὔτε⁵³ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται.³⁶
 ἰσάγγελοι γὰρ εἰσι, καὶ υἱοὶ εἰσι τοῦ⁵⁴ Θεοῦ, τῆς
 ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί,³⁷
 καὶ Μωσῆς⁴⁰ ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βίας, ὡς λέγει Κύ-
 ριον τὸν Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ τὸν⁵⁵ Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ
 τὸν⁵⁵ Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ³⁸
 ζώντων. πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.” Ἀποκριθέντες³⁹
 δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπον⁵⁶, “Διδάσκαλε, καλῶς
 εἶπας.” Οὐκ ἔτι⁵⁷ δὲ⁵⁸ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτόν⁴⁰
 οὐδέν.

Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, “Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν⁴¹
 υἱὸν Δαβὶδ⁵⁹ εἶναι⁶⁰; καὶ αὐτὸς* Δαβὶδ⁵⁹ λέγει ἐν βίβ-
 42 λῷ⁶¹ ψαλμῶν, ‘Εἶπεν ὁ⁶² Κύριος τῷ κυρίῳ μου,
 Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου⁴³
 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.’ Δαβὶδ⁵⁹ οὖν κύριον αὐ-
 44 τὸν⁶³ καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ⁶⁴ ἐστίν;” Ἀκούοντος⁴⁵
 δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁶⁵,
 “Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελώντων⁴⁶
 περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν
 ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω-

⁴² -ἐλαβεν TTr [Tr marg.]. ⁴³ -τὴν γυναῖκα ad fin. vers. TTr
 [Tr marg.]. ⁴⁴ +[ὡσαύτως] L. ⁴⁵ + καὶ E. ⁴⁷ -δὲ πάντων LTr.
⁴⁸ καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν TTr (non marg.). ⁴⁹ ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ TTr
 marg. ⁵⁰ -ἀποκριθεὶς LTr. ⁵¹ γαμίσκονται LTr. ⁵² γαμί-
 ζονται LTr. ⁵³ οὐδὲ LTr. ⁵⁴ -τοῦ TTr. ⁵⁵ -τὸν LTr.
⁵⁶ εἶπαν LTr. ⁵⁷ Οὐκέτι LTr. ⁵⁸ γὰρ TTr (non marg.).
⁵⁹ Δαβὶδ LTr. ⁶⁰ εἶναι Δαβὶδ υἱόν; TTr marg. * αὐτὸς γὰρ TTr
 marg. ⁶¹ +τῶν L. ⁶² -ὁ LTr. ⁶³ αὐτὸν κύριον Tr. ⁶⁴ αὐτοῦ
 υἱὸς TTr. ⁶⁵ -αὐτοῦ TTr.

47 γαίς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· οἱ κατεσθί-
ουσι⁶⁶ τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ⁶⁷
προσεύχονται⁶⁸. οὗτοι λήψονται⁶⁹ περισσότερον κρί-
μα⁷⁰·”

21 ἌΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα
2 αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον¹ πλουσίους· εἶδε δὲ καὶ
τινα² χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά³,
3 καὶ εἶπεν, “ Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ
4 αὐτῆ⁴ πλείον⁵ πάντων ἔβαλεν· ἅπαντες⁶ γὰρ οὗτοι ἐκ
τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ
Θεοῦ⁷, αὐτῆ δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα⁸
τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.”

5 ΚΑΙ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις
6 καλοῖς καὶ ἀναθήμασι⁹ κεκόσμηται, εἶπε, “ Ταῦτα ἂ
θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται
7 λίθος ἐπὶ λίθῳ¹⁰, ὃς οὐ καταλυθήσεται.” Ἐπηρώ-
τησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, “ Διδάσκαλε, πότε οὖν
ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα
γίνεσθαι;”

8 Ὁ δὲ εἶπε, “ Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, “ Ὅτι¹¹
ἐγὼ εἰμι· καί, Ὁ καιρὸς ἤγγικε. μὴ οὖν¹² πορευ-
9 θῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ
ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι
10 πρῶτον, ἀλλ’ οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.” Τότε ἔλεγεν
αὐτοῖς, “ Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ¹⁴ ἔθνος, καὶ βασι-
11 λεία ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους
καὶ¹⁵ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ¹⁶ ἔσονται, φόβητρά¹⁷ τε καὶ
12 σημεῖα ἀπ’ οὐρανοῦ¹⁸ μεγάλα ἔσται. Πρὸ δὲ τούτων
ἀπάντων¹⁹ ἐπιβαλοῦσιν ἐφ’ ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν,

⁶⁶ οἱ κατεσθίοντες L. ⁶⁷ μακρὰ S. ⁶⁸ προσευχόμενοι L. ⁶⁹ λήψονται LTr. ⁷⁰ κρίμα L. ¹ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν TTr (non marg.). ² [καί] τινα L, τινα TTr. ³ λεπτά δύο L marg. Tr. ⁴ αὐτῆ ἢ πτωχὴ L (non marg.) Tr (non marg.). ⁵ πλείω LT. ⁶ πάντες LTr marg. ⁷ — τοῦ Θεοῦ T[Tr]. ⁸ πάντα LTr. ⁹ ἀναθέμασιν LT. ¹⁰ + ὧδε L. ¹¹ — ὅτι T[LTr]. ¹² — οὖν LTr. ¹⁴ ἐπ’ LTr. ¹⁵ καὶ κατὰ τόπους TTr (non marg.). ¹⁶ λοιμοὶ καὶ λιμοὶ LTr (non marg.). ¹⁷ φόβηθρά LTr. ¹⁸ ἀπ’ οὐρανοῦ σημεῖα L. ¹⁹ πάντων LTr.

καὶ διώξουσι, παραδιόντες εἰς* συναγωγὰς καὶ φυλα-
κάς, ἀγομένους²⁰ ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβήσεται δὲ† ὑμῖν εἰς μαρτύ- 13
ριον· θέσθε²¹ οὖν εἰς τὰς καρδίας²² ὑμῶν, μὴ προμέ- 14
λετῶν ἀπολογηθῆναι· ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα 15
καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστή-
ναι²³ πάντες²⁴ οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε 16
δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ
φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· καὶ ἔσεσθε μι- 17
σούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· καὶ θριξί 18
ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ἐν τῇ ὑπο- 19
μονῇ ὑμῶν κτήσασθε²⁶ τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ 20
ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν²⁷ Ἱερουσα-
λήμ, τότε γνῶτε† ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.
τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ 21
οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς
χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. ὅτι ἡμέραι 22
ἐκδικήσεως αὐταῖ εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι²⁸ πάντα τὰ
γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ²⁹ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ 23
ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται
γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὄργη ἐν³⁰ τῷ
λαῷ τούτῳ. καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας[§], καὶ 24
αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη³¹. καὶ Ἱερου-
σαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι³² ³³ πλη-
ρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ ἔσται³⁴ σημεῖα ἐν ἡλίῳ 25
καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ
ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ἠχούσης³⁵ θαλάσσης καὶ σάλου,
ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας 26
τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις
τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν 27
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ³⁶ μετὰ δυνά-
μεις καὶ δόξης πολλῆς.

* + τὰς TTr. ²⁰ ἀπαγομένους TTr. † — δὲ T[Tr]. ²¹ θέτε LTr. ²² ἐν ταῖς καρδίαις LTr. ²³ ἀντιστήναι οὐδὲ (at ἢ T) ἀντειπεῖν LT, ἀντιστήναι [ἢ ἀντειπεῖν] Tr, [ἀντειπεῖν ἢ] ἀντιστήναι Tr marg. ²⁴ ἅπαντες TTr. ²⁶ κτήσεσθε LTr. ²⁷ — τὴν LTr. † γνῶσεσθε Tr marg. ²⁸ πλησθῆναι LTr. ²⁹ — δὲ LTr. ³⁰ — ἐν LTr. § μαχαίρας TTr. ³¹ τὰ ἔθνη πάντα L (non marg.) TTr (non marg.). ³² ἄρχις L. ³³ + οὐ LTr. ³⁴ ἔσονται LTr. ³⁵ ἠχους LTr. ³⁶ νεφέλαις L marg.

28 “Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.”

29 Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, “Ἴδετε τὴν συκὴν
30 καὶ πάντα τὰ δένδρα. ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ’ ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη* ἐγγὺς τὸ θέρος
31 ἐστίν. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
32 ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη,
33 ἕως ἂν πάντα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ-
34 σονται³⁷, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι³⁸. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν³⁹ ὑμῶν αἱ καρδίαι⁴⁰ ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς,
35 καὶ αἰφνίδιος ἐφ’ ὑμᾶς ἐπιστῇ⁴¹ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται⁴² ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους
36 ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ἀγρυπνεῖτε οὖν⁴³ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε[†] ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα⁴⁴ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.”

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων⁴⁵. τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠυλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν⁴⁶. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22 ἮΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη
2 πάσχα· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τό, πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
3 Εἰσηῆλθε δὲ ὁ¹ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον² Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα·
4 καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι³ καὶ τοῖς⁴
5 στρατηγοῖς, τό, πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς⁵. καὶ ἐχά-

* [ἤδη] Tr marg. ³⁷ παρελεύσεται L marg. ³⁸ παρελεύσονται LTr. ³⁹ βαρυνθῶσιν LTr. ⁴⁰ αἱ καρδίαι ὑμῶν LTr (non marg.).
⁴¹ ἐπιστῇ ἐφ’ ὑμᾶς αἰφνίδιος L marg. TTr, at αἰφνίδιος ἐπιστῇ ἐφ’ ὑμᾶς L. ⁴² ἐπεισελεύσεται γὰρ L (non marg.) TTr, at γὰρ ἐπεισελεύσεται L marg., at ὡς παγὶς γὰρ ἐπ[εισε]λεύσεται Tr marg. ⁴³ δὲ L (non marg.) TTr (non marg.). † κατισχύσητε TTr (non marg.).
⁴⁴ πάντα ταῦτα L marg. ⁴⁵ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ L marg. Tr (non marg.). ⁴⁶ ἐλαιῶν LTr. ¹ — ὁ LTr. ² καλούμενον TTr (non marg.).
³ + καὶ τοῖς γραμματεῦσιν L. ⁴ — τοῖς TTr. ⁵ αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν L (non marg.) TTr (non marg.).

ρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐξωμολόγησέ⁶, καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι⁷ αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου⁸.

Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν* ἣ ἔδει θύεσθαι⁷ τὸ πάσχα· καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννη†, εἰ-
8 πῶν, “Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.” Οἱ δὲ εἶπον⁹ αὐτῷ, “Ποῦ θέλεις ἐτοιμά-
9 σωμεν¹⁰; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἴδού, εἰσελθόντων¹⁰ ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ¹¹ εἰσπορεύεται· καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ¹¹ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Κακείνος ὑμῖν δείξει ἀνώγειον¹² μέγα ἐστρω-
12 μένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε.” Ἀπελθόντες δὲ εὔρον κα-
13 θῶς εἶρηκεν¹³ αὐτοῖς· καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα¹⁴ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἐπι-
15 θυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ’ ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ-
16 κέτι¹⁵ οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ¹⁶, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.” ††Καὶ δεξάμενος¹⁷ ποτήριον,¹⁷ εὐχαριστήσας εἶπε, “Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς¹⁸. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι¹⁹ οὐ μὴ πῶ† ἀπὸ τοῦ¹⁸ γεννήματος²⁰ τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου^δ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ.” Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλα-
19 σε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, “Τοῦτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν^{||} ἔμην ἀνάμνησιν.” Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον²¹ μετὰ²⁰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, “Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνό-

⁶ — καὶ ἐξωμολόγησε L. ⁷ ἵνα παραδῶ L marg. ⁸ ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς L (non marg.) TTr (non marg.). * — ἐν Tr. † Ἰωάννη Tr. ⁹ εἶπαν LTr. ¹⁰ + [σοι] L. ¹¹ εἰς ἣν LTr. ¹² ἀνάγειον LTr. ¹³ εἰρήκει L (non marg.) TTr. ¹⁴ — δώδεκα LTr. ¹⁵ [οὐκέτι] LTr. ¹⁶ αὐτὸ LTr. †† ver. 17 et 18 forsitan post ver. 19. et postea om. ver. 20 Tr marg. 17 + τὸ L. ¹⁸ εἰς ἑαυτούς LTr. ¹⁹ — ὅτι Tr. † + ἀπὸ τοῦ νῦν T[Tr]. ²⁰ γεννήματος LTr. § οὐ Tr. || — τὴν T errore. ²¹ καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως TTr (non marg.).

21 μενον²². Πλήν ἰδοῦ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με
 22 μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. καὶ ὁ μὲν υἱὸς²³ τοῦ
 ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὄρισμένον²⁴. πλήν οὐαὶ
 23 τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ παραδίδονται." Καὶ αὐτοὶ
 ἤρξαντο²⁵ συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, τό, τίς ἄρα εἶη ἐξ
 24 αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ
 φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τό, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.
 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνων κυριεύ-
 ουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται
 26 καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν
 ὑμῖν γενέσθω* ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ
 27 διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακο-
 νῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν†
 28 ὡς ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες
 29 μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· καὶ γὰρ διατίθεμαι
 ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν,
 30 ἵνα ἐσθίητε²⁶ καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ
 βασιλείᾳ μου, καὶ καθίσσηθε²⁷ ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες
 31 τὰς δώδεκα φυλάς† τοῦ Ἰσραήλ." Εἶπε δὲ ὁ Κύριος²⁸,
 "Σίμων, Σίμων, ἰδοῦ, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς,
 32 τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ
 σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ²⁹ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε
 33 ἐπιστρέψας στήριξον³⁰ τοὺς ἀδελφούς σου." Ὁ δὲ
 εἶπεν³¹ αὐτῷ, "Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς
 34 φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι." Ὁ δὲ εἶπε,
 "Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ³² φωνήσῃς σήμερον ἀλέκ-
 35 τωρ, πρὶν ἢ³³ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἶδέναι με³⁴." Καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς, "Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαν-
 35 τίου³⁵ καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερή-
 36 σατε;" Οἱ δὲ εἶπον³⁶, "Οὐδενός³⁷." Εἶπεν οὖν³⁸ αὐ-
 τοῖς, "Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον³⁸ ἀράτω, ὁμοίως

²² ἐκχυννόμενον LTr. ²³ ὅτι ὁ υἱὸς μὲν TTr, at καὶ ὁ υἱὸς μὲν L marg. Tr marg. ²⁴ κατὰ τὸ ὄρισμένον πορεύεται LTr. ²⁵ συν-LTr. * γενέσθω TTr. † ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμί TTr. ²⁶ ἐσθίητε LTr. ²⁷ καθίσσεσθε L, καθήσεσθε TTr, κάθησθε Tr marg. † τὰς δώδεκα φυλάς κρίνοντες Tr marg. ²⁸ - Εἶπε δὲ ὁ κύριος T[Tr]. ²⁹ ἐκλείπῃ LTr. ³⁰ στήριξον LTr. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ L marg. ³² - μὴ TTr. ³³ ἕως LTr. ³⁴ με ἀπαρνήσῃ εἶδέναι LTr. ³⁵ βαλ-λαντίου LTr. ³⁶ εἶπαν LTr. ³⁷ Οὐθενός TTr. § ὁ δὲ εἶπεν T, εἶπεν δὲ Tr (non marg.). ³⁸ βαλλάντιον LTr.

καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον
 αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν, 37
 ὅτι ἔτι³⁹ τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν
 ἐμοί, τό⁴⁰, "Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη" καὶ γὰρ⁴¹
 τὰ* περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει." Οἱ δὲ εἶπον⁴², "Κύριε, 38
 ἰδοῦ, μάχαιραι ὧδε δύο." Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἰκα-
 νόν ἐστι."

ΚΑΙ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος 39
 τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ⁴³. γινόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, 40
 "Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν." Καὶ 41
 αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ
 θεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο, λέγων, "Πάτερ, εἰ βού- 42
 λει παρενεγκεῖν⁴⁴ τὸ ποτήριον τοῦτο⁴⁵ ἀπ' ἐμοῦ· πλήν
 μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω⁴⁶." Ὡφθη 43
 δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ 44
 γινόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο
 δὲ† ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες‡
 ἐπὶ τὴν γῆν⁴³. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, 45
 ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς⁴⁹, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμέν-
 οὺς⁵⁰ ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί καθεύ- 46
 δετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε
 εἰς πειρασμόν."

* Ἐτι δὲ⁵¹ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοῦ, ὄχλος, καὶ ὁ λεγό- 47
 μενος Ἰούδας, εἰς τῶν δώδεκα, προήρχειτο αὐτῶν⁵²,
 καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλήσας αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς⁵³ 48
 εἶπεν αὐτῷ, "Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 που παραδίδως;" Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσό- 49
 μενον εἶπον⁵⁴ αὐτῷ⁵⁵, "Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μα-
 χαίρᾳ⁵⁶;" Καὶ ἐπάταξεν εἰς τὴν γῆν ἐξ αὐτῶν τὸν δούλον 50
 τοῦ ἀρχιερέως⁵⁷, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς⁵⁸ τὸ δεξιόν.

³⁹ - ἐτι LTr. ⁴⁰ ὅτι L. ⁴¹ [γὰρ] LTr. * τὸ TTr. ⁴² εἶπαν LTr. ⁴³ - αὐτοῦ TTr. ⁴⁴ παρένεγκε LTr, παρενέγκατ T. ⁴⁵ τοῦτο τὸ ποτήριον TTr. ⁴⁶ γενέσθω TTr. ⁴⁷ ἀπὸ τοῦ LTr. † καὶ ἐγένετο T. ‡ καταβαίνοντος T. ⁴⁸ ν. 43, 44, unciis includit L (ιδρῶς Tr, εἰσῆλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς Tr marg.). ⁴⁹ + αὐτοῦ E. ⁵⁰ κοιμω- μένους αὐτοὺς TTr. ⁵¹ - δὲ LTr. ⁵² αὐτοῦ LTr. ⁵³ Ἰησοῦς δὲ TTr. ⁵⁴ εἶπαν LTr. ⁵⁵ - αὐτῷ TTr. ⁵⁶ μαχαίρῃ TTr. ⁵⁷ τοῦ ἀρχιερέως τὸν δούλον TTr (non marg.). ⁵⁸ τὸ οὖς αὐτοῦ LTr.

51 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, “Ἐὰτε ἕως τούτου.”
 Καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ⁵⁹, ἰάσατο αὐτόν.
 52 Εἶπε δὲ ὁ⁶⁰ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ’
 αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσ-
 βυτέρους, “Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε⁶¹ μετὰ μα-
 53 χαιρῶν καὶ ξύλων; καθ’ ἡμέραν ὄντος μου μεθ’ ὑμῶν
 ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ’ ἐμέ. ἀλλ’⁶²
 αὕτη ὑμῶν ἐστίν⁶³ ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκοτόυς.”
 54 ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγα-
 γον[†] αὐτόν⁶⁴ εἰς τὸν οἶκον⁶⁵ τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτ-
 55 ρος ἠκολούθει μακρόθεν. ἀψάντων⁶⁶ δὲ πῦρ ἐν μέσῳ
 τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων⁶⁷ αὐτῶν⁶⁸, ἐκάθητο ὁ
 56 Πέτρος ἐν μέσῳ⁶⁹ αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη
 τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτεινίσασα αὐτῷ,
 57 εἶπε, “Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν.” Ὁ δὲ ἠρνήσατο
 58 αὐτόν⁷⁰, λέγων, “Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν⁷¹.” Καὶ μετὰ
 βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, “Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν
 εἶ.” Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν⁷², “Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί.”
 59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διῖσχυρί-
 ζετο, λέγων, “Ἐπ’ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ’ αὐτοῦ
 60 ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν.” Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος,
 “Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις.” Καὶ παραχρῆμα,
 61 ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ⁷³ ἀλέκτωρ· καὶ
 στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπε-
 μνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου[†] τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν
 αὐτῷ, “Ὅτι, πρὶν[§] ἀλέκτορα φωνῆσαι⁷⁴, ἀπαρνήσῃ
 62 με τρίς.” Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος^{||} ἔκλαυσε
 πικρῶς.
 63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν⁷⁵ ἐνέπαι-
 64 ζον αὐτῷ, δέροντες· καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, ἔτυπ-
 τον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ⁷⁶ ἐπηρώτων αὐτόν⁷⁷, λέ-

59 — αὐτοῦ TTr. 60 — ὁ LTr. * πρὸς T. 61 ἐξήλθατε LTr.
 62 ἀλλὰ Tr. 63 ἐστὶν ὑμῶν LTr. † [καὶ εἰσήγαγον] Tr marg.
 64 — αὐτόν LTr. 65 τὴν οἰκίαν TTr. 66 περιψάντων TTr (non
 marg.). 67 περικαθισάντων L (non marg.), συγκαθισάντων T.
 68 — αὐτῶν LTr. 69 μέσος TTr. 70 — αὐτόν LTr. 71 Οὐκ
 οἶδα αὐτόν, γύναι TTr (non marg.). 72 ἔφη TTr. 73 — ὁ LTr.
 † ῥήματος Tr marg. § + [ἦ] Tr marg. 74 + σήμερον TTr.
 || — ὁ Πέτρος TTr. 75 αὐτόν LTr. 76 — ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσω-
 πον, καὶ TTr[L]. 77 — αὐτόν TTr.

γοντες, “Προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε;”
 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν. 65
 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον 66
 τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον*
 αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν[†], λέγοντες, “Εἰ σὺ εἶ 67
 ὁ Χριστός, εἰπέ⁷⁸ ἡμῖν.” Εἶπε δὲ αὐτοῖς, “Ἐὰν ὑμῖν
 εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ⁷⁹ ἐρωτήσω, οὐ 68
 μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε⁸⁰. ἀπὸ τοῦ νῦν 69
⁸¹ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν
 τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.” Εἶπον⁸² δὲ πάντες, “Σὺ 70
 οὐν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;” Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη,
 “Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι.” Οἱ δὲ εἶπον⁸³, “Τί 71
 ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας⁸⁴; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν
 ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.”

ΚΑΙ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγεν¹ 23
 αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον[†]. ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐ- 2
 τοῦ, λέγοντες, “Τοῦτον εὔρομεν² διαστρέφοντα τὸ
 ἔθνος³, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους⁴ διδόναι, ⁵λέ-
 γοντα ἑαυτὸν^{**} Χριστὸν βασιλέα εἶναι.” Ὁ δὲ Πιλά- 3
 τος[§] ἐπηρώτησεν⁶ αὐτόν, λέγων, “Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
 τῶν Ἰουδαίων;” Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, “Σὺ
 λέγεις.” Ὁ δὲ Πιλάτος[§] εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 4
 καὶ τοὺς ὄχλους, “Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀν-
 θρώπῳ τούτῳ.”

Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες, “Ὅτι ἀνασεῖει τὸν 5
 λαόν, διδάσκων καθ’ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ^{||}ἀρξάμενος
 ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.” Πιλάτος[§] δὲ ἀκούσας 6
 Γαλιλαίαν[¶] ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός
 ἐστι· καὶ ἐπιγινούς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου 7
 ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτόν πρὸς⁷ Ἡρώδη, ὄντα καὶ
 αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ 8
 δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ

* ἀπήγαγον TTr. † αὐτῶν TTr. 78 εἶπον TTr. 79 — καὶ LTr.
 80 — μοι ἢ ἀπολύσητε T[Tr]. 81 + δὲ LTr. 82 εἶπαν TTr. 83 εἶπαν
 LTr. 84 ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν TTr. 1 ἤγαγον LTr. † Πιλά-
 τον T. 2 εὔρομεν TTr. 3 + ἡμῶν LTr. 4 φόρους Καίσαρι
 LTr. 5 + καὶ TTr[L]. ** αὐτόν Tr marg. § Πιλάτος T.
 6 ἠρώτησεν TTr. || + καὶ TTr. ¶ — Γαλιλαίαν T[Tr marg.].
 7 + τὸν L.

θέλων ἐξ ἱκανοῦ⁸ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ⁹
περὶ αὐτοῦ· καὶ ἠλπίζε τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ
9 γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς·
10 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἰστήκεισαν δὲ οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες
11 αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν* ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς
στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐ-
τὸν¹⁰ ἐσθήτα¹¹ λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πι-
12 λάτῳ†. ἐγένοντο δὲ φίλοι ὁ τε Πιλάτος† καὶ ὁ Ἡρώδης¹²
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ
13 ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς^δ. Πιλάτος† δὲ συγ^κκαλε-
σάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν
14 λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτούς, “ Προσηνέγκατέ μοι τὸν
ἄνθρωπον τούτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ
ἰδοῦ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν** εὔρον ἐν τῷ
ἄνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ·
15 ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα†† γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν††,
καὶ ἰδοῦ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον
16, 17 αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.” Ἀνάγκη
18 δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἓνα¹³. ἀνέκραξαν¹⁴
δὲ¹⁵ παμπληθεῖ, λέγοντες, “ Αἶρε τούτον, ἀπόλυσον
19 δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν.” ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινα
γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυ-
20 λακὴν¹⁷. Πάλιν οὖν¹⁸ ὁ Πιλάτος† προσεφώνησε¹⁹,
21 θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέ-
22 γοντες, “ Σταύρωσον, σταύρωσον²⁰ αὐτόν.” Ὁ δὲ
τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, “ Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν
οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύ-
23 σας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.” Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς
μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατ-
24 ἴσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων²¹. Ὁ δὲ²²

⁸ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων LTr. ⁹ — πολλὰ TTr. * + καὶ T.
¹⁰ — αὐτὸν T[LTr]. ¹¹ ἐσθήτα E. † Πειλάτῳ T. † Πειλάτος T.
¹² Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος L marg. TTr. ‡ αὐτούς TTr. ¶ συν- T.
** οὐδὲν TTr. †† ἀνέπεμψεν TTr marg. †† αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς TTr
marg. ¹³ Deest v. 17 in TTr., *uncinis includit* L, *post ver.* 19
ponit [Tr marg.]. ¹⁴ ἀνέκραγον TTr (*non marg.*). ¹⁵ παν- T.
¹⁷ βληθεῖς (βεβλημένος Tr marg.) ἐν τῇ φυλακῇ TTr. ¹⁸ δὲ LTr.
¹⁹ προσεφώνησεν αὐτοῖς L. ²⁰ Σταύρου, σταύρου LTr. ²¹ — καὶ
τῶν ἀρχιερέων TTr marg. [LTr]. ²² καὶ LTr.

Πιλάτος* ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· ἀπέ- 25
λυσε δὲ αὐτοῖς²³ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη-
μένον εἰς τὴν²⁴ φυλακὴν, ὃν ἤτουντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.

Καὶ ὡς ἀπήγαγον** αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός 26
τινος Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου²⁵ ἀπ' ²⁶ ἀγροῦ, ἐπέθηκαν
αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἦκο- 27
λούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναι-
κῶν, αἱ καὶ²⁷ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνον αὐτόν. στρα- 28
φείς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ²⁸ Ἰησοῦς εἶπε, “ Θυγατέρες
Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτάς
κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδοῦ, ἔρχονται 29
ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσι, Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ† κοι-
λῖαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθήλασαν²⁹.
τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι, Πέσετε³⁰ ἐφ' ἡμᾶς· 30
καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. ὅτι, εἰ ἐν τῷ† 31
ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;
Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ 32
ἀναιρεθῆναι.

Καὶ ὅτε ἀπήλθον³¹ ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον 33
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακοῦρ-
γους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ^δ ἀριστερῶν. ³² ὁ δὲ 34
Ἰησοῦς ἔλεγε, “ Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί
ποιοῦσι.” Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβα-
λον κλῆρον³³. καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυ- 35
κτῆριζον δὲ καὶ³⁴ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς³⁵, λέγοντες,
“ Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ
Χριστός, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός³⁶.” Ἐνέπαιζον† δὲ αὐτῷ 36
καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ³⁷ ὄξος προσ-
φέροντες αὐτῷ, καὶ λέγοντες, “ Εἰ³⁸ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς 37
τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.” Ἦν δὲ καὶ ἐπιγυρα- 38

* Πειλάτος T. ²³ — αὐτοῖς TTr[L]. ²⁴ — τὴν LTr. ** ἀπήγον
Tr marg. ²⁵ Σίμωνά τινα Κυρηναίου ἐρχόμενον LTr. ²⁶ ἀπὸ L.
²⁷ — καὶ LTr. ²⁸ — ὁ TTr. † + αἱ TTr. ²⁹ ἔθρεψαν LTr.
³⁰ Πέσατε TTr. † [τῷ] Tr. ³¹ ἦλθον LTr. § — ἐξ T errore.
³² Ab initio v. 34 usque ad ποιοῦσιν *uncinis includit* L. ³³ κλήρους
L marg. TTr marg. ³⁴ — καὶ LT. ³⁵ — σὺν αὐτοῖς TTr[L].
³⁶ ὁ ἐκλεκτός τοῦ Θεοῦ L marg., τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός TTr marg.
† ἐνέπαιζαν TTr marg. ³⁷ — καὶ TTr[L]. ³⁸ [Εἰ] L.

φή γεγραμμένη³⁹ ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς⁴⁰, “Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων⁴¹.”

39 Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, λέγων⁴², “Εἰ⁴³ σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυ-
40 τὸν καὶ ἡμᾶς.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων⁴⁴, “Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ
41 αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτο-
42 πον ἐπραξε.” Καὶ ἔλεγε τῷ⁴⁵ Ἰησοῦ, “Μνήσθητί μου, Κύριε⁴⁶, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ⁴⁷ σου.” Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς⁴⁸, “Ἀμὴν λέγω σοι⁴⁹, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.”

44 Ἦν δὲ⁵⁰ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἑνάτης⁵¹. καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη* τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον·
46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, “Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι⁵² τὸ πνεῦμά μου.” Καὶ ταῦτα⁵³ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος† τὸ γινόμενον ἐδόξασε⁵⁴ τὸν Θεόν, λέγων, “Ὀντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.” Καὶ πάντες οἱ⁵⁵ συμ-
48 παραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες⁵⁶ τὰ γινόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν⁵⁷ τὰ στήθη ὑπέστρεφον. εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐ-
49 τοῦ⁵⁸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι⁶⁰ αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 ΚΑΙ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρ-
51 χων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, (οὗτος οὐκ ἦν συγκα-

³⁹ — γεγραμμένη T, at ἐπιγεγραμμένη L[Tr]. ⁴⁰ — γράμμασιν usque ad Ἑβραϊκοῖς TTr[LTr marg.]. ⁴¹ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος L (non marg.) TTr (non marg.), ([οὗτος] L), at [οὗτός ἐστιν] ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων L marg. ⁴² — λέγων T[Tr]. ⁴³ Οὐχί...; L marg. TTr. ⁴⁴ ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη TTr. ⁴⁵ — τῷ (Ἰησοῦ cum sequent.) TTr. ⁴⁶ — Κύριε TTr[L], at [Κύριε] μνήσθητί μου L marg. ⁴⁷ εἰς τὴν βασιλείαν L marg. Tr marg. ⁴⁸ — ὁ Ἰησοῦς T[Tr]. ⁴⁹ σοι λέγω TTr. ⁵⁰ Καὶ ἦν ἤδη L (non marg.) TTr ([ἤδη] Tr). ⁵¹ ἐνάτης LTr. * τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχίσθη δὲ T. ⁵² παρατίθεμαι LTr. ⁵³ καὶ τοῦτο L (non marg.) Tr marg., τοῦτο δὲ L marg. TTr. † ἑκατόνταρχος TTr. ⁵⁴ ἐδόξαζεν L (non marg.) TTr (non marg.). ⁵⁵ συν- T. ⁵⁶ θεωρήσαντες L (non marg.) TTr. ⁵⁷ — ἑαυτῶν TTr. ⁵⁸ αὐτῷ LTr. ⁵⁹ + ἀπὸ LT[Tr marg.]. ⁶⁰ συνακολουθοῦσαι TTr. † + καὶ T.

τατεθειμένος⁶¹ τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ⁶² προσεδέχeto καὶ αὐτὸς⁶³ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οὗτος⁵² προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ* ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ καθελὼν αὐτὸ⁶⁴ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ⁵³ ἔθηκεν αὐτὸ⁶⁵ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς⁶⁶ κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή⁶⁷, καὶ⁵⁴ σάββατον ἐπέφωσκε.

Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ⁶⁹ γυναῖκες, αἵτινες⁵⁵ ἦσαν συνελθλυθῦται αὐτῷ† ἐκ τῆς Γαλιλαίας†, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὑποστρέψασαι δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ⁵⁶ τὸ μὲν σάββατον ἠσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν, τῇ²⁴ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὀρθρου βαθέως¹, ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα, φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα, καὶ τινες σὺν αὐταῖς².

ΕΥΡΟΝ δὲ τὸν λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ² μνημεῖου, καὶ εἰσελθοῦσαι³ οὐχ εὔρον τὸ σῶμα τοῦ³ κυρίου⁴ Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι⁵ αὐτάς⁴ περὶ τούτου, καὶ ἰδού, δύο ἄνδρες⁶ ἐπέστησαν αὐταῖς¹ ἐν ἐσθήσεσιν⁷ ἀστραπτούσαις⁸. ἐμφόβων δὲ γενομέ-
5 νων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον⁹ εἰς τὴν γῆν, εἶπον¹⁰ πρὸς αὐτάς, “Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ'¹¹ ἠγέρθη· μνήσθητε⁶ ὡς¹² ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων,
7 “Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου¹³ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.” Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥη-
8 μάτων αὐτοῦ· καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημεῖου,⁹

⁶¹ συνακατιθέμενος T, at συγκατατιθέμενος L marg. Tr marg. ⁶² — καὶ LTr. ⁶³ — καὶ αὐτὸς LTr. * Πιλάτῳ T. ⁶⁴ — αὐτὸ LTr. ⁶⁵ αὐτόν L (non marg.) TTr. ⁶⁶ οὐδεὶς οὐπω LTr, οὐδεὶς οὐδέπω T. ⁶⁷ παρασκευῆς LTr. ⁶⁹ — καὶ LTr. ⁷⁰ + αἱ LTr, at δύο Tr marg. † — αὐτῷ T[Tr]. + αὐτῷ T[Tr marg.]. ¹ βαθέως LTr. § ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον T, ἐπὶ τὸ μν. ἦλθον Tr marg. ² — καὶ τινες σὺν αὐταῖς LTr. ³ εἰσελθοῦσαι δὲ LTr. ⁴ [τοῦ κυρίου] Tr marg. ⁵ ἀπορεῖσθαι LTr. ⁶ ἄνδρες δύο LTr. ¶ αὐτοῖς T errore. ⁷ ἐσθήσεσιν E, ἐσθήτη LTr. ⁸ ἀστραπτούση LTr. ⁹ τὰ πρόσωπα TTr. ¹⁰ εἶπαν LTr. ¹¹ ἀλλὰ TTr. ¹² ὅσα L marg. ¹³ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ TTr.

ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα¹⁴ τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς
 10 λοιποῖς. ἦσαν δὲ¹⁵ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα*
 καὶ Μαρία¹⁶ Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς,
 11 αἱ¹⁷ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφά-
 νησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν¹⁸,
 12 καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹⁹ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν
 ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κεί-
 μενα† μόνα· καὶ ἀπήλθε πρὸς ἑαυτὸν‡ θαυμάζων τὸ
 γεγονός.
 13 Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ
 τῇ ἡμέρᾳ§ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα
 14 ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα Ἑμμαούς· καὶ αὐτοὶ
 ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβη-
 15 κόντων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀμιλεῖν αὐτοὺς καὶ
²⁰συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ²¹ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπο-
 16 ρεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ
 17 μὴ ἐπιγινῶναι αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, “Τίνες
 οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους
 18 περιπατοῦντες, καὶ ἔστε σκυθρωποί;||” Ἀποκριθεὶς
 δὲ ὁ²² εἰς²³, ᾧ ὄνομα²⁴ Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν,
 “Σὺ μόνος παροικεῖς ἐν²⁵ Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσ
 19 τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;” Καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς, “Ποῖα;” Οἱ δὲ εἶπον²⁶ αὐτῷ, “Τὰ περὶ
 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου²⁷, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης,
 δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ²⁸ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ
 20 παντὸς τοῦ λαοῦ· ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν²⁹ οἱ ἀρ-
 χιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα³⁰ θανάτου,
 21 καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐ-
 τὸς ἔστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. ἀλλὰ
 γε³¹ σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει
 22 σήμερον¶, ἀφ’ οὗ ταῦτα ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ γυναῖκές

¹⁴ πάντα ταῦτα T. ¹⁵ [ἦσαν δὲ] Tr. * Ἰωάννα Tr. ¹⁶ + ἡ LTr.
¹⁷ -αἱ LTr. ¹⁸ ταῦτα LTr. ¹⁹ v. 12 *deest in T, unciniis in-*
cludunt LTr. † -κείμενα Tr. ‡ αὐτόν Tr. § ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
 ἦσαν πορευόμενοι TTr marg. ²⁰ συν- LTr. ²¹ -ὁ TTr. || ; καὶ
 ἐστάθησαν σκυθρωποί TTr (non marg.). ²² -ὁ LTr. ²³ +[ἐξ
 αὐτῶν] L. ²⁴ ὀνόματι L marg. Tr. ²⁵ -ἐν TTr. ²⁶ εἶπαν TTr.
²⁷ Ναζαρηνοῦ L marg. TTr (non marg.). ²⁸ +[ἐν] L. ²⁹ αὐτόν
 παρέδωκαν L. ³⁰ κρίμα L. ³¹ +καὶ LTr. ¶ -σήμερον T[Tr].

τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθρῳιαι³³
 ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ,²³
 ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὄπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέσαι,
 οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν²⁴
 ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτω καθὼς καὶ³⁵ αἱ
 γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.” Καὶ αὐτὸς²⁵
 εἶπε πρὸς αὐτούς, “²⁶Ὁ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρ-
 διά τοῦ πιστεῦειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφή-
 ται· οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ εἰσελ-²⁶
 θεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μω-²⁷
 σέως³⁶ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν³⁷
 αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ³⁸.
 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ²⁸
 αὐτὸς προσεποιεῖτο³⁹ πορρωτέρω⁴⁰ πορεύεσθαι. καὶ²⁹
 παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, “Μείνον μεθ’ ἡμῶν,
 ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν⁴¹ ἡ ἡμέρα.” Καὶ
 εἰσῆλθε τοῦ μέναι σὺν αὐτοῖς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ³⁰
 κατακλιθῆναι αὐτόν μετ’ αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον
 εὐλόγησέ⁴², καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ³¹
 διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν·
 καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ’ αὐτῶν. Καὶ εἶπον⁴³³²
 πρὸς ἀλλήλους, “Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν
 ἐν ἡμῖν*, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ⁴⁴ ὡς διήνοι-
 γεν ἡμῖν τὰς γραφάς;” Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ³³
 ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὔρον συνη-
 θροισμένους⁴⁵ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέ-³⁴
 γοντας, “³⁵Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως⁴⁶, καὶ ὤφθη
 Σίμωνι.” Καὶ αὐτοὶ ἐξηγούντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ³⁵
 ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς⁴⁷³⁶
 ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, “Εἰρήνη

³³ ὄρθρῳιαι LTr. ³⁵ -καὶ LTr. ³⁶ Μωυσεῶς LTr. ³⁷ διερμή-
 νευεν LTr marg., διερμήνευσεν TTr. ³⁸ αὐτοῦ E, αὐτοῦ LTr.
³⁹ προσεποιήσατο L (non marg.) TTr. ⁴⁰ πορρωτέρων LTr. ⁴¹ +ἡδη
 TTr[LTr marg.]. ⁴² ἐβλόγησεν L. ⁴³ εἶπαν TTr. * [ἐν ἡμῖν] Tr.
⁴⁴ -καὶ LTr. ⁴⁵ ἑθροισμένους LTr. ⁴⁶ ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος
 LTr. ⁴⁷ -ὁ Ἰησοῦς LTr.

37 ὑμῖν⁴⁸.⁴⁹ Πτοηθέντες* δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι
 38 ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Τί
 τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί† διαλογισμοὶ ἀναβαί-
 39 νουσιν ἐν ταῖς καρδίαις⁵⁰ ὑμῶν; ἴδετε τὰς χεῖράς μου
 καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ εἰμι⁵¹. ψηλαφή-
 σατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σάρκα† καὶ ὀστέα οὐκ
 40 ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.” Καὶ τοῦτο εἰπὼν
 41 ἐπέδειξεν⁵² αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας⁵³. ἔτι δὲ
 ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων⁵⁴,
 42 εἶπεν αὐτοῖς, “Ἐχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε;” Οἱ δὲ
 ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισ-
 43 σίου κηρίου⁵⁵. καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.
 44 Εἶπε δὲ αὐτοῖς⁵⁶, “Οὗτοι οἱ λόγοι⁵⁷, οὓς ἐλάλησα
 πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι
 πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως⁵⁸ καὶ⁵⁹ προ-
 45 φήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.” Τότε διήνοιξεν
 46 αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς, “^οΟτι οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει⁵⁹ παθεῖν
 τὸν Χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ
 47 ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετά-
 νοιαν καὶ⁶⁰ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξά-
 48 μενον⁶⁰ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ὑμεῖς δὲ ἐστε⁶¹ μάρτυρες
 49 τούτων. καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ⁶¹ ἀποστέλλω⁶² τὴν ἐπαγγελίαν
 τοῦ πατρός μου ἐφ’ ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ
 πόλει Ἱερουσαλήμ⁶³, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ
 ὕψους⁶⁴.”
 50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἕξω⁶⁵ ἕως εἰς⁶⁶ Βηθανίαν· καὶ
 51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ
 ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ’

⁴⁸ - καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν T. ⁴⁹ + [ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε] L. * θροηθέντες Tr marg. † [διὰ] τί Tr marg. ⁵⁰ τῇ καρδίᾳ L (non marg.) TTr. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι αὐτός L (non marg.) TTr. † σάρκας T. ⁵² ἐδειξεν LTr. ⁵³ v. 40 deest in T, uncinis includit Tr. ⁵⁴ καὶ θαυμαζόντων ἀπὸ τῆς χαρᾶς L. ⁵⁵ - καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου LTr[Tr]. ⁵⁶ πρὸς αὐτούς L marg. TTr. ⁵⁷ + μου TTr[L]. ⁵⁸ Μωσέως LTr. § + [τοῖς] Tr. ⁵⁹ - καὶ οὕτως ἔδει TTr[L]. || εἰς T. ⁶⁰ ἀρξάμενον L marg., ἀρξάμενοι TTr. ⁶¹ - δὲ ἐστε T, [ἐστε] Tr. ¶ καὶ γὰρ T. ⁶² ἐξαποστέλλω TTr. ⁶³ - Ἱερουσαλήμ LTr. ⁶⁴ ἐξ ὕψους δύναμιν TTr (non marg.). ⁶⁵ - ἕξω TTr[L]. ⁶⁶ πρὸς L (non marg.) TTr.

217
 αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν⁶⁷. καὶ αὐτοὶ 52
 προσκυνήσαντες αὐτόν⁶⁸, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ
 μετὰ χαρᾶς μεγάλης· καὶ ἦσαν διαπαντός* ἐν τῷ 53
 ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες⁶⁹ τὸν Θεόν. Ἄμην⁷⁰.⁷¹

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΑΓΙΟΝ¹ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ².

ἘΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν 1
 Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς 2
 τὸν Θεόν. Πάντα δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ 3
 ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονεν³. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν⁴, καὶ ἡ 4
 ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ 5
 σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνο- 6
 μα αὐτῷ Ἰωάννης†. οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα 7
 μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι 8
 δι’ αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ’ ἵνα μαρ- 8
 τυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ 9
 φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
 ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ 10
 ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ 11
 ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον⁵ αὐτόν, 12
 ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς
 πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, 13
 οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀν-
 δρός, ἀλλ’ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν 14
 ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς

⁶⁷ - καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν T. ⁶⁸ - προσκυνήσαντες αὐτόν T. * διὰ παντός L. † [αἰνοῦντες καὶ] Tr, - αἰνοῦντες καὶ θεοῦ - καὶ εὐλογοῦντες Tr marg. ⁶⁹ - καὶ εὐλογοῦντες T. ⁷⁰ - Ἄμην TTr[L]. ⁷¹ + τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν στίχοις β, χοζ, κεφαλαίους τμβ S. + κατὰ Λουκᾶν Tr. ¹ - Ἄγιον BE. ² Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην LTr (Ἰωάννην Tr), Κατὰ Ἰωάννην T. ³ - ὃ γέγονεν, LTr(Tr sine,). ⁴ ἐστὶν L (non marg.) TTr marg. † Ἰωάννης Tr. ⁵ ἔλαβαν Tr.

μονογενοῦς παρὰ πατρός,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

- 15 Ἰωάννης* μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε λέγων,
 “Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, “Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος,
 16 ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.” Καὶ⁶
 ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν
 17 καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως⁷
 ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 18 ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὃς ἴδιον μονογενῆς
 υἱός⁸, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξη-
 19 γήσατο. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου†,
 ὅτε ἀπέστειλαν⁹ οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς
 καὶ Λευίτας¹⁰, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, “Σὺ τίς εἶ;”
 20 Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγη-
 21 σεν, “Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ¹¹ ὁ Χριστός.” Καὶ ἠρώτησαν
 αὐτόν, “Τί οὖν; Ἡλίας¹² εἶ σύ^δ ;” Καὶ λέγει, “Οὐκ
 εἰμὶ.” “Ὁ προφήτης εἶ σύ;” Καὶ ἀπεκρίθη, “Οὐ.”
 22 Εἶπον¹³ οὖν¹⁴ αὐτῷ, “Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισὶν δώμεν
 23 τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;” Ἐφη,
 “Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑυθύνατε τὴν
 ὁδὸν Κυρίου·” καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας¹⁵ ὁ προφήτης.”
 24, 25 Καὶ οἱ[¶] ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ
 ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ εἶπον¹⁶ αὐτῷ, “Τί οὖν βαπτί-
 ζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστός, οὔτε¹⁷ Ἡλίας¹², οὔτε¹⁷ ὁ
 26 προφήτης;” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης* λέγων,
 “Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ¹⁸ ὑμῶν ἔστηκεν¹⁹,
 27 ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. αὐτός ἐστιν²⁰ ὁ ὀπίσω μου ἐρ-
 χόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν²¹. οὐ ἐγὼ²² οὐκ
 εἰμὶ²³ ἄξιός ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδή-
 28 ματος.” Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾶ²⁴ ἐγένετο πέραν τοῦ
 Ἰορδάνου, ὅπου ἦν²⁵ Ἰωάννης* βαπτίζων.

* Ἰωάννης Tr. ⁶ ὅτι L (non marg.) TTr. ⁷ Μωσέως LTr. † -ὁ Tr.
⁸ θεὸς L marg. Tr. † Ἰωάνου Tr. ⁹ + πρὸς αὐτόν LTr. ¹⁰ Λευείτας
 TTr. ¹¹ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ LTr. ¹² Ἡλίας SE, Ἡλειάς T. § Ἡλειάς εἶ
 (-σύ) T, σὺ Ἡλίας εἶ Tr. | -καὶ T. ¹³ εἶπαν LTr. ¹⁴ -οὖν L.
¹⁵ Ἡσαΐας L. ¶ -οἱ TTr. ¹⁶ εἶπαν LTr. ¹⁷ οὐδὲ LTr.
¹⁸ -δὲ TTr. ¹⁹ στήκει L marg. TTr (non marg.). ²⁰ -αὐτός
 ἐστὶν TTr[L]. ** [ὁ] Tr. ²¹ -ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν TTr[L].
²² -ἐγὼ TTr[L]. ²³ + ἐγὼ T[Tr]. ²⁴ Βηθαβαρᾶ E, Βηθανία LTr.
²⁵ + ὁ LTr.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης²⁶ τὸν Ἰησοῦν ἐρ-
 χόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, “Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ
 Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός³⁰
 ἐστὶ περὶ²⁷ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὅπισω μου ἐρχεται ἀνὴρ,
 ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. καὶ γὰρ³¹
 οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ
 τοῦτο ἦλθον ἐγὼ²⁸ ἐν τῷ²⁹ ὕδατι βαπτίζων.” Καὶ³²
 ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης* λέγων, “Ὅτι τεθέαμαι τὸ
 Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ³⁰ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,
 καὶ ἔμεινεν ἐπ’ αὐτόν. καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ’³³
 ὁ πέμψας με βαπτίζει ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν,
 Ἐφ’ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον
 ἐπ’ αὐτόν, οὗτός³¹ ἐστὶν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι
 Ἁγίῳ. καὶ γὰρ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός³⁴
 ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.”

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ³² Ἰωάννης*, καὶ ἐκ³⁵
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ³⁶
 περιπατοῦντι, λέγει, “Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ³³.” Καὶ³⁷
 ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ³⁴ λαλοῦντος, καὶ ἠκο-
 λούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεῖς δὲ³⁵ ὁ Ἰησοῦς, καὶ³⁸
 θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, “Τί³⁹
 ζητεῖτε;” Οἱ δὲ εἶπον³⁵ αὐτῷ, “Ῥαββί³⁶,” (ὃ λέγεται
 ἐρμηνευόμενον³⁷, Διδάσκαλε,) “ποῦ μένεις;” Λέγει⁴⁰
 αὐτοῖς, “Ἐρχεσθε καὶ ἴδετε³⁸.” Ἦλθον³⁹ καὶ εἶδον⁴¹
 ποῦ μένει· καὶ παρ’ αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην· ὥρα δὲ⁴² ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν⁴³ Ἀνδρέας ὁ ἀδελ-
 φὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων
 παρὰ Ἰωάννου⁴, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. εὕρισκε⁴²
 οὗτος πρῶτος⁴⁴ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ
 λέγει αὐτῷ, “Εὕρηκαμεν τὸν Μεσσίαν,” (ὃ ἐστὶ μεθ-
 ερμηνευόμενον, ὁ⁴⁵ Χριστός.) καὶ⁴⁶ ἤγαγεν αὐτόν⁴³

²⁶ -ὁ Ἰωάννης LTr. ²⁷ (ν) ὑπὲρ LTr. ²⁸ ἐγὼ ἦλθον L marg.
²⁹ -τῷ LTr. * Ἰωάννης Tr. ³⁰ ὡς LTr. ³¹ αὐτός L marg.
³² -ὁ LTr. ³³ + [ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου] L. † -καὶ T.
³⁴ οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ L marg. T, οἱ δύο αὐτοῦ μαθηταὶ Tr marg.
 † -δὲ T. ³⁵ εἶπαν LTr. ³⁶ Ῥαββεί T. ³⁷ μεθερμηνευόμενον
 LTr. ³⁸ ὄψεσθε TTr. ³⁹ ἦλθαν TTr. ⁴⁰ + οὖν TTr[L].
⁴¹ εἶδαν LTr. ⁴² -δὲ LTr. ⁴³ + [δὲ] L. § Ἰωάνου Tr.
⁴⁴ πρῶτον LTr. ⁴⁵ -ὁ LTr. ⁴⁶ -καὶ TTr[L].

πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ⁴⁷ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, “Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ⁴⁸. σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς” ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

44 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς⁴⁹ ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὗρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ⁵⁰,
45 “Ἀκολούθει μοι.” Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὗρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, “Ὁν ἔγραψε Μωσῆς⁵¹ ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηῆται, εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν⁵² υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζα-
47 ρέτ.⁵³” Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, “Ἐκ Ναζαρέτ⁵³ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;” Λέγει αὐτῷ⁵⁴ Φίλιππος,
48 “Ἐρχου καὶ ἴδε.” Εἶδεν ὁ⁵⁵ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, “Ἴδε
49 ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης⁵⁶, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι.” Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, “Πόθεν με γινώσκεις;” Ἀπεκρίθη
ὁ⁵⁷ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον
50 φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἰδόν σε.” Ἀπε-
κρίθη⁵⁸ Ναθαναήλ καὶ λέγει⁵⁹ αὐτῷ⁶⁰, “Ῥαββί⁶¹, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς⁶² τοῦ Ἰσραήλ.”
51 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Ὅτι εἶπόν σοι,
63 Εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τού-
52 των ὄψει⁶⁴.” Καὶ λέγει αὐτῷ, “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι⁶⁵ ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγῆτα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.”

2 ΚΑΙ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ¹ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ² τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.
2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς
3 τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, †λέγει ἡ μήτηρ
4 τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, “Οἶνον οὐκ ἔχουσι†.”³ Λέγει

47 - δὲ TTr. 48 Ἰωάνου L (non marg.) Tr (non marg.), Ἰωάννου T.
49 - ὁ Ἰησοῦς LTrTr. 50 + ὁ Ἰησοῦς LTrTr. 51 Μωσῆς LTrTr.
52 - τὸν LT[Tr]. 53 Ναζαρέθ BE. * - Καὶ T. 54 + ὁ LTr.
55 - ὁ LTrTr. 56 Ἰσραηλείτης TTr. 57 - ὁ LTrTr. 58 + αὐτῷ TTr[L]. 59 - καὶ λέγει TTr[L]. 60 - αὐτῷ LTrTr. 61 Ῥαββεί T.
62 ὁ βασιλεὺς εἶ L, βασιλεὺς εἶ TTr. 63 + ὅτι LTrTr. 64 ὄψη LTrTr.
65 - ἀπ’ ἄρτι LTrTr. 1 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ L marg. Tr. 2 Κανᾶ BELTTr. † οἶνον οὐκ εἶχον, ὅτι συνετελέσθη ὁ οἶνος τοῦ γάμου. εἶτα T. ‡ οἶνος οὐκ ἔστιν T. 3 + καὶ Tr[L].

αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, “Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου.” Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, 5
“Ὁ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε.” Ἦσαν δὲ ἐκεῖ 6 ὑδρῖαι λίθιναι⁴ ἕξ κείμεναι⁵ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. λέ- 7
γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος.” Καὶ ἐγένισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 8
“Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ.” Καὶ⁶ ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγένεσθε ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ 9
ὑδρὸν οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν· (οἱ δὲ διάκονοι ἤδειςαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὑδρὸν·) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος, καὶ λέγει αὐτῷ, 10
“Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε⁷ τὸν ἐλάσσων· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.” Ταύτην ἐποίησε τὴν⁸ 11
ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ² τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνερωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοῦμ⁹, αὐτὸς καὶ 12 ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ¹⁰, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν¹¹ οὐ πολλὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη 13 εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ 14 τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. καὶ ποιήσας φρα- 15
γέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας. καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα¹², καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε· καὶ 16
τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν, “Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν·¹³ μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.” Ἐμνήσθησαν δὲ¹⁴ οἱ μαθηταὶ αὐ- 17
τοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, “Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου

4 λίθιναι ὑδρῖαι L (non marg.) TTr. 5 κείμεναι transferunt TTr in locum post Ἰουδαίων. 6 οἱ δὲ L marg. TTr. 7 - τότε T[Tr]. 8 (ν) - τὴν LTrTr. 9 Καφαρναοῦμ LTrTr. 10 - αὐτοῦ Tr[L]. 11 ἔμειναν L marg. 12 τὰ κέρματα L marg. Tr. 13 + [καὶ] L. 14 - δὲ TTr[L].

222
 18 σου κατέφαγέ¹⁵ με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
 καὶ εἶπον¹⁶ αὐτῷ, “Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι
 19 ταῦτα ποιεῖς;” Ἀπεκρίθη ὁ¹⁷ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς, “Δύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν* τρισὶν ἡμέ-
 20 ραις ἐγερῶ αὐτόν.” Εἶπον¹⁸ οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, “Τεσ-
 21 σαρακόντα¹⁹ καὶ ἐξ ἕτεσιν ᾠκοδομήθη† ὁ ναὸς οὗτος,
 22 καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;” Ἐκεῖνος δὲ
 23 ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ὅτε οὖν
 ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
 τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς²⁰. καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ
 24 τῷ λόγῳ ᾧ²¹ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. ὡς δὲ ἦν ἐν²² Ἱεροσο-
 λύμοις ἐν τῷ πάσχα, ἐν²³ τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευ-
 25 σαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα
 26 αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας· καὶ ὅτι οὐ
 χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ²⁶ ἀνθρώπου.
 3 ἮΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος
 2 ὄνομα αὐτῷ, ἀρχῶν τῶν Ἰουδαίων. οὗτος ἦλθε πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν¹ νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Ραββί², οἶδαμεν
 ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦ-
 3 τα τὰ σημεῖα δύναται³ ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ
 3 Θεὸς μετ’ αὐτοῦ.” Ἀπεκρίθη ὁ⁴ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτῷ, “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ
 ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.”
 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ⁴ Νικόδημος, “Πῶς δύναται ἄν-
 5 θρωπος γεννηθῆναι γέροντων ὢν; μὴ δύναται εἰς τὴν
 κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ
 5 γεννηθῆναι;” Ἀπεκρίθη ὁ⁵ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν ἀμὴν
 λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύ-
 6 Θεοῦ⁶. τὸ γεγεννημένον⁵ ἐκ τῆς σαρκός, σὰρξ ἐστι·

¹⁵ καταφέαγεται LTr. ¹⁶ εἶπαν LTr. ¹⁷ -ὁ LTr. * [ἐν] Tr.
¹⁸ εἶπαν LTr. ¹⁹ Τεσσαράκοντα Tr. † οἰκοδομήθη T. ²⁰ -αὐτοῖς
 LTr. ²¹ ὃν LTr. ²² +τοῖς LTr. ²³ [ἐν] LTr. ²⁴ -ὁ LTr.
²⁵ αὐτόν LTr. ²⁶ -τοῦ L. ¹ αὐτόν LTr. ² Ραββεί T.
³ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα LTr. ⁴ -ὁ LTr. † -ὁ T.
⁵ -ὁ LTr. || τῶν οὐρανῶν T. ⁶ γεγεννημένον E.

223
 καὶ τὸ γεγεννημένον⁵ ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι.
 μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι 7
 ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν 8
 αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ’* οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ⁶
 ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
 πνεύματος.” Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, 9
 “Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;” Ἀπεκρίθη ὁ⁷ Ἰη- 10
 σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰο- 11
 ραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, 12
 ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἐώρακαμεν μαρτυροῦ- 13
 14 μεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ 12
 ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἶπω
 ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέ- 13
 14 βηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
 βᾶς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ 14
 καθὼς Μωσῆς⁸ ὑψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως
 ὑψωθῆναι δεῖ⁹ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· ἵνα πᾶς ὁ 15
 πιστεύων εἰς αὐτόν¹⁰ μὴ ἀπόληται, ἀλλ’¹¹ ἔχη ζωὴν
 αἰώνιον. οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, 16
 ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ[†] τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ
 πιστεύων εἰς αὐτόν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’* ἔχη ζωὴν
 αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ[†] 17
 εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ’ ἵνα σωθῇ
 ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν οὐ κρίνε- 18
 19 ται· ὁ δὲ¹² μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίσ-
 τευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
 αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν 19
 κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκό-
 20 τος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν¹³ τὰ ἔργα. πᾶς 20
 γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχε-
 21 ται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ 21
 δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα
 φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασ-
 μένα.”

* ἀλλὰ Tr. ⁶ ἢ L. ⁷ -ὁ LTr. ⁸ Μωσῆς LTr. ⁹ δεῖ ὑψωθῆναι
 L marg. ¹⁰ ἐπ’ αὐτόν L (text.), ἐν αὐτῷ L marg. Tr. ¹¹ -μὴ ἀπό-
 ληται ἀλλ’ Tr[L]. † -αὐτοῦ T. ‡ -αὐτοῦ T[Tr]. ¹² -δὲ T[LTr].
¹³ αὐτῶν πονηρὰ LTr.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐ-
 τοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν. καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ'
 23 αὐτῶν καὶ ἐβάπτισεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης* βαπτίζων
 ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν
 24 ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. οὐπω γὰρ
 25 ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης*. Ἐγένε-
 νετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου† μετὰ
 26 Ἰουδαίων¹⁴ περὶ καθαρισμοῦ· καὶ ἦλθον¹⁵ πρὸς τὸν
 Ἰωάννην‡ καὶ εἶπον¹⁶ αὐτῷ, “Ραββί¹⁷, ὃς ἦν μετὰ σοῦ
 πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος
 27 βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.” Ἀπε-
 κρίθη Ἰωάννης* καὶ εἶπεν, “Οὐ δύναται ἄνθρωπος
 λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
 28 οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ
 εἰμὶ ἐγώ¹⁸ ὁ Χριστός, ἀλλ’ ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμι
 29 ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος
 ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ
 ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμ-
 30 φίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἣ ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκείνον
 31 δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ὁ ἄνωθεν ἐρχό-
 μενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ
 τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρα-
 32 νοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν, καὶ¹⁹ ὁ ἐώρακε
 καὶ ἤκουσε, τοῦτο[¶] μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐ-
 33 τοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν,
 34 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ὃν γὰρ ἀπέ-
 στείλειν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ
 35 ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεός²⁰ τὸ Πνεῦμα. ὁ πατὴρ
 ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
 36 τοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ
 δὲ* ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ’ ἡ ὀργὴ
 τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ’ αὐτόν.”

4 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος††, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι,
 ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ††

* Ἰωάννης Tr. † -ὁ T[Tr]. ‡ Ἰωάννου Tr. ¹⁴ Ἰουδαίου LTr. ¹⁵ ἦλθον Tr. § Ἰωάννην Tr. ¹⁶ εἶπαν Tr. ¹⁷ Ραββεί Tr. ¹⁸ Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ L (non marg.). || -ἐπάνω πάντων ἐστίν, Tr. ¹⁹ -καὶ TTr[L]. ¶ -τοῦτο T. ²⁰ -ὁ Θεός TTr marg. [LTr]. ** -δὲ T. †† Ἰησοῦς TTr marg. †† -ἢ Tr marg.

Κεφ. 4. KATA IOANNHN. 225
 Ἰωάννης* (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, 2
 ἀλλ’ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ·) ἀφήκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ 3
 ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἔδει δὲ αὐτὸν διέρ- 4
 χεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας¹. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν 5
 τῆς Σαμαρείας¹ λεγομένην Συχάρ², πλησίον τοῦ χω-
 ρίου δ³ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσηφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἦν δὲ 6
 ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ
 τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα
 ἦν ὡσεὶ⁴ ἕκτη. Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας¹ ἀν- 7
 τλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, “Δός μοι πιεῖν”.
 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, 8
 ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι. λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ 9
 Σαμαρείτις[†], “Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ’ ἐμοῦ πιεῖν⁶
 αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος⁷;” οὐ γὰρ συγ-
 χρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις⁸. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 10
 καὶ εἶπεν αὐτῇ, “Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ
 τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν⁹, σὺ ἂν ἤτησας
 αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν.” λέγει αὐτῷ 11
 ἡ γυνή, “Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ
 ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ 12
 μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν
 τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ,
 καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;” Ἀπεκρίθη ὁ¹⁰ Ἰησοῦς καὶ 13
 εἶπεν αὐτῇ, “Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου,
 διψήσει πάλιν· ὃς δ’ ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ 14
 δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ¹¹ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ
 ὕδωρ δ⁸ δώσω αὐτῷ¹², γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος
 ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.” λέγει πρὸς αὐτόν ἡ 15
 γυνή, “Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ,
 μηδὲ ἔρχομαι¹³ ἐνθάδε ἀντλεῖν.” λέγει αὐτῇ ὁ¹⁴ 16
 Ἰησοῦς¹⁵, “Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σοῦ||, καὶ
 ἔλθ’ ἐνθάδε.” Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν¹⁶, “Οὐκ 17

* Ἰωάννης Tr. ¹ Σαμαρίας Tr. ² Συχάρ E. ³ οὐ LTr marg. ⁴ ὡς LTr. ⁵ πιεῖν TTr. † -οὖν T. ‡ Σαμαρίτις Tr. ⁶ πίν L, πιεῖν TTr. ⁷ γυναικὸς Σαμαρεί(-ί- T)τιδος οὔσης LTr. ⁸ -οὐ γὰρ ad fin. vers. T. ⁹ πίν TTr. ¹⁰ -ὁ LTr. ¹¹ διψήσει LTr. § +ἐγὼ Tr. ¹² ἀδ οὐ μὴ usque ad δώσω αὐτῷ unep̄is includit L. ¹³ διέρχομαι Tr, ἔρχομαι Tr, at διέρχ. seu ἔρχομαι Tr marg. ¹⁴ -ὁ LT. ¹⁵ -Ἰησοῦς T[L], [ὁ Ἰησοῦς] Tr. || σοῦ τὸν ἄνδρα Tr marg. ¹⁶ +[αὐτῷ] L.

ἔχω ἄνδρα*.” Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, “Καλῶς εἶπαστ¹⁸,
 18 Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω¹⁸. πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχετε· καὶ
 νῦν ὃν ἔχετε, οὐκ ἔστι σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρη-
 19 κας. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, “Κύριε, θεωρῶ ὅτι προ-
 20 φήτης εἶ σύ. οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει¹⁹
 προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύ-
 21 μοις ἔστιν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν²⁰.” Λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, “Γύναι, πιστευσόν μοι²¹, ὅτι ἔρχεται
 ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύ-
 22 μοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ
 οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ
 23 σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ’²² ἔρχεται ὥρα
 καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσ-
 κυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ
 γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας
 24 αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας
 αὐτόν†, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν§.”
 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, “Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται.”
 (ὁ λεγόμενος Χριστός·) “ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγ-
 26 γελεῖ ἡμῖν πάντα²³.” Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, “Ἐγὼ
 27 εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.” Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον²⁴ οἱ μαθη-
 τὰ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν²⁵ ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
 οὐδεὶς μέντοι εἶπε, “Τί ζητεῖς;” ἢ, “Τί λαλεῖς μετ’
 αὐτῆς;”
 28 Ἀφήκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπήλ-
 29 θεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, “Δεῦτε,
 ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα|| ἐποίησα·
 30 μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;”²⁶ Ἐξῆλθον οὖν²⁷ ἐκ
 τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.
 31 Ἐν δὲ²⁸ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέ-
 32 γοντες, “Ῥαββί²⁹, φάγε.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἐγὼ
 33 βρώσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.” Ἐλεγον

* ἄνδρα οὐκ ἔχω T. † εἶπες T. ¹⁸ ἔχετε L marg. ¹⁹ τῷ ὄρει
 τούτῳ L (non marg.) TTr. ²⁰ προσκυνεῖν δεῖ LTr. ²¹ Πιστευέ
 μοι γύναι L marg. TTr, at Γύναι πιστευέ μοι L text. ²² ἀλλὰ
 LTr. † -αὐτόν T. § προσκυνεῖν δεῖ T. ²³ ἀπαντα TTr.
²⁴ ἦλθον TTr. ²⁵ ἐθαύμαζον LTr. || ἃ TTr marg. ²⁶ + [καὶ]
 L. ²⁷ -οὖν LTr. ²⁸ -δὲ TTr[L]. ²⁹ Ῥαββεί T.

οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, “Μήτις ἤνεγκεν
 αὐτῷ φαγεῖν;” Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ἐμὸν³⁴
 βρώμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ³⁰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
 με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ³⁵
 ὅτι ἔτι τετράμηνόν³¹ ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται;
 ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν,
 καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θε-
 ρισμὸν ἤδη³². καὶ³³ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ ³⁶
 συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ* ὁ σπείρων
 ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ³⁷
 ἐστίν ὅτ’ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστίν ὁ σπείρων, καὶ
 ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα† ὑμᾶς θερίζειν ὃ ³⁸
 οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς
 εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.” Ἐκ δὲ τῆς ³⁹
 πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν
 Σαμαρειτῶν§, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρού-
 σης, “Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα|| ἐποίησα.” Ὡς οὖν ⁴⁰
 ἦλθον** πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται¶, ἡρώτων αὐτὸν μεί-
 ναι παρ’ αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ ⁴¹
 πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ ⁴²
 τε γυναικὶ ἔλεγον, “Ὅτι³⁴ οὐκέτι†† διὰ τὴν σὴν λα-
 λιάν†† πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν
 ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ
 Χριστός³⁵.”

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ⁴³
 ἀπήλθεν³⁶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ³⁷ Ἰησοῦς ⁴⁴
 ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν
 οὐκ ἔχει. Ὅτε§§ οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέ- ⁴⁵
 ξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ³⁸ ἐποί-
 ησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ
 ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς³⁹ πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς ⁴⁶
 Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις|||

³⁰ ποιῶσω LTr. ³¹ τετράμηνός LTr. ³² ἤδη TTr marg. ³³ - καὶ
 TTr[L]. * -καὶ Tr. † -ὁ BTr. † ἀπέσταλκα T. § Σα-
 μαρειτῶν T. || ἃ TTr (non marg.). ** ἦλθον οὖν Tr marg.
 ¶ Σαμαρεῖται T. ³⁴ [ὅτι] L. †† οὐκ ἔτι S. †† λαλιάν σου Tr marg.
³⁵ -ὁ Χριστός LTr. ³⁶ -καὶ ἀπήλθεν TTr[L]. ³⁷ -ὁ LTr.
³⁸ ὅσα LTr. ³⁹ -ὁ Ἰησοῦς LTr. ||| Ἦν δέ τις T.

47 βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ⁴⁰. οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτόν, καὶ ἠρώτα αὐτόν⁴¹ ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλε γὰρ 48 ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, “Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε.” 49 Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός, “Κύριε, κατάβηθι 50 πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.” Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Πορεύου· ὁ υἱὸς σου ζῆ.” Καὶ⁴² ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ⁴³ εἶπεν αὐτῷ⁴⁴ Ἰησοῦς, 51 καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δούλοι αὐτοῦ* ἀπήντησαν⁴⁵ αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες†, “Ὅτι ὁ παῖς σου⁴⁶ ζῆ.” Ἐπίτευτο οὖν παρ’ αὐτῶν τὴν ὥραν⁴⁷ ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε· καὶ εἶπον⁴⁸ αὐτῷ, “Ὅτι χθὲς⁴⁹ ὥραν ἐβδόμην ἀφήκεν αὐτόν ὁ 53 πυρετός.” Ἐγνώ οὖν ὁ πατήρ, ὅτι ἐν^δ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ὅτι⁵⁰ ὁ υἱὸς σου ζῆ.” 54 Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. τοῦτο^{||} πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5 ΜΕΤΑ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη 2 ὁ¹ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα**, ἡ ἐπιλεγόμενη†† Ἐβραϊστὶ Βηθεσδά², πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλήθος πολὺ³ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ⁴ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος 4 κίνησιν. ἄγγελος γὰρ⁵ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγένετο, ᾧ 5 δήποτε⁷ κατείχετο νοσήματι. Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος 6 ἐκεῖ τριακονταοκτῶ⁸ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ⁹. τοῦτον

⁴⁰ Καφαρναούμ LTr. ⁴¹ - αὐτόν TTr[L]. ⁴² - Καὶ T[LTTr]. ⁴³ ὄν LTr. ⁴⁴ + ὁ LTr. * - αὐτοῦ T. ⁴⁵ ἀπήντησαν LTr. † καὶ ἀπήγγειλαν T, [καὶ ἀπήγγειλαν] Tr. † - λέγοντες T. ⁴⁶ αὐτοῦ LTr. ⁴⁷ τὴν ὥραν παρ’ αὐτῶν LTr. ⁴⁸ εἶπον οὖν TTr (non marg.). ⁴⁹ ἐχθὲς LTr. § - ἐν T[Tr]. ⁵⁰ - Ὅτι LTr. || + δὲ Tr[Tr marg.]. ¶ + ἡ T. ¹ - ὁ LTr. ** qu. κολυμβήθρα Tr marg. †† τὸ λεγόμενον T. ² Βηθσαϊδά L marg., Βηθσαθά T. ³ - πολὺ TTr[L]. ⁴ ab ἐκδεχομένων v. 3 usque ad fin. v. 4 omittunt TTr. ⁵ + [κυρίου] L. ⁶ ἐταράσσετο τὸ L marg. ⁷ οἰφδηποτοῦν L. ⁸ τριάκοντα καὶ (- καὶ Tr[LTTr marg.]) ὀκτώ LTr. ⁹ + αὐτοῦ TTr[L].

ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, “Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;” ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, “Κύριε, ἄνθρωπον 7 οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ¹⁰ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος προ* 8 ἐμοῦ καταβαίνει.” Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ἐγει- 8 ραι¹¹, ¹²ἄρον τὸν κράββατόν¹³ σου, καὶ περιπάτει.” Καὶ εὐθὺς[†] ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν 9 κράββατον¹³ αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ¹⁰ τεθεραπευμένῳ, “Σάββατόν ἐστιν· ¹⁴οὐκ ἔξεστί σοι 11 ἄραι τὸν ¹³κράββατον¹⁵.” ¹⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, “Ὁ ¹¹ ποιήσας με ὑγιᾶ, ἐκείνός μοι εἶπεν, Ἄρον τὸν κράβ- 12 βατόν¹³ σου, καὶ περιπάτει.” Ἠρώτησαν οὖν¹⁷ αὐ- 12 τόν, “Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον τὸν 13 κράββατόν¹³ σου¹⁸, καὶ περιπάτει;” Ὁ δὲ ἰαθεῖς¹⁹ οὐκ ¹³ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ¹⁴ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· 15 μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι²⁰ γένηται.” ²¹ Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε²² τοῖς Ἰου- 15 δαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιᾶ.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι²³, ¹⁶ καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτείνει²⁴, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ Ἰησοῦς[†] ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, “Ὁ ¹⁷ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὼ ἐργάζομαι.” Διὰ τοῦτο οὖν^δ μᾶλλον ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ¹⁸ ἀποκτείνειν, ὅτι οὐ μόνον ἔλκε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ. ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν^{||} αὐτοῖς, ¹⁹ “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν

¹⁰ βάλλῃ LTr. * πρὸς S. ¹¹ Ἐγειρε LTr. ¹² + [καὶ] L. ¹³ κράββατον LTr. † - εὐθὺς T. ¹⁴ + καὶ T[LTTr]. ¹⁵ + σου L. ¹⁶ + ὁ δὲ LTr. ¹⁷ - οὖν TTr marg. [LTTr]. ¹⁸ - τὸν κράββατόν σου T[Tr]. ¹⁹ ἀσθενῶν T. ²⁰ σοί τι LTr. ²¹ + [καὶ] L. ²² εἶπεν L marg. T. ²³ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν L (non marg.) TTr. ²⁴ - καὶ ἐζήτουν αὐτόν ἀποκτείνειν TTr[L]. † - Ἰησοῦς T. § - οὖν T. || ἔλεγεν TTr marg.

ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν* μὴ τι βλέπη τὸν πατέρα
 ποιῶντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ²⁵, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς
 20 ὁμοίως ποιεῖ†. ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ²⁶ τὸν υἱόν, καὶ
 πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα
 21 τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε†. ὡς-
 περ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ,
 22 οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ
 πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε
 23 τῷ υἱῷ· ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι
 τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πα-
 24 τέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμ-
 ψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρ-
 χεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
 25 ζωὴν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ
 νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται[§] τῆς φωνῆς τοῦ
 26 υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται²⁷. ὡςπερ
 γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ
 27 υἱῷ²⁸ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ
 28 καὶ²⁹ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ
 θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν
 29 τοῖς μνημείοις ἀκούσονται[§] τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ
 ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστα-
 σιν ζωῆς· οἱ δὲ³⁰ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν
 30 κρίσεως. οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν.
 καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἣ ἐμὴ δικαία
 ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ
 31 θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός³¹. Ἐὰν ἐγὼ μαρ-
 τυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἐστίν ἀλη-
 32 θής. ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα^{||}
 ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.
 33 “Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην[¶], καὶ μεμαρ-
 34 τύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν

* ἂν T. † ποιεῖ
 ὁμοίως T. ‡ ἀγαπᾷ L marg. § ἀκούσουσιν
 TTr. † θαυμάζετε T. ‡ ἀκούσουσιν
 TTr. † ζήσονται LTr. ‡ καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν L marg. TTr
 (non marg.). † καὶ LTr. ‡ — δὲ T[LTr]. † — πατρός LTr.
 || οἶδατε T. ¶ Ἰωάννην Tr.

μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς
 σωθῆτε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαί- 35
 νων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι³² πρὸς ὦραν
 ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω³³ 36
 τοῦ Ἰωάννου*. τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ³⁴ μοι ὁ πατήρ
 ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ³⁵ ποιῶ, μαρ-
 τυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε· καὶ ὁ 37
 πέμψας με πατήρ, αὐτὸς³⁶ μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ.
 οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε³⁷, οὔτε εἶδος αὐ-
 τοῦ ἐωράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μέ- 38
 νοντα ἐν ὑμῖν³⁸, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ
 ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. Ἐρευνᾶτε³⁹ τὰς γραφάς, ὅτι 39
 ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖ-
 ναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε 40
 ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀν- 41
 θρώπων οὐ λαμβάνω· ἀλλ' ⁴⁰ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν 42
 ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε† ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλή- 43
 λυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβά-
 νετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ,
 ἐκεῖνον λήψεσθε⁴¹. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, 44
 δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν
 τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ⁴² οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε 45
 ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἐστίν
 ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς⁴³, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.
 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῆ⁴⁴, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ 46
 γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκεῖνου γράμ- 47
 μασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύ-
 σετε†;”

ΜΕΤΑ ταῦτα ἀπήλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θα- 6
 λάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· καὶ ἠκολού- 2
 θε¹ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων² αὐτοῦ³ τὰ σημεῖα
 ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος 3

³² ἀγαλλιαθῆναι LTr (non marg.), at πρὸς ὦραν ἀγαλλιαθῆναι L
 marg. ³³ μείζων LTr. * Ἰωάννου Tr. ³⁴ δέδωκέν TTr. ³⁵ — ἐγὼ
 LTr. ³⁶ ἐκεῖνος L marg. TTr (non marg.). ³⁷ πώποτε ἀκηκόατε
 LTr. ³⁸ ἐν ὑμῖν μένοντα L marg. TTr (non marg.). ³⁹ ἐραυνᾶτε
 TTr. ⁴⁰ ἀλλὰ LTr. † οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ T. ⁴¹ λήμ-
 ψεσθε LTr. ⁴² [Θεοῦ] LTr marg. ⁴³ Μωσῆς LTr. ⁴⁴ Μωυσεῖ
 LTr. † πιστεύετε θεοῦ πιστεύσητε Tr marg. ¹ ἠκολούθει δὲ LTr.
² ἐθεώρων LTr. ³ — αὐτοῦ LTr.

232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

4 - ο LTr. * ἐκαθέζετο T. 5 τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς LTr.
 6 - τὸν LTr. 7 ἀγοράσωμεν BLTr. 8 ἀποκρίνεται T. † + ὁ T.
 9 - αὐτῶν LTr. 10 - τι Tr[LTr marg.]. 11 - ἐν Tr[L.]. 12 ὅς LTr.
 13 - δὲ Tr[L.]. 14 πολὺς χόρτος L marg. 15 ἀνέπεσαν LTr.
 † ὡς Tr. 16 +(ν) οὖν LTr. § εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν T.
 17 - τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ LTr. 18 ἐπερίσσευσαν LTr.
 19 ἀ ἐποίησεν σημεῖα L marg. Tr marg. 20 - ὁ Ἰησοῦς Tr. || εἰς
 τὸν κόσμον ἐρχόμενος T. 21 - αὐτὸν LTr. ¶ φεύγει T. ** - τὸ Tr.

κεφ. σ. ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 95

30 ἐκεῖνος.” Εἶπον οὖν αὐτῷ, “Τί οὖν ποιεῖς ἄνθρωπος
 31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον, ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδω-
 32 κεν αὐτοῖς φαγεῖν.” Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
 “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς³⁷ δέδωκεν³⁸ ὑμῖν
 τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ’ ὁ πατήρ μου δί-
 δωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.
 33 ὁ γὰρ ἄρτος* τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ
 34 οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοῦς³⁹ τῷ κόσμῳ.” Εἶπον οὖν
 πρὸς αὐτόν, “Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον
 35 τούτου.” Εἶπε δὲ⁴⁰ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ἐγὼ εἰμι ὁ
 ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς μετ’, οὐ μὴ πεινά-
 36 σῃ⁴¹. καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ διψήσῃ⁴² πώ-
 ποτε. ἀλλ’ εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακατέ με⁴³, καὶ οὐ
 37 πιστεύετε. πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ
 ἵκει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς μετ’ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω·
 38 ὅτι καταβέβηκα ἐκ⁴⁴ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶς τὸ
 θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
 39 τοῦτο δέ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός⁴⁵,
 ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ
 40 ἀναστήσω αὐτὸ ἐν⁴⁶ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο δέ⁴⁶
 ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με⁴⁷, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν
 τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον,
 καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ⁴⁸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.”
 41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν,
 42 “Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.” καὶ
 ἔλεγον, “Οὐχ⁴⁹ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ,
 οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς
 οὖν⁵⁰ λέγει οὗτος⁵¹, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέ-
 43 βηκα;” Ἀπεκρίθη οὖν⁵² ὁ⁵³ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ-
 44 τοῖς, “Μὴ γογγύζετε μετ’ ἀλλήλων. οὐδεὶς δύναται

37 Μωσῆς LTr. 38 ἔδωκεν LTr. * +ὁ T. 39 διδοῦς ζωὴν
 L marg. 40 οὖν L, -δὲ Tr[L]. † ἐμὲ TTr (non marg.). 41 πεινά-
 σει LTr marg. 42 διψήσει LTr. 43 -με T[L]. † ἐμὲ T.
 44 ἀπὸ LTr. † ποιήσω T. 45 -πατρός LTr. † -ἐν Tr. 46 γὰρ
 LTr. 47 πατρός μου L (non marg.) TTr. 48 [ἐγὼ] L. 49 +ἐν LT.
 † Οὐχὶ Tr (non marg.). 50 οὖν TTr (non marg.). 51 -οὗτος Tr[L].
 52 -οὖν TTr [L]. 53 -ὁ TTr. ** μετὰ Tr.

κεφ. δ. KATA MANNHN. 235
 ἐλθεῖν πρὸς με⁵⁴, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με
 ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ⁵⁵ ἀναστήσω αὐτόν⁵⁶ τῇ ἐσχάτῃ
 ἡμέρᾳ· ἐστὶ γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, ‘Καὶ⁴⁵
 ἔσονται πάντες διδακτοὶ τοῦ⁵⁷ Θεοῦ.’ Πᾶς οὖν⁵⁸ ὁ
 ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρὸς
 με⁵⁹· οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἐώρακεν⁶⁰, εἰ μὴ ὁ ὢν⁴⁶
 παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἐώρακε τὸν πατέρα*. ἀμὴν⁴⁷
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ⁶¹, ἔχει ζωὴν
 αἰώνιον. ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. οἱ πατέρες⁴⁸,
 48, 49 ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ⁶², καὶ ἀπέθανον·
 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων,⁵⁰
 ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ**. ἐγὼ εἰμι ὁ⁵¹
 ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις
 φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ[†] ἄρτου, ζήσεται[†] εἰς τὸν αἰῶνα.
 καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν[§], ἣν
 ἐγὼ δώσω⁶³ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.” Ἐμάχοντο⁵²
 οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι⁶⁴ λέγοντες, “Πῶς δύ-
 ναται οὗτος ἡμῖν^{||} δοῦναι τὴν σάρκα⁶⁵ φαγεῖν;” Εἶπεν⁵³
 οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
 μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
 πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ⁵⁴
 τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει
 ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ⁶⁶ ἀναστήσω αὐτόν⁶⁷ τῇ ἐσχάτῃ
 ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς⁶³ ἐστὶ βρώσις, καὶ⁵⁵
 τὸ αἷμά μου ἀληθῶς⁶⁸ ἐστὶ πόσις. ὁ τρώγων μου⁵⁶
 τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει,
 καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ⁵⁷
 καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, καὶ κεῖνος
 ζήσεται⁶⁹ δι’ ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ⁷⁰
 58 οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες
 ὑμῶν⁷¹ τὸ μάννα⁷², καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τούτου

54 ἐμὲ Tr (non marg.). 55 καγὼ LTr. 56 +ἐν LTr. 57 -τοῦ
 LTr. 58 -οὖν LTr. 59 ἐμὲ TTr (non marg.). 60 ἐώρακεν τις
 LTr. * Θεόν T. 61 -εἰς ἐμέ T[Tr]. 62 ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα L
 (non marg.) TTr. ** ἀποθνήσκῃ Tr marg. † τοῦ ἐμοῦ T. † ζήσῃ T.
 † ζήσῃ T. † ἡμῖν
 οὗτος T. 63 +αὐτοῦ L[Tr marg.]. 66 καγὼ LTr. 67 +[ἐν] L.
 68 ἀληθῆς LTr. 69 ζήσῃ LTr. 70 ἐξ LTr. 71 -ὑμῶν LTr.
 72 -τὸ μάννα TTr.

59 τὸν ἄρτον, ζήσεται⁷³ εἰς τὸν αἰῶνα.” Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ⁷⁴.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, “Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος⁷⁵. τίς δύναται

61 αὐτοῦ ἀκούειν;” Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν

62 αὐτοῖς, “Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ἐὰν οὖν θεωρήτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ

63 πρότερον; τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἢ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ⁷⁶ ὑμῖν,

64 πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν. ἀλλ’* εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν.” Ἦιδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστίν

65 ὁ παραδώσων αὐτόν. Καὶ ἔλεγε, “Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς μεί, ἐὰν μὴ ἦ

66 δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου⁷⁷.” Ἐκ τούτου† πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⁷⁸ εἰς τὰ ὀπίσω,

67 καὶ οὐκ ἔτι⁷⁹ μετ’ αὐτοῦ περιεπάτου. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, “Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπά-

68 γειν;” Ἀπεκρίθη οὖν⁸⁰ αὐτῷ Σίμων Πέτρος, “Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·

69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ

70 ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς⁸¹ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος⁸².” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⁸³, “Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώ-

71 ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην⁸⁴. οὗτος γὰρ ἤμελλεν⁸⁵ αὐτὸν παραδιδόναι⁸⁶, εἰς ὧν⁸⁷ ἐκ τῶν δώδεκα.

7 ΚΑΙ⁸ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα¹ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέληεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι

2 ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς

⁷³ ζήσει TTr. ⁷⁴ Καπερναούμ LTr. ⁷⁵ ὁ λόγος οὗτος LTr.
⁷⁶ λελαλήκα LTr. * ἀλλὰ Tr. † ἐμέ T. ⁷⁷ -μου LTr.
† +οὖν T. ⁷⁸ ἐκ (-ἐκ T[L]) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον LTr.
⁷⁹ οὐκέτι BELTr. ⁸⁰ -οὖν LTr. ⁸¹ ὁ ἅγιος LTr. ⁸² -τοῦ ζῶντος LTr. ⁸³ -ὁ Ἰησοῦς T *mero errore*. ⁸⁴ Ἰσκαριώτου LTr.
⁸⁵ ἔμελλεν LTr. ⁸⁶ παραδιδόναι αὐτόν LTr. ⁸⁷ -ῶν LTr.
§ - Καὶ T. ¹ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ ([ὁ]Tr) Ἰησοῦς LTr.

ἢ ἑορτῇ τῶν Ἰουδαίων ἢ σκηνοπηγία. εἶπον οὖν 3 πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, “Μετάβηθι ἐντευθεν, καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσωσι² τὰ ἔργα σου³ ἃ ποιεῖς· οὐδεὶς γὰρ ἐν 4 κρυπτῷ τι⁴ ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς⁵ ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.” Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 5

Λέγει οὖν* αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω 6 πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστίν ἔτοιμος. οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ 7 μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστίν. ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν 8 ταύτην⁶. ἐγὼ οὐπω⁷ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς⁸ οὐπω πεπλήρωται.” Ταῦτα δὲ⁹ 9 εἰπὼν αὐτοῖς¹⁰, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς 10 ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν¹¹, οὐ φανερώς, ἀλλ’¹² ὡς[†] ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ 11 ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, “Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος;” Καὶ γογ- 12 γυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν¹³ ἐν τοῖς ὄχλοις†. οἱ μὲν ἔλεγον, “Ὅτι ἀγαθὸς ἐστίν.” ἄλλοι δὲ¹⁴ ἔλεγον, “Οὐ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.” Οὐδεὶς μέντοι 13 παρρησία ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ¹⁵ Ἰησοῦς 14 εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε. καὶ ἐθαύμαζον¹⁶ οἱ Ἰου- 15 δαῖοι λέγοντες, “Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μαθητὴς¹⁷;” Ἀπεκρίθη¹⁷ αὐτοῖς ὁ⁸ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, 16 “Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμῇ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαν- 17 τός με· ἐὰν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώ- 17 σεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἢ ἐγὼ ἀπ’ ἑμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ’ ἑαυτοῦ λαλῶν, 18

² θεωρήσωσιν TTr. ³ σου τὰ ἔργα L. ⁴ τι ἐν κρυπτῷ LTr.
⁵ αὐτὸ LTr *marg.* * -οὖν T. ⁶ -ταύτην LTr. ⁷ οὐκ TTr.
⁸ ἐμὸς καιρὸς LTr. ⁹ -δὲ TTr. ¹⁰ αὐτὸς TTr *marg.* ¹¹ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη LTr. ¹² ἀλλὰ LTr. † -ὡς T.
¹³ περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς LTr, ἦν περὶ αὐτοῦ πολὺς T. † τῷ ὄχλῳ T.
¹⁴ -δὲ T[Tr *marg.*]. ¹⁵ -ὁ LTr. ¹⁶ ἐθαύμαζον οὖν LTr.
¹⁷ +οὖν LTr. § -ὁ TTr. || -τοῦ T.

τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν
τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία
19 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ Μωσῆς¹⁸ δέδωκεν¹⁹ ὑμῖν τὸν
νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; τί με
20 ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; Ἄπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε²⁰,
21 “Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;” Ἀπε-
κρίθη ὁ²¹ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἐν ἔργον
22 ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ τοῦτο* Μωσῆς²²
δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μω-
σέως²³ ἐστίν, ἀλλ’ ἐκ τῶν πατέρων· καὶ ἐν²⁴ σαβ-
23 βάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. εἰ περιτομὴν λαμβά-
νει** ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος†
Μωσέως²³, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὄλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
24 ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ’ ὄψιν, ἀλλὰ
25 τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε²⁵.” Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ
τῶν Ἱεροσολυμιτῶν²⁶, “Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν
26 ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ
λέγουσι. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι
27 οὗτός ἐστιν ἀληθῶς²⁷ ὁ Χριστός; ἀλλὰ τοῦτον οἴ-
δαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται²⁸,
28 οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.” Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ
ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, “Κἀμὲ οἴδατε,
καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ’ ἐμαντοῦ οὐκ ἐλή-
λυθα, ἀλλ’ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς
29 οὐκ οἴδατε· ἐγὼ δὲ²⁹ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ’ αὐτοῦ εἰμι,
30 καὶ οὐδεὶς ἀπέστειλεν†.” Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιά-
σαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν³⁰ ἐπ’ αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι
31 οὐπω ἐληλύθει†† ἢ ὥρα αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ
ὄχλου³¹ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον, “Ὅτι³² ὁ
Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μῆτι³³ πλείονα σημεῖα τούτων³⁴
32 ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν§;” Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι
τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα¶· καὶ ἀπέ-

18 Μωσῆς LTr. 19 ἔδωκεν LTr. 20 — καὶ εἶπε LTr. 21 — ὁ TTr.
* ὁ T (Jungunt LTr marg. θαυμάζετε διὰ τοῦτο). 22 Μωσῆς LTr.
23 Μωσέως LTr. 24 [ἐν] L. ** + [ὁ] Tr marg. † + ὁ T.
25 κρίνετε LTr. 26 Ἱεροσολυμιτῶν T. 27 — ἀληθῶς LTr. 28 ἔρχε-
ται E. 29 — δὲ LTr. † ἀπέσταλκεν T. 30 ἐβαλεν L marg.
†† ἐλήλυθεν Tr marg. 31 Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ LTr, at Πολλοὶ δὲ
ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ ὄχλου T. 32 — Ὅτι LTr. 33 μὴ LTr.
34 — τούτων LTr. § ποιεῖ T. ¶ [ταῦτα] Tr marg.

στειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς³⁵ ὑπηρέτας³⁶, ἵνα
πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς³⁷ ὁ Ἰησοῦς, “Ἐτι 33
μικρὸν χρόνον³⁸ μεθ’ ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν
πέμψαντά με. ζητήσετε με, καὶ οὐχ εὑρήσετε³⁹. καὶ 34
ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.” Εἶπον οὖν 35
οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, “Ποῦ οὗτος μέλλει⁴⁰ πο-
ρεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς* οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς
τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι,
καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; τίς ἐστίν οὗτος ὁ 36
λόγος⁴¹ ὃν εἶπε, Ζητήσετε με, καὶ οὐχ εὑρήσετε⁴².
καί, Ὅπου εἰμι ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;”

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς 37
εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε† λέγων, “Ἐάν τις
διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με† καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς³⁸
ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας
αὐτοῦ ρεύσουσιν⁴³ ὕδατος ζῶντος.” Τοῦτο δὲ εἶπε 39
περὶ τοῦ Πνεύματος οὐδ’ ἔμελλον⁴⁴ λαμβάνειν οἱ πισ-
τεύοντες⁴⁵ εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον⁴⁶ 47,
ὅτι ὁ⁴⁸ Ἰησοῦς οὐδέπω⁴⁹ ἔδοξάσθη. πολλοὶ οὖν ἐκ 40
τοῦ ὄχλου⁵⁰ ἀκούσαντες τὸν λόγον⁵¹ 52, ἔλεγον, “Οὐ-
τός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.” Ἄλλοι⁵³ ἔλεγον, 41
|| “Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.” Ἄλλοι⁵⁴ δὲ¶ ἔλεγον, “Μὴ
γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐχί⁵⁵ ἢ 42
γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ⁵⁶, καὶ ἀπὸ
Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβὶδ⁵⁶, ὁ Χριστὸς ἔρ-
χεται⁵⁷;” Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο⁵⁸ δι’ αὐτόν. 43
τινὲς δὲ ἠθέλον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ’ οὐδεὶς 44
ἐπέβαλεν⁵⁹ ἐπ’ αὐτόν τὰς χεῖρας. ἦλθον οὖν οἱ ὑπη- 45
ρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· κατ’ εἶπον
αὐτοῖς ἐκείνοι, “Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;” Ἀπε- 46

35 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι LTr. 36 ὑπηρέτας post ἀπέστειλαν T.
37 — αὐτοῖς LTr. 38 χρόνον μικρὸν LTr. 39 + με L[Tr marg.].
40 μέλλει οὗτος T. * — ἡμεῖς T. 41 ὁ λόγος οὗτος LTr. 42 + με L
[Tr marg.]. † ἔκραξεν T. ‡ — πρὸς με T. 43 ρεύσουσι E. § ὁ
Tr marg. 44 ἔμελλον T. 45 πιστεύσαντες LTr. 46 — Ἅγιον L[Tr].
47 + δεδομένου L. 48 — ὁ LTr. 49 οὐπω LTr. 50 ἐκ τοῦ ὄχλου
οὖν LTr. 51 τῶν λόγων LTr. 52 + τούτων LTr. 53 + [δὲ] L.
|| + [ὅτι] Tr marg. 54 οἱ LTr. ¶ — δὲ T. 55 οὐχ LTr. 56 Δαυεὶδ
LTr. 57 ἔρχεται ὁ Χριστὸς LTr. 58 ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ LTr.
59 ἐβαλεν L[Tr (errore)] Tr.

κρίθησαν οἱ ὑπηρέται, “Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν⁶⁰
 47 ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος⁶¹.” Ἀπεκρίθησαν
 οὖν⁶² αὐτοῖς* οἱ Φαρισαῖοι, “Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλά-
 48 νησθε; μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐ-
 49 τόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ’⁶³ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ
 50 μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί⁶⁴ εἰσι.” Λέ-
 γει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς⁶⁵ πρὸς
 51 αὐτόν⁶⁶, εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν, “Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει
 τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ ἀκούσῃ παρ’ αὐτοῦ πρότερον⁶⁷,
 52 καὶ γινῶ τί ποιεῖ;” Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁶⁸ αὐτῷ,
 “Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον⁶⁹ καὶ
 ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας⁷⁰ οὐκ ἐγήγερται⁷¹.”

53 ⁷²Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8ο ἸΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν·
 2 ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ
 λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.
 3 ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν
 γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτήν
 4 ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ, “Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνή
 5 κατελήφθη¹ ἐπαυτοφάρῳ μοιχευομένη. ἐν δὲ τῷ νόμῳ
 Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι·
 6 σὺ οὖν τί λέγεις;” Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν,
 ἵνα ἔχῳσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας,
 7 τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν· ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρω-
 τῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ὁ ἀναμάρ-
 8 τητος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ’ αὐτῇ βαλέτω.” καὶ
 9 πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ δέ, ἀκού-
 σαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο
 εἰς² καθέως³, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν
 ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνή
 10 ἐν μέσῳ ἐστῶσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα

⁶⁰ ἐλάλησεν οὕτως LTTTr.

⁶¹ — ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος L[Tr],

at + λαλεῖ post οὗτος T. ⁶² — οὖν T. * [αὐτοῖς] Tr. ⁶³ ἀλλὰ

LTTTr. ⁶⁴ ἐπάρατοί LTTTr. ⁶⁵ — νυκτὸς LTr. † — ὁ ἐλθὼν νυκ-

τὸς πρὸς αὐτόν T. ⁶⁶ + πρότερον LTr. ⁶⁷ πρῶτον παρ’ αὐτοῦ LTTTr.

⁶⁸ εἶπαν LTTTr. ⁶⁹ ἐραύνησον TTr. ⁷⁰ ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφή-

της LTr. ⁷¹ ἐγείρεται LTTTr. ⁷² a cap. vii. v. 53 usque ad cap. viii.

v. 11 in textu prorsus omittunt LTTTr, at in notis criticis textum

Stephani e codicibus emendant. ¹ κατελήφθη SBE. ² καθ’ εἰς BET.

θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ’ “Ἡ γυνή,
 ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου, οὐδεὶς σε κατέ-
 κρινεν;” Ἡ δὲ εἶπεν, “Οὐδεὶς, κύριε.” Εἶπε δὲ αὐτῇ 11
 ὁ Ἰησοῦς, “Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι
 ἀμάρτανε.”

Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε³ λέγων, “Ἐγώ 12
 εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί⁴, οὐ μὴ
 περιπατήσει⁵ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ’ ἔξει τὸ φῶς τῆς
 ζωῆς.” Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, “Σὺ περὶ 13
 σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀλη-
 θής.” Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, “Κὰν 14
 ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία
 μου⁶· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς
 δὲ* οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ⁷ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς 15
 κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. καὶ 16
 εἰ μὴ κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής⁸ ἐστιν· ὅτι
 μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ.
 καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο 17
 ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγὼ εἰμι ὁ 18
 μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ
 πέμψας με πατήρ.” Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, “Ποῦ ἐστιν 19
 ὁ πατήρ σου;” Ἀπεκρίθη ὁ⁹ Ἰησοῦς, “Οὔτε ἐμὲ
 οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν
 πατέρα μου ᾔδειτε ἂν¹⁰.” Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλη-
 σεν ὁ Ἰησοῦς¹¹ ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ
 ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει
 ἡ ὥρα αὐτοῦ.

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς¹¹, “Ἐγὼ ὑπά- 21
 γω, καὶ ζητήσετε με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀπο-
 θανείσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
 ἐλθεῖν.” Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, “Μήτι ἀπο- 22
 κτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, “Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς
 οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;” Καὶ εἶπεν¹² αὐτοῖς, “Ἔμεῖς ἐκ 23

³ αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ ([ὁ] Tr) Ἰησοῦς LTTTr. ⁴ μοι LTr. ⁵ περι-

πατήσῃ LTTTr. ⁶ ἡ μαρτυρία μου ἀληθής ἐστιν L marg. Tr marg.

* — δὲ T. ⁷ ἢ TTr. ⁸ ἀληθινή LTTTr. † — πατήρ T. ‡ γεγραμ-

μένον ἐστιν T. ⁹ — ὁ LTTTr. ¹⁰ ἂν ᾔδειτε LTTTr. ¹¹ — ὁ Ἰησοῦς

LTTTr. ¹² ἔλεγον LTTTr.

242 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ. Κεφ. 8.
 τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ
 κόσμου τούτου¹³ ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου
 24 τούτου. εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς
 ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ
 25 εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.” Ἐλε-
 γον οὖν αὐτῷ, “Σὺ τίς εἶ;” Καὶ¹⁴ εἶπεν αὐτοῖς ὁ*
 26 Ἰησοῦς, “Τὴν ἀρχὴν ὃ τι¹⁵ καὶ λαλῶ ὑμῖν. πολλὰ
 ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ’ ὁ πέμψας
 με ἀληθής ἐστι, καὶ γὰρ ἄ ἤκουσα παρ’ αὐτοῦ, ταῦτα
 27 λέγω¹⁶ εἰς τὸν κόσμον.” Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πα-
 28 τέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς¹⁷ ὁ Ἰησοῦς,
 “Ὅταν ὑψώσῃτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώ-
 σεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ ἀπ’ ἐμαντοῦ ποιῶ οὐδέν,
 ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου¹⁸, ταῦτα λαλῶ.
 29 καὶ ὁ πέμψας με, μετ’ ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφήκέ με
 μόνον ὁ πατήρ¹⁹, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάν-
 30 τοτε.” Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν
 εἰς αὐτόν.
 31 Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας
 αὐτῷ Ἰουδαίους, “Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
 32 τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· καὶ γνώσεσθε
 τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.”
 33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ²⁰, “Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ
 οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις, ὅτι
 34 ἐλεύθεροι γενήσεσθε;” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ²¹ Ἰησοῦς,
 “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
 35 τίαν, δούλος ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δούλος οὐ
 μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν
 36 αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύ-
 37 θεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε·
 ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ
 38 χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐγὼ δ²² ἐώρακα παρὰ τῷ πατρί μου²³,
 λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν δ ἐώρακατε²⁴ παρὰ τῷ πατρί²⁵

¹³ τούτου τοῦ κόσμου LTr. ¹⁴ — Καὶ LTr. * [ὁ] Tr. ¹⁵ ὅτι S.
¹⁶ λαλῶ LTr. ¹⁷ — αὐτοῖς LTr., at [αὐτοῖς] Tr marg. ¹⁸ — μου
 LTr. ¹⁹ — ὁ πατήρ LTr. ²⁰ πρὸς αὐτόν LTr. ²¹ — ὁ L[Tr].
²² ἄ ἐγὼ LT (ita vult) Tr, ἐγὼ ἄ Tr marg. ²³ — μου LTr. ²⁴ ἄ
 ἠκούσατε LTr. ²⁵ τοῦ πατρὸς LTr.

243 ΚΑΤΑ ΜΑΡΤΙΝΟΥ.
 ὑμῶν²⁶, ποιεῖτε.” Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον²⁷ αὐτῷ, 39
 “Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι.” Λέγει αὐτοῖς ὁ*
 Ἰησοῦς, “Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε²⁸, τὰ ἔργα τοῦ
 Ἀβραάμ ἐποιεῖτε ἄν²⁹. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο- 40
 κτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα,
 ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ
 ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν.” 41
 Εἶπον[†] οὖν³⁰ αὐτῷ, “Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγενή-
 μεθα³¹. ἓνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν.” Εἶπεν οὖν³² 42
 αὐτοῖς ὁ³³ Ἰησοῦς, “Εἰ ὁ Θεὸς³⁴ πατήρ ὑμῶν ἦν,
 ἠγαπάτε ἄν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ
 ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ’ ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἐκεῖνός
 με ἀπέστειλε. διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώ- 43
 σκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ●
 ὑμεῖς ἐκ³⁵ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπι- 44
 θυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀν-
 θρωποκτόνος ἦν ἀπ’ ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ[†]
 ἔστηκεν· ὅτι οὐκ ἐστὶν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλή-
 τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ
 ὁ πατήρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω³⁶, 45
 οὐ πιστεύετε μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ 46
 ἁμαρτίας; εἰ δὲ³⁷ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ
 πιστεύετε μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ 47
 Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ
 τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.” Ἀπεκρίθησαν οὖν³⁸ οἱ Ἰουδαῖοι 48
 καὶ εἶπον³⁹ αὐτῷ, “Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι
 Σαμαρείτης[§] εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;” Ἀπεκρίθη 49
 Ἰησοῦς, “Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν
 πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ἐγὼ δὲ οὐ 50
 ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἐστὶν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν⁴⁰ 51
 τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.”

²⁶ — ὑμῶν LTr. ²⁷ εἶπαν LTr. * [ὁ] Tr. ²⁸ ἐστε LTr.
²⁹ — ἄν Tr. † εἶπαν Tr. ³⁰ — οὖν LTr. ³¹ οὐκ ἐγεννήθημεν
 LTr. ³² — οὖν LTr. ³³ — ὁ L[Tr]. ³⁴ + ὁ L. ³⁵ + τοῦ
 LTr. † οὐκ T. ³⁶ + [ὑμῖν] L. ³⁷ — δὲ LTr. ³⁸ — οὖν LTr.
³⁹ εἶπαν LTr. § Σαμαρείτης T. ⁴⁰ ἐμὸν λόγον LTr.

52 Εἶπον* οὖν⁴¹ αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, “Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι
 δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφήται,
 καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ
 53 μὴ γεύσεται⁴² θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ σὺ μείζων
 εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ
 οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ⁴³ ποιεῖς;”
 54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, “Ἐάν ἐγὼ δοξάζω⁴⁴ ἑμαυτόν, ἡ
 δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἐστὶν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων
 55 με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι Θεὸς ὑμῶν⁴⁵ ἐστι, καὶ οὐκ
 ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐάν⁴⁶ εἶπω
 ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν⁴⁷, ψεύστης·
 ἀλλ⁴⁸ οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.
 56 Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλίασατο ἵνα ἴδῃ† τὴν
 57 ἡμέραν τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη.” Εἶπον* οὖν
 οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, “Πεντήκοντα ἔτη οὕτω
 58 ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακα†;” Εἶπεν αὐτοῖς ὁ⁴⁹ Ἰη-
 σοῦς, “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γε-
 59 νέσθαι, ἐγὼ εἰμι.” Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν
 ἐπ’ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
 ἱεροῦ, ⁵⁰διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτω⁵¹.
 9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.
 2 καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
 “Ῥαββί², τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
 3 τυφλὸς γεννηθῆ;” Ἀπεκρίθη ὁ³ Ἰησοῦς, “Οὔτε οὗ-
 4 τος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ’ ἵνα φανε-
 5 ρωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμέ[†] δεῖ ἐργάζεσθαι
 τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με[§] ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται
 5 νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ
 6 κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου.” Ταῦτα εἰπὼν,
 ἔπτυσσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος,
 καὶ ἐπέχρισέ⁴ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ
 7 τυφλοῦ⁵, καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Ὑπαγε νύψαι⁶ εἰς τὴν

* Εἶπαν T. ⁴¹ - οὖν LTTTr. ⁴² γεύσεται LTTTr. ⁴³ - σὺ LTTTr.
⁴⁴ δοξάσω L (non marg.) TTr. ⁴⁵ ἡμῶν TTr (non marg.). ⁴⁶ κἀν
 LTTTr. ⁴⁷ ὑμῖν LTr (non marg.). ⁴⁸ ἀλλὰ LTTTr. † εἶδη T.
 † ἑώρακες Tr marg. ⁴⁹ - ὁ TTr. ⁵⁰ - διελθὼν ad fin. capitis LTTTr.
⁵¹ οὕτως BE. ² Ραββεί T. ³ - ὁ LTTTr. † ἡμᾶς TTr (non marg.).
 § ἡμᾶς T. || ὡς Tr marg. ⁴ +(ν)αὐτοῦ LTTTr, at ἐπέθηκεν [αὐτοῦ]
 Tr marg. ⁵ - τοῦ τυφλοῦ TTr[L]. ⁶ [νύψαι] L.

κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ,” ὃ ἐρμηνεύεται, ἀπεσταλ-
 μένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.

Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρό-8
 τερον ὅτι τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, “Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
 καθήμενος καὶ προσαιτῶν;” Ἄλλοι ἔλεγον, “Ὅτι 9
 οὗτός ἐστιν.” ἄλλοι δέ⁸, “Ὅτι⁹ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν.”
 Ἐκεῖνος¹⁰ ἔλεγεν, “Ὅτι ἐγὼ εἰμι.” Ἐλεγον οὖν 10
 αὐτῷ, “Πῶς¹¹ ἀνεώχθησάν¹² σου¹³ οἱ ὀφθαλμοί;”
 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν¹⁴, “* Ἄνθρωπος* λεγόμενος 11
 Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφ-
 12 θαλμούς, καὶ εἶπέ μοι,¹⁵ Ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν
 τοῦ¹⁶ Σιλωάμ, καὶ νύψαι. ἀπελθὼν δέ¹⁷ καὶ νύψα-
 13 μενος, ἀνέβλεψα.” † Εἶπον¹⁹ οὖν²⁰ αὐτῷ, “Ποῦ ἐστιν 12
 ἐκεῖνος;” Λέγει, “Οὐκ οἶδα.”

* Ἀγουσιν αὐτόν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε 13
 τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον, ὅτε²¹ τὸν πηλὸν ἐποίησεν 14
 ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν 15
 οὖν ἠρώτων αὐτόν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν.
 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Πηλὸν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
 16 μούς μου²², καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.” Ἐλεγον οὖν 16
 ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, “Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι
 17 παρὰ τοῦ Θεοῦ²³, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.” Ἄλλοι†
 ἔλεγον, “Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα
 σημεῖα ποιεῖν;” Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέ- 17
 18 γουσι²⁴ τῷ τυφλῷ πάλιν, “Σὺ τί[†] λέγεις περὶ αὐτοῦ,
 ὅτι ἠνοιξῆ[§] σου τοὺς ὀφθαλμούς;” Ὁ δὲ εἶπεν, “Ὅτι
 19 προφήτης ἐστίν.” Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι 18
 περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν²⁵ καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου
 ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ 19

7 προσαιτής LTTTr. ⁸ - δὲ TTr (non marg.) [L]. ⁹ ἔλεγον Οὐχί,
 ἀλλ’ (ἀλλὰ T) TTr (non marg.), ἔλεγον [Οὐχί, ἀλλ’] L text., ἔλεγον
 [ὅτι] L marg. ¹⁰ + δὲ L. ¹¹ + οὖν T[L]. ¹² ἠνεώχθησαν LTTTr.
¹³ σοι BEL marg. ¹⁴ - καὶ εἶπεν TTr[L]. * + ὁ TTr. ¹⁵ + ὅτι TTr.
¹⁶ τὸν LTTTr. ¹⁷ οὖν LTTTr. † + [καὶ] Tr (non marg.). ¹⁹ εἶπαν LTTTr.
²⁰ - οὖν LTTTr, [οὖν] Tr marg. ²¹ ἐν ἡμέρᾳ LTTTr. ²² μου ἐπὶ
 τοὺς ὀφθαλμούς LTTTr. ²³ Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος
 L text. TTr, at L marg. Tr marg. Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ
 Θεοῦ. †† + [δὲ] Tr marg. ²⁴ +(ν) οὖν LTTTr. † Τί σὺ Tr.
 § ἠνέωξεν Tr. ²⁵ ἦν τυφλὸς L marg. TTr (non marg.).

ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, “Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
 ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς
 20 οὖν ἄρτι βλέπει²⁶ ;” Ἀπεκρίθησαν²⁷ αὐτοῖς²⁸ οἱ γονεῖς
 αὐτοῦ καὶ εἶπον²⁹, “Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
 21 ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει,
 οὐκ οἶδαμεν· ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς,
 ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτή-
 22 σατε³⁰, αὐτὸς περὶ αὐτοῦ* λαλήσει.” Ταῦτα εἶπον οἱ
 γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἡδὴ
 γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα εἰάν τις αὐτὸν
 23 ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ
 τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον³¹, “Ὅτι ἡλικίαν ἔχει,
 24 αὐτὸν ἐρωτήσατε.” Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν
 ἄνθρωπον³² ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον³³ αὐτῷ, “Δὸς
 δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος³⁴
 25 ἁμαρτωλὸς ἐστιν.” Ἀπεκρίθη οὖν ἐκείνος καὶ εἶπεν³⁵,
 “Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς
 26 ὄντη, ἄρτι βλέπω.” Εἶπον δὲ³⁶ αὐτῷ πάλιν³⁷, “Τί
 ἐποίησέ σοι; πῶς ἠνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;”
 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, “Εἶπον ὑμῖν ἡδὴ, καὶ οὐκ ἠκού-
 σατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
 28 αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;”[†] Ἐλοιδόρησαν οὖν³⁸ αὐτόν,
 καὶ εἶπον³⁹, “Σὺ εἰ μαθητῆς³⁹ ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ
 29 Μωσέως⁴⁰ ἐσμὲν μαθηταί. ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσῆ⁴¹
 λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν
 30 ἐστίν.” Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
 “Ἐν γὰρ τούτῳ⁴² ⁴³θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ
 οἴδατε πόθεν ἐστὶ, καὶ ἀνέφεξέ⁴⁴ μου τοὺς ὀφθαλμούς.
 31 οἶδαμεν δὲ⁴⁵ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς⁴⁶ οὐκ ἀκούει· ἀλλ’
 εἰάν τις θεοσεβῆς ᾦ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ,

²⁶ βλέπει ἄρτι L (non marg.) TTr. ²⁷ + οὖν LT. ²⁸ - αὐτοῖς TTr[L]. ²⁹ εἶπαν TTr. ³⁰ αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς (-αὐτὸς TTr) ἡλικίαν ἔχει LTr. * ἑαυτοῦ TTr (non marg.). ³¹ εἶπαν LTr. † ἐπερωτήσατε T. ³² τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου L (non marg.) TTr. ³³ εἶπαν LTr. ³⁴ οὗτος ὁ ἄνθρωπος LTr marg. ³⁵ - καὶ εἶπεν LTr. † ἦμην καὶ Tr marg. ³⁶ οὖν LTr. ³⁷ - πάλιν LTr, [πάλιν] Tr marg. † + οἱ δὲ Tr, + [καὶ] Tr marg. ³⁸ - οὖν LTr. § εἶπαν T. ³⁹ μαθητῆς εἰ LTr. ⁴⁰ Μωσέως LTr. ⁴¹ Μωσεί LTr. ⁴² τούτῳ γὰρ TTr. ⁴³ + τὸ TTr. ⁴⁴ ἠνοιξεν L(-ξε)TTr. ⁴⁵ - δὲ LTr. ⁴⁶ ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν L (non marg.) Tr.

τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη, ὅτι³²
 ἠνοιξέ^{*} τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. εἰ μὴ³³
 ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.”
 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁴⁷ αὐτῷ, “Ἐν ἁμαρτίαις σὺ³⁴
 ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;” Καὶ ἐξέ-
 βαλον αὐτὸν ἔξω. Ἦκουσεν δὲ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον³⁵
 αὐτὸν ἔξω· καὶ εὐρῶν αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ[†], “Σὺ πισ-
 τεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ;” Ἀπεκρίθη ἐκείνος³⁶
 καὶ εἶπε⁴⁸, “⁴⁹Τίς ἐστι, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐ-
 τόν;” Εἶπε δὲ⁵⁰ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Καὶ ἑώρακας⁵¹ ³⁷
 αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκείνός ἐστιν.” Ὁ δὲ³⁸
 ἔφη, “Πιστεύω, Κύριε.” καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, “Εἰς κρίμα⁵² ἐγὼ εἰς τὸν κόσ-
 39 μον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι,
 καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.” Καὶ⁵³ ἠκουσαν⁴⁰
 ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα|| οἱ ὄντες μετ’ αὐτοῦ⁵⁴, καὶ
 εἶπον[¶] αὐτῷ, “Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν;” Εἶπεν⁴¹
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε
 ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, Ὅτι βλέπομεν· ἢ οὖν⁵⁵
 ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

“**ΑΜΗΝ** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος¹⁰
 διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων, ἀλλὰ
 ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκείνος κλέπτης ἐστὶ καὶ
 ληστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμὴν²
 ἐστὶ τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ³
 τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια
 πρόβατα καλεῖ¹ κατ’ ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. καὶ²
 ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα³ ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν
 πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
 οἶδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκο-
 5 λουθήσωσιν⁴, ἀλλὰ φεύγονται ἀπ’ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ
 οἶδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.” Ταύτην τὴν⁶

* ἠνοιξέν Tr. ⁴⁷ εἶπαν LTr. † - ὁ T[Tr]. † - αὐτῷ T[Tr]. § ἀνθρώ-
 που T. ⁴⁸ - καὶ εἶπε LTr marg. ⁴⁹ + Καὶ TTr. ** + ἔφη Tr marg.
⁵⁰ (εἶπεν) - δὲ LTr. ⁵¹ ἑώρακας Tr. ⁵² κρίμα SBL. ⁵³ - Καὶ TTr.
 || - ταῦτα T. ⁵⁴ μετ’ αὐτοῦ ὄντες LTr. ¶ εἶπαν T. ⁵⁵ - οὖν TTr[L],
 αὐτὶ αὐτῶν ἁμαρτίαι ὑμῶν μένουσιν Tr marg. ¹ φωνεῖ LTr. ² - καὶ TTr,
 [καὶ] Tr marg. ³ πάντα LTr. ⁴ ἀκολουθήσουσιν LTr.

παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν* ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς⁵ ὁ Ἰησοῦς, “ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι⁶ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.
8 πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἦλθον⁷, κλέπται εἰσὶ καὶ λησ-
9 ταί· ἀλλ’ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι’ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει.
10 ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισ-
11 σὸν ἔχωσιν. Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβά-
12 των. ὁ μισθωτὸς δέ[†], καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ⁸ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισ-
13 θωτὸς φεύγει⁹, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶ, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν¹⁰.
14 καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβά-
15 των. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κακεῖνά με δεῖ¹¹ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσεται[‡] μία ποιμνὴ,
16 εἰς ποιμὴν. διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με¹² ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.
17 οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ’ ἐμοῦ, ἀλλ’ ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ’ ἐμαντοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολήν
18 ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.” Σχίσμα οὖν¹³ πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.
19 ἔλεγον δέ[§] πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, “ Δαιμόνιον ἔχει καὶ
20 μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ” Ἄλλοι ἔλεγον, “ Ταῦτα

* ἦ Tr. ⁵ — πάλιν αὐτοῖς T. ⁶ — ὅτι Tr[L]. ⁷ ἦλθον πρὸ ἐμοῦ LTr, — πρὸ ἐμοῦ T. † — δὲ T[Tr], at [δὲ] μισθωτὸς Tr marg. ⁸ ἔστιν LTr. ⁹ — τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει TTr[LTr marg.]. ¹⁰ γινώσκουσιν με τὰ ἐμά LT(-σι)Tr. ¹¹ δεῖ με LTr. ‡ γενή-
σονται Tr. ¹² με ὁ πατήρ LTr. ¹³ — οὖν LTr. § οὖν T.

τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζόμενον· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν¹⁴;”

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ* τὰ¹⁵ ἐγκαίνια ἐν τοῖς** Ἱεροσολύ- 22
μοις, καὶ¹⁶ χειμῶν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ[†] Ἰησοῦς ἐν 23
τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶντος¹⁷. ||| ἐκύκλωσαν 24
οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, “ Ἔως πότε
τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπέ^{§§}
ἡμῖν παρρησίᾳ.” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς^{††} ὁ[†] Ἰησοῦς, “ Εἰ- 25
πον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ· ἀλλ’¹⁸ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ¹⁹ ἐστε ἐκ 26
τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν²⁰. τὰ 27
πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει[‡], καὶ γὼ γι-
νώσκω αὐτά· καὶ ἀκολουθοῦσί μοι, καὶ γὼ ζωὴν αἰῶ- 28
νιον δίδωμι αὐτοῖς[§]. καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν
αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου.
ὁ πατήρ μου^{||} δὲ^{††} δέδωκέ μοι, μέζων πάντων²¹ ἐστὶ· 29
καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πα-
τρὸς μου²². ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἓν ἐσμεν.” Ἐβάστα- 30, 31
σαν οὖν^{††} πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν
αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “ Πολλὰ καλὰ 32
ἔργα²³ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς μου²⁴. διὰ ποῖον
αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με²⁵; ” Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 33
Ἰουδαῖοι λέγοντες²⁶, “ Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζο-
μέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρω-
πος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν.” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ^{†††} 34
Ἰησοῦς, “ Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν,
“²⁷ Ἐγὼ εἶπα²⁸, θεοὶ ἐστε; ” Εἰ ἐκείνους εἶπε θεούς, 35
πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο²⁹, καὶ οὐ δύναται
λυθῆναι ἡ γραφή· ὃν ὁ πατήρ ἠγάπησε καὶ ἀπέστει- 36
λεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε, “ Οτι βλασφημεῖς,

¹⁴ ἀνοίξει TTr. * τότε Tr marg. ¹⁵ ἐν- T. ** — τοῖς T (ita
vult). ¹⁶ — καὶ TTr. † [ὁ] Tr. ¹⁷ Σολομῶντος LTr (τοῦ Σ. Tr).
||| ἐκύκλωσαν Tr marg. §§ εἶπον T. †† — αὐτοῖς T. ¹⁸ ἀλλὰ
LTr. ¹⁹ ὅτι οὐκ L marg. TTr (non marg.). ²⁰ — καθὼς εἶπον ὑμῖν
Tr[LTr marg.]. † ἀκούουσιν TTr. § δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον
Tr (non marg.). || — μου T. †† ὁ TTr. ²¹ πάντων μέζων TTr.
²² — μου T[Tr]. †† — οὖν T[Tr]. ²³ ἔργα καλὰ LT. ²⁴ — μου T[LTr].
²⁵ με (ἐμὰ TTr) λιθάζετε L marg. TTr. ²⁶ — λέγοντες LTr. ††† [ὁ]
Tr. ²⁷ + ὅτι LTr. ²⁸ εἶπον L. ²⁹ ἐγένετο τοῦ Θεοῦ T.

37 ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ* Θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα
 38 τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ, κἄν
 ἐμοὶ μὴ πιστεύητε³⁰, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε³¹. ἵνα
 γνῶτε καὶ πιστεύσητε³², ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, κἀγὼ
 39 ἐν αὐτῷ³³. Ἐζήτουν οὖν[†] πάλιν³⁴ αὐτὸν πιάσαι· καὶ
 ἐξήλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.
 40 ΚΑΙ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν
 τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης[‡] τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ
 41 ἔμεινεν³⁵ ἐκεῖ. καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ
 ἔλεγον, “Ὅτι Ἰωάννης[‡] μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν·
 πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης[‡] περὶ τούτου, ἀληθῆ
 42 ἦν.” Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ³⁶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν³⁷.
 11 ἮΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ
 τῆς κώμης[§] Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.
 2 ἦν δὲ Μαρία^{||} ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω, καὶ ἐκ-
 μάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ
 3 ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελ-
 φαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, “Κύριε, ἶδε ὃν φιλεῖς
 4 ἀσθενεῖ.” Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, “Αὕτη ἡ
 ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς
 5 δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι’
 6 αὐτῆς.” Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν
 7 ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν
 ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο
 8 ἡμέρας. Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς¹,
 9 “Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.” Λέγουσιν αὐτῷ
 οἱ μαθηταί, “Ῥαββί², νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ
 9 Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;” Ἀπεκρίθη ὁ³
 Ἰησοῦς, “Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι⁴ τῆς ἡμέρας; εἰάν
 10 τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ
 φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· εἰάν δέ τις περι-
 11 πατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν
 ἐν αὐτῷ.” Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς,

* - τοῦ T. ³⁰ πιστεύετε T. ³¹ πιστεύετε LTr. ³² γνώσκητε
 LTr. ³³ τῷ πατρί L (non marg.) Tr. † [οὖν] Tr. ³⁴ - πάλιν T.
 ‡ Ἰωάννης Tr. ³⁵ ἔμεινεν LTr marg. ³⁶ πολλοὶ ἐπίστευσαν LTr.
³⁷ εἰς αὐτόν ἐκεῖ LTr. § + τῆς T. || Μαριάμ Tr. ¹ + [αὐτοῦ] L.
² Ῥαββεί T. ³ - ὁ LTr. ⁴ ὥραι εἰσιν LTr.

“Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύο-
 μαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.” Εἶπον οὖν⁵ οἱ μαθηταί¹²
 αὐτοῦ⁷, “Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται.” Εἰρήκει¹³
 δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκείνοι δὲ
 ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
 τότε οὖν⁸ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, “Λάζαρος¹⁴
 ἀπέθανε· καὶ χαίρω δι’ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι¹⁵
 οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ’⁹ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.” Εἶπεν¹⁶
 οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς¹⁰ συμμαθη-
 ταῖς, “Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ’
 αὐτοῦ.”

Ἐλθὼν¹¹ οὖν ὁ Ἰησοῦς¹² εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας¹⁷
 ἡμέρας ἤδη¹³ ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ^{*} Βηθανία¹⁸
 ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε·
 καὶ πολλοί¹⁴ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς¹⁹
 περὶ¹⁵ Μάρθαν καὶ Μαριάμ¹⁶, ἵνα παραμυθῆσονται
 αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν¹⁷. ἡ οὖν Μάρθα ὡς²⁰
 ἤκουσεν ὅτι ὁ¹⁸ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ·
 Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ¹⁹²¹
 Μάρθα πρὸς τὸν[†] Ἰησοῦν, “Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελ-
 φός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει²⁰. ἀλλὰ²¹ καὶ νῦν οἶδα ὅτι²²
 ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός.” Λέγει²³
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, “Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.”
 Λέγει αὐτῷ²² Μάρθα, “Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ²⁴
 ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.” Εἶπεν αὐτῇ ὁ²⁵
 Ἰησοῦς, “Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ
 πιστεύων εἰς ἐμέ, κἄν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ²⁶
 ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν
 αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο;” Λέγει αὐτῷ, “Ναί, Κύριε·²⁷
 ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ
 Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.” Καὶ ταῦτα²³²⁸

⁵ + αὐτῷ LT. ⁷ - αὐτῷ LT, at αὐτῷ Tr. ⁸ [οὖν] L. ⁹ ἀλλὰ
 LTr. ¹⁰ συν- T. ¹¹ ἦλθεν LTr marg. ¹² + καὶ LTr marg. ¹³ ἤδη
 ἡμέρας L marg. Tr (non marg.), at - ἡδη T. * - ἡ T. ¹⁴ πολλοὶ δὲ
 LTr. ¹⁵ τὴν LTr. ¹⁶ Μαριάμ LTr. ¹⁷ - αὐτῶν Tr. ¹⁸ - ὁ LTr.
¹⁹ - ἡ L. † - τὸν T[Tr]. ‡ [Κύριε] Tr marg. ²⁰ οὐκ ἂν ἀπέθανεν
 (εἰτεθνήκει T marg.) ὁ ἀδελφός μου LTr. ²¹ - ἀλλὰ Tr[LTr
 marg.]. ²² + ἡ LTr. ²³ τοῦτο Tr.

εἰπούσα ἀπήλθε, καὶ ἐφώνησε Μαρίαν²⁴ τὴν ἀδελ-
 φὴν αὐτῆς λάθρα²⁵, εἰπούσα*, “Ὁ διδάσκαλος πάρ-
 29 εστι καὶ φωνεῖ σε.” Ἐκείνη†ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται²⁶
 30 ταχὺ καὶ ἔρχεται²⁷ πρὸς αὐτόν. οὐπω δὲ ἐληλύθει
 ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ’ ἦν²⁸ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου
 31 ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες
 μετ’ αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,
 ἰδόντες τὴν Μαρίαν²⁹ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν,
 ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες†, “Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ
 32 μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.” Ἡ οὖν Μαρία³⁰ ὡς
 ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ³¹ Ἰησοῦς, ἰδούσα αὐτόν, ἔπεσεν εἰς
 τοὺς πόδας αὐτοῦ³², λέγουσα αὐτῷ, “Κύριε, εἰ ἦς
 33 ὦδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου³³ ὁ ἀδελφός.” Ἰησοῦς οὖν
 ὡς εἶδεν αὐτήν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας
 αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμῆσατο τῷ πνεύ-
 34 ματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε, “Ποῦ τεθεί-
 κατε αὐτόν;” Λέγουσιν αὐτῷ, “Κύριε, ἔρχου καὶ
 35, 36 ἴδε.” Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
 37 “Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.” Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον,
 “Οὐκ ἠδύνατο³⁵ οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς
 τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;”
 38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος³⁶ ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται
 εἰς τὸ μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο
 39 ἐπ’ αὐτῷ. λέγει ὁ³⁷ Ἰησοῦς, “Ἀρατε τὸν λίθον.”
 Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος³⁸ Μάρθα, “Κύ-
 40 ριε, ἤδη ὄξει· τεταρταῖος γάρ ἐστι.” Λέγει αὐτῇ ὁ
 Ἰησοῦς, “Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι εἰὰν πιστεύσῃς, ὄψει³⁹
 41 τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;” Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ
 τεθνηκῶς κείμενος⁴⁰. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἄνω, καὶ εἶπε, “Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι
 42 ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις·

²⁴ Μαριάμ LTr. ²⁵ λάθρα L. * εἶπασα Tr. † +δὲ Tr[Tr marg.].
²⁶ ἠγέρθη LTr. ²⁷ ἔρχετο L marg. Tr. ²⁸ +ἔτι LTr[Tr marg.].
²⁹ Μαριάμ LTr. † δόξαντες Tr. ³⁰ Μαριάμ Tr. ³¹ - ὁ
 LTr. ³² αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας Tr. ³³ μου ἀπέθανεν Tr.
³⁴ ἐδύνατο LTr. ³⁵ ἐμβριμώμενος L marg., ἐμβριμούμενος Tr.
³⁶ - ὁ L[Tr]. ³⁷ τετελευτηκότος LT, τελευτηκότος Tr, errore, ut
 videtur. ³⁸ ὄψη LTr. ³⁹ -οὗ ἦν ὁ τεθνηκῶς κείμενος LTr.

ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πισ-
 τεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.” Καὶ ταῦτα εἰπὼν, 43
 φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, “Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.” Καὶ⁴¹ 44
 ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκῶς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς
 χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέ-
 ετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς⁴², “Δύσατε αὐτόν, καὶ
 ἄφετε⁴³ ὑπάγειν.”

Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς 45
 τὴν Μαρίαν⁴⁴, καὶ θεασάμενοι ἃ* ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς⁴⁵,
 ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπήλθον 46
 πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ⁴⁶ ἐποίησεν
 ὁ⁴⁷ Ἰησοῦς. συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 47
 Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, “Τί ποιούμεν; ὅτι
 οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ⁴⁸. εἰὰν ἀφῶ- 48
 μεν αὐτόν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ
 ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν
 τόπον καὶ τὸ ἔθνος.” Εἰς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, 49
 ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς,
 “Ἔμεῖς οὐκ οἶδατε οὐδέν· οὐδὲ διαλογίσεσθε⁴⁹, ὅτι 50
 συμφέρεῖ ἡμῖν⁵⁰, ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ
 τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.” Τοῦτο 51
 δὲ ἀφ’ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
 ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν⁵¹ ὅτι ἔμελλεν⁵² ὁ⁵³ Ἰη-
 σοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ 52
 τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ
 τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ἀπ’ ἐκείνης 53
 οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο⁵⁴ ἵνα ἀποκτείνωσιν
 αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν† οὐκ ἔτι⁵⁵ παρρησίᾳ περιεπάτει 54
 ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπήλθεν ἐκείθεν εἰς τὴν
 χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ⁵⁶ λεγομένην
 πόλιν, κακεῖ διέτριβε⁵ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⁵⁷. ἦν 55
 δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν

⁴¹ - Καὶ Tr. ⁴² [ὁ] Ἰησοῦς αὐτοῖς Tr marg. ⁴³ +αὐτόν Tr[Tr].
⁴⁴ Μαριάμ LTr. * ὁ Tr (non marg.). ⁴⁵ - ὁ Ἰησοῦς LTr.
 † εἶπαν Tr. ⁴⁶ ὁ L (non marg.) Tr marg. ⁴⁷ - ὁ LTr. ⁴⁸ ποιεῖ
 σημεῖα LTr. ⁴⁹ λογίσεσθε LTr. ⁵⁰ ἡμῖν Tr (non marg.).
⁵¹ ἐπροφήτευσεν LTr. ⁵² ἔμελλεν LTr. ⁵³ - ὁ LTr. ⁵⁴ ἐβου-
 λεύσαντο LTr (non marg.). † ὁ οὖν Ἰησοῦς Tr. ⁵⁵ οὐκέτι LTr.
⁵⁶ Ἐφραῖμ LT. § ἔμεινεν Tr (non marg.). ⁵⁷ - αὐτοῦ Tr.

πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
56 πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν τὸν
Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον* μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστη-
κότες, “Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν
57 ἑορτήν;” Δεδώκεισαν δὲ καὶ⁵⁸ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι ἐντολήν⁵⁹, ἵνα εἰάν τις γνῶ ποῦ ἐστι, μη-
νύση, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12 Ὁ ΟΥΝ Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα
ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς¹, ὃν
2 ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν². ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ,
καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἡν³ τῶν
3 συνανακειμένων⁴ αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία[†] λαβοῦσα λίτ-
ραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς
πόδας τοῦ[†] Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς
τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη** ἐκ τῆς
4 ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν⁸ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης⁵, ὁ μέλλων αὐτὸν
5 παραδιδόναι, “Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη
6 τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;” εἶπε δὲ
τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ'^{††}
ὅτι κλέπτῃς ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ^{||} τὰ
7 βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, “Ἄφες
αὐτήν·⁶ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετή-
8 ρηκεν⁷ αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ'
ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.”

9 Ἔγνω οὖν^{||} ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ
ἐστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα
καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.
10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
11 ἀποκτείνωσιν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπήγον τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον^{††} ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν,
ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς⁸ εἰς Ἱεροσόλυμα,

* ἔλεγον T. ⁵⁸ — καὶ LTr. ¹⁹ ἐντολὰς TTr (non marg.). ¹ — ὁ τεθνηκώς T[LTr]. ² + ὁ Ἰησοῦς LTr. + Ἰησοῦς T. ³ + ἐκ T[Tr marg.]. ⁴ ἀνακειμένων σὺν LTr. † Μαριάμ T. † [τοῦ] Tr. ** ἐπλήσθη Tr marg. § δὲ T. ⁵ Ἰούδας ὁ (Σίμωνος pro ὁ Tr marg.) Ἰσκαριώτης εἰς ἐκ (- ἐκ Tr) τῶν μαθητῶν αὐτοῦ TTr. †† ἀλλὰ B. || ἔχων TTr. ⁶ + ἵνα LTr. ⁷ τηρήσῃ LTr. ¶ + ὁ T[Tr marg.]. †† + [ὁ] Tr marg. ⁸ — ὁ LTr, at Ἰησοῦς ἔρχεται L marg.

ἐλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάν- 13
τησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον⁹, ¹⁰ “Ὡσαννά¹¹. εὐλογημένος
ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ¹² ὁ βασιλεὺς τοῦ
Ἰσραήλ.” Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' 14
αὐτό, καθὼς ἐστι γεγραμμένον, ‘Μὴ φοβοῦ, θύγα- 15
τερ¹³ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος
ἐπὶ πῶλον ὄνου.’ ταῦτα δὲ¹⁴ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθη- 16
ταὶ αὐτοῦ* τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ¹⁵ Ἰησοῦς,
τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμ-
μένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ 17
ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτε¹⁶ τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν
ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· διὰ 18
τοῦτο καὶ[†] ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσε¹⁷
τοῦτο αὐτὸν πεποιθέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρι- 19
σαῖοι εἶπον¹⁸ πρὸς ἑαυτούς, “Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ
ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος^{||} ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλ-
θεν.”

Ἦσαν δὲ τινες Ἕλληνες¹⁹ ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, 20
ἵνα προσκυνήσωσιν²⁰ ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσῆλ- 21
θον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ
ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, “Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰη-
σοῦν ἰδεῖν.” Ἔρχεται[†] Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἄν- 22
δρέα· καὶ πάλιν²¹ Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος²² λέγουσι
τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο[§] αὐτοῖς λέγων, 23
“Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰάν μὴ ὁ κόκκος τοῦ 24
σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μέ-
νει· εἰάν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν 25
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει^{||} αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον
φυλάξει αὐτήν. εἰάν ἐμοὶ διακονῇ τις²³, ἐμοὶ ἀκο- 26
λουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ

⁹ ἐκραύγαζον LTr. ¹⁰ + [λέγοντες] L. ¹¹ Ὡσαννά LT. ¹² + καὶ TTr[Tr marg.]. * Ἰσραήλ B. ¹³ θυγάτηρ LTr. ¹⁴ — δὲ TTr[L]. ** αὐτοῦ post ἐγνωσαν ponit T. ¹⁵ — ὁ TTr. ¹⁶ ὅτι BELTr marg. † — καὶ Tr, at [καὶ] Tr marg. ¹⁷ ἤκουσαν LTr. ¹⁸ εἶπαν TTr. †† + [ὄλος] Tr marg. ¹⁹ Ἕλληνες τινες L (non marg.) TTr. ²⁰ προσκυνήσωσιν LTr. † + ὁ Tr. ²¹ ἔρχεται LTr (non marg.). ²² + καὶ LTr (non marg.). § ἀποκρίνεται TTr (non marg.). || ἀπολύει TTr (non marg.). ²³ τις διακονῇ LTr.

27 “Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάραι· καὶ τί εἶπω; Πά-
 28 ἤλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτης*. ἀλλὰ διὰ τοῦτο
 29 ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω.” Ὁ οὖν²⁵ ὄχλος ὁ
 30 ἐστὼς²⁶ καὶ ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. ἄλ-
 31 λοι ἔλεγον, “Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.” Ἀπεκρίθη[†]
 32 ὁ²⁷ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, “Οὐ δι’ ἐμὲ αὕτη ἡ φωνή²⁸
 33 γέγονεν, ἀλλὰ δι’ ὑμᾶς. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου
 34 τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθή-
 35 σεται ἔξω· καὶ ἐγὼ εἰς τὴν γῆν, πάντας
 36 ἐλεύσω²⁹ πρὸς ἑμαυτόν.” Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων
 37 ποῖω θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ἀπεκρίθη[‡] αὐτῷ
 38 ὁ ὄχλος, “Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ
 39 Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις³⁰,
 40 “Ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν
 41 οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;” Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ
 42 Ἰησοῦς, “Ἐτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ’ ὑμῶν³¹
 43 ἐστι. περιπατεῖτε ἕως³² τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία
 44 ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ
 45 οἶδε ποῦ ὑπάγει. ἕως³² τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
 46 τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.” Ταῦτα ἐλάλησεν
 47 ὁ³³ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ’ αὐτῶν.
 48 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεία πεποιηκότος ἔμπροσ-
 49 θεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος
 50 Ἡσαΐου³⁴ τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε, ‘Κύριε,
 51 τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου
 52 τίς ἀπεκαλύφθη;’ Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πισ-
 53 τεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας³⁴, ‘Τετύφλωκεν αὐ-
 54 τῶν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν³⁵ αὐτῶν τὴν
 55 καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι

24 - καὶ LTTTr. * ταύτης; LTTTr. 25 [οὖν] LTTTr. 26 ἐστὴν L.
 † - καὶ T. ‡ καὶ εἶπεν Tr marg. 27 - ὁ TTTTr. 28 ἡ φωνὴ αὕτη LTTTr.
 29 ἐλεύσω E. § + οὖν T[Tr marg.]. 30 λέγεις σὺ TTTTr (non marg.).
 31 ἐν ὑμῶν LTTTr. 32 ὡς LTTTr. 33 - ὁ LTTTr. 34 Ἡσ. L. 35 ἐπώ-
 ρωσεν TTTTr.

251
 τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσι³⁶, καὶ ἰάσωμαι³⁷ αὐτούς.
 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας³⁴, ὅτε³⁸ εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ,⁴¹
 καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ· ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν⁴²
 ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ
 τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνά-
 γωγοὶ γένωνται. ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀν-⁴³
 θρώπων μᾶλλον ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.
 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, “Ὁ πιστεύων εἰς⁴⁴
 ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ’³⁹ εἰς τὸν πέμψαντά με·
 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ἐγὼ^{45, 46}
 φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων
 εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ εἰάν τις μου⁴⁷
 ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ⁴⁰, ἐγὼ οὐ
 κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἤλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον,
 ἀλλ’ ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ⁴⁸
 λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν·
 ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν* τῇ
 ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα·⁴⁹
 ἀλλ’ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς μοι ἐντολὴν ἔδωκε⁴¹,
 τί εἶπω καὶ τί λαλήσω· καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ⁵⁰
 ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγὼ⁴², καθὼς εἶρηκέ
 μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ.”

ΠΡΟ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς¹³
 ὅτι ἐλήλυθεν¹ αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσ-
 μου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους
 τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. καὶ²
 δεῖπνον γενομένου², τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
 εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτόν
 παραδῶ³, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς⁴, ὅτι πάντα δέδωκεν[†] αὐτῷ ὁ³
 πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ
 πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ δεῖπνου, καὶ⁴
 τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυ-

36 στραφῶσιν LTTTr. 37 ἰάσομαι L (non marg.) TTTTr. 38 ὅτι LTTTr
 (non marg.). 39 ἀλλὰ LTTTr. 40 φυλάξῃ LTTTr. * - ἐν errore T.
 41 δέδωκεν LTTTr. 42 ἐγὼ λαλῶ LTTTr. 1 ἤλθεν LTTTr. 2 γινόμε-
 νον TTTTr. 3 ἵνα παραδοῖ αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης L marg.
 TTTTr: L text. cum recerpt., sed legit παραδοῖ αὐτόν. 4 - ὁ Ἰησοῦς
 TTTTr[L]. † ἔδωκεν TTTTr.

259
 5 τόν· εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο
 νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ
 6 λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα
 Πέτρον· καὶ⁵ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος⁶, “Κύριε, σὺ μου
 7 νίπτεις τοὺς πόδας;” Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτῷ, “⁸Ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ
 8 μετὰ ταῦτα.” Λέγει αὐτῷ Πέτρος, “Οὐ μὴ νύψης
 τοὺς πόδας μου⁷ εἰς τὸν αἰῶνα.” Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ
 Ἰησοῦς⁸, “Ἐὰν μὴ νύψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ’
 9 ἐμοῦ.” Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος*, “Κύριε, μὴ τοὺς
 πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κε-
 10 φαλήν.” Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Ὁ λελουμένος
 οὐ χρεῖαν ἔχει¹⁰ ἢ¹¹ τοὺς πόδας** νύψασθαι, ἀλλ’ ἔστι
 καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ’ οὐχὶ
 11 πάντες.” Ἦιδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ
 τοῦτο εἶπεν, “¹²Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.”
 12 Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ¹³ ἔλαβε τὰ
 ἱμάτια αὐτοῦ, ¹⁴ἀναπεσῶν¹⁵ πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, “Γι-
 13 νώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ
 διδάσκαλος, καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ
 14 γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος
 καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπ-
 15 τειν τοὺς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα
 16 καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δούλος μείζων τοῦ κυρίου
 αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν.
 17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.
 18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ¹⁶ οἶδα οὐς^{††} ἐξελεξά-
 μην· ἀλλ’ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ‘Ὁ τρώγων μετ’
 ἐμοῦ[†] τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν[‡] ἐπ’ ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.’
 19 ἀπ’ ἄρτι[§] λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γέ-
 20 νηται, πιστεύσητε¹⁷ ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω

⁵ -καὶ TTr. ⁶ -ἐκεῖνος LTr marg. [Tr]. ⁷ μου τοὺς πόδας L (non marg.) TTr. ⁸ Ἰησοῦς αὐτῷ LTr. * Πέτρος Σίμων Tr marg. ⁹ -ὁ T[Tr]. ¹⁰ οὐκ ἔχει χρεῖαν LTr. ¹¹ εἰ μὴ LTr. ** -ἢ τοὺς πόδας T. ¹² +ὅτι LTr. ¹³ -καὶ L[Tr marg.]. ¹⁴ +καὶ LTr. ¹⁵ ἀνέπεσεν TTr. † δέδωκα T. †† [+γάρ] L. ‡ ἐπῆρεν T. § ἀπῆρτι T. ¹⁷ πιστεύσητε (πιστεύητε Tr) ὅταν γένηται L marg. TTr (non marg.).

Κεφ. 13. KATA IOANNHN. 259
 ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων ἐάν¹⁸ τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει·
 ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.”
 Ταῦτα εἰπὼν ὁ¹⁹ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, ²¹
 καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν, “Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.” Ἐβλεπον οὖν²⁰ εἰς ²²
 ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει.
 ἦν δὲ²¹ ἀνακείμενος εἰς²² τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ ²³
 κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν ²⁴
 τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη²³ περὶ οὗ
 λέγει. ἐπιπεσῶν²⁴ δὲ²⁵ ἐκεῖνος²⁶ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ ²⁵
 Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, “Κύριε, τίς ἐστιν;” Ἀποκρί- ²⁶
 νεται²⁷ ὁ²⁸ Ἰησοῦς, “Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάρβας²⁹
 τὸ ψωμίον ἐπιδώσω³⁰.” Καὶ ἐμβάρβας³¹ τὸ ψωμίον,
³² δίδωσιν Ἰουδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη³³. καὶ μετὰ τὸ ²⁷
 ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκείνον ὁ Σατανᾶς. λέγει
 οὖν αὐτῷ ὁ³⁴ Ἰησοῦς, “Ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον.”
 Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν ²⁸
 αὐτῷ. τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶ- ²⁹
 χεν³⁵ Ἰουδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ³⁶ Ἰησοῦς, “Ἀγόρα-
 σον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν.” ἢ τοῖς πτω-
 χοῖς ἵνα τι δῶ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐ- ³⁰
 θέως ἐξῆλθεν³⁷. ἦν δὲ νύξ ὅτε ³⁸ ἐξῆλθε.

Λέγει ὁ ³⁹ Ἰησοῦς, “Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ³¹
 ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ Θεὸς ³²
 ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ⁴⁰, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτόν ἐν
 ἐαυτῷ*, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν ³³
 μεθ’ ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς
 Ἰουδαίοις, Ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγώ⁴¹, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
 ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ἐντολήν καινὴν δίδωμι ³⁴
 ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς,

¹⁸ ἂν LTr. ¹⁹ -ὁ TTr. ²⁰ -οὖν T[Tr]. ²¹ -δὲ TTr. ²² +ἐκ LTr. ²³ καὶ λέγει αὐτῷ εἶπε τίς ἐστιν LTr. ²⁴ ἀναπεσῶν LTr. ²⁵ οὖν T[Tr marg.], - δὲ Tr. ²⁶ +οὕτως T[Tr]. ²⁷ +οὖν [LTr marg.]. ²⁸ -ὁ [Tr]. ²⁹ ἐμβάρβας L, βάρβας TTr. ³⁰ καὶ δώσω αὐτῷ TTr. ³¹ βάρβας οὖν L marg. TTr. ³² +λαμβάνει καὶ TTr [Tr marg.]. ³³ Ἰσκαριώτου TTr. ³⁴ -ὁ TTr. ³⁵ -ὁ LTr. ³⁶ -ὁ T[Tr]. ³⁷ ἐξῆλθεν εὐθὺς L (non marg.) TTr. ³⁸ +οὖν BELTr (ὅτε οὖν ἐξῆλθεν cum v. 31 conjuncto). ³⁹ -ὁ TTr. ⁴⁰ [εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ] LTr. * αὐτῷ TTr (non marg.). ⁴¹ ἐγὼ ὑπάγω LTr.

35 ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε
36 ἐν ἀλλήλοις.” Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, “Κύριε, ποῦ ὑπάγεις;” ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ⁴² Ἰησοῦς, “Ὅπου
*ὑπάγω, οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον δὲ
37 ἀκολουθήσεις μοι⁴³. Λέγει αὐτῷ ὁ⁴⁴ Πέτρος, “Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν
38 μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.” Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ⁴⁵ Ἰησοῦς, “Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ⁴⁶ ἕως οὗ ἀπαρήσῃ⁴⁷ με τρίς.

14 “Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς
2 τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν
3 ὑμῖν· ἵπορευομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ² ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον[†], πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι³ ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμι
4 ἐγώ^{**}, καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου ἐγώ⁴ ὑπάγω οἴδατε,
5 καὶ⁵ τὴν ὁδὸν οἴδατε⁶.” Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, “Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ⁷ πῶς δυνάμεθα τὴν
6 ὁδὸν εἰδέναι⁸;” Λέγει αὐτῷ ὁ⁹ Ἰησοῦς, “Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς
7 τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι’ ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με⁸, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν^{||}· καὶ¹⁰ ἀπ’ ἄρτι^{||} γινώσχετε
8 αὐτόν, καὶ ἐώρακατε αὐτόν¹¹.” Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, “Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.”
9 Λέγει αὐτῷ ὁ¹² Ἰησοῦς, “Τοσοῦτον χρόνον¹³ μεθ’ ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἐγνώκας με Φίλιππε; ὁ ἐωρακῶς ἐμέ,
10 ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ¹⁵

42 - αὐτῷ ὁ LTr. * + ἐγὼ T. 43 ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον LTr. 44 - ὁ LTr. † ἀκολουθεῖν Tr. 45 ἀποκρίνεται LTr. 46 φωνήσῃ LTr. 47 ἀρνήσῃ L (non marg.) Tr. 1 + ὅτι LTr. 2 - καὶ L[Tr marg.]. † τόπον ὑμῖν TTr (non marg.). 3 παραλήψομαι LTr. ** [ἐγὼ] Tr marg. 4 [ἐγὼ] L. 5 - καὶ TTr [LTr marg.]. 6 - οἴδατε TTr[LTr marg.]. 7 - καὶ L (non marg.) Tr. 8 οἶδαμεν τὴν ὁδὸν L (non marg.) TTr (non marg.). 9 - ὁ T. § ἐγνώκατε ἐμέ T. || γνώσεσθε T, ἂν ᾗδετε Tr. 10 - καὶ Tr[LTr marg.]. ¶ ἀπ’ ἄρτι T. 11 [αὐτόν] LTr. 12 τοσοῦτον χρόνον LTr. 13 τοσοῦτον χρόνον LTr. 14 - καὶ LTr. 15 λέγω TTr (non marg.).

ὑμῖν, ἀπ’ ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατήρ ὁ¹⁶ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα¹⁷ 18. πιστεύετε μοι ὅτι¹¹ ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί¹⁹. εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι²⁰. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω¹² ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, καὶ κείνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου²¹ πορευομαι. καὶ ὁ¹³ τι ἂν αἰτήσητε* ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητε²² ἐν¹⁴ τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ²³ ποιήσω.

“Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρή-
σατε[†]. καὶ ἐγὼ²⁴ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον¹⁶ παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ’ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα²⁵, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ¹⁷ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό²⁶. ὑμεῖς δὲ²⁷ γινώσχετε αὐτό, ὅτι παρ’ ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται²⁸. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφα-
18 νοὺς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος¹⁹ με οὐκ ἔτι²⁹ θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε³⁰. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώ-
20 σεσθε ὑμεῖς³¹ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐν ὑμῖν· ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ²¹ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ ἐγὼ³² ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἑμαυτόν.” Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, “Κύριε, ³³τί²² γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;” Ἀπεκρίθη ὁ³⁴ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν²³ αὐτῷ, “Ἐὰν τις ἀγαπᾶ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ’ αὐτῷ ποιήσομεν³⁵. ὁ μὴ²⁴

16 - ὁ [LTr]. 17 ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ TTr. 18 + [αὐτοῦ] L. 19 + ἐστιν E. 20 - μοι T[Tr]. 21 - μου LTr. * αἰτήτε Tr marg. 22 + με T[LTr marg.]. 23 τοῦτο L marg. Tr marg. † τηρήσετε TTr (non marg.). 24 καὶ ἐγὼ LTr. 25 μεθ’ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἢ L, μεθ’ ὑμῶν ἢ εἰς τὸν αἰῶνα T, ἢ μεθ’ ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα Tr. 26 [αὐτό] L. 27 - δὲ T[LTr]. 28 ἐστίν LTr. 29 οὐκέτι LTr. 30 ζήσετε TTr. 31 [ὑμεῖς] γνώσεσθε L, ὑμεῖς γνώσεσθε Tr. 32 καὶ ἐγὼ LTr. 33 + καὶ T. 34 - ὁ LTr. 35 ποιησόμεθα LTr.

ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

- 25,26 “Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ’ ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκείνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, 27 καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν· μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. ἡκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπάτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι εἶπον³⁶, Πορεύομαι πρὸς 29 τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου³⁷ μείζων μου ἐστί. καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.
- 30 “Οὐκ ἔτι³⁸ πολλὰ λαλήσω μεθ’ ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου³⁹ ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ 31 ἔχει οὐδέν· ἀλλ’ ἵνα γνῶ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ⁴⁰ καθὼς ἐνετείλατό⁴¹ μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ⁴² ἐγειρέσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15 “ἘΓΩ εἰμι ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθ- 3 αἶρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν¹ φέρῃ. ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ’ ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μένη² ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μέ- 5 νητέ³. ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 ἐὰν μὴ τις μένη⁴ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ* καὶ εἰς⁵ πῦρ

³⁶ — εἶπον, LTr. ³⁷ — μου TTr[L]. ³⁸ οὐκέτι LT. ³⁹ — τούτου LTr. ⁴⁰ [καὶ] L. ⁴¹ ἐντολὴν ἔδωκέν LTr. ⁴², pro · Tr marg. ¹ καρπὸν πλείονα LTr. ² μένη L marg. T. ³ μένητε LTr (non marg.). ⁴ μένη LTr. * αὐτὸ TTr marg. ⁵ + τὸ TTr.

βάλλουσι, καὶ καίεται. ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ 7 ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν⁶ θέλητε αἰτήσεσθε⁷, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ⁸ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε⁸ ἐμοὶ μαθηταί. Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἠγά- 9 πησα ὑμᾶς⁹. μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς 10 ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ* τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός¹⁰ μου¹¹ τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, 11 ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μένη¹², καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπάτε 12 ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύτης 13 ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις[†] τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν 14 ποιῆτε ὅσα¹³ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι ὑμᾶς 15 λέγω¹⁴ δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἠκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. οὐχ 16 ὑμεῖς με ἐξελεξάσθε, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέ- 17 ρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε[†] τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ[§] ὑμῖν. ταῦτα 17 ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ 18 κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν¹⁵ μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν 19 τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνημονεύετε τοῦ λό- 20 γου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δούλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν¹⁶ 21 διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασι τὸν πέμψαντά με.

⁶ ἂν L. ⁷ αἰτήσασθε LTr. ⁸ γένησθε LTr. ⁹ ὑμᾶς ἠγάπησα L (non marg.) Tr. * καὶ T. ¹⁰ τοῦ πατρός (+μου T) τὰς ἐντολάς L marg. TTr marg. ¹¹ — μου L. ¹² ἡ LTr. † — τις T. ¹³ ἃ LTr, ὃ Tr marg. ¹⁴ λέγω ὑμᾶς LTr. † αἰτήτε Tr marg. § δῶη Tr marg. ¹⁵ — ὑμῶν T. ¹⁶ εἰς ὑμᾶς L (non marg.) TTr.

22 εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶ-
 χον¹⁷. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρ-
 23 τίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.
 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἀ οὐδεὶς ἄλλος
 πεποίηκεν¹⁸, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον¹⁹. νῦν δὲ καὶ ἐωρά-
 κασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου·
 25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ
 26 αὐτῶν²¹, "Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν." Ὅταν δὲ* ἔλθῃ
 ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός,
 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπο-
 27 ρεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ
 μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.
16 "Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
 2 ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα,
 ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνων ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέ-
 3 ρειν τῷ Θεῷ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν¹, ὅτι οὐκ
 4 ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελά-
 ληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα², μνημονεύητε αὐ-
 τῶν†, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς
 5 οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς
 τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με,
 6 Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ
 7 λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν
 ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω.
 εἰ γὰρ³ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται‡
 πρὸς ὑμᾶς· εἰ δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς
 8 ὑμᾶς· καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ
 ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.
 9, 10 περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ
 δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου⁴ ὑπάγω,
 11 καὶ οὐκ ἔτι⁵ θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ
 ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

12 "Ἐτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν⁶, ἀλλ' οὐ δύνασθε

¹⁷ εἶχουσαν LTTTr. ¹⁸ ἐποίησεν LTTTr. ¹⁹ εἶχουσαν LTTTr.
²¹ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος LTTTr. * -δὲ T[Tr]. ¹ -ὑμῖν
 LTTTr. ² + αὐτῶν LTr. † [αὐτῶν] Tr. ³ + ἐγὼ L. ‡ οὐ μὴ
 ἔλθῃ Tr (non marg.). ⁴ -μου TTr. ⁵ οὐκέτι LT. ⁶ ὑμῖν
 λέγειν L marg. TTr (non marg.).

Κεφ. 16. ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα¹³
 τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν⁷.
 οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν⁸ ἀκούσῃ⁹
 λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος¹⁴
 ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται¹⁰, καὶ ἀναγ-
 γελεῖ ὑμῖν. πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμά ἐστι· διὰ¹⁵
 τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται¹¹, καὶ ἀναγ-
 γελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐ¹² θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν¹⁶
 μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέ-
 ρα¹³." Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλ-
 17 λήλους, "Τί ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ
 θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί,
 "Ὅτι ἐγὼ¹⁵ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;" Ἐλεγον οὖν,¹⁸
 "Τοῦτο τί ἐστιν¹⁶ ὃ λέγει, τὸ* μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί
 λαλεῖ." Ἐγὼ οὖν ὁ¹⁷ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρω-
 19 τᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ'
 ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
 πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,²⁰
 ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χα-
 ρήσεται· ὑμεῖς δὲ¹⁸ λυπηθήσεσθε, ἀλλ'¹⁹ ἡ λύπη
 ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ,²¹
 λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεν-
 νήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι²⁰ μνημονεύει τῆς θλίψεως,
 διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσ-
 22 μόν. καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν²¹ ἔχετε²². πάλιν δὲ²²
 ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν
 23 χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει²³ ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
 ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅτι²⁴ ὅσα ἂν²⁵ αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνό-
 24 ματί μου, δώσει ὑμῖν²⁶. ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν

⁷ εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν LTr, ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ T. ⁸ -ἂν LTTTr.
⁹ ἀκούει T, ἀκούσει Tr. ¹⁰ λήψεται LTTTr. ¹¹ λαμβάνει L text.
 TTr, λήψεται L marg. ¹² οὐκέτι L (non marg.) T, οὐκ ἔτι
 Tr. ¹³ -ὅτι ἐγὼ ad fin. vers. TTr, [ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα] L.
¹⁵ -ἐγὼ LTTTr. ¹⁶ Τί ἐστιν τοῦτο LTr (non marg.). * -τὸ Tr.
¹⁷ -οὖν ὁ TTr. ¹⁸ -δὲ LTTTr. ¹⁹ ἀλλὰ Tr. ²⁰ οὐκέτι LT.
²¹ νῦν μὲν λύπην LTTTr. ²² ἔξετε L (non marg.). ²³ ἀρεῖ L (non
 marg.) Tr (non marg.). ²⁴ -ὅτι TTr[L]. ²⁵ ἂν τι L text. TTr,
 ὁ τι ἂν L marg. ²⁶ δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου TTr.

200 ΕΠΑΓΓΕΛΙΟΝ Κεφ. 17.
ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε²⁷, ἵνα ἡ
25 χαρὰ ὑμῶν ἢ πεπληρωμένη. ταῦτα ἐν παροιμίαις
λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ'²⁸ ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι²⁹ ἐν
παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ
26 πατρὸς ἀναγγελῶ³⁰ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ
27 ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ
φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπισ-
28 τεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ³¹ Θεοῦ* ἐξῆλθον. ἐξῆλθον
παρὰ³² τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον·
πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν
πατέρα.”

29 Λέγουσιν αὐτῷ³³ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, “Ἴδε νῦν
³⁴παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.
30 νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα
τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ
31 ἐξῆλθες.” Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ³⁵ Ἰησοῦς, “Ἄρτι
32 πιστεύετε; ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν³⁶ ἐλήλυθεν,
ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ³⁷ μόνον
ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμι μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ
33 ἐστι. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην
ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν³⁸ ἔξετε³⁹. ἀλλὰ θαρσεῖτε,
ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.”

17 ΤΑΥΤΑ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπήρε¹ τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ² εἶπε, “Πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ³ ὁ
2 υἱός σου⁴ δοξάσῃ σε· καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν
πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὁ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ⁵ αὐ-
3 τοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα
γινώσκωσί⁶ σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν
4 ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ
τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα⁷ ὁ δέδωκός μοι ἵνα

²⁷ λήψεσθε LTr. ²⁸ - ἀλλ' TTr[L]. ²⁹ οὐκέτι LT. ³⁰ ἀπαγγε-
λω LTr. ³¹ - τοῦ L. * πατρὸς Tr (non marg.). ³² ἐκ L (non
marg.) TTr. ³³ - αὐτῷ TTr[L]. ³⁴ + ἐν LTr. ³⁵ - ὁ TTr.
³⁶ - νῦν LTr. ³⁷ καὶ με TTr. ³⁸ θλίψιν LTr. ³⁹ ἔχετε TTr,
ἔξετε S. † - ὁ T. ¹ ἐπάρας L (non marg.) TTr. ² - καὶ L
(non marg.) TTr. ³ - καὶ LTr. ⁴ - σου TTr. ⁵ δώσει Tr marg.
⁶ γινώσκουσιν TTr (non marg.). ⁷ τελειώσας LTr (non marg.).

Κεφ. 17. ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυ- 5
τῷ, τῇ δόξῃ ἢ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ
σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς 6
δέδωκάς⁸ μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ⁹ αὐ-
τοὺς δέδωκας¹⁰. καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι¹¹. νῦν 7
ἔγνωκαν* ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς¹² μοι, παρὰ σοῦ
ἐστιν¹³. ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς¹⁴ μοι, δέδωκα αὐ- 8
τοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν¹⁵ ἀληθῶς, ὅτι
παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέ-
στειλας. ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου 9
ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσι. καὶ 10
τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδόξασ-
μαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐκ ἔτι¹⁶ εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ 11
οὗτοι† ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ, καὶ ἐγὼ¹⁷ πρὸς σε ἔρχομαι.
πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οὓς¹⁸
δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἐν, καθὼς¹⁹ ἡμεῖς. ὅτε ἤμην 12
μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ²⁰, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ
ὀνόματί σου· οὓς²¹ δέδωκάς μοι²² ἐφύλαξα, καὶ οὐ-
δεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι, 13
καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν
τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς† ἐγὼ δέδωκα αὐ- 14
τοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς,
ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ
τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ 15
κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.
ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου 16
οὐκ εἰμι²³. ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου²⁴. ὁ 17
λόγος ὁ σὸς ἀληθείᾳ ἐστι. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας 18
εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσ-
μον· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ²⁵ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα καὶ 19
αὐτοὶ ὦσιν²⁶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τού- 20

⁸ ἔδωκας LTr. ⁹ καὶ μοι Tr. ¹⁰ ἔδωκας LTr (non marg.). ¹¹ τε-
τήρηκαν LTr. * ἔγνωκα Tr marg. ¹² ἔδωκας L, ἔδωκας seu -κας
Tr marg. ¹³ εἰσὶν TTr. ¹⁴ ἔδωκας LTr, ἔδωκας Tr marg. ¹⁵ [καὶ
ἔγνωσαν] L. ¹⁶ οὐκέτι LT. † αὐτοὶ T. ¹⁷ καὶ γὰρ LTr. ¹⁸ φ LTr.
¹⁹ + καὶ Tr. ²⁰ - ἐν τῷ κόσμῳ LTr. ²¹ (om. ·) φ TTr. ²² + καὶ
TTr[L]. † ἑαυτοῖς TTr. ²³ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου LTr. ²⁴ - σου
LTr. ²⁵ - ἐγὼ T[L]. ²⁶ ὦσιν καὶ αὐτοὶ LTr.

των δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόν-
 21 των²⁷ διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· ἵνα πάντες ἐν
 ὧσι· καθὼς σύ, πάτερ²⁸, ἐν ἐμοί, καὶ γὼ ἐν σοί, ἵνα
 καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν²⁹ ὧσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ*
 22 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ³⁰ τὴν δόξαν ἣν δέδω-
 κάς³¹ μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς
 23 ἐν ἐσμεν³². ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσι
 τετελειωμένοι εἰς ἐν, καὶ³³ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι
 σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμέ
 24 ἠγάπησας. Πάτερ³⁴, οὓς³⁵ δέδωκάς³⁶ μοι, θέλω ἵνα
 ὅπου εἰμι ἐγὼ, κακείνοι ὧσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι
 τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν ἔδωκάς³⁷ μοι, ὅτι ἠγάπησάς
 25 με πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πάτερ³⁸ δίκαιε, καὶ ὁ
 κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι
 26 ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐ-
 τοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν
 ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ, καὶ γὼ ἐν αὐτοῖς.”

18 ΤΑΥΤΑ εἰπὼν ὁ¹ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθη-
 ταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων², ὅπου
 ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ
 2 αὐτοῦ. ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν,
 τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ³ Ἰησοῦς ἐκεῖ
 3 μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν
 σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ⁴ Φαρισαίων ὑπη-
 ρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ
 4 ὄπλων. Ἰησοῦς οὖν† εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ'
 5 αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν⁵ αὐτοῖς, “Τίνα ζητεῖτε;” Ἀπε-
 κρίθησαν αὐτῷ, “Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.” Λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, “Ἐγὼ εἰμι⁶.” Εἰστήκει δὲ καὶ
 6 Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν μετ' αὐτῶν. Ὡς οὖν
 εἶπεν αὐτοῖς, “Ὅτι⁷ ἐγὼ εἰμι,” ἀπῆλθον⁸ εἰς τὰ

²⁷ πιστευόντων LTr. ²⁸ πατήρ TTr. ²⁹ -ἐν TTr[L]. * πιστεύη
 TTr (non marg.). ³⁰ καὶ γὼ LTr. ³¹ ἔδωκας LTr marg. ³² -ἐσ-
 μεν TTr. ³³ -καὶ LTr. ³⁴ πατήρ LTr. ³⁵ ὁ TTr (non marg.).
³⁶ ἔδωκας L. ³⁷ δέδωκας LTr (non marg.). ³⁸ πατήρ LTr. ¹ -ὁ
 TTr. ² τῶν κέδρων S, τοῦ Κεδρών LTr marg., τοῦ κέδρου T. ³ -ὁ
 TTr. ⁴ +τῶν LTr, +ἐκ τῶν T. † δὲ Tr (non marg.). ⁵ ἐξ-
 ἦλθεν καὶ λέγει LTr. ⁶ -ὁ T, -ὁ Ἰησοῦς Tr, at Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰησοῦς
 L marg. ⁷ -Ὅτι LTr. ⁸ ἀπῆλθον LTr.

Κεφ. 18. ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. 109
 ὀπίσω, καὶ ἔπεσον⁹ χαμαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώ-
 7 τησέ¹⁰, “Τίνα ζητεῖτε;” Οἱ δὲ εἶπον, “Ἰησοῦν τὸν
 Ναζωραῖον.” Ἀπεκρίθη ὁ¹¹ Ἰησοῦς, “Εἶπον ὑμῖν, 8
 ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τούτους ὑπά-
 γειν.” ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, “Ὅτι οὓς 9
 δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.” Σίμων 10
 οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἴλκυσεν αὐτήν, καὶ
 ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐ-
 τοῦ τὸ ὠτίον¹² τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
 Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, “Βάλε 11
 τὴν μάχαιράν σου¹³ εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ
 δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;”

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται 12
 τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν
 αὐτόν, καὶ ἀπήγαγον αὐτόν¹⁴ πρὸς Ἄνναν πρῶτον· 13
 ἦν γὰρ πενθερός τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ
 ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας 14
 τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσ-
 θαι¹⁵ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σί- 15
 μων Πέτρος, καὶ ὁ¹⁶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής
 ἐκείνος ἦν γνωστὸς¹⁷ τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηλθε τῷ
 Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος 16
 εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής
 ὁ ἄλλος ὃς ἦν¹⁸ γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ¹⁹, καὶ εἶπε τῇ
 θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. λέγει οὖν ἡ 17
 παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ²⁰, “Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν
 μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;” Λέγει ἐκείνος,
 “Οὐκ εἰμί.” Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπη- 18
 ρέται ἀνθρακιὰν πεποικότες, ὅτι ψύχος²¹ ἦν, καὶ
 ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος²² ἕστως
 καὶ θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν 19

⁹ ἔπεσαν LTr. ¹⁰ ἐπηρώτησεν αὐτούς LTr. ¹¹ -ὁ LTr.
¹² ὠτίριον TTr. ¹³ -σου LTr. ¹⁴ ἠγαγον [αὐτόν] L, ἠγαγον TTr.
¹⁵ ἀποθανεῖν LTr. ¹⁶ -ὁ LTr. ¹⁷ γνωστὸς ἦν L marg.
¹⁸ ὁ TTr. ¹⁹ τοῦ ἀρχιερέως TTr. ²⁰ τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ
 θυρωρὸς L (non marg.) TTr. ²¹ ψύχος LTr. ²² καὶ ὁ Πέτρος
 μετ' αὐτῶν L (non marg.) TTr.

20 Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδα-
 χῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ²³ ὁ²⁴ Ἰησοῦς, “ Ἐγὼ παρ-
 ρησία ἐλάλησα²⁵ τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα
 ἐν τῇ²⁶ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε²⁷ οἱ
 Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.
 21 Τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον²⁸ τοὺς ἀκηκοότας, τί
 ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.”
 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστη-
 κῶς²⁹ ἔδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, “ Οὕτως ἀπο-
 23 κρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;” Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ³⁰ Ἰησοῦς,
 “ Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ·
 24 εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;” Ἀπέστειλεν³¹ αὐτὸν ὁ
 Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.
 25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος·
 εἶπον οὖν αὐτῷ, “ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
 εἶ;” Ἠρνήσατο ἐκείνος, καὶ εἶπεν, “ Οὐκ εἰμι.”
 26 Λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς
 ὧν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, “ Οὐκ ἐγώ σε εἶδον
 27 ἐν τῷ κήπῳ μετ’ αὐτοῦ;” Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ³²
 Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.
 28 ἌΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς
 τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ πρωῖα³³, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ-
 θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθώσιν, ἀλλ’ ἵνα³⁴
 29 φάγωσι τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος³⁵ πρὸς
 αὐτούς, καὶ εἶπέ³⁶, “ Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ
 30 τοῦ ἀνθρώπου τούτου;” Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον³⁷
 αὐτῷ, “ Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός³⁸, οὐκ ἂν σοι παρ-
 31 ἐδώκαμεν αὐτόν.” Εἶπεν οὖν³⁹ αὐτοῖς ὁ⁴⁰ Πιλάτος*,
 “ Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
 κρίνατε αὐτόν.” Εἶπον οὖν⁴¹ αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι,
 32 “ Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.” ἵνα ὁ λόγος

²³ [αὐτῷ] L. ²⁴ -ὁ TTr. ²⁵ λελάληκα LTr. ²⁶ -τῇ LTr.
²⁷ πάντοθεν BE, πάντες LTr. ²⁸ ἐρωτᾷς; ἐρώτησον LTr. ²⁹ παρ-
 εστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν LTr. at τῶν παρεστώτων ὑπηρετῶν L marg.
 Tr marg. ³⁰ -ὁ LTr. ³¹ +οὖν BELT[Tr]. ³² -ὁ LTr.
³³ πρωῖ LTr. ³⁴ ἀλλά LTr. * Πειλάτος T. ³⁵ +ἔξω LTr.
³⁶ φησὶν TTr. † -κατὰ T. ³⁷ εἶπαν LTr. ³⁸ κακὸν ποιῶν L
 marg. TTr. ³⁹ [οὖν] L. ⁴⁰ -ὁ Tr. † -αὐτόν T. ⁴¹ -οὖν LTr.

271
 κεφ. 19. ΚΑΙΑ ΠΑΝΝΙΝ.
 τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπε σημαίνων ποιῶ θανά-
 τῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραι- 33
 τώριον πάλιν⁴² ὁ Πιλάτος*, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν,
 καὶ εἶπεν αὐτῷ, “ Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;”
 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ⁴³ Ἰησοῦς, “ Ἀφ’ ἐαυτοῦ⁴⁴ σὺ τοῦτο 34
 λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον† περὶ ἐμοῦ;” Ἀπεκρίθη ὁ 35
 Πιλάτος*, “ Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ
 σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίη-
 σας;” Ἀπεκρίθη ὁ⁴⁵ Ἰησοῦς, “ Ἡ βασιλεία ἡ ἐμῆ 36
 οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
 τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμῆ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ
 ἠγωνίζοντο†, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ
 ἡ βασιλεία ἡ ἐμῆ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.” Εἶπεν οὖν 37
 αὐτῷ ὁ Πιλάτος*, “ Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;” Ἀπε-
 κρίθη ὁ Ἰησοῦς, “ Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι
 ἐγώ⁴⁶. ἐγώ⁴⁷ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλή-
 λυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ.
 πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.”
 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος*, “ Τί ἐστὶν ἀλήθεια;” Καὶ 38
 τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
 καὶ λέγει αὐτοῖς, “ Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν
 αὐτῷ⁴⁸. ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπο- 39
 λύσω⁴⁹ ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω⁴⁹
 τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;” Ἐκραύγασαν οὖν πά- 40
 λιν πάντες⁵⁰, λέγοντες, “ Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαρ-
 αββᾶν.” ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής. Τότε οὖν 19
 ἔλαβεν ὁ Πιλάτος* τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε.
 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, 2
 ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ¹, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν
 περιέβαλον αὐτόν², καὶ ἔλεγον, “ Χαῖρε, ὁ βασι- 3
 λεὺς τῶν Ἰουδαίων.” καὶ ἐδίδουν³ αὐτῷ ράπισματα.
 4 Ἐξῆλθεν οὖν⁵ πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος⁵, καὶ λέγει αὐ- 4

⁴² πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον LTr. * Πειλάτος T. ⁴³ -αὐτῷ ὁ
 LTr. ⁴⁴ ἀπὸ σεαυτοῦ LTr. † εἶπον σοι (sic) Tr. ⁴⁵ -ὁ LTr.
 † οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἂν Tr. ⁴⁶ -ἐγώ TTr. [ἐγώ] Tr marg. ⁴⁷ [ἐγώ]
 L. ⁴⁸ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν LTr. ⁴⁹ ἀπολύσω ὑμῖν LTr.
⁵⁰ -πάντες T. ¹ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν L marg. ² +καὶ ἤρχοντο πρὸς
 αὐτόν LTr. ³ ἐδίδουσαν LTr. ⁴ +καὶ LTr. ⁵ -οὖν LTr.
 § ὁ Πειλάτος ἔξω T.

5 τοῖς, “Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω⁶.” Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, “Ἴδε† ὁ ἄνθρωπος.” Ὅτε οὖν εἶδον⁷ αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, “Σταύρωσον, σταύρωσον⁸.” Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, “Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.” Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, “Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν⁹ ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν Θεοῦ¹⁰ ἐποίησεν.”

8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος⁸ τοῦτον τὸν λόγον, 9 μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, “Πόθεν εἶ σύ;” Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν¹¹ αὐτῷ ὁ Πιλάτος, “Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπο-

11 λῦσαι σε¹²;” Ἀπεκρίθη¹³ ὁ¹⁴ Ἰησοῦς, “Οὐκ εἶχες† ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ’ ἐμοῦ¹⁵, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον¹⁶ ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς¹⁷ μέ σοι μείζονα

12 ἁμαρτίαν ἔχει.” Ἐκ τούτου ἐζήτηε ὁ Πιλάτος¹⁸ ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον¹⁹ λέγοντες, “Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν²⁰ ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καί-

13 σαρι.” Ὁ οὖν Πιλάτος⁸ ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον²¹, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ²² βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ

14 δὲ Γαββαθᾶ· ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ²³ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, “Ἴδε ὁ

15 βασιλεὺς ὑμῶν.” Οἱ δὲ ἐκραύγασαν²⁴, “Ἄρον, ἄρον,

⁶ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ LTr, αἰτίαν οὐχ εὐρίσκω T. * [ὁ] Tr. † Ἰδοῦ TTr. ⁷ ἶδον T. † -λέγοντες T. ⁸ +αὐτόν L[marg.]. || -αὐτῷ T. ⁹ -ἡμῶν LTr. ¹⁰ υἱὸν Θεοῦ ἑαυτὸν LTr, ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ BE. ¹¹ -οὖν T. ¹² ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε LTr (non marg.). ¹³ +αὐτῷ Tr[L]. ¹⁴ -ὁ LTr. † ἔχεις T. ¹⁵ κατ’ ἐμοῦ οὐδεμίαν LTr. ¹⁶ δεδομένον σοι LTr. ¹⁷ παραδούς LTr marg. ¹⁸ ὁ Πιλάτος (Πειλάτος T) ἐζήτηε LTr. ¹⁹ ἐκραύγασον LTr marg., ἐκραύγασαν Tr. ²⁰ ἑαυτὸν LTr. ²¹ τῶν λόγων τούτων LTr. ²² -τοῦ LTr. ²³ ἦν ὡς LTr. ²⁴ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι L marg. TTr.

19 σταύρωσον αὐτόν.” Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος*, “Τὸν βασιλεὺς ὑμῶν σταυρώσω;” Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, “Οὐκ ἔχομεν βασιλεὺς εἰ μὴ Καίσαρα.” Τότε 16 οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον δὲ²⁵ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον²⁶. καὶ 17 βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ²⁷, ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς²⁸ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ· ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ’ αὐτοῦ ἄλ- 18 λους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος*, καὶ ἔθηκεν 19 ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένος, “Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.” Τοῦτον οὖν 20 τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος²⁹, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένος Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστὶ³⁰. ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν 21 Ἰουδαίων, “Μὴ γράφει, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ’ ὅτι ἐκεῖνος εἶπε, Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.” Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος*, “Ὁ γέγραφα, γέγραφα.” 22 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, 23 ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα³¹ μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος³¹, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι’ ὄλου. εἶπον³² οὖν πρὸς ἀλλήλους, “Μὴ σχίσωμεν 24 αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται” ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα³³, ‘Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.’

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν· εἰστή- 25 κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία^{||} ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία^{||} ἡ Μαγδαληνῆ. Ἰησοῦς 26 οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα

* Πειλάτος T. ²⁵ οὖν LTr. ²⁶ -καὶ ἀπήγαγον LTr. ²⁷ αὐτῷ (ἑαυτῷ T) τὸν σταυρὸν LTr. ²⁸ ὁ LTr. ²⁹ ὁ τόπος τῆς πόλεως LTr. ³⁰ Ῥωμαϊστὶ, Ἑλληνιστί TTr. † Πειλάτῳ T. † τῶν Ἰουδαίων εἰμί Tr. § τέσσαρα TTr. ³¹ ἄραφος TTr. ³² εἶπαν T. ³³ -ἢ λέγουσα LT. || Μαριάμ T.

ὄν ἡγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ³⁴, “Γύναι, ἰδοῦ³⁵ ὁ
27 υἱός σου.” Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, “Ἰδοῦ³⁵ ἡ μήτηρ
σου.” Καὶ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ
28 μαθητῆς³⁶ εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς³⁷
ὅτι πάντα ἤδη³⁸ τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή,
29 λέγει, “Διψῶ.” Σκευὸς οὖν³⁹ ἔκειτο ὄξους μεστόν·
οἱ δέ, πλησαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσώπω⁴⁰ περι-
30 θέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν
ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς*, εἶπε, “Τετέλεσται.” καὶ
κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ
τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπέειλε παρασκευῆ ἡντ’ ἦν
γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου⁴¹ τοῦ σαββάτου· ἠρώ-
τησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέ-
32 λη, καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ
μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ
33⁴² συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόν-
τες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη⁴³ τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν
34 αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ’ εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ
αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξέ, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν⁴⁴ αἷμα καὶ
35 ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴν
αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κάκεινος⁴⁵ οἶδεν ὅτι ἀληθῆ
36 λέγει, ἵνα⁴⁶ ὑμεῖς πιστεύσητε†. ἐγένετο γὰρ ταῦτα,
ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ, “Ὅστούν οὐ συντριβήσεται
37 αὐτοῦ.” Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφή λέγει, “Ὁψονται
εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.”

38 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον⁴⁷ ὁ⁴⁸ Ἰω-
σήφ ὁ⁴⁹ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ,
κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα
ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος[§].
39 ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε τὸ σῶμα|| τοῦ Ἰησοῦ⁵⁰. ἦλθε δὲ

³⁴ - αὐτοῦ TTr[L]. ³⁵ ἴδε LTr. ³⁶ ὁ μαθητῆς αὐτὴν Tr.
³⁷ Ἰησοῦς εἰδὼς L marg. ³⁸ ἤδη πάντα LTr. ³⁹ - οὖν LTr.
⁴⁰ σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ (-τοῦ T) ὄξους ὑσώπω (ὑσσο. TTr)LTr.
* - ὁ Ἰησοῦς T, [ὁ] Ἰησοῦς Tr. † ἐπεὶ παρασκευῆ ἦν in locum ante
ἵνα μὴ transferunt TTr. ⁴¹ ἐκείνη E. ⁴² συν- LTr. ⁴³ ἤδη
αὐτὸν TTr (non marg.). ⁴⁴ ἐξῆλθεν εὐθὺς L marg. TTr (non marg.).
⁴⁵ καὶ ἐκείνος LTr. ⁴⁶ + καὶ LTr. † πιστεύητε TTr marg. (Tr
text. errore, ut videtur). ⁴⁷ Πιλάτον T. ⁴⁸ - ὁ LTr. ⁴⁹ - ὁ LTr.
§ Πιλάτος T. || ἦλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτὸν (-τοῦ Ἰησοῦ) T. ⁵⁰ αὐ-
τοῦ LTr.

κεφ. 20. καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν⁵¹ νυκτὸς τὸ
πρῶτον, φέρων μίγμα⁵² σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ⁵³
λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ,⁴⁰
καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ⁴¹
ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ
μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν⁴²
διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ
μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Τῆσι δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία* ἡ Μαγδαληνὴ²⁰
ἔρχεται πρώτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον·
καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημεῖου.
τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ²
πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ
λέγει αὐτοῖς, “Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημεῖου,
καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.” Ἐξῆλθεν οὖν³
ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ
μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ⁴ ἄλλος
μαθητῆς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει κεί-⁵
μενα τὰ ὀθόνια², οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν⁶
† Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σου-⁷
δάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν
ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα
τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς ὁ⁸
ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίσ-
τευσεν· οὐδέπω γὰρ ἠδειςαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ⁹
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν¹⁰
πρὸς ἑαυτοῦς³ οἱ μαθηταί. Μαρία* δὲ εἰστήκει πρὸς¹¹
τὸ μνημεῖον⁴ κλαίουσα ἔξω⁵. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέ-
κυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν¹²
λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα

⁵¹ αὐτὸν LTr (non marg.). ⁵² μίγμα LT. ⁵³ ὡς LTr. * Μα-
ριάμ T. ¹ ὁ δὲ L. ² τὰ ὀθόνια κείμενα L (non marg.). † + καὶ
Tr[Tr marg.]. ³ αὐτοῦς TTr. ⁴ τῷ μνημείῳ LTr. ⁵ - ἔξω L,
αὐ ἔξω κλαίουσα TTr.

206 ΕΤΑΙΡΕΛΙΟΝ Κεφ. 20.
 πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
 13 καὶ* λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, “Γύναι, τί κλαίεις;”
 Λέγει αὐτοῖς, “Ὅτι ἤραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ
 14 οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.” Καὶ⁵ ταῦτα εἰπούσα ἐστρά-
 φη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα.
 15 καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ⁷ Ἰησοῦς ἐστι. λέγει αὐτῇ ὁ⁷
 Ἰησοῦς, “Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;” Ἐκείνη
 δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, “Κύριε,
 εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτόν ἔθηκας⁸.
 16 καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ.” Λέγει αὐτῇ ὁ⁹ Ἰησοῦς, “Μα-
 ρία¹⁰.” Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ¹¹, “Ραβ-
 17 βοννί.” ὃ λέγεται, διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ¹²
 Ἰησοῦς, “Μὴ μου ἄπτουί, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα
 πρὸς τὸν πατέρα μου¹³. πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
 φούς μου, καὶ εἰπέ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πα-
 τέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν
 18 ὑμῶν.” Ἔρχεται Μαρία¹⁴ ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέ-
 λουσα¹⁵ τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἐώρακε¹⁶ τὸν Κύριον, καὶ
 ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
 19 Οὐσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν¹⁷
 σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν
 οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι¹⁸, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰου-
 δαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ
 20 λέγει αὐτοῖς, “Εἰρήνη ὑμῖν.” Καὶ τοῦτο εἰπὼν
 ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ²⁰.
 21 ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. εἶπεν
 οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς²¹ πάλιν, “Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς
 22 ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω[†] ὑμᾶς.” Καὶ
 τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, “Λάβετε
 23 Πνεῦμα Ἅγιον. ἄν²² τινων²³ ἀφήτε τὰς ἁμαρτίας,
 ἀφίενται²⁴ αὐτοῖς· ἄν²² τινων²³ κρατῆτε, κεκράτην-
 24 ται.” Ὁμοῦς δέ, εἰς ἓκ τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος

* -καὶ T. 6 -καὶ LTTt. 7 -ὁ LTTt. 8 ἔθηκας αὐτόν LTTt.
 9 -ὁ LTTt. 10 Μαριάμ TTr. 11 +Ἑβραϊστί TTr[L]. 12 -ὁ LTTt.
 † ἄπτου μου Tr marg. 13 -μου TTr[LTr marg.]. 14 Μαριάμ TTr.
 15 ἀγγέλουσα LTTt. 16 ἐώρακα L marg. TTr (non marg.). 17 -τῶν
 LTTt. 18 -συνηγμένοι LTTt. 20 καὶ (-καὶ T) τὰς χεῖρας καὶ τὴν
 πλευρὰν αὐτοῖς LTTt, at Tr marg. ἔδειξεν [αὐτοῖς] καὶ τὰς χεῖρας καὶ
 τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. 21 -ὁ Ἰησοῦς TTr. † ἀποπέμψω Tr marg.
 22 ἐάν L. 23 τινος L marg. 24 ὀφείωνται L (non marg.) TTr.

Κεφ. 21. ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. 277
 Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ²⁵ Ἰησοῦς.
 ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, “Ἐώρακαμεν 25
 τὸν Κύριον.” Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, “Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
 ταῖς χερσίν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω
 τὸν δάκτυλόν μου²⁶ εἰς τὸν τύπον²⁷ τῶν ἥλων, καὶ
 βάλω τὴν χεῖρά μου²⁸ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ
 πιστεῦσω.” Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτῶ πάλιν ἦσαν ἔσω 26
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Ὁμοῦς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται
 ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ
 μέσον καὶ εἶπεν, “Εἰρήνη ὑμῖν.” Εἶτα λέγει τῷ 27
 Ὁμοῦ, “Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
 χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς
 τὴν πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πισ-
 τός.” Καὶ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ³⁰ Ὁμοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, 28
 “Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου.” Λέγει αὐτῷ ὁ* 29
 Ἰησοῦς, “Ὅτι ἐώρακάς με, Ὁμοῦ³¹, πεπίστευκας·
 μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.”

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰη- 30
 σοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ³², ἀ οὐκ ἔστι γε-
 γραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ταῦτα δὲ γέγραπται, 31
 ἵνα πιστεῦσητε ὅτι ὁ³³ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ
 υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν³⁴ ἔχητε ἐν
 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ¹ Ἰησοῦς 21
 τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
 ἐφάνερωσε δὲ οὕτως· ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, 2
 καὶ Ὁμοῦς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναήλ[†] ὁ
 ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ⁸ Ζεβεδαίου, καὶ
 ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σί- 3
 μων Πέτρος, “Ὑπάγω ἀλιεύειν.” Λέγουσιν αὐτῷ,
 “Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.” Ἐξῆλθον καὶ
 ἀνέβησαν³ εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς⁴, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ

25 -ὁ LTTt. 26 μου τὸν δάκτυλον T. 27 τόπον LTTt marg. 28 μου
 τὴν χεῖρα TTr. 29 -καὶ LTTt. 30 -ὁ LTTt. * [ὁ] Tr.
 31 -Ὁμοῦ LTTt. 32 -αὐτοῦ LTTt. † πιστεύητε TTr marg. 33 -ὁ
 LTTt. 34 +[αἰώνιον] L. 1 -ὁ TTr. † Ναθαναήλ errore S. § υἱοὶ
 Tr marg. 2 +[καὶ] L. 3 ἐνέβησαν LTTt. 4 -εὐθύς LTTt.

4 ἐπίασαν οὐδέν. πρῶτας δὲ ἤδη γενομένης⁵ ἔστη ὁ⁶
 Ἰησοῦς εἰς⁷ τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν* οἱ
 5 μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῦς⁸, “ Παιδιά, μὴ τι προσφάγιον ἔχετε;” Ἀπε-
 6 κρίθησαν αὐτῷ, “Οὐ.” Ὁ δὲ εἶπεν** αὐτοῖς, “ Βάλετε
 εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρή-
 σετε.” Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι⁹ αὐτὸ ἐλκῦσαι¹⁰ ἴσ-
 7 χυσαν¹¹ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ
 μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ,
 “ Ὁ Κύριός ἐστι.” Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι
 ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ
 8 γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ
 δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον· οὐ γὰρ ἦσαν
 μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ’¹² ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσ-
 9 ῶν, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν
 ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν¹³ ἀνθρακιὰν κειμέ-
 10 νην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. λέγει αὐ-
 τοῖς ὁ[†] Ἰησοῦς, “ Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν
 11 ἐπίασατε νῦν.” Ἀνέβη[†] Σίμων Πέτρος, καὶ εἴλκυσε
 τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς¹⁴, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων¹⁵
 ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν¹⁶. καὶ τοσοῦτων ὄντων, οὐκ
 ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

12 Λέγει αὐτοῖς ὁ[†] Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς
 δὲ¹⁷ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, “ Σὺ τίς
 13 εἶ;” εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός[§] ἐστιν· ἔρχεται οὖν ὁ¹⁸ Ἰη-
 σοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς,
 14 καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανε-
 ρώθη ὁ¹⁹ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ²⁰ ἐγερθεῖς ἐκ
 νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ
 Ἰησοῦς, “ Σίμων Ἰωνᾶ²¹, ἀγαπᾷς με πλεον²² τού-
 των;” Λέγει αὐτῷ, “ Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλω

⁵ γενομένης TTr (non marg.). ⁶ -ὁ LTr. ⁷ ἐπὶ LTr marg.
 * ἔγνωσαν Tr marg. ⁸ [ὁ Ἰησοῦς] L, Ἰησοῦς T, [ὁ] Ἰησοῦς Tr.
 ** λέγει T. ⁹ οὐκέτι LT. ¹⁰ ἐλκῦσαι BBLT. ¹¹ ἴσχυον LTr.
¹² ἀλλὰ TTr. ¹³ εἶδαν L marg. [†] [ὁ] Tr. [†] + οὖν Tr [Tr marg.].
¹⁴ εἰς τὴν γῆν LTr. ¹⁵ μεγάλων ἰχθύων L (non marg.) Tr marg.
¹⁶ πεντήκοντα τριῶν LTr. ¹⁷ [δὲ] Tr. § Χριστός errore B. ¹⁸ - οὖν
 ὁ LTr. ¹⁹ -ὁ LTr. ²⁰ - αὐτοῦ LTr. ²¹ Ἰωάνου LTr,
 Ἰωάννου T. ²² πλεον LTr.

σε.” Λέγει αὐτῷ, “ Βόσκει τὰ ἀρνία μου.” Λέγει¹⁶
 αὐτῷ πάλιν²³ δεύτερον, “ Σίμων Ἰωνᾶ²¹, ἀγαπᾷς με;”
 Λέγει αὐτῷ, “ Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλω σε.”
 Λέγει αὐτῷ, “ Ποίμαινε τὰ πρόβατά²⁴ μου.” Λέγει¹⁷
 αὐτῷ τὸ τρίτον, “ Σίμων Ἰωνᾶ²¹, φιλεῖς με;” Ἐλυ-
 πήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, “ φιλεῖς
 με;” καὶ²⁵ εἶπεν²⁶ αὐτῷ, “ Κύριε, σὺ πάντα²⁷ οἶδας·
 σὺ γινώσκεις ὅτι φιλω σε.” Λέγει αὐτῷ ὁ²⁸ Ἰησοῦς*,
 “ Βόσκει τὰ πρόβατά²⁹ μου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι,¹⁸
 ὅτε ἦς νεώτερος ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις
 ὅπου ἠθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς
 σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει†, καὶ οἶσει³⁰ ὅπου οὐ θέ-
 λεις.” Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποῖω θανάτῳ δοξά-
 19 σει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, “ Ἀκο-
 λούθει μοι.” Ἐπιστραφεῖς δὲ³¹ ὁ Πέτρος βλέπει²⁰
 τὸν μαθητῆν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς
 καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στηῆθος αὐτοῦ καὶ
 εἶπε, “ Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;” Τοῦτον³² ²¹
 ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, “ Κύριε, οὗτος δὲ
 τί;” Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “ Ἐὰν αὐτὸν θέλω μέ-
 22 νειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; σὺ ἀκολουθεῖ μοι³³.”
 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος³⁴ εἰς τοὺς ἀδελφούς,²³
 “ Ὅτι ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει” καὶ οὐκ
 εἶπεν³⁵ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ’
 “ Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε;†”

ΟΥΤΟΣ ἐστιν ὁ μαθητῆς ὁ μαρτυρῶν περὶ τού-
 24 των, καὶ³⁶ γράψας ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθής
 ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ³⁷. § ἐστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ
 25 ὅσα³⁸ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ’
 ἕν, οὐδὲ³⁹ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι⁴⁰ τὰ γρα-
 φόμενα βιβλία. Ἀμὴν⁴¹.⁴²

²³ πάλιν λέγει αὐτῷ L marg. ²⁴ προβατία TTr marg. ²⁵ [καὶ] L.
²⁶ λέγει L marg. TTr marg. ²⁷ πάντα σὺ LTr. ²⁸ -ὁ LTr. * - Ἰη-
 σοῦς T [Tr]. ²⁹ προβατία TTr. [†] ζώσει σε Tr (non marg.). ³⁰ + [σε]
 L. ³¹ - δὲ LTr. ³² + οὖν LTr. ³³ μοι ἀκολουθεῖ LTr. ³⁴ οὗτος
 ὁ λόγος LTr. ³⁵ οὐκ εἶπεν δὲ L marg. Tr (non marg.). [†] - τί πρὸς
 σε; T. ³⁶ + ὁ LTr. ³⁷ αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν TTr. § Vers. 25
 prorsus omittit T. ³⁸ ἄ LTr. ³⁹ οὐδ’ LTr. ⁴⁰ χωρῆσειν Tr.
⁴¹ - Ἀμὴν LTr. ⁴² Subscriptio deest in S. fin. + Κατὰ Ἰωάννην Tr.

ΠΡΑΞΕΙΣ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ¹ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ*

1 ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων ᾧ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ² Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη³. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτόν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα⁴ ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, “ἦν ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάννης† μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι⁵ Ἁγίῳ, οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.” Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων⁶ αὐτὸν λέγοντες, “Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ;” Ἐῖπε δὲ πρὸς αὐτούς, “Οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ· ἀλλὰ λήψεσθε⁷ δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι⁸ μάρτυρες ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν⁹ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ⁸ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.” Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες¹¹ δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήτι λευκῇ¹⁰, οἱ καὶ εἶπον¹¹ “Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες|| εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς¹² ἀφ'

1 - τῶν ἀγίων LTr. * - ἀποστόλων T. 2 - ὁ LTr. 3 ἀνελήμφθη LTr. 4 τεσσαράκοντα LTr. † Ἰωάννης Tr. 5 ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε LTr. 6 ἠρώτων LTr. † - δὲ TTr. 7 λήψεσθε LTr. 8 μου LTr. 9 - ἐν L[Tr]. § Σαμαρία T. 10 ἐσθήσεσι λευκαῖς LTr. 11 εἶπαν LTr. || βλέποντες TTr. 12 ἀναλημφθεὶς LTr.

Κεφ. 1. ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. 281
ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὁν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.” Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ¹² καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν.

Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερφῶν¹³ οὗ¹³ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης¹⁴ καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος¹⁵, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι¹⁴ πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει¹⁶, σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίας¹⁷ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν¹⁸ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

ΚΑΙ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν¹⁵ μέσῳ τῶν μαθητῶν¹⁹ εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπιτοαντὸ²⁰ ὡς* ἑκατὸν εἴκοσιν†. “Ἄνδρες ἀδελφοί, 16 ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην²¹, ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ²², περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τῶν²³ Ἰησοῦν· ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν²⁴ ἡμῖν, καὶ ἔλαχε 17 τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. Οὗτος μὲν οὖν 18 ἐκτήσατο χωρίον ἐκ τοῦ²⁵ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ,† καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς 19 κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ§ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά²⁶, τουτέστι²⁷ χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ 20 Ψαλμῶν, Ἐγενήθη ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. Καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι²⁸ ἕτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν 21 ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν²⁹ ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπ- 22

¹³ εἰς τὸ ὑπερφῶν ἀνέβησαν LTr. ¹⁴ Ἰωάννης (Ἰωάνης Tr) καὶ Ἰάκωβος LTr. ¹⁵ Ματθαῖος LTr. ¹⁶ - καὶ τῇ δεήσει LTr. ¹⁷ Μαρίας Tr. ¹⁸ - σὺν LT[Tr]. ¹⁹ ἀδελφῶν LTr. ²⁰ ἐπὶ τὸ αὐτὸ BELTr. * ὡσεὶ T. † εἴκοσι T. ²¹ - ταύτην LTr. ²² Δαβὶδ LTr. ²³ - τὸν LTr. ²⁴ ἐν LTr. ²⁵ - τοῦ LTr. † + ὁ T. § [ἰδίᾳ] Tr. ²⁶ Ἀκελδαμάχ L, Ἀκελδαμάχ Tr. ²⁷ τοῦτ' ἐστὶν TTr. ²⁸ λαβέτω LTr. ²⁹ - ἐν LTr.

τίσματος Ἰωάννου* ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη³⁰ ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν³¹ ἡμῖν³¹ ἕνα τούτων." Καὶ ἕστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβάν³², ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ³⁴ Ματθίαν³³. καὶ προσευξάμενοι εἶπον³⁴, "Σὺ Κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο³⁵ ἕνα ὃν ἐξελέξω³⁵ λαβεῖν τὸν κλῆρον³⁶ τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ³⁷ ἧς παρέβη Ἰούδας, πο-³⁸ρευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδωκαν κλη-³⁹ρους αὐτῶν³⁸, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν³⁹, καὶ⁴⁰ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

2 ΚΑΙ ἐν τῷ¹ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεν-²τηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν² ἐπιτοαυτό³. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ³ ἦσαν καθήμενοι⁴. καὶ ὠφθῆσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε⁵ ἐφ' ἕνα ἕκαστον⁴ αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες⁶ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις, καθὼς τὸ⁵ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι⁷. Ἦσαν δὲ ἐν[†] Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς⁶ ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνε-⁷χύθη· ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λα-⁸λοῦντων αὐτῶν. ἐξίσταντο δὲ πάντες⁸ καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους⁹, "Οὐκ¹⁰ ἰδοὺ πάντες¹¹ οὗτοί⁸ εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκού-⁹ομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθη-¹⁰μεν, Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλαμίται¹², καὶ οἱ κατοι-¹¹κοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καπ-

* Ἰωάννου Tr. † ἄχρι T. ³⁰ ἀνελήφθη LTr. ³¹ σὺν ἡμῖν γενέσθαι LTr. ³² Βαρσαββάν LTr. ³³ Μαθθίαν Tr. ³⁴ εἶπαν LTr. ³⁵ ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα LTr. αὐτὸν ἕνα tantum pro ἕνα ὃν B. ³⁶ τόπον LTr. ³⁷ ἀφ' LTr. ³⁸ αὐτοῖς LTr. ³⁹ Μαθθίαν Tr. ⁴⁰ συν- T. ¹ συν- T. ² πάντες ὁμοῦ LTr. ³ ἐπὶ τὸ αὐτὸ BELTr. ⁴ καθεζόμενοι L. ⁵ καὶ ἐκάθισεν LTr. ⁶ πάντες LTr. ⁷ ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς LTr. † εἰς T. ⁸ — πάντες L[Tr]. ⁹ — πρὸς ἀλλήλους LTr. ¹⁰ Οὐχ LT, Οὐχί Tr. ¹¹ ἅπαντες LT. ¹² Ἑλαμίται T.

παδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ¹⁰ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰου-¹¹δαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἀραβες ἀκού-¹²ομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέροις γλώσσαις τὰ μεγαλεία τοῦ Θεοῦ." Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διη-¹³πόρου¹³, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, "Τί ἂν θέλοι¹⁴ τοῦτο εἶναι;" Ἄτεροι δὲ χλευάζοντες¹⁵ ἔλεγον, "Ὅτι¹³ λευκοὺς μεμεστωμένοι εἰσὶ."

Σταθεῖς δὲ¹⁶ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπῆρε τὴν¹⁴ φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς, "Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες¹⁷, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥή-¹⁵ματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι¹⁵ μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ¹⁶ τοῦτο ἔστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ, 'Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός,¹⁷ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσ-¹⁸βύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια²⁰ ἐνυπνιασθήσονται. καὶ γε¹⁸ ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ¹⁹ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκό-²⁰τος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ²¹ ἔλθειν τὴν²² ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ*. καὶ ἔσται,²¹ πᾶς ὃς ἂν²³ ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσε-²²ται.' Ἄνδρες Ἰσραηλίται²⁴, ἀκούσατε τοὺς λόγους²² τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον²⁵ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημεῖοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ

¹³ διηποροῦντο Tr. ¹⁴ θέλει LTr. ¹⁵ διαχλευάζοντες LTr. ¹⁶ + ὁ LTr. ¹⁷ πάντες LTr. ¹⁸ ἐνυπνίους LTr. ¹⁹ — ἢ LTr. ²⁰ — τὴν LTr. * — καὶ ἐπιφανῆ T. ²¹ εἰς Tr. ²² Ἰσραηλίται T. ²³ ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ L marg. Tr.

23 ὑμῶν, καθὼς καὶ²⁶ αὐτοὶ οἶδατε, τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ
βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες²⁷,
24 διὰ χειρῶν²⁸ ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε²⁹. ὃν ὁ
Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου*,
καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.
25 **Δαβὶδ**³⁰ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, 'Προωρώμην³¹ τὸν Κύ-
ριον[†] ἐνώπιόν μου διὰ παντός[‡] ὅτι ἐκ δεξιῶν μου
26 ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· διὰ τοῦτο εὐφράνθη³² ἡ καρ-
δία μου³³, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ
27 καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ'³⁴ ἐλπίδι· ὅτι οὐκ
ἐνθάκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδου³⁵, οὐδὲ δώσεις
28 τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς
ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώ-
29 που σου.' Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ-
ρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου **Δαβίδ**³⁰, ὅτι
καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστίν
30 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν
ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ἔμοσεν αὐτῷ ὁ Θεός,
ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστή-
σειν τὸν Χριστόν³⁶, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου³⁷ αὐτοῦ,
31 προῖδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ,
ὅτι οὐ κατελείφθη³⁸ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ³⁹ εἰς ἄδου⁴⁰, οὐδὲ⁴¹
32 ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν
ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὐ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες.
33 τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁴² λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός,
34 ἐξέχεε τοῦτο ὃ νῦν⁴³ ὑμεῖς⁴⁴ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ
γὰρ **Δαβὶδ**³⁰ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός,
'Εἶπεν ὁ|| Κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν
35 μου· ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
36 ποδῶν σου.' Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς⁴⁵ οἶκος

26 - καὶ LTr. 27 - λαβόντες LTr. 28 χειρὸς LTr.
29 ἀνείλατε LTr. * ἄδου Tr marg. 30 Δαβείδ LTr. 31 Προωρώ-
μην LTr. † (-όν)+μου T. ‡ διαπαντός T. 32 ηὐφράνθη LTr.
33 μου ἡ καρδία TTr. 34 ἐφ' LTr (ἐλπίδι T). § ἐν- T. 35 ἄδην LTr.
36 - τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστόν LTr. 37 τὸν θρόνον
LTr. 38 οὔτε ἐγ(έν- T)κατελείφθη LTr. 39 - ἡ ψυχὴ αὐτοῦ LTr.
40 ἄδην T. 41 οὔτε LTr. 42 πνεύματος τοῦ ἁγίου LTr. 43 - νῦν
LTr. 44 + καὶ T [Tr marg.]. || -ὁ TTr. 45 +ὁ L.

Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ⁴⁶ κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν⁴⁷ ὁ Θεὸς
ἐποίησε⁴⁸, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώ-
σατε."

Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ⁴⁹, εἶπόν τε 37
πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, "Τί
ποιήσομεν*, ἄνδρες ἀδελφοί;" Πέτρος δὲ ἔφη⁵⁰ πρὸς 38
αὐτούς, "Μετανοήσατε,† καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος
ὑμῶν ἐπὶ⁵¹ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν⁵²
ἁμαρτιῶν⁵³. καὶ λήψεσθε⁵⁴ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος. ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς 39
τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὄσους⁵⁵ ἂν
προσκαλέσῃται κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν." Ἐτέροις τε 40
λόγοις πλείοσι διεμαρτύρητο⁵⁶ καὶ παρεκάλει⁵⁷ λέγων,
"Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιάς ταύτης."
Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως⁵⁸ ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ 41
ἐβαπτίσθησαν· καὶ προστετέθησαν⁵⁹ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες⁶⁰ τῇ διδαχῇ τῶν ἀπο- 42
στόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ⁶¹ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου
καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγένετο⁶² δὲ πάση ψυχῇ φόβος, 43
πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων
ἐγένετο⁶³. πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες⁶⁴ ἦσαν ἐπιτοαυτοῦ⁶⁵, 44
καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς 45
ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι,
καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε· καθ' ἡμέραν τε προσκαρ- 46
τεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ'
οἶκον ἄρτον, μετελάμβαγον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει
καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ 47
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος
προστίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ⁶⁴.

46 - καὶ BE. 47 αὐτὸν καὶ Χριστόν LTr. 48 ἐποίησεν ὁ θεός
TTr marg. 49 τὴν καρδίαν LTr. * ποιήσομεν TTr. 50 - ἔφη LTr.
† + φησίν, T. 51 ἐν LTr. 52 + τῶν LTr. 53 + ὑμῶν LTr. 54 λήμ-
ψεσθε LTr. 55 οὓς L. 56 διεμαρτύρητο LTr. 57 + αὐτοὺς LTr.
58 - ἀσμένως LTr. 59 + ἐν LTr. 60 + [ἐν] L. 61 - καὶ LTr.
62 ἐγένετο LTr. † δὲ TTr marg, Tr marg. transfert ἐγένετο ἐν
locum ante διὰ τῶν ἀπ. § + ἐν Ἱερουσαλήμ, φόβος τε ἦν μέγας ἐπὶ
πάντας. καὶ T. || πιστεύσαντες T. 63 ἐπὶ τὸ αὐτὸ BELTr.
64 - τῇ ἐκκλησίᾳ LTr (jungetes ἐπὶ τὸ αὐτὸ cum cap. II).

3 Ἐπιτοαυτο¹ δὲ Πέτρος² καὶ Ἰωάννης* ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερόν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ² ἐνάτην³. καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιτίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραϊάν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων ³ εἰς τὸ ἱερόν. ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην[†] μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. ⁴ ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννη[†], εἶπε, ⁵ “Βλέψον εἰς ἡμᾶς.” Ὁ δὲ ἐπέειχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶπε δὲ Πέτρος, “Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ⁷ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι⁴ καὶ περιπάτει.” Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε⁵. παραχρῆμα δὲ ἔστει- ⁸ ρεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις⁶ καὶ τὰ σφυρά^{||}, καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ ⁷ αἰνῶν ⁹ τὸν Θεόν. καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς⁸ περιπατοῦντα ¹⁰ καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν· ἐπεγίνωσκόν τε⁹ αὐτὸν ὅτι οὗτος¹⁰ ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραϊᾷ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. ¹¹ Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ¹¹ τὸν Πέτρον καὶ ¹² Ἰωάννην[†], συνέδραμε πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς¹³ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος¹⁴, ἕκθαμβοι. ¹² ἰδὼν δὲ¹⁵ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, “Ἄνδρες Ἰσραηλίται¹⁶, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι ¹³ τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ¹⁷ Ἰσαὰκ καὶ¹⁷ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν

¹ Ἐπὶ τὸ αὐτὸ BE. ² Incipit cap. III. Πέτρος δὲ ἐν LTTTr.
* Ἰωάννης Tr. ³ ἐνάτην LTTTr. † Ἰωάννη Tr. † Ἰωάνη Tr.
⁴ ἔγειρε LTr text., —ἐγειραι T[Tr marg.]. § —καὶ T[Tr marg.].
⁵ +(ν)αὐτόν LTTTr. ⁶ αἱ βάσεις αὐτοῦ LTTTr. || σφυδρά T.
⁷ [καὶ] L. ⁸ πᾶς ὁ λαὸς αὐτόν LTTTr. ⁹ δὲ LTTTr. ¹⁰ αὐτός LT.
¹¹ αὐτοῦ LTTTr. ¹² +τὸν LTTTr. ¹³ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς LTTTr.
¹⁴ Σολομῶντος Tr. ¹⁵ +ὁ LTTTr. ¹⁶ Ἰσραηλείται T. ¹⁷ +θεὸς L, +ὁ θεὸς T.

3 παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς¹⁸ παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν¹⁹ κατὰ πρόσωπον Πιλάτου*, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ¹⁴ ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε· ὃν ὁ ¹⁵ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν ¹⁶ θεωρεῖτε καὶ οἶδατε, ἔστερέωσε²⁰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελ- ¹⁷ φοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ὁ δὲ Θεὸς ἂ προκατήγγειλε διὰ ¹⁸ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ παθεῖν τὸν Χριστόν²¹, ἐπλήρωσεν οὕτω. μετανοήσατε οὖν καὶ ¹⁹ ἐπιστρέψατε, εἰς[†] τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεκηρυγμένον²² ²⁰ ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν²³, ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ²¹ ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων²⁴ ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος²⁵. Μωσῆς²⁶ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας²⁷ ²² εἶπεν, “Ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν[†] ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ἂν²⁸ μὴ ἀκούσῃ τοῦ προ- ²³ φήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται²⁹ ἐκ τοῦ λαοῦ.” Καὶ ²⁴ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ προκατήγγειλαν³⁰ τὰς ἡμέρας ταύτας. ὑμεῖς ἐστε³¹ υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ ²⁵ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς³² πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν[§], λέγων πρὸς Ἀβραάμ, “Καὶ³³ τῷ σπέρματι

¹⁸ +μὲν LTTTr. ¹⁹ —αὐτόν LTTTr. * Πιλάτου T. ²⁰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ L. ²¹ παθεῖν τὸν Χριστόν αὐτοῦ LTTTr. † πρὸς T. ²² προκεχειρισμένον LTTTr. ²³ Χριστόν Ἰησοῦν L (non marg.) TTr (non marg.). ²⁴ τῶν LTTTr. ²⁵ ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν LTTTr. ²⁶ Μωσῆς LTTTr. ²⁷ —γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας LTTTr. † ἡμῶν T. ²⁸ ἐὰν T. ²⁹ ἐξολοθρευθήσεται LTTTr. ³⁰ κατήγγειλαν LTTTr. ³¹ +οἱ LTTTr. ³² ὁ θεὸς διέθετο LTr marg. § ὑμῶν Tr (non marg.). ³³ +ἐν LTTTr.

σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
 26 Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας³⁴ τὸν παῖδα αὐτοῦ
 Ἰησοῦν³⁵, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ
 ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν³⁶.”

4 ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστη-
 σαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
 2 οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐ-
 τοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν
 3 ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς
 χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν
 4 γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν
 λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ¹ ἀριθμὸς τῶν
 5 ἀνδρῶν ὡσεὶ² χιλιάδες πέντε. Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν
 αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ³ πρεσ-
 6 βυτέρους καὶ³ γραμματεῖς εἰς⁴ Ἱερουσαλὴμ, καὶ Ἄν-
 7 ναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξ-
 7 ανδρον⁵, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. καὶ
 στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο, “Ἐν
 ποία δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο⁶
 8 ὑμεῖς;” Τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου
 εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύ-
 9 τεροι τοῦ Ἰσραὴλ⁷, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα
 ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέ-
 10 σωσται*. γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ
 λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἠγειρεν
 ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν
 11 ὑγιής. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ’ ὑμῶν
 τῶν οἰκοδομούντων⁸, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.
 12 καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὔτε⁹ γὰρ
 ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν
 ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.”

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ

³⁴ ἀναστήσας ὁ Θεὸς TTr marg. ³⁵ - Ἰησοῦν LTr. ³⁶ αὐτῶν
 LTr. ¹ - ὁ LT[Tr]. ² - ὡσεὶ T, at [ὡς] LTr. ³ + τοὺς LTr.
⁴ ἐν LTr. ⁵ Ἄνας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξαν-
 δρος LTr. ⁶ τοῦτο ἐποιήσατε T. ⁷ - τοῦ Ἰσραὴλ LTr.
 * σέσεται T. ⁸ οἰκοδόμων LTr. ⁹ οὐδὲ LTr.

Κεφ. 4. ΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ 289
 Ἰωάννου*, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμ-
 ματοὶ εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε
 αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν· τὸν δὲ¹⁰ ἄνθρωπον¹⁴
 βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον,
 οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κελύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω¹⁵
 τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλον¹¹ πρὸς ἀλλήλους,
 λέγοντες, “Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ¹⁶
 ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι’ αὐτῶν, πᾶσι
 τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνά-
 μεθα ἀρνήσασθαι¹². ἀλλ’ ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανε-
 17 μηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλή¹³ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς
 μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώ-
 πων.” Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς¹⁴ ¹⁸
 τὸ¹⁵ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ
 ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης† ἀπο-
 19 κριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον¹⁶, “Εἰ δίκαιόν ἐστιν
 ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ,
 κρίνατε. οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν¹⁷ καὶ ²⁰
 ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.” Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ²¹
 ἀπέλωσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολά-
 σονται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον
 τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων ²²
 τεσσαράκοντα¹⁸ ὁ ἄνθρωπος ἐφ’ ὃν ἐγεγόνει¹⁹ τὸ ση-
 μεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ²³
 ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 πρεσβύτεροι εἶπον²⁰. οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν ²⁴
 ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἶπον²⁰, “Δέσποτα,
 σὺ ὁ Θεὸς²¹ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
 τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ διὰ στή- ²⁵
 ματος²² Δαβὶδ²³ τοῦ²⁴ παιδός σου εἰπών, ‘Ἰνατί ἐφρύ-
 αξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν ²⁶

* Ἰωάνου Tr. ¹⁰ τε LTr. ¹¹ συνέβαλλον LTr. † ποιήσω-
 μεν Tr. ¹² ἀρνεῖσθαι LTr. ¹³ - ἀπειλή LTr. ¹⁴ - αὐτοῖς LTr.
¹⁵ - τὸ LT. † Ἰωάνης Tr. ¹⁶ εἶπον (εἶπαν Tr) πρὸς αὐτούς LTr.
¹⁷ εἶδαμεν LTr. ¹⁸ τεσσαράκοντα Tr. ¹⁹ γεγόνει LTr. ²⁰ εἶπαν
 LTr. ²¹ - ὁ Θεὸς LTr. ²² ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου
 στόματος LTr. ²³ Δαβιδ LTr. ²⁴ - τοῦ LTr.

290 ΠΡΑΞΕΙΣ Κεφ. 5.
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ
27 αὐτοῦ. Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας²⁵ ἐπὶ τὸν
ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε
καὶ Πόντιος Πιλάτος*, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,
28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου²⁶ προῦρρισε
29 γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἐπιδε²⁷ ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς
αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας
30 πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου²⁸
ἐκτείνειν σε εἰς ἴαριν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνε-
σθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ.”
31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν
συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος
Ἁγίου³⁰, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ
παρρησίας.
32 ΤΟΥ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ³¹ καρδιά
καὶ ἡ³¹ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ[†] εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα³²
33 κοινά. καὶ μεγάλη δυνάμει³³ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον
οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ³⁴,
34 χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ
ἐνδεής τις ὑπῆρχεν³⁵ ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες
χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς
35 τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς
πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοδο³⁶ δὲ ἐκάστῳ καθότι
ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.
36 Ἰωσῆς³⁷ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ³⁸ τῶν
ἀποστόλων, ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρα-
37 κλήσεως, Λευίτης³⁹, Κύπριος τῷ γένει, ὑπάρχοντος
αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκε
5 παρὰ⁴⁰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. Ἀνὴρ δέ τις

²⁵ + ἐν τῇ πόλει ταύτῃ LTr. * Πειλάτος T. ²⁶ - σου LTr.
²⁷ ἐφίδε L. ²⁸ - σου LTr. ³⁰ τοῦ ἁγίου πνεύματος LTr.
³¹ - ἡ LTr. † οὐδ' BE. ³² πάντα LTr marg. ³³ δυνάμει με-
γάλη LTr. ³⁴ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ [Χριστοῦ] τῆς ἀναστάσεως L, τῆς
ἀναστ. Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου T. ³⁵ ἦν LTr. ³⁶ διεδίδετο
LTr. ³⁷ Ἰωσήφ LTr. ³⁸ ἀπὸ LTr. ³⁹ Λευίτης T. ⁴⁰ πρὸς T.

Κεφ. 5. ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. 291
Ἄνανίας ὀνόματι¹, σὺν Σαπφείρῃ² τῇ γυναικὶ αὐτοῦ,
ἐπώλησε κτῆμα, καὶ ἐνοσφίστατο ἀπὸ τῆς τιμῆς,²
συνειδυίας³ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ⁴, καὶ ἐνέγκας
μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.
εἶπε δὲ⁵ Πέτρος, “Ἄνανιά, διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σα-
3 τανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ
χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ⁴
ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ
πράγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ
Θεῷ.” Ἀκούων δὲ⁷ Ἄνανίας τοὺς λόγους τούτους,⁵
πεσὼν ἐξέψυξε· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας
τοὺς ἀκούοντας ταῦτα⁸. ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι⁶
συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγέ-
7 νετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ¹⁰ 8
ὁ¹¹ Πέτρος, “Εἰπέ μοι, εἰ τοσοῦτου τὸ χωρίον ἀπέ-
δοσθε;” Ἡ δὲ εἶπε, “Ναί, τοσοῦτου.” Ὁ δὲ 9
Πέτρος εἶπε¹² πρὸς αὐτήν, “Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν
πειράσαι τὸ πνεῦμα Κυρίου; ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν
θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοί-
σουσί σε.” Ἐπεσε δὲ παραχρῆμα παρὰ¹³ τοὺς πόδας 10
αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι
εὔρον¹⁴ αὐτήν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς
τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' 11
ὄλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
ταῦτα.

Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο¹⁵ ση- 12
μεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά¹⁶. καὶ ἦσαν ὁμοθυ-
μαδὸν ἅπαντες¹⁷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος¹⁸. τῶν δὲ 13
λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμε-
γάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο 14

¹ ὀνόματι Ἄνανίας LTr marg. ² Σαπφείρα LTr. ³ συνειδυίας
LTr. ⁴ - αὐτοῦ LTr. ⁵ + ὁ LTr. ⁷ + ὁ
LTr. ⁸ - ταῦτα LTr. ¹⁰ πρὸς αὐτήν LTr. ¹¹ - ὁ LTr.
¹² - εἶπε LTr. ¹³ πρὸς LTr. ¹⁴ εὔραν Tr. ¹⁵ ἐγένετο BELTr.
¹⁶ πολλά ἐν τῷ λαῷ LTr. ¹⁷ πάντες LTr. ¹⁸ Σολομῶνος Tr.

πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναι-
 15 κῶν· ὥστε κατὰ¹⁹ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθε-
 νεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν²⁰ καὶ κραββάτων²¹, ἵνα
 ἐρχομένου Πέτρου κὰν ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ* τινὶ αὐτῶν.
 16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλήθος τῶν περίξ πόλεων εἰς²²
 Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὄχλουμένους
 ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο
 ἅπαντες.

17 Ἀναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ,
 ἢ οὐσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζή-
 18 λου, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν²³ ἐπὶ τοὺς
 ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ.
 19 ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς²⁴ νυκτὸς ἠνοιξέ²⁵ τὰς θύρας
 20 τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπε, “Πορεύεσθε,
 καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ
 21 ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.” Ἀκούσαντες δὲ εἰσήλθον
 ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. παρα-
 γενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλ-
 εσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν
 υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον,
 22 ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι²⁶ οὐχ
 εὔρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγ-
 23 γειλαν, λέγοντες, “Ὅτι τὸ μὲν²⁷ δεσμοτήριον εὔρο-
 μεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύ-
 λακας ἔξω²⁸ ἐστῶτας πρὸ²⁹ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες
 24 δέ, ἔσω οὐδένα εὔρομεν.” Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λό-
 γους τούτους ὃ τε ἱερεὺς καὶ ὁ³⁰ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ
 καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο
 25 τοῦτο, παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς
 λέγων³¹, “Ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυ-
 λακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν
 26 λαόν.” Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέ-
 ταις, ἤγαγεν³² αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ

¹⁹ καὶ εἰς LTr. ²⁰ κλινῶν LTr. ²¹ κραββάτων LTr.
 * ἐπισκιάσει Tr (non marg.). ²² — εἰς LTr ([εἰς] Tr. marg.).
²³ — αὐτῶν LTr. ²⁴ — τῆς LTr. ²⁵ ἀνοίξας T. ²⁶ παρα-
 γενόμενοι ὑπηρέται LTr. ²⁷ — μὲν LTr. ²⁸ — ἔξω LTr.
²⁹ ἐπὶ LTr. ³⁰ — ἱερεὺς καὶ ὁ LTr. ³¹ — λέγων LTr. † ἦγεν
 LTr marg.

τὸν λαόν, ἵνα³² μὴ λιθασθῶσιν. ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς 27
 ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
 ἀρχιερεὺς, λέγων, “Οὐ³³ παραγγελία παρηγγείλαμεν 28
 ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ³⁴; καὶ ἰδοὺ
 πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν,
 καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ’ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀν-
 θρώπου τούτου.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ³⁵ Πέτρος καὶ οἱ 29
 ἀπόστολοι εἶπον³⁶, “Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ
 ἀνθρώποις. ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἠγείρεν Ἰη- 30
 σοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·
 τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα ὑψώσε τῇ δεξιᾷ 31
 αὐτοῦ, *δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν
 ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες³⁷ τῶν ῥη- 32
 μάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα δέ³⁸ τὸ Ἅγιον, ὃ
 ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.”

Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο³⁹ 33
 ἀνελεῖν αὐτούς. ἀναστάς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φα- 34
 ρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος
 παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τι τοὺς ἀποστό-
 λους⁴⁰ ποιῆσαι, εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, “Ἄνδρες Ἰσ- 35
 ραηλίται⁴¹, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις
 τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν 36
 ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτόν, ᾧ
 προσεκολλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ⁴² τετρακοσίων· ὃς
 ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ, διελύ-
 θησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη 37
 Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς,
 καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν⁴³ ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος
 ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέιθοντο αὐτῷ διεσκορ-
 πίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ 38
 τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε⁴⁴ αὐτούς· ὅτι ἐὰν
 ἦ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλή αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο,
 καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνασθε⁴⁵ 39

³² — ἵνα LTr (ita vult) Tr. ³³ — Οὐ LTr ([Οὐ] Tr marg.).
³⁴, LTr. ³⁵ — ὁ LTr. ³⁶ εἶπαν LTr. * + τοῦ T. ³⁷ ἐν αὐτῷ
 μάρτυρες ἐσμεν L, ἐσμεν ἐν αὐτῷ μάρτυρες Tr marg., — αὐτοῦ TTr.
³⁸ — δὲ LTr. ³⁹ ἐβουλοῦντο LTr (non marg.). ⁴⁰ τοὺς ἀνθρώ-
 πους LTr. ⁴¹ Ἰσραηλίται T. ⁴² προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς
 LTr. ⁴³ — ἱκανὸν LTr. ⁴⁴ ἄφετε LTr. ⁴⁵ δυνήσεσθε LTr.

καταλύσαι αὐτό⁴⁶, μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῆτε.”
 40 Ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
 ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ
 41 τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς⁴⁷. Οἱ
 μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ
 συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν⁴⁸
 42 ἀτιμασθῆναι· πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ’
 οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι
 Ἰησοῦν τὸν Χριστόν⁴⁹.

6 ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν
 μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς
 τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ
 2 τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι
 δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον¹, “Οὐκ
 ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ
 3 Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν², ἀδελ-
 φοί³, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις
 Πνεύματος Ἁγίου⁴ καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν⁵
 4 ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ
 5 τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.” Καὶ
 ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους· καὶ
 ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη⁶ πίστεως καὶ
 Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον καὶ
 Νικάνορα, καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον
 6 προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἕστησαν ἐνώπιον τῶν
 ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς
 7 χεῖρας. καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠῤῥαυε, καὶ ἐπληθύν-
 νετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφό-
 δρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.
 8 ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης πίστεως⁷ καὶ δυνάμεως
 9 ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ἀνέσ-
 τησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης*
 Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ

⁴⁶ αὐτούς LTr.

⁴⁷ — αὐτούς TTr.

⁴⁸ κατηξιώθησαν ὑπὲρ

τοῦ ὀνόματος (— αὐτοῦ) LTr.

⁴⁹ τὸν Χριστόν Ἰησοῦν LTr.

¹ εἶπαν LTr.

² δή L, δέ TTr. marg.

³ — ἀδελφοί L.

⁴ — Ἁγίου LTr.

⁵ καταστήσομεν E.

⁶ πλήρει B, πλήρης L.

⁷ χάριτος LTr.

* τῶν λεγομένων T.

τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας⁸, ὁ συζητοῦντες τῷ Στε-
 φάνῳ· καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
 πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας,¹¹
 “Ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσ-
 φημα εἰς Μωσῆν¹⁰ καὶ τὸν Θεόν.” Συνεκίνησάν τε¹²
 τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμ-
 ματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγα-
 γον εἰς τὸ συνέδριον, ἕστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς¹³
 λέγοντας, “Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα
 βλάσφημα λαλῶν¹¹ κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου τοῦ-
 του¹² καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος,¹⁴
 “Ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τό-
 πον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν
 Μωϋσῆς.” Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες¹⁴ οἱ¹⁵
 καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον¹⁵ τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, “Εἰ ἄρα¹ ταῦτα οὕτως ἔχει;”⁷
 ὁ δὲ ἔφη, “Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε.²
 ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν* Ἀβραὰμ
 ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν
 ἐν Χαρρᾶν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, “Ἐξέλθε ἐκ τῆς³
 γῆς σου καὶ ἐκ² τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς³
 γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλ-⁴
 δαίων, κατώκησεν ἐν Χαρρᾶν· κάκειθεν μετὰ τὸ
 ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτὸν εἰς
 τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· καὶ οὐκ⁵
 ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός·
 καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι⁴ εἰς κατάσχεσιν αὐτῆν,
 καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ’ αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ
 τέκνου. ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, “Ὅτι ἔσται τὸ⁶
 σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρία, καὶ δουλώ-
 σουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. καὶ⁷
 τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν⁵ δουλεύσωσι⁶, κρινῶ ἐγώ,” εἶπεν ὁ

⁸ — καὶ Ἀσίας L [Tr marg.].

⁹ συν- LTr.

¹⁰ Μωσῆν LTr.

¹¹ λαλῶν ῥήματα TTr, at — βλάσφημα tantum L

¹² — τούτου

LTr.

¹⁴ πάντες LTr.

¹⁵ εἶδαν Tr.

¹ — ἄρα LTr.

* ὑμῶν B.

² — ἐκ Tr[L].

³ + τὴν LTr.

⁴ δοῦναι αὐτῷ LTr.

⁵ ἄν LTr.

⁶ δουλεύσουσιν TTr (non marg.).

Θεός⁷. 'καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύ-
 8 σουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.' Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
 διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ,
 καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ⁸
 Ἰσαάκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ⁸ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πα-
 9 τριάρχας. καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ
 ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ,
 10 καὶ ἐξείλετο⁹ αὐτὸν ἐκ πασιῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ
 ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον* Φαραὼ βα-
 σιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον
 11 ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε δὲ
 λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου¹⁰ καὶ Χαναάν, καὶ
 θλίψις¹¹ μεγάλη· καὶ οὐχ εὔρισκον[†] χορτάσματα οἱ
 12 πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σίτα ἐν Αἰ-
 γύπτῳ¹², ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον·
 13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη[§] Ἰωσήφ τοῖς ἀδελ-
 φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος
 14 τοῦ¹³ Ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο
 τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ¹⁴, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν
 15 αὐτοῦ¹⁵, ἐν ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε¹⁶. κατέβη δὲ¹⁷
 Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ
 16 πατέρες ἡμῶν· καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέ-
 θησαν ἐν τῷ μνήματι δ¹⁹ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς
 ἀργυρίου, παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμώρ²⁰ τοῦ²¹ Συχέμ.
 17 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ᾤμο-
 σαν²² ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπλη-
 18 θύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρις²³ οὗ ἀνέστη βασιλεὺς
 19 ἕτερος²⁴, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασο-
 φισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας
 ἡμῶν²⁵, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη²⁶ αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ
 20 ζωογονεῖσθαι. Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη^{**} Μωσῆς²⁷, καὶ

7 ὁ Θεὸς εἶπεν LTTGr. 8 - ὁ LTTGr. 9 ἐξείλατο LTTGr.
 * ἐναντι T. † + ἐφ' T. 10 Αἴγυπτον LTTGr. 11 θλίψις LTTGr.
 ‡ ἠύρισκον Tr. 12 σιτία εἰς Αἴγυπτον LTTGr. § ἐγνωρίσθη Tr
 (non marg.). 13 - τοῦ LTTGr. || αὐτοῦ Tr. marg. 14 Ἰα-
 κώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ LTTGr. 15 - αὐτοῦ LTTGr. 16 ἐβδομηκον-
 ταπέντε E. 17 καὶ κατέβη LTTGr. ([καὶ] Tr marg.). 19 ᾧ LTTGr.
 20 Ἐμμώρ LTTGr. 21 ἐν TrGr, τοῦ ἐν L. 22 ὠμολόγησεν LTTGr.
 23 ἄχρι LTTGr. 24 + ἐπ' Αἴγυπτον LTTGr. 25 - ἡμῶν LTTGr.
 26 τὰ βρέφη ἔκθετα LTTGr. ** ἐγεννήσθη B. 27 Μωσῆς LTTGr.

Κεφ. 7. ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.
 ἦν ἀστείος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ
 οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ²⁸. ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν²⁹, ἀνεί- 21
 λετο³⁰ αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραῶ, καὶ ἀνεθρέψατο
 αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς²⁷ 31 22
 πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις
 καὶ ἐν³² ἔργοις³³. Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρα- 23
 κονταετῆς³⁴ χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ
 ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσ-
 ραήλ. καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἡμύνατο καὶ 24
 ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν
 Αἰγύπτιον. ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐ- 25
 τοῦ³⁵, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς
 σωτηρίαν³⁶. οἱ δὲ οὐ συνήκαν. τῇ τε³⁷ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ 26
 ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν³⁸ αὐτοὺς εἰς
 εἰρήνην, εἰπὼν, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς³⁹. ἵνατί
 ἀδικεῖτε ἀλλήλους; Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον 27
 ἀπόσατο αὐτόν, εἰπὼν, Ἔτις σε κατέστησεν ἄρχοντα
 καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς⁴⁰; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, 28
 ὃν τρόπον ἀνείλες χθὲς⁴¹ τὸν Αἰγύπτιον; Ἐφυγε δὲ 29
 Μωσῆς²⁷ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν
 γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρω- 30
 θέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα⁴², ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος Κυρίου⁴³ ἐν φλογὶ πυρὸς
 βάτου. ὁ δὲ Μωσῆς²⁷ ἰδὼν ἐθαύμασε⁴⁵ τὸ ὄραμα· 31
 προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ
 Κυρίου πρὸς αὐτόν⁴⁶, Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου, 32
 ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς⁴⁷ Ἰσαάκ καὶ ὁ Θεὸς⁴⁷
 Ἰακώβ. Ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς²⁷ οὐκ ἐτόλμα
 κατανοῆσαι. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος, Ἀὔσον τὸ ὑπό- 33
 δημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν⁴⁸ ᾧ ἔστηκας,
 γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ 34

28 - αὐτοῦ LTTGr. 29 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ LTTGr. 30 ἀνείλατο LTTGr.
 31 + ἐν TrGr. 32 - ἐν LTTGr. 33 + αὐτοῦ LTTGr. 34 τεσσαρα-
 κονταετῆς TrGr (-ετῆς Tr). 35 - αὐτοῦ LTTGr. 36 σωτηρίαν αὐτοῖς
 LTTGr. 37 δὲ BE. 38 συνήλασεν LTTGr. 39 - ὑμεῖς
 LTTGr. 40 ἡμῶν LTTGr. 41 ἐχθὲς LTTGr.
 42 τεσσαράκοντα TrGr. 43 - κυρίου LTTGr. 45 ἐθαύμαζεν T.
 46 - πρὸς αὐτόν LTTGr. 47 - ὁ Θεὸς LTTGr. 48 ἐφ' LTTGr.

μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν⁴⁹
 ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς· καὶ νῦν
 35 δεῦρο, ἀποστελῶ⁵⁰ σε εἰς Αἴγυπτον. Τούτον τὸν
 Μωϋσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, 'Τίς σε κατέστησεν
 ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τούτον ὁ Θεὸς⁵¹ ἄρχοντα καὶ
 λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν⁵² χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος
 36 αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας
 τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ⁵³ Αἰγύπτου⁵⁴ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ
 37 θαλάσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα⁴². Οὗ-
 τός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰπὼν⁵⁵ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ,
 ' Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος⁵⁶ ὁ Θεὸς ὑμῶν⁵⁷
 ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε⁵⁸.
 38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ
 ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ
 ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια
 39 ζῶντα δοῦναι ἡμῖν. ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσ-
 θαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ'⁵⁹ ἀπόσαντο, καὶ ἐστρά-
 40 φησαν⁶⁰ ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες
 τῷ Ἀαρών, ' Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται
 ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωσῆς²⁷ οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ
 41 γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν⁶² αὐτῷ. Καὶ
 ἔμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγα-
 γον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔρ-
 42 γοῖς τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεός, καὶ
 παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν,
 ' Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσ-
 43 σαράκοντα⁴² ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; καὶ ἀνελά-
 βετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ
 θεοῦ ὑμῶν⁶³ Ῥεμφάν⁶⁴, τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε
 προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βα-
 44 βυλῶνος. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν ἐν⁶⁵ τοῖς

⁴⁹ αὐτοῦ LTr (non marg.). ⁵⁰ ἀποστείλω LTr. ⁵¹ + καὶ LTr. ⁵² ἀπέσταλκεν σὺν LTr. ⁵³ τῇ LTr (non marg.).
⁵⁴ Αἰγύπτῳ LTr. ⁵⁵ εἰπας LTr. ⁵⁶ - κύριος LTr.
⁵⁷ - ὑμῶν LTr. ⁵⁸ - αὐτοῦ ἀκούσεσθε LTr. ⁵⁹ ἀλλὰ LTr.
⁶⁰ + ἐν LTr. ⁶² ἐγένετο LTr (non marg.). ⁶³ - ὑμῶν LTr.
⁶⁴ Ῥεφάν LTr, Ῥομφάν T. ⁶⁵ - ἐν LTr.

πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διητάξατο ὁ
 λαλῶν τῷ Μωσῆ⁶⁶, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον
 ὃν ἐώρακει· ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέ- 45
 ρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν,
 ὧν ἔξωσεν⁶⁷ ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων
 ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβὶδ⁶⁸. ὃς εὔρε χάριν ἐνώ- 46
 πιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὐρεῖν σκὴνωμα τῷ
 Θεῷ⁶⁹ Ἰακώβ. Σολομῶν* δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 47
 Ἄλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς⁷⁰ κατοί- 48
 κεί, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, 'Ὁ οὐρανός μοι 49
 θρόνος, ἢ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον
 οἶκον οἰκοδομήσετε μοι; λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος
 τῆς καταπαύσεώς μου; οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησε 50
 ταῦτα πάντα; Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμη- 51
 τοι τῇ καρδίᾳ⁷² καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ Πνεύματι
 τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς⁷³ οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.
 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ 52
 ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγεῖλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως
 τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγέν-
 ησθε⁷⁴. οἷτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγ- 53
 γέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε."

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐ- 54
 τῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. Ὑπάρχων 55
 δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρα-
 νόν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ
 Θεοῦ, καὶ εἶπεν, "Ἰδοὺ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμέ- 56
 νους⁷⁵, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα
 τοῦ Θεοῦ." Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ 57
 ὦτα αὐτῶν, καὶ ὤρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· καὶ 58
 ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ
 μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πό-
 59 δας νεανίου καλουμένου Σαύλου, καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν 59

† ἐν transfert S in locum post διαδεξάμενοι. ⁶⁶ Μωσῆ LTr.
⁶⁷ ἐξώσεν L, ἐξέωσεν T. ⁶⁸ Δαυεὶδ LTr. ⁶⁹ οἶκῳ LTr marg.
* Σαλωμῶν T. † οἰκοδόμησεν Tr. ⁷⁰ - ναοῖς LTr. ⁷² καρ-
δίαις LTr. ⁷³ καθὼς L. ⁷⁴ ἐγένεσθε LTr. ⁷⁵ διηνοιγμέ-
νους LTr.

Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, “Κύριε Ἰη-
 60 σοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.” Οἱ δὲ τὰ γόνατα,
 ἔκραξε φωνῇ μεγάλη, “Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς
 τὴν ἁμαρτίαν ταύτην⁷⁷.” Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.
 8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο
 δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν
 ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε¹ διε-
 σπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμα-
 2 ρείας*, πλὴν τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν
 Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαντο³ κοπετὸν
 3 μέγαν ἐπ’ αὐτῷ. Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνεται τὴν ἐκκλη-
 σίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε
 4 ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν. οἱ
 μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν
 λόγον.
 5 ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ κατελθὼν εἰς³ πόλιν τῆς Σαμα-
 6 ρείας*, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. προσεῖχόν
 τε⁴ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου
 ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ
 7 σημεῖα ἃ ἐποίει. πολλῶν⁵ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύ-
 ματα ἀκάθαρτα, βοῶντα μεγάλη φωνῇ ἐξήρχετο⁶. πολ-
 λοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν.
 8,9 καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη⁷ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἀνὴρ
 δὲ τις ὀνόματι Σίμων προῦπήρχεν ἐν τῇ πόλει μα-
 γεύων καὶ ἐξιστῶν⁸ τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας*, λέγων
 10 εἶναι τινα ἑαυτὸν μέγαν· ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ
 μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, “Οὗτός ἐστιν ἡ δύ-
 11 ναμις τοῦ Θεοῦ ἡ¹⁰ μεγάλη.” Προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
 διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις¹¹ ἐξέστακέσαι αὐ-
 12 τούς. Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζο-
 μένῳ τὰ¹² περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
 ὀνόματος τοῦ¹³ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες
 13 τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε,

⁷⁷ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν LTr. ¹ δὲ LTr. —τε T. * Σαμαρείας T.
² ἐποίησαν LTr. ³ + τὴν LT. ⁴ δὲ LTr. ⁵ πολλοὶ
 LTr. ⁶ φωνῇ μεγάλη ἐξήρχοντο LTr. ⁷ ἐγένετο δὲ πολλὴ
 χαρὰ LTr. ⁸ ἐξιστάνων LTr. ¹⁰ +καλουμένη LTr.
¹¹ μαγείαις T. ¹² —τὰ LTr. ¹³ —τοῦ LTr.

καὶ βαπτισθεῖς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεω-
 ρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας, ἐξίσ-
 τατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστο- 14
 λοι, ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρεία¹⁴ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
 ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν¹⁵ Πέτρον καὶ Ἰωάννην*.
 οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως 15
 λάβωσι Πνεῦμα Ἅγιον. οὐπω¹⁶ γὰρ ἦν ἐπ’ οὐδενὶ 16
 αὐτῶν ἐπιτεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρ-
 χον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουν¹⁷ 17
 τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα
 Ἅγιον. Θεασάμενος¹⁸ δὲ ὁ Σίμων, ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέ- 18
 σεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ Πνεῦμα
 τὸ Ἅγιον¹⁹, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, λέγων, 19
 “Δότε καμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἂν²⁰ ἐπιθῶ
 τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ Πνεῦμα Ἅγιον.” Πέτρος δὲ 20
 εἶπε πρὸς αὐτόν, “Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς
 ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρη-
 μάτων κτᾶσθαι. οὐκ ἔστι σοι μερίς οὐδὲ κλῆρος ἐν 21
 τῷ λόγῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεία
 ἐνώπιον²¹ τοῦ Θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας 22
 σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ²², εἰ ἄρα ἀφεθή-
 σεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. εἰς γὰρ χολὴν 23
 πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρώ σε ὄντα.” Ἀπο- 24
 κριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, “Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
 πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ’ ἐμὲ ὧν
 εἰρήκατε.”

Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν 25
 λόγον τοῦ Κυρίου, ὑπέστρεψαν²³ εἰς Ἱερουσαλήμ²⁴, πολ-
 λὰς τε κόμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο²⁵.

Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέ- 26
 γων, “Ἀνάστηθι καὶ πορεύου²⁶ κατὰ μεσημβρίαν,
 ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ

¹⁴ Σαμαρία T. ¹⁵ — τὸν LTr. * Ἰωάννην T. ¹⁶ οὐδέπω
 LTr. ¹⁷ ἐπετίθεσαν LTr. ¹⁸ ἰδὼν LTr. ¹⁹ —τὸ Ἅγιον
 LT[Tr]. ²⁰ εἰάν BELTr. ²¹ ἐναντι LTr. ²² κυρίου
 LTr. ²³ ὑπέστρεφον LTr. ²⁴ Ἱεροσόλυμα LTr. † Σαμα-
 ριτῶν T. ²⁵ εὐηγγελίζοντο LTr. ²⁶ πορεύθητι L.

27 εἰς Γάζαν” αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς²⁷ βασιλείσης Αἰθίοπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς²⁸ ἐληλύθει προσκυνήσων
28 εἰς Ἱερουσαλήμ, ἦν τε* ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε²⁹ τὸν προφήτην
29 τὴν Ἡσαΐαν³⁰. εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ,
30 “Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ.” Προσδραμῶν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν³¹, καὶ εἶπεν, “Ἄρά γε
31 γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;” Ὁ δὲ εἶπε, “Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, εἰ μὴ τις ὀδηγήσῃ³² με;” Παρεκάλεσέ
32 τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἦν αὕτη, “Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος³³ αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ
33 στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ³⁴ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη, τὴν δὲ³⁵ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.” Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε, “Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τούτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ
35 ἑτέρου τινός;” Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίστατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος,
37 “Ἴδου ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;” Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, “Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν.” Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε, “Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν³⁶.” Καὶ ἐκέλευσε στήναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.
39 ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου ἤρπασε τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ

27 — τῆς LTr. 28 — ὃς LTr. * δὲ Tr marg. 29 ἀνεγίνωσκέν τε L, — καὶ T [Tr]. 30 Ἡσαΐαν L. 31 Ἡσαΐαν (Ἡσ. L) τὸν προφήτην LTr. 32 ὀδηγήσει Tr. 33 κείραντος T. 34 — αὐτοῦ LTr. 35 — δὲ LTr. 36 Desst v. 37 in LTr.

εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος 40 εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν* εἰς Καισάρειαν.

Ὁ ΔΕ Σαῦλος ἔτι ἔμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου 9 εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, ἠτήσατο παρ’ αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς 2 τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἐάν τις εὕρη τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν 3 τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης² περιήστραψεν αὐτὸν³ φῶς ἀπὸ⁴ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε 4 φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, “Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;” Εἶπε δέ, “Τίς εἶ, Κύριε;” Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν⁵, 5 “Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς⁶ ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζεις.” Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε, 6 “Κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι;” Καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν⁷, “⁸Ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι τί⁹ σε δεῖ ποιεῖν.” Οἱ δὲ ἄνδρες 7 οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἔνεοι¹⁰, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη δὲ 8 ὁ¹¹ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεωγμένων¹² δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα¹³ ἔβλεπε, χειραγωγούμενος δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. καὶ ἦν ἡμέρας 9 τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

Ἦν δέ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, 10 καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Κύριος ἐν ὄραματι¹⁴, “Ἀνανία.” Ὁ δὲ εἶπεν, “Ἴδου ἐγώ, Κύριε.” Ὁ δὲ Κύριος 11 πρὸς αὐτόν, “Ἀναστὰς¹⁵ πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθείαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,

* — αὐτὸν T errora. † Καισαρίαν T. 1 ἐν T. ‡ ἂν T. § ὄντας τῆς ὁδοῦ Tr marg. 2 ἐξαίφνης τε LTr. 3 περιήστραψεν αὐτόν E, αὐτὸν περιήστραψεν L, αὐτὸν περιήστραψεν Tr. 4 ἐκ LTr. 5 — κύριος εἶπεν LTr. 6 + [ὁ Ναζωραῖος] L. 7 Desunt omnia in LTr a v. 5 σκληρόν usque ad v. 6 πρὸς αὐτόν. 8 + ἀλλά LTr. 9 ὅ τι LTr. 10 ἐνεοί LTr. 11 — ὁ LTr. 12 ἠνεωγμένων L, ἠνοιγμένων T. 13 οὐδὲν LTr. 14 ἐν ὄραματι ὁ κύριος LTr. 15 Ἀνάστα L.

12 καὶ εἶδεν ἐν ὄραματι¹⁶ ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν¹⁷ εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα¹⁸, ὅπως ἀναβλέψῃ.”
 13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ¹⁹ Ἀνανίας, “Κύριε, ἀκήκοα²⁰ ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε
 14 τοῖς ἀγίοις σου²¹ ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.” Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ
 15 Κύριος, “Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς μοι ἐστίν²² οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον²³ ἔθνῶν²⁴
 16 καὶ βασιλέων, υἰῶν τε Ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ, ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.”
 17 Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, “Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἦρχον, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς
 18 Πνεύματος Ἁγίου.” Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ²⁵ ὡσεὶ²⁶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παρα-
 19 χρήμα²⁷, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφήν ἐνίσχυσεν*. Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος²⁸ μετὰ τῶν ἐν
 20 Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστόν²⁹, ὅτι οὗτός ἐστιν
 21 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, “Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν³⁰ Ἱερουσαλήμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τούτου, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ
 22 ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;” Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμούτο, καὶ συνέχυνε τοὺς³¹ Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
 23 Χριστός. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· ἐγνώσθη
 24 δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλή αὐτῶν. παρετήρουν τε³²

16 — ἐν ὄραματι LITr marg., at in textu ἄνδρα [ἐν ὄραματι].
 17 Ἀνανίαν ὀνόματι LITr. 18 τὰς χεῖρας L, χεῖρας TTr. 19 — ὁ LITr. 20 ἤκουσα LITr. 21 τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν LITr.
 22 ἐστίν μοι LITr. 23 + τῶν L. 24 + τε LITr. 25 ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν LITr. 26 ὡς LITr. 27 — παραχρήμα LITr. * ἐνίσχυθη Tr marg. 28 — ὁ Σαῦλος LITr. 29 Ἰησοῦν LITr. 30 εἰς T. 31 συνέχυνεν T. 32 παρετηροῦντο δὲ καὶ LITr.

κεφ. 9. 1111 ΠΡΑΞΕΙΣ κεφ. 9.
 τὰς* πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνελεῖν λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταί³³ νυκτός, κα-25 θῆκαν διὰ τοῦ τείχους³⁴ ³⁵, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος³⁶ εἰς³⁷ Ἱερουσαλήμ, ³⁶ ἐπειράτο³⁸ κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητῆς. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν, ἤγαγε πρὸς τοὺς²⁷ ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ³⁹ Ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ’ αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπο-28 ρεύόμενος ἐν⁴⁰ Ἱερουσαλήμ, καὶ⁴¹ παρρησιαζόμενος²⁹ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ⁴², ἐλάλει τε καὶ συνεχίζῃ τε πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν⁴³. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον³⁰ αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξάπεστειλαν αὐτόν⁴⁴ εἰς Ταρσόν. Αἱ⁴⁵ μὲν οὖν ἐκκλησίαι⁴⁵ καθ’ ὅλης τῆς³¹ Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας† εἶχον⁴⁵ εἰρήνην, οἰκοδομοῦμεναι⁴⁵ καὶ πορευόμεναι⁴⁵ τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπληθύνοντο⁴⁵.

ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων,³² κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἀγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν⁴⁶. εὑρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα Αἰνέαν ὀνό-33 ματι⁴⁷, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ⁴⁸, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος,³⁴ “Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς ὁ⁴⁹ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ.” Καὶ εὐθέως ἀνέστη· καὶ³⁵ εἶδον⁵⁰ αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν⁵¹ καὶ τὸν Σαρωνᾶν⁵², οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* τὰ S errore. 33 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ LITr. 34 διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν LITr. 35 + αὐτόν LITr. 36 — ὁ Σαῦλος LITr. 37 ἐν L. 38 ἐπειράσεν LITr. 39 — τοῦ LITr. 40 εἰς LITr. 41 — καὶ LITr. 42 — Ἰησοῦ LITr. 43 ἀνελεῖν αὐτόν LITr. † Καισαρίαν T. 44 — αὐτόν L. 45 Ἡ. ἐκκλησία. εἶχεν. οἰκοδομουμένη. πορευομένη. ἐπληθύνετο LITr. † Σαμαρίας T. 46 Λύδδα LITr. 47 ὀνόματι Αἰνέαν LITr. 48 κραββάτου LITr. 49 — ὁ LITr. 50 εἶδαν LITr. 51 Λύδδα LITr. 52 Σάρωνα BET, Σαρῶνα L, Σαρωνᾶ Tr.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά,
ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης
37 ἀγαθῶν ἔργων⁵³ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει· ἐγένετο
δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀπο-
θανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν* ἐν⁵⁴ ὑπερφῶ.
38 ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης⁵⁵ τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ
ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν
δύο ἄνδρας πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνήσαι⁵⁶
39 διελθεῖν ἕως αὐτῶν⁵⁷. ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνήλθεν
αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερφῶν,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι
καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει
40 μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάν-
τας ὁ Πέτρος, ⁵⁸θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ
ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε, “Ταβιθά, ἀνά-
στηθι.” Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ
41 ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. δούς δὲ αὐτῇ χεῖρα,
ἀνέστησεν αὐτὴν· φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς
42 χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν δὲ ἐγένε-
το καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν⁵⁹
43 ἐπὶ τὸν Κύριον· ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι
αὐτὸν⁶⁰ ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10 ἌΝΗΡ δέ τις ἦν¹ ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνή-
λιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰτα-
2 λικῆς, εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε² ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ
3 λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός³. εἶδεν ἐν
ὄραματι φανερώς, ὡσεὶ⁴ ὥραν ἐννάτην⁵ τῆς ἡμέρας,
ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰ-
4 πόντα αὐτῷ, “Κορνήλιε.” Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ
ἔμφοβος γενόμενος εἶπε, “Τί ἐστί, Κύριε;” εἶπε
δὲ αὐτῷ, “Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι
σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον⁶ τοῦ Θεοῦ.

⁵³ ἔργων ἀγαθῶν LTr. * ἔθηκαν αὐτὴν TTr. ⁵⁴ + τῷ L.
⁵⁵ Λύδδας TTr. ⁵⁶ ὀκνήσης LTr. ⁵⁷ ἡμῶν LTr. ⁵⁸ + καὶ LTr.
† [τῆς] Tr. ⁵⁹ ἐπίστευσαν πολλοὶ LTr. ⁶⁰ αὐτὸν ([αὐτὸν] Tr)
ἡμέρας ἱκανὰς μείναι LTr, - αὐτὸν T. ¹ - ἦν LTr. † Καισαρεία T.
² - τε LTr. ³ διὰ παντός LTr. ⁴ + περὶ LTr. ⁵ ἐνάτην LTr.
⁶ ἐμπροσθεν LTr.

κεφ. 10. ΠΡΑΞΕΙΣ. Κεφ. 10. ΠΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. 37
καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας⁷, καὶ μετὰπεμψαι 5
Σίμωνα⁸ ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται 6
παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρά θά-
λασσαν· οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν⁹.” Ὡς 7
δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ¹⁰,
φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ¹¹, καὶ στρατιώτην
εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησά- 8
μενος αὐτοῖς ἅπαντα¹², ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν
Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων* καὶ 9
τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα
προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ πρόσ- 10
πεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ
ἐκείνων¹³, ἐπέπεσεν¹⁴ ἐπ' αὐτὸν ἕκστασις καὶ θεωρεῖ 11
τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν¹⁵
σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
δεδεμένον, καὶ¹⁶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν ᾧ ὑπῆρχε 12
πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς¹⁷ καὶ τὰ θηρία¹⁸ καὶ τὰ¹⁹
ἔρπετὰ καὶ τὰ¹⁹ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο 13
φωνὴ πρὸς αὐτόν, “Ἀναστὰς, Πέτρε, θύσον καὶ
φάγε.” Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, “Μηδαμῶς, Κύριε· 14
ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ²⁰ ἀκάθαρτον.”
Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, “Ἄ 15
Θεὸς ἐκαθάρισέ²¹, σὺ μὴ κοίνου.” Τοῦτο δὲ ἐγένετο 16
ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη²² τὸ σκεῦός εἰς τὸν
οὐρανόν.

Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ 17
ὄραμα ὃ εἶδε, καὶ²³ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι
ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν²⁴
Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· καὶ φωνή- 18
σαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέ-
τρος ἐνθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου ἐνθυμουμένου²⁵ 19

⁷ ἄνδρας εἰς Ἰόππην LTr. ⁸ + τινὰ LTr, at [τινα] Tr marg.
⁹ - οὗτος ad fin. vers. LTr. ¹⁰ αὐτῷ LTr. ¹¹ - αὐτοῦ LTr.
¹² ἅπαντα αὐτοῖς LTr. * αὐτῶν TTr marg. ¹³ αὐτῶν LTr.
¹⁴ ἐγένετο LTr. ¹⁵ - ἐπ' αὐτὸν LTr. ¹⁶ - δεδεμένον καὶ LTr.
¹⁷ τῆς γῆς post ἔρπετὰ ponunt LTr. ¹⁸ - καὶ τὰ θηρία LTr.
¹⁹ - τὰ LTr. ²⁰ καὶ LTr. ²¹ ἐκαθάρσεν Tr. ²² εὐθύς
ἀνελήφθη LTr. ²³ - καὶ LTr, [καὶ] Tr marg. † ὑπὸ TTr
marg. ²⁴ + τοῦ LTr. ²⁵ διενθυμουμένου LTr.

περὶ τοῦ ὄραματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα²⁶, “ Ἴδού,
 20 ἄνδρες τρεῖς²⁷ ζητοῦσί* σε· ἀλλὰ ἀναστὰς κατὰβηθι,
 καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι²⁸
 21 ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.” Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς
 τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου
 πρὸς αὐτόν²⁹, εἶπεν, “ Ἴδού, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς
 22 ἡ αἰτία δι’ ἣν πάρεστε;” οἱ δὲ εἶπον³⁰, “ Κορνήλιος
 ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν
 Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθνους τῶν
 Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου, μετα-
 πέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκούσαι
 23 ῥήματα παρὰ σοῦ.” Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτούς
 ἐξένισε. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος³¹ ἐξῆλθε σὺν
 αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ τῆς³² Ἰόππης
 24 συνῆλθον αὐτῷ. καὶ τῇ³³ ἐπαύριον εἰσῆλθον³⁴ εἰς
 τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν
 αὐτούς, ³⁵συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ
 τοὺς ἀναγκαίους φίλους.
 25 Ὡς δὲ ἐγένετο³⁶ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντή-
 σασ αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας
 26 προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρε³⁷ λέγων,
 27 “ Ἀνάστηθι· καὶ γὰρ αὐτὸς ἀνθρωπὸς εἰμι.” Καὶ
 συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὗρίσκει συνελθού-
 28 θότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς, “ Ὑμεῖς ἐπί-
 στασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι
 ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ³⁸ ὁ Θεὸς ἔδειξε³⁹
 29 μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· διὸ
 καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι
 30 οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;” Καὶ ὁ Κορνή-
 λιος ἔφη, “ Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς
 ὥρας ἡμῶν νηστεύων, καὶ⁴⁰ τὴν ἐνάτην⁴¹ ὥραν⁴² προσ-

²⁶ τὸ πνεῦμα αὐτῷ LTTTr. ²⁷ -τρεις T[Tr marg.]. * ζητούντες
 TTr marg. ²⁸ ὅτι LTTTr. ²⁹ -τοὺς ἀπεσταλμένους ἀπὸ τοῦ
 Κορνηλίου πρὸς αὐτόν LTTTr. ³⁰ εἶπαν LTTTr. ³¹ ἀναστὰς
 LTTTr. ³² -τῆς LTTTr. ³³ τῇ δὲ LTTTr. ³⁴ εἰσῆλθεν
 LTr, εἰσῆλθον TTr marg. † Καισαρίαν T. ³⁵ συν- T.
³⁶ + τοῦ LTTTr. ³⁷ ἤγειρεν αὐτόν LTTTr. † καὶ ἐγὼ TTr.
³⁸ κάμοι LTTTr. ³⁹ ἔδειξεν ὁ Θεὸς TTr marg. † -νηστεύων
 καὶ LTTTr. ⁴¹ ἐνάτην LTTTr. ⁴² -ὥραν LTTTr.

ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἕστη
 ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ φησι, ‘Κορνή- 31
 λιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύ-
 ναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. πέμψον 32
 οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικα-
 λέεται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
 βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει
 σοι⁴³.’ Ἐξαυτῆς οὖν ἐπεμψα πρὸς σε· σύ τε καλῶς 33
 ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώ-
 πιον τοῦ Θεοῦ* πάρεσμεν ἀκούσαι πάντα τὰ προστε-
 ταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ⁴⁴.”

Ἐνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, “ Ἐπ’ ἀλη- 34
 θείας καταλαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης⁴⁵
 ὁ Θεός, ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτόν καὶ 35
 ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστι. τὸν 36
 λόγον δὲ⁴⁶ ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελι-
 ζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάν-
 των Κύριος·) ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ’ 37
 ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον⁴⁷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,
 μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· Ἰησοῦν τὸν 38
 ἀπὸ Ναζαρέτ⁴⁸, ὡς ἔχρισεν αὐτόν ὁ Θεὸς Πνεύματι
 Ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
 πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβό-
 λου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς ἐσμεν⁵⁰ 39
 μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν
 Ἰουδαίων καὶ ἐν⁵¹ Ἱερουσαλήμ· ὃν ἀνεῖλον⁵² κρεμά-
 σαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε⁵³ τῇ τρίτῃ 40
 ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι· οὐ παντὶ 41
 τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις
 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνε-
 πίομεν αὐτῷ, μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτόν ἐκ νεκρῶν·
 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι⁵³ τῷ λαῷ, καὶ διαμαρ- 42
 τύρασθαι, ὅτι αὐτός⁵⁴ ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ

⁴³ -ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι LTTTr (habet inter [] Tr
 marg.). * σου Tr marg. ⁴⁴ ἀπὸ τοῦ κυρίου L, ὑπὸ τοῦ κυρίου TTr.
⁴⁵ προσωπολήπτης LTTTr. ⁴⁶ -ὃν L[Tr]. ⁴⁷ ἀρξάμενος L marg.
 TTr. ⁴⁸ +[γὰρ] L. † Ἰωάννης Tr. ⁴⁹ Ναζαρέθ ELLTTr. ⁵⁰ -ἐσ-
 μεν LTTTr. ⁵¹ -ἐν Tr, [ἐν] LTr marg. ⁵² καὶ ἀνεῖλαν LTTTr.
 † +ἐν T. ⁵³ κηρύξαι LT. ⁵⁴ οὗτός L (non marg.).

43 Θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ
προφήται μαρτυροῦσιν, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐ-
44 τόν.” Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα,
ἐπέπεσε⁵⁵ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς
45 ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτο-
μῆς πιστοὶ ὅσοι⁵⁶ συνήλθον⁵⁷ τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ
τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁵⁸ ἐκκέχεται.
46 ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγα-
λυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη ὁ⁵⁹ Πέτρος,
47 “Μήτι τὸ ὕδωρ κωλύσαι δύναται⁶⁰ τις τοῦ μὴ βαπ-
τισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλα-
48 βον καθὼς⁶¹ καὶ ἡμεῖς;” προσέταξέ τε* αὐτοῖσι βαπ-
τισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου⁶². τότε ἠρώτησαν
αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11 ἮΚΟΥΣΑΝ δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ
ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο
2 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε¹ ἀνέβη Πέτρος εἰς
Ἱεροσόλυμα², διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περι-
3 τομῆς, λέγοντες, “Ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν
4 ἔχοντας εἰσῆλθες³, καὶ συνέφαγες[†] αὐτοῖς.” Ἀρ-
ξάμενος δὲ ὁ⁴ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς
5 λέγων, “Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππη προσευ-
χόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον
σκευός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις⁵ ἐμοῦ.
6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετρά-
ποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ
7 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ⁶ φωνῆς λεγούσης
8 μοι, ‘Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. εἶπον δέ,
‘Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι πᾶν⁷ κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέ-
9 ποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.’ ἀπεκρίθη δέ μοι⁸

⁵⁵ ἔπεσε (sic) L. ⁵⁶ οἱ L. ⁵⁷ συνήλθον TTr. ⁵⁸ πνεύματος
τοῦ ἁγίου LTr marg. ⁵⁹ -ὁ LTr. ⁶⁰ δύναται κωλύσαι LTr.
⁶¹ ὡς LTr. * δὲ TTr. † αὐτοῖς T. ⁶² ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ βαπτισθῆναι LTr. ¹ ὅτε δὲ LTr. ² Ἱερουσαλήμ LTr.
³ εἰσῆλθες transferunt LTr in locum post ὅτι (εἰσῆλθεν Tr text.,
εἰσῆλθες marg.). † συνέφαγεν Tr (non marg.). ⁴ -ὁ LTr.
⁵ ἄχρι LTr. ⁶ +καὶ LTr. ⁷ -πᾶν LTr. ⁸ -μοι LTr.

φωνῆ ἐκ δευτέρου* ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, “Α ὁ Θεὸς ἐκαθή-
ρισε⁹, σὺ μὴ κοίνου.” τούτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ 10
πάλιν ἀνεσπίασθη¹⁰ ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδού, 11
ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣ
ἡμην¹¹, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας[†] πρὸς με. εἶπε 12
δέ μοι τὸ πνεῦμα¹² συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινό-
μενον¹³. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοῖ οὗτοι,
καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός, ἀπήγγειλέ 13
τε¹⁴ ἡμῖν πῶς εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ¹⁵, “Ἀπόστειλον εἰς Ἰόπ-
πην ἄνδρα¹⁶, καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλού-
μενον Πέτρον, ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς 14
σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.” ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί 15
με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ’ αὐτούς,
ὥσπερ καὶ ἐφ’ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥή- 16
ματος¹⁷ Κυρίου, ὡς ἔλεγεν, “Ἰωάννης[†] μὲν ἐβάπτισεν
ὑδάτι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.”
Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ 17
ἡμῖν, πιστεύσασι ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
ἐγὼ δὲ¹⁸ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν;” Ἀκού- 18
σαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον¹⁹ τὸν Θεόν,
λέγοντες, “Ἄραγε²⁰ καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν
μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν²¹.”

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς 19
γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ²², διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ
Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον
εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες 20
Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες²³ εἰς Ἀν-
τιόχειαν, ἐλάλουν²⁴ πρὸς τοὺς Ἑλλημιστάς²⁵ εὐαγγε-
λιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου 21
μετ’ αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς²⁶ πιστεύσας ἐπέστρεψεν

* ἐκ δευτέρου φωνῆ Tr marg. ⁹ ἐκαθήρισεν Tr. ¹⁰ ἀνεσπίασθη
πάλιν LTr. ¹¹ ἡμεν LTr (non marg.). † Καισαρίας T.
¹² τὸ πνεῦμά μοι LTr. ¹³ διακρίναντα LTr. ¹⁴ δὲ
LTr. ¹⁵ -αὐτῷ LTr. ¹⁶ -ἄνδρας LTr. ¹⁷ +τοῦ LTr.
† Ἰωάννης Tr. ¹⁸ -δὲ LTr. ¹⁹ ἐδόξασαν LTr. ²⁰ Ἄρα
LTr. ²¹ εἰς ζωὴν ἔδωκεν LTr. ²² Στεφάνου LTr marg. ²³ ἐλ-
θόντες LTr. ²⁴ +καὶ LTr. ²⁵ Ἑλληνας LTr. ²⁶ +ὁ LTr.

22 ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς* ἐν Ἱεροσολύμοις²⁷ περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν²⁸ ἕως Ἀντιοχείας. 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν²⁹ τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρ- 24 δίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ· ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσε- 25 τέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν 26 ὁ Βαρνάβας³⁰ ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὗρὼν αὐτὸν³¹ ἤγαγεν αὐτὸν³¹ εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς³² ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον[†] ἐν Ἀντιοχείᾳ 27 τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς. Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφητῆται εἰς 28 Ἀντιόχειαν. ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγα- βος, ἐσήμανε³³ διὰ τοῦ Πνεύματος, λιμὸν μέγαν³⁴ μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις³⁵ 29 καὶ³⁶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος³⁷. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ἠύπορεῖτό³⁸ τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐ- τῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ 30 Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

12 ΚΑΤ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς[†] τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς 2 ἐκκλησίας. ἀνείλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου⁸ μαχαίρα¹. καὶ ἰδὼν² ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· ἦσαν δὲ³ ἡμέραι 4 τῶν ἀζύμων· ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παρα- δούς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν 5 τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ·

* + οὐσης TTr ([οῦσης] Tr marg.).

27 Ἱεροσολῆμ LTr.

28 — διελθεῖν LTr. 29 + τὴν LTr.

30 — ὁ Βαρνάβας LTr.

31 — αὐτὸν LTr. 32 αὐτοῖς καὶ LTr. † πρῶτος TTr. 33 ἐσή- μαινε L.

34 μεγάλην LTr. 35 ἦτις LTr. 36 — καὶ LTr.

37 — Καίσαρος LTr. 38 εὐπορεῖτό LTr. † ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης T.

§ Ἰωάνου Tr. 1 μαχαίρη TTr. 2 ἰδὼν δὲ LTr. 3 + αἱ L [Tr marg.]

προσευχῇ δὲ ἦν ἐκτενής⁴ γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας· πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ⁵ αὐτοῦ.

Ἦν δὲ ἐμελλεν⁶ αὐτὸν προάγειν⁷ ὁ Ἡρώδης, τῇ 6 νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσει δις, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. καὶ ἰδού, ἄγγελος 7 Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκῆματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, “Ἀνάστα ἐν τάχει.” Καὶ ἐξέπεσον⁸ αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπέ τε⁹ ὁ ἄγγελος πρὸς 8 αὐτόν, “Περὶζῶσαι¹⁰, καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου.” Ἐποίησε δὲ οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, “Περι- βαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι.” Καὶ 9 ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ¹¹. καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέ- 10 ραν, ἦλθον¹³ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρου- σαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοίχθη¹⁴ αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος 11 ἐν ἑαυτῷ¹⁵, εἶπε, “Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό¹⁶ με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.” συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν¹⁷ Μαρίας 12 τῆς μητρὸς Ἰωάννου* τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου¹⁸ τὴν θύραν τοῦ πυλῶ- 13 νος, προσῆλθε παιδίσκη ὑπακούσαι, ὀνόματι Ῥόδη· καὶ ἐπιγνούσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς 14 οὐκ ἠνείκε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμούσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι¹⁹ τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς 15 αὐτὴν εἶπον²⁰, “Μαίνη.” Ἡ δὲ διῶσχυρίζετο οὕτως

4 ἐκτενῶς LTr.

5 περὶ LTr.

6 ἤμελλεν TTr.

7 προαγα- γεῖν (προάγειν Tr) αὐτὸν LTr.

8 ἐξέπεσαν LTr.

9 δὲ LTr.

10 ζῶσαι LTr.

11 — αὐτῷ LTr.

13 ἦλθον LTr.

14 ἠνοίγη LTr.

15 ἐν ἑαυτῷ γενόμενος LTr.

16 ἐξείλετό LTr.

17 + τῆς LTr.

* Ἰωάνου Tr. 18 αὐτοῦ LTr.

19 ἐστάναι SBETr.

20 εἶπαν LTr.

16 ἔχειν. οἱ δ' ἔλεγον²¹, “Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν²².” Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον²³
 17 αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ
 σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς²⁴ πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξή-
 γαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δέ²⁵, “Ἀπαγγείλατε
 Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα.” Καὶ ἐξελθὼν
 18 ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν
 τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
 19 Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ
 μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχ-
 θῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν²⁶
 20 Καισάρειαν* διέτριβεν. Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης²⁷ θυμομαχῶν
 Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς
 αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος
 τοῦ βασιλέως, ἤτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι
 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.
 21 Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα
 βασιλικήν, καὶ²⁸ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγό-
 22 ρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, “Θεοῦ φωνῇ
 23 καὶ οὐκ ἀνθρώπου.” παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν
 ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν²⁹ δόξαν τῷ
 24 Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ
 25 λόγος τοῦ Θεοῦ ἠῤῥξανε καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας
 δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώ-
 σαντες τὴν διακονίαν³⁰ συμπαραλαβόντες καὶ³¹ Ἰωάν-
 νην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

13 ἮΣΑΝ δέ τινες¹ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν
 ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας
 καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ
 Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετραράρχου† σύν-
 2 τροφος, καὶ Σαῦλος. λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ
 Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
 “Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν τε² Βαρνάβαν καὶ τὸν³

²¹ δὲ εἶπαν L, δὲ ἔλεγον TTr. ²² ἐστὶν αὐτοῦ LTr. ²³ εἶδαν LTr.

²⁴ - αὐτοῖς T[Tr].

²⁵ τε LTr.

²⁶ - τὴν L(ita vult)Tr.

* Καισάρειαν T. ²⁷ - ὁ Ἡρώδης LTr. ²⁸ - καὶ T[LTr]. ²⁹ - τὴν

L. ³⁰ συν- T. ³¹ - καὶ LTr. † Ἰωάννην Tr. ¹ - τινες LTr.

‡ τετραράρχου T. ² - τε LTr. ³ - τὸν LTr.

Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.” Τότε 3
 νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες τὰς
 χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. Οὗτοι⁴ μὲν οὖν ἐκπεμφ- 4
 θέντες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου⁵, κατήλθον εἰς
 τὴν⁶ Σελεύκειαν*, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν⁶
 Κύπρον. καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμίνι, κατήγγελλον τὸν 5
 λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων·
 εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. διελθόντες δὲ τὴν 6
 νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν⁸ τινα μάγον ψευδοπροφή-
 την Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρίησοῦς†, ὃς ἦν σὺν τῷ 7
 ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ· οὗτος
 προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπέζητησεν
 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς 8
 Ἐλύμας, ὁ μάγος· οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ· ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
 πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύ- 9
 ματος Ἁγίου, καὶ⁹ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν εἶπεν, “Ὁ 10
 πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ραδιουργίας, υἱὲ
 διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ δια-
 στρέφῳν τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς εὐθείας; καὶ νῦν ἰδοῦ, 11
 χεῖρ τοῦ¹⁰ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων
 τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.” Παραχρῆμα δὲ¹¹ ἐπέπεσεν¹¹
 ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει
 χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός 12
 ἐπίστευσεν, ἐκπλησσομένος⁸ ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυ-
 ρίου.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν¹² 13
 Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάν-
 νης¹¹ δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱερο-
 σόλυμα. αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, 14
 παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας¹³, καὶ εἰσ-
 ελθόντες¹¹ εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
 βάτων, ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ 15

⁴ αὐτοὶ LTr. ⁵ ἁγίου πνεύματος LTr. ⁶ - τὴν LTr. * Σε-

λεύκειαν T. † Ἰωάννην Tr. ⁷ + ὄλην LTr. ⁸ + ἄνδρα LTr.

‡ Βαριησοῦ T. ⁹ - καὶ LTr. ¹⁰ - τοῦ LTr. †† τε T. ¹¹ ἐπέπεσεν

LTr. § ἐκπληττόμενος Tr. ¹² - τὸν LTr. || Ἰωάννης Tr.

¹³ τὴν Πισιδίαν LTr. ¶ ἐλθόντες Tr. (non marg.).

νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνά-
 γωγοὶ πρὸς αὐτούς, λέγοντες, “Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ¹⁴
 ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν¹⁵ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν,
 16 λέγετε.” Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ
 χειρί, εἶπεν, “Ἄνδρες Ἰσραηλίται¹⁶, καὶ οἱ φοβού-
 17 μενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου
 Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν· καὶ τὸν
 λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ¹⁸, καὶ
 μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς·
 18 καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ¹⁹ χρόνον ἐτροποφόρησεν²⁰ αὐ-
 19 τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ
 Χαναάν, κατεκληροδότησεν²¹ αὐτοῖς* τὴν γῆν αὐτῶν.
 20 καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα²²,
 21 ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου· κακεῖθεν
 ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν
 Σαοὺλ υἱὸν Κεὶς²³, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν²⁴, ἔτη
 22 τεσσαράκοντα²⁵. καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐ-
 τοῖς τὸν Δαβίδ²⁶ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας,
 ‘Εὗρον Δαβίδ²⁷ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν
 καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.’
 23 Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ’ ἐπαγγελίαν
 24 ἤγειρε²⁸ τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος
 Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εισόδου αὐτοῦ βάπ-
 25 τισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ὡς δὲ
 ἐπλήρου ὁ²⁹ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, ‘Τίνα με³⁰
 ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμι ἐγώ, ἀλλ’ ἰδοὺ, ἔρχεται
 μετ’ ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμι ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
 26 λῦσαι.’ Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ
 οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς
 27 σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη³¹. οἱ γὰρ κατοικοῦντες
 ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγ-

¹⁴ + τις LTr. ¹⁵ (ν) ἐν ὑμῖν λόγος LTr. ¹⁶ Ἰσραηλίται T.
¹⁸ Αἰγύπτου LTr. ¹⁹ τεσσαρακονταετή TTr (-ετή Tr). ²⁰ ἐτροποφόρη-
 σεν LTr marg. ²¹ κατεκληρονόμησεν LTr. * - αὐτοῖς TTr. ²² ὡς
 ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα, (. T, · Tr) καὶ μετὰ ταῦτα LTr.
 † - τοῦ TTr. ²³ Κεὶς LTr. ²⁴ Βενιαμείν LTr. ²⁵ τεσσα-
 ράκοντα TTr. ²⁶ τὸν Δαβίδ αὐτοῖς LTr. ²⁷ Δαβίδ LTr.
 † τοῦτον B. ²⁸ ἤγαγεν LTr. † Ἰωάνου Tr. ²⁹ - ὁ LTr (ita
 vult) Tr. ³⁰ Ἰωάνης Tr. ³¹ τί ἐμέ LTr. || ἡμῖν TTr marg.
³¹ ἐξαπεστάλη LTr.

νοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ
 πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλή-
 ρωσαν· καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτή- 28
 σαντο Πιλάτον* ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ὡς δὲ ἐτέλεσαν 29
 ἅπαντα³² τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ
 τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν 30
 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὃς ᾤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς 31
 συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσα-
 λήμ, οἷτινές³³ εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.
 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέ- 32
 ρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκ-
 πεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν³⁴, ἀναστήσας Ἰη-
 σοῦν· ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ³⁵ γέγραπται, 33
 ‘Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.’ Ὅτι 34
 δὲ ἀνέστησεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα
 ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν, ‘Ὅτι 35
 δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβίδ²⁷ τὰ πιστά.’ διδ³⁶ καὶ ἐν 35
 ἑτέρῳ λέγει, ‘Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφ-
 θοράν.’ Δαβίδ²⁷ μὲν γὰρ ἰδία γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ 36
 τοῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς
 πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν. ὃν δὲ ὁ Θεὸς 37
 ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω 38
 ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις
 ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· καὶ³⁷ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ 39
 ἠδυνήθητε ἐν τῷ³⁸ νόμῳ Μωσέως³⁹ δικαιωθῆναι, ἐν
 τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. βλέπετε οὖν μὴ 40
 ἐπέλθῃ ἐφ’ ὑμᾶς⁴⁰ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις,
 ‘Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφα- 41
 νίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι⁴¹ ἐν ταῖς ἡμέραις
 ὑμῶν, ἔργον ᾧ⁴² οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆ-
 ται ὑμῖν.’”

Ἐξιώντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων⁴³, 42
 παρεκάλουν τὰ ἔθνη⁴⁴ εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαλη-

* Πιλάτον T, Πιλάτον Tr *passim*. ³² πάντα LTr. ³³ + νῦν
 LTr ([νῦν] Tr marg.). ³⁴ ἡμῶν LTr. ³⁵ τῷ πρώτῳ ψαλμῷ
 γέγ. TTr, αὐ τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ πρώτῳ L. ³⁶ διότι LTr.
³⁷ - καὶ LTr ([Tr]). ³⁸ - τῷ LTr. ³⁹ Μωυσέως LTr. ⁴⁰ - ἐφ’
 ὑμᾶς LTr ([ἐφ’ ὑμᾶς] T marg.). ⁴¹ ἐργάζομαι ἐγὼ LTr.
⁴² ὁ LTr. ⁴³ αὐτῶν LTr. ⁴⁴ - τὰ ἔθνη LTr.

43 θῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ· οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν⁴⁶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ⁴⁸ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκούσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ⁴⁹. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ⁵⁰ Παύλου λεγομένοις⁵¹, 46 ἀντιλέγοντες καὶ⁵² βλασφημοῦντες. παρρησιασάμενοι δὲ⁵³ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον⁵⁴, “Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ δὲ⁵⁵ ἀπωθείσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα 47 εἰς τὰ ἔθνη. οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, ‘Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτη- 48 ρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.’” Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου*, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου διὰ ὅλης τῆς χώρας. 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ⁵⁶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν⁵⁷ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐ- 51 τῶν. οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κοινορτὸν τῶν ποδῶν 52 αὐτῶν⁵⁸ ἐπ’ αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. οἱ δὲ⁵⁹ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

14 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλήσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθοῦντες¹ Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν

⁴⁶ προσμένειν LTr. ⁴⁸ ἐχομένῳ L. ⁴⁹ κυρίου LTr (non marg.). ⁵⁰ - τοῦ LTr. ⁵¹ λαλουμένοις LTr. ⁵² - ἀντιλέγοντες καὶ LTr. ⁵³ τε LTr. ⁵⁴ εἶπαν LTr. ⁵⁵ - δὲ LTr. * Θεοῦ Tr marg. † καθ’ T. ⁵⁶ - καὶ LTr. ⁵⁷ - τὸν LTr. ⁵⁸ - αὐτῶν LTr. ⁵⁹ τε LTr. ¹ ἀπειθήσαντες LTr.

ἀδελφῶν. ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι* τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ² διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ⁴ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. Ὡς δὲ ἐγένετο⁵ ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, συνιδόντες⁶ κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Ἄυστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον, κακεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι⁴.

Καὶ τις ἀνὴρ ἐν Ἀύστροις ἀδύνατος† τοῖς ποσὶν⁸ ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων⁵, ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει⁶. οὗτος ἤκουε⁷ τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει⁸ τοῦ σωθῆναι, εἶπε μεγάλη τῇ⁹ φωνῇ, ¹⁰ “¹⁰ Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός.” Καὶ ἤλλετο¹¹ καὶ περιεπάτει. Οἱ δὲ¹² ὄχλοι ἰδόντες ὃ¹¹ ἐποίησεν ὁ¹³ Παῦλος, ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, “Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς” ἐκάλουν τε τὸν μὲν¹⁴ Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἐρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὁ δὲ¹⁶ ἱερεὺς τοῦ Διὸς¹³ τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν¹⁷, ταύρους καὶ στήματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν εἰσεπήδησαν¹⁸ εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες καὶ λέγοντες, ¹⁵ “Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν¹⁹ ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν²⁰ Θεὸν τὸν²⁰

* + ἐπὶ T. ² - καὶ LTr. † διδόντος T. ³ + εἰς L. ⁴ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν LTr. † ἀδύνατος ἐν Ἀύστροις T secundis curis. ⁵ - ὑπάρχων LTr. ⁶ περιπεπατήκει B, περιεπάτησεν LTr. ⁷ ἤκουσεν LTr. ⁸ ἔχει πίστιν LTr. ⁹ - τῇ LTr. ¹⁰ + Σοὶ λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ L. ¹¹ ἤλατο LTr. ¹² τε LTr marg. ¹³ - ὁ LTr. ¹⁴ - μὲν LTr. ¹⁶ ὁ τε LTr. ¹⁷ - αὐτῶν LTr. ¹⁸ ἐξεπήδησαν LTr. ¹⁹ ὑμῖν ἐσμεν L marg. ²⁰ - τὸν LTr.

ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν
16 θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὃς ἐν ταῖς παρ-
ωχημέναις γενεαῖς εἶασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι
17 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καί τοι γε²¹ οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν²²
ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν²³, οὐρανόθεν ἡμῖν²⁴ ὑετοὺς διδοὺς
καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
18 εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν²⁵.” Καὶ ταῦτα λέ-
γοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν
αὐτοῖς.

19 Ἐπήλθον²⁶ δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰου-
δαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες
τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες²⁷
20 αὐτὸν τεθνάναι²⁸. κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθη-
τῶν²⁹, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ
21 ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. εὐ-
αγγελιστάμενοι³⁰ τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύ-
σαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ³¹
22 Ἰκόνιον καὶ³¹ Ἀντιόχειαν· ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυ-
χὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίσ-
τει, καὶ “ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελ-
23 θεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.” χειροτονήσαντες
δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ’ ἐκκλησίαν³², προσευξά-
μενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς
24 ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν,
25 ἦλθον εἰς³³ Παμφυλίαν· καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ*
26 τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν³⁴. κάκειθεν
ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδο-
μένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
27 παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν,
ἀνήγγειλαν³⁵ ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ’ αὐτῶν, καὶ
28 ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ
ἐκεῖ³⁶ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

21 — γε LTTGr. 22 αὐτὸν LTTGr. 23 ἀγαθοποιῶν LTTGr. 24 ἡμῖν
LT[Tr]. 25 ἡμῶν LTTGr. 26 ἐπήλθον LTTGr. 27 νομίζοντες
LTTGr. 28 τεθνηκέναι LTTGr. 29 τῶν μαθητῶν αὐτὸν LTTGr.
30 εὐαγγελισζόμενοι LTTGr marg. 31 + εἰς LTTGr. 32 κατ’
ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους LTTGr. 33 + τὴν TTr. * εἰς τὴν
Πέργην T. 34 Ἀττάλειαν T. 35 ἀνήγγειλλον LTTGr. 36 — ἐκεῖ LTTGr.

ΚΑΙ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασ- 15
κον τοὺς ἀδελφοὺς, “Ὅτι εἰ μὴ περιτέμνησθε¹ τῷ
ἔθει² Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.” Γενομένης³
οὖν³ στάσεως καὶ συζητήσεως⁴ οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ
καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν
Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινες ἄλλους ἐξ αὐτῶν
πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερου-
σαλήμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. οἱ μὲν οὖν³
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν⁵
Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν*, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστρο-
φήν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι
τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ, 4
ἀπεδέχθησαν⁶ ὑπὸ⁷ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς
ἐποίησε μετ’ αὐτῶν. ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ 5
τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες,
“Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν
τὸν νόμον Μωϋσέως.”

Συνήχθησαν δὲ⁸ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι 6
ιδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. πολλῆς δὲ⁹ συζητήσεως 7
γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς, “Ἄν-
δρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ’ ἡμερῶν
ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο¹⁰ διὰ τοῦ στόματός
μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ
πιστεῦσαι. καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν 8
αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς¹¹ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ
ἡμῖν· καὶ οὐδὲν¹² διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, 9
τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί 10
πειράζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε
ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος¹³ 11
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁴ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ’
ὃν τρόπον κάκεῖνοι.” Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, 12

1 περιτεμνηθῆτε LTTGr. 2 + τῷ LTTGr. 3 δὲ TTr. 4 ζητήσεως
LTTGr. 5 + τε LTTGr. * Σαμαρίαν T. † Ἱεροσόλυμα Tr (non
marg.). 6 παρεδέχθησαν LTTGr. 7 ἀπὸ Tr (non marg.). 8 τε Tr
(non marg.). 9 συν- LTTGr marg., ζητήσεως TTr text. 10 ἐν ἡμῖν
ἐξελέξατο ὁ Θεὸς LTTGr. 11 — αὐτοῖς TTr. 12 οὐδὲν TTr.
13 + τοῦ LTTGr. 14 — Χριστοῦ TTr.

καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα
 ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι'
 13 αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγήσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη
 Ἰάκωβος λέγων, “Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου.
 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέ-
 ψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνων λαὸν ἐπὶ¹⁵ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ·
 15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν,
 16 καθὼς γέγραπται, ‘Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοι-
 κοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ¹⁶ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ
 τὰ κατεσκαμμένα* αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω
 17 αὐτήν· ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν
 ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ’ οὓς
 ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ’ αὐτούς· λέγει Κύριος
 18 ὁ¹⁷ ποιῶν ταῦτα πάντα¹⁸.’ Γνωστὰ¹⁹ ἀπ’ αἰῶνός ἐστι
 19 τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ²⁰. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ
 παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνων ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ
 20 τὸν Θεόν· ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι
 ἀπὸ²¹ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας
 21 καὶ τοῦ²² πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. Μωσῆς²³ γὰρ ἐκ
 γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν
 ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγι-
 νωσκόμενος.”

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις
 σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν
 πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βάρ-
 νάβα, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβάν²⁴, καὶ
 23 Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γρά-
 ψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε²⁵, “Οἱ ἀπόστολοι καὶ
 οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ²⁶ ἀδελφοί, τοῖς κατὰ τὴν Ἀν-
 τιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ
 24 ἔθνων, χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ
 ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευά-
 ζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ

15 — ἐπὶ LTr. 16 Δαυεὶδ LTr. * κατεστρα(-ε- Tr)μμένα Tr.
 17 — ὁ LTr. 18 — πάντα LTr. 19 γνωστὸν L. 20 — ἐστὶ ad fin.
 vers. Tr, at L habet τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. 21 — ἀπὸ LTr.
 22 — τοῦ LTr. 23 Μωσῆς LTr. 24 καλούμενον βαρσαββάν LTr.
 25 — τάδε LTr. 26 — καὶ οἱ LTr. † [ἐξελθόντες] Tr marg.

τηρεῖν τὸν νόμον²⁷, οἷς οὐ διεστείλαμεθα· ἔδοξεν ἡμῖν²⁸
 γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους²⁸ ἄνδρας πέμψαι
 πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβα καὶ
 Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν²⁹
 ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς²⁷
 διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ²⁸
 28 Ἀγίῳ Πνεύματι* καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι
 ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων²⁹, ἀπέχεσθαι²⁹
 εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ³⁰ καὶ πορνείας·
 ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.”

Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον³¹ εἰς Ἀντιόχειαν·³⁰
 καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστο-
 λήν. ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.³¹
 Ἰούδας τε³² καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφήται ὄντες,³²
 διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ
 ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν³³
 μετ’ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστό-
 λους³⁴. ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ³⁵. Παῦλος^{34, 35}
 δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκον-
 τες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν,
 τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

ΜΕΤΑ δὲ τινὰς ἡμέρας εἶπε Παῦλος πρὸς Βαρ-³⁶
 νάβαν³⁶, “Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς
 ἀδελφούς ἡμῶν³⁷ κατὰ πάσαν πόλιν³⁸, ἐν αἷς κατηγ-
 γείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι.” Βαρ-³⁷
 νάβας δὲ ἐβουλεύσατο^{39 40} συμπαραλαβεῖν τὸν⁴¹ Ἰωάν-
 νην[†] τὸν καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν³⁸
 ἀποστάντα ἀπ’ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συν-
 ελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν⁴²
 τοῦτον. ἐγένετο οὖν⁴³ παροξύσμος, ὥστε ἀποχωρισ-³⁹

27 — λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον LTr. 28 ἐκλεξ-
 αμένοις LTr. * Πνεῦματι τῷ ἁγίῳ Tr. 29 τούτων τῶν ἐπάναγκες
 LTr. 30 πνικτῶν LTr. 31 κατήλθον LTr. 32 δὲ BE.
 34 ἀποστειλάντας αὐτοὺς LTr. 35 v. 34 deest in LTr. 36 πρὸς
 Βαρνάβαν Παῦλος LTr. 37 — ἡμῶν LTr. 38 πόλιν πάσαν LTr.
 39 ἐβούλετο LTr. 40 συν- Tr. 41 καὶ L, καὶ τὸν Tr. † Ἰωάννην Tr.
 42 συμ(συν- Tr)παραλαμβάνειν LTr. 43 δὲ LTr.

θῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παρα-
 40 λαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· Παῦ-
 λος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε, παραδοθεὶς τῇ
 41 χάριτι τοῦ Θεοῦ⁴⁴ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ
 τὴν Συρίαν καὶ⁴⁵ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλη-
 16 σίας. Κατήντησε δὲ¹ εἰς Δέρβην καὶ² Λύστραν·
 καὶ ἰδού, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος,
 υἱὸς γυναικὸς τινος³ Ἰουδαίας πιστῆς, πατὴρ δὲ
 2 Ἕλληνας· ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ
 3 Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν
 αὐτῷ ἐξελεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ
 τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις·
 ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλληνας⁴
 4 ὑπῆρχεν. ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδί-
 δουν⁵ αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα
 ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν⁶ πρεσβυτέρων* τῶν ἐν
 5 Ἱερουσαλὴμ⁷. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησῖαι ἐστερεοῦντο τῇ
 πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.
 6 Διελθόντες⁸ δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν⁹ Γαλατικὴν
 χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λα-
 7 λῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐλθόντες¹⁰ κατὰ τὴν
 Μυσίαν ἐπέειραζον κατὰ¹¹ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι¹².
 8 καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα¹³. παρελθόντες δὲ
 9 τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὄραμα
 διὰ τῆς¹⁴ νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ¹⁵. Ἄνθρωπος τις ἦν
 Μακεδῶν¹⁶ ἐστῶς, ¹⁷ παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων,
 10 “ Διαβάς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν.” Ὡς δὲ
 τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελεῖν εἰς
 τὴν¹⁸ Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται
 11 ἡμᾶς ὁ Κύριος²⁰ εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. Ἀναχθέν-
 τες οὖν²¹ ἀπὸ τῆς²² Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς

⁴⁴ κυρίου LTr. ⁴⁵ + τὴν L. ¹ + καὶ L[Tr]. ² + εἰς LTr.
³ - τινος LTr. ⁴ πάντες (ἅπαντες Tr) ὅτι Ἕλληνας ὁ πατήρ αὐτοῦ LTr.
⁵ παρεδίδουσαν LTr. ⁶ - τῶν LTr. * πρεσβυτέρων E. ⁷ Ἱερο-
 σολύμοις LTr. ⁸ διήλθον LTr. ⁹ - τὴν LTr. ¹⁰ + δὲ LTr.
¹¹ εἰς LTr. ¹² πορευθῆναι LTr. ¹³ + Ἰησοῦ LTr. ¹⁴ - τῆς
 LTr. ¹⁵ τῷ Παύλῳ ὤφθη Tr (non marg.). ¹⁶ Μακεδῶν τις
 ἦν LTr. ¹⁷ + καὶ LTr. ¹⁸ - τὴν LTr. ²⁰ Θεὸς LTr.
²¹ δὲ Tr marg. ²² - τῆς LTr.

Σαμοθράκην¹, τῇ τε²³ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν*, ἐκειθεν¹²
 τε²⁴ εἰς Φιλίππους, ἧτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος
 τῆς²⁵ Μακεδονίας πόλις, κολωνία.

* Ἡμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας
 τινάς, τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω¹³
 τῆς πόλεως²³ παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομιζέτο προσευχῆ²⁹
 εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις
 γυναιξί. Καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπω-¹⁴
 λισ πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν,
 ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς
 λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη,¹⁵
 καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα, “ Εἰ κεκρί-
 κατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν
 οἶκόν μου, μένατε³⁰.” καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. Ἐγέ-¹⁶
 νετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς³¹ προσευχήν, παιδίσ-
 κην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος³² ἀπαντῆσαι³³
 ἡμῖν, ἧτις ἐργασίαν πολλὴν παρέιχε τοῖς κυρίοις
 αὐτῆς, μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα³⁴ τῷ¹⁷
 Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, “ Οὗτοι οἱ ἄνθρω-
 ποι δούλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες κα-
 ταγγέλλουσιν ἡμῖν³⁵ ὁδὸν σωτηρίας.” Τοῦτο δὲ¹⁸
 ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦ-
 λος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε, “ Παραγ-
 γέλλω σοι ἐν τῷ³⁶ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελεῖν
 ἀπ' αὐτῆς.” Καὶ ἐξήλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες¹⁹
 δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς, ὅτι ἐξήλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργα-
 σίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
 Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας·
 καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπον³⁸,²⁰
 “ Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουν ἡμῶν τὴν πό-
 λιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη²¹
 ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥω-

|| Σαμοθράκην BE. ²³ δὲ LTr. * Νέα πόλιν Tr. ²⁴ κάκειθεν
 LTr. ²⁵ - τῆς LTr. ²⁸ πύλης LTr. ²⁹ ἐνομιζόμενον προσευχὴν
 LTr. † - τοῦ Tr. ³⁰ μένετε LTr. ³¹ + τὴν LTr. ³² πύθωνα
 LTr. ³³ ἀπαντῆσαι Tr. ³⁴ κατακολουθούσα Tr. ³⁵ ἡμῖν
 ETr. ‡ - ὁ Tr. ³⁶ - τῷ LTr. ³⁸ εἶπαν LTr.

22 μαίοις οὔσι." Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν,
καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες³⁹ αὐτῶν τὰ ἱμάτια,
23 ἐκέλευον ῥαβδίσειν· πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς
πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ
24 δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγ-
γελίαν τοιαύτην εἰληφώς⁴⁰, ἔβαλεν αὐτούς εἰς τὴν
ἑσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλί-
25 σατο⁴¹ εἰς τὰ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦ-
λος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὑμνοῦν τὸν Θεόν·
26 ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς
ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ
δεσμωτηρίου· ἀνεψόχθησάν⁴² τε⁴³ παραχρῆμα αἱ θύραι
27 πάσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ
γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς
θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος⁴⁴ μάχαιραν, ἔμελ-
λεν⁴⁵ ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς
28 δεσμίους. ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος⁴⁶ λέ-
γων, "Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ
29 ἔσμεν ἐνθάδε." Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ
ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ τῷ⁴⁷
30 Σίλᾳ· καὶ προαγαγὼν αὐτούς ἔξω, ἔφη, "Κύριοι,
31 τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;" Οἱ δὲ εἶπον⁴⁸, "Πίστευ-
σον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν⁴⁹, καὶ σωθήσῃ
32 σὺ καὶ ὁ οἶκός σου." Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ⁵⁰ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
33 καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς
ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ
34 οἱ αὐτοῦ πάντες* παραχρῆμα· ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ⁵¹ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλ-
λιάσατο πανοικί⁵² πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ
τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, "Ἀπόλυσοι τοὺς ἀν-

³⁹ περιρρήξαντες LTTTr. ⁴⁰ λαβὼν LTTTr. ⁴¹ ἠσφαλίσατο αὐτῶν LTTTr. ⁴² ἠνεψόχθησαν LTTTr. ⁴³ ἠνοίχθησαν T. ⁴⁴ δὲ LTTTr. ⁴⁵ + τὴν LTTTr. ⁴⁶ ἠμέλεν LTTTr. ⁴⁷ Παῦλος φωνῇ μεγάλη LTTTr marg., φωνῇ μεγάλη Παῦλος TTr text. ⁴⁸ - τῷ LTTTr. ⁴⁹ εἶπαν LTTTr. ⁵⁰ - Χριστόν LTTTr. ⁵¹ σὺν LTTTr. * ἅπαντες TTr marg. ⁵² - αὐτοῦ LTTTr]. ⁵² πανοικί T.

θρώπους ἐκείνους." Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ⁵³ 36
τοὺς λόγους τούτους⁵³ πρὸς τὸν Παῦλον, "Ὅτι ἀπεσ-
τάλκασιν⁵⁴ οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν
ἐξελθόντες, πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ." Ὁ δὲ Παῦλος 37
ἔφη πρὸς αὐτούς, "Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατα-
κρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον⁵⁵
εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα⁵⁶ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν·
οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν."
Ἀνήγγειλαν⁵⁷ δὲ* τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ 38
ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν⁵⁸ ἀκούσαντες ὅτι
Ῥωμαῖοί εἰσι, καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ 39
ἐξαγαγόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν⁵⁹ τῆς πόλεως. ἐξελθόν- 40
τες δὲ ἐκτ' τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον εἰς⁶⁰ τὴν Λυδίαν·
καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς⁶¹, καὶ
ἐξῆλθον⁶².

ΔΙΟΔΕΥΣΑΝΤΕΣ δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ¹ 17
Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ²
συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ 2
Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς. καὶ ἐπὶ σάββατα τρία
διελέγετο³ αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ 3
παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ "ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ⁴ Χρισ-
τὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν." Καί τινες 4
ἐξ αὐτῶν ἐπίεσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ
Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων⁵ Ἑλλήνων
πολὺ πλήθος⁶, γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγα.
ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες⁷ Ἰουδαῖοι, καὶ προσλα- 5
βόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἀνδρας⁸ πονηροὺς, καὶ
ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες
τε⁹ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν¹⁰ εἰς
τὸν δῆμον· μὴ εὐρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον τὸν¹¹ 6

⁵³ - τούτους LTTTr. ⁵⁴ ἀπέσταλκαν LTTTr. ⁵⁵ ἔβαλαν LTTTr. ⁵⁶ λάθρα L. ⁵⁷ ἀπήγγειλαν LTTTr. * τε T. ⁵⁸ ἐφοβήθησαν δὲ LTTTr. ⁵⁹ ἀπελθεῖν ἀπὸ LTTTr. † ἀπὸ T. ⁶⁰ πρὸς LTTTr. ⁶¹ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς LTTTr. ⁶² ἐξῆλθαν TTr. ¹ + τὴν LTTTr. ² - ἡ LTTTr. ³ διελέγετο LTTTr. ⁴ - ὁ LTTTr. ⁵ + καὶ LTTTr marg.]. ⁶ πλήθος πολὺ LTTTr. ⁷ - ἀπειθοῦντες LTTTr. ⁸ ἀνδρας τινὰς LTTTr. ⁹ καὶ ἐπιστάντες LTTTr. ¹⁰ κροαγαγεῖν LTTTr. ¹¹ - τὸν LTTTr.

Ἰάσωνα καὶ τινες ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βωῶντες, “Ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, 7 οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεσιν, οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι¹², βασιλέα λέγοντες ἕτερον¹³ εἶναι, Ἰησοῦν.” Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα· καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς. 10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς¹⁴ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν· οἵτινες παραγενόμενοι, εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων 11 ἀπήεσαν. οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ¹⁶ καθ’ ἡμέραν ἀνακρίνοντας τὰς γραφάς, εἰ ἔχει ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροῖα κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ 14 Θεοῦ, ἦλθον κάκει σαλεύοντες¹⁷ τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς¹⁸ ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ¹⁹ ὁ 15 τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. Οἱ δὲ καθιστῶντες²⁰ τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐτὸν²¹ ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν. 16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεω- 17 ρούντι²² κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς 18 τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ²³ τῶν Ἐπικουρείων

¹² πράσσουσιν LTr. ¹³ ἕτερον λέγοντες LTr. ¹⁴ — τῆς LTr. ¹⁶ — τὸ LTr. *teal.*, [τὸ] Tr *margin.* ¹⁷ + καὶ ταράσσοντες LTr. ¹⁸ ἕως LTr. ¹⁹ ὑπέμεινέν(-αν TTr) τε LTr. ²⁰ καθιστάνοντες LTr. ²¹ — αὐτὸν LTr. * + τὸν TTr. ²² θεωρῶντος LTr. ²³ + καὶ LTr. † Ἐπικουρίων T.

καὶ τῶν* Στωϊκῶν²⁴ φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καὶ τινες ἔλεγον, “Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν;” Οἱ δέ, “Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγελευς εἶναι.” ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο²⁵. ἐπιλαβόμενοι ἕτερον αὐτοῦ, ἐπὶ 19 τὸν Ἄρειον† πάγον ἤγαγον λέγοντες, “Δυνάμεθα γινῶναι, τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ²⁶ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς 20 ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι, τί ἂν θέλοι²⁷ ταῦτα εἶναι.” Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημούντες 21 ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν²⁸, ἢ λέγειν τι καὶ²⁹ ἀκούειν³⁰ καινότερον.

Σταθεῖς δὲ ὁ³¹ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἄρειου‡ πά- 22 γου, ἔφη, “Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισι- δαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γάρ καὶ 23 ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὔρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, ‘Ἄγνωστῷ Θεῷ.’ δν³² οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον³³ ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ 24 Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων³⁴, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀν- 25 θρώπων³⁵ θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδούς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ³⁶ πάντα· ἐποίησέ 26 τε ἐξ ἐνὸς αἵματος³⁷ πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον³⁸ τῆς γῆς, ὀρίσας προτετα- 27 μένους³⁹ καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν· ζητεῖν τὸν Κύριον⁴⁰, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν 27 αὐτὸν καὶ⁴¹ εὔροιεν, καίτοιγε⁴² οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ 28 κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ὡς καὶ τινες τῶν καθ’ ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, ‘Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.’ Γέ- 29

* — τῶν LTr. ²⁴ Στωϊκῶν LT. ²⁵ εὐηγγελίζετο αὐτοῖς L, at — αὐτοῖς TTr. † δὲ Tr (non marg.). ‡ Ἄρειον T. ²⁶ — ἢ L[Tr]. ²⁷ τίνα θέλει LTr. ²⁸ ἡκαίρουν LTr. ²⁹ ἢ LTr. ³⁰ + τι LT[Tr]. ³¹ — ὁ LTr. § Ἄριον T. ³² ὁ LTr. ³³ τοῦτο LTr. ³⁴ ὑπάρχων κύριος LTr. ³⁵ ἀνθρωπίνων LTr. ³⁶ καὶ τὰ BELTr. ³⁷ — αἵματος LTr. ³⁸ παντὸς προσώπου LTr. ³⁹ πρὸς τεταμένους L, προστεταμένους TTr. ⁴⁰ θεόν LTr. ⁴¹ ἢ LTr *margin.* ⁴² καὶ γε LTr.

νος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομί-
 ζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ
 30 ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὁμοίον. Τοὺς
 μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τὰ
 νῦν⁴³ παραγγέλλει* τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι⁴⁴ πανταχοῦ
 31 μετανοεῖν· διότι⁴⁵ ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ μέλλει
 κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ
 ὤρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν
 32 ἐκ νεκρῶν.” Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ
 μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον⁴⁶, “Ἀκουσόμεθά σου
 33 πάλιν περὶ τούτου⁴⁷.” Καὶ⁴⁸ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλ-
 34 θεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες
 αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ⁴⁹ Ἀρεο-
 παγίτης⁵⁰, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν
 αὐτοῖς.

18 ΜΕΤΑ δὲ¹ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος² ἐκ τῶν
 2 Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον· καὶ εὗρών τινα Ἰου-
 δαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσ-
 φάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν
 γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι† Κλαύδιον χωρί-
 ζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ³ τῆς Ῥώμης,
 3 προσῆλθεν αὐτοῖς· καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχνον εἶναι,
 ἔμενε παρ’ αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο⁴. ἦσαν γὰρ σκηνο-
 4 ποιοὶ τὴν τέχνην⁵. διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ
 κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλ-
 5 ληνας. Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε
 Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι⁶ ὁ
 Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις⁷ τὸν Χρισ-
 6 τὸν Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασ-
 φημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐ-
 τούς, “Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
 καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.”

⁴³ τανῦν BE. * ἀπαγγέλλει TTr marg. ⁴⁴ πάντας LTr. ⁴⁵ καθότι LTr. ⁴⁶ εἶπαν TTr. ⁴⁷ περὶ τούτου καὶ πάλιν. LTr. ⁴⁸ - Καὶ LTr. ⁴⁹ - ὁ L[Tr]. ⁵⁰ Ἀρεοπαγίτης T. ¹ - δὲ LTr. ² - ὁ Παῦλος LTr. † τεταχέναι TTr marg. ³ ἀπὸ LTr. ⁴ ἠρ- γάζετο LTr, ἠργάζοντο T. ⁵ τῇ τέχνῃ LTr. ⁶ λόγῳ LTr. ⁷ + εἶναι LTr.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν⁸ εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι*7
 Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνο-
 μοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνά-8
 γωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ·
 καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ
 ἐβαπτίζοντο. Εἶπε δὲ ὁ Κύριος δι’ ὀράματος ἐν νυκτὶ⁹
 9 τῷ Παύλῳ, “Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιω-
 πήσης· διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθή-10
 σεταιί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστί μοι
 πολλὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.” Ἐκάθισέ τε¹⁰ ἐνιαυτὸν¹¹
 καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ
 Θεοῦ.

Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος¹¹ τῆς Ἀχαΐας, κατεπ-12
 ἔστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ
 ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα λέγοντες, “Ὅτι παρὰ¹³
 τὸν νόμον οὗτος ἀναπέθει¹² τοὺς ἀνθρώπους σέβει-
 θαι τὸν Θεόν.” Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν¹⁴
 τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους,
 “Εἰ μὲν οὖν¹³ ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιουργημα πονηρὸν,
 ᾧ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμεν¹⁴ ὑμῶν· εἰ δὲ¹⁵
 ζήτημά¹⁵ ἐστί περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου
 τοῦ καθ’ ὑμᾶς, ὤψεσθε αὐτοί· κριτῆς γὰρ¹⁶ ἐγὼ
 τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.” Καὶ ἀπήλασεν αὐτούς¹⁶
 17 ἀπὸ τοῦ βήματος· ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἑλ-
 ληνες¹⁷ Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμ-
 προσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλ-
 λίῳ ἐμελεν.

Ὁ ΔΕ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς,¹⁸
 τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν,
 καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος
 τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς¹⁸. εἶχε γὰρ εὐχήν. κατὴν-19
 19 τῆς¹⁹ δὲ εἰς Ἐφεσον, κάκεινους κατέλιπεν αὐτοῦ²⁰.

⁸ εἰσῆλθεν LTr marg.

* + Τιτίου T[Tr].

⁹ ἐν νυκτὶ δι’

ὀράματος LTr.

¹⁰ δὲ LTr.

¹¹ ἀνθυπαύτου ὄντος LTr.

¹² ἀναπέθει οὗτος LTr.

¹³ - οὖν LTr.

¹⁴ ἀνεσχόμεν LTr.

¹⁵ ζήτημά LTr.

¹⁶ - γὰρ LTr.

¹⁷ - οἱ Ἑλληνες LTr.

¹⁸ ἐν Κεγ(-ν-Τ)χρεαῖς τὴν κεφαλὴν LTr.

¹⁹ κατῆντησαν LTr.

²⁰ ἐκεῖ LTr marg.

αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη²¹
 20 τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα
 21 χρόνον μείναι παρ' αὐτοῖς²², οὐκ ἐπένευσεν· ἀλλ'
 ἀπετάξατο αὐτοῖς²³, εἰπὼν, “ Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν
 τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα²⁴. πάλιν δὲ²⁵
 ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος.” Καὶ²⁶
 22 ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου· καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν*,
 ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν,
 23 κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ ποιήσας χρόνον τινα,
 ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν
 καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων²⁷ πάντας τοὺς μαθητάς.
 24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς
 τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον,
 25 δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχημένος
 τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει
 καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου²⁸, ἐπιστά-
 26 μενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου†· οὗτός τε ἤρ-
 ξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες
 δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα²⁹, προσελάβοντο
 αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ
 27 Θεοῦ ὁδόν³⁰. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν
 Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς
 μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος
 συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος·
 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ,
 ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰη-
 σοῦν.

19 ἘΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κο-
 ρίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν†
 2 εἰς Ἔφεσον· καὶ εὐρών¹ τινὰς μαθητάς, εἶπε² πρὸς
 αὐτούς, “ Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; ”
 Οἱ δὲ εἶπον³ πρὸς αὐτόν, “ Ἀλλ' οὐδέ⁴ εἰ Πνεῦμα.

²¹ διελέξατο LTr. ²² - παρ' αὐτοῖς LTr. ²³ ἀλλὰ ἀποταξά-
 μενος καὶ LTr. ²⁴ - Δεῖ με usque ad Ἱεροσόλυμα LTr. ²⁵ - δὲ
 LTr. ²⁶ - Καὶ LTr. * Καισαρίαν T. ²⁷ σστηρίζων LTr. ²⁸ Ἰη-
 σοῦ LTr. † Ἰωάννου Tr. ²⁹ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας LTr. ³⁰ ὁδὸν
 τοῦ Θεοῦ LTr. † κατελθεῖν Tr marg. ¹ εὐρεῖν LTr. ² + τε
 LTr. ³ - εἶπον LTr. ⁴ οὐδ' LT.

Κεφ. 19. “ Ἅγιον ἔστιν, ἠκούσαμεν.” Εἶπέ τε* πρὸς αὐτούς⁵, 3
 “ Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; ” Οἱ δὲ εἶπον⁶, “ Εἰς τὸ
 Ἰωάννου† βάπτισμα; ” Εἶπε δὲ Παῦλος, “ Ἰωάννης⁴
 μὲν' ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων,
 εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέ-
 στιν⁸ εἰς τὸν Χριστὸν⁹ Ἰησοῦν.” Ἀκούσαντες δὲ 5
 ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. καὶ 6
 ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς¹⁰ χεῖρας, ἦλθε τὸ
 Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις
 καὶ προεφήτεον¹¹. ἦσαν δὲ αἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ 7
 δεκαδύο¹². Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαρ- 8
 ρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων
 τὰ¹³ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὡς δέ τινες ἐσ- 9
 κληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν
 ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε
 τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ
 Τυράννου τινός¹⁴. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε 10
 πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκούσαι τὸν
 λόγον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ¹⁵, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλη-
 νας· Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποιοεὶ ὁ Θεὸς¹⁶ 11
 διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθε- 12
 νοῦντας ἐπιφέρεσθαι¹⁷ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδά-
 ρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς
 νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ'
 αὐτῶν¹⁸. Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ¹⁹ τῶν περιερ- 13
 χομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς
 ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυ-
 ρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, “ Ὀρκίζομεν²⁰ ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν
 ὄν ὁ²¹ Παῦλος κηρύσσει.” Ἦσαν δέ τινες²² υἱοὶ²³ 14
 Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ²⁴ ταῦτο ποιοῦν-
 τες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε²⁵, 15

* ὁ δὲ εἶπεν Tr marg. ⁵ - πρὸς αὐτούς LTr. ⁶ εἶπαν LTr.
 † Ἰωάννου Tr. † Ἰωάννης Tr. ⁷ - μὲν LTr. ⁸ τουτ' ἔστιν T.
⁹ - Χριστὸν LTr. ¹⁰ - τὰς LTr. ¹¹ ἐπροφήτεον LTr. ¹² δώδεκα
 LTr. ¹³ - τὰ LTr. ¹⁴ - τινός LTr. ¹⁵ - Ἰησοῦ LTr.
¹⁶ ὁ Θεὸς ἐποιοεὶ LTr. ¹⁷ ἀποφέρεσθαι LTr. ¹⁸ ἐκπορεύεσθαι
 (- ἀπ' αὐτῶν) LTr. ¹⁹ καὶ LTr. ²⁰ Ὀρκίζω LTr. ²¹ - ὁ LTr.
²² τινος LTr (non marg.). ²³ υἱοὶ transferunt LTr in locum post
 ἐντὰ. ²⁴ - οἱ LTr. ²⁵ + (ν) αὐτοῖς LTr.

16 “Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;” Καὶ ἐφαλλόμενος²⁶ ἐπ’ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος²⁷ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ²⁸ κατακυριεύσας αὐτῶν²⁹, ἴσχυσε κατ’ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσε³⁰ φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιέργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὖρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ Κυρίου³¹ ἤρξανε καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ζήτητο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθῶν³² τὴν Μακεδονίαν καὶ³³ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ³⁴, εἰπὼν, “Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.” “Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν^{*} Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο³⁵ τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην³⁶. οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, “Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν³⁷ ἐστι. καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσον, ἀλλὰ³⁸ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κιν-

²⁶ ἐφαλόμενος LTTTr. ²⁷ ὁ ἄνθρωπος ἐπ’ αὐτούς LTTTr. ²⁸ — καὶ LTTTr. ²⁹ ἀμφοτέρων LTTTr. ³⁰ ἐπέπεσε LTTTr. ³¹ τοῦ κυρίου ὁ λόγος LTTTr. ³² διελθεῖν L. ³³ + τὴν L. ³⁴ Ἱεροσόλυμα LTTTr. * — τὴν T. † οὐχ L. ³⁵ παρείχε L. ³⁶ οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν LTTTr. ³⁷ ἡμῖν LTTTr. ³⁸ + καὶ L.

29 δυνεῖν ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν³⁹ εἰς οὐδὲν⁴⁰ λογισθῆναι, μέλλειν⁴¹ δὲ⁴² καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα⁴³ αὐτῆς*, ἣν ὄλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.” Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι²⁸ πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, “Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.” Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὄλη⁴⁴⁴⁵ συγχύσεως· ὤρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γαῖον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους τοῦ⁴⁶ Παύλου. τοῦ δὲ Παύλου⁴⁷ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ³¹ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι³² ἔκραζον. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ἤδευσαν, τίνος ἕνεκεν⁴⁸ συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν⁴⁹ Ἀλέξανδρον, προβαλόντων⁵⁰ αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπιγνόντων⁵¹ δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο³⁴ μία ἐκ πάντων, ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κρᾶζόντων, “Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.” Καταστείλας δὲ ὁ³⁵ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησίν, “Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος⁵² ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίῳ πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς μεγάλης θεᾶς⁵³ Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν³⁶ ὄντων τούτων, δεόν ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράττειν⁵⁴. ἡγάγετε γὰρ³⁷ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεάν⁵⁵ ὑμῶν⁵⁶. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ³⁸ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖταις πρὸς τινα λόγον ἔχουσιν⁵⁷, ἀγοραῖοι⁵⁸ ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν ἐγκαλείτῳσαν

³⁹ ἱερὸν Ἀρτέμιδος T. ⁴⁰ οὐθὲν LTTTr. ⁴¹ λογισθῆσεται, μέλλει L. ⁴² τε BELTTTr. ⁴³ τῆς μεγαλειότητος LTTTr. * [αὐτῆς] Tr marg. † [ἡ] Tr. ⁴⁴ — ὄλη LTTTr. ⁴⁵ + τῆς TTr. ⁴⁶ — τοῦ LTTTr. ⁴⁷ Παύλου δὲ LTTTr. † συν- T. ⁴⁸ ἕνεκα LTTTr. ⁴⁹ συνεβίβασαν LTTTr. ⁵⁰ προβαλλόντων BEL. ⁵¹ ἐπιγνόντες LTTTr. § κρᾶζόντες T. ⁵² ἀνθρώπων LTTTr. ⁵³ — θεᾶς LTTTr. ⁵⁴ πράσσειν LTTTr. ⁵⁵ Θεὸν LTTTr. ⁵⁶ ἡμῶν LTTTr. ⁵⁷ ἔχουσι (ν Tr) πρὸς τινα λόγον LTTTr. ⁵⁸ ἀγόρατοι L.

39 ἀλλήλοις. εἰ δέ τι περι ἐτέρων⁵⁹ ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ
40 ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύο-
μεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ⁶⁰ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι
41 λόγον⁶¹ τῆς συστροφῆς ταύτης.” Καὶ ταῦτα εἰπὼν,
ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

20 ΜΕΤΑ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλε-
σάμενος*, ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ¹ ἀσπασάμενος,
2 ἐξῆλθε πορευθῆναι² εἰς τὴν³ Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ
τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακάλεσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ,
3 ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ποιήσας τε μῆνας τρεῖς,
γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς⁴ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλ-
λοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ
4 ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ
ἄχρι τῆς Ἀσίας· Σώπατρος⁵ Βεροιαῖος· Θεσσαλονι-
κῶν δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος⁶, καὶ Γαῖος Δερ-
βαῖος καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρό-
5 φιμος. οὗτοι⁷ προελθόντες⁸ ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι⁸.
6 ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων
ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν
Τρωάδα⁹ ἄχρις¹⁰ ἡμερῶν πέντε, οὓς διετρίψαμεν ἡμέ-
7 ρας ἑπτὰ. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων
τῶν μαθητῶν τοῦ¹¹ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο
αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε
8 τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· ἦσαν δὲ λαμπάδες
9 ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὓς ἦσαν¹² συνηγμένοι. καθήμε-
νος¹³ δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος,
καταφερόμενος ὑπνῷ βαθεῖ, διαλεγόμενου τοῦ Παύ-
λου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου, ἔπεσεν
10 ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἦρθη νεκρός. καταβὰς
δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ¹⁴ συμπεριλαβὼν
εἶπε, “Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ

59 περαιτέρω LTr. 60 +οὗ TTr. 61 +περὶ LT(ita vult)Tr.
* μεταπεμφάμενος TTr. 1 +παρακάλεσας, LTr. 2 πορευέσθαι
LTr. 3 -τὴν LTr. 4 ἐπιβουλῆς αὐτῷ LTr. † γνώμης TTr.
‡ -ἄχρι τῆς Ἀσίας TTr marg. [Tr text.]. 5 +Πύρρου LTr. 6 Σέ-
κουνδος T. 7 +δὲ LTr. 8 προελθόντες Tr. 9 Τρωάδι LT.
9 Τρωάδα LT. 10 ἄχρι LTr. || ὅπου TTr marg. 11 ἡμῶν LTr.
12 ἦμεν LTr. 13 καθεζόμενος LTr. 14 συν- T.

ἔστιν.” Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας¹⁵ ἄρτον καὶ γευσάμε- 11
νος, ἐφ’ ἱκανόν τε ὀμιλήσας ἄχρις¹⁶ αὐγῆς, οὕτως
ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλή- 12
θησαν οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ προελθόντες* ἐπὶ τὸ 13
πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς¹⁷ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλον-
τες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγ-
μένος¹⁸, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλεν¹⁹ 14
ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς
Μιτυλήνην· κακεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ 15
κατηντήσαμεν ἀντικρῶ²⁰ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρα παρεβά-
λομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ
ἐχομένῃ²¹ ἦλθομεν εἰς Μίλητον. ἔκρινε²² γὰρ ὁ Παῦ- 16
λος παραπλευσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γάρ, εἰ
δυνατὸν ἦν²³ αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς
γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα²⁴.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον, μετε- 17
κάλεσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ὡς δὲ 18
παρεγένοντο πρὸς αὐτόν²⁵, εἶπεν αὐτοῖς, “Ὑμεῖς
ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ’ ἧς ἐπέβην εἰς
τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ’ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενό- 19
μην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύ-
νης καὶ πολλῶν²⁶ δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμ-
βάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ὡς 20
οὐδὲν ὑπεστείλαμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγ-
γεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ’
οἴκους, διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι 21
τὴν εἰς τὸν²⁷ Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν²⁸ εἰς
τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν²⁹. καὶ νῦν ἰδοὺ 22
ἐγὼ δεδεμένος³⁰ τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱεροουσα-
λήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, πλην 23

15 +τὸν LTr. 16 ἄχρι TTr. * προελθόντες Tr. 17 ἐπὶ LTr.
18 διατεταγμένος ἦν LTr. 19 συνέβαλεν LTr. 20 ἀντικρῶ LT,
ἀντικρῶ Tr. 21 τῇ δὲ ἐχομένῃ LTr. 22 κεκρίκει LTr. 23 εἴη
LTr. 24 Ἱεροουσαλήμ T. 25 +ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν L. 26 -πολλῶν
LTr. 27 -τὸν TTr. 28 -τὴν LTr. 29 -Χριστόν L[Tr].
30 δεδεμένος ἐγὼ LTr. † ἐμοὶ T.

24 ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται³¹
 λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις³² μένουσιν. ἀλλ'
 οὐδενὸς λόγον³³ ποιῶμαι, οὐδὲ ἔχω³⁴ τὴν ψυχὴν μου³⁵
 τιμίαν ἐμαντῶ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ
 χαρᾶς³⁶, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ
 Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς
 25 χάριτος τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα, ὅτι οὐκ
 ἔτι³⁷ ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς
 26 διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ³⁸. διὸ*
 μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς
 27 ἐγὼ³⁹ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλά-
 μην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν⁴⁰ πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ
 28 Θεοῦ. προσέχετε οὖν⁴¹ ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ,
 ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους,
 ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ⁴², ἣν περιποιή-
 29 σατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος⁴³. ἐγὼ γὰρ⁴⁴ οἶδα τοῦτο⁴⁵,
 ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς
 30 εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ ἐξ ὑμῶν
 αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμ-
 31 μένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν†. διὸ
 γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ
 ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρῶν νουθετῶν ἕνα
 32 ἕκαστον. καὶ τανῦν⁴⁶ παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί⁴⁷,
 τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυνα-
 μένῳ ἐποικοδομῆσαι⁴⁸ καὶ δοῦναι ὑμῖν⁴⁹ † κληρονομίαν
 33 ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ
 34 ἱματισμοῦ οὐδενὸς⁵⁰ ἐπεθύμησα· αὐτοὶ δὲ⁵¹ γινώσκετε
 ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρε-
 35 τησαν αἱ χεῖρες αὐταί. πάντα⁵² ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι
 οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούν-

³¹ +μοι LTTTr. ³² καὶ θλίψεις με LTTTr. ³³ λόγου TTTr. ³⁴ —οὐδὲ ἔχω TTTr, at ἔχω οὐδὲ ποιῶμαι L. ³⁵ —μου LTTTr. ³⁶ —μετὰ χαρᾶς LTTTr. ³⁷ οὐκέτι BELTTTr. ³⁸ —τοῦ Θεοῦ LTTTr. * διότι TTTr marg. ³⁹ εἰμι LTTTr. ⁴⁰ ὑμῖν transferunt L (non marg.) TTTr ad finem versús. ⁴¹ —οὖν TTTr[L]. ⁴² κυρίου LTTTr (non marg.). ⁴³ αἵματος τοῦ ἰδίου LTTTr. ⁴⁴ —γὰρ LTTTr. ⁴⁵ —τοῦτο LTTTr. † ἑαυτῶν TTTr (non marg.). ⁴⁶ τὰ νῦν LTTTr. ⁴⁷ —ἀδελφοί LTTTr. ⁴⁸ οἰκοδομῆσαι LTTTr. ⁴⁹ —ὑμῖν LTTTr. † +τὴν TTTr. ⁵⁰ οὐ-θενὸς T. ⁵¹ —δὲ LTTTr. ⁵² αὐταί πάντα L.

των, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,
 ὅτι αὐτὸς εἶπε, ‘Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον⁵³ ἢ
 λαμβάνειν.’” Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα³⁶
 αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηξάτο. Ἰκανὸς δὲ³⁷
 ἐγένετο κλαυθμὸς⁵⁴ πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν
 τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν· ὄδυνώ-³⁸
 37 μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
 μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον
 δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας²¹
 ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς τὴν Κῶν',
 τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν* Ρόδον, κάκειθεν εἰς Πάταρα. καὶ 2
 εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες
 ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες² δὲ τὴν Κύπρον, καὶ κατα-3
 λιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ
 κατήχθημεν³ εἰς Τύρον· ἐκέισε γὰρ ἡν τὸ πλοῖον⁴
 ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. καὶ ἀνευρόντες⁵ τοὺς 4
 μαθητὰς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ⁶ ἡμέρας ἑπτὰ· οἷτινες
 τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν⁷
 εἰς Ἱερουσαλὴμ⁸. ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι⁹ τὰς 5
 ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς
 πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως,
 καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηξάμεθα.
 καὶ ἀσπασάμενοι¹⁰ ἀλλήλους,¹¹ ἐπέβημεν¹² εἰς τὸ 6
 πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἡμεῖς 7
 δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν
 εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς
 ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον 8
 ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον¹³ ἦλθον¹⁴ εἰς Καισά-
 ρειαν†· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ
 εὐαγγελιστοῦ, τοῦ¹⁵ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν

⁵³ μᾶλλον διδόναι LTTTr. ⁵⁴ κλαυθμὸς ἐγένετο LTTTr. ¹ Κῶ LTTTr.
 * —τὴν L. ² ἀναφάναντες BELTTTr. ³ κατήχθημεν LTTTr. ⁴ τὸ πλοῖον ἦν LTTTr. ⁵ ἀνευρόντες δὲ LTTTr. ⁶ αὐτοῖς L. ⁷ ἐπιβαίνειν LTTTr.
⁸ Ἱεροσόλυμα LTTTr. ⁹ ἐξαρτίσαι ἡμᾶς LTTTr. ¹⁰ ποροσευξάμενοι ἀψησασάμεθα LTTTr. ¹¹ +καὶ LTTTr. ¹² ἐνέβημεν LTTTr, ἀνέβημεν T.
¹³ —οἱ περὶ τὸν Παῦλον LTTTr. ¹⁴ ἦλθομεν BELT, ἦλθαμεν TT.
 † Καισαρίαν T. ¹⁵ —τοῦ LTTTr.

9 παρ' αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσ-
 10 σαρες¹⁶ προφητεύουσαι. ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν¹⁷ ἡμέ-
 ρας πλείους κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφή-
 11 τῆς ὀνόματι Ἄγαβος· καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς, καὶ
 ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας τε¹⁸ αὐτοῦ τὰς
 χεῖρας καὶ τοὺς πόδας¹⁹ εἶπε, “Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα
 τὸ Ἅγιον, ‘Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δῆ-
 σουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσου-
 12 σιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.’” Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα,
 παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀνα-
 13 βαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. ²⁰ἀπεκρίθη δὲ²¹ ὁ
 Παῦλος*, “Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές
 μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ
 καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ
 14 ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.” Μὴ πειθομένου δὲ
 αὐτοῦ, ἠσυχάσαμεν εἰπόντες, “Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου
 γενέσθω²².”

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀποσκευασάμενοι²³
 16 ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ²⁴. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν
 μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας† σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ
 ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμέ-
 18 νως ἐδέξαντο²⁵ ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ† ἐπιούσῃ εἰσῆει
 ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρε-
 19 γέγοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς,
 ἐξηγεῖτο καθ' ἐν ἑκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς
 20 ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες
 ἐδόξαζον τὸν Κύριον²⁶. εἰπὸν τε²⁷ αὐτῷ, “Θεωρεῖς,
 ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων²⁸ τῶν πεπισ-
 τευκόντων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρ-
 21 χουσι. κατήχηθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν
 διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως²⁹ τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας³⁰

¹⁶ τέσσαρες παρθένοι LTr. ¹⁷ — ἡμῶν LTr. ¹⁸ — τε LTr, — τε αὐτοῦ B. ¹⁹ ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας LTr. ²⁰ + τότε LTr. ²¹ — δὲ LTr. * + καὶ εἶπεν T. ²² Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γενέσθω LTr. ²³ ἐπισκευασάμενοι LTr. ²⁴ Ἱεροσόλυμα LTr. † Καισαρίας T. ²⁵ ἀπεδέξαντο LTr. ‡ τε T. ²⁶ Θεόν LTr. ²⁷ εἰπόντες L, εἰπὸν τε Tr. ²⁸ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις LTr; — Ἰουδαίων T. ²⁹ Μωσέως LTr. ³⁰ — πάντας L[Tr].

Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα,
 μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. τί οὖν ἐστὶ; πάντως²²
 δεῖ πλήθος συνελθεῖν³¹. ἀκούσονται γὰρ³¹ ὅτι ἐλήλυθας.
 τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες²³
 τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· τούτους παρα-
 24 λαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ'
 αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται³² τὴν κεφαλὴν, καὶ γνώσι³³
 πάντες ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστὶν,
 ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσω³⁴. περὶ²⁵
 δὲ τῶν πεπιστευκόντων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν³⁵,
 κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ³⁶ φυλάσ-
 σεσθαι αὐτούς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ³⁷ αἷμα καὶ
 πνικτὸν καὶ πορνείαν.” Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν²⁶
 τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεῖς
 εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν
 ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς
 ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά. ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ²⁷
 ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι
 θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον³⁸ πάντα τὸν
 ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον³⁹ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν⁴⁰, κρίζον-
 28 τες, “Ἄνδρες Ἰσραηλίται⁴¹, βοηθεῖτε. οὗτός ἐστιν
 ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ
 τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ⁴² διδάσκων· ἔτι τε
 καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκε
 τὸν ἅγιον τόπον τούτον.” Ἦσαν γὰρ προεωρακότες²⁹
 Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν
 ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκι-
 30 νήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ
 λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, εἶλκον αὐτὸν
 ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
 ζητούντων δὲ⁴³ αὐτὸν ἀποκτείνειν, ἀνέβη φάσις τῷ³¹
 χιλιάρχῳ τῆς σπειρής, ὅτι ὅλη συγκέχυται⁴⁴ Ἱερου-

³¹ συνελθεῖν πλήθος LT, αὶ — δεῖ πλήθος συνελθεῖν εἰ γὰρ Tr. ³² ξυ-
 ρήσονται Tr. ³³ γνώσονται LTr. ³⁴ φυλάσσω τὸν νόμον LTr. ³⁵ ἀπεστείλαμεν LTr (non marg.). ³⁶ — μηδὲν ιασque ad εἰ μὴ LTr. ³⁷ — τὸ LTr. ³⁸ συνέχεον L. ³⁹ ἐπέβαλαν Tr. ⁴⁰ ἐπ' αὐτόν
 τὰς χεῖρας LTr. ⁴¹ Ἰσραηλίται T. ⁴² πανταχῇ LTr, πανταχῇ T.
⁴³ τε LTr. ⁴⁴ συγγύνεται LTr, συγγύνεται T.

32 σαλήμ· ὃς ἐξ αὐτῆς παραλαβὼν⁴⁵ στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους⁴⁶, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο
33 τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει
34 δυσί· καὶ ἐπυθάνετο τίς ἂν⁴⁷ εἴη, καὶ τί ἐστι ποιηκῶς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων⁴⁸ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ⁴⁹ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.
35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ
36 ὄχλου. ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον⁵⁰, “Αἶρε αὐτόν.”
37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, “Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν τι πρὸς σε;” Ὁ δὲ ἔφη, “Ἐλληνιστὶ γινώσκεις;
38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς
39 τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;” Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, “Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.”
40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων, “Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν¹ ἀπολογίας.” Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει² αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησιν,
3 “Ἐγὼ μὲν³ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος

⁴⁵ λαβὼν L.
⁴⁶ ἑκατοντάρχας LTTTr.

⁴⁷ — ἂν LTTTr.

⁴⁸ ἐπεφώνουν LTTTr.

⁴⁹ δυναμένου δὲ αὐτοῦ LTTTr.

⁵⁰ κράζοντες LTTTr.

¹ νῦν LTTTr.

² προσφώνει Tr marg.

³ — μὲν LTTTr.

κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων⁴ καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκείσε ὄντας, δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ· ἐπεσόν⁴ τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, ‘Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;’ Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, ‘Τίς εἶ Κύριε;’ Εἶπέ τε πρὸς με⁵, ‘Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις.’ Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο⁶. τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον δέ, ‘Τί ποιήσω Κύριε;’ Ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρὸς με, ‘Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὸν· κακεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι.’ Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον* ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβῆς⁷ κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς με⁸ καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, ‘Σαούλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον.’ Καθὼς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν, ‘Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκούσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι¹ τὰς ἀμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου⁹.’ Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι 17

⁴ ἐπεσόν LTTTr.

⁵ ἐμέ LTTTr.

⁶ — καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο LTTTr.

* ἐβλεπον Tr marg.

⁷ εὐλαβῆς LTTTr.

⁸ ἐμέ LTTTr.

† ἀπόλουσαι T errore.

⁹ αὐτοῦ LTTTr.

εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ,
 18 γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ ἰδεῖν* αὐτὸν λέγοντά
 μοι, ‘Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ·
 διότι οὐ παραδέξονται σου τὴν¹⁰ μαρτυρίαν περὶ
 19 ἐμοῦ.’ Καὶ γὰρ εἶπον, ‘Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται, ὅτι
 ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς
 20 τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχέτο¹¹ τὸ αἷμα
 Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεσ-
 τῶς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ¹², καὶ φυλάσ-
 21 σων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.’ Καὶ εἶπε
 πρὸς με, ‘Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο-
 στελῶ σε.’”
 22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ
 ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, “Αἶρε ἀπὸ τῆς
 γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθήκον¹³ αὐτὸν ζῆν.”
 23 Κραυγαζόντων δὲ¹⁴ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια,
 24 καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν
 αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ἀγεσθαι¹⁵ εἰς τὴν παρεμβολήν,
 εἰπῶν¹⁶ μαστίξειν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι’
 25 ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς δὲ προέτεινεν¹⁷
 αὐτὸν τοῖς ἱμάσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρ-
 χον ὁ Παῦλος, “Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατά-
 26 κριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;” Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκα-
 τόνταρχος¹⁸, προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ¹⁹ λέ-
 γων, “Ὅρα²⁰ τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος
 27 οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι.” Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος
 εἶπεν αὐτῷ, “Λέγε μοι, εἰ²¹ σὺ Ῥωμαῖός εἶ;” Ὁ δὲ
 28 ἔφη, “Ναί.” Ἀπεκρίθη τε²² ὁ χιλιάρχος, “Ἐγὼ
 πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησά-
 29 νημαι.” Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ’ αὐτοῦ οἱ μέλ-
 λοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη,

* ἴδον T. ¹⁰ — τὴν LTTTr. ¹¹ ἐξεχύννεται LTTTr. ¹² — τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ LTTTr. ¹³ καθήκον LTTTr. ¹⁴ τε LTTTr. ¹⁵ ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν LTTTr. ¹⁶ εἶπας LTTTr. ¹⁷ προέτειναν LTTTr. ¹⁸ ἑκατον-
 τάρχης LT. ¹⁹ τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν LTTTr. ²⁰ — Ὅρα.... ; LTTTr. ²¹ — εἰ LTTTr. ²² δὲ LTTTr.

ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν²³
 δεδεκώς.

Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, 30
 τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ²⁴ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν
 αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν²⁵, καὶ ἐκέλευσεν ἔλθειν²⁶ τοὺς
 ἀρχιερεῖς καὶ ὄλον²⁷ τὸ συνέδριον αὐτῶν²⁸. καὶ κατα-
 γαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. Ἀτεισίτας²⁹
 δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ¹ εἶπεν, “Ἄνδρες ἀδελφοί,
 ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ
 ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.” Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας 2
 ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτοῦ τὸ
 στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, “Τύπτειν 3
 σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη
 κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις
 με τύπτεσθαι;” Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον², “Τὸν 4
 ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς;” Ἔφη τε ὁ Παῦλος, 5
 “Οὐκ ἤδεις, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται
 γάρ,* “Ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.”
 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶ Σαδδου- 6
 καίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν³ ἐν τῷ συνε-
 δρίῳ, “Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς
 Φαρισαίου⁴. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν
 ἐγὼ κρίνομαι.” Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος⁵, ἐγένετο 7
 στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν⁶ Σαδδουκαίων, καὶ
 ἐσχίσθη⁷ τὸ πλῆθος. Σαδδουκαῖοι μὲν⁸ γὰρ λέγουσι 8
 μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ⁹ ἄγγελον μήτε πνεῦμα·
 Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. ἐγένετο δὲ 9
 κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ¹⁰ γραμματεῖς τοῦ
 μέρους¹¹ τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, “Οὐδὲν
 κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ
 πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν¹².”
 Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς¹³ ὁ χιλιάρ- 10

²³ αὐτὸν ἦν LTTTr. ²⁴ ὑπὸ LTTTr. ²⁵ — ἀπὸ τῶν δεσμῶν LTTTr.
²⁶ συνελθεῖν LTTTr. ²⁷ πάν LTTTr. ²⁸ — αὐτῶν LTTTr. ¹ τῷ συν-
 εδρίῳ ὁ Παῦλος LTTTr. ² εἶπαν TTr. * + ὅτι TTr. ³ ἔκραξεν TTr
 (non marg.). ⁴ Φαρισαίων LTTTr. † [ἐγὼ] Tr marg. ⁵ εἰπόντος LTTTr.
⁶ — τῶν LTTTr. ⁷ + μὲν L. ⁸ — μὲν L[Tr]. ⁹ μήτε LTTTr. ¹⁰ τινὲς
 LTTTr. ¹¹ — γραμματεῖς τοῦ μέρους L, αὐτῶν γραμματέων τοῦ μέρους
 TTr. ¹² (;) — μὴ θεομαχῶμεν LTTTr. ¹³ στάσεως γενομένης φοβη-
 θεὶς L, γενομένης στάσεως φοβηθεὶς T, γενομένης στάσεως φοβηθεὶς Tr.

χος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβαῖν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῆ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε, “Θάρσει Παῦλε¹⁴. ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.” Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν¹⁵, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μὴτε φαγεῖν μὴτε πιεῖν ἕως οὐ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον· ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα¹⁶

14 οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες¹⁷. οἷτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον¹⁸, “Ἀναθέματι ἀνεθεμάτισαμεν ἑαυτούς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὐ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὔριον²⁰ αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς²¹ ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν* ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτόν, ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.” Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἐνεδρον²², παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων²⁴, ἔφη, “Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει γὰρ τι ἀπαγγεῖλαι²⁵ αὐτῷ.” Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν, “Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε, τοῦτον τὸν νεανίαν²⁶ ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι.” Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, “Τί ἐστίν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι;”

20 Εἶπε δέ, “Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτησαί σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦ-

¹⁴ - Παῦλε LTr. ¹⁵ συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι LTr. ¹⁶ τεσσαράκοντα Tr.

¹⁷ ποιησάμενοι LTr. ¹⁸ εἶπαν LTr.

²⁰ - αὔριον LTr.

²¹ καταγάγῃ αὐτόν εἰς LTr. * διαγινώσκειν S.

²² τὴν ἐνέδραν BELTr.

²⁴ ἑκατοντάρχων T. † ἀπαγε Tr (non marg.).

²⁵ ἀπαγγεῖλαι τι LTr. ²⁶ νεανίσκον LTr.

λον²⁷, ὡς μέλλοντές²⁸ τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι²¹ γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα¹⁶, οἷτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς μὴτε φαγεῖν μὴτε πιεῖν ἕως οὐ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἔτοιμοί εἰσι²⁹ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.” Ὁ μὲν²² οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν³⁰, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλήσαι, “ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με*.” Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς[†] τῶν ἑκατοντάρχων²⁴ εἶπεν, “Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας[†], καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα.” γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν³¹ τὸν τύπον²⁵ τοῦτον· “Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι²⁶ Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα³² ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξελόμην³³ αὐτόν³⁴, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. βουλόμενος δὲ²⁸ γνῶναι³⁵ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτόν^δ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἐγκλημα ἔχοντα³⁶. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν³⁷ ἔσσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων³⁸, ἐξαυτῆς³⁹ ἐπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν τὰ πρὸς αὐτόν⁴⁰ ἐπὶ σοῦ. Ἐρρωσο⁴¹.”

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον³¹ αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς⁴² νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαν³² τες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι⁴³ σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν

²⁷ τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον LTr. ²⁸ μέλλων LTr.

²⁹ εἰσὶν ἔτοιμοι LTr. ³⁰ νεανίσκον LTr. * ἐμέ Tr. † τινὰς

δύο Tr. † Καισαρίας T. ³¹ ἔχουσαν LTr. ³² συλληφθέντα

LTr. ³³ ἐξελάμην LTr. ³⁴ -αὐτόν LTr. ³⁵ τε ἐπιγνώνα

LTr. § -αὐτόν T[Tr]. ³⁶ ἔχοντα ἐγκλημα LTr. ³⁷ -μέλλειν LTr.

³⁸ -ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων LTr. ³⁹ ἐξ αὐτῶν LTr

(non marg.). ⁴⁰ αὐτοῦς LTr marg., at -τὰ tantum Tr text.

⁴¹ -Ἐρρωσο LTr. ⁴² -τῆς LTr. ⁴³ ἀπέρχεσθαι LTr.

33 εἰς τὴν παρεμβολήν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν
 Καισάρειαν*, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγε-
 34 μόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς
 δὲ ὁ ἡγεμὼν⁴⁴, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας†
 35 ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, “ Διακουσο-
 μαί σου,” ἔφη, “ ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παρα-
 γένωνται.” Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν⁴⁵ ἐν τῷ πραιτωρίῳ
 τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι⁴⁷.

24 **ΜΕΤΑ** δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνα-
 νίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων¹ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου
 τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύ-
 2 λου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρ-
 3 τυλλος λέγων, “ Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ
 σοῦ, καὶ κατορθωμάτων² γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ
 διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντη† τε καὶ πανταχοῦ ἀπο-
 δεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας.
 4 ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε³ ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκού-
 5 σαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὐρόντες
 γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον λοιμόν, καὶ κινοῦντα στάσιν⁴
 πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρω-
 6 τιστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως· ὃς καὶ
 τὸ ἱερὸν ἐπέειρασε βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν
 7 καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. παρ-
 ελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ
 8 τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, κελύσας τοὺς κατηγοροὺς
 αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ⁵. παρ’ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνα-
 κρίνας περὶ πάντων τούτων⁸ ἐπιγνώναι ὧν ἡμεῖς
 9 κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.” Συνέθεντο⁶ δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι,
 φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη δὲ⁷ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ
 ἡγεμόνος λέγειν, “ Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν
 τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον⁸ τὰ περὶ

* Καισαρίαν T. 44 - ὁ ἡγεμὼν LTTTr. † ἐπαρχίας T. 45 κε-
 λέυσας LTTTr. 47 + αὐτόν LTTTr. 1 πρεσβυτέρων τινῶν LTTTr.
 2 διορθωμάτων LTTTr. † πάντη T. 3 ἐν- T. 4 στάσεις LTTTr.
 5 Desunt omnia in LTTTr a v. 6 ἐκρατήσαμεν usque ad ἐπὶ σέ v. 8.
 § - τούτων B. 6 συνεπέθεντο LTTTr. 7 τε LTTTr. 8 εὐθύμως LTTTr.

ἐμμαντοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου γνώμαι⁹ ὅτι 11
 οὐ πλείους εἰσὶ μοι ἡμέραι ἢ¹⁰ δεκαδύο¹¹, ἀφ’ ἧς
 ἀνέβην προσκυνήσων ἐν¹² Ἱερουσαλήμ· καὶ οὔτε ἐν 12
 τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύ-
 στασιν¹³ ποιοῦντα ὄχλον, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς,
 οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· οὔτε¹⁴ παραστήσαι με¹⁵ δύναν- 13
 ται¹⁶ περὶ ὧν νῦν¹⁷ κατηγοροῦσί μου. ὁμολογῶ δὲ 14
 τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν,
 οὕτω λατρεύω τῷ πατρώῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς
 κατὰ τὸν νόμον καὶ¹⁸ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις,
 ἐλπίδα ἔχων εἰς* τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσ- 15
 δέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν¹⁹, δι-
 καίων τε καὶ ἀδίκων· ἐν τούτῳ δὲ²⁰ αὐτὸς ἀσκῶ, 16
 ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ
 τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός²¹. δι’ ἐτῶν δὲ πλείονων 17
 παρεγενόμην²² ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου
 καὶ προσφοράς· ἐν οἷς²³ εὐρόν με ἠγνισμένον ἐν τῷ 18
 ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ²⁴
 ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς δεῖ²⁵ ἐπὶ σοῦ παρῆναι 19
 καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς με²⁶. ἢ αὐτοὶ οὗτοι 20
 εἰπάτωσαν, εἴ²⁷ τι εὐρον ἐν ἐμοὶ²⁸ ἀδίκημα, στάντος
 μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου. ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, 21
 ἧς ἔκραξα²⁹ ἐστὼς ἐν αὐτοῖς³⁰, “ Ὅτι περὶ ἀναστάσεως
 νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ’³¹ ὑμῶν.”

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς³², ἀκ- 22
 ριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν³³, “ Ὅταν
 Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ’
 ὑμᾶς.” διαταξάμενός τε³⁴ τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι 23
 τὸν Παῦλον³⁵, ἔχειν τε ἀνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν
 τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι³⁶ αὐτῷ.

9 ἐπιγνώμαι LTTTr. 10 - ἢ LTTTr. 11 δώδεκα LTTTr. 12 εἰς LTTTr.
 13 ἐπίστασιν LTTTr. 14 οὐδὲ LTTTr marg. 15 - με BELTTTr.
 16 + σοι LTTTr. 17 νῦν LTTTr. 18 + ἐν BEL, + τοῖς ἐν TTr.
 * πρὸς T. 19 - νεκρῶν LTTTr. 20 καὶ LTTTr. 21 διὰ παντός LTTTr.
 22 παρεγενόμην transferunt LTTTr in locum post μου. 23 αἷς LTTTr.
 24 - δὲ BE. 25 ἔδει BELTTTr. 26 ἐμέ LTTTr. 27 - εἰ LTTTr.
 28 - ἐν ἐμοὶ LTTTr. 29 ἐκέκραξα TTr. 30 ἐν αὐτοῖς ἐστὼς LTTTr.
 31 ἐφ’ LTTTr. 32 ἀνεβάλετο δὲ αὐτούς ὁ Φῆλιξ (Φῆλιξ L passim)
 LTTTr, - ὁ tantum B. 33 εἶπας LTTTr. 34 - τε LTTTr. 35 αὐτόν
 LTTTr. 36 - ἢ προσέρχεσθαι LTTTr.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς³⁷ παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ
 σὺν Δρουσίλλῃ τῇ³⁸ γυναικὶ αὐτοῦ³⁹ οὕσῃ Ἰουδαία,
 μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ
 25 τῆς εἰς Χριστὸν⁴⁰ πίστεως. διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ
 περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος
 τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι⁴¹, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ
 ἀπεκρίθη, “Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλα-
 26 βῶν μετακαλέσομαί σε.” ἅμα δὲ⁴² καὶ ἐλπίζων, ὅτι
 χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως
 λύσῃ αὐτόν⁴³. διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπό-
 27 μενος ὠμίλει αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβε
 διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χά-
 ριτας⁴⁴ καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ, κατέλιπε
 τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 ΦΗΣΤΟΣ οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ*, μετὰ τρεῖς
 2 ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας†. ἐνε-
 φάνισαν δὲ¹ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς² καὶ οἱ πρῶτοι τῶν
 Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,
 3 αἰτούμενοι χάριν κατ’ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται
 αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν
 4 αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη,
 τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ³, ἑαυτὸν δὲ μέλ-
 5 λειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. “Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν
 ὑμῖν,” φησί⁴, “⁵συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ
 6 ἀνδρὶ τούτῳ⁶, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.” Διατρίψας
 δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας⁷ πλείους⁸ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς
 Καισάρειαν†, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος,
 7 ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ
 αὐτοῦ, περιέστησαν⁹ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβε-
 βηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα φέρον-
 8 τες κατὰ τοῦ Παύλου¹⁰, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, ἀπο-

³⁷ τινὰς ἡμέρας L.
³⁸ + ἰδίᾳ LTTTr.
³⁹ - αὐτοῦ LTTTr.
⁴⁰ + Ἰησοῦν LT[Tr marg.].
⁴¹ - ἔσεσθαι LTTTr.
⁴² - δὲ LTTTr.
⁴³ - ὅπως λύσῃ αὐτόν LTTTr.
⁴⁴ χάριτας LTTTr.
 * ἐπαρχείῳ T.
 † Καισαρίας T. 1 τε LTTTr. 2 οἱ ἀρχιερεῖς LTTTr. 3 εἰς Και-
 σάρειαν (Καισαρίαν T) LTTTr. 4 ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ LTTTr.
 5 συμ- T. 6 ἀποπον LTTTr. 7 + οὐ LTTTr. 8 + ὀκτώ LTTTr.
 ‡ Καισαρίαν T. 9 + αὐτόν LTTTr. 10 αἰτιάματα καταφέροντες
 (-κατὰ τοῦ Παύλου) LTTTr.

Κεφ. 25. ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. 351
 λογουμένου αὐτοῦ¹¹, “Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν
 Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι
 ἤμαρτον.” Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων¹² χάριν 9
 καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε, “Θέλεις εἰς
 Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι¹³ ἐπ’
 ἐμοῦ;” Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, “Ἐπὶ τοῦ βήματος Καί- 10
 σαρως ἐστὼς* εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
 οὐδὲν ἠδίκησα†, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις· εἰ 11
 μὲν γὰρ¹⁴ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ
 παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν
 οὔτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς
 χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.” Τότε ὁ Φῆσ- 12
 τος¹⁵ συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη,
 “Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.”

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βα- 13
 σιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν†,
 ἀσπασόμενοι[§] τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας 14
 διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ
 κατὰ τὸν Παῦλον λέγων, “Ἄνῃρ τις ἐστὶ καταλε-
 λειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ, γενομένου 15
 μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ’ αὐτοῦ
 δίκην¹⁶. πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος 16
 Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν¹⁷,
 πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς
 κατηγοροῦσιν, τόπον τε¹⁸ ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ
 ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀνα- 17
 βολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ
 τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· περὶ 18
 οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον¹⁹
 ὧν ὑπενόουν ἐγώ²⁰. ζητήματα δὲ τινα περὶ τῆς ἰδίας 19
 δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τίνος
 Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν²¹.

¹¹ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου LTTTr. ¹² θέλων τοῖς Ἰουδαίοις LTTTr.
¹³ κριθῆναι LTTTr. * ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός T. † ἠδίκηκα
 TTTr (non marg.). ¹⁴ οὖν LTTTr. ¹⁵ συν- T. ‡ Καισαρίαν T.
[§] ἀσπασόμενοι TTTr. ¹⁶ καταδίκην LTTTr. ¹⁷ - εἰς ἀπώλειαν LTTTr.
¹⁸ δὲ Tg marg. ¹⁹ ἔφερον LTTTr. ²⁰ ἐγὼ ὑπενόουν πονηρὰν LTTTr
 marg. (πονηρῶν Tr text.). ²¹ ζῆν LT, passim.

20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς* τὴν περὶ τούτου²² ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ²³,
 21 κακεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικα-
 λεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ
 διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω²⁴
 22 αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.” Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆσ-
 τον ἔφη²⁵, “Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἀκούσαι.” Ὁ δέ²⁶, “Αὐρίον,” φησὶν, “ἀκούσῃ
 αὐτοῦ.”
 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς
 Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων
 εἰς τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε τοῖς²⁷ χιλιάρχοις καὶ
 ἀνδράσι τοῖς κατ’ ἐξοχὴν οὖσι²⁸ τῆς πόλεως, καὶ
 24 κελεύσαντος τοῦ Φῆστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. καὶ
 φησιν ὁ Φῆστος, “Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες
 οἱ²⁹ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ
 οὗ πᾶν³⁰ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἐν
 τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες³¹ μὴ δεῖν
 25 ζῆν²¹ αὐτὸν³² μηκέτι. ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος³³ μηδὲν
 ἄξιον θανάτου αὐτὸν³⁴ πεπραχέναι, καὶ³⁵ αὐτοῦ δὲ
 τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμ-
 26 πειν αὐτόν³⁶. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ
 οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ’ ὑμῶν, καὶ μά-
 λιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνα-
 27 κρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι³⁷. ἄλογον γάρ μοι
 δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ’ αὐτοῦ
 αἰτίας σημᾶναι.”

26 ἈΓΡΙΠΠΑΣ δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, “Ἐπι-
 τρέπεταιί σοι ὑπὲρ¹ σεαυτοῦ λέγειν.” Τότε ὁ Παῦ-
 2 λος ἀπελογεῖτο², ἐκτείνας τὴν χεῖρα, “Περὶ πάντων
 ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
 ἡγῆμαι ἐμμαντὸν μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ

* — εἰς LTr. ²² τούτων LTr. ²³ Ἱεροσόλυμα LTr. ²⁴ ἀνα-
 πέμψω LTr. ²⁵ — ἔφη LTr. ²⁶ — Ὁ δέ LTr. ²⁷ — τοῖς LTr. ²⁸ — οὖσι LTr. ²⁹ συν- T. ³⁰ ἅπαν LTr. ³¹ βοῶντες LTr. ³² αὐτὸν ζῆν (ζῆν Tr) LTr. ³³ καταλαβόμενον LTr. ³⁴ αὐτὸν θανά-
 του LTr. ³⁵ — καὶ LTr. ³⁶ — αὐτὸν LTr. ³⁷ τί γράψω LTr. ¹ περὶ LTr. ² ἀπελογεῖτο *transferunt* LTr. *in locum post* χεῖρα.

κεφ. 20. ΤΜΝ ΑΠΟΣΤΟΛΜΝ. 353
 σου σήμερον³. μάλιστα γνώστην ὄντα σε* πάντων 3
 τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ
 δέομαί σου⁴, μακροθύμως ἀκούσαί μου. τὴν μὲν οὖν 4
 βίωσίν μου τὴν⁵ ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ’ ἀρχῆς γενομέ-
 νην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν⁶ Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες
 οἱ⁷ Ἰουδαῖοι, προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι 5
 μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς
 ἡμετέρας θρησκείας⁸ ἔζησα Φαρισαῖος· καὶ νῦν ἐπ’ 6
 ἐλπίδι τῆς πρὸς⁹ τοὺς πατέρας⁹ ἐπαγγελίας γενομέ-
 νης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ 7
 δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
 λατρεῖον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγ-
 καλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα¹¹, ὑπὸ τῶν¹² Ἰουδαίων¹³.
 τί¹⁴ ἄπιστον κρίνεται παρ’ ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς 8
 ἐγείρει; ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμμαντῶ πρὸς τὸ ὄνομα 9
 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πράξαι·
 ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς¹⁵ τῶν 10
 ἀγίων ἐγὼ¹⁶ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν
 ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν
 κατήνεγκα ψῆφον. καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς 11
 πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν·
 περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ
 εἰς τὰς ἔξω πόλεις. ἐν οἷς καὶ¹⁷ πορευόμενος εἰς τὴν 12
 Δαμασκὸν μετ’ ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ¹⁸
 τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, 13
 βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου,
 περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.
 πάντων δὲ¹⁹ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα 14
 φωνὴν λαλοῦσαν²⁰ πρὸς με καὶ λέγουσαν²¹ τῇ Ἑβραϊδί
 διαλέκτῳ, ‘Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν
 σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.’ Ἐγὼ δὲ εἶπον²², ‘Τίς 15

³ ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι LTr. * σε ὄντα T.
⁴ — σου LTr. ⁵ — τὴν Tr. ⁶ + τε LTr. ⁷ — οἱ LTr.
⁸ θρησκείας T. ⁹ εἰς LTr. ¹⁰ + ἡμῶν LTr. ¹¹ — βασιλεῦ
 Ἀγρίππα LTr. ¹² — τῶν LTr. ¹³ + βασιλεῦ LTr. ¹⁴ ; BE.
¹⁵ + τε LTr. ¹⁶ + ἐν LTr. ¹⁷ — καὶ LTr. ¹⁸ — τῆς παρὰ L.
 — παρὰ T, [τῆς] Tr. ¹⁹ τε LTr. ²⁰ λέγουσαν LTr.
²¹ — καὶ λέγουσαν LTr. ²² εἶπα LTr.

εἰ Κύριε; Ὁ δὲ²³ εἶπεν, Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ
 16 διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στήθῃ ἐπὶ τοὺς πόδας
 σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε
 ὑπηρετήν καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαι
 17 σοι, ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ²⁴ τῶν ἔθνῶν,
 18 εἰς οὓς νῦν σε ἀποστέλλω²⁵, ἀνοίξει ὀφθαλμοὺς αὐ-
 τῶν, τοῦ* ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκοτοῦ εἰς φῶς καὶ τῆς
 ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν
 αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασ-
 19 μένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὁθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
 20 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθής τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ
 τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρώτον²⁶ καὶ²⁷ Ἱεροσολύμοις, εἰς²⁸
 πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν,
 ἀπαγγέλλων²⁹ μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν
 21 Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα
 τούτων με οἱ^{**} Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι† ἐν τῷ ἱερῷ,
 22 ἐπειρώντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχῶν
 τῆς παρὰ³⁰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔσ-
 τηκα, μαρτυρούμενος³¹ μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν
 ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφήται ἐλάλησαν μελλόντων
 23 γίνεσθαι καὶ Μωσῆς³², εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ
 πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγ-
 24 γέλλειν τῷ³³ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ
 ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ ἔφη³⁴,
 “Μαίνη Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν
 25 περιτρέπει.” Ὁ δέ³⁵, “Οὐ μαίνομαι,” φησί, “κρά-
 τιστε Φῆστε, ἀλλ’³⁶ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥή-
 26 ματα ἀποφθέγγομαι· ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ
 βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λαν-
 θάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν³⁷. οὐ
 27 γάρ ἐστιν ἐν γωνία πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις
 βασιλεῦ Ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πισ-

²³ + Κύριος LTTTr. ²⁴ + ἐκ LTTTr. ²⁵ ἐγὼ ἀποστέλλω σε LTTTr.
 * καὶ B. ²⁶ + τε LTTTr. ²⁷ + ἐν L. ²⁸ —εἰς LTTTr ([εἰς] Tr marg.).
²⁹ ἀπήγγελλον ELTTTr. ** —οἱ TTTTr. † + ὄντα T. ³⁰ ἀπὸ LTTTr.
³¹ μαρτυρούμενος LTTTr. ³² Μωυσῆς LTTTr. ³³ + τε LTTTr.
³⁴ φησὶν LTTTr. ³⁵ + Παῦλος LTTTr. ³⁶ ἀλλὰ LTTTr. ³⁷ —οὐδέν L,
 αὐ οὐθέν T[Tr].

τεύεις.” Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη³⁸, 28
 “Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι³⁹.” Ὁ 29
 δὲ Παῦλος εἶπεν⁴⁰, “Εὐξαίμην* ἀν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν
 ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ⁴¹ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας
 τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους
 ὁποῖος καὶ γὰρ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.”
 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ⁴², ἀνέστη⁴³ ὁ βασιλεὺς καὶ 30
 ὁ ἡγεμὼν, ἡ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγ† καθήμενοι αὐ-
 τοῖς. καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους 31
 λέγοντες, “Ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν⁴⁴
 πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.” Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆσ- 32
 τῳ ἔφη, “Ἀπολελίσθαι ἐδύνατο⁴⁵ ὁ ἄνθρωπος οὗτος,
 εἰ μὴ ἐπεκέκλητο⁴⁶ Καίσαρα.”

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν 27
 παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινες ἐτέρους δεσμώ-
 τας ἑκατοντάρχη, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβασ-
 τῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες¹ 2
 πλεῖν² τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν,
 ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοιο Θεσσαλο-
 νικέως. τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλαν- 3
 θρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέ-
 τρεψε πρὸς³ φίλους πορευθέντα⁴ ἐπιμελείας τυχεῖν.
 κάκειῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ 4
 τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ 5
 κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
 κατήλθομεν⁵ εἰς Μύρα⁶ τῆς Λυκίας. Κάκει εὐρῶν ὁ 6
 ἑκατόνταρχος⁷ πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν⁸ πλέον εἰς τὴν
 Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ 7
 ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ
 τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπε-
 πλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· μόλις τε 8

³⁸ — ἔφη LTTTr. ³⁹ ποιῆσαι LTTTr. ⁴⁰ — εἶπεν LTTTr.
 * εὐξαίμην T. ⁴¹ μεγάλῳ LTTTr. ⁴² — Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ LTTTr.
⁴³ + τε LTTTr. † συν- T. ⁴⁴ ἢ δεσμῶν ἄξιον LTTTr. † + τι T.
⁴⁵ ἠδύνατο L. ⁴⁶ ἐπεκέκλητο L. ¹ μέλλοντι LTTTr. ² + εἰς
 LTTTr. ³ + τοὺς LTTTr. ⁴ πορευθέντι LTTTr. ⁵ κατήλαμεν TTTTr.
⁶ Μύρρα LTTTr. ⁷ ἑκατοντάρχης LTTTr. ⁸ Ἀλεξανδρινὸν T.

9 παραλεγόμενοι αὐτήν, ἦλθομεν εἰς τόπον τινὰ κα-
λούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις⁹ Λα-
σαία⁹. Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος
ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν
10 ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς,
“ Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὑβρεως καὶ πολλῆς ζημίας
οὐ μόνον τοῦ φόρτου¹⁰ καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν
11 ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν.” Ὁ δὲ
ἐκατόνταρχος⁷ τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπέ-
θετο μᾶλλον¹¹ ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ¹² Παύλου λεγομένοις.
12 ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει-
μασίαν, οἱ πλείους¹³ ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι κά-
κείθεν¹⁴, εἴπως δύναιντο κατανήσαντες εἰς Φοίνικα
παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ
13 λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ὑποπνεύσαντος δὲ νότου,
δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκένοι, ἄραντες ἄσ-
14 στον¹⁵ παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ’ οὐ πολὺ δὲ
ἔβαλε κατ’ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὃ καλούμενος
15 Εὐροκλύδων¹⁶. συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ
μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμῆν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες
16 ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον
Κλαύδην¹⁷, μόλις ἰσχύσαμεν¹⁸ περικρατεῖς γενέσθαι
17 τῆς σκάφης· ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπο-
ζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν
σύρτιν¹⁹ ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως
18 ἐφέροντο. Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς
19 ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν
20 σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν²⁰. μήτε δὲ ἡλίου, μήτε
ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός
τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα
21 ἐλπὶς²¹ τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. πολλῆς δὲ²² ἀσιτίας
ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν

* πόλις ἦν Τ. ⁹ Ἀλασσα L, Λασέα Tr. ¹⁰ φορτίου LTr. ¹¹ μαλ-
λον ἐπέθετο LTr. ¹² — τοῦ LTr. ¹³ πλείονες LTr. ¹⁴ ἐκείθεν
LTr. ¹⁵ Ἄσσον S, ἄσσον BE. ¹⁶ εὐρακίλων LTr. ¹⁷ Καῦδα
LTr, Κλαῦδα T. ¹⁸ ἰσχύσαμεν μόλις LTr. ¹⁹ σύρτιν L, Σύρτιν
BE. ²⁰ ἐρρίψαν LTr, ἐρίψαν T. ²¹ ἐλπὶς πᾶσα LTr. ²² τε LTr.

εἶπε²³, “ Ἐδεῖ μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ
ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδησαί τε τὴν ὑβριν
ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τανῦν²³ παραινῶ ὑμᾶς·
εὐθυμῆν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ
ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ²³
ταύτῃ²⁴ ἄγγελος²⁵ τοῦ Θεοῦ, οὗ εἰμι²⁶, ᾧ καὶ λατρεύω,
λέγων, ‘ Μὴ φοβοῦ Παῦλε, Καίσαρι σε δεῖ παρα-
24 στήναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς
πλέοντας μετὰ σοῦ.’ Διὸ εὐθυμῆτε ἄνδρες· πιστεύω²⁵
γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ’ ὃν τρόπον λελά-
ληταί μοι. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.”²⁶
Ὡς δὲ τεσσαρεσκαδεκάτῃ νύξ ἐγένετο, διαφορο-
27 μένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς
ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χῶραν·
καὶ βολίσαντες εὗρον ὄργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ²⁸
διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὄργυιὰς
δεκαπέντε· φοβούμενοί τε²⁷ μήπως²⁸ εἰς²⁹ τραχεῖς τό-
29 πους ἐκπέσωσιν³⁰, ἐκ πρύμνης ρίψαντες ἀγκύρας τέσ-
σαρας, ἤρχοντο³¹ ἡμέραν γενέσθαι. τῶν δὲ ναυτῶν³⁰
ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων
τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ
πρώρας³² μελλόντων ἀγκύρας³³ ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ Παῦ-
31 λος τῷ ἐκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις, “ Ἐὰν
μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ
δύνασθε.” Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν³⁴ τὰ σχοινία³²
τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ³³
οὗ ἐμελλεν ἡμέρα³⁵ γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, “ Τεσσαρεσκα-
δεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, ἄσιτοι δια-
τελεῖτε, μηδὲν³⁶ προσλαβόμενοι³⁷. διὸ παρακαλῶ³⁴
34 ὑμᾶς προσλαβεῖν³⁸ τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς

* ᾧ T. ²³ τὰ νῦν LTr. ²⁴ ταύτη τῇ νυκτὶ LTr. ²⁵ ἄγγελος
transferunt LTr in locum post λατρεύω. ²⁶ + ἐγώ LT. ²⁷ δὲ
Tr marg. ²⁸ μήπω L, μήπου Tr. ²⁹ κατὰ LTr. ³⁰ ἐκπέσω-
μεν LTr. ³¹ εὐχοντο Tr. ³² πρώρης LT. ³³ ἀγκύρας μελ-
λόντων LTr. ³⁴ ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται LTr. ³⁵ ἡμέρα
ἡμελλεν (ἐμελλεν T) LTr. ³⁶ μηθὲν LTr. ³⁷ προσλαβανόμε-
νοι L. ³⁸ μεταλαβεῖν LTr.

ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενός³⁹ γὰρ ὑμῶν
 35 θριξὲς⁴⁰ τῆς κεφαλῆς πεσέται⁴¹.” Εἰπὼν⁴² δὲ ταῦτα,
 καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον
 36 πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὐθυμοὶ δὲ γε-
 νόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς·
 37 ἡμεῖς⁴³ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ⁴⁴ αἱ πᾶσαι ψυχαί, διακόσμαι
 38 ἐβδομηκονταεξέ⁴⁵. κορεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον
 τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασ-
 39 σαν. Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνω-
 σκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν,
 εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο⁴⁶, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.
 40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν,
 ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπά-
 ραντες τὸν ἄρτέμονα⁴⁸ τῇ πνεοῦσῃ κατεῖχον εἰς τὸν
 41 αἰγιαλόν. περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον,
 ἐπώκειλαν⁴⁹ τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πῶρα⁵⁰ ἐρείσασα
 ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς
 42 βίας τῶν κυμάτων⁵¹. τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή
 ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσι, μήτις ἐκ-
 43 κολυμβήσας διαφύγοι⁵². ὁ δὲ ἐκατόνταρχος⁷ βουλό-
 μενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ
 βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν,
 44 ἀπορρίψαντας* πῶρους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ τοὺς
 λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν
 ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντα διασω-
 θῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28 ΚΑΙ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν¹ ὅτι Μελίτη ἡ
 2 νῆσος καλεῖται. Οἱ δὲ² βάρβαροι παρέιχον³ οὐ τὴν
 τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες⁴ γὰρ πυράν,
 προσελάβοντο πάντα ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφε-
 3 στῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος⁵. Συστρέψαντος δὲ τοῦ

³⁹ οὐδενός L. ⁴⁰ ἀπὸ LTTTr. ⁴¹ ἀπολείται LTTTr. ⁴² εἶπας LTTTr.
⁴³ ἡμεῖθα LTTTr. ⁴⁴ ἐν τῷ πλοίῳ *transferunt* LTTTr. *in locum post*
 ψυχαί. ⁴⁵ ἐβδομηκοντα ἐξ LTTTr. ⁴⁶ ἐβουλεύοντο LTTTr.
⁴⁸ ἄρτέμονα LTTTr. ⁴⁹ ἐπέκειλαν LTTTr. ⁵⁰ πῶρα LT, πῶρα Tr.
⁵¹ — τῶν κυμάτων LTTTr *marg.* ([τῶν κυμάτων] Tr *text.*). ⁵² δια-
 φύγη LTTTr. * ἀπορρίψαντας T. ¹ ἐπέγνωμεν LTTTr. ² τε LTTTr.
³ παρέιχαν LTTTr. ⁴ ἄψαντες LTTTr. ⁵ ψύχος LT.

Κεφ. 28.
 Παύλου φρυγάνων⁶ πλήθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν
 πυράν, ἔχιδνα ἐκ' τῆς θερμῆς ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς
 χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδον⁹ οἱ βάρβαροι κρεμάμενον⁴
 τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλή-
 λους¹⁰, “ Πάντως φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν
 διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν.”
 Ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας¹¹ τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν⁵
 οὐδὲν κακόν. οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμ-⁶
 πρασθαι* ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ
 αὐτῶν προσδοκῶντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον
 εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι¹² ἔλεγον θεὸν
 αὐτὸν εἶναι¹³. Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνον⁷
 ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Πο-
 πλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρό-
 νως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου⁸
 πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ¹⁴ συνεχόμενον κατακεῖσθαι·
 πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν, καὶ προσευξάμενος,
 ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἴασατο αὐτόν. τούτου οὖν¹⁵
 9 γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ
 νήσῳ¹⁶, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· οἱ καὶ πολ-
 λαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο
 τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν¹⁷.

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρα-¹¹
 κεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ¹⁸, παρασήμῳ
 Διοσκούροις· καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας, ἐπε-¹²
 μείναμεν ἡμέρας τρεῖς¹⁹. ὅθεν περιελθόντες κατηντή-¹³
 σαμεν εἰς† Ῥήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο-
 μένου νότου δευτεραῖοι ἦλθομεν εἰς Ποτιόλους· οὗ¹⁴
 εὐρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ’²⁰ αὐτοῖς ἐπι-
 μείναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθο-
 15 μεν²¹. κακεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν,

⁶ + τι LTTTr. ⁷ ἀπὸ LTTTr. ⁹ εἶδαν Tr. ¹⁰ πρὸς ἀλλήλους
 ἔλεγον LTTTr. ¹¹ ἀποτινάξας Tr *marg.* * ἐμπιπρᾶσθαι T.
¹² μεταβαλλόμενοι Tr. ¹³ αὐτὸν εἶναι θεόν LTTTr. ¹⁴ δυσεντερίῳ
 LTTTr. ¹⁵ δὲ LTTTr. ¹⁶ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας LTTTr.
¹⁷ τὰς χρεῖας LTTTr. ¹⁸ Ἀλεξανδρίνῳ T. ¹⁹ ἡμέραις τρισίν L
 † εἰν S *errore.* ²⁰ παρ’ LTTTr. ²¹ ἦλθαμεν εἰς Ῥώμην LTTr *marg.*,
 εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθαμεν TTr.

360 ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. Κεφ. 28.
 ἐξήλθον³² εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις²³ Ἀππίου Φόρου
 καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαρι-
 στησας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος.
 16 ὍΤΕ δὲ ἦλθομεν²⁴ εἰς* Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος
 παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ²⁵. τῷ δὲ
 Παύλῳ ἐπετράπη²⁶ μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσ-
 17 σοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας
 τρεῖς²⁷ συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον²⁸ τοὺς ὄντας τῶν
 Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε
 πρὸς αὐτούς, “Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ²⁹ οὐδὲν ἐναντίον
 ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις, δέσμιος
 18 ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥω-
 μαίων· οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολύσαι,
 διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.
 19 ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέ-
 σασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι
 20 κατηγορήσαι³⁰. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρε-
 κάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· ἔνεκεν γὰρ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περι-
 21 κειμαι.” Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον³¹, “Ἡμεῖς οὔτε
 γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα³² ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε
 22 παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλά-
 λησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ
 ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύ-
 23 τῆς γνωστὸν ἐστὶν ἡμῖν³³ ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.”
 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἤκον³⁴ πρὸς αὐτὸν εἰς
 τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος
 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτούς τὰ³⁵ περὶ
 τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωσέως³⁶ καὶ τῶν
 24 προφητῶν, ἀπὸ πρῶτῃ ἕως ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπεί-
 25 θοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. ἀσύμφωνοι

²² ἦλθον L, ἦλθαν TTr. ²³ ἄχρι TTr. ²⁴ εἰσήλθομεν LT, εἰσήλ-
 θαμεν Tr. * + τὴν T. ²⁵ — ὁ ἑκατόνταρχος usque ad στρατοπε-
 δάρχη LTr. ²⁶ ἐπετράπη τῷ Παύλῳ LTr. ²⁷ συν- T. ²⁸ αὐτὸν
 LTr. ²⁹ Ἐγὼ, ἄνδρες ἀδελφοί, LTr. ³⁰ κατηγορεῖν LTr.
 † εἵνεκεν T. ³¹ εἶπαν LTr. ³² ἐδεξάμεθα περὶ σοῦ L. ³³ ἡμῖν
 ἐστὶν LTr. ³⁴ ἦλθον LTr. ³⁵ — τὰ LTr. ³⁶ Μωυσέως LTr.

361
 Κεφ. 1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.
 δὲ* ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ
 Παύλου ῥῆμα ἐν, “Ὅτι καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 ἐλάλησε διὰ Ἡσαίου³⁷ τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πα-
 26 τέρας ἡμῶν³⁸, λέγον³⁹, ‘Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν
 τοῦτον καὶ εἶπέ⁴⁰, Ἄκοῦ ἄκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε·
 καὶ βλέποντες βλέπετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε· ἐπαχύνθη²⁷
 γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσὶ βαρέως
 ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
 μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκού-
 σωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
 28 ἰάσωμαι⁴¹ αὐτούς.’ Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς
 ἔθνεσιν ἀπεστάλη⁴² τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ
 ἀκούσονται.” Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπήλθον οἱ²⁹
 Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν⁴³.

“EMEINE⁴⁴ δὲ ὁ Παῦλος⁴⁵ διέτιαν ὄλην ἐν ιδίῳ³⁰
 μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευο-
 μένους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ³¹
 Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ†, μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.‡

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

ΠΑΥΛΟΣ δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ², κλητὸς ἀπόστο-
 1 λος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγ-
 2 γείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις,
 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος³
 Δαβὶδ³ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν⁴
 4 δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως

* τε T. ³⁷ Ἡσαίου L. ³⁸ ἡμῶν LTr. ³⁹ λέγων TTr.
⁴⁰ εἰπόν LTr. ⁴¹ ἰάσωμαι TTr. ⁴² + τοῦτο LTr. ⁴³ Deest v. 29 in
 LTr. ⁴⁴ Ἐνέμεινε TTr. ⁴⁵ — ὁ Παῦλος LTr. † — Χριστοῦ T.
 ‡ + ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ Tr. ¹ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.
 ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ LTr, ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ T. ² Χριστοῦ
 Ἰησοῦ TTr. ³ Δαυεὶδ LTr.

5 νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ
 6 ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως
 7 ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν
 8 τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις·
 9 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
 10 Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 11 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
 12 Χριστοῦ ὑπὲρ⁴ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
 13 καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· μάρτυς γάρ μου
 14 ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
 15 εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν
 16 ὑμῶν ποιούμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
 17 δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι ἐν τῷ θελή-
 18 ματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ἐπιποθῶ γάρ
 19 ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματι-
 20 κόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, τοῦτο δὲ ἐστὶ⁵, ὁ συμ-
 21 παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
 22 ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελ-
 23 φοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 24 ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα καρπὸν τινα⁷ σχῶ καὶ
 25 ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλλησί
 26 τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης
 27 εἰμί· οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν
 28 Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ
 29 εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ⁸. δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστὶν
 30 εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶ-
 31 τον⁹ καὶ Ἑλληνι. δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀπο-
 32 καλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται,
 33 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.
 34 ἈΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρα-
 35 νοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν
 36 τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. διότι τὸ γνω-
 37 στὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεός¹⁰

⁴ περὶ LTr. ⁵ τουτέστιν L marg. ⁶ συν- T. ⁷ τινὰ καρπὸν LTr. ⁸ — τοῦ Χριστοῦ LTr. ⁹ [πρῶτον] LTr marg. ¹⁰ θεὸς γὰρ LTr.

αὐτοῖς ἐφάνερωσε· τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτί- 20
 σεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἢ
 21 τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι
 αὐτοὺς ἀναπολογητούς. διότι γνόντες τὸν Θεόν, οὐχ¹¹
 ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν¹¹, ἀλλ'^{*} ἐματαιώ-
 22 θησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη
 ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ²²
 23 ἐμωράνθησαν, καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου²³
 Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ
 24 πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. διὸ καὶ²⁴
 25 παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν
 26 καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ
 27 σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς¹³. οἵτινες μετήλλαξαν τὴν²⁵
 28 ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν
 29 καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς
 30 ἐστὶν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. διὰ τοῦτο²⁶
 31 παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε
 32 γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
 33 εἰς τὴν παρὰ φύσιν· ὁμοίως τε¹⁴ καὶ οἱ ἄρρενες¹⁵
 34 ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύ-
 35 θησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες[†] ἐν
 36 ἄρσενεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν
 37 ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
 38 ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν²⁸
 39 Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς
 40 εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπλη-²⁹
 41 ρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ¹⁶, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ,
 42 κακίᾳ¹⁷. μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κα-
 43 κοηθείας· ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὕβρι-³⁰
 44 στάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γο-
 45 νεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους,³¹
 46 ἀσπόνδους¹⁸, ἀνελεήμονας· οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ³²
 47 Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι

¹¹ ἠὲ εὐχαρίστησαν LTr. ^{*} ἀλλὰ Tr. ¹² — καὶ LTr. ¹³ αὐ-
 τοῖς LTr. ¹⁴ δὲ LTr marg. ¹⁵ ἄρσενες ELTr. [†] ἄρρενες T.
¹⁶ — πορνεία LTr. ¹⁷ κακία πονηρία πλεονεξία L₂
 πονηρία κακία πλεονεξία T. ¹⁸ — ἀσπόνδους LTr.

θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν¹⁹, ἀλλὰ καὶ
συνευδοκοῦσι²⁰ τοῖς πράσσουσι.

2 ΔΙΟ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων·
ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις·
2 τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἶδαμεν δὲ¹ ὅτι τὸ
κρίμα² τοῦ Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ
3 τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε
ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν
4 αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφύξῃ τὸ κρίμα² τοῦ Θεοῦ; ἢ τοῦ
πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ
5 τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρη-
6 στὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν
σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρί-
ζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρα ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
7 δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ
8 τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγα-
9 θοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζῶν
10 αἰώνιον. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν³ τῇ
ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή⁴,
11 θλίψις⁵ καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου
τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον
12 καὶ Ἑλλήνου· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
13 Ἑλλήνι· οὐ γὰρ ἐστι προσωποληψία⁶ παρὰ τῷ Θεῷ.
14 ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται·
καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται,
15 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ⁷ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ⁸
Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ⁷ νόμου δικαιωθήσονται.
16 Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ
νόμου ποιῇ⁹, οὗτοι¹⁰ νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσι
17 νόμος· οὔτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου
γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, ¹¹συμμαρτυρούσης
αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξύ ἀλλήλων τῶν

¹⁹ ποιῶντες L marg. Tr marg. ²⁰ συνευδοκοῦντες L marg. Tr
marg. ¹ γὰρ L marg. TTr marg. ² κρίμα T. ³ — μὲν LTr.
⁴ ὀργή καὶ θυμὸς LTr. ⁵ θλίψις LTr. ⁶ προσωποληψία LTr.
⁷ — τοῦ LTr. ⁸ — τῷ Tr, [τῷ] LTr marg. ⁹ ποιῶσιν LTr.
¹⁰ οἱ τοιοῦτοι L marg. ¹¹ συν- T.

λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν 16
ἡμέρᾳ ὅτε¹² κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων,
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ*.

*Ἴδε¹³ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ¹⁴ 17
νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέ- 18
λημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος
ἐκ τοῦ νόμου· πέποιθᾶς τε σεαυτὸν ὄδηγόν εἶναι 19
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, 20
διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώ-
σεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων 21
ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπ-
τειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; 22
ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα, ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν νόμῳ 23
καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν
ἀτιμάζεις; ‘Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι’ ὑμᾶς βλασ- 24
φημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι,’ καθὼς γέγραπται. Περι- 25
τομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ᾖ, ἢ περιτομὴ σου ἀκροβυστία
γέγονεν. ἐὰν οὖν ἢ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ 26
νόμου φυλάσσει, οὐχί¹⁵ ἢ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς
περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρινεῖ ἢ ἐκ φύσεως 27
ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμμα-
τος καὶ περιτομῆς, παραβάτην νόμου; οὐ γὰρ ὁ ἐν 28
τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἢ ἐν τῷ φανερῷ ἐν
σαρκὶ περιτομῆ· ἀλλ’¹⁶ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, 29
καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι·
οὐ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ’¹⁷ ἐκ τοῦ Θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἢ ὠφέλεια 3
τῆς περιτομῆς; πολὺ, κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον 2
μὲν γὰρ¹ ὅτι ἐπιστεῦθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. τί 3
γάρ, εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἢ ἀπιστία αὐτῶν τὴν
πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσῃ; μὴ γένοιτο· γινέσθω 4
δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς
γέγραπται, ‘Ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου,

¹² ἢ L, αὐτὸ ἐν ἡμέρᾳ Tr marg. * Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr marg.
¹³ Ἴδὲ B, εἰ δὲ LTr. ¹⁴ — τῷ LTr. ¹⁵ οὐχί LTr. ¹⁶ ἀλλὰ L
(non marg.) Tr. ¹⁷ ἀλλὰ Tr. ¹ — γὰρ LTr. † καθάπερ TTr.

5 και νικήσῃς² ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία
 ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ
 6 ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρω-
 7 πον λέγω· μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν
 8 κόσμον; εἰ γὰρ* ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ
 ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι
 9 καὶ γὰρ ὡς ἀμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασ-
 φημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶ τινες ἡμᾶς λέγειν,
 "Ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;" ὣν
 τὸ κρίμα³ ἔνδικόν ἐστι.
 10 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα
 γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἡμᾶς ἀμαρτίαν
 11 εἶναι, καθὼς γέγραπται, "Ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ
 12 εἷς· οὐκ ἔστιν ὁ⁴ συνιῶν⁵, οὐκ ἔστιν ὁ⁶ ἐκζητῶν⁷ τὸν
 Θεόν. πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν⁷. οὐκ
 13 ἔστι^{||} ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. τάφος
 ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν
 14 ἔδολιούσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν· ὧν
 15 τὸ στόμα⁸ ἀράς καὶ πικρίας γέμει. ὄξεῖς οἱ πόδες
 16 αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν
 17 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.
 18 οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-
 19 τῶν. Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν
 τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ, καὶ ὑπόδικος
 20 γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. διότι ἐξ ἔργων νόμου
 οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ
 νόμου ἐπίγνωσις ἀμαρτίας.
 21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρ-
 22 ωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφη-
 23 τῶν· δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας⁹ τοὺς πιστεύοντας·
 24 οὐ γὰρ ἔστι διαστολή· πάντες γὰρ ἡμαρτον, καὶ
 ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δω-

² νικήσεις L marg. TTr marg. * δὲ T. † [καὶ] Tr marg.
³ κρίμα T. † ὑπὸ Tr marg. ⁴ -ὁ L[Tr], (omittit Tr marg.).
⁵ συνιῶν LTr. ⁶ [ὁ] LTr marg. ⁷ ζητῶν Tr marg. ⁷ ἠχρεώ-
 θησαν L marg. TTr. || +ὁ T[Tr marg.]. ⁸ +[αὐτῶν] L.
⁹ -καὶ ἐπὶ πάντας LTr.

ρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἰλαστήριον διὰ 25
 τῆς¹⁰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς
 δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγο-
 νότων ἀμαρτημάτων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς¹¹ 26
 ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς
 τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιούντα τὸν ἐκ πίστεως
 Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ 27
 ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
 πίστεως. λογιζόμεθα οὖν¹³ πιστεῖ δικαιούσθαι¹⁴ ἄν- 28
 θρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς 29
 μόνον; οὐχὶ δὲ¹⁶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν· ἐπεὶ- 30
 περ¹⁷ εἰς ὁ Θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως,
 καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταρ- 31
 γοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον
 ἰστώμεν¹⁸.

ΤΙ οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέ- 4
 ναι¹ κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδι- 2
 καιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν² Θεόν. τί 3
 γὰρ ἡ γραφή λέγει; "Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ
 Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην." Τῷ δὲ 4
 ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ
 κατὰ τὸ³ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύ- 5
 οντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἀσεβῆ*, λογίζεται ἡ
 πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. καθάπερ καὶ Δαβὶδ⁴ 6
 λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ Θεὸς λογι-
 ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, "Μακάριοι ὧν ἀφέ- 7
 θησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρ-
 8 τίας. μακάριος ἀνὴρ ᾧ⁵ οὐ μὴ λογίσῃται Κύριος
 ἀμαρτίαν." Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περι- 9
 τομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ
 10 ὅτι⁶ ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.

¹⁰ -τῆς LTr. ¹¹ +τὴν LTr. ¹³ γὰρ LTr (non marg.).
¹⁴ δικαιούσθαι πιστεῖ LTr. ¹⁶ -δὲ LTr. ¹⁷ εἰ περ LTr.
¹⁸ ἰστώμεν LTr. ¹ εὐρηκεῖν Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν LTr.
 αὶ [εὐρηκεῖν] Tr marg. ² -τὸν LTr. ³ -τὸ LTr. * ἀσε-
 βῆν T. ⁴ Δαβιδ LTr. ⁵ οὐ L marg. TTr. ⁶ -ὅτι TTr[L].

10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκρο-
 11 βυστία; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστία· καὶ
 σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης
 τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστία· εἰς τὸ εἶναι
 αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκρο-
 12 βυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ* αὐτοῖς τὴν⁸ δικαιο-
 σύνην· καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν
 τῇ⁹ ἀκροβυστία πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
 13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἢ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ
 σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ¹⁰
 14 κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ
 νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήρ-
 15 γηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὄργην κατεργά-
 ζεται· οὐ γὰρ¹¹ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις.
 16 διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι
 βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ
 ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀ-
 17 βραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν, (καθὼς γέγραπ-
 ται, “Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε,”) κατέ-
 ναντι οὐ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς
 18 νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. “Ὅς
 παρ' ἐλπίδα ἐπ'¹² ἐλπίδι ἐπίστευσε, εἰς τὸ γενέσθαι
 αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον,
 19 ‘Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου’ καὶ μὴ ἀσθενήσας
 τῇ πίστει, οὐ¹³ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη¹⁴
 νεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν
 20 νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν
 τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστία, ἀλλ'¹⁵ ἐνεδυναμώθη
 21 τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς
 22 ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. διὸ
 23 καὶ¹⁶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη
 24 δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ δι'

⁷ διὰ L (non marg.) Tr marg. * -καὶ TTr. ⁸ εἰς L marg.,
 -τὴν T. ⁹ -τῇ LTr. ¹⁰ -τοῦ LTr. ¹¹ δὲ LTr. ¹² ἐφ' L
¹³ -οὐ LTr. ¹⁴ -ἤδη T, [ἤδη] LTr marg. ¹⁵ ἀλλὰ Tr.
¹⁶ [καὶ] LTr.

ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ
 τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,
 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη 25
 διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

ΔΙΚΑΙΩΘΕΝΤΕΣ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχο- 5
 1 μεν¹ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ 2
 2 πίστει² εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἑστήκαμεν· καὶ
 καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. οὐ 3
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα³ ἐν ταῖς θλίψεσιν,
 εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις⁴ ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ 4
 ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς 5
 οὐ κατασχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν
 ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ δοθέν-
 6 τος ἡμῖν. *Ἐτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, 6
 5 κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ 7
 δικαίον τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα
 8 τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ 8
 ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων
 ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῶ οὖν μάλ- 9
 9 λον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθη-
 σόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὄργης. εἰ γὰρ ἐχθροὶ 10
 10 ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ
 υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησό-
 11 μεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 11
 11 καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς 12
 12 τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνα-
 13 τος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος
 διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. ἄχρι γὰρ νόμου 13
 13 ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἀμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογεται⁹,
 14 μὴ ὄντος νόμου· ἀλλ'¹⁰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ 14

¹ ἔχωμεν L marg. TTr. ² [τῇ πίστει] LTr. ³ καυχώμενοι Tr
 (non marg.). ⁴ θλίψις LTr. ⁵ + ἐτι LTr. ⁹ ἐλλογάτο
 L marg. ¹⁰ ἀλλὰ TTr.

Ἄδὰμ μέχρι Μωσέως¹¹ καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαν-
 τας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἄδὰμ, ὃς
 15 ἔστι τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παρά-
 πτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς
 παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἢ
 χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς
 ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσ-
 16 σενυσε. καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρη-
 μα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα¹² ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ
 δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.
 17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς¹³ παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασί-
 λευσε διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισ-
 σείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹⁴ τῆς δικαιοσύνης
 λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἐνός
 18 Ἰησοῦ Χριστοῦ*. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνός παραπτώ-
 ματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα· οὕτω
 καὶ δι' ἐνός δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 19 δικαίωσιν ζωῆς. ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ
 ἐνός ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί,
 οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι καταστα-
 20 θήσονται οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισήληθεν, ἵνα
 πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρ-
 21 τία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· ἵνα ὥσπερ ἐβασί-
 λευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις
 βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

6 ΤΙ οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ
 2 χάρις πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν
 3 τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν² ἐν αὐτῇ; ἢ ἀγνοεῖτε
 ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
 4 θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐ-
 τῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ
 ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς,
 οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

¹¹ Μωσέως LTTTr. ¹² κρίμα T. ¹³ ἐν ἐνὶ L marg. ¹⁴ [τῆς
 δωρεᾶς] LTr marg. * χριστοῦ Ἰησοῦ Tr marg. ¹ ἐπιμένωμεν
 LTTTr. ² ζήσομεν L marg.

Κεφ. 6. ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ. 371
 Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανά- 5
 του αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. τοῦτο 6
 γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνε-
 σταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
 τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ὁ γὰρ ἀπο- 7
 θανῶν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπε- 8
 θάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ ³ συζήσομεν
 αὐτῷ, εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκ 9
 ἔτι⁴ ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι⁵ κυριεύει.
 ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ. ὁ δὲ 10
 δὲ ζῆ, ζῆ τῷ Θεῷ. οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἕαν- 11
 τοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι⁷ τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ
 Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν⁸. Μὴ οὖν 12
 βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι,
 εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν⁹ ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ·
 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ 13
 ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς¹⁰
 ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιο-
 σύνης τῷ Θεῷ. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ 14
 γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ'¹¹ ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; ἁμαρτήσομεν¹², ὅτι οὐκ ἔσμεν ὑπὸ νόμον, 15
 ἀλλ'¹³ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι ὧ 16
 παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δούλοι
 ἔστε ὧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ
 ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε 17
 δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς
 ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. ἐλευθερωθέντες δὲ 18
 ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. Ἄν- 19
 θρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν.
 ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ
 ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν
 παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ
 εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20

³ συν- LTTTr. ⁴ οὐκέτι ELTTTr. ⁵ οὐκέτι LTTTr. ⁶ ὁ Ε.
⁷ —εἶναι L, εἶναι νεκροὺς μὲν T, [εἶναι] νεκροὺς μὲν Tr. ⁸ —τῷ
 Κυρίῳ ἡμῶν LTTTr. ⁹ —αὐτῇ ἐν LTTTr. ¹⁰ ὡσεὶ LTTTr.
¹¹ ἀλλὰ LTTTr. ¹² ἁμαρτήσομεν LTTTr. ¹³ ἀλλὰ LTTTr.

21 ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε,* ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;† τὸ¹⁴ γὰρ τέλος
 22 ἐκείνων, θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
 23 ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.
 7 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ)· ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ'
 2 ὅσον χρόνον ζῆ; ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήρ-
 3 γηται ἀπὸ τοῦ νόμου¹ τοῦ ἀνδρός. ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην
 4 ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
 5 καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν[†] τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφο-
 6 ρῆσαι τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες² ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς³ ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
 7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν,
 8 Ὁὐκ ἐπιθυμήσεις· ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο⁴ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυ-
 9 μίαν. χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά· ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ
 10 ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὐρέθη
 11 μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὐτῆς⁵ εἰς θάνατον. ἡ γὰρ

* ; LT. † · LT. ¹⁴ + μὲν L [Tr marg.]. ¹ - τοῦ νόμου E.
 † - ἐν B. ² ἀποθανόντος BE. ³ [ἡμᾶς] LTr. ⁴ κατηργάσατο TTr.
 § αὐτῆ B.

ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπά-
 τησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ὥστε ὁ μὲν νόμος ¹²
 ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ ¹³
 οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε⁵ θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ⁶
 ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
 κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν
 ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν ¹⁴
 γὰρ⁷ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρ-
 κικός⁸ εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὁ γὰρ ¹⁵
 κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο
 πράσσω· ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, ¹⁶
 τοῦτο ποιῶ, σὺμ⁹φημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ ¹⁷
 οὐκ ἔτι¹⁰ ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' ¹¹ ἡ οἰκοῦσα*
 ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεί ἐν ἐμοί, ¹⁸
 τουτέστιν¹² ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ
 εὐρίσκω¹³. οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' [†] ὁ οὐ ¹⁹
 θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγώ¹⁴, ²⁰
 τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι¹⁰ ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ' [†]
 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον ²¹
 τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακόν
 παράκειται. συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ ²²
 τὸν ἔσω ἄνθρωπον· βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς ²³
 μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός
 μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με¹⁵ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
 τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρω- ²⁴
 πος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου
 τούτου; εὐχαριστῶ¹⁶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ²⁵
 Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν¹⁷ νοὶ δου-
 λεύω νόμῳ Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκί, νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **8**
 μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα¹. ὁ ²
 γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ

⁵ ἐγένετο LTr. ⁶ ἀλλ' L. ⁷ δὲ L marg. ⁸ σάρκινός LTr.
⁹ συν- T. ^{*} οἰκοῦσα T. ¹⁰ οὐκέτι LTr. ¹¹ ἀλλὰ LTr.
¹² τοῦτ' ἐστιν T. ¹³ οὐ LTr. [†] ἀλλὰ TTr. ¹⁴ - ἐγώ LTr
 ([ἐγώ] Tr marg.). ¹⁵ + ἐν TTr. ¹⁶ χάρις LTr. ¹⁷ - μὲν T.
¹ - μὴ κατὰ σάρκα ad fin. vers. LTr.

ἠλευθέρωσε με² ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
 3 θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει
 διὰ τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέ-
 4 κρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα
 τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
 5 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ
 σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ
 6 πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς
 σαρκός, θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος,
 7 ζωὴ καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκός,
 ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσ-
 8 σεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ
 9 ἀρέσαι οὐ δύναται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί,
 ἀλλ'³ ἐν πνεύματι, εἶπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν.
 εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν
 10 αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν
 11 δι'⁴ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ
 δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος⁵ Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ
 ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν⁶ Χριστὸν⁶ ἐκ νεκρῶν ζωοποιή-
 σει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ
 πνεῦμα⁷ ἐν ὑμῖν.

12 ἌΡΑ οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκί,
 13 τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλ-
 λετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ
 14 σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι
 15 Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ⁸. οὐ γὰρ ἐλά-
 βετε πνεῦμα δουλείας† πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ'⁹ ἐλά-
 βετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κρᾶζομεν, “Ἄββᾶ, ὁ
 16 πατήρ.” Αὐτὸ τὸ πνεῦμα¹⁰ συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύ-
 17 ματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ
 κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, ¹⁰συγκληρονόμοι
 δὲ Χριστοῦ· εἶπερ ¹⁰συνπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξ-

² σε L marg. TTr marg. ³ ἀλλὰ TTr. ⁴ διὰ LTr. * +τὸν TTr.
⁵ —τὸν LTr. ⁶ +[Ἰησοῦν] L, Χριστὸν Ἰησοῦν ante ζωοποιήσας
 ρονήτ T. † [καὶ] Tr marg. ⁷ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος
 BEV. ⁸ υἱοὶ εἰσιν Θεοῦ LTr, at υἱοὶ Θεοῦ εἰσιν L marg. Tr marg.
 † δουλίας T. ⁹ ἀλλὰ LTr. ¹⁰ συν- T.

ασθῶμεν. Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθή- 18
 ματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν
 ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία 19
 τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ
 ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, 20
 οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ'¹¹ ἐλπίδι, 21
 ὅτι* καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δου-
 λείας† τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν
 τέκνων τοῦ Θεοῦ. οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις 22
¹⁰συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον 23
 δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος
 ἔχοντες¹², καὶ ἡμεῖς¹³ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στεναζόμεν,
 υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώ-
 ματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπίς δὲ 24
 βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί
 καὶ¹⁴ ἐλπίζει; εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' 25
 ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦ- 26
 μα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις¹⁵ ἡμῶν· τὸ
 γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ'¹⁷
 αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν¹⁸ στεναγ-
 μοῖς ἀλαλήτοις· ὁ δὲ ἐρευνῶν† τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ 27
 φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει
 ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν 28
 πάντα συνεργεῖ¹⁹ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν
 κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὐς προέγνω, καὶ προώρισε συμ- 29
 μόρφους τῆς εἰκόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι
 αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὐς δὲ 30
 προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὐς ἐκάλεσε,
 τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὐς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους
 καὶ ἐδόξασε. Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ 31
 Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου 32
 υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ'²⁰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέ-
 δωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν

¹¹ ἐφ' T. * διότι T. † δουλίας T. ¹² +ἡμεῖς T[LTr].
¹³ —ἡμεῖς LTr. ¹⁴ —καὶ LTr. ¹⁵ τῇ ἀσθενείᾳ LTr. ¹⁷ ἀλλὰ
 TTr. ¹⁸ —ὑπὲρ ἡμῶν LTr. † ἐραυνῶν TTr. ¹⁹ +ὁ Θεὸς L
²⁰ ἀλλὰ LTr.

33 χαρίζεται; τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς
34 ὁ δικαίων· τίς ὁ κατακρινῶν²¹; Χριστὸς²² ὁ ἀποθα-
νῶν, μᾶλλον δὲ καὶ²³ ἐγερθεῖς, ὃς καὶ²⁴ ἔστιν ἐν δεξιᾷ
35 τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς
χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις²⁵, ἢ
στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίν-
36 δυνος, ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται, “Ὅτι ἐνεκά²⁶
σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς
37 πρόβατα σφαγῆς.” Ἄλλ’ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερ-
38 νικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ
ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί,
39 οὔτε δυνάμεις²⁷, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε
ὑψωμα οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἕτερα δυνήσεται
ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ²⁸ ἡμῶν.

9 ἈΛΗΘΕΙΑΝ λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,
ἵσχυμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύ-
2 ματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιά-
3 λειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου· ηὐχόμεν γὰρ αὐτὸς
ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι² ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
4 φῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· οἵτινές
εἰσιν Ἰσραηλίται³, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ
5 διαθήκαι⁴ καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ
ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ
6 κατὰ σάρκα,* ὁ ὧν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς
τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ
λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι
7 Ἰσραὴλ· οὐδ’ ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες
τέκνα, ἀλλ’ ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.
8 Τουτέστιν†, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα
τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται
9 εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, ‘Κατὰ

²¹ κατακρινῶν L. ²² + Ἰησοῦς T[L]. ²³ - καὶ LTTTr. ²⁴ - καὶ T[L].
²⁵ θλίψις LTr. ²⁶ ἐνεκεν LTTTr. ²⁷ οὔτε δυνάμεις *in locum post*
μέλλοντα transferunt LTTTr. ²⁸ τοῦ κυρίου L marg. ¹ συν- T.
² ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ LTTTr. ³ Ἰσραηλεῖται T. ⁴ ἡ διαθήκη
L (non marg.) Tr marg. * . LT. † τοῦτ’ ἐστὶν TTr.

τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα
υἴος.’ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς 10
κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· μήπω 11
γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κα-
κόν⁵, ἵνα ἢ κατ’ ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόθεσις⁶ μένη,
οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ’ ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη⁷ αὐτῇ, 12
“Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.” καθὼς 13
γέγραπται, ‘Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ⁸
ἐμίσησα.’

Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ; μὴ 14
γένοιτο. τῷ γὰρ Μωσῆ⁹ λέγει, ‘Ἐλεήσω ὃν ἂν 15
ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω.’ Ἄρα οὖν οὐ 16
τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούν-
τος¹⁰ Θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῷ, “Ὅτι 17
εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ
τὴν δυνάμιν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου
ἐν πάσῃ τῇ γῆ.’ Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ 18
θέλει, σκληρύνει. Ἐρεῖς οὖν μοι¹², “Τί¹³ ἔτι μέμ- 19
φεται; τῷ γὰρ¹⁴ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε;”
Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε¹⁵, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος 20
τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, “Τί με
ἐποίησας οὕτως;” Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς 21
τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὁ μὲν
εἰς τιμὴν σκεῦος, ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ 22
Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυ-
νατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ
ὀργῆς κατηρητισμένα εἰς ἀπώλειαν· καὶ* ἵνα γνωρίσῃ 23
τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ
προητοίμασεν εἰς δόξαν; οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ 24
μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· ὡς καὶ ἐν 25
τῷ Ὠσηῆ¹⁶ λέγει, ‘Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν
μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην.’ ‘Καὶ 26

⁵ φαῦλον LTTTr. ⁶ πρόθεσις τοῦ Θεοῦ LTTTr. ⁷ ἐρρήθη LTTTr.
⁸ Ἡσαῦ ELT. ⁹ Μωσῆ γὰρ L, Μωσει γὰρ L marg., Μωυσεῖ γὰρ
TTTr. ¹⁰ ἐλεῶντος LTTTr. ¹² μοι οὖν LTTTr. ¹³ + οὖν L
[Tr marg.]. ¹⁴ - γὰρ E. ¹⁵ ὦ ἄνθρωπε, μενοῦν γε LTTTr.
* [καὶ] Tr marg. ¹⁶ Ὠσηῆ TTr.

ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη¹⁷ αὐτοῖς¹⁸, Οὐ λαός μου
 27 ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος. Ἡσαΐας¹⁹
 δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ἡ ὁ ἀριθμὸς τῶν
 υἱῶν Ἰσραήλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατά-
 28 λειμμα²⁰ σωθήσεται. λόγον γὰρ συντελών καὶ συν-
 τέμνων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετημένον²¹ ποιή-
 29 σει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν
 Ἡσαΐας¹⁹, Ἐἰ μὴ Κύριος Σαβαώθ^{ε*} κατέλιπεν ἡμῖν
 σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα
 30 ἂν ὠμοιώθημεν²². Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔζη τὰ μὴ
 διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιο-
 31 σύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως. Ἰσραήλ δὲ διώκων νόμον
 δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης²³ οὐκ ἔφθασε.
 32 διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου²⁴.
 33 προσέκοψαν γὰρ²⁵ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς
 γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμ-
 ματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς²⁶ ὁ πιστεύων
 ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχευθήσεται.

10 ἈΔΕΛΦΟΙ, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ
 ἡ δέησις ἡ¹ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστίν²
 2 εἰς σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον Θεοῦ
 3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ἀγνοοῦντες γὰρ
 τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην³
 ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπε-
 4 τάγησαν. τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
 5 παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωσῆς⁴ γὰρ γράφει τὴν δι-
 καιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, Ὅτι⁵ ὁ ποιήσας αὐτὰ⁶
 6 ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς⁷. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως
 δικαιοσύνη οὕτω λέγει, Μὴ εἶπης ἐν τῇ⁸ καρδίᾳ
 σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι
 7 Χριστὸν καταγαγεῖν· ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν

¹⁷ ἐρρήθη LTr. ¹⁸ - αὐτοῖς Tr, [αὐτοῖς] LTr marg. ¹⁹ Ἡσαΐας
 L. ²⁰ ὑπόλειμμα LTr. ²¹ - ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντετημη-
 μένον LTr, at in margine habet [Tr]. * ἐν- T. ²² ὠμοιώθημεν
 L marg. ²³ - δικαιοσύνης LTr. ²⁴ - νόμου LTr. ²⁵ - γὰρ LTr.
²⁶ - πᾶς LTr. ¹ - ἡ LTr. ² αὐτῶν LTr. ³ - δικαιοσύνην LTr.
⁴ Μωσῆς LTr. † - τοῦ TTr (non marg.). ⁵ ὅτι transferunt L
 marg. TTr marg. in locum post γράφει. ⁶ - αὐτὰ T [LTr marg.].
⁷ αὐτῇ LTr. ⁸ - τῇ E.

ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.
 ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστίν, ἐν τῷ⁸
 στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τοῦτ' ἔστι τὸ
 ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· ὅτι ἐὰν ὁμολογή-
 9 σης ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν⁹, καὶ πισ-
 τεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
 νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδιά γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιο-
 10 σύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει¹¹
 γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασ-
 χυνθήσεται. Οὐ γὰρ ἐστὶ διαστολή Ἰουδαίου τε¹²
 καὶ Ἑλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλου-
 τῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς¹³
 γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσε-
 14 ται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται¹⁰ εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευ-
 15 σαν; πῶς δὲ πιστεύσουσιν¹¹ οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς
 δὲ ἀκούσουσιν¹² χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ κηρύξου-
 16 σιν¹³, ἐὰν μὴ ἀποσταλώσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς
 ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην¹⁴, τῶν
 εὐαγγελιζομένων τὰ¹⁵ ἀγαθὰ. Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπή-
 17 κουσιν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας¹⁶ γὰρ λέγει, Κύριε,
 τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ¹⁷
 ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ¹⁷. ἀλλὰ λέγω,¹⁸
 18 Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν
 ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς
 οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, Μὴ¹⁹
 οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ¹⁸; πρῶτος Μωσῆς¹⁹ λέγει, Ἐγὼ
 παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ* ἔθνει ἀσυνέτῳ
 παροργιῷ ὑμᾶς. Ἡσαΐας¹⁶ δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει,²⁰
 20 Ἐυρέθην²⁰ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσι, ἐμφανῆς ἐγενό-
 21 μην²⁰ τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. πρὸς δὲ τὸν Ἰσραήλ²¹
 λέγει, Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου
 πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

⁹ ὅτι κύριος Ἰησοῦς L marg. Tr marg. ¹⁰ ἐπικαλέσονται LTr.
¹¹ πιστεύσουσιν L (non marg.) TTr. ¹² ἀκούσουσιν LTr, ἀκούσων-
 ται T. ¹³ κηρύξουσιν LTr. ¹⁴ - τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην
 LTr, at in margine habet [Tr]. ¹⁵ - τὰ LTr. ¹⁶ Ἡσαΐας L.
¹⁷ χριστοῦ LTr. ¹⁸ Ἰσραήλ οὐκ ἔγνω LTr. ¹⁹ Μωσῆς LTr.
 * ἐπ' TTr. ²⁰ + [ἐν] LTr.

11 ΛΕΓΩ οὖν, Μὴ ἀπόσωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐ-
του¹; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης² εἰμί,
2 ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν³. οὐκ ἀπό-
σωτο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ
οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ⁴ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει
3 τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων⁵, ‘Κύριε, τοὺς
προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ⁶ τὰ θυσιαστήριά σου
κατέσκαψαν· καὶ γὰρ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι
4 τὴν ψυχὴν μου.’ Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισ-
μός; ‘Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας,
5 οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.’ Οὕτως οὖν καὶ
ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ’ ἐκλογὴν χάριτος γέ-
6 γονεν. εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι⁷ ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις
οὐκ ἔτι⁷ γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι⁷ ἐστὶ
7 χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι⁷ ἐστὶν ἔργον⁸. Τί οὖν; ὁ
ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τούτου⁹ οὐκ ἐπέτυχεν, ἢ δὲ ἐκλογὴ
8 ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, καθὼς* γέγραπ-
ται, ‘Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,⁹
9 ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ Δαβὶδ¹⁰ λέγει, ‘Γενη-
θήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ
10 εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· σκοτισ-
θήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ
11 τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντός¹¹ ¹²σύνκαμψον.’ Λέγω
οὖν, μὴ ἔπταισαν, ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἢ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
12 τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐ-
τῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος
13 ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; Ὑμῖν
γὰρ¹³ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ’ ὅσον μὲν¹⁴ εἰμι ἐγὼ
14 ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἴ πως
παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ
15 αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσ-

1 + [ὃν προέγνω] L. 2 Ἰσραηλείτης T. 3 Βενιαμίν LTTt.
4 Ἠλίᾳ STr, Ἠλείᾳ T. 5 -λέγων LTTt. 6 -καὶ LTTt.
7 οὐκέτι LTTt. 8 -εἰ δὲ ἐξ ἔργων ad fin. vers. LTTt. 9 τούτου
LTTt. * καθάπερ TTr. 10 Δαβίδ LTTt. 11 διὰ παντός BLTt.
12 συν- T. 13 δὲ LTTt. 14 + οὖν LTTt.

μου, τίς ἢ πρόσληψις¹⁵, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ 16
ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία,
καὶ οἱ κλάδοι. εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθη- 17
σαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς,
καὶ ¹²συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ* τῆς πιότητος τῆς
ἐλαίας ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ 18
κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάξεις, ἀλλ’¹⁶
ἡ ρίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, “Ἐξεκλάσθησαν οἱ¹⁷ κλάδοι, 19
ἵνα ἐγὼ ¹⁸ἐγκεντρισθῶ.” Καλῶς τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλά- 20
σθησαν¹⁹, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλοφρο-
νει²⁰, ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν 21
κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως²¹ οὐδέ σου φείσεται²².
Ἴδε† οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν 22
τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν²³. ἐπὶ δέ σε, χρηστότητα²⁴,
εἰάν ἐπιμένῃς²⁵ τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκο-
πήσῃ. καὶ ἐκεῖνοι²⁶ δέ, εἰάν μὴ ἐπιμένωσι† τῇ ἀπισ- 23
τίᾳ, ¹⁸ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς
πάλιν ¹⁸ἐγκεντρίσαι αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ 24
φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαιίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεν-
τρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ
φύσιν, ¹⁸ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; Οὐ γὰρ 25
θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τούτου,
ἵνα μὴ ἦτε παρ’²⁷ ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρως ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα
τῶν ἔθνων εἰσέλθῃ· καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθή- 26
σεται, καθὼς γέγραπται, ‘Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,
καὶ²⁸ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· καὶ αὕτη 27
αὐτοῖς ἢ παρ’ ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν.’ Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ 28
δὲ ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς
πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ 29
κλήσις τοῦ Θεοῦ. Ὡσπερ γὰρ καὶ²⁹ ὑμεῖς ποτε³⁰ 30

15 πρόσληψις LTTt. * -καὶ T[Tr]. 16 ἀλλὰ TTr. 17 -οἱ LTTt.
18 ἐν- T. 19 ἐκλάσθησαν LTr. 20 ὑψηλὰ φρόνει L marg. TTr.
21 -μήπως LTTt. 22 φείσεται LTTt. † Ἴδε B. 23 ἀποτομία
LTTt. 24 χρηστότης θεοῦ LTTt. 25 ἐπιμένῃς L marg. TTr.
26 κακεῖνοι LTTt. † ἐπιμένωσιν TTr. 27 ἐν Tr (non marg.).
28 -καὶ LTTt. 29 -καὶ LTTt. 30 ποτε ὑμεῖς L marg.

ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων
 31 ἀπειθείᾳ· οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ †
 32 ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ³¹ ἐλεηθῶσι. συνέκλεισε γὰρ ὁ
 Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας
 33 ἐλεήσῃ. *Ω³² βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
 Θεοῦ. ὡς ἀνεξερεύνητα³³ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀν-
 34 ἐξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυ-
 35 ρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέ-
 36 δωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ
 αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ
 ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

12 ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρ-
 μῶν τοῦ Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν
 ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ*, τὴν λογικὴν λα-
 2 τρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ ¹συσχηματίζεσθε² τῷ αἰῶνι
 τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε³ τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς
 ὑμῶν⁴, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ
 3 Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. Δέγω
 γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι
 ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
 φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστω ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε
 4 μέτρον πίστεως. Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη
 πολλὰ⁵ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
 5 πρᾶξιν· οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ,
 6 ὁ⁶ δὲ καθείς⁷ ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα
 κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα· εἴτε
 7 προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· εἴτε
 διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ
 8 διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ
 μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ·
 ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστρυγούντες τὸ πονη-
 10 ρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς

† ἠμετέρῳ E. 31 + νῦν T[L]. 32 *Ω ETTT. 33 ἀνεξεραύνητα
 TTr. * τῷ θεῷ εὐάρεστον T. 1 συν- T. 2 συσχηματίζεσθαι
 LTr marg. 3 μεταμορφοῦσθαι LTr marg. 4 - ὑμῶν LTTT.
 5 πολλὰ μέλη LTTT. 6 τὸ LTTT. 7 καθ' εἰς BELTTT.

ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προη-
 γούμενοι· τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέ- 11
 οντες, τῷ καιρῷ⁸ δουλεύοντες· τῇ ἐλπίδι χαίροντες, 12
 τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτε-
 ροῦντες· ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν 13
 φιλοξενίαν διώκοντες· εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας 14
 ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. Χαίρειν μετὰ 15
 χαιρόντων, καὶ¹⁰ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς 16
 ἀλλήλους φρονούντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονούντες,
 ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε
 φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ 17
 ἀποδιδόντες. προνοοῦμενοι καλὰ¹¹ ἐνώπιον πάντων¹²
 ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων 18
 ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, 19
 ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται
 γάρ, 'Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύ-
 ριος.' 'Ἐὰν οὖν¹³ πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· 20
 εἰ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τούτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας
 πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ νικῶ 21
 ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

ΠΑΣΑ ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασ- **13**
 σέσθω. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ¹ Θεοῦ· αἱ
 δὲ οὐσαι ἐξουσίαι² ὑπὸ τοῦ³ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν.
 ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ 2
 διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς
 κρίμα⁴ λήψονται⁵. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος 3
 τῶν ἀγαθῶν ἔργων⁶, ἀλλὰ τῶν κακῶν⁷. θέλεις δὲ μὴ
 φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις
 ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστὶ σοι εἰς τὸ 4
 ἀγαθόν. εἰ δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ⁸
 τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδι-
 κος εἰς ὀργὴν τῷ κακῷ πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη 5

⁸ Κυρίῳ BELTTT. ¹⁰ - καὶ LTTT. ¹¹ + [ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 καὶ] L. ¹² τῶν L. ¹³ ἀλλὰ εἰάν LTTT. ¹ ὑπὸ LTTT.
² - ἐξουσίαι LTTT. ³ - τοῦ LTTT. ⁴ κρίμα SBELTT.
⁵ ληψονται LTTT. ⁶ τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ LTTT. ⁷ τῷ κακῷ LTTT.
⁸ εἰκῆ L.

6 ὑποτάσσεσθαι⁹, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ
 7 διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τε-
 8 λείτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο
 9 προσκαρτεροῦντες. ἀπόδοτε οὖν¹⁰ πᾶσι τὰς ὀφειλάς·
 10 τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος·
 11 τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν.
 12 Μηδεὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους¹¹.
 13 ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. τὸ
 14 γάρ, 'Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ
 15 ψευδομαρτυρήσεις¹², οὐκ ἐπιθυμήσεις,' καὶ εἴ τις ἕτερα
 16 ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ¹³ ἀνακεφαλαιούται, ἐν τῷ¹⁴,
 17 'Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν'¹⁵. Ἡ
 18 ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα
 19 οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.
 20 ΚΑΙ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς
 21 ἤδη¹⁶ ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν
 22 ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νύξ προέκοψεν,
 23 ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
 24 σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα¹⁷ τὰ ὄπλα¹⁸ τοῦ φωτός. ὡς
 25 ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις
 26 καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι¹⁹ καὶ
 27 ζήλῳ*. ἀλλ'²⁰ ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χρι-
 28 στὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε εἰς ἐπι-
 29 θυμίας.
 30 ΤΟΝ δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,
 31 μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει
 32 φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ
 33 ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· καὶ ὁ¹
 34 μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ
 35 αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον
 36 οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθή-
 37 σεται δέ· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς² στήσαι αὐτόν.

⁹ προτάσσεσθαι B *errone*. ¹⁰ - οὖν LTTTr. ¹¹ ἀλλήλους
 ἀγαπᾶν LTTTr. ¹² - οὐ ψευδομαρτυρήσεις LTTTr. ¹³ τῷ λόγῳ
 τούτῳ L (non marg.) TTr. ¹⁴ [ἐν τῷ] LTTTr. ¹⁵ σεαυτόν LTTTr.
¹⁶ ἤδη ἡμᾶς LTr, ἤδη ὑμᾶς TTr marg. ¹⁷ ἐνδυσώμεθα δὲ LTTTr.
¹⁸ ἔργα L marg. ¹⁹ ἔρισι L marg. Tr marg. * ζήλους Tr marg.
²⁰ ἀλλὰ TTr. ¹ ὁ δὲ LTTTr. ² δυνατεὶ γὰρ ὁ κύριος LTTTr.

305
 31 Ὃς μὲν³ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει 5
 32 πᾶσαν ἡμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφο-
 33 ρείσθω. ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ 6
 34 μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ⁴. ὁ ἐσθίων,
 35 Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ
 36 ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ.
 37 οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀπο- 7
 38 θνήσκει. εἴαν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· εἴαν τε 8
 39 ἀποθνήσκωμεν⁵, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. εἴαν τε οὖν
 40 ζῶμεν, εἴαν τε ἀποθνήσκωμεν⁶, τοῦ Κυρίου ἐσμέν. εἰς 9
 41 τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ⁷ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ
 42 ἀνέζησεν⁸, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ 10
 43 δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξου-
 44 θενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησό-
 45 μεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ⁹. γέγραπται γάρ, 'Ζῶ 11
 46 ἐγώ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ
 47 πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται¹⁰ τῷ Θεῷ.' Ἄρα οὖν¹¹ 12
 48 ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει¹² τῷ Θεῷ¹³.
 49 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε 13
 50 μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ
 51 σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, 14
 52 ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ¹⁴. εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι
 53 κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν· εἰ δὲ¹⁵ διὰ βρώμα ὁ 15
 54 ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι¹⁶ κατὰ ἀγάπην περι-
 55 πατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ
 56 οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν 16
 57 τὸ ἀγαθόν. οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ 17
 58 βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ
 59 χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτοις¹⁷ δου- 18
 60 λεύων τῷ¹⁸ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος¹⁹
 61 τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα²⁰ οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν²¹, 19

³ + γὰρ T[L]. ⁴ - καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ
 LTTTr. ⁵ + καὶ LTTTr. ⁶ ἀποθνήσκομεν L. ⁷ - καὶ LTTTr.
⁸ ἐζήσεν LTTTr. ⁹ Θεοῦ LTTTr. ¹⁰ ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα
 LTTTr (non marg.). ¹¹ - οὖν LTr. ¹² ἀποδώσει L (non marg.)
 Tr (non marg.). ¹³ [τῷ θεῷ] L. ¹⁴ αὐτοῦ L (non marg.) Tr.
¹⁵ γὰρ LTTTr. ¹⁶ οὐκέτι LTTTr. ¹⁷ τούτῳ LTTTr. ¹⁸ - τῷ [LTr].
¹⁹ δοκίμους L marg. ²⁰ ἀρα L marg. ²¹ διώκομεν L marg. TTr
 marg.

20 καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν
βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάντα μὲν
καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμ-
21 ματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ
πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει
22 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ*. Σὺ πίστιν²² ἔχεις; κατὰ
σαντὸν²³ ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρί-
23 ων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ὁ δὲ διακρινόμενος, εἰάν
φάγη, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ
15 οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν. Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς
οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν,
2 καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν· ἕκαστος γὰρ¹ ἡμῶν τῷ
πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.
3 καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς
γέγραπται, Ὅτι ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε, ἐπέ-
4 πεσον² ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προεγράφη³, εἰς τὴν ἡμε-
τέραν διδασκαλίαν προεγράφη⁴, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
καὶ⁵ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχω-
5 μεν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως
δῶκε ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν
6 Ἰησοῦν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε
τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
7 στοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ
8 ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς⁶, εἰς δόξαν⁷ Θεοῦ. λέγω
δέ, Ἰησοῦν⁸ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι⁹ περιτομῆς
ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγ-
9 γελίας τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξά-
σαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομο-
λογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.
10 Καὶ πάλιν λέγει, Ἐυφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ
11 αὐτοῦ. Καὶ πάλιν¹⁰, Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ
12 ἔθνη¹¹, καὶ ἐπαινεσατέ¹² αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ

* - ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ T[Tr marg.]. ²² + ἦν LITr. (post
ἔχεις omisso). ²³ σεαυτὸν LITr. ¹ - γὰρ LITr. ² ἐπέπεσαν
LITr. ³ ἐγράφη L marg. ⁴ ἐγράφη LITr. ⁵ + διὰ LITr.
† Ἰησοῦν χριστόν Tr. ⁶ ἡμᾶς L (non marg.) TTr (non marg.).
⁷ + τοῦ LITr. ⁸ γὰρ (- Ἰησοῦν) LITr. ⁹ γενέσθαι LTr (non
marg.). ¹⁰ + λέγει L [Tr marg.]. ¹¹ πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον L
(non marg.) TTr. ¹² ἐπαινεσάτωσαν LITr.

πάλιν Ἡσαΐας¹³ λέγει, Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰησοῦ,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπι-
οῦσιν. Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς¹³
πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης¹⁴ ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ
περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει Πνεύ-
ματος Ἁγίου.

ΠΕΠΕΙΣΜΑΙ δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ¹⁴
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης,
πεπληρωμένοι πάσης* γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλή-
λους νουθετεῖν. τολμηρότερον¹⁵ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελ-
φοί¹⁵, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησκων ὑμᾶς, διὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί¹⁶
με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁶ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουρ-
γοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσ-
φορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύ-
ματι Ἁγίῳ. ἔχω οὖν¹⁷ καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ¹⁷
τὰ πρὸς¹⁸ Θεόν· οὐ γὰρ τολμήσω¹⁹ λαλεῖν τι²⁰ ὧν οὐ¹⁸
κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημεῖων καὶ τεράτων, ἐν¹⁹
δυνάμει πνεύματος Θεοῦ²². ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ
καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκένοι τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον²³
20 εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα
μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· ἀλλὰ, καθὼς²¹
γέγραπται, Ὅτι οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται[§]
καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν, συνήσουσι. Διὸ καὶ ἐνεκοπ-
22 τόμην τὰ πολλά²⁴ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. νυνὶ δὲ²³
μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιπο-
θίαν δὲ ἔχων τοῦ²⁵ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν²⁶
ἑτῶν, ὡς εἰάν²⁷ πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι²⁴
πρὸς ὑμᾶς²⁸. ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι

¹³ Ἡσαΐας L. ¹⁴ πληροφορηθῆσαι ὑμᾶς ἐν πάσῃ χαρᾷ καὶ εἰρήνῃ L
marg. * + τῆς T [Tr marg.]. † τολμηρότερος Tr (non marg.).
¹⁵ - ἀδελφοί LITr. ‡ ἀπὸ TTr. ¹⁶ Χριστοῦ Ἰησοῦ LITr.
¹⁷ + τὴν LITr. ¹⁸ + τὸν LITr. ¹⁹ τολμῶ L marg. Tr marg.
²⁰ τι λαλεῖν LITr. ²² ἁγίου LITr. ²³ φιλοτιμούμαι LITr (non
marg.). § ὄψονται οἱ οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ Tr marg. ²⁴ πολ-
λάκις LITr marg. ²⁵ [τοῦ] L. ²⁶ ἰκανῶν Tr (non marg.).
²⁷ ἂν LITr. ²⁸ - ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς LITr.

ὑμᾶς, καὶ ἡφ²⁹ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν
 25 πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. Νυνὶ δὲ πορεύομαι
 26 εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. εὐδόκησαν*
 γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσα-
 σθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερου-
 27 σαλήμ. εὐδόκησαν* γάρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν³⁰.
 εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη,
 ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐ-
 28 τοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος
 αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς
 29 τὴν³¹ Σπανίαν. οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν
 πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ³² Χριστοῦ
 30 ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
 τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσ-
 31 ευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν. ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ
 τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα³⁴ ἡ διακονία³⁵
 μου ἢ εἰς³⁶ Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς
 32 ἁγίοις³⁷. ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος
 33 Θεοῦ³⁸, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν³⁹. ὁ δὲ Θεὸς τῆς
 εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν⁴⁰.

16 ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν¹,
 οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν² Κεγχραῖς.
 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε³ ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων,
 καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη πράγματι.
 καὶ γὰρ αὕτη⁴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ
 3 ἐμοῦ⁵. Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν⁶ καὶ Ἀκύλαν τοὺς
 4 συνεργοὺς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. οἵτινες ὑπὲρ τῆς
 ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ
 ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησῖαι
 5 τῶν ἐθνῶν. καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν.

²⁹ ἡφ L, ἀπὸ Tr marg. * εὐδόκησαν TTr, εὐδόκησεν Tr marg.
³⁰ εἰσιν αὐτῶν LTr. ³¹ - τὴν LTr. ³² - τοῦ εὐαγγελίου τοῦ
 LTr. ³⁴ - ἵνα LTr. ³⁵ δωροφορία LTr marg. ³⁶ ἐν LTr
 marg. ³⁷ τοῖς ἁγίοις γένηται LTr. † ἐλθὼν ἐν χαρᾷ T, ἐν χαρᾷ
 ἔλθων Tr marg. ³⁸ κυρίου Ἰησοῦ LTr marg. ³⁹ - καὶ συνανα-
 παύσωμαι ὑμῖν L, - καὶ TTr marg. ⁴⁰ [ἀμήν] LTr. ¹ ὑμῶν L
 marg. ² Κεν- T. ³ προσδέξησθε αὐτὴν LTr. ⁴ αὕτη LT.
⁵ ἐμοῦ αὐτοῦ LTr. ⁶ Πρίσκαν LTr.

ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον* τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστὶν
 ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας⁷ εἰς Χριστόν. ἀσπάσασθε Μα-
 6 ριάμ⁸, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς⁹. ἀσπάσασθε γ'
 Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ
 συναιχμαλώτους μου. οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς
 ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονασιν¹⁰ ἐν Χριστῷ.
 ἀσπάσασθε Ἀμπλιαν¹¹ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. 8
 ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χρισ- 9
 τῷ¹², καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε¹⁰
 Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς
 ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡροδίωνα † τὸν 11
 συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,
 τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ 12
 Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε
 Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυ-
 13 ρίῳ¹³. ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, 13
 καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύγ¹⁴- 14
 κριτον, Φλέγοντα, Ἐρμᾶν¹⁴, Πατρόβαν, Ἐρμῆν¹⁴, καὶ
 τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφοὺς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον 15
 καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα¹⁵ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
 Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ἀσ- 16
 πάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται
 ὑμᾶς αἱ ἐκκλησῖαι¹⁶ τοῦ Χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς 17
 διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδα-
 χὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας. καὶ ἐκκλίνατε¹¹
 ἀπ' αὐτῶν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰη- 18
 σοῦ¹⁷ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν
 κοιλίᾳ. καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας
 ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν 19
 ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. χαίρω οὖν τὸ ἐφ'
 ὑμῖν¹⁸. θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν¹⁹ εἶναι εἰς τὸ

* Ἐπαίνετον ST. ⁷ Ἀσίας LTr. ⁸ Μαρίαν LTr. ⁹ ὑμᾶς LTr.
¹⁰ γεγοναν LTr. ¹¹ Ἀμπλιᾶτον L marg. Tr, Ἀμπλιᾶτον T. ¹² κυρίῳ
 L. † Ἡροδίωνα LTr. † συγγενῆ Tr. ¹³ ἀσπάσασθε Περ-
 σίδα ad fin. vers. uncinis includit L. § Ἀσύν- T. ¹⁴ Ἐρμᾶν
 et Ἐρμῆν transferunt LTr. ¹⁵ Ἰουνίαν, Νηρέαν L marg.
¹⁶ + πᾶσαι LTr. || ἐκκλίνατε TTr. ¹⁷ - Ἰησοῦ LTr.
¹⁸ ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω LTr. ¹⁹ - μὲν LTr.

20 ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς
εἰρήνης συντρίβει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν
ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*
21 μεθ' ὑμῶν²⁰. Ἀσπάζονται²¹ ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργ-
γός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ
22 συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ
23 γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς
Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὄλης²². ἀσπά-
ζεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ
Κούαρτος ὁ ἀδελφός.
24 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
25 πάντων ὑμῶν. ἀμήν²³. Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηριξά-
κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ
Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰ-
26 νίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γρα-
φῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ,
εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισ-
27 θέντος, μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ[†] ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας²⁴. ἀμήν.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου, διὰ Φοίβης
τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας²⁵.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

1 ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς² ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ³,
2 διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ⁴, ἡγιασμένοις

* - Χριστοῦ T[Tr]. ²⁰ + ἀμήν BE. ²¹ Ἀσπάζεται LTr. ²² ὄλης
τῆς ἐκκλησίας LTr. ²³ v. 24 deest in LTr. † - ᾧ B. ²⁴ + τῶν
αἰῶνων LT. ²⁵ Subscriptionem omittunt LT, ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ
Tr. ¹ Sic BE: ἡ πρὸς τοὺς Κορινθίους ἐπιστολὴ πρώτη S, πρὸς
Κορινθίους ἁ LTr. ² [κλητὸς] L. ³ Χριστοῦ Ἰησοῦ LTr.
⁴ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ante κλητοῖς ponunt LTr (non marg.).

ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἀγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε⁵ καὶ ἡμῶν· χάρις 3
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου* πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ 4
τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ· ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν 5
παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθὼς τὸ μαρτύριον 6
τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· ὥστε ὑμᾶς μὴ 7
ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους
τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν 8
τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. πισ- 9
τὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος 10
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέ-
γητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ
κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.
ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν 11
Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι· λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι 12
ἕκαστος ὑμῶν λέγει, “Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ
δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.” Με- 13
μέρισται ὁ Χριστός⁶; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ⁷
ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχα- 14
ριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ
Κρίσπον καὶ Γάϊον· ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν 15
ὄνομα ἐβάπτισα⁸. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἱ- 16
κον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

Οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με⁹ Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ'¹⁰ 17
εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ
ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ 18
τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζο-

⁵ - τε LTr. * [μου] Tr marg. ⁶ L. ⁷ περὶ L (non marg.)
Tr marg. † - τῷ Θεῷ T [Tr marg.]. ⁸ ἐβαπτίσθητε LTr.
⁹ + [ὁ] LTr marg. ¹⁰ ἀλλὰ TTr.

19 μένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστί. γέγραπται γάρ,
 'Απολώ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν
 20 τῶν συνετῶν ἀθετήσω.' Ποῦ σοφός; ποῦ γραμμα-
 ματεύς; ποῦ ¹¹συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ
 ἐμώραnen ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου¹²;
 21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσ-
 μος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ
 τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας.
 22 ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον¹³ αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες
 23 σοφίαν ζητοῦσιν. ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν
 ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι¹⁴
 24 δὲ μωρίαν· αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ
 Ἕλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.
 25 ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων
 ἐστί· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν
 26 ἀνθρώπων ἐστὶ*. Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν,
 ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολ-
 27 λοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ
 κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα¹⁶ τοὺς σοφοὺς καταισ-
 χύνη¹⁵. καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός¹⁶,
 28 ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά· καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσ-
 μου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ¹⁷ τὰ
 29 μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· ὅπως μὴ καυχῆ-
 30 σθται¹⁸ πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ¹⁹. ἐξ αὐτοῦ δὲ
 ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν
 σοφία²⁰ ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ
 31 ἀπολύτρωσις· ἵνα, καθὼς γέγραπται, 'Ὁ καυχώ-
 μενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.'

2 Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ'
 ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρ-
 2 τύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ¹ εἰδέναι τι² ἐν
 ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τούτον ἐσταυρω-

¹¹ συν- LTr. ¹² - τούτου LTr. ¹³ σημεῖα LTr. ¹⁴ ἔθνεσιν LTr.
 * - ἐστὶ TTr. ¹⁵ καταισχύνη τοὺς σοφοὺς LTr.
¹⁶ L uncinis includit omnia ab ἵνα prim. ad Θεός secund. ¹⁷ - καὶ LTr.
¹⁸ καυχῆσεται E. ¹⁹ τοῦ Θεοῦ LTr. ²⁰ σοφία ἡμῖν LTr.
¹ - τοῦ LTr. ² τι εἰδέναι L (non marg.) Tr.

μένον. καὶ ἐγώ³ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν³
 τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· καὶ ὁ λόγος μου⁴
 καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης⁴
 σοφίας λόγοις, ἀλλ' * ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ
 δυνάμεως· ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώ-
 5 πων, ἀλλ' * ἐν δυνάμει Θεοῦ.

Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ⁶
 οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος
 τούτου, τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν⁷
 Θεοῦ⁵ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώ-
 ρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν⁸
 οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ
 γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύ-
 ρωσαν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, 'Ὁ ὀφθαλμὸς οὐκ⁹
 εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
 οὐκ ἀνέβη, ἀ⁶ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν
 αὐτόν· ἡμῖν δὲ⁷ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε⁸ διὰ τοῦ πνεύ-
 10 ματος αὐτοῦ⁹. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ¹⁰, καὶ τὰ
 βάθη τοῦ Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν¹¹ ἀνθρώπων τὰ τοῦ¹¹
 ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν
 αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν¹¹, εἰ μὴ
 τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ¹²
 κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ,
 ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. Ἄ¹³
 καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας
 λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος Ἁγίου¹², πνευ-
 ματικοῖς πνευματικὰ¹³ συγκρίνοντες. Ψυχικὸς δὲ ἄν-
 14 θρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ·
 μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστί, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι
 πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρί-
 15 νει μὲν¹⁴ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
 τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ¹⁶
 ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ¹⁵ ἔχομεν.

³ καγὼ LTr. ⁴ - ἀνθρωπίνης LTr. * ἀλλὰ Tr. ⁵ Θεοῦ σοφίαν LTr.
⁶ ὅσα LTr (non marg.). ⁷ γὰρ Tr marg.
⁸ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεός LTr. ⁹ - αὐτοῦ LTr. ¹⁰ ἐρευνᾷ Tr.
¹¹ εἶδεν B. ¹² ἔγνωκεν LTr. ¹³ - Ἁγίου LTr. ¹⁴ συν- T. ¹⁵ τὰ [LTr marg.], - μὲν T[Tr text.]. ¹⁶ κυρίου L (non marg.).

3 Καὶ ἐγώ¹, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλήσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς², ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ³ οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἠδύνασθε⁴, ἀλλ' οὔτε⁵ ἔτι⁶ νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι⁸, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ λέγη τις, “Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου,” ἕτερος δέ, “Ἐγὼ Ἀπολλῶ,” οὐχὶ σαρκικοί⁹ ἐστε;

5 Τίς¹⁰ οὖν ἐστὶ Παῦλος¹¹, τίς¹⁰ δὲ¹² Ἀπολλῶς¹¹, ἀλλ' ἡ¹³ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ **6** Κύριος ἔδωκεν; ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, **7** ἀλλ'¹⁴ ὁ Θεὸς ἤξανε· ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, **8** οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ ἀυξάνων Θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν **9** λήψεται¹⁵ κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Θεοῦ γὰρ ἐσμεν **10** συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθείσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα¹⁶, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· **11** ἕκαστος δὲ βλέπετω πῶς ἐποικοδομεῖ· θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς **12** ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός¹⁷. εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον¹⁸, χρυσόν, ἄργυρον*, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν **14** ἐστὶ, τὸ πῦρ¹⁹ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον μένει²⁰, **15** ὁ ἐπωκοδόμησέ²¹, μισθὸν λήψεται²². εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, **16** οὕτως²³ δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ **17** ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν†; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον²⁴ ὁ Θεός·

¹ Καγὼ LTr. ² σαρκίκοις LTr. ³ - καὶ LTr. ⁴ ἐδύνασθε LTr. ⁵ οὐδὲ LTr. ⁶ [ἔτι] L. ⁸ - καὶ διχοστασίαι LTr. ⁹ οὐκ ἄνθρωποι LTr. ¹⁰ τί L (non marg.) Tr. ¹¹ Παῦλος et Ἀπολλῶς transponunt LTr. ¹² + ἐστὶν LTr. ¹³ - ἀλλ' ἡ LTr. ¹⁴ ἀλλὰ L (non marg.) Tr. ¹⁵ λήψεται LTr. ¹⁶ ἔθηκα LTr. ¹⁷ Χριστὸς Ἰησοῦς L, - ὁ Tr. ¹⁸ - τοῦτον LTr. ¹⁹ + αὐτὸ LTr ([αὐτὸ] Tr marg.). ²⁰ μενεῖ L. ²¹ ἐποικοδόμησεν Tr. ²² λήψεται LTr. ²³ οὕτως E(LTr). ²⁴ αὐτὸν L. † ἐν ὑμῖν οἰκεῖ Tr marg.

ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι **18** ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία **19** παρὰ τῷ²⁵ Θεῷ ἐστὶ. γέγραπται γάρ, “Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.” καὶ **20** πάλιν, “Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.” Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω **21** ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστὶν, εἴτε Παῦλος **22** εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστὶν²⁶. ὑμεῖς δέ, Χριστοῦ· Χριστὸς δέ, Θεοῦ. **23** Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χρι- **4** στοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. ὁ δὲ λοιπὸν, **2** ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, **3** ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω. οὐδὲν γὰρ ἑμαντῶ σύννοδα· ἀλλ' οὐκ ἐν **4** τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ **5** Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλάς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν **6** καὶ Ἀπολλῶ* δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ² γέγραπται φρονεῖν³, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γὰρ σε διακρίνει; **7** τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη **8** ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασίλευσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασίλευσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἑσυμβασιλεύσωμεν. δοκῶ γὰρ ὅτι⁵ ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀπο- **9** στόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλους καὶ

²⁵ - τῷ L. ²⁶ - ἐστὶν LTr. ¹ ὡδε LTr (jungit L ὡδε. cum v. 1). * Ἀπολλῶν Tr. ² ἀ LTr. ³ - φρονεῖν LTr. ⁴ συν- Tr. ⁵ - ὅτι LTr.

10 ἄνθρωποι. ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρό-
 νιμοὶ ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί·
 11 ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας
 καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν⁶, καὶ
 12 κολαφίζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπιῶμεν ἐργα-
 ζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί· λαιδορούμενοι, εὐλογοῦ-
 13 μεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα· βλασφημούμενοι⁷, πα-
 ρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενή-
 14 θημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. Οὐκ ἐντρέπων
 ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' * ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ
 15 νουθεῶ[†]. ἔὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν
 Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ
 16 Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. πα-
 17 ρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ τοῦτο
 † ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶ τέκνον μου⁸ ἀγαπητὸν
 καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς
 μου τὰς ἐν Χριστῷ⁹, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκ-
 18 κλησίᾳ διδάσκω. Ὡς μὴ ἐρχομένοι δέ μου πρὸς
 19 ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς
 ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν
 20 λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. οὐ
 γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.
 21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ,
 πνεύματί τε πραότητος¹⁰;

5 ὉΛΩΣ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
 πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται¹, ὥστε
 2 γυναικὰ τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν· καὶ ὑμεῖς πεφυσιω-
 μένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἔξαρ-
 3 θῆ² ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας³; ἐγὼ
 μὲν γὰρ ὡς⁴ ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύ-
 ματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτω τοῦτο κατερ-
 4 γασάμενον, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν⁵ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ⁶, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύ-

⁶ γυμνητεύομεν LTTTr. ⁷ δυσφημούμενοι TTr marg. * ἀλλὰ Tr.
 † νουθεῶν TTr marg. † + αὐτὸ T. ⁸ μου τέκνον LTTTr.
⁹ + Ἰησοῦ LT. ¹⁰ πραότητος LTTTr. ¹ - ὀνομάζεται LTTTr.
² ἀρθῆ LTTTr. ³ πράξας T. ⁴ - ὡς LTTTr. ⁵ - ἡμῶν T[L].
⁶ - Χριστοῦ LTTTr.

ματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν* Ἰησοῦ
 Χριστοῦ⁶, παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς 5
 ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῆ ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ⁷. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα 6
 ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα
 ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε οὖν⁸ τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε 7
 νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα
 ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν⁹ ἐτύθη¹⁰ Χριστός. ὥστε ἑορτάζωμεν¹¹, 8
 μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονη-
 ρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινεῖσθε[†] καὶ ἀληθείας.

* Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγ- 9
 νυσθαι πόρνοις· καὶ¹² οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ 10
 κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ¹³ ἄρπαξιν, ἢ
 εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε¹⁴ ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου
 ἐξελεῖν. νυνὶ¹⁵ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσ- 11
 θαι, ἐὰν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ¹⁶ πόρνος, ἢ
 πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ[†] λοιδορός, ἢ μέθυσος,
 ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. τί γὰρ μοι 12
 καὶ¹⁷ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρί-
 νετε¹⁸; τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει¹⁹. καὶ ἐξαρεῖτε²⁰ 13
 τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

ΤΟΛΜΑΙ τις ὑμῶν, πράγμα ἔχων πρὸς τὸν ἔτε- 6
 ρον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν
 ἀγίων¹; ² οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρι- 2
 νοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί
 ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους 3
 κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά; βιωτικά μὲν οὖν κρι- 4
 τήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλη-
 σίᾳ, τούτους καθίζετε.[†] πρὸς ἐντροπήν ὑμῖν λέγω³. 5
 οὕτως οὐκ ἔστιν⁴ ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἰς⁵, ὃς δυνήσε-
 ται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ 6
 ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίσ-

* [ἡμῶν] L. ⁷ [ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ] L, + [Χριστοῦ] Tr marg.
⁸ - οὖν LTTTr. ⁹ - ὑπὲρ ἡμῶν LTTTr. ¹⁰ ἐτύθη BE. ¹¹ ἑορτάζωμεν
 L marg. † εἰλικρινείας T. ¹² - καὶ LTTTr. ¹³ καὶ LTTTr. ¹⁴ ὀφεί-
 λετε L (non marg.) TTr. ¹⁵ νυν L (non marg.) Tr. ¹⁶ ἢ BELTTTr.
 † ἢ B. ¹⁷ - καὶ LTTTr. ¹⁸ LTTTr. ¹⁹ κρινεῖ; L, κρινεῖ. T, κρινεῖ; Tr.
²⁰ ἐξάρατε LTTTr. ¹ L. ² + ἢ LTTTr. †; T. ³ λαλῶ LTr
 marg. ⁴ ἐνι LTTTr. ⁵ οὐδεὶς σοφός LTTTr.

7 των; * Ἡδὴ μὲν οὖν* ὅλως ἤττημα ἐν⁶ ὑμῖν ἐστίν, ὅτι
 κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον
 8 ἀδικεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ
 ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα⁷ ἀδελφούς.
 9 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀδικοὶ βασιλείαν Θεοῦ⁸ οὐ κληρονο-
 μήσουσι; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλο-
 λάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοι-
 10 ται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε⁹ μέθυστοι,
 οὐ λοιδόροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ¹⁰ κλη-
 11 ρονομήσουσι. καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ¹¹ ἀπελού-
 σασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ'¹² ἐδικαιώθητε ἐν τῷ
 ὀνόματι τοῦ Κυρίου¹³ Ἰησοῦ¹⁴, καὶ ἐν τῷ πνεύματι
 τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
 12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει·
 πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι
 13 ὑπὸ τινος. Τὰ βρώματα τῆ κοιλίας, καὶ ἡ κοιλία
 τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
 καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνεία, ἀλλὰ τῷ
 14 Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν
 Κύριον ἠγειρε, καὶ ἡμᾶς¹⁵ ἐξεγείρει¹⁶ διὰ τῆς δυνάμεως
 15 αὐτοῦ. Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σῶματα ὑμῶν μέλη
 Χριστοῦ ἐστίν; ἄρα οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ,
 16 ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ οἴδατε
 ὅτι ὁ κολλώμενος τῆ πόρνη, ἐν σώμα¹⁷ ἐστίν; * Ἔσον-
 17 ται γάρ, φησὶν¹⁸, 'οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.' ὁ δὲ κολλώ-
 18 μένος τῷ Κυρίῳ, ἐν πνεύμα¹⁹ ἐστίν. Φεύγετε τὴν
 πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος,
 ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστίν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ
 19 ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα
 ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν, οὗ
 20 ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; ἠγορά-
 σθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ

* -οὖν T[Tr]. 6 -ἐν LTr. 7 τοῦτο LTr. 8 θεοῦ βασι-
 λείαν LTr. 9 οὐ TTr marg. 10 -οὐ LTr. 11 ἀλλ' L.
 12 ἀλλὰ TTr. 13 +[ἡμῶν] LTr marg. 14 +χριστοῦ LTr.
 15 ὑμᾶς BE. 16 ἐξεγείρει L (non marg.). 18 [φησιν] L.

Κεφ. 6. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΟΡΝΕΙΩΝ 339
 σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι
 τοῦ Θεοῦ²⁰.

ΠΕΡΙ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι¹, καλὸν ἀνθρώπῳ γυ-⁷
 ναικὸς μὴ ἀπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος²
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἕκαστη τὸν ἴδιον
 ἄνδρα ἐχέτω. Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην³
 εὖνοιαν² ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ³ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ.
 ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ^{*} ἐξουσιάζει, ἀλλ'⁴ ὁ⁴
 ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ
 ἐξουσιάζει, ἀλλ'⁴ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους,⁵
 εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολά-
 ζητε⁵ τῇ νηστείᾳ καὶ⁶ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ
 τὸ αὐτὸ συνέρχησθε⁷, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς
 διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ⁸ συγ-⁶
 γνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. θέλω γὰρ⁹ πάντας ἀν-⁷
 θρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν· ἀλλ'¹⁰ ἕκαστος ἴδιον
 χάρισμα ἔχει¹¹ ἐκ Θεοῦ, ὃς¹² μὲν οὕτως, ὃς¹² δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν⁸
 αὐτοῖς ἐστίν¹³ εἶν¹⁴ μείνωσιν ὡς καὶ ἐγώ. εἰ δὲ οὐκ⁹
 ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον¹⁵ γὰρ ἐστίν
 γαμῆσαι[†] ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγ-¹⁰
 γέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ'¹⁶ ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀν-
 δρὸς μὴ χωρισθῆναι¹⁷. εἰ δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω¹¹
 ἀγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυ-
 ναῖκα μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω¹⁸, οὐχ¹²
 ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ
 αὐτῇ¹⁹ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐ-
 τήν· καὶ γυνὴ ἣτις[†] ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς²⁰ ¹³
 συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν²¹.
 ἠγιάσται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ¹⁴
 ἠγιάσται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρὶ²². ἐπεὶ ἄρα.

20 -καὶ ἐν τῷ πνεύματι ad fin. vers. LTr. 1 -μοι T[Tr]. 2 ὀφει-
 λὴν LTr. 3 [δὲ] L. * ἐκ S errore. 4 ἀλλὰ LTr. 5 σχολάσθητε
 LTr. 6 -τῇ νηστείᾳ καὶ LTr. 7 ἦτε LTr, at συνέρχησθε E.
 8 συν- T. 9 δὲ LTr. 10 ἀλλὰ TTr. 11 ἔχει χάρισμα LTr.
 12 ὁ LTr. 13 -ἐστίν LTr. 14 +[οὕτως] L. 15 κρεῖττον L
 (non marg.) TTr. † γαμῆσαι TTr marg. 16 ἀλλὰ LTr. 17 χωρι-
 ζεσθαι L. 18 λέγω ἐγώ LTr. 19 αὐτῆ L. † εἴ τις T. 20 οὗτος
 LTr. 21 τὸν ἄνδρα LTr. 22 ἀδελφῷ LTr.

τα τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἁγία ἐστίν.
 15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω. οὐ δεδούλω-
 ται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφή ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ
 16 εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς²³ ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι,
 εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυ-
 17 ναῖκα σώσεις; εἰ μὴ ἐκάστῳ ὡς ἐμέρισεν* ὁ Θεός²⁴,
 ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος²⁴, οὕτω περιπατεῖτω·
 καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
 18 Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω. ἐν
 19 ἀκροβυστία τις ἐκλήθη²⁵; μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περι-
 τομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν,
 20 ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει
 21 ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθη; μὴ
 σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι,
 22 μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος,
 ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ²⁶ ὁ ἐλεύθερος
 23 κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. τιμῆς ἠγοράσθητε·
 24 μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη,
 ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μένετω παρὰ τῷ²⁷ Θεῷ.
 25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω·
 γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς
 26 εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν
 ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως
 27 εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτηι λύσιν. λέλυσαι
 28 ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτηι γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμης²⁸,
 οὐχ ἡμαρτες· καὶ ἐὰν γήμη ἢ²⁹ παρθένος, οὐχ
 ἡμαρτε· θλίψιν³⁰ δὲ τῇ σαρκὶ ἐξουσιν οἱ τοιοῦτοι·
 29 ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί,
 30 οἱ³³ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι· καὶ οἱ
 κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς
 μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχον-
 31 τες· καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ³⁴, ὡς μὴ κατα-

²³ ὑμᾶς T. * μεμέρισεν TTr (non marg.). ²⁴ ὁ Θεός et ὁ Κύριος
 transpouunt LTr. ²⁵ κέκληται τις LTr. ²⁶ — καὶ LTr.
²⁷ — τῷ LTr. ²⁸ γαμήσης LTr. ²⁹ [ἢ] LTr. ³⁰ θλίψιν LTr.
³¹ + ὅτι BE. ³² ἐστίν' τὸ λοιπὸν LT, ἐστίν τὸ λοιπόν, Tr, at τὸ
 λοιπὸν ἐστίν cum proceā. E. ³³ — οἱ E. ³⁴ τὸν κόσμον LTr.

κεφ. 8. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α. 401
 χρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τού-
 του. Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος³²
 μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει³⁵ τῷ Κυρίῳ· ὁ³³
 δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει³⁵
 τῇ γυναικί. Μεμέρισται³⁶ ἢ γυνή³⁷ καὶ ἢ παρθένος³⁸.³⁴
 ἢ ἄγαμος* μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἢ ἁγία καὶ³⁹ ⁴⁰
 σώματι καὶ⁴⁰ πνεύματι· ἢ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ
 τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει⁴¹ τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ πρὸς³⁵
 τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον⁴² λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον
 ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπρόσ-
 36 εδρον⁴³ τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως. Εἰ δὲ τις ἀσχη-
 37 μονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἢ ὑπέρ-
 ακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω,
 οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. ὃς δὲ ἔστηκεν ἑδραῖος³⁷
 ἐν τῇ καρδίᾳ⁴⁴, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει
 περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ⁴⁵
 38 καρδίᾳ αὐτοῦ⁴⁶ τοῦ⁴⁷ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον,
 καλῶς ποιεῖ⁴⁸. ὥστε καὶ ὁ ἐγαμίζων⁴⁹ καλῶς ποιεῖ·
 39 ὁ δὲ⁵⁰ μὴ ἐγαμίζων⁵¹ κρείσσον ποιεῖ⁵².

Γυνὴ δέδεται νόμῳ⁵³ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ³⁹
 αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς⁵⁵, ἐλευθέρα
 ἐστίν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. μακα-⁴⁰
 ριωτέρα δὲ ἐστίν ἐὰν οὕτω μείνη, κατὰ τὴν ἐμὴν
 γνώμην· δοκῶ δὲ⁵⁶ καλῶ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

ΠΕΡΙ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες⁸
 γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἢ δὲ ἀγάπη οἰκο-
 δομεῖ. εἰ δὲ¹ τις δοκεῖ εἰδέναί² τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε³ ²
 καθὼς δεῖ γνῶναι· εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος ³
 ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰ-⁴
 δωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ

³⁵ ἀρέση LTr. ³⁶ καὶ μεμέρισται. καὶ LTr, καὶ μεμέρισται καὶ T.
³⁷ + ἢ ἄγαμος LTr. ³⁸ Delent. LTr. * — ἢ ἄγαμος Tr. ³⁹ [καὶ] LTr.
⁴⁰ + τῷ LTr. ⁴¹ ἀρέση LTr. ⁴² σύμφερον LTr. ⁴³ εὐπρό-
 εδρον LTr. ⁴⁴ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος LTr. ⁴⁵ + ἰδίᾳ TTr.
⁴⁶ — αὐτοῦ LTr. ⁴⁷ — τοῦ LTr. ⁴⁸ ποιήσει LTr. ⁴⁹ γαμίζων
 τὴν παρθένον ἑαυτοῦ (ἑαυτοῦ παρθένον T) LTr. ⁵⁰ καὶ ὁ LTr.
⁵¹ γαμίζων LTr. ⁵² ποιήσει LTr (non marg.). ⁵³ — νόμῳ LTr.
⁵⁵ — αὐτῆς LTr. ⁵⁶ γὰρ Tr marg. ¹ — δὲ LTr. ² ἔγνωκεῖναι
 LTr. ³ οὕτω ἔγνω (— οὐδὲν) LTr.

5 ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος⁴ εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶ
 λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς⁵ γῆς·
 6 ὡσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί· ἀλλ'⁶
 ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς
 εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ
 7 πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. Ἄλλ' οὐκ ἐν πάσιν ἡ
 γνώσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει⁷ τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι⁸,
 ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν
 8 ἀσθενῆς οὕσα μολύνεται. Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρ-
 ἴστησι⁹ τῷ Θεῷ· οὔτε γὰρ¹⁰ ἐὰν φάγωμεν, περισ-
 9 σεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα¹¹. Βλέ-
 πετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα
 10 γένηται τοῖς ἀσθενούσιν¹². ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σε¹³, τὸν
 ἔχοντα γνώσιν, ἐν εἰδωλείῳ* κατακείμενον, οὐχὶ ἡ
 συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται
 11 εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; καὶ ἀπολείται¹⁴ ὁ ἀσ-
 θενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει¹⁵, δι' ὃν Χριστὸς
 12 ἀπέθανεν**. οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς,
 καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνειδήσιν ἀσθενούσαν, εἰς
 13 Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει
 τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα,
 ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9 ΟΥΚ εἰμὶ ἀπόστολος¹; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος¹; οὐχὶ
 Ἰησοῦν Χριστὸν² τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα†; οὐ τὸ
 2 ἔργον μου ὑμεῖς† ἐστε ἐν Κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ
 ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς
 3 ἐμῆς ἀποστολῆς³ ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπο-
 4 λογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστὶ⁴. Μὴ οὐκ
 5 ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν§; μὴ οὐκ ἔχομεν
 ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοι-
 ποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ

4 - ἕτερος LTr. 5 - τῆς LTr. 6 [ἀλλ'] LTr marg. 7 συν-
 ηθεία LTr. 8 ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου LTr. 9 παραστήσει LTr.
 10 - γὰρ LTr. 11 μὴ φάγωμεν περισσεύομεν (ὑστερούμεθα Tr),
 οὔτε ἐὰν φάγωμεν ὑστερούμεθα (περισσεύομεθα Tr) LTr (non marg.).
 12 ἀσθενέσιν LTr. 13 [σε] LTr marg. * εἰδωλίω T. 14 ἀπόλυται
 γὰρ LTr. 15 ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς LTr. **; SB. 1 ἀπόστο-
 λος et ἐλεύθερος transponunt LTr. 2 - Χριστὸν LTr. † ἐώρακα T.
 ‡ ἡμεῖς S. 3 μου τῆς ἀποστολῆς LTr. 4 ἐστὶν αὕτη LTr. § πείν T.

Κηφᾶς; ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν⁶
 ἐξουσίαν τοῦ⁵ μὴ ἐργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ἰδίοις⁷
 ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελώνα, καὶ ἐκ τοῦ
 καρποῦ⁶ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ⁷ τίς ποιμαίνει ποίμνην,
 καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ⁸
 κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος
 ταῦτα⁸ λέγει; ἐν γὰρ τῷ Μωσέως⁹ νόμῳ γέγραπται,⁹
 'Οὐ φιμώσεις¹⁰ βοῦν ἀλοῶντα.' μὴ τῶν βοῶν μέλει
 τῷ Θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ¹⁰
 ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει¹¹ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν,
 καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι¹².
 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ¹¹
 ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν¹³; εἰ ἄλλοι τῆς¹²
 ἐξουσίας ὑμῶν¹⁴ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἄλλ'
 οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα
 στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα¹⁵ δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ
 τοῦ Χριστοῦ. Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερά ἐργασί-
 13 μνοι,* ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν· οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ
 προσεδρεύοντες¹⁶, τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται;
 οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον κατ-
 14 αγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. Ἐγὼ δὲ¹⁵
 οὐδενὶ ἐχρησάμην¹⁸ τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα,
 ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γὰρ μοι μᾶλλον
 ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις¹⁹ κενώσῃ²⁰.
 ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· 16
 ἀνάγκη γὰρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ²¹ μοι ἐστίν, ἐὰν
 μὴ εὐαγγελίζωμαι²². εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω,¹⁷
 μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οικονομίαν πεπίστευμαι.
 τίς οὖν μοι²³ ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος¹⁸
 ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ²⁴, εἰς τὸ

5 - τοῦ LTr. 6 τὸν καρπὸν LTr. 7 - ἢ L[Tr] 8 καὶ ὁ νόμος
 ταῦτα οὐ LTr. 9 Μωσέως LTr. 10 κημώσεις TTr. 11 ὀφείλει
 ἐπ' ἐλπίδι LTr. 12 ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν LTr. 13 θερίσομεν
 L marg. 14 ὑμῶν ἐξουσίας LTr. 15 τινα ἐγκοπὴν (ἐκκ. T) LTr.
 * + τὰ TTr. 16 παρεδρεύοντες LTr. 18 οὐ κέρρημαι οὐδενὶ LTr.
 19 (· Λ) οὐδεις LTr. 20 κενώσει L (non marg.) TTr. 21 γὰρ LTr.
 22 εὐαγγελίζωμαι L (non marg.) Tr. 23 μου TTr (non marg.).
 24 - τοῦ Χριστοῦ LTr.

μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
 19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἑμαυτὸν ἐδώ-
 20 λωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· καὶ ἐγενόμην
 τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω·
 τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον²⁵, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον
 21 κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος
 Θεῷ²⁶, ἀλλ' ἐννομος Χριστῷ²⁷, ἵνα κερδήσω²⁸ ἀνόμους.
 22 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς²⁹ ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσ-
 θενεῖς κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ³⁰ πάντα, ἵνα
 23 πάντως τιναὶ σώσω. τοῦτο³¹ δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέ-
 24 λιον, ἵνα³² συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἶδατε,
 ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν,
 εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα
 25 καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγ-
 κρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον
 26 λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτω
 τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα
 27 δέρων· ἀλλ'³³ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλα-
 γωγῶ³⁴, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος
 γένωμαι.

10 ΟΥ θέλω δὲ¹ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέ-
 ρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες
 2 διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν
 Μωσῆν² ἐβαπτίσαντο³ ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσ-
 3 σῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον⁴,
 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἔπιον⁵. ἔπιον
 γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ
 5 πέτρα⁶ ἦν ὁ Χριστός. ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν
 αὐτῶν εὐδόκησεν⁷ ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ
 6 ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ
 μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κακείνοι

²⁵ +, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον LTr. ²⁶ θεοῦ LTr. ²⁷ Χριστοῦ
 LTr. ²⁸ κερδάνω τοὺς LTr. ²⁹ — ὡς TTr [LTr marg.].
³⁰ — τὰ LTr. ³¹ πάντα LTr. ³² συν- T. ³³ ἀλλὰ Tr.
³⁴ δουλαγωγῶ S. ¹ γὰρ LTr. ² Μωσῆν LTr. ³ ἐβαπτίσθη-
 σαν LTr marg. ⁴ πνευματικὸν ἔφαγον βρῶμα L, πνευματικὸν
 βρῶμα ἔφαγον TTr. ⁵ πνευματικὸν ἔπιον πόμα LTr. ⁶ πέτρα δὲ
 L (non marg.) TTr. ⁷ ἠυδόκησεν LTr.

ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλόλατραι γίνεσθε, καθὼς 7
 τινες αὐτῶν· ὡς⁸ γέγραπται, 'Ἐκάθισεν ὁ λαὸς
 φαγεῖν καὶ πιεῖν*, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.' μηδὲ 8
 πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ
 ἔπεσον⁹ ἐν¹⁰ μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς¹¹ χιλιάδες. μηδὲ 9
 ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν¹², καθὼς καὶ¹³ τινες αὐτῶν
 ἐπέρασαν¹⁴, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφρων ἀπώλοντο†. μηδὲ 10
 γογγύζετε, καθὼς† καὶ¹⁵ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ
 ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ[§]. ταῦτα δὲ πάντα¹⁶ 11
 τύποι¹⁷ συνέβαινον || ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νοθε-
 σίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰῶνων κατήντησεν¹⁸.
 ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέση. Πει- 12, 13
 ρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς
 δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ
 δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν
 ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς¹⁹ ὑπενεγκεῖν. Διόπερ, 14
 ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. ὡς 15
 φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. τὸ ποτήριον 16
 τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵ-
 ματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι²⁰; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν,
 οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν; ὅτι 17
 εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες
 ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ 18
 κατὰ σάρκα· οὐχὶ²¹ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ
 τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ; τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόν²² 19
 τί ἐστιν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτόν²³ τί ἐστιν; ἀλλ' ὅτι ἂ 20
 θύει τὰ ἔθνη²⁴, δαιμονίοις θύει²⁵, καὶ οὐ Θεῷ· οὐ θέλω
 δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. οὐ δύ- 21
 νασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμο-
 νίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ
 τραπέζης δαιμονίων. ἢ παραζηλούμεν τὸν Κύριον; 22

⁸ ὡσπερ LTr. * πῖν T. ⁹ ἐπεσαν LTr. ¹⁰ — ἐν LTr.
¹¹ εἰκοσι τρεῖς L. ¹² κύριον LTr (non marg.). ¹³ — καὶ LTr.
¹⁴ ἐξεπέρασαν L marg. T. † ἀπώλυντο TTr. ‡ καθάπερ TTr
 (at γογγύζωμεν καθὼς Tr marg.). ¹⁵ — καὶ LTr. § ὀλοθρευτοῦ
 LTr. ¹⁶ — πάντα TTr[L]. ¹⁷ τυπικῶς LTr. || συνέβαινον
 TTr (non marg.). ¹⁸ κατήντηκεν LTr. ¹⁹ — ὑμᾶς LTr. ²⁰ ἐστιν
 τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, Tr. ²¹ οὐχ LTr marg. ²² εἰδωλον et εἰδω-
 λόθυτον transponunt LTr. ²³ θύουσιν (— τὰ ἔθνη) LT, at θύουσιν
 τὰ ἔθνη Tr, [τὰ ἔθνη] Tr marg. ²⁴ θύουσιν (post θεῷ ponunt) LTr.

23 μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἔσμεν; Πάντα μοι²⁶ ἔξεστιν,
 ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι²⁶ ἔξεστιν, ἀλλ'
 24 οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω,
 25 ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος²⁷. Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
 πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν
 26 συνείδησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου²⁸ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
 27 αὐτῆς. εἰ δέ²⁹ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ
 θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσ-
 28 θίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. ἔὰν
 δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, “Τοῦτο εἰδωλόθυτόν³⁰ ἐστὶ.” μὴ
 ἐσθίετε, δι' ἐκείνον τὸν μνηύσαντα καὶ τὴν συνεί-
 29 δησιν· τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς³¹.
 30 συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ
 ἑτέρου. ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ
 31 ἄλλης συνειδήσεως; εἰ δέ³² ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί
 βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Ἐἴτε οὖν
 ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν
 32 Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους³³ καὶ
 33 Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· καθὼς καὶ γὰρ
 πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ συμφέ-
 11 ρον³⁴, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. μιμηταὶ
 μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.

2 ἘΠΑΙΝΩ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί¹, ὅτι πάντα μου
 μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις
 3 κατέχετε. θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς
 ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστι· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ
 4 ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ² Χριστοῦ, ὁ Θεός. πᾶς ἀνὴρ προσ-
 ευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, κατ-
 5 αισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ γυνὴ προσ-
 ευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κε-
 6 φαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς³. ἐν γὰρ
 6 ἐστὶ καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. εἰ γὰρ οὐ κατακα-

26 - μοι LTr.

27 - ἕκαστος LTr.

28 κυρίου γὰρ LTr.

29 - δέ LTr.

30 ἱερόθυτον L (non marg.) Tr.

31 - τοῦ γὰρ

Κυρίου ad fin. vers. LTr.

32 - δέ LTr.

33 καὶ Ἰουδαίους

γίνεσθε LTr.

34 σύμφωρον LTr.

1 - ἀδελφοί LTr.

2 + τοῦ Tr[L].

3 αὐτῆς LTr.

λύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχροὺς γυναικὶ
 τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ 7
 μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν,
 εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός
 ἐστὶν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ 8
 ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυ- 9
 ναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· διὰ τοῦτο ὀφείλει 10
 ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς
 ἀγγέλους. πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ 11
 χωρὶς ἀνδρός⁵, ἐν Κυρίῳ· ὡς περ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ 12
 ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ
 πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον 13
 ἐστὶ γυναικῶ ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι;
 ἢ⁶ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις⁷ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν 14
 ἔὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστὶ· γυνὴ δὲ ἔὰν κομᾶ, δόξα 15
 αὐτῇ ἐστὶν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
 αὐτῇ· εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνηκος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύ- 16
 τὴν συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ
 Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινώ⁹, ὅτι οὐκ εἰς τὸ 17
 κρείττον¹⁰, ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον¹² συνέρχεσθε. πρῶτον 18
 μὲν γὰρ συνεργομένων ὑμῶν ἐν τῇ¹³ ἐκκλησίᾳ, ἀκούω
 σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω·
 δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα¹⁴ οἱ δόκιμοι 19
 φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. συνεργομένων οὖν ὑμῶν 20
 ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἐστὶ Κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν·
 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ 21
 φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾶ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ 22
 οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς
 ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύετε
 τοὺς μὴ ἔχοντας; τί ὑμῖν εἶπω¹⁵; ἐπαινήσω¹⁶ ὑμᾶς¹⁷
 ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινώ. Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ 23

4 + ἡ LTr.

5 γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός LTr.

6 - ἢ LTr.

7 ἡ φύσις αὐτῆς LTr.

9 παραγγέλλω οὐκ ἐπαινώ

LTr (non marg.).

10 κρείσσον LTr.

11 ἀλλὰ Tr.

12 ἡσ-

σον LTr.

13 - τῇ LTr.

14 + καὶ Tr[L].

15 εἶπω ὑμῖν LTr.

16 ἐπαινώ L (non marg.) Tr marg.

17, ἐν τούτῳ οὐκ BET.

τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰη-
 24 σοὺς ἐν τῇ νυκτὶ ἢ παρεδίδοτο¹⁸, ἔλαβεν ἄρτον, καὶ
 εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε, “ Λάβετε, φάγετε¹⁹.
 τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον²⁰.
 25 τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.” Ὁσαύτως
 καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, “ Τοῦτο
 τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵ-
 26 ματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσὰκίς ἂν²¹ πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν
 ἀνάμνησιν.” Ὁσὰκίς γὰρ ἂν²¹ ἐσθίητε τὸν ἄρτον
 τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο²² πίνητε, τὸν θάνα-
 27 τον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις* οὗ ἂν²³ ἔλθῃ.
 Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον²⁴ ἢ²⁵ πίνῃ τὸ
 ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἐνοχος ἔσται τοῦ σώ-
 28 ματος καὶ²⁶ αἵματος τοῦ Κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ
 ἄνθρωπος ἑαυτὸν²⁷, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω,
 29 καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ
 πίνων ἀναξίως²⁸, κρίμα²⁹ ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ
 30 διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου³⁰. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν
 πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.
 31 εἰ γὰρ³¹ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·
 32 κρινόμενοι δέ, ὑπὸ³² Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ
 33 σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ὡστε, ἀδελφοί μου,
 34 εἰ δέ³³ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα²⁹
 συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι³⁴.

12 ΠΕΡΙ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω
 2 ὑμᾶς ἀγνοεῖν. οἴδατε ὅτι¹ ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἰδῶλα
 3 τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἠγεσθε, ἀπαγόμενοι· διὸ γνωρίζω
 ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνά-
 θεμα Ἰησοῦν². καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον
 4 Ἰησοῦν³, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. διαιρέσεις δὲ

¹⁸ παρεδίδοτο LTr. ¹⁹ — Λάβετε, φάγετε LTr. ²⁰ — κλώ-
 μενον LTr. ²¹ ἐὰν LTr. ²² — τοῦτο LTr. * ἄχρι T.
²³ — ἂν LTr. ²⁴ — τοῦτον LTr. ²⁵ καὶ L marg. ²⁶ + τοῦ
 LTr. ²⁷ ἑαυτὸν ἄνθρωπος L marg. ²⁸ — ἀναξίως LTr.
²⁹ κρίμα SBELTr. ³⁰ — τοῦ Κυρίου LTr. ³¹ δὲ LTr.
³² + τοῦ TTr. ³³ — δέ LTr. ³⁴ διατάξομαι L marg. ¹ + ὅτε
 TTr[L]. ² Ἰησοῦς LTr. ³ Κύριος Ἰησοῦς LTr.

χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις 5
 διακονιῶν εἰσὶ, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· καὶ διαιρέσεις 6
 ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ⁴ αὐτὸς ἐστὶ⁵ Θεός, ὁ ἐνεργῶν
 τὰ πάντα ἐν πάσιν.

Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος 7
 πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος 8
 δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ
 τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ἑτέρῳ δέ⁶ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύ- 9
 ματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ⁷
 πνεύματι· ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δέ⁸ 10
 προφητεία, ἄλλῳ δέ⁸ διακρίσεις* πνευμάτων, ἑτέρῳ
 δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία⁹ γλωσσῶν·
 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, 11
 διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.

Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστὶ, καὶ μέλη ἔχει 12
 πολλά¹⁰, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἐνός¹¹,
 πολλά ὄντα, ἐν ἐστὶ σῶμα· οὕτω καὶ ὁ Χριστός.
 καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα 13
 ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦ-
 λοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς¹² ἐν πνεῦμα ἐπο-
 τίσθημεν. Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἐστὶν ἐν μέλος, 14
 ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, “ Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεῖρ, 15
 οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος” οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστὶν
 ἐκ τοῦ σώματος¹³. καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, “ Ὅτι οὐκ 16
 εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος” οὐ παρὰ
 τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ σώματος¹³. εἰ ὅλον τὸ σῶμα 17
 ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ[†] ὄσ-
 φρησις; νυνὶ¹⁴ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστον 18
 αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν τὰ¹⁵ 19
 πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλά μὲν¹⁶ 20
 μέλη, ἐν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δέ¹⁷ 18 ὀφθαλμός εἰ- 21
 πεῖν τῇ χειρὶ, “ Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω” ἢ πάλιν ἡ
 κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, “ Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.” ἀλλὰ 22

⁴ καὶ ὁ TTr marg. ⁵ — ἐστὶ LTr. ⁶ — δέ TTr[L]. ⁷ ἐνὶ
 LTr. ⁸ — δέ LTr. * διακρίσεις TTr marg. [†] — δέ LTr.
⁹ διερμηνεία L (non marg.). ¹⁰ πολλά ἔχει LTr. ¹¹ — τοῦ ἐνός
 LTr. ¹² — εἰς LTr. ¹³ ; SBELTr. [†] — ἡ B. ¹⁴ νῦν LTr.
¹⁵ [τὰ] LTr. ¹⁶ [μὲν] LTr. ¹⁷ [δὲ] LTr. ¹⁸ + ὁ LTr.

πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκούντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθε-
 23 νέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι· καὶ ἃ δοκούμεν
 ἀτιμότερα* εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισ-
 σοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐ-
 24 σχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· τὰ δὲ εὐσχήμονα
 ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλ' ¹⁹ ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ
 25 σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι ²⁰ περισσοτέραν δούς τιμὴν, ἵνα
 μὴ ἢ σχίσματ' ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ
 26 ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη· καὶ εἴτε ²¹ πάσχει ἐν
 μέλος, ²² συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται
 27 ἐν μέλος, ²² συχαίρει πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δὲ ἐστε
 σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.
 28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον
 ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκά-
 λους, ἔπειτα δυνάμεις, εἴτα ²³ χαρίσματα ἰαμάτων,
 29 ἀντιλήψεις ²⁴, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες
 ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδά-
 30 σκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα
 ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι;
 31 μὴ πάντες διερμηνεύουσι; Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσ-
 ματα τὰ κρείττονα ²⁵. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν
 ὑμῖν δείκνυμι.

13 ἘΑΝ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ
 τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς
 2 ἢ ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον¹. καὶ ἐὰν² ἔχω προφη-
 τείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν
 γνώσιν, καὶ ἐὰν³ ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη
 3 μεθιστάνειν³, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν⁴ εἰμι. καὶ ἐὰν⁵
 ψωμίσω⁵ πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν⁵ παραδῶ
 τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι⁷, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
 4 οὐδὲν⁸ ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρησ-
 τεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη⁸ οὐ περπε-

* ἀτιμότερα Ε. ¹⁹ ἀλλὰ LTr. ²⁰ ὑστερομένου LTr.
 † σχίσματα Tr marg. ²¹ εἴ τι L (non marg.) Tr (non marg.).
²² συν- T. † - ἐν Tr ([ἐν] Tr marg.). ²³ ἔπειτα LTr. ²⁴ ἀντι-
 λήψεις LTr. ²⁵ μείζονα LTr. ¹ ἀλαλάζων L marg. ² κἂν L
 § κἂν Tr (non marg.). ³ μεθιστάναι LTr. ⁴ οὐδέν BE. ⁵ κἂν
 LTr (primo loco Tr). ⁶ ψωμίσω BE. ⁷ καυθήσομαι T. || οὐθέν T.
⁸ [ἡ ἀγάπη] LTr, at, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περ- LT.

ρεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ* 5
 ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, οὐδὲ
 χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, ⁹ συχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ,
 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα 7
 ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει¹⁰. εἴτε δὲ 8
 προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύ-
 σονται· εἴτε γνώσις, καταργηθήσεται¹¹. ἐκ μέρους 9
 γὰρ γινώσκουμεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν 10
 δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε¹³ τὸ ἐκ μέρους καταργηθή-
 σεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος 11
 ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην¹⁴. ὅτε δὲ¹⁵ γέγονα
 ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ 12
 ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον
 πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ
 ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθη. νυνὶ δὲ μένει 13
 πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τού-
 των ἡ ἀγάπη.

ΔΙΩΚΕΤΕ τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευ- **14**
 ματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν 2
 γλώσση, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ¹ Θεῷ· οὐ-
 δεῖς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ 3
 προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παρά-
 κλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσση, ἑαυτὸν 4
 οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.
 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ 5
 ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ² ὁ προφητεύων ἢ ὁ
 λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ
 ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. Νυνὶ³ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν 6
 ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφε-
 λήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν
 γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν⁴ διδαχῇ; Ὅμως τὰ 7
 ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν
 διαστολὴν τοῖς φθόγγοις⁵ μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται

* τὸ μὴ Tr marg. ⁹ συν- T. ¹⁰ πίπτει LTr. † [δὲ] Tr.
¹¹ γνώσεις, καταργηθήσονται L marg. Tr marg. ¹³ - τότε LTr.
¹⁴ ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος LTr.
¹⁵ - δὲ LTr. ¹ - τῷ LTr. ² δὲ LTr. ³ νῦν LTr.
⁴ - ἐν T[Tr]. ⁵ τοῦ φθόγγου L (non marg.).

8 τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ εἰάν
 ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ* δῶ, τίς παρὰσκευάζεται εἰς
 9 πόλεμον; οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης εἰάν μὴ
 εὐσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλού-
 10 μενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα,
 εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστίν⁶ ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν
 11 αὐτῶν⁷ ἄφωνον· εἰάν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς
 φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν,
 12 ἐν ἐμοὶ βάρβαρος· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί
 ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας
 13 ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. Διόπερ⁸ ὁ λαλῶν γλώσση,
 14 προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύη. εἰάν γὰρ⁹ προσεύχωμαι
 γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὃ δὲ νοῦς μου
 15 ἄκαρπός ἐστι. τί οὖν ἐστι; προσεύξομαι¹⁰ τῷ πνεύ-
 ματι, προσεύξομαι¹⁰ δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύ-
 16 ματι, ψαλῶ δὲ¹¹ καὶ τῷ¹² νοί. ἐπεὶ εἰάν εὐλογήσης¹³
 τῷ¹⁴ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου
 πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῆ εὐχαριστία, ἐπειδὴ τί
 17 λέγεις οὐκ οἶδε; σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς,
 18 ἀλλ[†] ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ
 19 μου¹⁵, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν¹⁶. ἀλλ¹⁷
 ἐν ἐκκλησία θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός¹⁸ μου
 λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λό-
 20 γους ἐν γλώσση. Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς
 φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ
 21 τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, “Ὅτι ἐν
 ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέροις¹⁹, λαλήσω τῷ
 λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ’ οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει
 22 Κύριος.” Ὅστε αἱ γλώσσαι εἰς σημείον εἰσιν, οὐ
 τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἢ δὲ προφη-
 23 τεῖα, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. εἰάν
 οὖν συνέλθῃ²⁰ ἢ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες

* σάλπιγξ φωνὴν T. ⁶ εἰσιν LTTTr. ⁷ - αὐτῶν LTTTr. ⁸ διὰ
 LTTTr. ⁹ [γὰρ] LTTTr. ¹⁰ προσεύξομαι L marg. Tr marg. ¹¹ - δὲ
 L[Tr]. ¹² - τῷ E. ¹³ εὐλογῆς LTTTr. ¹⁴ - τῷ LTTTr. † ἀλλὰ Tr.
¹⁵ - μου LTTTr. ¹⁶ γλώσση (non Tr marg.) λαλῶ LTTTr. ¹⁷ ἀλλὰ
 LTTTr. ¹⁸ τῷ νοί LTTTr. ¹⁹ ἑτέρων LTTTr. ²⁰ ἔλθῃ L (non marg.).

γλώσσαις λαλῶσιν²¹, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι,
 οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; εἰάν δὲ πάντες προφη- 24
 τεύωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγ-
 χεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, καὶ 25
 οὕτω²² τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται·
 καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ,
 ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως²³ ἐν ὑμῖν ἐστι.

Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος 26
 ὑμῶν²⁴ ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλώσσαν ἔχει,
 ἀποκάλυψιν ἔχει²⁵, ἐρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκο-
 δομὴν γενέσθω²⁶. Εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο 27
 ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνά μέρος*, καὶ εἰς διερμη-
 νευέτω. εἰάν δὲ μὴ ἢ διερμηνευτής²⁷, σιγάτω ἐν ἐκ- 28
 κλησία· εἰ αὐτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. Προφηῆται 29
 δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέ-
 τωσαν· εἰάν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ 30
 πρῶτος σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ’ ἓνα πάντες προ- 31
 φητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρα-
 καλῶνται· καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑπο- 32
 τάσσεται· οὐ γὰρ ἐστίν ἀκαταστασίας ὁ Θεός, ἀλλ²⁸ 33
 εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.
 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν²⁹ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· 34
 οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται³⁰ αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ³¹ ὑποτάσ-
 σασθαι³², καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν 35
 θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν·
 αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶ γυναιξὶν ἐν ἐκκλησία λαλεῖν³³. Ἡ 36
 ἀφ’ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς
 μόνους κατήντησεν; εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ 37
 πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἂ γράφω ὑμῖν, ὅτι τοῦ³⁴
 Κυρίου εἰσὶν³⁵ ἐντολαί³⁶. εἰ δὲ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω³⁷. 38
 Ὅστε, ἀδελφοί³⁸, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ 39

²¹ λαλῶσιν γλώσσαις LTTTr. ²² - καὶ οὕτω LTTTr. ²³ ὄντως ὁ
 θεὸς LTr, ὄντως θεὸς T. ²⁴ - ὑμῶν LTTTr. ²⁵ ἀποκάλυψιν ἔχει,
 γλώσσαν ἔχει LTTTr. ²⁶ γενέσθω LTTTr. * ἀναμέρος S. ²⁷ ἐρμηνευ-
 τῆς LTr. ²⁸ ἀλλὰ LTTTr. † . ὡς ἐν πάσαις κ.τ.λ. cum sequentibus
 jungunt LT. ²⁹ - ὑμῶν LTTTr. ³⁰ ἐπιτρέπεται LTTTr. ³¹ ἀλλὰ
 LTTTr. ³² ὑποταστέσθωσαν LTTTr. ³³ γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησία
 LTTTr. ³⁴ - τοῦ LTTTr. ³⁵ ἐστὶν LTTTr. ³⁶ ἐντολή LTr, αὐ-
 - ἐντολαί T. ³⁷ ἀγνοεῖται LTTTr marg. ³⁸ + μου TTTr[L].

40 λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε³⁹. πάντα⁴⁰ εὐσχημόνως
καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15 ΓΝΩΡΙΖΩ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
2 ἐστήκατε, δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελι-
σάμην¹ ὑμῖν,* εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῆ² ἐπιστεύ-
3 σατε. Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέ-
λαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
4 ἡμῶν†, κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι
5 ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ³, κατὰ τὰς γραφάς· καὶ
6 ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα† τοῖς δώδεκα. ἔπειτα ὤφθη
ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ
7 πλείους⁴ μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ⁵ ἐκοιμήθη-
σαν. ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα⁶ τοῖς ἀποστόλοις
8 πᾶσιν. ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερὶ τῷ ἐκτρώματι,
9 ὤφθη καμοί. ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀπο-
στόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
10 διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. χάριτι δὲ
Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ
κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν πάντων
ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ'⁷ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ⁸
11 σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσο-
12 μεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσ-
σεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται⁹, πῶς λέγουσί τινες ἐν
13 ὑμῖν¹⁰ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνά-
στασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται·
14 εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα¹¹ τὸ κήρυγμα
15 ἡμῶν, κενὴ δὲ¹² καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. εὐρισκόμεθα δὲ
καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν
κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγει-
16 ρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· εἰ γὰρ νεκροὶ
17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· εἰ δὲ Χρισ-

³⁹ μὴ κωλύετε (+[ἐν] LTr marg.) γλώσσαις LTr. ⁴⁰ +δὲ LTr.
¹ εὐαγγελισάμην L, *forsan errore*. * *Deest, in TTr*. ² εἰκῆ EL.
† ὑμῶν B. ³ ἡμέρα τῇ τρίτῃ LTr. † ἔπειτα TTr marg. ⁴ πλείους
LTr. ⁵ - καὶ LTr. ⁶ ἔπειτα L marg. TTr marg. ⁷ ἀλλὰ
LTr. ⁸ - ἡ LTr. ⁹ ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν T *errore*. ¹⁰ ἐν ὑμῖν
τινὲς LTr. ¹¹ + καὶ T[LTr marg.]. ¹² - δὲ LTr.

τὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἢ πίστις ὑμῶν¹³. ἔτι
ἔστε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέν- 18
τες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ 19
ἠλπικότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ¹⁴ μόνον, ἐλεεινότεροι πάν-
των ἀνθρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται 20
ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο¹⁵.
ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ¹⁶ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώ- 21
που ἀνάστασις νεκρῶν. ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ 22
πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ
πάντες ζωοποιηθήσονται. ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ 23
τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ¹⁷ Χριστοῦ ἐν
τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῶ¹⁸ 24
τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ
πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν· δεῖ 25
γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρι¹⁹ οὗ ἂν²⁰ θῆ ἅπας
τοὺς ἐχθροὺς²¹ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος 26
ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. 'Πάντα' γὰρ 'ὑπέ- 27
ταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ'· ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι²²
'πάντα ὑποτέτακται,' (δηλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαν-
τος αὐτῷ τὰ πάντα), ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ 28
πάντα, τότε καὶ²³ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ²⁴ πάντα
ἐν πᾶσιν*. Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι²⁵ 29
ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται;
τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν²⁵; τί καὶ ἡμεῖς 30
κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, 31
νὴ τὴν ἡμετέραν²⁶ καύχησιν²⁷, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ
'Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριο- 32
μάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος,† εἰ νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀπο-
θνήσκομεν. μὴ πλανᾶσθε· 'φθειρούσιν ἡθὴ χρησθ'²⁸ 33

¹³ + [ἐστίν] L. ¹⁴ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν LTr. ¹⁵ - ἐγένετο LTr. ¹⁶ - ὁ LTr. ¹⁷ + τοῦ LTr. ¹⁸ παραδίδω LTr. (at *paradidō* L marg. Tr. marg.). ¹⁹ ἄχρι T. ²⁰ - ἂν LTr. ²¹ + [αὐτοῦ] L. ²² [ὅτι] L. ²³ - καὶ [L]Tr. ²⁴ - τὰ LTr. * *πάσι* SE. † οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, LT, at οἱ βαπτιζόμενοι: ὑπὲρ τῶν νεκρῶν εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· Tr. ²⁵ αὐτῶν LTr. ²⁶ ἡμετέραν ELTr. ²⁷ + ἀδελφοί LTr. †; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, LTr. ²⁸ χρηστά TTr.

34 ὁμιλίαί κακαί.²⁹ ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπήν ὑμῖν λέγω.²⁹
 35 Ἄλλ³⁰ ἐρεῖ τις, “ Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖω
 36 δὲ σώματι ἔρχονται;” ἄφρων³¹, σὺ ὁ σπείρεις, οὐ
 37 ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ
 38 σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκ-
 39 κων, εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ Θεὸς
 40 αὐτῷ δίδωσι³² σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἐκάστῳ τῶν
 41 σπερμάτων τὸ³³ ἴδιον σῶμα· οὐ πᾶσα σὰρξ, ἢ αὐτὴ
 42 σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ³⁴ ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ
 43 σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ³⁵ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν³⁶.
 44 καὶ σῶματα ἐπουράνια, καὶ σῶματα ἐπίγεια· ἀλλ³⁷
 45 ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν
 46 ἐπιγείων· ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης,
 47 καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέ-
 48 ρει ἐν δόξῃ· οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.
 49 σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπεί-
 50 ρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν
 51 ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα
 52 ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν.³⁸ ἔστι σῶμα
 53 ψυχικόν, καὶ ἔστι³⁹ σῶμα⁴⁰ πνευματικόν· οὕτω καὶ
 54 γέγραπται, ‘ Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος⁴¹ Ἀδὰμ εἰς
 55 ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωο-
 56 ποιούν· ἀλλ’ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ
 57 ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν· ὁ πρῶτος ἄνθρω-
 58 πος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος⁴²
 59 ἐξ οὐρανοῦ· οἶος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί·
 60 καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·
 61 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέ-
 62 σομεν⁴³ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.
 63 Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασι-

²⁹ λαλῶ L (non marg.) TTr. ³⁰ ἀλλὰ TTr. ³¹ ἄφρων LTTTr.
³² δίδωσιν αὐτῷ LTTTr. ³³ - τὸ LTTTr. ³⁴ - σὰρξ LTTTr.
³⁵ + σὰρξ TTr[L]. ³⁶ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων LTTTr. ³⁷ ἀλλὰ LTTTr.
³⁸ + εἰ LTTTr. ³⁹ ἔστιν καὶ LTTTr. ⁴⁰ - σῶμα LTTTr. ⁴¹ [ἀνθρω-
 62 ποσ] L. ⁴² - ὁ Κύριος LTTTr. ⁴³ φορέσωμεν LTTTr.

Κεφ. 15. ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α. 417
 λείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύνανται*, οὐδὲ ἡ φθορὰ
 τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ⁴⁴. ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν 51
 λέγω· Πάντες μὲν⁴⁵ οὐ κοιμηθησόμεθα⁴⁶· πάντες δὲ
 ἀλλαγησόμεθα, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ⁴⁷ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ 52
 ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγε-
 θήσονται⁴⁸ ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα· δεῖ 53
 γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ
 τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν· ὅταν δὲ τὸ 54
 φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν
 τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος
 ὁ γεγραμμένος, ‘ Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.’
 ‘ Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον⁴⁹; ποῦ σου, ἄδη⁵⁰, τὸ 55
 νίκος⁴⁹;’ Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἢ ἀμαρτία· ἢ 56
 δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας, ὁ νόμος· τῷ δὲ Θεῷ χάρις 57
 τῷ δίδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ. Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι 58
 γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ
 τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ
 ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

ΠΕΡΙ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὡσ- 16
 περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω
 καὶ ὑμεῖς ποιήσατε· κατὰ μίαν σαββάτων¹ ἕκαστος 2
 ὑμῶν παρ’ ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐδοῶ-
 ται· ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται.
 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν² δοκιμάσητε, δι’ ἐπι- 3
 στολῶν[†] τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν
 εἰς Ἱερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἡ ἀξίον³ τοῦ καμῆ πορεύ- 4
 εσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται· Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς 5
 ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ
 διέρχομαι· πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ 6
 παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν
 πορεύωμαι· οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· 7
 ἐλπίζω δὲ⁴ χρόνον τινα ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ

* δύναται TTr (non marg.). ⁴⁴ κληρονομήσει L. ⁴⁵ - μὲν
 TTr[L]. ⁴⁶ κοιμηθησόμεθα, οὐ LTr marg. ⁴⁷ ῥοπή L marg.
⁴⁸ ἀναστήσονται L. ⁴⁹ κέντρον et νίκος transferunt L (non marg.)
 TTr. ⁵⁰ θάνατε LTTTr. ¹ σαββάτου LTTTr. [†] ἐὰν Tr.
² ἂν LTr. [†], SBE. ³ ἀξίον ἢ LTr. ⁴ γὰρ LTTTr. 27

8 Κύριος ἐπιτρέπη⁵. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς
9 Πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἀνέωγε μεγάλη καὶ
ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γέ-
νηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται[†] ὡς
11 καὶ ἐγώ⁶. μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε
δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με⁷. ἐκδέχομαι γὰρ
12 αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ
ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς
ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
13 ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. Γρηγο-
ρεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε,⁸ κραταιοῦ-
14 σθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ. ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς
16 διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς
ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνερ-
17 γοῦντι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ
Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου⁹ καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ
18 ὑμῶν¹⁰ ὑστέρημα οὗτοι¹¹ ἀνεπλήρωσαν· ἀνέπαυσαν
γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν
19 τοὺς τοιούτους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς
Ἀσίας· ἀσπάζονται¹² ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας
καὶ Πρίσκιλλα¹³, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ·
20 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

21, 22 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· εἴ τις οὐ φιλεῖ
τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν¹⁴, ἦτω ἀνάθεμα. μαρὰν
23 ἀθά. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁵ μεθ' ὑμῶν. ἡ
ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν¹⁶.

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων
διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ Ἀχαϊκοῦ,
καὶ Τιμοθέου.¹⁷

⁵ ἐπιτρέψη LTr. † ἐγάζεται S error. ⁶ κἀγώ LTr. ⁷ ἐμέ
LTr. ⁸ + [καὶ] L. ⁹ Φορτουνάτου LTr. ¹⁰ ὑμέτερον LTr.
¹¹ αὐτοὶ LTr marg. ¹² ἀσπάζεται L marg. Tr marg. ¹³ Πρίσκα
Tr. ¹⁴ - Ἰησοῦν Χριστόν LTr. ¹⁵ - Χριστοῦ Tr. ¹⁶ - ἀμήν
Tr [L]. ¹⁷ + Ἐν στίχοις ὡς S, deest subscriptio in LTr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ¹.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ², διὰ θελή-
ματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ
τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσι
τοῖς οὔσιν ἐν ὄλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη²
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν³
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς
πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ⁴
τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν
τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς
παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ὅτι καθὼς πε-⁵
ρισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω
διὰ³ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ⁶
σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· εἴτε παρακαλού-
μεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ
ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν⁴. εἰδότες ὅτι ὡσπερ⁵
κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρα-
κλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,⁸
ὑπὲρ⁶ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν⁷ ἐν τῇ
Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν⁸,
ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ⁹ αὐτοὶ⁹
ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα
μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ

¹ Sic BE: at Ἡ πρὸς τοὺς Κορινθίους δευτέρα S, πρὸς Κορινθίους
B apud LTr. ² Χριστοῦ Ἰησοῦ Tr. ³ + τοῦ LTr. ⁴ καὶ ἡ
ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, LTr, at Tr marg. sic legunt post τῆς
σωτηρίας prtm., εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως
(- τῆς σωτηρίας secund.) τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν πα-
θημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλ. κ. τ. λ. ⁵ ὡς LTr. ⁶ περὶ
LTr. ⁷ - ἡμῖν LTr. ⁸ ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρῆθημεν LTr. ⁹ ἀλλ' L

10 τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου
ἐρρύσατο¹⁰ ἡμᾶς καὶ ῥύεται¹¹, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι¹²
11 καὶ ἔτι¹³ ῥύσεται, συννυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ
ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς
ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον
τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι¹⁴ καὶ εἰλι-
κρινείᾳ^{15 16} Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι
Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ
13 πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ'¹⁷ ἢ
ἂ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι
14 καὶ¹⁸ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε
ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ
καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου¹⁹ Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς
16 ἔλθειν πρότερον²⁰, ἵνα δευτέραν χάριν* ἔχητε† καὶ δι'
ὑμῶν διελθεῖν²¹ εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακε-
δονίας ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆ-
17 ναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλευόμενος²², μὴ
τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἂ βουλεύομαι,
κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναί,
18 καὶ τὸ οὐ οὐ; πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ
19 πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο²³ ναὶ καὶ οὐ. ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ²⁴
υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς²⁵ ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς,
δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο
20 ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ὅσαι γὰρ
ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ²⁶ τὸ
21 ἀμήν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν
ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός·
22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δούς τὸν ἀρραβῶνα²⁷
τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

¹⁰ ἐρύσατο Tr. ¹¹ καὶ ῥύσεται TTr[L]. ¹² [ὅτι] L (non marg.) Tr.
¹³ - ἐτι L marg. ¹⁴ ἀγιότητι LTr. ¹⁵ εἰλικρινεία T. ¹⁶ + τοῦ
LTr. ¹⁷ [ἀλλ'] L. ¹⁸ - καὶ LTr. ¹⁹ + ἡμῶν T[L]. ²⁰ πρότε-
ρον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν LTr. * χάριν Tr marg. † σχῆτε TTr.
²¹ ἀπελθεῖν L (non marg.). ²² βουλόμενος LTr. ²³ ἔστιν LTr.
²⁴ τοῦ θεοῦ γὰρ LTr. ²⁵ Χριστὸς Ἰησοῦς TTr marg. ²⁶ διὸ καὶ
δι' αὐτοῦ LTr. ²⁷ ἀραβῶνα LT.

Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν 23
ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς
Κόρινθον· οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, 24
ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει
ἐστήκατε. ἔκρινα δὲ* ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν 2
ἔλθειν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς¹. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, 2
καὶ τίς ἐστιν² ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος
ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα ὑμῖν³ τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν 3
λύπην ἔχω⁴ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεπορθῶς ἐπὶ
πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἢ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν.
ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα 4
ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρῦν, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ
τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς
ὑμᾶς.

Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ'⁵ 5
ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ⁶ πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν 6
τῷ τοιούτῳ ἢ ἐπιτιμία αὕτη ἢ ὑπὸ τῶν πλειόνων·
ὥστε τούναντίον μᾶλλον⁷ ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ πα- 7
ρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ
ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν 8
ἀγάπην. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν 9
δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι 10
χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ¹. καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι,
ᾧ κεχάρισμαι⁸, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα 11
μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ
τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα⁹ εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ 12
Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ 13
ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με
Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάν- 14
τοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν
ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν

* γὰρ Tr marg. ¹ ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν LTr. ² - ἐστιν
LTr. ³ - ὑμῖν LTr. ⁴ σχῶ TTr. ⁵ ἀλλὰ LTr. ⁶, BETTr
(sic L). † [μᾶλλον] Tr (-μᾶλλον Tr marg.). ⁷ κἀγὼ LTr.
⁸ ὁ κεχάρισμαι, εἰ τι κεχάρισμαι LTr. ⁹ Τρωάδα LT.

15 παντὶ τόπῳ. ὅτι Χριστοῦ εὐδία ἐσμὲν τῷ Θεῷ ἐν
16 τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· οἷς μὲν,
ὄσμῃ¹⁰ θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δέ, ὄσμῃ¹⁰ ζωῆς
17 εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; οὐ γὰρ ἐσμεν
ὡς οἱ πολλοί, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ,
ἀλλ' * ὡς ἐξ εἰλικρινείας†, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον
τοῦ¹¹ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν¹; εἰ² μὴ χρή-
ζομεν, ὡς³ τινες, † συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ
2 ἐξ ὑμῶν συστατικῶν⁴, ἢ ἐπιστολῇ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε,
ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη
3 καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· φανερού-
μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολῇ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'
ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ
ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ'⁶ ἐν πλαξὶ καρδίας⁷
4 σαρκίνας. Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ
5 Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· οὐχ ὅτι ἰκανοὶ ἐσμεν ἀφ'
ἑαυτῶν λογίσασθαί τι⁸, ὡς ἐξ ἑαυτῶν⁹, ἀλλ' ἢ ἰκανό-
6 τῆς ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ· ὅς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακό-
νους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύμα-
τος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει¹⁰, τὸ δὲ πνεῦμα
7 ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμα-
σιν¹¹, ἐντετυπωμένη ἐν¹² λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ,
ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς
τὸ πρόσωπον Μωσέως¹³, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου
8 αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην· πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἢ δια-
9 κονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; εἰ γὰρ ἡ διακο-
νία¹⁴ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισ-
10 σεύει ἢ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν¹⁵ δόξῃ. καὶ γὰρ
οὐδέ¹⁶ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέ-
11 ρει, ἔνεκεν¹⁷ τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ

¹⁰ + ἐκ LTr. * ἀλλὰ Tr † εἰλικρινείας T. ¹¹ κατέναντι (- τοῦ) LTr. ¹ συνιστᾶν LTr. ² ἢ LTr. ³ + [πέρ] L. † συν- Tr. ⁴ - συστατικῶν LTr. ⁵ ἐν- T. ⁶ ἀλλὰ BE. ⁷ καρδίας LTr. ⁸ λογίσεσθαί (λογίσασθαί Tr marg.) τι ἀφ' ἑαυτῶν LTr marg., at ἀφ' ἑαυτῶν ἰκανοὶ ἐσμεν λογίσασθαί τι Tr. ⁹ αὐτῶν LTr. ¹⁰ ἀποκταίνει L forsan errore, ἀποκτείνει Tr. ¹¹ γράμματι L (non marg.) Tr (non marg.). ¹² - ἐν LTr. ¹³ Μωσέως LTr. ¹⁴ τῇ διακονίᾳ L (non marg.) Tr (non marg.). ¹⁵ - ἐν LTr. ¹⁶ οὐ LTr. ¹⁷ εἵνεκεν L (non marg.) Tr.

καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον,
ἐν δόξῃ. Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ¹²
παρρησία χρώμεθα· καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς¹⁸ ἐτίθει¹³
κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ¹⁹, πρὸς τὸ μὴ
ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταρ-
γουμένου· ἀλλ' * ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι¹⁴
γὰρ τῆς σήμερον²⁰ τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώ-
σει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμε-
νον, ὃ τι²¹ ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' ἕως σῆ-¹⁵
μερον, ἡνίκα ἀναγινώσκειται²² Μωσῆς¹⁸, κάλυμμα ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτῶν κείται· ἡνίκα δ' ἀντ' ἐπιστρέψῃ¹⁶
πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύ-¹⁷
ριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου,
ἐκεῖ²³ ἐλευθερία. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένοι¹⁸
προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν
αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν,
καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. Διὰ τοῦτο ἔχον-⁴
τες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ
ἐκκακοῦμεν¹, ἀλλ' ² ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύ-
νης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀλη-
θείας συνιστῶντες³ ἑαυτοὺς πρὸς πάσαν συνείδησιν
ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκα-³
λυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
ἐστὶ κεκαλυμμένον· ἐν οἷς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου⁴
ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐ-
γάσαι⁴ αὐτοῖς⁵ τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς⁴
δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. οὐ⁵
γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν⁶
Κύριον· ἑαυτοὺς δέ, δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν⁷. ὅτι⁶
ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν⁸ ἐκ σκότους φῶς λάμψαι⁸, ὅς ἐλαμ-
ψεῖν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς

¹⁸ Μωσῆς LTr. ¹⁹ αὐτοῦ LTr. * ἀλλὰ Tr. ²⁰ + ἡμέρας LTr. ²¹ ὅτι LTr. ²² ἀν ἀναγινώσκειται LTr. † δὲ ἐάν T, δὲ ἀν Tr. ²³ - ἐκεῖ LTr. ¹ ἐκκακοῦμεν LTr. ² ἀλλὰ LTr. ³ συνιστῶντες LTr. ⁴ καταυγάσαι L marg. Tr marg. ⁵ - αὐτοῖς LTr. † τὸν E. ⁶ Ἰησοῦν χριστὸν LTr marg. ⁷ Ἰησοῦ L marg. § · T (sic LTr). ⁸ λάμψει L (non marg.) Tr.

424 ΕΠΙΣΤΙΟΛΗ Κεφ. 5.
γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ⁹ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ¹⁰
Χριστοῦ.

7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τούτων ἐν ὀστρακίνοις
σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ Θεοῦ,
8 καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στε-
νοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι·
9 διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλ-
10 λόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· πάντοτε τὴν νέκρω-
σιν τοῦ Κυρίου¹¹ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες,
ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι* ἡμῶν φανε-
11 ρωθῆ. αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες, εἰς θάνατον παρα-
διδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
12 φανερωθῆ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. Ὡστε ὁ μὲν¹²
13 θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν· ἔχον-
τες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γε-
γραμμένον, 'Ἐπίστευσα, διὸ[†] ἐλάλησα,' καὶ ἡμεῖς
14 πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας
τὸν Κύριον[†] Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ¹³ Ἰησοῦ ἐγερεῖ,
15 καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς,
ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα, διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐ-
16 χαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ
οὐκ ἐκκακοῦμεν¹⁴. ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος
διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν¹⁵ ἀνακαινοῦται ἡμέρα
17 καὶ ἡμέρα. τὸ γὰρ παραντίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως
ἡμῶν[§] καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος
18 δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ
βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλε-
πόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια.
5 οἶδαμεν γάρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ
σκήνους καταλυθῆ, οἰκοδομῆν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν
2 ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν
τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρα-
3 νοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· εἴ γε¹ καὶ ἐνδυσά-
4 μενοι, οὐ γυμνοὶ εὐρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν

⁹ αὐτοῦ L. ¹⁰ - Ἰησοῦ LTr. ¹¹ - Κυρίου LTr. * τοῖς
σώμασιν T. ¹² - μὲν LTr. † +καὶ T. † [κύριον] Tr.
¹³ σὺν LTr. ¹⁴ ἐγκακοῦμεν LTr. ¹⁵ ἔσω ἡμῶν LTr.
§ [ἡμῶν] Tr marg. ¹ περ LTr.

425 ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β.
τῷ σκῆνῃ στενάζομεν βαρούμενοι· ἐπειδὴ³ οὐ θέλο-
μεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ'* ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ
τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς⁵
εἰς αὐτὸ τούτο, Θεός, ὁ καὶ⁴ δούς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα[†]
τοῦ πνεύματος. θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες⁶
ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ
Κυρίου· διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ⁷
εἶδους· θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδη-
8 μῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν
Κύριον.

Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε⁹
ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας¹⁰
ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ⁵ τοῦ σώμα-
τος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν⁶. εἰ-¹¹
δότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθο-
μεν, Θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς
συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ γὰρ⁷ πάλιν¹²
ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμῆν διδόντες
ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν⁸, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς
ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ⁹ καρδία. εἴτε γὰρ¹³
ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. Ἡ γὰρ¹⁴
ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τούτο,¹⁵
ὅτι εἰ¹⁰ εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες
ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες
μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθα-
νόντι καὶ ἐγερθέντι. ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα¹⁶
οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ¹¹ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ
σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἔτι¹² γινώσκομεν·
ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινῇ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα¹⁷
παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα¹³. Τὰ δὲ¹⁸
πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ
διὰ Ἰησοῦ¹⁴ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν

³ ἐφ' ᾧ BELTr. * ἀλλὰ Tr. ⁴ - καὶ LTr. † ἀραβῶνα T.
⁵ ἴδια L marg. Tr marg. ⁶ φαῦλον Tr (non marg.). ⁷ - γὰρ
LT(ita vulg)Tr. ⁸ ὑμῶν L marg. Tr marg. ⁹ μὴ ἐν LTr. ¹⁰ - εἰ
LTr. ¹¹ - δὲ LTr. ¹² οὐκέτι LTr. ¹³ - τὰ πάντα LTr.
¹⁴ - Ἰησοῦ LTr.

19 τῆς καταλλαγῆς· ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσειν ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παρρησιώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος¹⁵ ἐν ἡμῖν τὸν λόγον
 20 τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
 21 Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ· τὸν γὰρ¹⁶ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα
 6 ἡμεῖς γινώμεθα¹⁷ δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
 2 τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· λέγει γάρ, 'Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι.' Ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἴδου νῦν ἡμέρα
 3 σωτηρίας· μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν,
 4 ἵνα μὴ μωμηθῆ ἡ διακονία· ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες¹ ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ,
 5 ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν
 6 ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν
 7 ἀγάπῃ ἀνυποκρίτως, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ· διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν
 8 καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς· ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγνωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἴδου ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.
 11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφηγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ
 12 καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν.
 13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; τίς

¹⁵ θέμενος B.¹⁶ —γὰρ LTTTr.¹⁷ γινώμεθα LTTTr.¹ συνιστάντες LTTTr.

δὲ² κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις³ 15
 Χριστῷ⁴ πρὸς Βελίαν⁴; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστον; τίς δὲ⁵ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; 16
 ὑμεῖς⁵ γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστέ⁶ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, 'Ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι⁸ λαός. διὸ ἐξέλθετε⁹ ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει 17
 Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε. καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς 18
 ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.' Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, 7.
 ἀγαπητοί, καθαρῖσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. οὐ πρὸς κατά- 3
 κρισιν¹ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ² συζῆν. πολλή 4
 μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ 5
 ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν³ ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν 6
 τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεός ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 7
 ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μάλ- 8
 λον χαρῆναι. Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπι- 8
 στολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ⁴ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὄραν ἐλύπη-

² ἢ τίς LTTTr.³ Χριστοῦ LTTTr.⁴ Βελίαν BEL.⁵ συν- T.⁶ ἐστέ L (non marg.) TTTr (non marg.).⁷ ἐν- T.⁸ μου LTTTr.⁹ ἐξέλθατε LTTTr.¹ πρὸς κατάκρισιν οὐ LTTTr.² συν- LTTTr.³ ἔσχεν ἄνεσιν LTr (non marg.).⁴ —γὰρ Tr [LTr marg.].

9 σεν ὑμᾶς· νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι
 ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν,
 10 ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν
 λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργά-
 11 ζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπη-
 θῆναι ὑμᾶς⁶, πόσῃν κατειργάσατο* ἡμῶν σπουδῆν,
 ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,
 ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' ἑκδίκησιν; ἐν
 παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι ἐν⁹ τῷ πράγ-
 12 ματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἴνεκεν¹⁰ τοῦ
 ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἴνεκεν¹⁰ τοῦ ἀδικηθέντος· ἀλλ' ἵνα
 εἴνεκεν¹⁰ τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδῆν ὑμῶν¹¹ τὴν
 13 ὑπὲρ ἡμῶν¹² πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ
 τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ¹³ τῇ παρακλήσει ὑμῶν¹⁴.
 περισσοτέρως δὲ¹⁵ μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ
 Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάν-
 14 των ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι,
 οὐ κατησχύνθη. ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλή-
 15 σαμεν ὑμῖν¹⁶, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν¹⁷ ἡ[†] ἐπὶ
 Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
 περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμιμνησκομένου τὴν
 πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου
 16 ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω¹⁸ ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν
 ὑμῖν.

8 ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ
 Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακε-
 2 δονίας· ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσοῖα
 τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν
 ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον¹ τῆς ἀπλότητος αὐτῶν·
 3 ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ² δύναμιν αὐθαί-
 4 ρετοι, μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν,

⁵ ἐργάζεται LTr.

⁶ - ὑμᾶς LTr.

* κατήργασατο T.

⁷ + [ἐν] L.

⁸ ἀλλὰ LTr.

⁹ - ἐν TTr[L].

¹⁰ εἴνεκεν LTr.

[†] ἀλλὰ Tr.

¹¹ ἡμῶν BEL marg.

¹² ὑμῶν BE.

¹³ + δὲ LTr.

¹⁴ ἡμῶν LTr.

¹⁵ - δὲ LTr.

¹⁶ πάντοτε ὑμῖν ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλή-
 17 σαμεν L marg.

¹⁷ ὑμῶν L.

[†] - ἡ T[Tr].

¹⁸ + οὖν E.

¹ τὸ πλοῦτος LTr.

² παρὰ LTr.

τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς
 τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμᾶς³. καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσα- 5
 μεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ
 ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς 6
 Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ
 εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. Ἄλλ' ὥσπερ ἐν 7
 παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει,
 καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν* ἀγάπῃ,
 ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. οὐ κατ' 8
 ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ
 τὸ τῆς ὑμετέρας⁵ ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· γινώσ- 9
 κετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε, πλούσιος ὢν, ἵνα
 ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεία πλουτήσητε. καὶ γνώμη 10
 ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες
 οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρ- 11
 ξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτε-
 λέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω
 καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. Εἰ γὰρ ἡ προθυμία 12
 πρόκειται, καθὼς ἐὰν** ἔχη τις⁶, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὼς
 οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἀνεσις, ὑμῖν δὲ⁷ θλί- 13
 ψις⁸. ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν
 περισσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ 14
 ἐκείνων περισσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα·
 ὅπως γένηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται, ‘Ὁ τὸ πολὺ, 15
 οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησε.’

Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδῆν 16
 ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου· ὅτι τὴν μὲν παρά- 17
 κλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαί-
 ρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. Συνεπέμψαμεν δὲ μετ' 18
 αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν†, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
 διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 19
 χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν,
 σὺν⁹ τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν,

³ - δέξασθαι ἡμᾶς LTr. ⁴ ἀλλὰ TTr. * ἐξ ἡμῶν B. ⁵ ὑμετέρας E.

** ἀν T.

⁶ - τις LTr.

⁷ - δὲ LTr.

⁸ θλίψις LTr.

† τὸν

ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ T. ⁹ ἐν LTr.

20 πρὸς τὴν αὐτοῦ¹⁰ τοῦ Κυρίου δόξαν, καὶ προθυμίαν
 ὑμῶν¹¹. στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται
 ἐν τῇ ἀδρότητι* ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν.
 21 προνοούμενοι^{12 13} καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ
 22 καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς
 τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς
 23 πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιό-
 24 τερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ
 Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε
 ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.
 24 Τὴν οὖν ἐνδειξίν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυ-
 χήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε¹⁴ καὶ¹⁵ εἰς
 9 πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς δια-
 κονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ τὸ
 2 γράφειν ὑμῖν. οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν
 ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσ-
 κεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ[†] ἐξ¹ ὑμῶν ζῆλος ἠρέ-
 3 θισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα
 μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ
 4 μέρει τούτῳ· ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι
 4 ἦτε, μὴ πως ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ
 εὐρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυρθῶμεν
 ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ
 5 τῆς καυχήσεως². ἀναγκαῖον οὖν ἠγησάμην παρα-
 καλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς³ ὑμᾶς,
 καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελέμενην⁴ εὐλογίαν
 ὑμῶν ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ
 6 μὴ ὥσπερ⁵ πλεονεξίαν. Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδο-
 μένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ'
 7 εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς
 προαιρεῖται⁶ τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης·
 8 ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. δυνατός⁷ δὲ ὁ Θεός
 πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ

¹⁰ - αὐτοῦ LTr. ¹¹ ἡμῶν LTr. * ἀδρότητι S. ¹² προνοούμεν
 LTr. ¹³ + γὰρ LTr. ¹⁴ ἐνδεικνύμενοι LTr (non marg.).
¹⁵ - καὶ LTr. † τὸ TTr. ¹ - ἐξ LTr. ² - τῆς καυχήσεως
 LTr. ³ πρὸς LTr. ⁴ προεπηγγελμένην LTr. † - καὶ T
⁵ ὡς LTr. ⁶ προήρηται LTr. ⁷ δυνατεῖ LTr.

πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισσεύητε εἰς
 πᾶν ἔργον ἀγαθόν· καθὼς γέγραπται, 'Ἐσκόρπισεν, 9
 ἔδωκε τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα.' Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα⁸ τῷ σπείροντι¹⁰
 καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν χορηγήσαι⁹, καὶ πληθύναι¹⁰ τὸν
 σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι¹¹ τὰ γενήματα¹² τῆς δι-
 καιοσύνης ὑμῶν. ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν¹¹
 ἀπλότητα, ἣτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
 τῷ¹³ Θεῷ· ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ¹²
 μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν
 ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαρι-
 στιῶν τῷ Θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης¹³
 δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας
 ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπλότητι
 τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν¹⁴
 δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερ-
 βάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δέ¹⁴ τῷ¹⁵
 Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

ΑΥΤΟΣ δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς¹⁰
 10 πραότητος¹ καὶ ἐπιεικειᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσ-
 ωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς
 ὑμᾶς· δέομαι δέ, τὸ μὴ παρῶν θαρρῆσαι τῇ πεποι-
 2 θήσει, ἣ λογίζομαι τολμηῆσαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογι-
 ζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ἐν³
 3 σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευ-
 ὀμεθα (τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας² ἡμῶν οὐ σαρ-
 4 κικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρω-
 μάτων), λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὑψωμα⁵
 5 ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμα-
 λωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,
 καὶ ἐν ἐτοίμῳ ἔχοντες ἐδικηῆσαι πᾶσαν παρακοήν,⁶
 6 ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ^{*} ὑπακοή.

Τα κατὰ πρόσωπον βλέπετε³; εἴ τις πέποιθεν⁷
 7 ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ'†
⁸ σπόρον LTr. ⁹ χορηγήσει LTr. ¹⁰ πληθύνει LT, πληθύνει
 Tr. ¹¹ αὐξήσει LTr. ¹² γενήματα LTr. ¹³ [τῷ] L. ¹⁴ - δέ
 LTr. ¹ πραύτητος LTr. ² στρατιᾶς T. * - ἡ B. ³ L. † ἐφ' Tr.

ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς
 8 Χριστοῦ⁴. ἐάν τε⁵ γὰρ καὶ⁶ περισσώτερόν τι καυχῆ-
 σωμαί* περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος
 ἡμῖν⁷ εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,
 9 οὐκ αἰσχυνθήσομαι· ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν
 10 ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί⁸,
 φησί†, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώ-
 11 ματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος⁹. τοῦτο
 λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι'
 ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν¹⁰ ἐγκρίναι ἢ¹¹ συγκρίναι ἑαυτοῦς
 τισι τῶν ἑαυτοῦς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυ-
 τοῖς ἑαυτοῦς μετροῦντες, καὶ¹¹ συγκρίνοντες ἑαυτοῦς
 13 ἑαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν¹². ἡμεῖς δὲ οὐχί¹³ εἰς τὰ ἄμετρα
 καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ
 ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρον ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ
 14 ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς¹⁴ μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερ-
 εκτείνομεν ἑαυτούς¹⁵. ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν
 15 ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα
 καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες,
 αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυν-
 16 θῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, εἰς τὰ
 ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
 17 κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. Ὁ δὲ καυχώ-
 18 μενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συν-
 ιστῶν¹⁶, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ'¹⁷ ὃν ὁ Κύριος
 συνίστησιν.

11 ὉΦΕΛΟΝ ἀνείχεσθέ¹ μου μικρόν² τῇ ἀφροσύνη³.
 2 ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζηλῶ·
 ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν πα-
 3 ραστήσαι τῷ Χριστῷ· φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ
 ὄφεις Εὔαν ἐξηπάτησεν⁴ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω⁵

4 - Χριστοῦ LTr. 5 - τε Tr[L]. 6 - καὶ LTr. * καυχῆσομαι
 T. 7 - ἡμῖν LTr. 8 ἐπιστολαὶ μὲν LTr. † φασιν LTr marg.
 9 ἐξουθενημένος L. 10 ἐν- T. 11 συν- T. 12 συνιᾶσιν LTr.
 13 οὐκ LTr. 14 ὡς γὰρ L. 15 ; L. 16 συνιστάνων LTr.
 17 ἀλλὰ LTr. 1 ἠνείχεσθε E. 2 + τι BELTr. 3 τῆς (-τῆς LTr)
 ἀφροσύνης BELTr. 4 ἐξηπάτησεν Εὔαν LTr. 5 - οὕτω LTr.

φθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος⁶ τῆς
 εἰς τὸν* Χριστόν. εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον 4
 Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτε-
 ρον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον
 ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἠνείχεσθε⁷. Λογίζομαι γὰρ⁸ 5
 μηδὲν ὑστερηκέαι τῶν ὑπὲρ λίαν⁹ ἀποστόλων. εἰ 6
 δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν
 παντὶ φανερωθέντες¹⁰ ἐν πάσιν εἰς ὑμᾶς. ἡ ἁμαρτίαν 7
 ἐποίησα, ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι
 δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;
 ἀλλὰς ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν 8
 ὑμῶν διακονίαν· καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερη-
 θείς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός¹¹. τὸ γὰρ ὑστέρημά 9
 μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ
 Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἑμαυτὸν¹² ἐτή-
 ρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, 10
 ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ σφραγίσεται¹³ εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς
 κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; 11
 ὁ Θεὸς οἶδεν· ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω 12
 τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυ-
 χῶνται, εὐρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι 13
 ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι.
 εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ· καὶ οὐ θαυμαστόν¹⁴. αὐτὸς 14
 γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φω-
 τός· οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετα- 15
 σχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος
 ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἀφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή 16
 γε, κἂν ὡς ἀφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι καγῶ¹⁵
 καυχῆσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον¹⁶, ἀλλ' ὡς ἐν 17
 ἀφροσύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχῆσεως. ἐπεὶ 18
 πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν† σάρκα, καγῶ καυχῆσο-
 μαί. ἠδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· 19

6 + καὶ τῆς ἀγνότητος LTr[Tr marg.]. * - τὸν T. 7 ἀνέχεσθε L,
 ἀνείχεσθε Tr. 8 δὲ LTr marg. 9 ὑπερλίαν BLT. 10 φανερώ-
 σαντες LTr 11 οὐθενός LTr. 12 ἑμαυτὸν ὑμῖν LTr. 13 φρα-
 γίσεται BELTr. 14 θαῦμα LTr. 15 καγῶ μικρόν τι LTr.
 16 κατὰ κύριον λαλῶ LTr. † - τὴν Tr. 28

20 ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσ-
θίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς
21 πρόσωπον¹⁷ δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς
ἡσθηθήσαμεν¹⁸. ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνη
22 λέγω, τολμῶ καὶ γώ. Ἑβραῖοί εἰσι; καὶ γώ. Ἰσρα-
ηλῖται¹⁹ εἰσι; καὶ γώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; καὶ γώ.
23 διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ
ἐγώ²⁰. ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλ-
λόντως²¹, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις
24 πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα²²
25 παρὰ μίαν ἔλαβον, τρις ἔραβδίσθη²³, ἅπαξ ἐλιθάσ-
θη, τρις ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πε-
26 ποίηκα· ὁδοιπορίαις πολλάκις· κινδύνοις ποταμῶν,
κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ
ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν-
27 δύνους ἐν θαλάσση, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· ἐν²⁴
κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ
καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμ-
28 νότητι· χωρὶς τῶν παρεκτός, ἢ ἐπισύστασις μου²⁵ ἢ
29 καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ
30 ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας
31 μου καυχῆσομαι. Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν²⁶ Ἰησοῦ Χριστοῦ²⁷ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς
32 τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρ-
χης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν
33 πόλιν²⁸, πιάσαι με θέλων²⁹. καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαρ-
γάνῃ ἐχαλάσθη διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς
12 χεῖρας αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύ-
σομαι γὰρ¹ εἰς ὄπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου.
2 οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων·

¹⁷ εἰς πρόσωπον ὑμᾶς LTr. ¹⁸ ἡσθηθήκαμεν LTr. ¹⁹ Ἰσρα-
ηλείται T. ²⁰ ὑπερεγώ L. ²¹ ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ἀπὲ ἐν
θανάτοις legunt LTr, at ἐν πληγαῖς περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς ὑπερ-
βαλλόντως T. ²² τεσσαράκοντα LTr. ²³ ἐραβδίσθη LTr.
²⁴ -ἐν LTr. ²⁵ ἐπίστασις μοι LTr. ²⁶ -ἡμῶν LTr.
²⁷ -Χριστοῦ LTr. ²⁸ πόλιν Δαμασκηνῶν LTr. ²⁹ -θέλων
LTr. ¹ δεῖ, οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ (+ καὶ L) LTr.

εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ² σώματος,
οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον
ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρω- 3
πον· εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς³ τοῦ σώματος, οὐκ
οἶδα⁴. ὁ Θεὸς οἶδεν· ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, 4
καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ 5
ἐμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις
μου⁵. εἰ γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι 6
ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς
ἐμὲ λογισθῆται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι⁶ ἐξ
ἐμοῦ.

Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων⁷ ἵνα μὴ 7
ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος
Σατᾶν⁸ ἵνα με κολαφίσξῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι⁹. ¹⁰ ὑπὲρ 8
τούτου τρις τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῆ
ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἶρηκέ μοι, “ Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου⁹
ἢ γὰρ δύναμίς μου¹¹ ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται¹². ” ἡδιστα
οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου*, ἵνα
ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ 10
εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
διωγοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ
ἀσθενῶ, τότε δυνατὸς εἰμι. Γέγονα ἄφρων καυχώ- 11
μενος¹³. ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὄφειλον ὑφ'
ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ
λίαν¹⁴ ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι.

Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατεργάσθη¹⁵ ἐν 12
ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν¹⁶ σημείοις† καὶ τέρασι καὶ
δυναμέσι. τί γὰρ ἐστὶν ὁ ἠττήθητε¹⁷ ὑπὲρ τὰς λοιπὰς 13
ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα
ὑμῶν; χάρισασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ἰδοὺ 14
τρίτον¹⁸ ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατα-

² -τοῦ L. ³ χωρὶς LTr. ⁴ -οὐκ οἶδα L. ⁵ -μου LTr.
⁶ -τι LTr. ⁷ + διὸ L, *versu parentheticeposito*, + διὸ Tr.
⁸ σατανά LTr. ⁹ -ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι Tr[LTr marg.]. ¹⁰ + [καὶ]
L. ¹¹ -μου LTr. ¹² τελείται LTr. * [μου] Tr. † καὶ T.
¹³ -καυχώμενος LTr. ¹⁴ ὑπερλίαν BLT. ¹⁵ κατεργάσθη T.
¹⁶ -ἐν LTr. † + τε T. ¹⁷ ἡσώθητε LTr. ¹⁸ + τοῦτο LTr.

436 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β. Κεφ. 13.
 ναρκήσω ὑμῶν¹⁹. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ²⁰ ὑμᾶς.
 οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν,
 15 ἀλλ' ^{*} οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις· ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπα-
 νήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν·
 εἰ καὶ ²¹ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἦττον ²² ἀγαπῶ-
 16 μαι. Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ²³
 17 ὑπάρχων πανούργος, δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα
 ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα
 18 ὑμᾶς; παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν
 ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
 αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχ-
 νεσι;

19 Πάλιν ²⁴ δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώ-
 πιον ²⁵ τοῦ ²⁶ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα,
 20 ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γάρ,
 μή πως ἔλθων οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, καὶ γὰρ
 εὔρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μή πως ἔρεις ²⁷, ζῆλοι ²⁸,
 θυμοί, ἐριθείαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
 21 ἀκαταστασίαι· μή πάλιν ἐλθόντα με ²⁹ ταπεινώσῃ ^{30 31} ὁ
 Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθσω πολλοὺς τῶν
 προημάρτηκόντων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκα-
 θαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

13 ΤΡΙΤΟΝ τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἐπὶ στόμα-
 τος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.
 2 προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ
 ἀπὼν νῦν γράφω¹ τοῖς προημάρτηκόσι, καὶ τοῖς λοι-
 ποῖς πάσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι.
 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χρισ-
 τοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.
 4 καὶ γὰρ εἰ ² ἐσταυρώθῃ ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ
 δυνάμεως Θεοῦ· καὶ γὰρ ³ ἡμεῖς ἀσθενούμεν ἐν⁴ αὐτῷ,
 ἀλλὰ ζήσομεθα⁵ σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς

¹⁹ - ὑμῶν LTr. ²⁰ ἀλλὰ LTr. * ἀλλὰ TTr. ²¹ - καὶ LTr.
 † ἀγαπῶ...; T. ²² ἡσσαν LT(ita vult)Tr. ²³ ἀλλὰ LTr. ²⁴ Πάλαι
 LTr. ²⁵ κατέναντι LTr. ²⁶ - τοῦ LTr. ²⁷ ἔρις LTr marg.
²⁸ ζῆλος LTr. ²⁹ ἐλθόντος μου LTr. ³⁰ ταπεινώσει L (non marg.)
 TTr. ³¹ + με LTr. ¹ - γράφω LTr. ² - εἰ TTr[L]. ³ + καὶ
 BE. ⁴ σὺν L marg. Tg marg. ⁵ ζήσομεν LTr.

437 Κεφ. 1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.
 ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυ- 5
 τοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι
 Ἰησοῦς Χριστὸς⁶ ἐν ὑμῖν ἐστιν⁷; εἰ μὴ τι ἀδόκιμοί
 ἐστε. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν 6
 ἀδόκιμοι. εὐχομαι⁸ δὲ πρὸς τὸν Θεόν, μὴ ποιῆσαι 7
 ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν,
 ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκι-
 μοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, 8
 ἀλλ' ⁹ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς 9
 ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο δὲ¹⁰ καὶ
 εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. διὰ τοῦτο ταῦτα 10
 ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι,
 κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος¹¹ εἰς οἰκο-
 δομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακα- 11
 λείσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς
 τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπά- 12
 σασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι¹². ἀσπάζονται
 ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ 13
 Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
 Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν¹³.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς
 Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ¹⁴.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ 1
 δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ

⁶ Χριστὸς Ἰησοῦς L marg. TTr. ⁷ - ἐστιν TTr[L]. ⁸ εὐχόμεθα
 LTr. ⁹ ἀλλὰ TTr. ¹⁰ - δὲ LTr. ¹¹ ὁ κύριος ἔδωκέν μοι LTr.
¹² φιλήματι ἀγίῳ L marg. ¹³ - ἀμήν. LTr. ¹⁴ + Ἐν στίχοις φέ-
 ς S, Πρὸς Κορινθίους Β' Tr. Deest subscriptio in LT. ¹ Ἡ πρὸς
 Γαλάτας ἐπιστολὴ Παύλου S, Πρὸς Γαλάτας LTr.

2 πατρός τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·
3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρός, καὶ Κυρίου
4 ἡμῶν* Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ² τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος³ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ
5 πατρός ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐ-
7 αγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ παραάσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέφαι τὸ
8 εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται⁴ ὑμῖν[†] παρ' ὃ εὐη-
9 γελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ'
10 ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκεις; εἰ γὰρ⁵ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον·
12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε⁶ ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χρισ-
13 τοῦ. Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκ-
14 κλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων
15 τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεός⁷ ὃ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ
16 καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν· εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,

* *Transfert* ἡμῶν Tr marg. in locum post πατρός. ² περὶ LTr. ³ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος LTr. ⁴ εὐαγγελίσθαι L marg. T. † - ὑμῖν T[Tr marg.], seu ὑμῖν εὐαγγ. Tr marg. ⁵ - γὰρ LTr. † γὰρ Tr. ⁶ οὐδὲ LTr. ⁷ - ὁ Θεός T[LTr marg.].

οὐδὲ ἀνήλθον⁸ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ¹⁷ ἀποστόλους, ἀλλ'⁹ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία¹⁸
ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορησαί Πέτρον¹⁰, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ 19 τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον 20 τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ 21 κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· ἤμην δὲ 22 ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ· μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν, 23
“Ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.” καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοί τὸν 24 Θεόν. Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην 25 εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην 26 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μὴ πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. Ἄλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἑλλήν ὢν, 27 ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι. διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους 28 ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται². οἷς οὐδὲ πρὸς ὦραν 29 εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη³ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί 30 τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον *Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ἀλλὰ τὸναντίον, ἰδόντες ὅτι 31 πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς· ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς 32 ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοί⁴ εἰς τὰ ἔθνη· καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθείσάν μοι, Ἰά- 33 κωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης[†], οἱ δοκοῦντες στύλοι⁵

⁸ ἀπῆλθον LTr marg. ⁹ ἀλλὰ LTr. ¹⁰ Κηφᾶν LTr. ¹ συν- T. ² καταδουλώσουσιν LTr. ³ διαμείνη L marg. * + ὁ T. ⁴ καί μοι LTr. † Ἰωάννης Tr. ⁵ στύλοι LTr.

εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα
 10 ἡμεῖς⁶ εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν·
 11 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπού-
 12 δασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος⁷
 εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι
 12 κατεγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ
 Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἔθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον⁸,
 ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς
 13 ἐκ περιτομῆς. καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ
 λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη
 14 αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθο-
 ποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον
 τῷ Πέτρῳ⁹ ἔμπροσθεν πάντων, “Εἰ σύ, Ἰουδαῖος
 ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς¹⁰, τί¹¹ τὰ
 15 ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαίζειν;” Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι,
 16 καὶ οὐκ ἐξ ἔθνῶν ἀμαρτωλοὶ, εἰδότες¹² ὅτι οὐ δικαιού-
 ται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
 Ἰησοῦ Χριστοῦ¹³, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν¹⁴
 ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ,
 καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι¹⁵ οὐ δικαιωθήσεται ἐξ
 17 ἔργων νόμου¹⁶ πᾶσα σὰρξ. εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆ-
 ναι ἐν Χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοὶ,
 18 ἄρα¹⁷ Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος¹⁸; μὴ γένοιτο. εἰ
 γὰρ ἂ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
 19 ἑμαυτὸν συνίστημι¹⁹. Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ
 20 ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι·
 ζῶ δέ, οὐκ ἔτι²⁰ ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ
 νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ²¹,
 τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ
 21 ἐμοῦ. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ
 νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

6 + [μὲν] L.

7 Κηφᾶς LTr.

8 ἦλθεν LTr (non marg.).

9 Κηφᾶ LTr.

10 καὶ οὐχ (οὐκ Tr) Ἰουδαϊκῶς ζῆς LTr.

11 πῶς

LTr.

12 + δὲ LTr.

13 Χριστοῦ Ἰησοῦ Tr (non marg.).

14 Ἰησοῦν χριστὸν L marg.

15 ὅτι LTr.

16 ἐξ ἔργων νόμου οὐ

δικαιωθήσεται LTr.

17 ἄρα L.

18 L.

19 συνιστάνω LTr.

20 οὐκέτι LTr.

21 θεοῦ καὶ χριστοῦ LTr (non marg.).

ᾧ ἄΝΟΗΤΟΙ Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῇ³
 ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι¹; οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς
 Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν² ἐσταυρωμένος· τοῦτο 2
 μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ
 πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; οὕτως ἀνόη- 3
 τοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτε-
 λείσθε; τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ³; εἴ γε καὶ εἰκῆ³. 4
 ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνά- 5
 μεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
 καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη 6
 αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πί- 7
 στεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ⁴ Ἀβραάμ. προἰδοῦσα δὲ ἡ 8
 γραφή ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ Θεός,
 προενηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ, “Ὅτι ἐνευλογηθήσον-
 ται⁵ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.” ὥστε οἱ ἐκ πίστεως, 9
 εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. ὅσοι γὰρ ἐξ 10
 ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσὶ· γέγραπται
 γάρ⁶, “Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν* πᾶσι
 τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ
 ποιῆσαι αὐτά.” Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται 11
 παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· “ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως
 ζήσεται” ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ'† 12
 “ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος” ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρης τοῦ νό- 13
 μου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρη· γέγραπται γάρ⁸,
 “Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου” ἵνα 14
 εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χρισ-
 τῷ Ἰησοῦ†, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λά-
 βωμεν διὰ τῆς πίστεως. Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον 15
 λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς
 ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν⁹ 16
 αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει,
 ‘Καὶ τοῖς σπέρμασιν,’ ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ'§ ὡς ἐφ'

1 - τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι LTr.

2 - ἐν ὑμῖν LTr.

3 εἰκῆ L.

4 υἱοὶ εἰσίν L (non marg.) Tr (non marg.).

5 εὐλογηθήσονται BE.

6 + ὅτι LTr.

* - ἐν Tr ([ἐν] Tr marg.).

† ἀν-
 θρωπος LTr.

8 ὅτι γέγραπται LTr.

† Ἰησοῦ χριστῷ Tr (non
 marg.).

9 ἐρρήθησαν LTr.

§ ἀλλὰ Tr.

17 τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν¹⁰ ὁ μετὰ ἑτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα¹¹ γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι¹² ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ὁ δὲ μεσίτης ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεός εἰς ἔστιν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ¹³; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου¹⁴ ἦν ἡ δικαιοσύνη· ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ¹⁵ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι¹⁶ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι· ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι¹² ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν. πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ, οὐδὲ Ἑλλην· οὐκ ἐν δούλῳ, οὐδὲ ἐλεύθερος· οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλῃ· πάντες* γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, καὶ¹⁷ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν· ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν† δεδουλωμένοι· ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρω-

¹⁰ - εἰς Χριστὸν LTTTr. ¹¹ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἑτη LTTTr. ¹² οὐκέτι LTTTr. ¹³ [τοῦ Θεοῦ] L. ¹⁴ ἐκ νόμου ἂν LTTTr, αὐτὸ ἐκ νόμου ἦν ἂν T. ¹⁵ ὑφ' L. ¹⁶ συγ(συν- T)κλειόμενοι LTTTr. * ἅπαντες TTr. ¹⁷ -καὶ LTTTr. † κατὰ T. ‡ ἦμεθα TTr marg.

κεφ. 4. ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ. 443
 μα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν¹, κράζον², Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκ ἔτι³ εἰ δούλος, ἄλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ⁵. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει⁶ οὔσι θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦεν* θέλετε; ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς⁷. φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῆ⁸ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. 11

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν· τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν¹² ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς¹³ θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ τὸ¹⁴ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, τεκνία¹⁵ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε¹⁶; γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραάμ 22

¹ ἡμῶν LTTTr. ² κράζον LTTTr. ³ οὐκέτι LTTTr. ⁴ ἀλλὰ LTTTr. ⁵ διὰ Θεοῦ LTTTr. ⁶ φύσει μὴ LTTTr. * δουλεῦσαι TTr (non marg.). ⁷; LT. ⁸ εἰκῆ L. ⁹ ὑμῶν LTTTr. ¹⁰ ποῦ LTTTr. ¹¹ - ἦν LTTTr. ¹² - ἂν LTTTr. ¹³ ἡμᾶς E. ¹⁴ - τὸ LTTTr. † ζηλοῦσθε Tr marg. ¹⁵ τέκνα L (non marg.) TTr. ‡ μέχρις TTr. ¹⁶ ἀναγνώσκετε L marg.

23 δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας· ἀλλ' * ὁ μὲν¹⁷ ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς†
24 ἐπαγγελίας. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὐταὶ γὰρ εἰσιν αἱ¹⁸ δύο διαθήκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ,
25 εἰς δουλείαν† γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ. τὸ γὰρ¹⁹ Ἄγαρ²⁰ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, ²¹ συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ²² μετὰ τῶν τέκ-
26 νων αὐτῆς. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐλευθέρα ἐστίν, ἡ²³ ἣτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν· γέγραπται γάρ, Ἐυφράνθητι στείρα ἢ οὐ τίκτουσα· ῥήξον καὶ βόη-
28 σον ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρή- μου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς²⁴ δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν²⁵.
29 Ἄλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ²⁶ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ
31 τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. Ἄρα²⁷, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

5 Τῆς ἐλευθερίας οὖν¹ ἢ² Χριστὸς ἡμᾶς³ ἠλευθέρωσε, στήκετε⁴, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας⁵ ἐνέχεσθε. Ἰδὲ⁵ ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε⁶, Χρισ-
3 τὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν
4 ὄλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηγορήθητε ἀπὸ τοῦ⁶ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος
5 ἐξέπεσατε· ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα
6 δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ
7 πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε καλῶς⁷.

* ἀλλὰ Tr. 17 [μὲν] LTr marg. † δι' Tr. 18 - αἱ LTrTr.
† δουλίαν T. 19 δὲ L marg. Tr marg. 20 - Ἄγαρ L (non marg.) T[Tr]. 21 συν- T. 22 γὰρ LTrTr. 23 - πάντων TTr[L]. 24 ἡμεῖς LTrTr (non marg.). 25 ἐστὲ LTrTr (non marg.). 26 κληρονομή- σει L (non marg.) TTr. 27 διό LTrTr. 1 - οὖν LTrTr. 2 - ἢ LTrTr. 3 ἡμᾶς Χριστὸς LTrTr. 4 . στήκετε οὖν LTrTr. § δουλείας T. 5 Ἰδὲ BE. || περιτέμνητε B. 6 - τοῦ LTrTr. 7 καλῶν L errore.

τίς ὑμᾶς ἀνέκοψε⁸ τῇ* ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ἢ πεισ- 8 μονῇ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη ὄλον 9 τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ⁹ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, 10 ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταρασσῶν ὑμᾶς βασιτάσει τὸ κρίμα¹⁰, ὅστις ἂν¹¹ ἦ. ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, 11 εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατ- ἤργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ὄφελον καὶ 12 ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

Ἑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μό- 13 νον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς 14 νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται¹², ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν¹³. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκ- 15 νετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ¹⁴ ἀλλήλων ἀνα- λωθῆτε.

Λέγω δέ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν 16 σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ 17 τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα δὲ¹⁵ ἀντίκειται ἀλλήλοις¹⁶, ἵνα μὴ ἂ ἂν¹⁷ θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ 18 νόμον. φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά 19 ἐστὶ μοιχεία¹⁸, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδω- 20 λολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι¹⁹, θυμοί, ἐριθειῖαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, φόνοι²⁰, μέ- 21 θαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἂ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ²¹ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς 22 τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακρο- θυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης²², ἐγ- 23 κράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστὶ νόμος. οἱ δὲ 24 τοῦ Χριστοῦ²³, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς πα- θήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι, 25

⁸ ἀνέκοψεν LTrTr. * - τῇ TTr. 9 + [δὲ] L. 10 κρίμα SBEL. 11 ἐὰν TTr. 12 πεπληρωται LTrTr. 13 σεαυτόν LTrTr. 14 ὑπ' LTrTr. 15 γὰρ LTrTr. 16 ἀλλήλοις ἀντίκειται LTrTr. 17 [ἐὰν] L, ἐὰν TTr. 18 - μοιχεία LTrTr. 19 ἔρις, ζῆλος LTrTr. 20 - φόνοι T[Tr]. 21 - καὶ TTr[L]. 22 πραύτης LTrTr. 23 + Ἰησοῦ TTr[L].

446 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΙΑΣ. Κεφ. 6.
26 πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,
ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις²⁴ φθονοῦντες.

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῆ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι
παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιούτον ἐν πνεύματι πραότητος², σκοπῶν σεαυτὸν μὴ
2 καὶ σὺ πειρασθῆς. ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε,
3 καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε³ τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. εἰ
γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὄν, ἑαυτὸν φρεναπατᾶ⁴.
4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς
ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτε-
5,6 ρον. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. Κοι-
νωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι,
7 ἐν πάσιν ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρί-
ζεται. ὁ γὰρ ἐὰν⁵ σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερί-
8 σει. ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς
σαρκὸς θερίσει φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα,
9 ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν
ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν⁶. καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,
10 μὴ ἐκκλύμενοι. ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν*, ἐργα-
ζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς
τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

11 ἸΔΕΤΕ πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ
12 χειρί. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ⁷ τῷ
13 σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται⁸. οὐδὲ γὰρ οἱ περι-
τεμνόμενοι⁹ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν. ἀλλὰ θέλου-
σιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρα σαρκί
14 καυχῆσωνται. ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι¹⁰ εἰ μὴ
ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. δι'
15 οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ¹¹ κόσμῳ. ἐν
γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε¹² περιτομὴ τι ἰσχύει¹³, οὔτε

²⁴ ἀλλήλους L (non marg.) Tr marg. ¹ προλημφθῆ LTr.
² πραύτητος TTr. ³ ἀναπληρώσατε L (non marg.) TTr marg.
⁴ φρεναπατᾶ ἑαυτὸν LTr. ⁵ ἂν LTr. ⁶ ἐγκακῶμεν LTr, ἐκκακῶ-
μεν T. * ἔχομεν T. ⁷ μὴ post Χριστοῦ ponunt LTr. ⁸ διώ-
κονται L marg. T. ⁹ περιτετμημένοι L (non marg.) Tr marg.
¹⁰ καυχῆσασθαι L marg. ¹¹ - τῷ LTr. ¹² οὔτε γὰρ TTr (non
marg.). ¹³ ἐστίν LTr, ἔστιν T.

Κεφ. 7. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ. 447
ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι¹⁶
τούτῳ στοιχήσουσιν¹⁴, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος,
καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω. ἐγὼ¹⁷
γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου¹⁵ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ¹⁸
Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης¹⁶.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ² διὰ θελή-¹
ματος Θεοῦ, τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ³ καὶ
πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη²
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν³
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία
πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις⁴ Χριστῷ, καθὼς ἔξε-⁴
λέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι
ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγά-
πη⁵, προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χρισ-⁵
τοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾧ⁶
ἔχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ. ἐν ᾧ⁶ ἔχομεν⁷

¹⁴ στοιχοῦσιν L marg. ¹⁵ - Κυρίου LTr. ¹⁶ + Ἐν στί-
χοις σίγ S, Πρὸς Γαλάτας Tr. Deest subscriptio in LT. ¹ Πρὸς
Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ Παύλου S, Πρὸς Ἐφεσίους LTr. ² Χριστοῦ
Ἰησοῦ L (non marg.) TTr. ³ [ἐν Ἐφέσῳ] TTr marg. ⁴ + ἐν
ELTr. ⁵ ἐν ἀγάπῃ LTr marg. ⁶ ἧς LTr.

τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἀφε-
 σιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον⁷ τῆς χάρι-
 8 τος αὐτοῦ· ἧς ἐπερίσσειεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ
 9 καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θε-
 λήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέ-
 10 θετο ἐν αὐτῷ· εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν
 καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χρισ-
 τῷ, τὰ τε⁸ ἐν⁹ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν
 11 αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν¹⁰, προορισθέντες κατὰ
 πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βου-
 12 λην τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς
 ἔπαινον τῆς¹¹ δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ
 13 Χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς
 ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ
 καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς
 14 ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅς¹² ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρο-
 νομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς
 ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν
 τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην¹³ τὴν εἰς πάντας
 16 τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν,
 μνεῖαν ὑμῶν¹⁴ ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου·
 17 ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀπο-
 18 καλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· πεφωτισμένους τοὺς
 ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας¹⁵ ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς
 τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ¹⁶ τίς ὁ
 πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
 19 ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως
 αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν
 20 τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν¹⁷ ἐν τῷ
 Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν^{18*} ἐν
 21 δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς¹⁹, ὑπεράνω πάσης

7 τὸ πλοῦτος LTr. 8 -τε LTr. 9 ἐπὶ L (non marg.) Tr.
 10 ἐκλήθημεν L. 11 -τῆς LTr. 12 ὁ LTr marg. 13 -τὴν
 ἀγάπην L[Tr marg.]. 14 -ὑμῶν LTr. 15 καρδίας LTr.
 16 -καὶ LTr. 17 ἐνήργηκεν LTr marg. 18 καθίσας LTr.
 * + αὐτὸν T. 19 οὐρανοῖς L (non marg.).

ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ
 παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
 τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέτα- 22
 ξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφα-
 λὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα 23
 αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ²⁰ πάντα ἐν πᾶσι πληρου-
 μένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι 2
 καὶ ταῖς ἁμαρτίαις¹, ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ 2
 τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς
 ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνερ-
 γοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ 3
 ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
 τῆς σαρκὸς ἡμῶν*, ποιούντες τὰ θελήματα τῆς σαρ-
 κὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεῖς τέκνα φύσει² ὀργῆς,
 ὡς καὶ οἱ λοιποὶ· ὁ δὲ Θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, 4
 διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἠγάπησεν ἡμᾶς,
 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνε- 5
 ζωοποίησέ³ τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι·
 καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς 6
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς 7
 ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον⁴ τῆς χάριτος
 αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς⁵ πίστεως· 8
 καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ 9
 ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν 10
 ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις
 ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς
 περιπατήσωμεν.

Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτε⁶ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, 11
 οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτο-
 μῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε ἐν⁷ τῷ καιρῷ 12
 ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολι-
 τείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγ-

20 +τὰ LTr. 1 +ὑμῶν LTr. * ὑμῶν B. † ἡμεθα Tr. 2 φύ-
 σει τέκνα LTr marg. 3 συνεζωοποίησεν [ἐν] L. 4 τὸ ὑπερβάλλον
 πλοῦτος LTr. 5 -τῆς LTr. 6 ποτε ὑμεῖς LTr.
 7 -ἐν LTr.

450
 13 γελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι* ἐν τῷ κόσμῳ·
 14 νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακ-
 15 ρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε⁸ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.
 16 αὐτὸς γὰρ ἔστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμ-
 17 φότερα ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας·
 18 τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντο-
 19 λῶν ἐν δόγμασι καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ
 20 ἐν ἑαυτῷ⁹ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην·
 21 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι
 22 τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν
 23 αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς
 24 μακρὰν καὶ¹⁰ τοῖς ἐγγύς, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν
 25 προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς
 26 τὸν πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἔστε ξένοι καὶ πάρ-
 27 οικοι, ἀλλὰ¹¹ ¹² συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
 28 Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀπο-
 29 στόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ
 30 Ἰησοῦ Χριστοῦ¹³, ἐν ᾧ πάσα ἡ¹⁴ οἰκοδομὴ συναρ-
 31 μολογούμενη αὐξεῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ
 32 καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ
 33 Θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 ΤΟΥΤΟΥ χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χρισ-
 2 τοῦ Ἰησοῦ¹ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· εἶγε ἠκούσατε
 3 τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης
 4 μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι¹ κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ² μοι τὸ
 5 μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ
 6 δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν
 7 τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ· ὃ ἐν³ ἑτέραις γενεαῖς
 8 οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν
 9 ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προ-
 10 φήταις ἐν πνεύματι· εἶναι τὰ ἔθνη ⁴συγκληρονόμα
 11 καὶ ⁵σύσσωμα καὶ ⁴συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐ-

* ἔχοντες καὶ ἄθεοι, Tt. 8 ἐγενήθητε ἐγγύς LTTt. 9 αὐτῷ
 LTTt. 10 + εἰρήνην LTTt. 11 ἀλλ' (ἀλλὰ TtTt) ἔστε LTTt.
 12 συν- T. 13 Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTt. 14 - ἡ LTTt. † - Ἰησοῦ T.
 1 [ὅτι] L. 2 ἐγνωρίσθη LTTt. 3 - ἐν LTTt. 4 συν- T.
 5 σύν- LTTt.

451
 6 ἐν τῷ⁷ Χριστῷ⁸, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἐγενόμεν⁹ 7
 8 διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν
 9 δοθείσαν¹⁰ μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐ-
 10 τοῦ· ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων τῶν¹¹ ἁγίων⁸
 11 ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν¹² τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι
 12 τὸν¹³ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον¹⁴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ 9
 13 φωτίσαι πάντας¹⁶ τίς ἡ κοινωνία¹⁷ τοῦ μυστηρίου τοῦ
 14 ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ
 15 πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁸, ἵνα γνωρισθῇ 10
 16 νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρα-
 17 νίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ
 18 Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν, ἐν¹⁹ 11
 19 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν 12
 20 παρρησίαν καὶ τὴν²⁰ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ
 21 τῆς πίστεως αὐτοῦ. διὸ αἰτούμαι μὴ ἐκκαεῖν²¹ ἐν 13
 22 ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἧτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.
 23 τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πα- 14
 24 τέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ²², ἐξ οὗ πάσα 15
 25 πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῶ²³ 16
 26 ὑμῖν κατὰ τὸν πλοῦτον²⁴ τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει
 27 κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
 28 ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως 17
 29 ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ 18
 30 τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν
 31 πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος
 32 καὶ ὕψος²⁵, γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώ- 19
 33 σεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν
 34 τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ. τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα 20
 35 ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ²⁶ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν,
 36 κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ 21

6 - αὐτοῦ LTTt. 7 - τῷ LTTt. 8 + Ἰησοῦ LTTt. 9 ἐγενή-
 10 θην LTTt. 10 τῆς δοθείσης LTTt. 11 - τῶν LTTt. 12 - ἐν
 LTTt. 13 τὸ LTTt. 14 πλοῦτος LTTt. 15 - πάντας T[L].
 16 οἰκονομία LTTt. 17 - διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ LTTt. 18 + τῷ LTTt.
 19 - τὴν LTTt. 20 ἐγκαεῖν LTTt, ἐνκαεῖν T. 21 - τοῦ Κυρίου
 22 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ LTTt. 23 δῶ LTTt. 24 τὸ πλοῦτος LTTt.
 25 ὕψος καὶ βάθος LTTt (non marg.). 26 ὑπερεκπερισσοῦ LTTt.

δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ²⁷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων. ἀμήν.

4 ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, 2 ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος¹, μετὰ μα- 3 κροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδά- ζοντες* τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συν- 4 δέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεύμα, καθὼς 5 κατ' ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἰς 6 Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἰς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ 7 ἐν πάσιν ὑμῶν². Ἐνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ³ χάρις 8 κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει, 'Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἤχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ⁴ 9 ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.' Τὸ δέ, ἀνέβη, τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον⁵ εἰς τὰ κατώτερα 10 μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβάς, αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ 11 πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποι- 12 μένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώμα- 13 τος τοῦ Χριστοῦ· μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας 14 τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ· ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέ- μῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ⁶ τῶν ἀνθρώπων, 15 ἐν πανουργίᾳ[†] πρὸς τὴν μεθοδεῖαν⁷ τῆς πλάνης· ἀλη- θεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ἀυξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, 16 ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ⁸ Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ⁹ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς

²⁷ + καὶ LTr. ¹ πραύτητος TTr. * (, L) ἐν ἀγάπῃ σπουδάζοντες LTr. marg. † [καὶ] Tr marg. ² - ὑμῶν LTr. ³ - ἡ LTr. ⁴ - καὶ LT. ⁵ - πρῶτον LTr. ⁶ κυβεία T. † +, LTr. ⁷ μεθοδεῖαν T. ⁸ - ὁ LTr. ⁹ συν- T.

ἐκάστου μέρους, τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ* ἐν ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι 17 ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ¹⁰ ἔθνη περι- πατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι¹¹ 18 τῇ διανοίᾳ, ὄντες[†] ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· οἵτινες ἀπηληγηκότες 19 ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἔργασίαν ἀκα- θαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ· ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως 20 ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν 21 αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, 22 τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· ἀνανεοῦσθαι¹² δὲ¹³ τῷ πνεύ- 23 ματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι¹⁴ τὸν καινὸν 24 ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκασ- 25 τος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων¹⁵ μέλη. 'Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε' ὁ ἥλιος 26 μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ¹⁶ παροργισμῷ ὑμῶν, μήτε¹⁷ δι- 27 δοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ὁ κλέπτων μηκέτι κλε- 28 πτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν¹⁸, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκ- 29 πορευέσθω, ἀλλ' ²⁰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρεῖας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσι· καὶ μὴ λυπεῖτε 30 τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ 31 βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· γί- 32

* αὐτοῦ T. ¹⁰ - λοιπὰ LTr. ¹¹ ἐσκοτωμένοι LTr. † δια- νοία ὄντες, LTr. ¹² ἀνανεοῦσθε L marg. Tr marg. ¹³ [δὲ] L. ¹⁴ ἐνδύσασθε L marg. Tr marg. ¹⁵ ἀλλήλοιον SB, forsan errore. ¹⁶ - τῷ LTr. ¹⁷ μηδὲ LTr. ¹⁸ ταῖς ἰδίαις χερσίν τὸ ἀγαθὸν LTr. ²⁰ ἀλλὰ L (non marg.) TTr.

νεσθε δι²¹ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἔχαρί-
5 σατο ὑμῖν²². Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς
 2 τέκνα ἀγαπητά· καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς
 καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς¹, καὶ παρέδωκεν ἑαυ-
 τὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς
 3 ὁσμὴν εὐωδίας. Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία²
 ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει
 4 ἀγίοις· καὶ³ αἰσχροτήης, καὶ⁴ μωρολογία ἢ εὐτρα-
 πελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα⁵, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.
 5 τοῦτο γὰρ ἐστὲ⁶ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκά-
 θαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς⁷ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ
 ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ
 6 Θεοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ
 ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
 7 τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε⁸ συμμέτοχοι αὐτῶν.
 8 ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς
 9 τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύ-
 ματος⁹ ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀλη-
 10 θεΐᾳ· δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.
 11 καὶ μὴ⁸ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ
 12 σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· τὰ γὰρ κρυφῆ¹⁰
 13 γινόμενα ὑπὲρ αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν. τὰ δὲ
 πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν
 14 γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶ· διὸ λέγει, “Ἐγει-
 15 ραι¹¹ ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ
 ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός.” Βλέπετε οὖν πῶς ἀκρι-
 βῶς* περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ’ ὡς σοφοί,
 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ
 17 εἰσι. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέν-
 18 **τες**¹² τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου¹³. καὶ μὴ μεθύσκεσθε
 οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύ-

²¹ — δὲ L[Tr marg.]. ²² ἡμῖν L (non marg.) Tr marg. ¹ ὑμᾶς
 TTr. ² ἀκαθαρσία πᾶσα LTr. ³ ἢ L. ⁴ ἢ LT. ⁵ ἀ οὐκ
 ἀνήκεν LTr. ⁶ ἵστε LTr. ⁷ ὁ LTr. ⁸ συν- T. ⁹ φωτὸς
 LTr. ¹⁰ κρυφῆ L. ¹¹ Ἐγειρε LTr. * ἀκριβῶς πῶς TTr
 marg. ¹² συνίετε LTr. ¹³ θεοῦ L marg.

ματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς¹⁴ ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ 19
 ᾠδαῖς πνευματικαῖς¹⁵, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν* τῇ
 καρδίᾳ¹⁶ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες πάντοτε 20
 ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ· ὑποτασσόμενοι ἀλλή- 21
 λοις ἐν φόβῳ Θεοῦ¹⁷.

Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε¹⁸, 22
 ὡς τῷ Κυρίῳ· ὅτι ὁ¹⁹ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναι- 23
 κός, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ²⁰
 αὐτὸς ἐστὶ²¹ σωτὴρ τοῦ σώματος· ἀλλ’²² ὡςπερ²³ ἡ²⁴
 ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ
 γυναῖκες τοῖς ἰδίοις²⁴ ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες, 25
 ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν²⁵, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
 ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ
 αὐτῆς· ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθάρισας τῷ λουτρῷ 26
 τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν²⁶ ἑαυτῷ 27
 ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπιλὸν ἢ ρυτίδα
 ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ’ ἵνα ἦ ἀγία καὶ ἄμωμος.
 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες²⁷ ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν 28
 γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν
 ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γὰρ ποτε τὴν 29
 ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ’²⁸ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος²⁹ τὴν ἐκκλησίαν. ὅτι 30
 μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
 καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ³⁰. “Ἀντὶ τούτου καταλείψει 31
 ἄνθρωπος τὸν³¹ πατέρα αὐτοῦ³² καὶ τὴν³³ μητέρα, καὶ
 προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα³⁴ αὐτοῦ, καὶ
 ἕσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.” Τὸ μυστήριον τοῦτο 32
 μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς³⁵ τὴν
 ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ’ ἕνα, ἕκαστος τὴν 33

¹⁴ + [ἐν] LTr marg.

¹⁵ [πνευματικαῖς] L.

* — ἐν T[Tr].

¹⁶ ταῖς καρδίαις L.

¹⁷ Χριστοῦ LTr.

¹⁸ — ὑποτάσσεσθε T, αὐτῶν

ὑποτασσέσθωσαν LTr[Tr marg.] ¹⁹ — ὁ LTr. ²⁰ — καὶ LTr.

²¹ — ἐστὶ LTr.

²² ἀλλὰ L (non marg.) TTr.

²³ ὡς LTr.

²⁴ — ἰδίοις LTr.

²⁵ — ἑαυτῶν LTr.

²⁶ αὐτὸς LTr.

²⁷ καὶ

οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν L, ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄνδρες Tr. ²⁸ ἀλλὰ LTr.

²⁹ Χριστὸς LTr. ³⁰ — ἐκ τῆς σαρκὸς ad fin. vers. LTr[Tr marg.].

³¹ — τὸν BLTr. ³² — αὐτοῦ LTr.

³³ — τὴν LTr.

³⁴ τῇ γυναικὶ

LTr. † — αὐτοῦ T. ³⁵ [εἰς] L.

ἑαυτοῦ γυναικα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνή ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

- 6 ΤΑ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυ-
2 ρίῳ¹. τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 'Τίμα τὸν πατέρα
σου καὶ τὴν μητέρα' ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν
3 ἐπαγγελίᾳ· 'ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔση μακροχρό-
4 νιος ἐπὶ τῆς γῆς.' Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε
τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ'² ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ* καὶ
νουθεσίᾳ Κυρίου.
- 5 Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα³
μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότῃ τῆς** καρδίας
6 ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ. μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν†
ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δούλοι τοῦ⁴ Χριστοῦ,
7 ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐ-
νοίας δουλεύοντες ⁵τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·
8 εἰδότες ὅτι ὁ ἕαν τι ἕκαστος⁶ ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομιεῖται⁷ παρὰ τοῦ⁸ Κυρίου, εἴτε δούλος, εἴτε ἐλεύ-
9 θερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς,
ἀνέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν⁹
ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία¹⁰ οὐκ
ἔστι παρ' αὐτῷ.
- 10 Τὸ λοιπὸν¹¹, ἀδελφοί μου¹², ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυ-
11 ρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε
τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς
12 στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας¹³ τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ
ἔστιν ἡμῖν¹⁴ ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσ-
μοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος¹⁵ τούτου, πρὸς
τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς.
- 13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα
δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ

¹ — ἐν Κυρίῳ L[Tr]. ² ἀλλὰ LTr. * παιδεία T secundis curis.
³ κατὰ σάρκα κυρίου LTr. ** — τῆς T. † ὀφθαλμοδουλίαν T.
⁴ — τοῦ LTr. ⁵ + ὡς LTr. ⁶ ἕκαστος ὁ ἕαν L text., at ἕκαστος
ἕαν τι L marg. T, ἕκαστος ὁ ἕαν Tr. ⁷ κομιεῖται LTr. ⁸ — τοῦ
LTr. ⁹ αὐτῶν καὶ ὑμῶν LTr. ¹⁰ προσωποληψία LTr. ¹¹ τοῦ
λοιποῦ LTr. ¹² — ἀδελφοί μου LTr. ¹³ μεθοδίας T. ¹⁴ ὑμῖν
L (non marg.) Tr marg. ¹⁵ — τοῦ αἰῶνος LTr.

ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. στήτε οὖν περι- 14
ζωσάμενοι τὴν ὀσφύν¹⁶ ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυ-
σάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησά- 15
μενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς
εἰρήνης· ἐπὶ¹⁷ πάσιν ἀναλαμβάνοντες τὸν θυρεὸν τῆς 16
πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονη-
ροῦ τὰ¹⁸ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ τὴν περικεφα- 17
λαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε*, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ
πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ· διὰ πάσης προσευχῆς 18
καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύ-
ματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο¹⁹ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ
προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων,
καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῆ²⁰ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ 19
στόματός μου ἐν παρρησίᾳ, γνωρίσαι τὸ μυστήριον
τοῦ εὐαγγελίου²¹, ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν 20
αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς²² τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, 21
πάντα ὑμῖν γνωρίσει²³ Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ· ὃν ἐπεμψα πρὸς 22
ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ
παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη τοῖς ἀδελ- 23
φοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ πάντων 24
τῶν ἀγαπῶντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν²⁴.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ²⁵.

¹⁶ ὀσφύν LT. ¹⁷ ἐν L (non marg.) Tr. ¹⁸ — τὰ L[Tr]. * δέξ-
εσθε B. ¹⁹ — τοῦτο LTr. ²⁰ δοθῆ LTr. ²¹ [τοῦ εὐαγγελίου] L.
²² καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε (ἴδῃτε L marg.) LTr. ²³ γνωρίσει ὑμῖν LTr.
²⁴ — ἀμήν LTr. ²⁵ + Ἐν στίχοις τιβ' S: deest subscriptio in LT,
Πρὸς Ἐφεσίους Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

- 1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δούλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ²,
πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
2 Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνους· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.
3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεῖα ὑμῶν,
4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεῆσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν
5 μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ
ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ³ πρώτης ἡμέρας ἄχρι
6 τοῦ νῦν· πεπορθῶς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν
ὑμῖν ἔργον ἀγαθόν, ἐπιτελέσει ἄχρι⁵ ἡμέρας Ἰησοῦ
7 Χριστοῦ². καθὼς ἐστὶ δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν
ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ⁶ τῇ ἀπολογίᾳ καὶ
βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, ⁷συγκοινωνούς μου τῆς
8 χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς γάρ μου ἐστὶν⁸
ὁ Θεός, ὡς ἐπιπορθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις
9 Ἰησοῦ Χριστοῦ⁹. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ
ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ¹⁰ ἐν
10 ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν
ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρό-
11 σκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπῶν¹¹
δικαιοσύνης τῶν¹² διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ
ἔπαινον Θεοῦ.
12 Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ
κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλή-

¹ Ἡ πρὸς τοὺς Φιλιππησίους ἐπιστολή S, Πρὸς Φιλιππησίους LTTTr.
² Χριστοῦ Ἰησοῦ L (non marg.) TTr. ³ + τῆς LT (ita vult) Tr.
⁵ ἄχρι T. ⁶ + ἐν TTr[L]. ⁷ συν- T. ⁸ - ἐστὶν TTr[L].
⁹ Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTTr. ¹⁰ περισσεύση L (non marg.) Tr marg.
¹¹ καρπὸν LTTTr. ¹² τὸν TTr[L].

Κεφ. Ι. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ. 459
λυθεν· ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ¹³
γενέσθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς
πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ¹⁴
πεπορθῶτας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν
ἀφόβως τὸν λόγον¹⁵ λαλεῖν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ¹⁵
φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χρισ-
τὸν κηρύσσουσιν. οἱ μὲν ¹⁴ἐξ ἐριθείας τὸν¹⁵ Χριστὸν¹⁶
καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν¹⁶ ἐπιφέρειν¹⁷
τοῖς δεσμοῖς μου· οἱ δὲ ¹⁴ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπο-¹⁷
λογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμεαι. τί γάρ; πλὴν¹⁸ παντὶ¹⁸
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγ-
γέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσο-
μαι. οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτη-¹⁹
ρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ
πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀποκαραδο-²⁰
κίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυρθήσομαι,
ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγα-
λυνηθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ
ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.

Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν,²¹
κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς²²
ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι, οὐ γνωρίζω· συνέχομαι²³
γάρ¹⁹ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλύ-
σαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶ²⁰ μᾶλλον κρείσ-
σον· τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν* τῇ σαρκί, ἀναγκαιότερον δι'²⁴
ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο πεπορθῶς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ συμ-²⁵
παραμενῶ²¹ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισ-²⁶
σεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρου-
σίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγε-²⁷
λίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ
ιδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω²² τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι
στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες

¹³ + τοῦ Θεοῦ LTTTr. ¹⁴ Proteropuini LTT v. 17 ἐξ ἀγάπης...
κείμεαι versu 16 ἐξ ἐριθείας κ.τ.λ. ¹⁵ τὸν [LTr]. ¹⁶ θλίψιν LTr.
¹⁷ ἐγείρειν LTTTr. ¹⁸ + ὅτι LTTTr. ¹⁹ δὲ LTTTr. ²⁰ + γάρ BELTTTr.
* - ἐν T. ²¹ παραμενῶ LTTTr. ²² ἀκούω L (non marg.) TTr.

28 τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μη-
 δεινὸν ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἧτις αὐτοῖς μὲν ἐστὶν²³
 ἐνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν²⁴ δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ
 29 Θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον
 τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ
 30 πάσχειν· τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ἴδετε²⁵ ἐν
 2 ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. Εἴ τις οὖν παρά-
 κλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις
 κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα¹ σπλάγχνα καὶ οἰκτιρ-
 2 μοί, πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρο-
 νῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, ²σύμφυχοι, τὸ ἐν
 3 φρονούντες· μηδὲν κατὰ* ἐρίθειαν ἢ³ κενοδοξίαν,
 ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερ-
 4 έχοντας ἑαυτῶν. μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε⁴,
 5 ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος⁵. Τοῦτο γὰρ φρονεῖσθω⁶
 6 ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ
 ὑπάρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα⁷ Θεῷ,
 7 ἀλλ'⁸ ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν
 8 ὁμοιώματι⁹ ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὐρε-
 θείς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος
 9 ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ
 καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ¹⁰
 10 ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
 πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ κατα-
 11 χθονίων· καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται¹¹ ὅτι
 Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.
 12 ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε,
 μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῶ
 μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου
 13 τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· ὁ¹² Θεὸς γάρ
 ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνερ-
 14 γεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογ-

²³ ἐστὶν αὐτοῖς (- μὲν) LTr.

²⁴ ὑμῶν LTr.

²⁵ εἶδετε LTr.

¹ τις LTr.

² συν- T.

* κατ' TTr.

³ μηδὲ κατὰ LTr.

⁴ ἕκαστοι (ἕκαστος Tr marg.) σκοποῦντες LTr.

⁵ ἕκαστοι LTr.

⁶ φρονεῖτε (- γὰρ) LTr.

⁷ ἴσα LT.

⁸ ἀλλὰ L (non marg.) TTr.

⁹ ὁμοιώματι L errore.

¹⁰ + τὸ LTr.

¹¹ ἐξομολογήσεται L

marg. TTr marg. ¹² -ὁ LTr.

γυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ἵνα γένησθε¹³ ἀμεμπτοὶ καὶ ¹⁵
 ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα¹⁴ ἐν μέσῳ¹⁵ γενεᾶς σκο-
 λιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωσ-
 τῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ¹⁶
 ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον,
 οὐδὲ εἰς κενὸν ἔκοπίασα.

'Αλλ'¹⁶ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει- ¹⁷
 τουργία τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ ²συγχαίρω
 πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δ'^{*} αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ ²συγ- ¹⁸
 χαίρετέ μοι.

'Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ¹⁷ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως ¹⁹
 πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ γὰρ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν·
 οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ²⁰
 ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦ- ²¹
 σιν, οὐ τὰ τοῦ¹⁸ Χριστοῦ Ἰησοῦ¹⁹. τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ ²²
 γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν
 εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ²³
 ὡς ἂν ἀπίδω²⁰ τὰ περὶ ἐμέ, ἐξ αὐτῆς· πέποιθα δὲ ἐν ²⁴
 Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 'Αναγκαῖον ²⁵
 δὲ ἠγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνερ-
 γὸν καὶ ¹συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον,
 καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς·
 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς²¹, καὶ ἀδημονῶν, ²⁶
 διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. καὶ γὰρ ἠσθένησε ²⁷
 παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ'²² ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν²⁸,
 οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ
 λύπῃ²⁴ σχῶ. σπουδαιότερος οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ²⁸
 ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, καὶ γὰρ ἀλυπότερος ὦ.
 προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, ²⁹
 καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· ὅτι διὰ τὸ ἔργον ³⁰
 τοῦ²⁵ Χριστοῦ²⁶ μέχρι θανάτου ἠγγισε, παραβουλεύσα-
 μενος²⁷ τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα
 τῆς πρὸς με λειτουργίας.

¹³ ἦτε LTr marg.

¹⁴ ἄμωμα LTr.

¹⁵ μέσον LTr.

¹⁶ ἀλλὰ

LTr.

* δὲ TTr.

¹⁷ χριστῷ L.

¹⁸ -τοῦ LTr.

¹⁹ Ἰησοῦ

χριστοῦ LTr.

²⁰ ἀπίδω LTr.

+ συν- TTr.

²¹ + [ιδεῖν] L.

²² ἀλλὰ LTr.

²³ ἠλέησεν αὐτόν LTr.

²⁴ λύπην LTr.

²⁵ -τοῦ

LTr.

²⁶ Κυρίου Tr marg.

²⁷ παραβουλεύσάμενος LTr.

3 ΤΟ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ
 αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ
 2 ἀσφαλές. βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς
 3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν
 ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι Θεῷ¹ λατρεύοντες, καὶ καυ-
 4 χόμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποι-
 5 ῥοίτες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί.
 Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον.
 6 περιτομῆ² ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βεν-
 7 ιαμίν³, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος,
 8 κατὰ ζήλον⁴ διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύ-
 9 νην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἀμεμπτος. Ἄλλ⁵ ἄτινα
 ἦν μοι⁶ κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν·
 10 ἀλλὰ μενούργε⁷ καὶ ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ
 τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως⁸ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου
 μου⁹, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην· καὶ ἠγοῦμαι σκύ-
 11 βαλα εἶναι¹⁰, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, καὶ εὐρεθῶ ἐν
 αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ
 τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην
 12 ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γινῶναι αὐτόν, καὶ τὴν δύναμιν
 τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν¹¹ κοινωνίαν τῶν* πα-
 13 θημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος¹² τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,
 14 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν¹³ νεκρῶν·
 15 οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δὲ
 εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην¹⁴ ὑπὸ τοῦ¹⁵
 16 Χριστοῦ Ἰησοῦ¹⁶. ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὐ¹⁷ λογι-
 ζομαι κατεληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθα-
 17 νόμος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ
 σκοπὸν διώκω ἐπὶ¹⁸ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως
 19 τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν τέλειοι,
 τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ

¹ Θεοῦ LTr. ² περιτομῆ LTr. ³ Βενιαμίν LTr. ⁴ ζήλος
 LTr. ⁵ ἀλλὰ Tr[LTr marg.], -ἀλλ' T. ⁶ μοι ἦν L (non marg.)
 Tr marg. ⁷ μὲν οὖν LTr. ⁸ + τοῦ L. ⁹ ἡμῶν L marg.
¹⁰ -εἶναι LTr. ¹¹ -τὴν LTr. * -τῶν TTr. ¹² συμ(ν)Τμορ-
 φιζόμενος LTr. ¹³ τὴν ἐκ LTr. † -καὶ T. ¹⁴ κατελήφθην
 LTr. ¹⁵ -τοῦ LTr. ¹⁶ -Ἰησοῦ LTr. ¹⁷ οὐπω L marg.
 TTr marg. ¹⁸ εἰς LTr.

Κεφ. 4. ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΖΙΟΥΣ. 403
 τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. πλὴν εἰς ὃ ἐφθά- 16
 σαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν¹⁹.

²⁰ Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε 17
 τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς.
 πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον 18
 ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ
 σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ· ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ 19
 Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν,
 οἱ τὰ ἐπίγεια φρονούντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα 20
 ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα
 Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίζει τὸ 21
 σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ²¹
²² σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν
 ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ²²
 τὰ πάντα.

²³ Ὡς τε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, 4
 χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ,
 ἀγαπητοί. Εὐδοῖαν¹ παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρα- 2
 καλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ· καὶ² ἐρωτῶ καὶ σε, 3
 σύζυγε γνήσιε³ συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ
 εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος,
 καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν
 βίβλῳ ζωῆς.

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 4
 τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ 5
 Κύριος ἐγγύς. Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ 6
 τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ
 αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ἡ 7
 εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρου-
 ρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ.

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, 8
 ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφήμα,
 εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ 9

¹⁹ -κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν LTr. ²⁰ συν- T. ²¹ -εἰς τὸ
 γενέσθαι αὐτὸ LTr. ²² αὐτῷ LTr. ¹ Εὐδοῖαν BELTr.
² καὶ LTr. ³ γνήσιε σύνζυγε LTr. ⁴ συν- TTr.

404 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ: ΚΑΦ. 4.
καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε
ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης
ἔσται μεθ' ὑμῶν.

- 10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρο-
11 νεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω·
12 ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἶμι, αὐτάρκης εἶναι. οἶδα
δὲ⁵ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν*· ἐν παντὶ
καὶ ἐν πάσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν,
13 καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· πάντα ἰσχύω ἐν
14 τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ⁶. πλὴν καλῶς ἐποι-
15 ἤσατε, ἰσυκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. οἶδατε δὲ
καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου,
ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλη-
σία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως⁷,
16 εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ
17 ἄπαξ καὶ δις εἰς⁸ τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ
ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν
18 τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν· ἀπέχω δὲ πάντα,
καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπα-
φροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὄσμην εὐωδίας, θυσίαν
19 δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Θεὸς μου πλη-
ρῶσει πάσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον¹⁰ αὐτοῦ
20 ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
22 ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται
ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καί-
23 σαρρος οἰκίας. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν¹¹ Ἰησοῦ
Χριστοῦ μετὰ πάντων¹² ὑμῶν. ἀμήν¹³.

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπα-
φροδίτου¹⁴.

⁵ καὶ LTr. * περισσεύειν B. ⁶ - Χριστῷ LTr. † συν. T.
⁷ λήψεως LTr. ⁸ [εἰς] L. ⁹ ἀλλὰ LTr. ¹⁰ τὸ πλοῦτος LTr.
¹¹ - ἡμῶν LTr. ¹² τοῦ πνεύματος LTr. ¹³ - ἀμήν TTr[L]. ¹⁴ + Ἐν
στίχοις σὴ S: *deest subscriptio in* LT, Πρὸς Φιλιππησίους Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ¹

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ² ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ⁴ διὰ θελή- 1
ματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολασ- 2
σαῖς⁵ ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ⁶. χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ⁷.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ⁸ πατρὶ τοῦ Κυρίου 3
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντοτε περὶ⁹ ὑμῶν προσευ-
χόμενοι· ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ⁴
Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν¹⁰ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα- 5
νοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ
εὐαγγελίου, τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν 6
παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ¹¹ ἔστι καρποφορούμενον¹², καθὼς
καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς καὶ¹³ ἐμάθετε 7
ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς
ἔστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν¹⁴ διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ 8
δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. Διὰ 9
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυό-
μεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα
πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν
πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι 10
ὑμᾶς¹⁵ ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πάσαν ἀρέσκειαν*· ἐν
παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι
εἰς τὴν ἐπίγνωσιν¹⁶ τοῦ Θεοῦ· ἐν πάσῃ δυνάμει δυνα- 11

¹ - Παύλου τοῦ Ἀποστόλου S. ² Κολοσσαεῖς BET. ³ + Παύ-
λου S: Πρὸς Κολα(ο)σσαεῖς *tantum* LTr. ⁴ Χριστοῦ Ἰησοῦ
LTr. ⁵ Κολοσσαῖς BET. ⁶ + Ἰησοῦ L. ⁷ - καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ TTr[L]. ⁸ - καὶ L. ⁹ ὑπὲρ LTr. ¹⁰ ἣν ἔχετε
LTr. ¹¹ - καὶ LTr. ¹² + καὶ αὐξανόμενον LTr. ¹³ - καὶ
LTr. ¹⁴ ἡμῶν L (*non marg.*) Tr (*non marg.*). ¹⁵ - ὑμᾶς LTr.
* ἀρεσκίαν T. ¹⁶ τῇ ἐπιγνώσει LTr.

μούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πάσαν
 12 ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· εὐχαρι-
 στοῦντες τῷ πατρὶ τῷ¹⁷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς* εἰς τὴν
 13 μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς
 ἔρρύσατο¹⁸ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ
 μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης
 14 αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος
 15 αὐτοῦ¹⁹, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὃς ἐστὶν εἰκὼν
 τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως·
 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ²⁰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 καὶ τὰ²¹ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε
 θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ
 17 πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτίσται· καὶ αὐτός ἐστι
 18 πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· καὶ
 αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὃς
 ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται
 19 ἐν πάσιν αὐτὸς πρωτεύων· ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε²²
 20 πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκα-
 τάλῃαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ
 τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ²³, εἴτε τὰ
 21 ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτε
 ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν
 22 τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν²⁴ ἐν
 τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου²⁵, πα-
 ραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους
 23 κατενώπιον αὐτοῦ· εἶγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθε-
 μελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κη-
 ρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ²⁶ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
 24 οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος. Νῦν χαίρω ἐν
 τοῖς παθήμασί μου²⁷ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ
 τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ
 σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ²⁸ ἐστὶν ἡ ἐκ-

¹⁷ + καλέσαντι καὶ L. * ὑμᾶς TTr marg. ¹⁸ ἐρύσατο TTr.
¹⁹ -διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ LTr. ²⁰ -τὰ LTr. ²¹ -τὰ T[LTTr].
²² ἠδύοκησεν L marg. ²³ -δι' αὐτοῦ LTr. ²⁴ ἀποκατηλλάγητε
 LTr marg. ²⁵ +[αὐτοῦ] L. ²⁶ -τῇ LTr. ²⁷ -μου LTr.
²⁸ ὃ L marg.

κλησία· ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονο- 25
 μίαν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθείσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι
 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμ- 26
 μένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ²⁹ δὲ
 ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς 27
 γνωρίσαι, τίς ὁ³⁰ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου
 τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃς³¹ ἐστὶ Χριστὸς ἐν ὑμῖν,
 ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθε- 28
 τοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα
 ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα
 ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ³². εἰς ὃ καὶ 29
 κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν
 ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

ΘΕΛΩ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ¹ 2
 ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ*, καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασι²
 τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ 2
 καρδίαὶ αὐτῶν, συμβιβασθέντων³ ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς
 πάντα πλοῦτον⁴ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς
 ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ
 τοῦ⁵ Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς 3
 σοφίας καὶ τῆς⁷ γνώσεως ἀπόκρυφοι. τοῦτο δὲ⁴
 λέγω, ἵνα μή τις⁸ ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολο-
 γία· εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι 5
 σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν,
 καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ὡς 6
 οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν
 αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι 7
 ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν⁹ τῇ πίστει, καθὼς ἐδι-
 δάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ[†] ἐν εὐχαριστίᾳ.

Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται¹⁰ ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς 8
 φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν
 τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ

²⁹ νυν L (non marg.) TTr. ³⁰ τί τὸ LTr. ³¹ ὃ L (non marg.)
 Tr. ³² -Ἰησοῦ LTr. ¹ ὑπὲρ LTr. * Λαοδικεία T.
² ἐώ(ὁ T)ρακαν LTr. ³ συμβιβασθέντες LTr. ⁴ πᾶν τὸ (-τὸ
 T[Tr]) πλοῦτος LTr. ⁵ -καὶ πατρὸς καὶ τοῦ LTr. ⁶ +, T.
⁷ -τῆς LTr. [†] -δὲ T[Tr]. ⁸ μηδεὶς LTr. ⁹ -ἐν LTr.
¹⁰ -ἐν αὐτῇ TTr ([Tr marg.]). ¹⁰ ἔσται ὑμᾶς L. 30—2

9 οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ
 10 πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ
 πεπληρωμένοι· ὅς¹¹ ἐστὶν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς
 11 καὶ ἐξουσίας· ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχει-
 ροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἀμαρ-
 12 τιῶν¹² τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ,
 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι¹³. ἐν ᾧ καὶ
 13 συνηγέρθητε¹⁴ διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ
 τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν* νεκρῶν· καὶ ὑμᾶς νε-
 κροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστία
 τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωποποίησε^{15 16} σὺν αὐτῷ, χαρι-
 14 σάμενος ἡμῖν¹⁷ πάντα τὰ παραπτώματα· ἐξαλείψας
 τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν
 ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσ-
 15 ἠλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρ-
 χὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ,
 θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.
 16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει,
 17 ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νομηνίας¹⁸ ἢ σαββάτων· ἃ¹⁹
 ἐστὶ σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.
 18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφρο-
 σύνη καὶ θρησκείᾳ²⁰ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ²¹ ἐώρακεν²²
 ἐμβατεύων, εἰκῆ²³ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρ-
 19 κὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν
 τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγού-
 μενον καὶ²⁴ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ
 20 Θεοῦ. Εἰ οὖν²⁵ ἀπεθάνετε σὺν τῷ²⁶ Χριστῷ ἀπὸ τῶν
 στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογ-
 21 ματίζεσθε; “Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση, μηδὲ θίγης”²⁷
 22 ἃ ἐστὶ πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ
 23 ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· ἅτινα
 ἐστὶ λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθειλοθρησκείᾳ[§]

11 ὁ L (non marg.) Tr marg. 12 - τῶν ἀμαρτιῶν LTr. 13 βαπ-
 τισμῷ L marg. Tr. 14 συνηγέρθημεν L marg. * - τῶν T. † - ἐν
 TTr. 15 συνεζωποίησε SBE. 16 +(v) ὑμᾶς LTr. 17 ὑμῖν BEL
 marg. † καὶ Tr marg. 18 νομηνίας L (non marg.) Tr. 19 ὁ L (non
 marg.). 20 θρησκεία T. 21 - μὴ TTr[L]. 22 ἐώρακεν T. 23 εἰκῆ L.
 24 συν- T. 25 - οὖν LTr. 26 - τῷ LTr. § ἐθειλοθρησκεία T.

καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ²⁷ ἀφειδίᾳ²⁸ σώματος, οὐκ ἐν
 τιμῇ τινι πρὸς πλησμοῦν τῆς σαρκός. Εἰ οὖν³
 συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χρισ-
 τὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· τὰ ἄνω²
 φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ³
 ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ·
 ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν¹, τότε καὶ⁴
 ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν* τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,⁵
 πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
 τὴν πλεονεξίαν, ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, δι' ἃ² ἔρ-
 6 χεται ἡ³ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας⁴.
 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν⁷
 αὐτοῖς⁵. νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀρ-
 8 γήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ
 τοῦ στόματος ὑμῶν. Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους,⁹
 ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς
 πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνα-
 10 καινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος
 αὐτόν· ὅπου οὐκ ἐνὶ Ἑλλήν καὶ Ἰουδαίος, περιτομῇ¹¹
 καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δούλος, ἑλεύ-
 12 θερος· ἀλλὰ τὰ¹ πάντα καὶ ἐν πάσι Χριστός. Ἐν-
 12 δύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ⁷ Θεοῦ ἅγιοι καὶ
 ἠγαπημένοι, σπλαγχνὰ οἰκτιρμῶν⁸, χρηστότητα, τα-
 13 πεινοφροσύνην, πραότητα⁹, μακροθυμίαν· ἀνεχόμενοι¹³
 ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα
 ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς¹⁰ ἐχαρίσατο
 ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ πάσι δὲ τούτοις τὴν ἀγά-
 14 πην, ἣτις¹¹ ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος· καὶ ἡ¹⁵
 εἰρήνη τοῦ Θεοῦ¹² βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,
 εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι
 γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν¹⁶
 πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθε-

27 [καὶ] L. 28 ἀφειδίᾳ L. 1 ὑμῶν L marg. TTr (non marg.).
 * - ὑμῶν TTr. 2 διὸ L marg. 3 [ἡ] L. 4 - ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
 ἀπειθείας TTr[L]. 5 τούτοις LTr. 6 + καὶ L. † - τὰ T(ita vult).
 7 - τοῦ L. 8 οἰκτιρμού LTr. 9 πραύτητα LTr. 10 κύριος LTr.
 11 ὁ LTr. 12 Χριστοῦ LTr.

τοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς καὶ¹³ ὕμνοις καὶ¹³ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν¹⁴ χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ¹⁵ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ¹⁶. καὶ πᾶν ὃ τι ἂν¹⁷ ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ¹⁸, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ¹⁹ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις²⁰ ἀνδράσιν, 19 ὡς ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖ- 20 κας²¹, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ 21 ἐστὶν εὐάρεστον²² τῷ²³ Κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθί- 22 ζετέ²⁴ τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δούλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις²⁵ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' * ἐν 23 ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν Θεόν²⁶. καὶ πᾶν 24 καὶ οὐκ ἀνθρώποις· εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ἀπο- λήψεσθε²⁸ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ 25 γὰρ²⁹ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. ὁ δὲ³⁰ ἀδικῶν κο- μιέται³¹ ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία³².

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς¹.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν 3 αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ² καὶ δέ- 4 δεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἕξω, τὸν καιρὸν 6 ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ

¹³ - καὶ LTr. ¹⁴ + τῇ LTr. ¹⁵ ταῖς καρδίαις LTr. ¹⁶ θεῷ LTr. ¹⁷ ἐὰν L (non marg.) Tr. ¹⁸ Ἰησοῦ χριστοῦ L. ¹⁹ - καὶ LTr. ²⁰ - ἰδίοις LTr. ²¹ + ὑμῶν L. ²² εὐάρεστον ἐστὶν LTr. ²³ ἐν LTr. ²⁴ παροργίζετε L. ²⁵ ὀφθαλμοδου- λεία L, ὀφθαλμοδουλίαις T. * ἀλλὰ Tr. ²⁶ κύριον LTr. ²⁷ ὃ LTr. ²⁸ ἀπολήψεσθε LTr. ²⁹ - γὰρ LTr. ³⁰ γὰρ LTr. ³¹ κομίσεται L (non marg.). ³² προσωποληψία LTr. ¹ οὐρανῷ LTr. ² ὃν B (non marg.) Tr marg.

ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν 7 Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 8 αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ³ τὰ περὶ ὑμῶν⁴ καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ 9 ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὃς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσι⁵ τὰ ὧδε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος 10 ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρ- νάβα*, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος 11 Ἰούστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς.** οὗτοι μόνον συνερ- γοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ 12 ὑμῶν, δούλος Χριστοῦ⁶, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε⁷ τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι⁷ ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. μαρ- 13 τυρῷ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν⁸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ[†] καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται 14 ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. ἀσ- 15 πάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ[†] ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν⁹ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ¹⁰ ἐκκλησίαν· καὶ ὅταν 16 ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέῳ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας[§] ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε· καὶ εἶπατε Ἄρ- 17 χίππῳ, “Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυ- ρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.” Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ 18 χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν¹¹.

Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου¹².

³ γνῶτε LTr. ⁴ ἡμῶν LTr. ⁵ γνωρίσουσιν L. * Βαρνάβα Β. ** -· LT. ⁶ + Ἰησοῦ LTr. † σταθῆτε TTr. ⁷ πεπληροφορη- μένοι LTr. ⁸ πολὺν πόνον LTr. ‡ Λαοδικία T. ⁹ Νύμφαν LTr marg. ¹⁰ αὐτῆς LTr marg., αὐτῶν TTr. § Λαοδικίας T. ¹¹ - ἀμήν LTr. ¹² + Ἐν στίχοις σῆ S: Κολοσσαεῖς BE: deest sub- scriptio in LT, Πρὸς Κολασσαεῖς Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ¹.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκ-
κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρί, καὶ Κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ².
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων
ὑμῶν, μνεῖαν ὑμῶν³ ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν
3 ἡμῶν, ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου
τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς
ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν·
4 εἰδότες, ἀδελφοί ἠγαπημένοι ὑπὸ* Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν
5 ὑμῶν· ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς⁴
ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς
6 οἴδατε οἱ ἐγενήθημεν ἐν† ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς
μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι
τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος
7 Ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους⁵ πᾶσι τοῖς πι-
8 στεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ'
ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν
τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ⁸ ἐν παντὶ τόπῳ
ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε
9 μὴ χρεῖαν ἡμᾶς ἔχειν⁹ λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ περὶ
ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔχομεν¹⁰ πρὸς

¹ Sic B(-του et -η)E. Ἡ πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολὴ Παύλου
πρώτη S. Πρὸς Θεσσαλονικεῖς A LTr. ² -ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ TTr[L]. ³ -ὑμῶν LTr. * +τοῦ T:
, ὑπὸ Θεοῦ cum sequentibus jungunt SBE. ⁴ πρὸς L. † -ἐν
T[Tr]. † [ἐν] Tr. ⁵ τύπον L (non marg.) TTr. ⁶ +ἐν LTr.
7 +ἐν τῇ LT[Tr marg.]. ⁸ ἀλλ' L, ἀλλὰ TTr. ⁹ ἔχειν ἡμᾶς LTr.
¹⁰ ἔσχομεν LTr.

Κεφ. 2. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛ. Α. 473
ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν
εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀνα- 10
μένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν
ἐκ¹¹ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ* τῆς
ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν 2
τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· ἀλλὰ καὶ²
προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φι-
λίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλήσαι
πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.
Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ³
ἀκαθαρσίας, οὔτε⁴ ἐν δόλῳ· ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσ- 4
μεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον,
οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ
τῷ⁵ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. Οὔτε 5
γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας† ἐγενήθημεν, καθὼς οἴ-
δατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς·
οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν 6
οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χρισ-
τοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ'† ἐγενήθημεν ἡπιοὶ⁴ ἐν μέσῳ 7
ὑμῶν, ὡς ἂν⁵ τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα, οὕτως 8
ἰμειρόμενοι⁶ ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ
μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γενένησθε⁷. μνημονεύετε 9
γὰρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον·
νυκτὸς γὰρ⁸ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ
ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, 10
ὡς ὀσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πισ-
τεύουσιν ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε, ὡς ἓνα ἔκασ- 11
τον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες
ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρούμενοι⁹, εἰς τὸ 12
περιπατήσαι¹⁰ ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος⁸

¹¹ +τῶν LTr. * ἐκ TTr. ¹ - καὶ LTr. ² οὐδὲ LTr.
³ -τῷ TTr[L]. † κολακείας T. † ἀλλὰ TTr. ⁴ νήπιοι L.
⁵ ἂν LTr. ⁶ ὁμειρόμενοι LTr. ⁷ ἐγενήθητε LTr. ⁸ -γὰρ
LTr. ⁹ μαρτυρούμενοι TTr. ¹⁰ περιπατεῖν LTr. § καλέ-
σαντος Tr marg.

13 ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. ¹¹ Διὰ
 τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως,
 ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ,
 ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν
 ἀληθῶς*, λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς
 14 πιστεύουσιν. ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί,
 τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ταῦτα¹² ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ
 τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν
 15 Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰη-
 σοῦν καὶ τοὺς ἰδίους¹³ προφήτας, καὶ ὑμᾶς¹⁴ ἐκδιωξάν-
 των, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
 16 ἐναντίων, κωλύοντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα
 σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας
 πάντοτε· ἔφθασε¹⁵ δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες¹⁶ ἀφ' ὑμῶν
 πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέ-
 ρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολ-
 18 λῇ ἐπιθυμίᾳ. διὸ¹⁷ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
 ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν
 19 ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ
 στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν
 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ¹⁸ ἐν τῇ αὐτοῦ
 20 παρουσίᾳ; ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι
 2 ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν
 ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον¹ τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν
 ἡμῶν² ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι
 ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς³ περὶ⁴ τῆς πίστεως ὑμῶν,
 3 τῷ⁵ μηδένα σαίνεσθαι⁶ ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ
 4 γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ ὅτε πρὸς
 ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλί-

¹¹ + Καὶ LTr. * ἀληθῶς ἐστὶν Tr marg. ¹² τὰ αὐτὰ L (non marg.) TTr, ταυτὰ BE. ¹³ — ἰδίους LTr. ¹⁴ ἡμᾶς BELTr. ¹⁵ ἔφθακεν L (non marg.). ¹⁶ ἀποφανισθέντες E. ¹⁷ διότι LTr. ¹⁸ — Χριστοῦ LTr. † ἠδοκήσαμεν Tr. ¹ συνεργὸν L (non marg.). ² — καὶ συνεργὸν ἡμῶν LTr. ³ — ὑμᾶς LTr. ⁴ ὑπὲρ LTr. ⁵ τὸ LTr. ⁶ μηδὲν ἀσαίνεσθαι L.

βεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε· διὰ τοῦτο ⁵
 καὶ γὰρ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίσ-
 τιν ὑμῶν, μή πως ἐπέρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ
 εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος ⁶
 Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου
 ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε
 μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς
 ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλή- ⁷
 θημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ
 ἀνάγκῃ⁷ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ὅτι νῦν ζῶμεν, ⁸
 ἐὰν ὑμεῖς στήκητε⁸ ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν ⁹
 δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ
 τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ
 ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ⁹ δεόμενοι ¹⁰
 εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ
 ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς ¹¹
 καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρισ-
 τός¹⁰, κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς ¹²
 δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ
 εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς
 ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ¹³
 ἐν ἀγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν,
 ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ¹¹
 μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ¹².

ΤΟ¹ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ ⁴
 παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ² καθὼς παρελάβετε
 παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν
 Θεῷ³, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον· οἴδατε γὰρ τίνας ²
 παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.
 τοῦτο γὰρ ἐστὶ⁴ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ³
 ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· εἰδέναί⁵ ἕκαστον ⁴
 ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ
 τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη ⁵

⁷ ἀνάγκη καὶ θλίψει LTr. ⁸ στήκετε BTr (non marg.). ⁹ ὑπερ-
 εκπερισσοῦ LTr. ¹⁰ — Χριστός LTr. ¹¹ — Χριστοῦ LTr.
¹² + ἀμην. T[LL]. ¹ — τὸ LTr. ² + ἵνα LTr. ³ + καθὼς καὶ
 περιπατεῖτε LTr. ⁴ + [τὸ] L. ⁵ ἕκαστος L marg.

6 τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ
 πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ·
 διότι ἔκδικος ὁ⁶ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς
 7 καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ
 ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία, ἀλλ'⁷ ἐν
 8 ἀγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθε-
 τεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ⁸ δόντα⁹ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ¹⁰
 τὸ Ἅγιον εἰς ἡμᾶς¹¹.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε¹² γρά-
 φειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ
 10 ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας
 τοὺς ἀδελφούς τοὺς¹³ ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρα-
 καλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον,
 11 καὶ φιλοτιμείσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια,
 καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις¹⁴ χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν
 12 παρηγγείλαμεν· ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς
 τοὺς ἕξω, καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλω¹⁵ δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν
 κοιμημένων¹⁶, ἵνα μὴ λυπησθε¹⁷, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ
 14 οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰη-
 σοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς* τοὺς
 15 κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. τοῦτο
 γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ
 ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ
 16 Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· ὅτι
 αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου,
 καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
 17 οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· ἔπειτα
 ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς
 ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυ-
 ρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἔσο-
 18 μεθα. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις
 τούτοις.

⁶ -ὁ LTr. ⁷ ἀλλὰ TTr. ⁸ -καὶ LTr. ⁹ διδόντα L (non
 marg.) TTr. ¹⁰ αὐτοῦ τὸ πνεῦμα L. ¹¹ ὑμᾶς LTr. ¹² ἔχομεν
 L, ἔχομεν s. εἶχομεν Tr marg. ¹³ -τοὺς LTr. ¹⁴ -ιδίαις
 LTr. ¹⁵ θέλωμεν LTr. ¹⁶ κοιμωμένων LTr. ¹⁷ λυπέισθε
 L marg. * ὁ θεὸς καὶ Tr marg.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, 5
 οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ γὰρ ἀκρι- 2
 βῶς οἴδατε ὅτι ἡ¹ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ
 οὕτως ἔρχεται· ὅταν γὰρ² λέγωσιν, “Εἰρήνη καὶ 3
 ἀσφάλεια,” τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται* ὄλεθρος,
 ὥσπερ ἡ ὠδὴν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκ-
 φύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκοτίᾳ, 4
 ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς³ ὡς κλέπτῃς⁴ καταλάβῃ· πάντες⁵ 5.
 ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν
 νυκτὸς οὐδὲ σκοτῶν. Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς 6
 καὶ⁶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ 7
 γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθυ-
 σκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν†· ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, 8
 νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης,
 καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ ἔθετο 9
 ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ'⁷ εἰς περιποίησιν σωτη-
 ρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ 10
 ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε
 καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ παρακα- 11
 λείτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς
 καὶ ποιεῖτε.

ἘΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς 12
 κοπιῶντας ἐν ὑμῖν**, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυ-
 ρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγείσθαι αὐτοὺς 13
 ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ⁸ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰ-
 ρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς⁹. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ- 14
 φοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς
 ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
 πρὸς πάντας. ὁράτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ 15
 ἀποδῶ†· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ⁹ εἰς
 ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. πάντοτε χαίrete. ἀδιαλεί- 16, 17
 πτως προσεύχεσθε. ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο 18
 γὰρ¹⁰ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ 19

¹ -ἡ LTr. ² -γὰρ TTr, δὲ Tr marg. [L]. * ἐπίσταται TTr.

³ ὑμᾶς ἡ ἡμέρα LTr marg. ⁴ κλέπτας L. ⁵ + γὰρ LTr.

⁶ -καὶ LTr. † μεθύουσι SB. ⁷ ἀλλὰ TTr. † περὶ TTr.

** ἡμῖν B. ⁸ ὑπερεκπερισσῶς LTr. § αὐτοῖς TTr. || ἀποδοῖ T.

⁹ -καὶ LTr. ¹⁰ + ἐστιν L.

20 πνεῦμα μὴ σβέννυτε¹¹. προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε.
 21, 22 πάντα¹² δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε. ἀπὸ παν-
 23 τὸς εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς
 τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς· καὶ ὀλόκληρον
 ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως
 ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 24 τηρηθεῖν. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
 25, 26 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε¹³ περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε
 27 τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ὀρκίζω¹⁴
 ὑμᾶς τὸν Κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι
 28 τοῖς ἀγίοις¹⁵ ἀδελφοῖς· ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν¹⁶.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν¹⁷.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ε Η ΡΟΣ

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Ε Ι Σ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ¹.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλονανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλη-
 σία Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ
 2 Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
 πατρὸς ἡμῶν² καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ
 ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἀξιὸν ἔστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει
 ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου
 4 πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ὥστε ἡμᾶς αὐτούς* ἐν
 ὑμῖν καυχᾶσθαι³ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ

¹¹ ζβέννυτε T. ¹² + δὲ LTr. ¹³ + [καὶ] LTr marg.
¹⁴ ἐνορκίζω LTr. ¹⁵ - ἀγίοις LTr ([ἀγίοις] Tr marg.). ¹⁶ - ἀμήν.
 LTr. ¹⁷ + Ἐν στίχοις ρήγ S: subscriptio deest in LT, Πρὸς
 Θεσσαλονικεῖς A Tr. ¹ - Παύλου τοῦ ἀποστόλου S: at Πρὸς Θεσ-
 σαλονικεῖς B tantum LTr. ² - ἡμῶν [LTr]. * αὐτούς ἡμᾶς TTr.
³ ἐγκαυχᾶσθαι (ἐν- T) LTr.

τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διω-
 γμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδει- 5
 γμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιο-
 θῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ
 πάσχετε· εἶπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς 6
 θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν⁴, καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις 7
 ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου
 Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,
 ἐν πυρὶ φλογός⁵, δίδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι 8
 Θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ⁶. οἷτινες δίκην τίσου- 9
 σιν, ἄλεθρον⁷ αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου,
 καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ 10
 ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι
 ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν⁸, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύ-
 ριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. εἰς ὃ καὶ 11
 προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ
 τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν
 εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνά-
 μει· ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν 12
 Ἰησοῦ Χριστοῦ⁸ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
 τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρισ-
 τοῦ.

ἘΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρου- 2
 σίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν
 ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ- 2
 θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε¹ θροεῖσθαι, μήτε
 διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς
 ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ².
 Μὴ τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι 3
 εἰ μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ
 ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας*, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ 4
 ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα¹ λεγόμε-
 νον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ

⁴ θλίψιν LTr. ⁵ φλογὶ πυρὸς L (non marg.) Tr (non marg.).
⁶ - Χριστοῦ TTr[L]. ⁷ ἀλέθριον L (non marg.). ⁸ πιστεύουσιν
 LTr. ¹ μηδὲ LTr. ² κυρίου LTr. * ἀνομίας TTr (non
 marg.). † πᾶν τὸ B.

Θεοῦ ὡς Θεὸν³ καθίσαι, ἀποδεικνύοντα⁴ ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ
 5 Θεός. οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα
 6 ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ
 7 ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ* καιρῷ. τὸ γὰρ
 μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ
 8 κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται· καὶ τότε ἀπο-
 καλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος⁵ ἀναλώσει⁶
 τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει
 9 τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὐ ἐστὶν ἡ
 παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνά-
 10 μει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, καὶ ἐν πάσῃ
 ἀπάτῃ τῆς⁷ ἀδικίας ἐν⁸ τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν
 τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆ-
 11 ναι αὐτούς· καὶ διὰ τοῦτο πέμψει⁹ αὐτοῖς ὁ Θεὸς
 ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει·
 12 ἵνα κριθῶσι πάντες¹⁰ οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ,
 13 ἀλλ'† εὐδοκήσαντες ἐν¹¹ τῇ ἀδικίᾳ. Ἡμεῖς δὲ ὀφεί-
 λομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελ-
 φοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἴλετο¹² ὑμᾶς ὁ Θεὸς
 ἀπ' ἀρχῆς¹³ εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ
 14 πίστει ἀληθείας, εἰς ὃ† ἐκάλεσεν ὑμᾶς¹⁴ διὰ τοῦ εὐαγ-
 γελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 15 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ
 κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ
 16 λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς¹⁵ Χριστός, καὶ ὁ¹⁶ Θεὸς καὶ¹⁷ πατὴρ
 ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δούς παράκλησιν αἰω-
 17 νίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι
 ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηριξάι ὑμᾶς¹⁸ ἐν παντὶ
 λόγῳ καὶ ἔργῳ¹⁹ ἀγαθῷ.

3 ΤΟ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς

³ — ὡς Θεὸν LTr. ⁴ ἀποδεικνύοντα L marg. * αὐτοῦ TTr.
⁵ + Ἰησοῦς LTr. ⁶ ἀνελεῖ LTr. ⁷ — τῆς LTr. ⁸ — ἐν LTr.
⁹ πέμψει LTr, πέμψη B. ¹⁰ (ν) ἅπαντες L marg. TTr. † ἀλλὰ
 TTr. ¹¹ — ἐν TTr[L]. ¹² εἴλατο LTr. ¹³ ἀπαρχὴν L. † + καὶ T.
¹⁴ ἡμᾶς L. ¹⁵ + ὁ L. ¹⁶ — ὁ Tr (non marg.) [L]. ¹⁷ ὁ L (non
 marg.) TTr. ¹⁸ — ὑμᾶς LTr. ¹⁹ ἔργῳ καὶ λόγῳ LTr.

481
 καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων 2
 καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.
 πιστὸς δὲ ἐστίν* ὁ Κύριος¹, ὃς στηριξεί ὑμᾶς καὶ φυ- 3
 λάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποιθήαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ 4
 ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν², καὶ³ ποιεῖτε
 καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς 5
 καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς⁴ ὑπομονὴν
 τοῦ Χριστοῦ.

Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ 6
 Κυρίου ἡμῶν⁵ Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ
 παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ
 κατὰ τὴν παράδοσιν ἢ παρελάβε⁶ παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ 7
 γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμῆσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακ-
 τήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά 8
 τινος, ἀλλ'† ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν⁷
 ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι⁸ τινα ὑμῶν·
 οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον 9
 δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμῆσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε 10
 ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ
 τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11
 γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν
 ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. τοῖς δὲ τοι- 12
 οῦτοις παραγγέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ⁸, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργα-
 ζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελ- 13
 φοί, μὴ ἐκκακήσητε⁹ καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ 14
 ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον
 σημειοῦσθε, καὶ¹⁰ μὴ συναναμίγνυσθε¹¹ αὐτῷ, ἵνα ἐν-
 τραπῆ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγείσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε 15
 ὡς ἀδελφόν. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ 16
 ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς† ἐν παντὶ τρόπῳ¹². ὁ
 Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

* ἐστι S. ¹ θεός L. ² — ὑμῖν TTr. ³ — καὶ T[Tr], αἱ [ὑμῖν
 καὶ ἐποιήσατε καὶ] ποιεῖτε L. ⁴ + τὴν LTr. ⁵ — ἡμῶν [LTr marg.].
⁶ παρελάβετε LTr text., παρελάβοσαν L marg. TTr marg. † ἀλλὰ Tr.
⁷ νυκτὸς καὶ ἡμέρας L (non marg.) TTr. ⁸ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ
 LTr. ⁹ ἐγκακήσητε LTr. ¹⁰ — , καὶ LTr, at pro, καὶ T. ¹¹ συν-
 αναμίγνυσθαι LTr. † διαπαντὸς T. ¹² τόπῳ L.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶ ση-
18 μείον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. ἡ χάρις
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν. ἀμήν¹³.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν¹⁴.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ¹.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ², κατ' ἐπι-
ταγὴν Θεοῦ σωτήρος ἡμῶν, καὶ Κυρίου³ Ἰησοῦ Χρι-
2 στοῦ⁴ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν
πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν⁵
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμείναι ἐν Ἐφέσῳ, πο-
ρευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ
4 ἕτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλο-
γίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις* παρέχουσι μᾶλλον
5 ἢ οἰκονομίαν⁶ Θεοῦ τὴν ἐν πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς
παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ
6 συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· ὧν
τινες ἀστοχήσαντες, ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν,
7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἂ
8 λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται· οἶδαμεν
δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, εἴαν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται⁷,
9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίω νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ
καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις

¹³ - ἀμήν TTr.

¹⁴ + Ἐν στίχοις ρς S: deest subscriptio in LT,

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς B Tr.

¹ - Παύλου τοῦ ἀποστόλου S: - τοῦ

et η B. Πρὸς Τιμόθεον A tantum LTr, hoc loco interposita ad
Hebraeos Epistolā.

² Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr.

³ - Κυρίου LTr.

⁴ Χριστοῦ Ἰησοῦ LTr.

⁵ - ἡμῶν LTr.

* ἐκζητήσεις TTr.

⁶ οἰκονομίαν BE.

† (L.

⁷ χρῆσται L.

καὶ βεβήλοις, πατραλώαις⁸ καὶ μητραλώαις⁹, ἀνδρο-
φόνους, πόρνοις, ἀρσενικοῖταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύ- 10
σταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαίνουσῃ διδα-
σκαλίᾳ ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης 11
τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. καὶ¹⁰ χάριν 12
ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν,
τὸν¹¹ πρότερον ὄντα¹² βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ 13
ὑβριστήν· ἀλλ'¹³ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν
ἀπιστίᾳ· ὑπερεπλέονασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν 14
μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χρι- 15
στὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλοὺς σω-
σαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, 16
ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς Χριστὸς¹⁴ τὴν
πᾶσαν¹⁵ μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόν-
των πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. τῷ δὲ 17
βασίλει τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ¹⁶
Θεῷ, τιμῇ καὶ δόξᾳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν.* ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, 18
τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγοῦσας ἐπὶ σε προ-
φητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρα-
τείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνειδήσιν, ἣν τινες 19
ἀπώσαμένοι, περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν· ὧν ἐστὶν 20
Ἵμμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ,
ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεή- 2
σεις, προσευχάς, ἐντεῦξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάν-
των ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν 2
ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διά-
γωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. τοῦτο γὰρ³
καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτήρος ἡμῶν
Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς 4
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἰς γὰρ Θεός, εἰς καὶ 5

⁸ πατρολώαις LTr.

⁹ μητρολώαις LTr.

¹⁰ - καὶ LTr.

¹¹ τὸ

LTr. ¹² + με L. ¹³ ἀλλὰ LTr. ¹⁴ Χριστὸς Ἰησοῦς LTr. ¹⁵ ἀπα-

σαν LTr. ¹⁶ - σοφῷ LTr. *) pro . L. † στρατεύσῃ TTr (non

marg.). ¹ - γὰρ LTr ([γὰρ] Tr marg.).

μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰη-
 6 σοῦς, ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ
 7 μαρτύριον² καιροῖς ἰδίους, εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ³
 καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ⁴, οὐ ψεύ-
 δομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν, ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.
 8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ
 τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ
 9 διαλογισμοῦ· ὡσαύτως καὶ τὰς⁷ γυναῖκας ἐν κατα-
 στολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμῆν
 ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ⁸ χρυσῷ⁹, ἢ μαργαρίταις,
 10 ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγ-
 11 γελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ
 12 ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. γυναικὶ δὲ
 13 διδάσκειν¹⁰ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός,
 14 ἀλλ' ¹¹ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη,
 14 εἶτα Εὐὰ¹². καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ
 15 ἀπατηθεῖσα¹³ ἐν παραβάσει γέγονε· σωθήσεται δὲ
 διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ
 καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3 ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
 2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνε-
 πλιηπτον¹ εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον²,
 3 σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· μὴ πάρ-
 οινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ³, ἀλλ'⁴ ἐπεικῆ,
 4 ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προΐ-
 στάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης
 5 σεμνότητος· εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι
 6 οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ
 νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα⁵ ἐμπέσῃ τοῦ
 7 διαβόλου. δεῖ δὲ αὐτὸν⁶ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν
 ἀπὸ τῶν ἑξῶθεν, ἵνα μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ
 8 παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμ-

² — τὸ μαρτύριον L. ³ κήρυξ L. ⁴ — ἐν Χριστῷ LTTTr. ⁶ — καὶ
 LT(ἴτα νυίτ)[Tr]. ⁷ — τὰς LTTTr. ⁸ καὶ LTTTr. ⁹ χρυσίω L.
¹⁰ διδάσκειν δὲ γυναικὶ LTTTr. ¹¹ ἀλλὰ LTTTr. ¹² Εὐὰ S, Εὐὰ LT.
¹³ ἐξαπατηθεῖσα LTTTr. ¹ ἀνεπίληπτον LTTTr. ² νηφάλιον ELTTTr,
 νηφάλιον B. ³ — μὴ αἰσχροκερδῆ LTTTr. ⁴ ἀλλὰ LTTTr. ⁵ κρίμα
 SBELTr. ⁶ — αὐτὸν LTTTr.

νοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ
 αἰσχροκερδεῖς, ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως⁹
 ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθω-
 10 σαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες·
 γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφάλους⁷,
 11 πιστὰς ἐν πᾶσι. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς¹²
 ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων
 οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν ἑαυ-
 13 τοῖς καλὸν περιποιούνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν
 ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἔλθειν πρὸς σε τάχιον⁸.
 14 ἂν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀνα-
 15 στρέφεσθαι, ἣτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος⁹
 καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα¹⁶
 ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεὸς¹⁰ ἐφανέρωθη ἐν
 σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλους, ἐκηρύχθη
 ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη¹¹ ἐν δόξῃ.

ΤΟ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς⁴
 ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύ-
 μασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ἐν ὑποκρίσει²
 ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων* τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
 κωλυόντων γαμῆν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς³
 ἔκτισεν εἰς μετάληψιν¹ μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς
 καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ⁴
 καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμ-
 βανόμενον· ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐν-
 5 τεύξεως. Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς⁶
 ἔση διάκονος Ἰησοῦ Χριστοῦ², ἐντρεφόμενος τοῖς
 λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἧ
 παρηκολούθηκας³. Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις⁷
 μύθους παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέ-
 βειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐσ-
 8 τιν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός
 ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελ-

⁷ νηφάλιους ELTTTr, νηφαλαίους B. ⁸ ἐν τάχει LTTTr. ⁹ στῦλος LT.
¹⁰ ὁς LTTTr. ¹¹ ἀνελήφθη LTTTr. * κεκαυτηριασμένων TTTr. ¹ μετά-
 ληψιν LTTTr. ² Χριστοῦ Ἰησοῦ LTTTr. ³ παρηκολούθησας L marg.

9 λούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.
 10 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ⁴ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα⁵, ὅτι
 ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστι σωτὴρ πάντων
 11 ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα
 12 καὶ δίδασκε. μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω,
 ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστρο-
 φῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι⁶, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ.
 13 ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει,
 14 τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ
 ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χει-
 15 ρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις
 16 ἴσθι. ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερά ᾖ ἐν⁷ πάσιν. ἔπεχε
 σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο
 γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς
 σου.

5 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΙ μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει
 2 ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· πρεσβυτέρας,
 ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ.
 3,4 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα τέκνα
 ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον
 εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις·
 τοῦτο γὰρ ἐστὶ καλὸν καὶ¹ ἀποδεκτὸν² ἐνώπιον τοῦ
 5 Θεοῦ. ἢ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἠλπικεν ἐπὶ
 τὸν³ Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς
 6 προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἢ δὲ σπαταλῶσα,
 7 ζῶσα τέθηκε. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπί-
 8 ληπτοὶ⁴ ᾦσιν. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν⁵
 οἰκείων οὐ προνοεῖ*, τὴν πίστιν ἠρηνηται, καὶ ἔστιν
 9 ἀπίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον
 10 ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ἐν ἔργοις
 καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδο-
 χησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρ-
 11 κησεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε. Νεωτέ-

⁴ — καὶ LTr. ⁵ ἀγωνιζόμεθα LTr (non marg.). ⁶ — ἐν πνεύματι LTr. ⁷ — ἐν LTr. ¹ ἐστὶν (—καλὸν καὶ) LTr. ² ἀποδεκτὸν LT, etiam SBE supra II. 3. ³ — τὸν T[L]. ⁴ ἀνεπίλημπτοι LTr. ⁵ — τῶν LTr. * προνοεῖται TTr (non marg.).

ρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι⁶
 τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα⁷, ὅτι¹²
 τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαί¹³
 μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ
 ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περιέργοι, λαλοῦσαι
 τὰ μὴ δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκ-¹⁴
 νογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι
 τῷ ἀντικειμένῳ λουδορίας χάριν. ἤδη γὰρ τινες ἐξε-¹⁵
 τράπησαν⁸ ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. Εἴ τις πιστὸς ἢ⁹
 16 πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκέτω¹⁰ αὐταῖς, καὶ μὴ βαρ-
 εῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέση.

Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς¹⁷
 ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
 διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή, 'Βοῦν ἀλωῶντα¹⁸
 οὐ φιμώσεις¹¹· καί, 'Ἄξιός ἐστι ἡ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
 αὐτοῦ.' Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-¹⁹
 δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.
 Τοὺς¹² ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα²⁰
 καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι. Διαμαρτύρομαι ἐνώ-²¹
 πιον τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ¹³ καὶ τῶν
 ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξης χωρὶς προ-
 κρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν¹⁴. Χεῖρας²²
 ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίας
 ἀλλοτρίαις. Σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. μηκέτι ὑδροπό-²³
 τει, ἀλλ'¹⁵ οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου¹⁶
 καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἰ²⁴
 ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶ
 δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡσαύτως¹⁷ καὶ τὰ καλὰ²⁵
 ἔργα¹⁸ πρόδηλά ἐστι¹⁹. καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυ-
 βῆναι οὐ δύναται²⁰.

ἜΟΣΟΙ εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δούλοι, τοὺς ἰδίους δεσπό-⁶
 τας πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ

⁶ καταστρηνιάσουσιν L marg. ⁷ κρίμα SBELTr. ⁸ ἐξετράπησαν τινες L (non marg.). ⁹ — πιστὸς ἢ LTr. ¹⁰ ἐπαρκέσθω L (non marg.) Tr. ¹¹ οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλωῶντα L. ¹² + δὲ L. ¹³ Χριστοῦ Ἰησοῦ (—Κυρίου) LTr. ¹⁴ πρόσκλισιν LTr marg. ¹⁵ ἀλλὰ LTr. ¹⁶ — σου LTr. ¹⁷ + δὲ L. ¹⁸ ἔργα τὰ καλὰ LTr. ¹⁹ — ἐστὶ LTr. ²⁰ δύνανται LTr.

ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται.
 2 οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης, μὴ καταφρονεί-
 τωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέ-
 τωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐερ-
 γείας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα διδάσκει καὶ παρα-
 3 κάλει. Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται¹
 ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 4 Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύ-
 φωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητή-
 σεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις,
 5 βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, παραδιατριβαί² διεφ-
 θαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων
 τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέ-
 6 βειαν. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων³. Ἔστι δὲ πορι-
 7 σμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. οὐδὲν
 γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον⁴ ὅτι οὐδὲ
 8 ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ
 9 σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οἱ δὲ βου-
 λόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ
 παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλα-
 βεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλε-
 10 θρον καὶ ἀπώλειαν. ρίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν
 ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανή-
 θησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν
 11 ὀδύνας πολλαῖς. Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ⁵ Θεοῦ,
 ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πί-
 12 στιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα⁶. ἀγωνίζου τὸν
 καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως· ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου
 ζωῆς, εἰς ἣν καί⁷ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν κα-
 13 λὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. Παρ-
 αγγέλλω σοι* ἐνώπιον τοῦ† Θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος⁸
 τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ‡ τοῦ μαρτυρήσαντος
 14 ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου§ τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρήσαι
 σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον⁹, μέχρι τῆς

¹ προσέρχεται T. ² διαπατριβαί LTTTr. ³ -ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων LTTTr. ⁴ -δῆλον LTTTr. ⁵ -τοῦ LTTTr. ⁶ πραῦπάθειαν LTr, πραῦπαθίαν T. ⁷ -καὶ LTTTr. * -σοι T. † -τοῦ T. ⁸ ζωογονούντος LTTTr. ‡ Ἰησοῦ χριστοῦ Tt marg. § Πειλάτου T. ⁹ ἀνεπίληπτον LTTTr.

ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν¹⁵
 καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης,
 ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυρι-
 εούντων, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσ-
 16 ιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται,
 ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν.

Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ¹⁷
 ὑψηλοφρονεῖν*, μηδὲ ἡλπικέσαι¹⁰ ἐπὶ πλοῦτου ἀδηλό-
 τητι, ἀλλ' ἐν¹¹ τῷ† Θεῷ τῷ ζῶντι¹², τῷ παρέχοντι
 ἡμῖν¹³ πλουσίως πάντα¹⁴ εἰς ἀπόλαυσιν· ἀγαθοεργεῖν,¹⁸
 πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοι-
 νωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν¹⁹
 εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου¹⁵ ζωῆς.
 Ὡς Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην¹⁶ φύλαξον, ἐκτρεπό-
 20 μενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς
 ψευδωνύμου γνώσεως· ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι,²¹
 περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ¹⁷.
 ἀμήν¹⁸.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἣτις
 ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.¹⁹

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΜΟΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ¹.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ² διὰ θελή-
 ματος Θεοῦ κατ' ἐπαγγέλιαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ, Τιμοθέε ἀγαπητῷ τέκνω· χάρις, ἔλεος, εἰ-
 2

* ὑψηλά φρονεῖν T. ¹⁰ ἡλπικέσαι L errore. ¹¹ ἐπὶ LTTTr. † -τῷ TTr. ¹² -τῷ ζῶντι LTTTr. ¹³ +τὰ L. ¹⁴ πάντα πλουσίως LTTTr. ¹⁵ ὄντως LTTTr. ¹⁶ παραθήκην LTTTr. ¹⁷ μετ' ἡμῶν LTTTr (non marg.). ¹⁸ -ἀμήν LTTTr. ¹⁹ +Ἐν στίχοις σλ S: deest subscriptio in LT, ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ A Tr. ¹ -Παύλου τοῦ ἀποστόλου S: Πρὸς Τιμόθεον B tantum LTTTr. ² Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr.

ρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ* τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν
καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περι-
σοῦ μνεΐαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας,
4 ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρῶν,
5 ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ· ὑπόμνησιν λαμβάνων³ τῆς ἐν
σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησε πρῶτον ἐν
τῇ μάμμῃ σου Λωίδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνέικῃ⁴,
6 πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμ-
νήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ
7 ἔστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· οὐ
γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνά-
8 μως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαι-
σχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ
τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ⁵ συγκακοπάθησον τῷ εὐ-
9 αγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς
καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν,
ἀλλὰ κατ'⁶ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν
10 ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανε-
ρωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ⁷, καταργήσαντος μὲν τὸν θά-
νατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ
11 εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ⁸ καὶ ἀπόστολος
12 καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα
πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπί-
στευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παρα-
13 θήκην⁹ μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύ-
πωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας,
14 ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὴν κα-
λὴν παρακαταθήκην¹⁰ φύλαξον διὰ Πνεύματος Ἁγίου
15 τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστρά-
φησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἔστι Φύγελλος¹¹

* κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ Tr marg. †, νυκτὸς καὶ ἡμέρας cum
sequentibus LTr. ³ λαβῶν LTr. ⁴ Εὐνίκη BLTr. ⁵ συν- T.
⁶ κατὰ LTr. ⁷ Χριστοῦ Ἰησοῦ L (non marg.) TTr (non marg.).
⁸ κήρυξ L. † — ἐθνῶν T. ⁹ παρακαταθήκην E 1633. ¹⁰ παραθήκην
LTr. ¹¹ Φύγελος LTr.

καὶ Ἑρμογένῃς¹². Δὴ ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησι- 16
φόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν
ἄλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη¹³, ἀλλὰ γενόμενος ἐν 17
Ῥώμῃ, σπουδαιότερον¹⁴ ἐζήτησέ με καὶ εὔρε· δὴ 18
αὐτῷ ὁ Κύριος εὔρειν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διεκόνησε, βέλτιον
σὺ γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ 2
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ 2
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώ-
ποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. σὺ 3
οὖν κακοπάθησον¹, ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ². οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ 4
βίου πραγματεῖαις³, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέση.
ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομί- 5
μως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν 6
καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει ἃ⁴ λέγω· δὴ⁵ γὰρ 7
σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πάσι. Μνημόνευε Ἰησοῦν 8
Χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος
Δαβὶδ⁶, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ 9
μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ'⁷ ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ οὐ δέδεται. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ 10
τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς 11
ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ⁸ συζήσομεν· εἰ 12
ὑπομένομεν, καὶ⁸ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα⁹,
κακείνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος 13
πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι¹⁰ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

Ταῦτα ὑπομίμησθε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ 14
Κυρίου¹¹ μὴ λογομαχεῖν¹² εἰς¹³ οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ κα-
ταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. σπουδάσον σεαυτὸν δόκι- 15
μον παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,

¹² Ἑρμογένῃς T. ¹³ ἐπαισχύνθη LTr. ¹⁴ σπουδαίως LTr.
¹ συγκακοπάθησον (συνκ. T) LTr. ² Χριστοῦ Ἰησοῦ LTr. ³ πραγ-
ματεῖαις T. ⁴ ὃ LTr. ⁵ δώσει LTr. ⁶ Δαυείδ LTr. ⁷ ἀλλὰ
LTr. ⁸ συν- T (Tr ver. 11). ⁹ ἀρνήσόμεθα LTr. ¹⁰ + γὰρ LTr.
¹¹ θεοῦ L marg. TTr (non marg.). ¹² μὴ λογομάχειν L. ¹³ ἐπ' LTr.

16 ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰς δὲ βε-
βήλους κενοφωνίας περιίτασο· ἐπὶ πλείον γὰρ
17 προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγ-
γραйна νομὴν ἔξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός,
18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν*
ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τινῶν
19 πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν,
ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, “Ἐγὼ Κύριος τοὺς
ὄντας αὐτοῦ,” καί, “Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
20 ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριστοῦ¹⁴.” ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ
οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ
ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς
21 ἀτιμίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων,
ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ¹⁵ εὐχρηστον
τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.
22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε· δίωκε δὲ δικαιο-
σύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ¹⁶ τῶν ἐπικα-
23 λουμένων τὸν Κύριον¹ ἐκ καθαρᾶς καρδίας. Τὰς δὲ
μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
24 γεννώσι μάχας· δούλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι,
ἀλλ’¹⁷ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκα-
25 κον, ἐν πραότητι¹⁸ παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους·
μήποτε δῶ¹⁹ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν
26 ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου πα-
γίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ’ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3 ΤΟΥΤΟ δὲ γίνωσκε¹, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις
2 ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρω-
ποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,
3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
4 ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλ-
5 ἡδοнои μάλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσε-
βείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρηνημένοι. καὶ τούτους
6 ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς

* — τὴν TTr ([τὴν] Tr marg.). ¹⁴ κυρίου LTr. ¹⁵ — καὶ LTr.
¹⁶ + πάντων L [Tr marg.]. † Χριστὸν B errore. ¹⁷ ἀλλὰ LTr.
¹⁸ πραύτητι LTr. ¹⁹ δῶη LTr. ¹ γινώσκειτε L (non marg.).

τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες τὰ² γυναικάρια σεσω-
ρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις,
πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν 7
ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ 8
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω* καὶ οὗτοι ἀνθί-
στανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν
νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ἀλλ’ οὐ προκόψ- 9
ουσιν ἐπὶ πλείον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος
ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ 10
παρηκολούθηκάς³ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ
προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι 11
ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις·
οἴους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύ-
σατο⁴ ὁ Κύριος. Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς 12
ζῆν[†] ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, διωχθήσονται· πονηροὶ δὲ 13
ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,
πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμα- 14
θες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος⁵ ἔμαθες, καὶ ὅτι 15
ἀπὸ βρέφους τὰ⁶ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά
σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χρισ-
τῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος 16
πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον⁷, πρὸς ἐπανόρθωσιν,
πρὸς παιδείαν ‡ τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ 17
Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμένος.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΑΙ οὖν ἐγὼ¹ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, **4**
καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ², τοῦ μέλλοντος κρί-
νειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ³ τὴν ἐπιφάνειαν αὐ-
τοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, κήρυξον τὸν λόγον, 2
ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον,
παρακάλεσον §, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.
ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας 3
οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας⁴

² αἰχμαλωτίζοντες (—τὰ) LTr. * οὕτως SBELTr. ³ παρηκο-
λουθησάς LTr. ⁴ ἐρύσατο L (non marg.) Tr. † ζῆν εὐσεβῶς
Tr. ⁵ τίνων LTr. ⁶ —τὰ T[LTr.]. ⁷ ἐλεγμὸν LTr. ‡ παιδίαν T.
¹ — οὖν ἐγὼ LTr. ² Χριστοῦ Ἰησοῦ (— τοῦ Κυρίου) LTr. ³ καὶ
LTr. § παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, T. ⁴ ἰδίας ἐπιθυμίας LTr.

4. εαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν
 4 ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀπο-
 5 στρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. Σὺ
 δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγ-
 6 γελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Ἐγὼ
 γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως⁵
 7 ἐφέστηκε. τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν⁶ ἠγωνίσαι, τὸν
 8 δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπόν,
 ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀπο-
 δώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
 κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγα-
 9, 10 πηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. Δημᾶς γάρ
 με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπο-
 11 ρεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν⁷,
 Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστι γάρ
 12 μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα
 13 εἰς Ἐφεσον. Τὸν φαιλόνην¹⁰ ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρω-
 14 ἀδι¹² παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία,
 14 μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς
 15 πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώ¹³ αὐτῷ ὁ Κύριος
 16 κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν
 16 γὰρ ἀνθέστηκε¹⁴ τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ
 μου ἀπολογία οὐδεὶς μοι συμπαραγένετο¹⁵, ἀλλὰ πάν-
 17 τες με ἐγκατέλιπον¹⁶. μὴ αὐτοῖς λογισθείη· ὁ δὲ
 Κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι'
 18 ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ¹⁷ πάντα
 τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην¹⁸ ἐκ στόματος λέοντος. καὶ¹⁹
 ῥύσεται με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ,
 καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον·
 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. ἀμήν.

⁵ ἀναλύσεώς μου LTr.⁶ καλὸν ἀγῶνα LTr.⁷ Γαλλίαν Tr⁸ Δελματίαν L.¹⁰ φελόνην BELTr.¹² Τρωάδι L.¹³ ἀποδώσει LTr.¹⁴ ἀνθέστη LTr.¹⁵ παραγένετο LTr.¹⁶ ἐγκατάλιπον Tr *errore*.¹⁷ ἀκούσωσιν LTr.¹⁸ ἐρύσθην LTr.¹⁹ —καὶ LTr.

Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησι- 19
 φόρον οἶκον. Ἐραστός ἐμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρό- 20
 φιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. Σπού- 21
 δασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν.

Ἄσπάζεται σε Εὐβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λίνος²⁰,
 καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ὁ Κύριος²²
 Ἰησοῦς²¹ Χριστὸς²² μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις
 μεθ' ὑμῶν. ἀμήν²³.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα, τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας
 πρώτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ
 Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ
 Καίσαρι Νέρωνι. ²⁴

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

ΠΑΥΛΟΣ δούλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ¹
 Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνω-
 2 σιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰ-
 νίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων
 3 αἰωνίων, ἐφάνερωσε δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον
 αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν
 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ
 4 κοινὴν πίστιν, χάρις, ἔλεος³, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρός,
 καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ⁴ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Τούτου χάριν κατέλιπόν⁵ σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ
 5 λείποντα ἐπιδιορθώσῃ⁶, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν
 πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην· εἴ τις ἐστὶν 6

²⁰ Λίνος LTr.²¹ —Ἰησοῦς Tr.²² —Χριστὸς LTr.²³ —ἀμήν

LTr.

²⁴ + Ἐν στίχοις ροβ' S: —ἢ B: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ B Tr.¹ Ἡ πρὸς Τίτον ἐπιστολὴ Παύλου§: Πρὸς Τίτον *tantum* LTr.³ καὶ Tr.⁴ Χριστοῦ Ἰησοῦ

(—Κυρίου) LTr.

⁵ ἀπέλιπον LTr.⁶ ἐπιδιορθώσῃς L.

ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά,
 7 μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ
 τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμου
 μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην,
 8 μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώ-
 9 φρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ
 κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ
 παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ
 10 τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ
 ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα⁸
 11 οἱ ἐκ* περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οὔτινες ὅλους
 οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἂ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ
 12 κέρδους χάριν· εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προ-
 φήτης, ‘Κρήτες αἰεὶ ψεῦσαι, κακὰ θηρία, γαστέρες
 13 ἀργαί.’ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι’ ἣν
 αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν
 14 τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ
 ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.
 15 πάντα μὲν⁹ καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμέ-
 νοις¹⁰ καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται
 16 αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολο-
 γοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ
 ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδό-
 κίμοι.

2 ΣΥ δὲ λάλει ἂ πρόπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ·
 2 πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας,
 3 ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· πρεσ-
 βύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς¹, μὴ
 διαβόλους, μὴ† οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδι-
 4 δασκάλους, ἵνα σωφρονίζωσι² τὰς νέας φιλάνδρους
 5 εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουρούς³, ἀγα-
 θάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ
 6 λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημηῆται. Τοὺς νεωτέρους
 7 ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, περὶ πάντα† σεαυτὸν

7 - καὶ LTr. 8 + [δὲ] L. * + τῆς TTr. 9 - μὲν LTrTr.
 10 μεμιασμένοις LTrTr. 1 ἱεροπρεπεῖ L marg. † μὴδὲ TTr.
 2 σωφρονίζουσιν L marg. TTr. 3 οἰκουρούς LTrTr. † +, T.

497
 παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
 ἀδιαφθορίαν⁴, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν⁵, λόγον ὑγιῆ, 8
 ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ, μὴδὲν
 ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν⁶ φαῦλον. Δούλους ἰδίοις δεσπό- 9
 ταις⁷ ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ
 ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν⁸ 10
 ἐνδεικνυμένους ἀγαθῆν· ἵνα τὴν διδασκαλίαν⁹ τοῦ
 σωτήρος ὑμῶν¹⁰ Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ¹¹ σωτήριος 11
 πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμε- 12
 νοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σω-
 φρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν
 αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ 13
 ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτη-
 ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ 14
 ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας,
 καὶ καθαρῶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν κα-
 λῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ 15
 ἔλεγε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. μὴδεῖς σου περι-
 φρονεῖτω.

ΥΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ¹ ἐξουσίαις **3**
 ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
 ἐτόιμους εἶναι, μὴδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, 2
 ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα² πρὸς πάν-
 τας ἀνθρώπους. ἡμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, 3
 ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ
 ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες,
 στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους· ὅτε δὲ ἡ χρηστότης 4
 καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτήρος ἡμῶν
 Θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὦν³ ἐποιή- 5
 σαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν⁴ αὐτοῦ ἔλεον⁴ ἔσωσεν
 ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ⁵ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως

4 ἀφθορίαν LTrTr. 5 - ἀφθαρσίαν BELTrTr. 6 λέγειν περὶ
 ἡμῶν LTrTr. 7 δεσπόταις ἰδίοις L (non marg.). 8 πᾶσαν πίστιν
 LTrTr. 9 + τὴν LTrTr. 10 ἡμῶν BELTrTr. 11 - ἡ LTrTr.
 * Χριστοῦ Ἰησοῦ TTr. 1 - καὶ LTrTr (ἐξουσίας Tr errore). 2 πραύ-
 τητα LTrTr. 3 ἀ LTrTr. 4 τὸ... ἔλεος LTrTr. 5 παλιν- T.

6 Πνεύματος Ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,
 7 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιω-
 θέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα⁶ κατ'
 8 ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ
 τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντί-
 ζωσι καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες
 τῷ⁷ Θεῷ· ταῦτά ἐστι τὰ⁸ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς
 9 ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ
 ἔρεις⁹ καὶ μάχας νομικὰς περιίτασο· εἰσὶ γὰρ ἀν-
 10 ωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ
 11 μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
 ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὣν αὐτοκα-
 τάρκριτος.
 12 Ὄταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπού-
 δασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέ-
 13 κρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλ-
 λῶ* σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη†.
 14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊ-
 στασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν
 15 ἄκαρποι. Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες.
 ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις
 μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν¹⁰.

Πρὸς Τίτον¹¹, τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκο-
 πον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς
 Μακεδονίας. ¹²

⁶ γενηθῶμεν LT, γενήθωμεν Tr. ⁷ — τῷ LTr. ⁸ — τὰ LTr.
⁹ ἔριν T. * Ἀπολλῶν T. † λείπη T. ¹⁰ — ἀμήν TTr[L].
¹¹ Τίτον S. ¹² + Ἐν στίχοις 45' S: *deest subscriptio in* LT, ΠΡΟΣ
 ΤΙΤΟΝ Tr.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ¹
 ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν,
 καὶ Ἀφφία τῇ ἀγαπητῇ², καὶ Ἀρχίππῳ τῷ³ συστρα-
 2 τιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· χάρις ³
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
 Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ⁴
 ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου τὴν ⁵
 ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς⁴ τὸν Κύριον
 Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως ἡ κοινωνία ⁶
 τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παν-
 τὸς ἀγαθοῦ τοῦ⁵ ἐν ὑμῖν⁶ εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν⁷. χάριν⁸ ⁷
 γὰρ ἔχομεν πολλήν⁹ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ
 σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ
 σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ⁸
 ἔχων ἐπιτάσσειν σοὶ τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην ⁹
 μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὦν ὡς Παῦλος¹⁰ πρεσ-
 βύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ¹¹. παρα- ¹⁰
 καλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς
 δεσμοῖς μου¹², Ὀνήσιμον, τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, ¹¹
 νυνὶ δέ* σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα· σὺ ¹²
 δὲ¹³ αὐτόν, τουτέστι¹⁴ τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ¹⁵.
 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ ¹³
 σοῦ διακονῇ μοι¹⁶ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου.

¹ Ἡ πρὸς Φιλήμονα ἐπιστολὴ Παύλου S: Πρὸς Φιλήμονα *tantum*
 LTr. ² ἀδελφῇ LTr. ³ συν- LTr. ⁴ εἰς LTr. ⁵ — τοῦ LTr.
⁶ ἡμῖν LTr (non marg.). ⁷ — Ἰησοῦν LTr. ⁸ χαρὰν ELTr.
⁹ πολλὴν ἔσχον LTr. ¹⁰ (ὡς Παῦλος) L. ¹¹ Χριστοῦ Ἰησοῦ
 LTr. ¹² — μου LTr. * + καὶ T. ¹³ σοι, (-δὲ) LTr ([σὺ
 δὲ] Tr marg.). ¹⁴ τοῦτ' ἔστιν T. ¹⁵ — προσλαβοῦ LTr ([πρόσ-
 λαβον] Tr marg.). ¹⁶ μοι διακονῇ LTr. 32—2

14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι,
 ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ᾗ, ἀλλὰ
 15 κατὰ ἐκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς
 16 ὦραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· οὐκέτι¹⁷ ὡς δούλον,
 ἀλλ' * ὑπὲρ δούλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί,
 17 πόσω δὲ μᾶλλον σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ; εἰ
 οὖν ἐμέ¹⁸ ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.
 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει¹⁹.
 19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα
 μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις.
 20 Ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυ-
 21 σὸν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Κυρίῳ²⁰. πεποιθὼς τῇ
 ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ δ²¹ λέγω
 22 ποιήσεις. Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω
 γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι
 23 ὑμῖν. Ἀσπάζονται²² σε Ἐπαφράς ὁ συναιχμαλώτός
 24 μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δη-
 25 μᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. ἡ χάρις τοῦ Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.
 ἀμήν²³.

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου
 οἰκέτου. ²⁴

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ¹.

1 ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς
 2 λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχά-

¹⁷ οὐκ ἔτι T. * ἀλλὰ TTr. ¹⁸ με LTr. ¹⁹ ἐλλόγια LTr.
²⁰ Χριστῷ LTr. ²¹ ἄ LTr. ²² ἀσπάζεται LTr. † - ἡμῶν T.
²³ - ἀμήν LTr. ²⁴ + Ἐν στίχοις λζ' S: *deest subscriptio in* LT,
 ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ Tr. ¹ Ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ Παύλου· S:
 Πρὸς Ἑβραίους *tantum* LTr.

των² τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν
 ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας
 ἐποίησεν³, ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ³
 τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥή-
 ματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ⁴ καθαρισμόν
 ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν⁵ ἡμῶν⁶, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ
 τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσοῦτω κρείττων⁴
 γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσω διαφορώτερον παρ'
 αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίτι γὰρ εἶπέ ποτε⁵
 τῶν ἀγγέλων, 'Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέν-
 νηκά σε'; καὶ πάλιν, 'Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν'; ὅταν δὲ πάλιν εἰσα-
 6 γάγη τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει,
 'Καὶ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.'
 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, 'Ὁ ποιῶν τοὺς⁷
 ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοῖς λειτουργοῖς
 αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· πρὸς δὲ τὸν υἱόν, 'Ὁ θρόνος⁸
 σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος⁸
 εὐθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας⁹
 δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν*. διὰ τοῦτο ἔχρισέ
 σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιᾶσεως παρὰ
 τοὺς μετόχους σου.' Καί, 'Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, ἰο
 τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰ-
 σὶν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· 11
 καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ 12
 περιβόλαιον ἐλίξεις¹⁰ αὐτοὺς¹¹ καὶ ἀλλαγῆσονται·
 σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.'
 Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέ ποτε, 'Κάθου ἐκ 13
 δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
 τῶν ποδῶν σου; οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύ- 14
 ματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλ-
 λοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

ΔΙΑ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν¹ τοῖς 2

² ἐσχάτου LTr. ³ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας LTr. ⁴ - δι' ἑαυτοῦ
 LTr. ⁵ τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος LTr. ⁶ - ἡμῶν LTr.
⁷ + καὶ L, + καὶ ἡ TTr. ⁸ + τῆς LTr. ⁹ - ἡ LTr. * ἀδικίαν T.
¹⁰ ἐλίξεις S, ἀλλάξεις TTr *man*. ¹¹ +, ὡς ἱμάτιον, L[Tr].
¹ προσέχειν ἡμᾶς LTr.

2 ἀκουσθεῖσι, μὴ ποτε παραρρῶμεν². εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδο-
3 σίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλείσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβε-
4 βαιώθη, συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν 6 μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· διεμαρτύρατο δέ ποῦ τις λέγων, 'Τι³ ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μιμησκη αὐ-
7 τοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; ἤλαττωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ
8 τὰ ἔργα τῶν χωρῶν σου⁴. πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.' Ἐν γὰρ τῷ⁵ ὑποτάξει αὐτῷ⁶ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ 9 οὐπω ὀρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἤλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ* ὑπὲρ παντὸς γεύ-
10 σθαι θανάτου. Ἐπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγα-
γόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθη-
11 μάτων τελειῶσαι. ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνε-
12 ται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, 'Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
13 ὑμνήσω σε.' Καὶ πάλιν, 'Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ.' Καὶ πάλιν, 'Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ
14 μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.' Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώ-
νηκε σαρκὸς καὶ αἵματος⁷, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ

² παραρρῶμεν LTr. ³ Τίς L marg. ⁴ — καὶ κατέστησας ad fin. vers. T[LTr]. ⁵ τῷ γὰρ LTr. ⁶ [αὐτῷ] L. * χωρίς θεοῦ Tr marg. ⁷ αἵματος καὶ σαρκὸς LTr.

τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι⁸ τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανά- 15 του διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας*. οὐ¹⁶ γὰρ δῆπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε κατὰ 17 πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέ- 18 πονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

ἘΘΕΝ, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέ- 3 τοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν¹ Ἰησοῦν· πιστὸν ὄντα τῷ 2 ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωσῆς² ἐν ὄλῳ* τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος³ παρὰ Μωσῆν⁴ ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται 4 ὑπὸ τινος· ὁ δὲ τὰ⁵ πάντα κατασκευάσας, Θεός. καὶ Μωσῆς² μὲν πιστὸς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς 5 θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· Χρισ- 6 τὸς δέ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ⁶ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν⁷ κατάσχωμεν. Διό, 7 καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, 'Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρ- 8 δίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέ- 9 ραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπέρασάν με⁸ 9 οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με⁹, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα¹⁰ ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ 10 ἐκείνῃ¹¹, καὶ εἶπον¹², 'Ἄει πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ 11 ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.'

⁸ τοῦτ ἐστιν T. * δουλείας T. ¹ — Χριστὸν LTr. ² Μωσῆς LTr. ³ οὗτος δόξης LTr. ⁴ Μωσῆν LTr. ⁵ [ὄλῳ] Tr marg. ⁶ ἐάν[περ] L, ἐὰν Tr. ⁷ [μέχρι τέλους βεβαίαν] Tr marg. ⁸ — με LTr. ⁹ ἐν δοκιμασίᾳ LTr. ¹⁰ τεσσαράκοντα Tr. ¹¹ ταύτη LTr. ¹² εἶπα L.

12 βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ
 13 ζῶντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρι οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκλη-
 14 ρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν¹³ ἀπάτη τῆς ἀμαρτίας· μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ¹⁴, ἕανπερ τὴν ἀρχὴν τῆς
 15 ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· ἐν τῷ λέγεσθαι, 'Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού-
 σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ
 16 παραπικρασμῷ.' Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκρα-
 ναν*, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ
 17 Μωσέως^{15*}. τίσι δὲ¹⁶ προσώχθισε τεσσαράκοντα¹⁰ ἔτη;
 οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ
 18 ἐρήμῳ; τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν
 19 κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέ-
 πομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.
 4 Φοβηθῶμεν οὖν μὴ ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας
 εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ
 2 ὑμῶν ὑστερηκεῖν. καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι,
 καθάπερ κακεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς
 ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένος¹ τῇ πίστει τοῖς
 3 ἀκούσασιν. εἰσερχόμεθα γὰρ² εἰς τὴν[†] κατάπαυσιν οἱ
 πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, 'Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ
 μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου'
 καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέν-
 4 των. Εἶρηκε γὰρ πού περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτω, 'Καὶ
 κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ
 5 πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ.' καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, 'Εἰ
 6 εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.' Ἐπεὶ οὖν
 ἀπολείπεται[†] τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρό-
 τερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν,
 7 πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, 'Σήμερον,' ἐν Δαβιδ³ λέ-
 γων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον· καθὼς εἶρηται⁴, 'Σή-

¹³ ἐξ ὑμῶν τις L (non marg.) Tr marg. ¹⁴ τοῦ Χριστοῦ γεγονα-
 μεν LTr. * Τίνες...; LTr. ¹⁵ Μωσέως LTr. ¹⁶ + [καὶ] L.
¹ συγκεκρασμένους LTr, συγκεκρασμένος Tr. ² οὖν Tr marg.
[†] [τὴν] Tr. ³ Δαυεὶδ LTr. ⁴ προεἶρηται LTr.

μερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύν-
 ητε τὰς καρδίας ὑμῶν.' Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς⁸
 κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα
 ἡμέρας· ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ⁹
 Θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ,¹⁰
 καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὡσπερ
 ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν¹¹
 εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
 ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ λόγος¹²
 τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν
 μάχαιραν δίστομον, καὶ διῆκνουμενος ἄχρι μερισμοῦ
 ψυχῆς τε⁵ καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ
 κριτικὸς ἐνθυμήσεων⁶ καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ οὐκ¹³
 ἔστι κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ
 καὶ τετραχλησιμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν
 ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς¹⁴
 οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
 ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον¹⁵
 ἴσχυσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον⁸ δὲ
 κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἀμαρτίας. προσ-¹⁶
 ερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος,
 ἵνα λάβωμεν ἔλεον⁹, καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον
 βοήθειαν.

ΠΑΣ γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμε-⁵
 νος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν,
 ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε¹ καὶ θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν,
 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανω-²
 μένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· καὶ³
 διὰ ταύτην² ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
 περὶ ἑαυτοῦ³ προσφέρειν ὑπὲρ⁴ ἀμαρτιῶν. Καὶ οὐχ⁴
 ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ⁵ καλούμενος
 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ⁶ καὶ ὁ⁵ Ἀαρών. οὕτω καὶ ὁ⁵
 Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα,

⁵ - τε LTr. ⁶ ἐνθυμήσεως L marg. ⁷ συν- Tr. ⁸ πεπει-
 ρασμένον BELTr. ⁹ ἔλεος LTr. ¹ -τε L[Tr]. ² δι' αὐτήν
 LTr. ³ αὐτοῦ LTr marg. ⁴ περὶ LTr. ⁵ - ὁ LTr.
⁶ καθὼς L, καθώσπερ Tr.

ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, 'Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ
6 σήμερον γεγέννηκά σε.' καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει,
'Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ
ικετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανά-
του, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρῶν προσενέγκας,
8 καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός,
9 ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθείς
ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν⁷ αἴτιος σωτηρίας
10 αἰωνίου· προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος
12 λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. καὶ γὰρ
ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν
χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα
τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν
13 ἔχοντες γάλακτος, καὶ⁸ οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ
ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης·
14 νήπιος γὰρ ἐστὶ· τελείων δέ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή,
τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόν-
των πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6 ΔΙΟ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ
τὴν τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον κατα-
βαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως
2 ἐπὶ Θεόν, βαπτισμῶν διδαχῆς¹, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν,
3 ἀναστάσεώς τε* νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ
4 τοῦτο ποιήσωμεν², ἐάνπερ ἐπιτρέπη ὁ Θεός. Ἄδύνα-
τον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας, γευσασμένους τε τῆς
δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γεννηθέντας Πνεύ-
5 ματος Ἁγίου, καὶ καλὸν γευσασμένους Θεοῦ ῥῆμα, δυ-
6 νάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, πάλιν
ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς
7 τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. γῆ γὰρ
ἢ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον³ ὑετόν, καὶ

⁷ πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ LTTTr. ⁸ - καὶ T[Tr]. ¹ διδαχῆν L
(non marg.). * [τε] Tr. ² ποιήσωμεν L marg. ³ ἐρχόμενον πολ-
λάκις LTTTr.

τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωρ-
γεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐκφέ- 8
ρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατά-
ρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πειπίσμεθα δὲ 9
περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα⁴ καὶ ἐχόμενα σω-
τηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεός 10
ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου⁵ τῆς
ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονή-
σαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν 11
δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ἵνα 12
μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ
μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. Τῷ 13
γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐ-
δενὸς εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσε καθ' ἑαυτοῦ,
λέγων, 'Ὁ⁶ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύ- 14
νων πληθυνῶ σε' καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε 15
τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μὲν' γὰρ κατὰ τοῦ μεί- 16
ζονος ὁμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας
εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος· ἐν ᾧ περισσότερο βουλόμε- 17
νος ὁ Θεός ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὄρκῳ,
ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον 18
ψεύσασθαι* Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ
καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος·
ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ⁸ τε καὶ 19
βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ κατα-
πετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν 20
Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενό-
μενός εἰς τὸν αἰῶνα.

ΟΥΤΟΣ γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ⁷
ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ⁸ συναντήσας Ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ
εὐλογήσας αὐτόν· ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρι- 2

⁴ κρείσσονα LTTTr. ⁵ - τοῦ κόπου LTTTr. ⁶ Εἰ LTTTr. ⁷ - μὲν
LTTTr. * + τὸν T. ⁸ ἀσφαλῆν LTr. ¹ - τοῦ BE. ² δε LTTTr.

σεν Ἀβραάμ· πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστὶ 3 βασιλεὺς εἰρήνης· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων· ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. 4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ⁴ δεκάτην Ἀβραάμ 5 ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν⁵ Δευτ⁶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν⁷ τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι⁸ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθό- 6 τας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν, δεδεκάτωκε τὸν⁹ Ἀβραάμ, καὶ τὸν 7 ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε¹⁰. χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖ- 8 ται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι 9 λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῆ. καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν¹¹, διὰ¹² Ἀβραάμ καὶ Δευτ¹³ ὁ δεκάτας 10 λαμβάνων δεδεκάτωται· ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ¹⁴ Μελχισεδέκ. 11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Δευτικῆς¹⁵ ἱερωσύνης ἦν· ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ¹⁶ νενομοθέτητο¹⁷. τίς ἔτι χρεία, 'κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ' ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12 μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ 13 νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε 14 τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰουδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερω- 15 σύνης Μωσῆς¹⁸ ἐλάλησε. Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ 16 ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς¹⁹ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκατα-

4 — καὶ LTr. 5 — υἱῶν L *errore*. 6 Δευτὶ TTr. 7 ἀποδεκατοῦν TTr. 8 τοῦτ' ἐστὶν T. 9 (ν) — τὸν LTr. 10 ἠλόγηκεν L. 11 εἶπεν L *marg.* 12 δι' LT(ita *vult*)Tr. 13 Δευτὶς L, Δευτὶς TTr. 14 — ὁ LT(ita *vult*)Tr. 15 Δευτικῆς T. 16 αὐτῆς LTr. 17 νενομοθέτηται LTr. 18 περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωσῆς LTr. 19 σαρκικῆς LTr.

λύτου· μαρτυρεῖ²⁰ γάρ, 'Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα 17 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.' Ἀθέτησις μὲν γὰρ 18 γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενές καὶ ἀνωφελές· οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισα- 19 γωγῇ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας· οἱ μὲν γάρ, 20, 21 χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δέ, μετὰ²¹ ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, 'Ὡμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ'²²· κατὰ τοσοῦτον²³ 22 *κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ 23 μὲν, πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς²⁴, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς 24 τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ὅθεν καὶ 25 σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν²⁵ ²⁶ ἔπρεπεν ἀρχιε- 26 ρεύς, ὄσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, 27 πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ[†], ἑαυτὸν ἀνενέγκασι. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστη- 28 σιν²⁷ ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον 8 ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λει- 2 τουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ[†] οὐκ ἄνθρωπος. , πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς 3 τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκη. εἰ μὲν 4

20 μαρτυρεῖται LTr. 21 μεθ' L. 22 — κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ TTr. 23 τοσοῦτο LTr. * + καὶ T [Tr *marg.*]. 24 ἱερεῖς γεγονότες LTr *marg.* 25 ἡμῖν T *errore*. 26 + καὶ TTr[L]. † ἐφ' ἅπαξ Tr. † προσενέγκας TTr *marg.* 27 καθίστησαν L *errore*. 1 — καὶ LTr.

γάρ² ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων³
 5 τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν⁴ νόμον τὰ δῶρα, οἷτινες
 ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων,
 καθὼς κεχρημάτισται Μωσῆς⁵ μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
 σκηνήν, 'Ὅρα,' γάρ φησι, 'ποιήσης⁶ πάντα κατὰ
 6 τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.' νυνὶ⁷ δὲ
 διαφορωτέρας τέτυχε⁸ λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείτ-
 τονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἣτις ἐπὶ κρείττοσιν
 7 ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη
 8 ἦν ἀμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητείτο τόπος. μεμ-
 φόμενος γὰρ αὐτοῖς⁹ λέγει, 'Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται,
 λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
 9 καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν· σὺ κατὰ
 τὴν διαθήκην ἦν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ἐν
 ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου¹⁰ τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγα-
 γεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ-
 μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὰρ ἡμέλησα αὐτῶν,
 10 λέγει Κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη¹¹ ἦν διαθήσομαι
 τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
 Κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
 καὶ ἐπὶ καρδίας* αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι
 αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.
 11 καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πλησίον¹² αὐτοῦ,
 καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνωθὶ τὸν
 Κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐ-
 12 τῶν¹³ ἕως μεγάλου αὐτῶν· ὅτι ἕλεως ἔσομαι ταῖς
 ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν
 13 ἀνομιῶν αὐτῶν¹⁴ οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.' Ἐν τῷ λέγειν,
 'Καινὴν', πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιού-
 μενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
 9 ΕΙΧΕ μὲν οὖν κατ' ἡ πρώτη σκηνη¹ δικαιώματα
 2 λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. Σκηνη γὰρ κατε-
 σκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα

² οὖν LTTTr. ³ - τῶν ἱερέων LTTTr. ⁴ - τὸν LTTTr. ⁵ Μωσῆς
 LTTTr. ⁶ ποιήσεις LTTTr. ⁷ νυν LTTTr marg. ⁸ τέτυχεν LTTTr
 marg. ⁹ αὐτοὺς LTTTr marg. ¹⁰ - μου E. ¹¹ + [μου] L.
 * καρδίας T. ¹² πολίτην LTTTr. ¹³ - αὐτῶν LTTTr. ¹⁴ - καὶ
 τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν TTr. † [καὶ] Tr. † - σκηνη BLTTTr.

καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων*, ἣτις λέγεται ἅγια². μετὰ 3
 δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνη ἡ λεγομένη † ἅγια
 † ἁγίων, χρυσοῦν§ ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ§ τὴν κιβω- 4
 τὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυ-
 σίῳ, ἐν ἣ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ
 ράβδος Ἄαρων ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς
 διαθήκης· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβιμ³ δόξης, κατα- 5
 σκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέ-
 γειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, 6
 εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνην διαπαντός⁴ εἰσίσαιν οἱ
 ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· εἰς δὲ τὴν δευτέ- 7
 ραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἄρχιερεὺς, οὐ χωρὶς
 αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ
 ἀγνοημάτων· τοῦτο δηλοῦντος τοῦ Πνεύματος τοῦ 8
 Ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι
 τῆς πρώτης σκηνης ἐχούσης στάσιν· ἣτις παραβολὴ 9
 εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν⁵ δῶρά τε καὶ
 θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
 τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ 10
 πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι⁶
 σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χρισ- 11
 τὸς δὲ παραγενόμενος ἄρχιερεὺς τῶν μελλόντων⁷ ἀγα-
 θῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνης, οὐ
 χειροποιήτου, τουτέστιν⁸, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,
 οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ 12
 ἰδίου αἵματος εἰσηλθεν ἐφάπαξ¹¹ εἰς τὰ ἅγια, αἰώνιαν
 λύτρωσιν εὐράμενος⁹. εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τρά- 13
 γων¹⁰, καὶ σποδὸς δαμάλεως ραντίζουσα τοὺς κεκοι-
 νωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
 πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύ- 14
 ματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον τῷ Θεῷ,
 καθαρῶς τὴν συνείδησιν ἡμῶν¹¹ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων,
 εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι¹²; Καὶ διὰ τοῦτο δια- 15

* + [καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον] Tr marg. ² ἅγια BETTr, αὐ
 ἅγια. ἁγίων L. † + τὰ Tr. † + τῶν Tr. § [χρυσοῦν] et [θυμα-
 τήριον καὶ] Tr marg. ³ Χερουβείν LTTTr. ⁴ διὰ παντός LTTTr.
⁵ ἦν LTTTr. ⁶ δικαιώματα (- καὶ LTTTr) LTTTr. ⁷ γενομένων
 LTTTr marg. ⁸ τοῦτ' ἔστιν T. || ἐφ' ἅπαξ Tr. ⁹ εὐράμενος E.
¹⁰ τράγων καὶ ταύρων LTTTr. ¹¹ ἡμῶν LTTTr marg. ¹² + καὶ ἀληθινῶ L.

512
 17 θήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομέ-
 νου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
 παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημέ-
 16 νοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη,
 17 θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη
 γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μὴ ποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ
 18 ὁ διαθέμενος¹³. ὅθεν οὐδ'¹⁴ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος
 19 ¹⁵ἐγκεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς
 κατὰ¹⁶ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
 τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ¹⁷ τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ
 ἐρίου κοκκίνου καὶ ὕσσωπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ
 20 πάντα τὸν λαὸν ἐρράντισε¹⁸, λέγων, 'Τοῦτο τὸ αἷμα
 21 τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός·' καὶ
 τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας
 22 τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισε¹⁸. καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι
 23 πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵμα-
 τος οὐ γίνεται ἄφεσις. Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν
 ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρί-
 ζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις
 24 παρὰ ταύτας. οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν¹⁹
 ὁ²⁰ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν
 τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ
 25 Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυ-
 τόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ'
 26 ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολ-
 λάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν²¹ δὲ ἅπαξ
 ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν²² ἁμαρτίας,
 27 διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' ὅσον
 ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ
 28 τοῦτο κρίσις· οὕτως²³ ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς
 εἰς τὸ πολλῶν ἀνεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου
 χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομέ-
 νοις εἰς σωτηρίαν.

¹³ ; L.
¹⁷ + τῶν LTr.
²⁰ - ὁ LTr.
²³ + καὶ LTr.

¹⁴ οὐδὲ LTr.
¹⁸ ἐρράντισεν LTr.
²¹ νῦν LTr.

¹⁵ ἐν· T.
¹⁶ + τὸν LTr.
¹⁹ εἰσῆλθεν ἅγια TTr.
²² + τῆς LT(ita vulg)Tr.

513
 ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.
 ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγα- 10
 θῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ'
 ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἀς¹ προσφέρουσιν εἰς
 τὸ διηκεές, οὐδέποτε δύναται² τοὺς προσερχομένους
 τελειῶσαι. ἐπεὶ οὐκ³ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμενοι,²
 διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνειδήσιν ἁμαρτιῶν τοὺς
 λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρμένους⁴; ἀλλ' ἐν αὐταῖς³
 ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· ἀδύνατον γὰρ⁴
 αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ⁵
 εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, 'Θυσίαν καὶ
 προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
 ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας⁵.⁶
 τότε εἶπον, Ἴδου ἦκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγρα- 7
 πται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά
 σου.' Ἀνώτερον λέγων, 'Ὅτι θυσίαν⁶ καὶ προσ- 8
 φορὰν⁷ καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ
 ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας⁸; αἵτινες κατὰ τὸν⁹ νόμον
 προσφέρονται, τότε εἶρηκεν, 'Ἴδου ἦκω τοῦ ποιῆσαι,⁹
 ὁ Θεός¹⁰, τὸ θέλημά σου.' ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα
 τὸ δεύτερον στήσῃ· ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσ- 10
 μὲν οἱ¹¹ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ¹² Ἰησοῦ
 Χριστοῦ ἐφάπαξ*. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς¹³ ἔστηκε καθ'¹¹
 ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσ-
 φέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν
 ἁμαρτίας· αὐτὸς¹⁴ δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσεν- 12
 ἔγκας θυσίαν εἰς τὸ διηκεές ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ
 Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ¹³
 αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μᾶ γὰρ προσ- 14
 φορᾶ τετελείωκεν εἰς τὸ διηκεές τοὺς ἁγιαζομένους.
 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· μετὰ¹⁵
 γὰρ τὸ προειρηκέναι¹⁵, 'Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθή- 16
 σομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει

¹ αἷς T. ² δύναται LTr. ³ - οὐκ E. ⁴ κεκαθαρισμένους L,
 κεκαθαρισμένους TTr. ⁵ ἠδύοκησας LTr. ⁶ θυσίας LTr. ⁷ προσ-
 φορᾶς LTr. ⁸ ἠδύοκησας LTr. ⁹ - τὸν LTr. ¹⁰ - ὁ Θεός
 LTr. ¹¹ - οἱ BELTr. ¹² - τοῦ LTr. * ἐφ' ἅπαξ Tr.
¹³ ἀρχιερεὺς LTr marg. ¹⁴ οὗτος LTr. ¹⁵ εἰρηκέναι LTr.

Κύριος, διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ
 17 ἐπὶ τῶν διανοιῶν¹⁶ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ τῶν
 ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ
 18 μνησθῶ¹⁷ ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεις τούτων, οὐκ ἔτι¹⁸
 προσφορά περὶ ἁμαρτίας.
 19 Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον
 20 τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν
 ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσμα-
 21 τος, τουτέστι¹⁹, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν
 22 ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ ἀληθι-
 νῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἔρραντισμένοι²⁰
 τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμέ-
 23 νοι* τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν
 τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·
 24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης
 25 καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυνα-
 γωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦν-
 τες· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν
 26 τὴν ἡμέραν. Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν
 μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ
 27 ἔτι¹⁸ περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία· φοβερὰ δέ
 τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλον-
 28 τος τοὺς ὑπεναντίους, ἀθετήσας τις νόμον Μωσέως²¹,
 χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνή-
 29 σκει· πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας
 ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς
 διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθή, καὶ τὸ
 30 πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; οἶδαμεν γὰρ τὸν
 εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει
 Κύριος†· καὶ πάλιν, Κύριος κρινεῖ²² τὸν λαὸν αὐτοῦ.
 31, 32 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Ἀνα-
 μιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισ-
 θέντες πολλὴν ἀθλήσιν ὑπεμείνατε παθημάτων·
 33 τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι·

¹⁶ τὴν διάνοιαν LITr. ¹⁷ μνησθήσομαι LITr. ¹⁸ οὐκέτι LITr.
¹⁹ τοῦτ' ἔστιν T. ²⁰ ἔρραντισμένοι (ἔρρ. LITr) LITr. * λελουσμένοι T.
²¹ Μωσέως LITr. † - λέγει Κύριος TITr. ²² Κρινεῖ κύριος LITr.

κεφ. ΙΙ.
 τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γενη-
 θέντες· καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου²³ συνεπαθήσατε, καὶ 34
 τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
 προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐν²⁴ ἑαυτοῖς κρείτ-
 35 τωνα²⁵ ὑπαρξίν ἐν οὐρανοῖς²⁶ καὶ μένουσαν. μὴ ἀποβά-
 λητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἣτις ἔχει μισθαποδο-
 σίαν μεγάλην²⁷. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ 36
 θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
 γελίαν. Ἐτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος 37
 ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ*. ὁ δὲ δίκαιος²⁸ ἐκ πίστεως ζήσεται· 38
 καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἢ ψυχὴ μου ἐν
 αὐτῷ. Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, 39
 ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

ἘΣΤΙ δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμά- 11
 των ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ γὰρ ἔμαρτυ- 2
 ρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι 3
 τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων
 τὰ βλεπόμενα¹ γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν 4
 Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἔμαρ-
 τυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις
 αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ². καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται³.
 Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ 5
 ὄχι εὐρίσκειτο⁴, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ
 γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ⁵ μεμαρτύρηται ἑὴρεστη-
 κέναι⁶ τῷ Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστη- 6
 σαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ,
 ὅτι ἐστί, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης
 γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω 7
 βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς
 σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν
 κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο
 κληρονόμος. Πίστει καλούμενος Ἄβρααμ ὑπήκουσεν 8

²³ δεσμοῖς LITr (non marg.). ²⁴ - ἐν LITr. ²⁵ ἑαυτοῖς κρείσ-
 σονα LITr. ²⁶ - ἐν οὐρανοῖς LITr. ²⁷ μεγάλην μισθαποδοσίαν
 LITr. * χρονιεῖ TITr (non marg.). ²⁸ + μου LITr. ¹ τὸ βλεπό-
 μενον LITr. ² τῷ θεῷ LITr. ³ λαλεῖ LITr. ⁴ εὐρίσκειτο LITr.
⁵ - αὐτοῦ LITr. ⁶ εὐαρεστηκέναι L. † - τῷ TITr. ⁷ + ὁ LITr.

ἐξελθεῖν εἰς τὸν⁸ τόπον ὃν ἡμελλέ⁹ λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.
 9 Πίστει παρώκησεν εἰς τὴν¹⁰ γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν¹¹ συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς
 10 αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.
 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν¹²,
 12 ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν¹³, καὶ ταῦτα νεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ¹⁴ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμη-
 13 τος. Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόν-
 14 τες¹⁵ τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ πεισθέντες¹⁶, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες
 15 ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζη-
 16 τοῦσι. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνεον* ἀφ' ἧς ἐξῆλθον¹⁷, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· νυνὶ¹⁸ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν¹⁹, ἐπουρανοῦ· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεός, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν·
 17 ἠτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ
 18 προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη, "Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα·"
 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς²⁰ ὁ
 20 Θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. Πί-
 21 στει²¹ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἠσαῦ²³. Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησε²², καὶ προσεκύνησεν
 22 ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσήφ

⁸ — τὸν LTTt.⁹ ἔμελλεν L.¹⁰ — τὴν LTTt.¹¹ συν- T.¹² — ἔτεκεν LTTt.¹³ ἐγενήθησαν L.¹⁴ ὡς ἡ LTTt.¹⁵ προσ-

* μνημονεύουσιν TTt.

¹⁷ ἐξέβησαν LTTt.¹⁸ νῦν LTTt.¹⁹ τοῦτ' ἔστιν T.²⁰ ἐγείρει δύναται L.²¹ + καὶ L[TTt].²² ἠλόγησεν L.²³ Ἠσαῦ E, non S (cf. xii. 16).

τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημό-
 νευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πί- 23
 στει Μωσῆς²⁴ γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν
 πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστέιον τὸ παιδίον· καὶ
 οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα²⁵ τοῦ βασιλέως. Πίστει 24
 Μωσῆς²⁴ μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς
 θυγατρὸς Φαραώ, μᾶλλον ἐλόμενος¹¹ συγκαουχέισθαι 25
 τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπό-
 λαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν ἐν²⁶ Αἰ- 26
 γύπτῳ²⁷ θησαυρῶν τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ·
 ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατέ- 27
 λιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασι-
 λέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησε. Πί- 28
 στει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ
 αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρευῶν²⁸ τὰ πρωτότοκα, θίγη
 αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς 29
 διὰ ξηρᾶς²⁹. ἧς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατε-
 πόθησαν. Πίστει τὰ τεῖχη Ἰεριχὼ* ἔπεσε³⁰, κυκλω- 30
 θέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ 31
 συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατα-
 σκόπους μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει 32
 γὰρ με³¹ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ
 τε³² καὶ³³ Σαμψῶν καὶ³³ Ἰεφθάε, Δαβίδ³⁴. τε καὶ Σα-
 μουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· οἱ διὰ πίστεως κατηγωνί- 33
 σαντο βασιλείας, ἐργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον
 ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν 34
 δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας³⁵, ἐνεδνα-
 μώθησαν³⁶ ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
 πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· ἔλαβον 35
 γυναῖκες³⁷ ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι
 δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύ-
 τρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι 36
 δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ

²⁴ Μωσῆς LTTt.²⁵ δόγμα L.²⁶ — ἐν TTt.²⁷ Αἰγύπ-
του LTTt.²⁸ ὀλοθρευῶν L.²⁹ + γῆς LTTt.

* Ἰεριχὼ T.

³⁰ ἔπεσαν LTTt.³¹ με γὰρ LTTt.³² — τε LTTt.³³ — καὶ
LTTt.³⁴ Δαβίδ LTTt.

† ἠργάσαντο TTt.

³⁵ μαχαίρας LTTt.³⁶ ἐδυναμώθησαν LTTt.³⁷ γυναῖκας L.

37 δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν*, ἐν φόνῳ μαχαίρας³⁵ ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερού-
38 μνοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος· ἐν³⁸ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ
39 σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν
40 ἐπαγγελίαν³⁹, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

12 **ΤΟΙΓΑΡΟΥΝ** καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περι-
κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι
πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς
2 τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα· ἀφορῶντες
εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν,
ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυ-
ρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρό-
3 νου τοῦ Θεοῦ ἐκάθισεν¹. ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν
τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς
αὐτὸν² ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
ἐκλυόμενοι.

4 Οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν
5 ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρα-
κλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· ‘Υιέ μου,
μὴ ὀλιγῶρει παιδείας† Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου, ὑπ' αὐ-
6 τοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει·
7 μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.’ Εἰ³ παι-
δεῖαν† ὑπομένετε⁴, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός·
8 τίς γὰρ ἐστίν⁵ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρὶς
ἐστε παιδείας†, ἧς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νό-
9 θοι ἐστε καὶ οὐχ υἱοί⁶. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς
ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα⁷.
οὐ πολλῶ⁸ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν
10 πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας
ἡμέρας, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευσαν· ὁ δὲ ἐπὶ

* ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν, TTr marg. ³⁸ ἐπὶ LTr. ³⁹ τὰς ἐπαγγελίας L. ¹ κεκάθικεν LTr. ² αὐτὸν LTr, αὐτὸν SB. † παιδείας T. ³ εἰς LTr. † παιδείαν T. ⁴ . L. ⁵ —ἐστίν LTr. ⁶ καὶ οὐχ υἱοί ἐστε LTr. ⁷ ἐντρεπόμεθα E. ⁸ πολὺ LTr.

τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐ-
τοῦ. πᾶσα δὲ* παιδεία† πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ ἰι
χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὑστερον δὲ καρπὸν εἰρη-
νικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δι-
καιοσύνης. Διὸ ‘τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ¹²
παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε’ καὶ ‘τροχιάς¹³
ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν
ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον. Εἰρήνην διώκετε μετὰ¹⁴
πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται
τὸν Κύριον· ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς¹⁵
χάριτος τοῦ Θεοῦ· μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα
ἐνοχλῆ, καὶ διὰ ταύτης⁹ μianθῶσι¹⁰ πολλοί· μὴ τις¹⁶
πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ¹¹, ὃς ἀντὶ βρώσεως
μῖας ἀπέδοτο¹² τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ¹³. ἴστε γὰρ ὅτι¹⁷
καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομησαί τὴν εὐλογίαν,
ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρε, καί-
περ μετὰ δακρῶν ἐκζητήσας αὐτήν.

Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένῳ ἕρει¹⁴, καὶ¹⁸
κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ¹⁵, καὶ θυέλλῃ,
καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκού-¹⁹
σαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, ‘Κἂν θηρίον²⁰
θίγη τοῦ ὄρουσ λιθοβοληθήσεται, ἢ βολιδι κατατοξευ-
θήσεται¹⁶.’ καί, οὕτω φοβερόν ἦν τὸ φανταζόμενον, ²¹
Μωσῆς¹⁷ εἶπεν, “Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἐντρομος²²” ἀλλὰ ²²
προσελήλυθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος,
Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν¹⁸ ἀγγέλων,
πανηγύρει¹⁹ καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ²³
ἀπογεγραμμένων²⁰, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύ-
μασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας με- ²⁴
σίτη Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα²¹ λα-
λοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε ²⁵

* μὲν TTr marg. † παιδία T. † ποιείτε TTr. ⁹ δι' αὐτῆς LTr marg. ¹⁰ (ν) + οἱ LTr. ¹¹ Ἡσαῦ S, non E. ¹² ἀπέδοτο L. ¹³ αὐτοῦ LTr. ¹⁴ —ὄρει LTr. ¹⁵ ζόφῳ LTr. ¹⁶ —ἢ βολιδι κατατοξευθήσεται LTr. ¹⁷ Μωσῆς LTr. § ἐκτρομος Tr marg. ¹⁸, LTr. ¹⁹ Jungunt SLTr πανηγύρει cum v. 22. ²⁰ ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς LTr. ²¹ κρείττον LTr.

τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον²², τὸν²³
ἐπὶ τῆς²⁴ γῆς παραιτησάμενοι²⁵ χρηματίζοντα, πολ-
λῶ²⁶ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφό-
26 μνοι, οὗ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλειψε τότε, νῦν δὲ
ἐπήγγελται, λέγων, 'Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ σείω²⁷ οὐ μόνον
27 τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.' Τὸ δέ, 'Ἐτι ἅπαξ,'
δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν²⁸ μετάθεσιν, ὡς πεποιημέ-
28 νων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. διὸ βασιλείαν
ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς
λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλα-
29 βείας²⁹. καὶ γὰρ 'ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων.'
13 Ἡ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτω. τῆς φιλοξενίας μὴ
2 ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενί-
3 σαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχομένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄν-
4 τετες ἐν σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη
ἀμίαντος· πόρνους δὲ¹ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.
5 ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν·
αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν, 'Οὐ μὴ σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε
6 ἐγκαταλίπω²· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν, 'Κύριος
ἐμοὶ βοηθός, καὶ³ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι
7 ἄνθρωπος⁴.' Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν,
οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν
ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μι-
μείσθε τὴν πίστιν.
8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς⁵ καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ
9 εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ
περιφέρεσθε⁶. καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
καρδίαν, οὗ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ
10 περιπατήσαντες⁷. Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φα-
γεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.
11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων⁹ τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας¹⁰

²² ἐξέφυγον LTr. ²³ - τὸν LTr. ²⁴ - τῆς LTr. ²⁵ + τὸν
LTr. ²⁶ πολὺ LTr. ²⁷ σείσω LTr. ²⁸ τὴν τῶν σαλευο-
μένων LTr. ²⁹ εὐλαβείας καὶ δέους LTr. ¹ γὰρ LTr.
² ἐγκαταλείπω T. ³ - καὶ T[LTr]. ⁴ τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;
LTr. ⁵ ἐχθὲς LTr. ⁶ παραφέρεσθε LTr. ⁷ περιπατοῦντες
LTr. ⁹ ζῶων L. ¹⁰ περὶ ἁμαρτίας post ἅγιαρον L.

εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώ-
ματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· διὸ καὶ 12
Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιασῇ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν
λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. τοίνυν ἐξερχώμεθα 13
πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμόν
αὐτοῦ φέροντες· οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πό- 14
λιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. Δι' αὐτοῦ 15
οὖν* ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντός¹¹ τῷ
Θεῷ, τουτέστι¹², καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ 16
ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
ὁ Θεός.

Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέικετε· 17
αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν,
ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο
ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν
τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποιθᾶμεν¹³ γάρ, 18
ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς
θέλοντες ἀναστρέφεσθαι· περισσοτέρως δὲ πα- 19
ρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ
ὑμῖν.

Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν 20
τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι δια-
θήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι 21
ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ¹ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα
αὐτοῦ, ¹⁴ποιῶν ἐν ὑμῖν¹⁵ τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ,
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε¹⁶ τοῦ λόγου 22
τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα
ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν¹⁷ Τιμόθεον ἀπολελυ- 23
μένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
Ἄσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάν- 24

* [οὖν] Tr. ¹¹ διὰ παντός LTr. ¹² τουτ' ἔστιν T. ¹³ πειθό-
μεθα LTr. † - ἔργῳ T. ¹⁴ + αὐτῷ L. ¹⁵ ἡμῖν TTr. marg.
¹⁶ ἀνέχεσθαι L. ¹⁷ + ἡμῶν LTr.

τας τούς αγίους. ασπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰτα-
25 λίας. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν*.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμο-
θέου. ¹⁸

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ¹.

1 ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
δούλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ,
χαίρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἠγγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πει-
3 ρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν.
4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι
5 καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. Εἰ δέ τις
ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος
Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντας, καὶ δοθή-
6 σεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινό-
7 μενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης
8 ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄν-
9 θρωπος ἐκεῖνος, ὅτι λήψεται² τι παρὰ τοῦ Κυρίου.
10 ἄνθρωπος δὲ ψυχῆς, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
11 αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ
12 ὕψει αὐτοῦ· ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ,
ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ
ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ
τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώ-
που αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
12 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται. Μακάριος ἄνθρωπος ὃς

* - ἀμήν T. ¹⁸ + Ἐν στίχοις ψ 7 S: *deest subscriptio in LT*,
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ Tt. ¹ - τοῦ ἀποστόλου S: Ἐπιστολαί
(-Ἐπιστ. L) Καθολικαί. Ἰακώβου ἐπιστολή LTTt. ² λήψεται
LTTt. †, LT.

ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται²
τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος³
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, “Ὅτι ἀπὸ τοῦ⁴ Θεοῦ⁵ 13
πειράζομαι” ὁ γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν,
πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πειράζεται, 14
ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος·
εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ 15
ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· πᾶσα 16, 17
δόσις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι,
καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ’ ᾧ οὐκ
ἐνι παραλλαγῇ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βουληθεῖς 18
ἀπεκύνθησαν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

“Ὡστε⁶, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω⁷ πᾶς ἄνθρωπος 19
ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλήσαι, βραδὺς
εἰς ὀργήν. ὀργὴ γὰρ ἀνδρός, δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ 20
κατεργάζεται⁸. Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ 21
περισσεῖαν κακίας, ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον
λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γί- 22
νεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί⁹,
παραλογιζόμενοι ἑαυτοῦς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου 23
ἐστὶ καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι
τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατε- 24
νόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελά-
θετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον 25
τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος¹⁰ οὐκ ἀκροα-
τὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου,
οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἰ¹¹ τις 26
δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ἐν ὑμῖν¹², μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσ-
σαν αὐτοῦ, ἀλλ’¹³ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ¹⁴, τούτου
μάταιος ἢ θρησκεία*. θρησκεία* καθαρὰ καὶ ἀμίαντος 27

³ - ὁ Κύριος LTTt. ⁴ - τοῦ LTTt. ⁵ Ἰστε LTTt. ⁶ + δὲ
LTTt. ⁷ οὐκ ἐργάζεται LTTt. ⁸ ἀκροαταὶ μόνον LTTt (non marg.).
⁹ - οὗτος LTTt. ¹⁰ + δὲ L [Tr marg.]. ¹¹ - ἐν ὑμῖν LTTt.
¹² ἀλλὰ LTTt. ¹³ ἑαυτοῦ L. ¹⁴ * θρησκεία T.

παρα τῷ¹⁵ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῆ ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2 ἈΔΕΛΦΟΙ μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις¹ ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. εἰὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν² συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, καὶ ἐπιβλέψῃτε³ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἶπητε αὐτῷ⁴, “Σὺ κάθου ὡδε καλῶς,” καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε, “Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὡδε⁵ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου.” καὶ⁶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου⁷ τούτου⁸, πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ⁹ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν*, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ’ ὑμᾶς; Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, ‘Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,’ καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε¹⁰, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχομένοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ ὄλον τὰν νόμον τηρήσει, πταίσει¹¹ δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ εἰπών, ‘Μὴ μοιχεύσης,’ εἶπε καί, ‘Μὴ φονεύσης.’ εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις¹² δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι· ἢ γὰρ κρίσις ἀνίλεως¹³ τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ¹⁴ κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

14 Τί τὸ¹⁵ ὄφελος, ἀδελφοί μου, εἰὰν πίστιν λέγῃ τις¹⁶

¹⁵ - τῷ T. ¹ προσωποληψίαις LTr. ² - τὴν LTr. ³ ἐπιβλέψῃτε δὲ Tr marg. ⁴ - αὐτῷ LTr. ⁵ - ὡδε LTr. ⁶ - καὶ LTr. ⁷ τῷ κόσμῳ LTr. ⁸ - τούτου LTr. ⁹ οὐχὶ L. * ὑμᾶς T. ¹⁰ προσωποληπτεῖτε LTr. ¹¹ τηρήσει, πταίσει LTr. ¹² μοιχεύσεις, φονεύσεις LTr. ¹³ ἀνίλεος LTr. ¹⁴ - καὶ LTr. ¹⁵ - τὸ L [Tr marg.]. ¹⁶ τις λέγῃ LTr marg.

ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις σώσαι αὐτόν; εἰὰν δὲ* ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι¹⁵ καὶ λειπόμενοι ὡσι¹⁷ τῆς ἐφημέρου τροφῆς, εἶπη δὲ¹⁶ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, “Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαινεσθε καὶ χορτάζεσθε,” μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ¹⁵ ὄφελος; οὕτω καὶ ἡ πίσ-¹⁷τις, εἰὰν μὴ ἔργα ἔχη¹⁸, νεκρά ἐστὶ καθ’ ἑαυτήν. ἀλλ’¹⁸ ἐρεῖ τις, “Σὺ πίστιν ἔχεις, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω.” δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ¹⁹ τῶν ἔργων σου²⁰, καὶ γὰρ δεῖξω σοὶ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου²¹. σὺ πισ-¹⁹τεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἰς ἐστὶ²². καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσσουσι. θέλεις δὲ γνῶ-²⁰ναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά²³ ἐστὶν; Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων²¹ ἐδικαιώθη, ἀνερέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει[†] τοῖς²² ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἢ λέγουσα, ‘Ἐπίστευσε δὲ²³ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην,’ καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. Ὁρᾶτε τοίνυν²⁴ ὅτι²⁴ ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.[§] ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἢ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων²⁵ ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἐτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ὡσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύ-²⁶ματος νεκρὸν ἐστὶν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν^{||} ἔργων νεκρά ἐστὶ.

ΜΗ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, **3** εἰδότες ὅτι μείζον κρίμα¹ ληψόμεθα². πολλὰ γὰρ² πταίμεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα. Ἴδου³ τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ στό-³ματα βάλλομεν πρὸς⁴ τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν⁵, καὶ ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Ἴδου καὶ τὰ πλοῖα⁴

* - δὲ TTr. ¹⁷ - ὡσι TTr. ¹⁸ ἔχη ἔργα LTr. ¹⁹ χωρὶς LTr. ²⁰ - σου LTr. [†] σοι δεῖξω TTr (non marg.). ²¹ - μου TTr. ²² εἰς ἐστὶν ὁ θεός LT(θεός, T)Tr, εἰς θεός ἐστὶν Tr marg. ²³ ἀργή LTr. [†] συνεργεῖ T, συνεργεῖ Tr (non marg.). ²⁴ - τοίνυν LTr. [§]; SBELTr. ^{||} - τῶν T[Tr]. ¹ κρίμα SBELTr. ² ληψόμεθα LTr. ³ εἰ δὲ LTr. ⁴ εἰς LTr. ⁵ ἡμῖν αὐτοὺς Tr marg.

320 ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ Κεφ. 4. ΠΑΚΙΝΟΙ. 327
 τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων⁷ ἐλαυνόμενα, μετὰγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν*
 5 ἡ ὄρμη τοῦ εὐθύνοντος βούληται. οὕτω καὶ ἡ γλώσσα μικρὸν μέλος ἐστί, καὶ μεγαλαυχεῖ⁸. Ἴδου
 6 ὄλιγον⁹ πῦρ ἠλίκην ὕλην ἀνάπτει· καὶ ἡ γλώσσα⁸ πῦρ, ὃ κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως¹⁰ ἡ γλώσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ** σπιλοῦσα ὄλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ
 7 φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης· πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίω, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ.
 8 τὴν δὲ γλώσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι¹¹.
 9 ἀκατάσχετον¹² κακόν, μεστή ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν¹³ καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν
 10 Θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρῆ, ἀδελφοί μου, ταῦτα
 11 οὕτω γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς
 12 βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἀλυκὸν καὶ¹⁴ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.
 13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι
 14 σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρίθειαν¹⁵ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε
 15 κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἐστὶν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ'¹⁶ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης.
 16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια¹⁷, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία
 17 πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ¹⁸ ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ τῆς¹⁹ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιούσιν εἰρήνην.

⁷ ἀνέμων σκληρῶν LTr. * - ἂν TTr ([ἀν] Tr marg.). † βούληται TTr. ⁸ μεγάλα αὐχεῖ LTr. ⁹ ἠλίκων LTr. † - καὶ T. §. T. ¹⁰ - οὕτως LTr. ** καὶ T. ¹¹ δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων LTr, δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων (ita vul) Tr marg. ¹² ἀκατάστατον LTr. ¹³ κύριον LTr. ¹⁴ οὔτε ἀλυκὸν LTr. ¹⁵ ἐριθειαν LTr. || τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδεσθε T. ¹⁶ ἀλλά TTr. ¹⁷ ἐριθεία LTr. ¹⁸ - καὶ LTr. ¹⁹ - τῆς LTr.

ΠΟΘΕΝ πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε² καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε,* οὐκ ἔχετε δέ², διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ³ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου, ἐχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστίν; ὅς ἂν⁴ οὖν βουληθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει⁵; πρὸς φθόνον⁵ ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατέκρησεν⁶ ἐν ἡμῖν; μείζονα⁶ δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει, ‘Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.’ Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ. ἀντίστητε⁷ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ’ ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγίει ὑμῖν.⁸ καθαρῖσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσσατε καρδίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθησατε καὶ⁹ κλαύσατε· ὃ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ⁸ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὃ καταλαλεῶν ἀδελφοῦ, καὶ⁹ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς. εἰς ἐστὶν ὃ¹² νομοθέτης¹⁰ ὃ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ¹¹ τίς εἶ ὃς κρίνεις¹² τὸν ἕτερον¹³;

* ἈΓΕ νῦν οἱ λέγοντες, ‘Σήμερον καὶ¹⁴ αὔριον¹³ πορευσώμεθα¹⁵ εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν¹⁶ ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα¹⁷ καὶ ἐμπορευσώμεθα¹⁸, καὶ κερδήσωμεν¹⁹.’ οἷτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ²⁰ τῆς αὔριον· ποῖα¹⁴

¹ + πόθεν LTr. * + καὶ T. ² - δὲ LTr. ³ - Μοιχοὶ καὶ LTr. † ἐστὶν τῷ θεῷ T. ⁴ ἂν LT. ⁵ non; L(SBE). ⁶ κατέκρησεν LTr. ⁷ + δὲ LTr. † - καὶ T. ⁸ - τοῦ LTr. ⁹ ἢ LTr. ¹⁰ + καὶ κριτῆς LTr. ¹¹ + δὲ LTr. ¹² ὃ κρίνων LTr. ¹³ πλησίον LTr. ¹⁴ ἢ BELTr. ¹⁵ πορευσώμεθα BELTr. ¹⁶ ποιήσωμεν BELT. ¹⁷ - ἕνα LTr. ¹⁸ ἐμπορευσώμεθα BELTr. ¹⁹ κερδήσωμεν BELTr. ²⁰ τὰ L [Tr marg.].

γάρ* ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμίς γάρ²¹ ἐστίν²² ἢ πρὸς ὀλίγον
 15 φαινόμενη, ἔπειτα δέ²³ ἀφανιζόμενη· ἀντὶ τοῦ λέγειν
 ὑμᾶς, “Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ†, καὶ ζήσωμεν²⁴, καὶ
 16 ποιήσωμεν²⁵ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.” νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν
 ταῖς ἀλαζονείαις²⁶ ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
 17 πονηρά ἐστίν· εἰδοῦτι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ
 ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

5 ἌΓΕ νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ
 2 ταῖς ταιλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ὁ πλου-
 τος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα
 3 γέγονεν· ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται,
 καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγε-
 ται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν
 4 ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν
 ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος† ἀφ’
 ὑμῶν, κρᾶζει· καὶ αἱ βοαὶ πῶν θερισάντων εἰς τὰ
 5 ὄτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν¹. ἐτρυφήσατε ἐπὶ
 τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε. ἐθρέψατε τὰς καρδίας
 6 ὑμῶν ὡς² ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικάσατε, ἐφονεύ-
 σατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας
 τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον
 καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ’ αὐτῷ, ἕως ἂν³ λάβῃ
 8 ὑετὸν⁴ πρῶϊμον⁵ καὶ ὄψιμον· μακροθυμήσατε καὶ
 ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
 9 τοῦ Κυρίου ἤγγικε. Μὴ στενάζετε κατ’ ἀλλήλων,
 ἀδελφοί⁶, ἵνα μὴ κατακριθῆτε⁷. ἰδοὺ⁸ κριτῆς πρὸ τῶν
 10 θυρῶν ἔστηκεν. Ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας,
 ἀδελφοί μου⁹, καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας
 11 οἱ ἐλάλησαν¹⁰ τῷ ὀνόματι Κυρίου. ἰδοὺ μακαρίζομεν
 τοὺς ὑπομένοντας¹¹. τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε,

* [γάρ] Tr. 21 — γάρ L. 22 ἔστε LTr. 23 καὶ LTr.
 † θέλη Tr marg. 24 ζήσομεν LTr. 25 ποιήσομεν BELTr.
 26 ἀλαζονείαις T. † ἀφυστερημένος TTr. 1 εἰσελήλυθαν LTr.
 2 — ὡς LTr. 3 — ἂν TTr. 4 — ὑετὸν LTr. 5 πρῶϊμον TTr.
 6 ἀδελφοί, κατ’ ἀλλήλων LTr. 7 κριθῆτε LTr. 8 + ὁ LTr.
 9 ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας (- μου) LTr. 10 + ἐν LTr. 11 ὑπο-
 μέιναντας LTr.

καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνός
 ἐστίν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. Πρὸ πάντων δέ, 12
 ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε
 τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ
 ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν¹⁴ πέσητε.
 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; 13
 ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω 14
 τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθω-
 σαν ἐπ’ αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν* ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνό-
 ματι τοῦ¹⁵ Κυρίου. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει 15
 τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτόν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρ-
 τίας ἢ πεποηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. Ἐξομολο- 16
 γείσθε¹⁶ ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα¹⁷, καὶ εὐχεσθε¹⁸
 ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις
 δικαίου ἐνεργουμένη. Ἦλιος¹⁹ ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- 17
 παθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέ-
 ξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ
 μῆνας ἕξ. καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς 18
 ὑετὸν ἔδωκε²⁰, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Ἀδελφοί²¹ εἰάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀλη- 19
 θείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, γινωσκέτω ὅτι ὁ 20
 ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώ-
 σει ψυχὴν²² ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλήθος ἁμαρ-
 τιῶν. ²³

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ¹

ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς 1
 παρεπιδήμοις διασποράς Πόντου, Γαλατίας, Καπ-

14 ὑπὸ κρίσιν BELTr. * — αὐτόν T. 15 — τοῦ L[Tr].
 16 + οὖν LTr. 17 τὰς ἁμαρτίας LTr. 18 προσεύχεσθε LTr
 marg. 19 Ἦλιος LTr, Ἠλειάς T. 20 ἔδωκεν ὑετὸν LTr (non
 marg.). 21 + μου LTr. † γινώσκετε Tr marg. 22 + αὐτοῦ
 LTr[marg.]. 23 + Ἰακώβου ἐπιστολῆ ἐγράφη ἐν στίχοις σμβ. S,
 + Ἰακώβου Tr. 1 Πέτρου καθολικῆ ἐπιστολῆ πρώτη S: Πέτρου A
 tantum LT: Πέτρου ἐπιστολῆ ᾠ Tr.

2 παδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς² εἰς ἐλπίδα ζώσαν δι' ἀναστάσεως 4 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν 5 οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς³, τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἐτοιμῆν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ· ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστὶ⁴, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμώτερον⁵ χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν⁶, 8 ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν οὐκ εἶδότες⁷ ἀγαπάτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες, πιστεύοντες δέ, ἀγαλιᾶσθε⁸ χαρᾷ ἀνεκκλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν· 10 περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρένησαν⁹ προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, 11 ἐρευνῶντες¹⁰ εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς 12 Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν¹¹ δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισμαμένων ὑμᾶς ἐν¹² Πνεύματι Ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίζετε ἐπὶ τὴν φερόμεν ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

14 Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ¹³ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρό-

15 35
 16 35
 17 35
 18 35
 19 35
 20 35
 21 35
 22 35
 23 35
 24 35
 25 35
 26 35
 27 35
 28 35
 29 35
 30 35
 31 35
 32 35
 33 35
 34 35
 35 35
 36 35
 37 35
 38 35
 39 35
 40 35
 41 35
 42 35
 43 35
 44 35
 45 35
 46 35
 47 35
 48 35
 49 35
 50 35
 51 35
 52 35
 53 35
 54 35
 55 35
 56 35
 57 35
 58 35
 59 35
 60 35
 61 35
 62 35
 63 35
 64 35
 65 35
 66 35
 67 35
 68 35
 69 35
 70 35
 71 35
 72 35
 73 35
 74 35
 75 35
 76 35
 77 35
 78 35
 79 35
 80 35
 81 35
 82 35
 83 35
 84 35
 85 35
 86 35
 87 35
 88 35
 89 35
 90 35
 91 35
 92 35
 93 35
 94 35
 95 35
 96 35
 97 35
 98 35
 99 35
 100 35
 101 35
 102 35
 103 35
 104 35
 105 35
 106 35
 107 35
 108 35
 109 35
 110 35
 111 35
 112 35
 113 35
 114 35
 115 35
 116 35
 117 35
 118 35
 119 35
 120 35
 121 35
 122 35
 123 35
 124 35
 125 35
 126 35
 127 35
 128 35
 129 35
 130 35
 131 35
 132 35
 133 35
 134 35
 135 35
 136 35
 137 35
 138 35
 139 35
 140 35
 141 35
 142 35
 143 35
 144 35
 145 35
 146 35
 147 35
 148 35
 149 35
 150 35
 151 35
 152 35
 153 35
 154 35
 155 35
 156 35
 157 35
 158 35
 159 35
 160 35
 161 35
 162 35
 163 35
 164 35
 165 35
 166 35
 167 35
 168 35
 169 35
 170 35
 171 35
 172 35
 173 35
 174 35
 175 35
 176 35
 177 35
 178 35
 179 35
 180 35
 181 35
 182 35
 183 35
 184 35
 185 35
 186 35
 187 35
 188 35
 189 35
 190 35
 191 35
 192 35
 193 35
 194 35
 195 35
 196 35
 197 35
 198 35
 199 35
 200 35
 201 35
 202 35
 203 35
 204 35
 205 35
 206 35
 207 35
 208 35
 209 35
 210 35
 211 35
 212 35
 213 35
 214 35
 215 35
 216 35
 217 35
 218 35
 219 35
 220 35
 221 35
 222 35
 223 35
 224 35
 225 35
 226 35
 227 35
 228 35
 229 35
 230 35
 231 35
 232 35
 233 35
 234 35
 235 35
 236 35
 237 35
 238 35
 239 35
 240 35
 241 35
 242 35
 243 35
 244 35
 245 35
 246 35
 247 35
 248 35
 249 35
 250 35
 251 35
 252 35
 253 35
 254 35
 255 35
 256 35
 257 35
 258 35
 259 35
 260 35
 261 35
 262 35
 263 35
 264 35
 265 35
 266 35
 267 35
 268 35
 269 35
 270 35
 271 35
 272 35
 273 35
 274 35
 275 35
 276 35
 277 35
 278 35
 279 35
 280 35
 281 35
 282 35
 283 35
 284 35
 285 35
 286 35
 287 35
 288 35
 289 35
 290 35
 291 35
 292 35
 293 35
 294 35
 295 35
 296 35
 297 35
 298 35
 299 35
 300 35
 301 35
 302 35
 303 35
 304 35
 305 35
 306 35
 307 35
 308 35
 309 35
 310 35
 311 35
 312 35
 313 35
 314 35
 315 35
 316 35
 317 35
 318 35
 319 35
 320 35
 321 35
 322 35
 323 35
 324 35
 325 35
 326 35
 327 35
 328 35
 329 35
 330 35
 331 35
 332 35
 333 35
 334 35
 335 35
 336 35
 337 35
 338 35
 339 35
 340 35
 341 35
 342 35
 343 35
 344 35
 345 35
 346 35
 347 35
 348 35
 349 35
 350 35
 351 35
 352 35
 353 35
 354 35
 355 35
 356 35
 357 35
 358 35
 359 35
 360 35
 361 35
 362 35
 363 35
 364 35
 365 35
 366 35
 367 35
 368 35
 369 35
 370 35
 371 35
 372 35
 373 35
 374 35
 375 35
 376 35
 377 35
 378 35
 379 35
 380 35
 381 35
 382 35
 383 35
 384 35
 385 35
 386 35
 387 35
 388 35
 389 35
 390 35
 391 35
 392 35
 393 35
 394 35
 395 35
 396 35
 397 35
 398 35
 399 35
 400 35
 401 35
 402 35
 403 35
 404 35
 405 35
 406 35
 407 35
 408 35
 409 35
 410 35
 411 35
 412 35
 413 35
 414 35
 415 35
 416 35
 417 35
 418 35
 419 35
 420 35
 421 35
 422 35
 423 35
 424 35
 425 35
 426 35
 427 35
 428 35
 429 35
 430 35
 431 35
 432 35
 433 35
 434 35
 435 35
 436 35
 437 35
 438 35
 439 35
 440 35
 441 35
 442 35
 443 35
 444 35
 445 35
 446 35
 447 35
 448 35
 449 35
 450 35
 451 35
 452 35
 453 35
 454 35
 455 35
 456 35
 457 35
 458 35
 459 35
 460 35
 461 35
 462 35
 463 35
 464 35
 465 35
 466 35
 467 35
 468 35
 469 35
 470 35
 471 35
 472 35
 473 35
 474 35
 475 35
 476 35
 477 35
 478 35
 479 35
 480 35
 481 35
 482 35
 483 35
 484 35
 485 35
 486 35
 487 35
 488 35
 489 35
 490 35
 491 35
 492 35
 493 35
 494 35
 495 35
 496 35
 497 35
 498 35
 499 35
 500 35
 501 35
 502 35
 503 35
 504 35
 505 35
 506 35
 507 35
 508 35
 509 35
 510 35
 511 35
 512 35
 513 35
 514 35
 515 35
 516 35
 517 35
 518 35
 519 35
 520 35
 521 35
 522 35
 523 35
 524 35
 525 35
 526 35
 527 35
 528 35
 529 35
 530 35
 531 35
 532 35
 533 35
 534 35
 535 35
 536 35
 537 35
 538 35
 539 35
 540 35
 541 35
 542 35
 543 35
 544 35
 545 35
 546 35
 547 35
 548 35
 549 35
 550 35
 551 35
 552 35
 553 35
 554 35
 555 35
 556 35
 557 35
 558 35
 559 35
 560 35
 561 35
 562 35
 563 35
 564 35
 565 35
 566 35
 567 35
 568 35
 569 35
 570 35
 571 35
 572 35
 573 35
 574 35
 575 35
 576 35
 577 35
 578 35
 579 35
 580 35
 581 35
 582 35
 583 35
 584 35
 585 35
 586 35
 587 35
 588 35
 589 35
 590 35
 591 35
 592 35
 593 35
 594 35
 595 35
 596 35
 597 35
 598 35
 599 35
 600 35
 601 35
 602 35
 603 35
 604 35
 605 35
 606 35
 607 35
 608 35
 609 35
 610 35
 611 35
 612 35
 613 35
 614 35
 615 35
 616 35
 617 35
 618 35
 619 35
 620 35
 621 35
 622 35
 623 35
 624 35
 625 35
 626 35
 627 35
 628 35
 629 35
 630 35
 631 35
 632 35
 633 35
 634 35
 635 35
 636 35
 637 35
 638 35
 639 35
 640 35
 641 35
 642 35
 643 35
 644 35
 645 35
 646 35
 647 35
 648 35
 649 35
 650 35
 651 35
 652 35
 653 35
 654 35
 655 35
 656 35
 657 35
 658 35
 659 35
 660 35
 661 35
 662 35
 663 35
 664 35
 665 35
 666 35
 667 35
 668 35
 669 35
 670 35
 671 35
 672 35
 673 35
 674 35
 675 35
 676 35
 677 35
 678 35
 679 35
 680 35
 681 35
 682 35
 683 35
 684 35
 685 35
 686 35
 687 35
 688 35
 689 35
 690 35
 691 35
 692 35
 693 35
 694 35
 695 35
 696 35
 697 35
 698 35
 699 35
 700 35
 701 35
 702 35
 703 35
 704 35
 705 35
 706 35
 707 35
 708 35
 709 35
 710 35
 711 35
 712 35
 713 35
 714 35
 715 35
 716 35
 717 35
 718 35
 719 35
 720 35
 721 35
 722 35
 723 35
 724 35
 725 35
 726 35
 727 35
 728 35
 729 35
 730 35
 731 35
 732 35
 733 35
 734 35
 735 35
 736 35
 737 35
 738 35
 739 35
 740 35
 741 35
 742 35
 743 35
 744 35
 745 35
 746 35
 747 35
 748 35
 749 35
 750 35
 751 35
 752 35
 753 35
 754 35
 755 35
 756 35
 757 35
 758 35
 759 35
 760 35
 761 35
 762 35
 763 35
 764 35
 765 35
 766 35
 767 35
 768 35
 769 35
 770 35
 771 35
 772 35
 773 35
 774 35
 775 35
 776 35
 777 35
 778 35
 779 35
 780 35
 781 35
 782 35
 783 35
 784 35
 785 35
 786 35
 787 35
 788 35
 789 35
 790 35
 791 35
 792 35
 793 35
 794 35
 795 35
 796 35
 797 35
 798 35
 799 35
 800 35
 801 35
 802 35
 803 35
 804 35
 805 35
 806 35
 807 35
 808 35
 809 35
 810 35
 811 35
 812 35
 813 35
 814 35
 815 35
 816 35
 817 35
 818 35
 819 35
 820 35
 821 35
 822 35
 823 35
 824 35
 825 35
 826 35
 827 35
 828 35
 829 35
 830 35
 831 35
 832 35
 833 35
 834 35
 835 35
 836 35
 837 35
 838 35
 839 35
 840 35
 841 35
 842 35
 843 35
 844 35
 845 35
 846 35
 847 35
 848 35
 849 35
 850 35
 851 35
 852 35
 853 35
 854 35
 855 35
 856 35
 857 35
 858 35
 859 35
 860 35
 861 35
 862 35
 863 35
 864 35
 865 35
 866 35
 867 35
 868 35
 869 35
 870 35
 871 35
 872 35
 873 35
 874 35
 875 35
 876 35
 877 35
 878 35
 879 35
 880 35
 881 35
 882 35
 883 35
 884 35
 885 35
 886 35
 887 35
 888 35
 889 35
 890 35
 891 35
 892 35
 893 35
 894 35
 895 35
 896 35
 897 35
 898 35
 899 35
 900 35
 901 35
 902 35
 903 35
 904 35
 905 35
 906 35
 907 35
 908 35
 909 35
 910 35
 911 35
 912 35
 913 35
 914 35
 915 35
 916 35
 917 35
 918 35
 919 35
 920 35
 921 35
 922 35
 923 35
 924 35
 925 35
 926 35
 927 35
 928 35
 929 35
 930 35
 931 35
 932 35
 933 35
 934 35
 935 35
 936 35
 937 35
 938 35
 939 35
 940 35
 941 35
 942 35
 943 35
 944 35
 945 35
 946 35
 947 35
 948 35
 949 35
 950 35
 951 35
 952 35
 953 35
 954 35
 955 35
 956 35
 957 35
 958 35
 959 35
 960 35
 961 35
 962 35
 963 35
 964 35
 965 35
 966 35
 967 35
 968 35
 969 35
 970 35
 971 35
 972 35
 973 35
 974 35
 975 35
 976 35
 977 35
 978 35
 979 35
 980 35
 981 35
 982 35
 983 35
 984 35
 985 35
 986 35
 987 35
 988 35
 989 35
 990 35
 991 35
 992 35
 993 35
 994 35
 995 35
 996 35
 997 35
 998 35
 999 35
 1000 35

² ὑμᾶς E. ³ ὑμᾶς LTr. ⁴ — ἐστὶ TTr ([ἐστίν] Tr marg.).
⁵ πολυτιμότερον LTr. ⁶ δόξαν καὶ τιμὴν LTr. ⁷ ἰδόντες LTr.
⁸ ἀγαλλιᾶτε Tr marg. ⁹ ἐξηραύνησαν TTr. ¹⁰ ἐραυνῶντες TTr.
¹¹ ὑμῖν LTr. ¹² — ἐν LTr. ¹³ συν- Tr.

¹⁵ ἔσεσθε LTr. * διότι T. ¹⁶

534
 οἶκος πνευματικός,³ ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνεύγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ⁴ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ 6 Χριστοῦ. Διὸ καὶ⁵ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ⁶, 'Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτόν, ἐντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνηθῇ.' 7 Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσι* δέ, 'λίθον' ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,⁷ καὶ 'λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδαλου·' οἱ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ 9 ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν· ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστόν αὐτοῦ 10 φῶς· οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες. 11 ἈΓΑΠΗΤΟΙ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι⁸ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες⁹ δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ 13 ἐπισκοπῆς· Ὑποτάγητε οὖν¹⁰ πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν Κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· 14 εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδί- 15 κησιν μὲν¹¹ κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιούντας 16 φμιοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν. ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας 17 τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δούλοι Θεοῦ¹². πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπάτε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. 18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, 19 ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ

³ +εἰς LTr. ⁴ -τῷ LTr. ⁵ διότι LTr. ⁶ ἡ γραφή L, -τῇ tantum TTr. ^{*} ἀπιστοῦσιν TTr. ⁷ λίθος LTr. ⁸ +ὕμους L. ⁹ ἐποπτεύοντες LTr. ¹⁰ -οὖν LTr. ¹¹ -μὲν LTr. ¹² θεοῦ δούλοι TTr.

533
 κεφ. 3. ΠΕΤΡΟΥ Α.
 συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο¹³ χάρις παρὰ Θεῷ. Εἰς 21 τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν¹⁴, ἡμῖν¹⁵ ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἀμαρτίαν οὐκ 22 ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπέλει. 23 παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ μῶλωπι αὐτοῦ¹⁶ ἰάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα¹⁷. ἀλλ' ἐπεστράφητε 25 νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ὍΜΟΙΩΣ, αἱ¹ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἰ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἀνευ λόγου κερδηθήσονται², ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνήν 2 ἀναστροφὴν ὑμῶν· ὣν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς 3 τριχῶν³, καὶ⁴ περιθέσεως χρυσιῶν, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, 4 ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου⁵ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελές. οὕτω γὰρ ποτε 5 καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν⁶ Θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· ὡς Σάρρα ὑπήκουσε⁷ τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν 6 καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα· ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, 7 συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι⁸ χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι⁹ τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

¹³ +γὰρ L. ¹⁴ ὑμῶν BELTTr. ¹⁵ ὑμῖν BELTTr. ¹⁶ -αὐτοῦ LTr. ([αὐτοῦ] Tr marg.). ¹⁷ πλανώμενοι LTr. ¹ -αἱ LTr. ² κερδηθήσονται LTr. ³ -τριχῶν L. ⁴ ἡ L. ⁵ ἡσυχίου καὶ πραέος L, αἱ πραέως καὶ ἡσ. TTr. ⁶ εἰς (-τὸν) LTr. ⁷ ὑπήκουεν LTr marg. ⁸ συγκληρονόμοις T, συγκληρονόμοις Tr text., συγκληρονόμοι (i. e. μῶ) Tr marg. ⁹ ἐγκόπτεσθαι LTr, ἐνκόπτεσθαι T.

8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλά-
9 δελφοί, εὐσπλαγχοί, φιλόφρονες¹⁰. μὴ ἀποδιδόντες
κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· του-
ναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες¹¹ ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλή-
10 θητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. Ὁ γὰρ θέλων
ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθᾶς, παυσάτω
τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ¹² ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη αὐτοῦ¹²
11 τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. ἐκκλινάτω¹³ ἀπὸ κακοῦ, καὶ
ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω¹⁴ εἰρήνην, καὶ διωξάτω
12 αὐτήν. ὅτι οἱ¹⁵ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ
ὄψα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ Κυρίου
13 ἐπὶ ποιούντας κακά· Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, εἰ
14 τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταί¹⁶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. Ὁ δὲ φόβον αὐτῶν
15 μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· Κύριον δὲ τὸν Θεόν¹⁷
ἀγιάσατε¹⁸ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

Ἔτοιμοι δὲ¹⁸ αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαὶ παντὶ τῷ αἰτοῦν-
τι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,¹⁹ μετὰ
16 πραύτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν,
ἵνα ἐν ᾧ καταλαλώσιν²⁰ ὑμῶν ὡς κακοποιῶν²¹, κατα-
σχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χρι-
17 στῷ ἀναστροφῇ. Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ
θελεῖ²² τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιούν-
18 τας· ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε²³,
δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ,
θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ²⁵ πνεύματι,
19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκέρυ-
20 ξεν, ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἅπαξ ἐξεδέχετο²⁶ ἢ τοῦ
Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομέ-
νης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι²⁷, τουτέστιν²⁸ ὀκτώ, * ψυ-
21 χαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος, δ²⁹ καὶ ἡμᾶς³⁰ ἀντίτυπον

¹⁰ ταπεινόφρονες LITr. ¹¹ - εἰδότες LITr. ¹² - αὐτοῦ LITr.
¹³ + δὲ LITr ([δὲ] Tr marg.). ¹⁴ - ἀγαθόν· ζητησάτω S error.
¹⁵ - οἱ LITr. ¹⁶ ζήλωται LITr. ¹⁷ Χριστὸν LITr. ¹⁸ - δὲ LITr.
¹⁹ + ἀλλά LITr. ²⁰ καταλαλοῦσιν LITr, καταλαεῖσθε TITr marg.
²¹ - ὑμῶν ὡς κακοποιῶν TITr marg. ²² θέλοι LITr. ²³ ἀπέθανεν
LITr. ²⁵ - τῷ LITr. ²⁶ ἀπεξεδέχετο LITr. ²⁷ ὀλίγοι, LITr.
²⁸ τοῦτ' ἔστιν T. * Deest, in LITr. ²⁹ Ω BE. ³⁰ ὑμᾶς LITr.

νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου,
ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι'
ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ* 22
Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγ-
γέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν¹ σαρκί, καὶ ὑμεῖς 4
τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν² σαρ-
κί, πέπαυται ἁμαρτίας· εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπι- 2
θυμίαις, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρ-
κί βιώσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν³ ὁ παρεληλυθὼς 3
χρόνος τοῦ βίου⁴, τὸ θέλημα⁵ τῶν ἐθνῶν κατεργάσασ-
θαι⁶, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνο-
φλυγίαις, κόμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολα-
τρείαις· ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς 4
τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·
οἱ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρίναι ζῶν- 5
τας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐήγγε- 6
λίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι
δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν 7
καὶ νήψατε εἰς τὰς⁷ προσευχάς· πρὸ πάντων δὲ τὴν 8
εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι⁸ ἀγάπη κα-
λύψει⁹ πλῆθος ἁμαρτιῶν. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους, 9
ἄνευ γογγυσμῶν¹⁰. ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, 10
εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι
ποικίλης χάριτος Θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ· 11
εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἢς χορηγεῖ ὁ Θεός. ἵνα
ἐν πᾶσι δοξάζεται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ
ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν.

Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς 12
πειρασμὸν ὑμῖν γινομένην, ὡς ξένου ὑμῖν συμ[†]βαί-
νοντος· ἀλλὰ καθ¹¹ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ 13
παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς

* - τοῦ TITr. ¹ - ὑπὲρ ἡμῶν LITr. ² - ἐν LITr. ³ - ἡμῖν
LITr. ⁴ - τοῦ βίου LITr. ⁵ βούλημα LITr. ⁶ κατεργάσθαι
LITr. ⁷ - τὰς LITr. † - δὲ TITr. ⁸ + ἡ B. ⁹ καλύπτει LITr.
¹⁰ γογγυσμοῦ LITr. ‡ ξυμ- B. ¹¹ καθὼς B.

14 δόξης αὐτοῦ χαρήτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης¹² καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζε-
15 ται¹³. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέ-
16 πτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος¹⁴. εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν
17 ἐν τῷ μέρει¹⁵ τούτῳ. ὅτι ὁ* καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα¹⁶ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ
18 εὐαγγελίῳ; καὶ 'εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ
19 ἀσεβῆς καὶ¹⁷ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανείται;' ὥστε καὶ οἱ πᾶσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς¹⁸ πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν¹⁹ ἐν ἀγα-
θοποιῇ²⁰.

5 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ τοὺς¹ ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ² συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ πα-
θημάτων³, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι
2 δόξης κοινωνός, ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ
Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες¹ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ'⁴ ἔκου-
3 σίως⁵. μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδ'
ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινό-
4 μενοι τοῦ ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποι-
μενος, κομιεῖσθε τὸν ἁμαράντινον τῆς δόξης στέ-
φανον.

5 Ὅμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάν-
τες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι⁷, τὴν ταπεινοφροσύ-
νην ἐγκομβώσασθε· ὅτι 'ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντι-
6 τίσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.' Ταπεινώθητε
οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα⁸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς
7 ὑψώσῃ ἐν καιρῷ⁸. πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρ-
ρίψαντες⁹ ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

¹² + καὶ δυνάμει L. ¹³ - κατὰ μὲν αὐτοὺς *ad fin. vers.* LTTTr. ¹⁴ ἀλλοτριεπίσκοπος LTTTr. ¹⁵ ὀνόματι LTTTr. * - ὁ T. ¹⁶ κρίμα SELTr. ¹⁷ + ὁ T. ¹⁸ - ὡς LTTTr. ¹⁹ αὐτῶν LTTTr. ²⁰ ἀγαθοποιῶν LTTTr. ¹ οὖν LTTTr, *al* οὖν τοὺς T. ² συν- T. ³ ποθημάτων LTTTr. ⁴ + ἐπισκοποῦντες T. ⁵ ἀλλὰ TTT. ⁶ + κατὰ θεόν LTTTr, ([κατὰ θεόν] Tr *margin.*). ⁷ - ὑποτασσόμενοι, LTTTr. ⁸ χεῖραν T. ⁹ + ἐπιρρίψαντες LTTTr.

Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι¹⁰ ὁ ἀντίδικος ὑμῶν⁸ διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίη¹¹. ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες ὅτι τὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν* κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς¹² εἰς¹⁰ τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ¹, ὀλίγον παθόντας, αὐτοὺς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι¹³, θεμελιώσαι¹⁴. αὐτῷ ἢ δόξα καὶ¹⁵ τὸ κράτος εἰς τοὺς¹¹ αἰῶνας, τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ¹⁷ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς¹² λογιζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν ἐστήκατε¹⁸. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι¹³ συνεκλεκτῇ, καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου. ἀσπάσασθε¹⁴ ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν¹⁹. ²⁰

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ¹.

ΣΥΜΕΩΝ² Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ¹ Χριστοῦ, τοῖς ἰσοτίμοις ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτήρος³ Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει² τοῦ Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ὅτι¹ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμει αὐτοῦ τὰ³ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπι-

¹⁰ - ὅτι LTTTr. ¹¹ καταπίειν L (*non marg.*) T, καταπίειν Tr. * + τῷ Tr. ¹² ὑμᾶς LTTTr. † - Ἰησοῦ T[Tr]. ¹³ καταρτίσει (- ὑμᾶς), στηρίξει, σθενώσει LTTTr. ¹⁴ - θεμελιώσαι LTTTr, *al* θεμελιώσει T [Tr *margin.*]. ¹⁵ - ἢ δόξα καὶ LTTTr. ¹⁷ - τοῦ L. ¹⁸ στήτε LTTTr. ¹⁹ - Ἰησοῦ. ἀμήν LTTTr. ²⁰ + Πέτρον ἐπιστολῆ καθολικῆ πρώτῃ ἐγράφῃ ἐν στίχοις σλς.S, Πέτρον ᾧ Tr. ¹ Ἐπιστολῆ Πέτρον καθολικῆ δευτέρῃ S; Πέτρον β̄ LT; Πέτρον ἐπιστολῆ β̄ Tr. ² Σίμων L. ³ + ἡμῶν BE. † + τὰ T[Tr *margin.*].

γνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς⁴,
 4 δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια⁵ ἐπαγγέλματα δε-
 δώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ
 φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν⁶ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ
 5 φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο⁷ δέ, σπουδῆν πάσαν παρεισ-
 ενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
 6 ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει
 τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονήν,
 7 ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ
 τὴν φιλαδελφίαν⁸, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
 8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα⁹ καὶ πλεονάζοντα, οὐκ
 ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυ-
 9 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ
 πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λα-
 βῶν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτιῶν¹⁰.
 10 Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε¹¹ βεβαίαν ὑμῶν
 τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιείσθαι¹². ταῦτα γὰρ
 11 ποιοῦντες οὐ μὴ πταισῆτέ ποτε. οὕτω γὰρ πλου-
 σίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώ-
 νιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.
 12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω¹³ ὑμᾶς ἀεὶ¹⁴ ὑπομιμνήσκειν περὶ
 τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ
 13 παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἠγοῦμαι, ἐφ' ὅσον
 εἰμι ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν
 14 ὑπομνήσει· εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ
 σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
 15 Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε
 ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἕξοδον, τὴν τούτων μνή-
 μην ποιείσθαι.
 16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες
 ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπτει γεννη-

⁴ ἰδία δόξη καὶ ἀρετῇ LITr. ⁵ τὰ μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν LITr, at
 τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα T. ⁶ + τῷ LITr. ⁷ αὐτοὶ L. ⁸ φιλαδελ-
 φίαν E. ⁹ παρόντα L. ¹⁰ ἀμαρτημάτων TTr (non marg.).
¹¹ + ἵνα διὰ τῶν καλῶν ὑμῶν ἔργων L. ¹² ποιείσθε L. ¹³ μελήσω
 LITr. ¹⁴ ἀεὶ ὑμᾶς TTr.

θέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ 17
 Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης
 αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, “Οὗτός
 ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός¹⁵, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα.”
 Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ 18
 ἐνεχθείσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ¹⁶.
 Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ 19
 καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνονται ἐν
 αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφό-
 ρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον 20
 γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεῖα γραφῆς ἰδίας ἐπι-
 λύσεως οὐ γίνεται. οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχ- 21
 θη ποτὲ προφητεῖα¹⁷, ἀλλ' ¹⁸ ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου
 φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ¹⁹ ἅγιοι²⁰ ²¹ Θεοῦ ἄνθρωποι.

ἘΓΕΝΟΝΤΟ δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ, 2
 ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρ-
 εισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα
 αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχ-
 ινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν 2
 ταῖς ἀπωλείαις¹, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασ-
 φημηθήσεται· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις 3
 ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα² ἔκπαλαι οὐκ
 ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. Εἰ γὰρ 4
 ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ
 σειραῖς³ ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν
 τετηρημένους⁴. καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, 5
 ἀλλ' ⁵ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κα-
 τακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· καὶ πόλεις Σοδό- 6
 μων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ* κατέκρι-
 νεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· καὶ 7
 δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων
 ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο⁶. βλέμματι γὰρ 8

¹⁵ Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν Tr marg. ¹⁶ ἁγίῳ ὄρει
 Tr. ¹⁷ προφητεῖα ποτέ Tr (non marg.). ¹⁸ ἀλλὰ TTr. ¹⁹ — οἱ
 LITr. ²⁰ ἀπὸ T. ²¹ + τοῦ L. ¹ ἀσελγείαις LITr. ² κρίμα
 SBELTr. ³ σειροῖς LT, σειροῖς Tr. ⁴ τηρουμένους TTr, κολα-
 ζόμενος τηρεῖν L. ⁵ ἀλλὰ TTr. * [καταστροφῇ] Tr marg.
⁶ ἐρύσατο Tr.

καὶ ἀκοῇ ὁ δὲ δίκαιος, ἔγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·
 9 οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ* ῥύεσθαι, ἀδίκους
 10 δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· μά-
 λιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ
 πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονούντας. Τολ-
 μηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες·
 11 ὅπου ἄγγελοι ἰσχυροὶ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ
 φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ⁹ βλάσφημον κρίσιν.
 12 οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα¹⁰ φυσικὰ γεγεννημένα¹¹ εἰς ἄλω-
 σιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες,
 13 ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται¹², κομιούμενοι
 μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ
 14 ἀπάταις¹³ αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς
 ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους¹⁴
 ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν
 γεγυμνασμένην πλεονεξίας¹⁵ ἔχοντες, κατάρως τέκνα,
 15 καταλιπόντες† τὴν¹⁶ εὐθείαν ὁδόν, ἐπλανήθησαν, ἑξα-
 κολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς⁸
 16 μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν⁸, ἔλεγγιν δὲ ἔσχεν ἰδίας
 παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
 φθεγγάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρο-
 17 νίαν. Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι¹⁷ ὑπὸ λαί-
 λαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς
 18 αἰῶνα¹⁸ τετήρηται. Ὑπέρογκα γὰρ ματαιιότητος
 φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς,
 19 ἀσελγείαις, τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας²⁰ τοὺς ἐν πλάνῃ
 ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλλόμε-
 νοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γὰρ
 20 τις ἠττηται, τούτῳ καὶ¹¹ δεδούλωται. Εἰ γὰρ ἀποφυ-
 γόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ

7 - ὁ L. 8 ἐν- T. * πειρασμῶν T. 9 - παρὰ Κυρίῳ L[Tr].
 10 ζῶα L. 11 γεγεννημένα (γεγεννημένα T) φυσικὰ LTr, φυσικὰ,
 γεγεννημένα E. 12 καὶ φθαρήσονται LTr. † ἀδικούμενοι Tr marg.
 13 ἀπάταις LTr (non marg.). 14 ἀκαταπάστους LTr marg. 15 πλεο-
 νεξίας LTr. † καταλείποντες T. 16 - τὴν LTr. § - ὃς, etiam
 ἠγάπησεν Tr marg. 17 καὶ ὀμίχλαι LTr. 18 - εἰς αἰῶνα LTr.
 19 + ἐν BE. 20 ὀλίγως ἀποφεύγοντας LTr. || - καὶ T[Tr].

Κυρίου²¹ καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ
 πάλιν ἐμπλακέντες ἠττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσ-
 χατα χείρονα τῶν πρώτων. κρείττον* γὰρ ἦν αὐτοῖς 21
 μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπι-
 γνοῦσιν²² ἐπιστρέψαι²³ ἐκ[†] τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
 ἀγίας ἐντολῆς. συμβέβηκε δὲ²⁴ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀλη- 22
 θοῦς παροιμίας, 'Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον
 ἐξέραμα.' καί, 'Υς λουσαμένη, εἰς κύλισμα²⁵ βορ-
 βόρου.'

ΤΑΥΤΗΝ ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω 3
 ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν
 εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥη- 2
 μάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀπο-
 στόλων ἡμῶν¹ ἐντολῆς, τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος·
 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἔσχά- 3
 του² τῶν ἡμερῶν³ ἐμπαίκεται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν
 ἐπιθυμίας⁴ πορευόμενοι, καὶ λέγοντες, "Ποῦ ἔστιν ἡ 4
 ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ
 πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω διαμένει ἀπ' ἀρ-
 χῆς κτίσεως." Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλον- 5
 τας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἑκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ
 δι' ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ 6
 τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν 7
 οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ αὐτοῦ⁵ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ,
 πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας
 τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω 8
 ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια
 ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει ὁ⁶ 9
 Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆτα ἡγούν-
 ται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς⁷ ἡμᾶς⁸, μὴ βουλόμενός
 τινος ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆ-
 10 σαι. Ἡξεῖ δὲ ἡ⁹ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκ-

21 + ἡμῶν LTr[marg.]. * κρείττον T. 22 + εἰς τὰ ὀπίσω L.
 23 ὀπιστρέψαι LTr. † ἀπὸ L. 24 (ν) - δὲ LTr. 25 κυλισμὸν
 LTr (non marg.). 1 ὑμῶν LTr. 2 ἔσχάτων LTr. 3 + ἐν ἐμ-
 παιγμονῇ LTr. 4 ἐπιθυμίας αὐτῶν LTr. 5 τῷ αὐτῷ BELTr marg.,
 τῷ αὐτοῦ Tr. 6 - ὁ LTr. 7 δι' LTr marg. 8 ὑμᾶς LTr.
 9 - ἡ LTr.

τί¹⁰, ἐν ᾗ οἱ* οὐρανοὶ ροιζήδον παρελεύσονται, στοι-
 χεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται¹¹, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν
 11 αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται†. Τούτων οὖν¹² πάντων λυο-
 μένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀνα-
 12 στροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύ-
 δοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν
 οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυ-
 13 σούμενα τήκεται¹³; Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν
 καινὴν† κατὰ τὸ ἐπάγγελμα¹⁴ αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν
 14 οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσ-
 δοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ
 15 εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μα-
 κροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεισθε· καθὼς καὶ ὁ ἀγαπη-
 τὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν¹⁵
 16 σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς¹⁶ ἐπι-
 στολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς¹⁷ ἔστι
 δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρε-
 βλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν
 17 αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώ-
 σκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ
 18 συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ· ἀν-
 ξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ
 σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ
 εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν¹⁸. ¹⁹

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ¹.

1 Ὁ ᾧ ἦΝ ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἑωράκαμεν τοῖς
 ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν

¹⁰ — ἐν νυκτί LTr. * — οἱ T. ¹¹ λυθήσεται LTr. † εὐρεθήσεται
 Tr. ¹² οὕτως Tr marg. ¹³ τακῆσεται L. † καινὴν γῆν T. ¹⁴ καὶ τὰ
 ἐπάγγελα LTr marg., κατὰ τὰ ἐπάγγελα T. ¹⁵ δοθεῖσαν αὐτῷ
 LTr. ¹⁶ — ταῖς LTr. ¹⁷ αἰς LTr. ¹⁸ — ἀμήν T[Tr].
¹⁹ Deest subscriptio etiam in S, Πέτρου β Tr. ¹ Ἐπιστολὴ Ἰωάν-
 νου καθολικὴ πρώτη S: Ἰωάννου α LT: Ἰωάννου ἐπιστολὴ α Tr.

543
 ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· καὶ ἡ ζωὴ 2
 ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ
 ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν
 πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· ὁ ἑωράκαμεν 3
 καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν³ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς
 κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ
 ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν*, ἵνα ἡ 4
 χαρὰ ἡμῶν⁴ ἡ πεπληρωμένη. Καὶ αὕτη ἐστίν⁵ ἡ 5
 ἐπαγγελία⁶ ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλο-
 μεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστὶ, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ
 οὐκ ἔστιν⁷ οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχο- 6
 μεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευ-
 δόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν τῷ 7
 φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοι-
 νωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ
 Χριστοῦ⁷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
 ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, 8
 ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν⁸.
 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ 9
 δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθάριση
 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ 10
 ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος
 αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

ΤΕΚΝΙΑ μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρ- 2
 τητε· καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς
 τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς 2
 ἰλασμός ἐστι¹ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν
 ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν 3
 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων², “Ἐγνώκα 4
 αὐτόν,” καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης
 ἐστί, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· ὅς δ' ἂν 5
 τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη

³ + καὶ LTr. * ἡμεῖς TTr. ⁴ ὑμῶν BETr marg. ⁵ ἐστὶν
 αὕτη TTr. ⁶ ἀγγελία LTr. † οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ Tr (non marg.).
⁷ — Χριστοῦ LTr. ⁸ ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν LTr. ¹ ἐστὶν ἰλασμός L
² + ὅτι TTr[L].

544
 ΕΠΙΣΤΙΟΛΗ
 Δεφ. γ.
 του Θεου τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν
 6 αὐτῷ ἐσμεν. ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς
 ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτω³ περιπατεῖν.
 7 ἀδελφοί⁴, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐν-
 τολὴν παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ
 8 παλαιά ἐστίν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς⁵. πάλιν
 ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν*, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν
 αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ
 9 φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ
 εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτία
 10 ἐστὶν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ
 11 φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν⁶. ὁ δὲ
 μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτία ἐστί, καὶ
 ἐν τῇ σκοτία περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει,
 ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
 12 ΓΡΑΦΩ ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρ-
 13 τία διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι
 ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι,
 ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. γράφω⁷ ὑμῖν, παιδία,
 14 ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Ἐγραψα ὑμῖν, πατέρες,
 ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἐγραψα ὑμῖν, νεανί-
 σκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν
 15 ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. μὴ ἀγα-
 πᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἐάν τις
 ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς
 16 ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία
 τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ
 ἡ ἀλαζονεία⁸ τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς,
 17 ἀλλ'⁹ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί. καὶ ὁ κόσμος παράγε-
 ται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα
 18 τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Παιδία, ἐσχάτη
 ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ¹⁰ ἀντίχρι-
 στος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγονόνα-
 19 σιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ

³ οὕτως SBET [Tr marg.], - οὕτω LTr text. ⁴ Ἀγαπητοὶ LTr.
⁵ - ἀπ' ἀρχῆς LTr. * ἡμῖν Tr, errore. ⁶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ
 LTr marg. † εἶδε B. ⁷ ἔγραψα LTr. ⁸ ἀλαζονία T. ⁹ ἀλλὰ
 Tr. ¹⁰ - ὁ LTr.

545
 ἡμῶν ἐξῆλθον¹¹, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ
 ἦσαν ἐξ ἡμῶν¹², μεμενῆκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ'
 ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. Καὶ 20
 ὑμεῖς χρίσμα¹³ ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε
 πάντα*. οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλή- 21
 θειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ
 τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. Τίς ἐστὶν ὁ ψεῦστης, εἰ μὴ 22
 ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὐ-
 τός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα
 καὶ τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν 23
 πατέρα ἔχει¹⁴. Ὑμεῖς οὖν¹⁵ ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, 24
 ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς
 ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν¹⁶ τῷ πατρὶ με-
 νεῖτε. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγ- 25
 γείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ταῦτα ἔγραψα 26
 ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσ- 27
 μα¹³ ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει¹⁷, καὶ οὐ
 χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ¹⁸
 χρίσμα¹³ διδάσκει ὑμᾶς¹⁹ περὶ πάντων, καὶ ἀληθὲς
 ἐστί, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς,
 28 μενεῖτε²⁰ ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· 28
 ἵνα ὅταν²¹ φανερωθῇ, ἔχωμεν²² παρρησίαν, καὶ μὴ
 αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν 29
 εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι²³ πᾶς ὁ ποιῶν
 τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται²⁴.

¹¹ ἔξῆλθον LTr. ¹² ἐξ ἡμῶν ἦσαν Tr. ¹³ χρίσμα LTr.
 * πάντες Tr marg. ¹⁴ + ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει
 LTr. ¹⁵ - οὖν LTr. ¹⁶ - ἐν L. ¹⁷ μένει ἐν ὑμῖν LTr.
 18 αὐτοῦ Tr. ¹⁹ ἡμᾶς L, errore. ²⁰ μένετε LTr. ²¹ ἐὰν
 LTr. ²² σχῶμεν LTr (non marg.). ²³ + καὶ Tr ([καὶ] Tr
 marg.). ²⁴ γεγέννηται S. ¹ + καὶ ἐσμέν LTr. ² - δὲ LTr.

4 ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ³ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας 6 ἡμῶν⁴ ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ 7 ἐώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός 8 ἐστὶ, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν· ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, 9 ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ γεγενημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, 10 ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην⁵, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ 11 ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν 12 ἀλλήλους· οὐ καθὼς Καὶν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ 13 ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. * μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου⁷, 14 εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν⁸, μένει 15 ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ⁹ μένουσαν. Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν[†] τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ 17 τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι¹⁰. ὃς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' 18 αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; τεκνία

3 — ἡ L. 4 — ἡμῶν LTr. 6 ὦν δίκαιος L. * + Καὶ T. 7 — μου LTr. 8 — τὸν ἀδελφόν LTr. 9 ἐαυτῷ LT. † ὑμῶν T, errore. 10 θεῖναι LTr.

547
μου¹¹, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ¹² γλώσση, ἀλλ'^{*} 13 ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Καὶ¹⁴ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν¹⁵ ὅτι 19 ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας[†] ἡμῶν· ὅτι¹⁶ ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν 20 ἡ καρδιά, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδιά ἡμῶν¹⁷ 21 μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ'¹⁸ αὐτοῦ, 22 ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή²³ 23 αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν¹⁹ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν ἡμῖν. καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς 24 αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

ἌΓΑΠΗΤΟΙ, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ **4** δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ἐν τούτῳ γινώσχετε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὁ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα[§], ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ. καὶ πᾶν πνεῦμα ὁ μὴ ὁμολογεῖ 3 τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα¹, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὁ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἡδη. Ἔμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε 4 αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου 5 λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ 6 Θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκουμεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι 7

11 — μου LTr. 12 + τῇ LTr. * ἀλλὰ TTr. 13 + ἐν LTr. 14 — Καὶ L[Tr]. 15 γνωσόμεθα LTr. † τὴν καρδίαν Tr marg. 16 ὅ τι L. 17 — ἡμῶν LTr ([ἡμῶν] Tr marg.). ‡ [ἡμῶν] Tr marg. 18 ἀπ' LTr. 19 πιστεύωμεν LTr. § ἐληλυθέναι Tr marg. 1 — Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα LTr.

τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ¹⁰, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε¹¹ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
 14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι εἰάν τι¹² αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν*· καὶ εἰάν¹³ οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν,† ὁ ἄν¹⁴ αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν παρ¹⁵ αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ¹⁶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περιέχει¹⁷ λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ· πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστὶ· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ¹⁷ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτόν¹⁸, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κείται.
 20 οἶδαμεν δέ¹⁹ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν²⁰ τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ ἡ²¹ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς²² ἀπὸ τῶν εἰδώλων. ἀμήν²³ ²⁴

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ¹.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Ἐκλεκτῆ² κυρία³ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλή-

¹⁰ — τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ LTr. ¹¹ οἱ πιστεύοντες L, τοῖς πιστεύουσιν TTr. ¹² ὅ τι ἂν L. * ὡμῶν S *erronee*. ¹³ ἂν L. † —, LTr. ¹⁴ εἰάν T. ¹⁵ ἀπ' LTr. ¹⁶ εἰδῆ L. ¹⁷ ἀλλὰ Tr. ¹⁸ αὐτόν TTr. ¹⁹ καὶ οἶδαμεν L. ²⁰ γινώσκωμεν TTr. ²¹ — ἡ LTr. ²² ἑαυτὰ LTr. ²³ — ἀμήν LTr. ²⁴ + Ἰωάννου ἐπιστολῆ καθολικῆ πρώτη ἐγράφη ἐν στίχοις *σολ. S*: Ἰωάνου α Tr. ¹ Ἐπιστολῆ Ἰωάννου δευτέρα SB: Ἰωάννου β LT: Ἰωάνου ἐπιστολῆ β Tr. ² ἐκλεκτῆ BELTr. ³ Κυρία LT.

θειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ 2 μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ἔσται μεθ' ἡμῶν⁴ 3 χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Κυρίου⁵ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρήκα ἐκ τῶν τέκνων σου περι- 4 πατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία⁶, οὐχ ὡς 5 ἐντολὴν γράφω σοι καινὴν⁷, ἀλλὰ ἣν εἶχομεν* ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ 6 ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή⁸,† καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε· ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλ- 7 θον⁹ εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέ- 8 σωμεν¹⁰ ἃ εἰργασάμεθα¹¹, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν¹². πᾶς ὁ παραβαίνων¹³, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ** 9 διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ¹⁴, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν 10 διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων¹⁶ αὐτῷ 11 χαίρειν, κοινώνει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλήθην¹⁸ διὰ 12 χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω¹⁹ ἐλθεῖν²⁰ πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν²¹ ἡ πεπληρωμένη†. ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς 13 σου τῆς Ἐκλεκτῆς²². ἀμήν²³. ²⁴

⁴ ὡμῶν EL. ⁵ — Κυρίου LTr. ⁶ Κυρία LT. ⁷ καινὴν γράφων σοι LTr, γράφων σοι καινὴν BE. * εἶχαμεν TTr. ⁸ ἡ ἐντολή ἐστὶν LTr. † + ἵνα T. ⁹ ἐξῆλθαν LT(*nec vult*)Tr. ¹⁰ ἀπολέσητε LTr. ¹¹ εἰργάσασθε LTr(*non marg.*). ¹² ἀπολάβετε LTr. ¹³ προάγων LTr. ** — τῇ B. ¹⁴ — τοῦ Χριστοῦ LTr. ¹⁶ λέγων γὰρ LTr. ¹⁸ ἐβουλήθην LTr. ¹⁹ ἐλπίζω γὰρ L. ²⁰ γενέσθαι LTr. ²¹ ὡμῶν LT. † πεπληρωμένη ἡ LT. ²² ἐκλεκτῆς BELTr. ²³ — ἀμήν LTr. ²⁴ + Ἰωάννου ἐπιστολῆ δευτέρα ἐγράφη ἐν στίχοις λ. S: Ἰωάνου β Tr.

καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. 15
ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ'
ὄνομα. 17

ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ¹.

1 Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ
2 ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί
σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦνταί σου ἡ
3 ψυχὴ. ἐχάρην γὰρ* λίαν, ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ
μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ
4 περιπατεῖς. μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα
5 ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν² ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. Ἀ-
γαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ³ εἰς τοὺς ἀδελ-
6 φούς καὶ εἰς τοὺς⁴ ξένους, οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ
ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προ-
7 πέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος⁵
8 ἐξῆλθον⁶ μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν⁷. ἡμεῖς
οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν⁸ τοὺς τοιούτους, ἵνα συν-
9 εργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγραψα⁹ τῇ ἐκκλη-
σίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς¹⁰ οὐκ
10 ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω
αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν
ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς
ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κω-
11 λυεῖ, καὶ ἐκ[†] τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ἀγαπητέ, μὴ
μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ
τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ δὲ¹¹ κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε τὸν
12 Θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ'¹²
αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ
οἴδατε¹³ ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθῆς ἐστι.
13 Πολλὰ εἶχον γράφειν¹⁴, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος
14 καὶ καλάμου σοι γράψαι¹⁵. ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε¹⁶,

ἸΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ² δούλος, ἀδελφὸς δὲ ἰ
Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις³ καὶ Ἰησοῦ
Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2
καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν 3
ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς⁴ σωτηρίας, ἀνάγκη ἔσχω γρά-
ψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παρα-
δοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. Παρεισέδυσαν γάρ τινες 4
ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ
κρίμα⁵, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν⁶ μετα-
τιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην
Θεόν⁷ καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.
Ἐπομνησαίμεθα δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότες ὑμᾶς⁸ ἀπαξ 5
τοῦτο⁹, ὅτι ὁ* Κύριος¹⁰ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας,
τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας[†] ἀπώλεσεν. ἀγγέ- 6
λους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν,
ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν
μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετή-
ρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτάς 7
πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον¹¹ ἐκπορνεύσασαι,
καὶ ἀπελθούσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται
δείγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. Ὅμοίως 8

¹ Ἐπιστολὴ Ἰωάννου τρίτη SB: Ἰωάννου γ LT: Ἰωάνου ἐπιστολὴ γ Tr.
* - γαρ T[Tr]. ² + τῇ LTTTr. ³ ἐργάσῃ L.
⁴ τοῦτο LTTTr. ⁵ + αὐτοῦ BE. ⁶ ἐξῆλθον LTTTr. ⁷ ἐθνικῶν LTTTr.
⁸ ὑπολαμβάνειν LTTTr. ⁹ + τι LTTTr. ¹⁰ Διοτρεφῆς L.
[†] - ἐκ T. ¹¹ - δὲ LTTTr. ¹² ὑπὸ T. ¹³ οἴδας LTTTr. ¹⁴ γράψαι σοι LTTTr.
¹⁵ γράφειν σοι L, σοι γράφειν TTr. ¹⁶ σε ἰδεῖν LTTTr.

¹⁷ + Ἰωάννου ἐπιστολὴ καθολικὴ τρίτη στίχων λβ. S: Ἰωάνου γ Tr.
¹ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰουδα καθολικῆ S: Ἰουδα ἐπιστολὴ LTr: Ἰουδα T.
² Χριστοῦ Ἰησοῦ L. ³ ἡγαπημένοις LTTTr. ⁴ + ἡμῶν LTTTr.
⁵ κρίμα SBELTr. ⁶ χάριτα LTTTr. ⁷ - Θεόν LTTTr. ⁸ - ὑμᾶς LTTTr.
⁹ πάντα LTTTr. * - ὁ TTr. ¹⁰ Ἰησοῦς LTr marg.
[†] πιστεύσαντες T errore. ¹¹ τρόπον τούτους LTTTr.

μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μαι-
 νουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφη-
 9 μούσιν. ὁ δὲ¹² Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε¹³ τῷ δια-
 βόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως¹⁴
 σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφη-
 10 μίας, ἀλλ'¹⁵ εἶπεν, “Ἐπιτιμήσαι¹⁶ σοι Κύριος.” Οὗ-
 τοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασι βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
 φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα¹⁷, ἐπίστανται, ἐν τούτοις
 11 φθείρονται. Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καῖν
 ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ
 ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.
 12 Οὗτοί εἰσιν¹⁸ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
 συνευωχούμενοι, ἀφόβως²⁰ ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες·
 νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων περιφερόμεναι²¹. δένδρα
 φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·
 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν
 αἰσχύνas· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκό-
 14 τους εἰς τὸν²² αἰῶνα τετήρηται. Προεφήτευσέ²³ δὲ
 καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων, “Ἴδου
 15 ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἀγίαις²⁴ αὐτοῦ, ποιῆσαι
 κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐξελέγξαι²⁵ πάντας τοὺς
 ἀσεβεῖς αὐτῶν²⁶ περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας*
 αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν†
 ὧν ἐλάλησαν κατ’ αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.”
 16 Οὗτοί εἰσι γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς
 ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι· καὶ τὸ στόμα αὐτῶν
 λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφελείας
 17 χάριν. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων
 τῶν προειρημένων²⁷ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου
 18 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι²⁸ ἐν ἑσ-
 χάτῳ χρόνῳ²⁹ ἔσονται ἐμπαίκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν
 ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

¹² ὅτε L. ¹³ τότε L. ¹⁴ Μωσέως LTr. ¹⁵ ἀλλὰ LTr. ¹⁶ ἐπιτι-
 μήσαι E. ¹⁷ ζῶα L. ¹⁸ +οὶ LTr. ²⁰ ἀφόβως, LT.
²¹ παραφερόμεναι LTr. ²² -τὸν LTr. ²³ Ἐπροφήτευσεν Tr.
²⁴ ἀγίαις μυριάσιν LTr. ²⁵ ἐλέγξαι LTr. ²⁶ -αὐτῶν LT(ὅτα
 νυλλ)Tr. * [ἀσεβείας] Tr. † +λόγων T. ²⁷ προειρημένων ῥημάτων
 L. ²⁸ -ὅτι LT[Tr]. ²⁹ ἐπ’ ἐσχάτου τοῦ (-τοῦ Tr) χρόνου LTr.

Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες³⁰, ψυχικοί, πνεῦμα¹⁹
 μὴ ἔχοντες. ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν²⁰
 πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς³¹, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ
 προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε,²¹
 προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ οὐς μὲν ἐλεεῖτε δια-
 22 κρινόμενοι· οὐς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἀρπά-
 23 ζοντες³², μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλω-
 μένον χιτῶνα.

Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς³³ ἀπταιστούς, καὶ²⁴
 στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμόμους ἐν
 ἀγαλλιάσει, μόνῳ σοφῷ³⁴ Θεῷ σωτήρι ἡμῶν³⁵, δόξα²⁵
 καὶ³⁶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία³⁷, καὶ νῦν καὶ
 εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.³⁸

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ†.

ἘΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ¹
 ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν
 τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
 αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ*, ὃς ἐμαρτύρησε τὸν²
 λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ὅσα τε³ εἶδε³. μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού-
 3 οντες τοὺς λόγους† τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες
 τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάννης† ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ·⁴
 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ⁴ ὁ ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ

³⁰ + ἑαυτοὺς BE. ³¹ ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν
 πίστει LTr. ³² ἐλέγχετε (ἐλεάτε Tr marg.) διακρινόμενους, οὐς δὲ
 σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὐς δὲ ἐλεάτε ἐν φόβῳ LTr. ³³ ὑμᾶς
 BELTr. ³⁴ -σοφῷ LTr. ³⁵ +διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
 ἡμῶν LTr. ³⁶ -καὶ LTr. ³⁷ +πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος LTr.
³⁸ +Ἐπιστολῇ Ἰουδα καθολικῆ στίχων οἶα. S: Ἰουδα Tr. ¹ -τοῦ
 Θεολόγου LTr (Ἰωάνου Tr). * Ἰωάνη Tr. ² -τε LTr. ³ ἴδεν Tr.
 † τὸν λόγον T. † Ἰωάνης Tr. ⁴ -τοῦ LTr.

ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἅ* ἐστίν⁵
 5 ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος ἐκ⁶ τῶν νεκρῶν,
 καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς· τῷ ἀγαπήσαντι⁷
 ἡμᾶς, καὶ λούσαντι⁸ ἡμᾶς ἀπὸ⁹ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν
 6 ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ· καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς¹⁰ βασιλεῖς
 καὶ¹¹ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα
 καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
 7 Ἴδου ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν
 πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἴτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ
 κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί,
 8 ἀμήν. “Ἐγὼ εἰμι τὸ Α¹³ καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ
 τέλος¹⁴,” λέγει ὁ¹⁵ Κύριος¹⁶, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
 ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.
 9 Ἐγὼ Ἰωάννης¹⁷, ὁ καὶ¹⁷ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ¹⁸ συγ-
 κοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ¹⁹ βασιλείᾳ καὶ ὑπο-
 μονῇ²⁰ Ἰησοῦ Χριστοῦ²¹, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ
 καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ²²
 10 τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ²³. ἐγενόμην ἐν Πνεύ-
 ματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου
 11 φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος, λεγουσῆς, “Ἐγὼ
 εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος” καί²⁵,
 “Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς
 26 ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσίᾳ²⁷, εἰς Ἐφεσον, καὶ εἰς
 Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θάτειρα²⁸, καὶ
 εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν^δ, καὶ εἰς Λαοδί-
 12 κειαν^δ.” Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις
 ἐλάλησε²⁹ μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
 13 λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ³² λυχνιῶν

* τῶν Tr (non marg.). 5 — ἐστίν LTr. 6 — ἐκ LTr.
 7 ἀγαπῶντι LTr. 8 λούσαντι LTr. 9 ἐκ LTr. 10 ἡμῶν L,
 ἡμῖν Tr (non marg.). 11 βασιλείαν LTr. 13 ἄλφα (at ὦ L, ω
 Tr) LTr. 14 — ἀρχὴ καὶ τέλος LTr. 15 — ὁ LTr. 16 + ὁ
 Θεός LTr. 17 Ἰωάννης Tr. 18 — καὶ LTr. 19 — ἐν
 τῇ LTr. 20 + ἐν LTr. 21 — Χριστοῦ LTr. 22 — διὰ LTr.
 23 — Χριστοῦ LTr. 25 — Ἐγὼ εἰμι usque ad ἔσχατος· καὶ LTr.
 26 + ἑπτὰ LTr. 27 — ταῖς ἐν Ἀσίᾳ LTr. † Σμύρναν T.
 28 Θάτειραν L. § — ἴαν T. 29 ἐλάλει LTr. 32 — ἑπτὰ
 LT[Tr].

ὅμοιον υἱῷ³³ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ
 περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς³⁵ ζώνην χρυσῆν³⁶.
 ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡσεὶ³⁷ ἔριον¹⁴
 λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ
 πυρός· καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς¹⁵
 ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι³⁸. καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ
 ὑδάτων πολλῶν· καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ³⁹¹⁶
 ἀστέρας ἑπτὰ· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία
 δίστομος ὀξεία ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς
 ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ ὅτε εἶδον¹⁷
 αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ
 ἐπέθηκε⁴⁰ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα⁴¹ ἐπ' ἐμέ, λέγων μοι⁴²,
 “Μὴ φοβοῦ. ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,
 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι¹⁸
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν⁴³. καὶ ἔχω τὰς
 κλείς τοῦ ᾄδου καὶ τοῦ θανάτου⁴⁴. Γράψον⁴⁵ ἃ εἶδες,¹⁹
 καὶ ἃ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι⁴⁶ μετὰ ταῦτα· τὸ²⁰
 μυστήριον τῶν ἑπτὰ⁴⁷ ἀστέρων ὧν⁴⁸ εἶδες ἐπὶ τῆς
 δεξιᾶς⁴⁹ μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. οἱ
 ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι·
 καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι⁵⁰ ἄς εἶδες⁵¹, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσί.

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς¹ Ἐφεσίνης² ἐκκλησίας γράψον,²
 Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
 αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν
 χρυσῶν⁴. Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου⁵,²
 καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι
 κακούς, καὶ ἐπειράσω⁶ τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστό-
 λους⁷ καὶ οὐκ εἰσί, καὶ εὔρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ³
 ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ⁸ διὰ τὸ ὄνομά μου

33 υἱὸν T. 35 μαζοῖς L, μαστοῖς T. 36 χρυσᾶν LTr.
 37 ὡς LTr. 38 πεπυρωμένης LTr, πεπυρωμένῳ Tr marg.
 39 χειρὶ αὐτοῦ LTr. 40 ἔθηκεν LTr. 41 — χεῖρα
 42 — μοι LTr. 43 — ἀμήν LTr. 44 θανάτου καὶ τοῦ ᾄδου
 (Ἄιδου L) LTr. 45 + οὖν LTr. 46 γενέσθαι T. 47 ἑπτὰ E.
 48 οὗς LTr. 49 ἐν τῇ δεξιᾷ L. 50 λυχνίαι αἱ ἑπτὰ LTr.
 51 — ἄς εἶδες LTr. 1 τῷ LTr (non marg.). 2 ἐν Ἐφέσῳ LTr.
 4 χρυσῶν LTr. 5 — σου LTr. 6 ἐπειράσας LTr. 7 λέγον-
 τας ἑαυτοὺς ἀποστόλους LTr. 8 ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας
 LTr.

4 κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας⁹. Ἄλλ'¹⁰ ἔχω κατὰ σοῦ,
5 ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφήκας¹¹. μνημό-
νευε οὖν πόθεν ἐπέπτωκας¹², καὶ μετανόησον, καὶ τὰ
πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι τάχει¹³,
καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς,
6 εἰ μὴ μετανόησης. Ἄλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς
7 τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων
οὓς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς¹⁴ ἐκκλησίαις·
Τῷ νικῶντι¹⁵ δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς
ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου¹⁶ τοῦ Θεοῦ.
8 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς¹⁸ ἐκκλησίας Σμυρναίων¹⁹ γρά-
ψον, Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο
9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν. Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ²⁰ τὴν
θλίψιν²¹ καὶ τὴν πτωχείαν· πλούσιος δὲ²² εἶ· καὶ τὴν
βλασφημίαν²³ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς,
10 καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. Μηδὲν²⁴
φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βαλεῖν²⁶
ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος²⁷ εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε·
καὶ ἔξετε²⁸ θλίψιν²¹ ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι
11 θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ
ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
σίαις· Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ
δευτέρου.
12 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας
γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστο-
13 μον τὴν ὀξεῖαν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ²⁹ ποῦ κατοικ-
εῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ
ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ* ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐν³⁰ αἰς³¹ Ἀντίπας† ὁ μάρτυς μου ὁ
πιστὸς³², ὃς ἀπεκτάνθη παρ’ ὑμῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ

⁹ καὶ οὐ κεκοπίακες LTTGr (-κας Tr). ¹⁰ ἀλλὰ TTr. ¹¹ ἀφήκες
TTr. ¹² πέπτωκας LTr, πέπτωκες T. ¹³ -τάχει LTTGr, at ταχύ BE.
¹⁴ +ἐπτά L. ¹⁵ νικοῦντι L. ¹⁶ τῷ παραδείσῳ LTTGr. ¹⁸ τῷ L.
¹⁹ ἐν Σμύρῃ (Ζμύρῃ T) ἐκκλησίας LTTGr. ²⁰ -τὰ ἔργα καὶ LTTGr.
²¹ θλίψιν LTr. ²² ἀλλὰ πλούσιος LTTGr. ²³ +ἐκ LTTGr.
²⁴ μὴ LTr. ²⁶ βάλλειν LT(ita vult)Tr. ²⁷ ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν LTTGr.
²⁸ ἔχητε L. ²⁹ -τὰ ἔργα σου καὶ LTTGr. * -καὶ T[Tr].
³⁰ -ἐν LTTGr. ³¹ -αἰς LTTGr. † Ἀντίπας T. ³² +μου LT[Tr].

Σατανᾶς³³. Ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι³⁵ ἔχεις¹⁴
ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν
ἐν τῷ³⁷ Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως¹⁵
ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν³⁹ Νικολαϊ-
τῶν· ὁ μισῶ⁴⁰. Μετανόησον⁴¹. εἰ δὲ μή, ἔρχομαί¹⁶
σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ
τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ¹⁷
Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι⁴² δώσω
αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ⁴³ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ
δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνο-
μα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω⁴⁴ εἰ μὴ ὁ
λαμβάνων.

“ΚΑΙ τῷ ἀγγέλῳ τῆς⁴⁵ ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας¹⁸
γράψον, Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ⁴⁶ ὡς φλόγα* πυρός, καὶ οἱ πόδες
αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ¹⁹
τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν⁴⁷ καὶ
τὴν⁴⁸ ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ⁴⁹ τὰ
ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. Ἄλλ'⁵⁰ ἔχω κατὰ σοῦ²⁰
ὀλίγα⁵¹, ὅτι ἔῃς⁵² τὴν γυναῖκα⁵³ Ἰεζαβὴλ⁵⁴, τὴν λέγου-
σαν⁵⁵ ἑαυτὴν† προφήτιν, διδάσκειν καὶ πλανᾶσθαι⁵⁶
ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόθυτα φαγεῖν⁵⁷.
Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανόηση ἐκ τῆς πορ-²¹
νείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν⁵⁸. ἰδοὺ ἐγὼ⁵⁹ βάλλω²²
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς
εἰς θλίψιν²¹ μεγάλην, εἰ μὴ μετανόησωσιν^δ ἐκ τῶν
ἔργων αὐτῶν⁶⁰, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν²³

³³ ὁ σατανᾶς κατοικεῖ LTTGr. ³⁵ -ὅτι L.
³⁷ τὸν BE, τῷ LTTGr. ³⁹ -τῶν L[Tr]. ⁴⁰ ὁμοίως LTTGr.
⁴¹ +οὖν LTr. ⁴² νικοῦντι LTTGr. ⁴³ -φαγεῖν ἀπὸ LTTGr.
⁴⁴ οἶδεν LTTGr. ⁴⁵ τῷ L. ⁴⁶ -αὐτοῦ L. * φλόξ T. ⁴⁷ πίστιν καὶ
τὴν διακονίαν LT, at Tr καὶ τὴν πίστιν ante καὶ τὴν ἀγάπην pronit.
⁴⁸ -τὴν L. † -σου T. ⁴⁹ -καὶ LTTGr. ⁵⁰ ἀλλὰ LTr.
⁵¹ -ὀλίγα LTTGr. ⁵² ἀφείψ LTTGr. ⁵³ +σου L. ⁵⁴ τὴν Ἰεζαβὴλ
L, Ἰεζάβελ T, Ἰεζαβὴλ Tr. ⁵⁵ ἡ λέγουσα LTTGr. † αὐτὴν T.
⁵⁶ καὶ διδάσκει καὶ πλανᾶ τοὺς LTTGr.
⁵⁷ φαγεῖν εἰδωλόθυτα LTTGr. ⁵⁸ καὶ οὐ θέλει (οὐκ ἠθέλησεν L marg.)
μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς LTTGr. ⁵⁹ -ἐγὼ LTTGr. § μετανοή-
σουσιν TTr. ⁶⁰ αὐτῆς L (non marg.) TTr.

θανάτω· καὶ γινώσκονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἶμι ὁ ἔρευνῶν⁶¹ νεφρούς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν 24 ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. Ὑμῖν δὲ λέγω καὶ⁶² λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, καὶ⁶³ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθη⁶⁴ τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, ‘Οὐ βαλῶ⁶⁵ ἐφ’ ὑμᾶς 25 ἄλλο βάρος· πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρις⁶⁶ οὗ 26 ἂν ἤξω.’ Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ 27 ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεῖη τὰ κεραμικὰ συντριβεται, ὡς καὶ γὰρ εἶληφα παρὰ τοῦ 28 πατρός μου· καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωῖ- 29 ὄν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ¹ πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι τὸ² ὄνομα 2 ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ στηρίξον³ τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει⁴ ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὐρηκά σου τὰ⁵ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.⁶ 3 μνημόνευε οὖν πῶς εἶληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἤξω ἐπὶ σέ⁷ ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνῶς[†] ποῖαν ὥραν ἤξω ἐπὶ 4 σε. ⁸ Ἐχεις ὀλίγα⁹ ὀνόματα καὶ¹⁰ ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι 5 μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν, οὗτος¹² περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐξομολογήσομαι¹³ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ 6 πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω· τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

* -ὁ B. ⁶¹ ἐραυνῶν LTr. ⁶² τοῖς LTr., -καὶ B. ⁶³ -καὶ LTr. ⁶⁴ βαθέα LTr. ⁶⁵ βάλλω LTr. ⁶⁶ ἄχρι LTr. ¹ +ἑπτὰ BELTr. ² -τὸ LTr. ³ στηρίσον LTr. ⁴ ἐμελλον LTr. ⁵ -τὰ L[Tr]. ⁶ +μου LTr. ⁷ -ἐπὶ σε LTr. [†] γνῶσῃ Tr (non marg.). ⁸ +ἀλλὰ LTr. ⁹ ὀλίγα ἔχεις T, nec vult. ¹⁰ -καὶ LTr. ¹² οὕτως LTr. ¹³ ὁμολογήσω LTr.

κεφ. 3. 301
“Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ* ἐκκλησίας 7 γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός[†], ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα¹⁴ τοῦ¹⁵ Δαβίδ¹⁶, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει¹⁷, καὶ¹⁸ κλείει¹⁹ καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει²⁰. Οἶδά σου τὰ ἔργα· 8 ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεωγμένην[†], καὶ²¹ οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ δίδωμι²² ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ 9 Σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξωσι²³ καὶ προσκυνήσωσιν²⁴ ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. Ὅτι ἐτήρησας 10 τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰδοὺ²⁵ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, 11 ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. Ὁ νικῶν, ποι- 12 ἦσω αὐτὸν στύλον²⁶ ἐν τῷ ναῷ²⁷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ’ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἰερουσαλήμ, ἡ καταβαίνουσα²⁸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει 13 ταῖς ἐκκλησίαις.

“Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων²⁹ γράψον, Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ. Οἶδά σου 15 τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς εἶ³⁰, ἢ ζεστός· οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ 16 οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός³¹, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ὅτι λέγεις, Ὅτι πλούσιός εἶμι, καὶ 17

* -ία T. [†] ὁ ἀληθινὸς ὁ ἅγιος Tr marg. ¹⁴ κλεῖν LTr. ¹⁵ -τοῦ LTr. ¹⁶ Δαυεὶδ LTr. ¹⁷ κλείσει LTr. ¹⁸ -καὶ Tr[L]. ¹⁹ κλείων L (non marg.) Tr. ²⁰ ἀνοίξει Tr. [†] ἡνεωγμένην Tr marg. ²¹ ἦν LTr. ²² δίδω LT, δίδω Tr. ²³ ἤξουσιν LTr. ²⁴ προσκυνήσουσιν LTr. ²⁵ -Ἰδοὺ LTr. ²⁶ στύλον LTr. ²⁷ λαῶ BE errore. ²⁸ ἡ καταβαίνει BE. ²⁹ ἐν Λαοδικείᾳ (Λαοδικία T) ἐκκλησίας LTr. ³⁰ ἦς LTr. ³¹ ζεστός οὔτε ψυχρὸς Tr.

πεπλοῦτήκα καὶ οὐδενὸς³² χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ³³ ἔλεεινός, καὶ πτωχὸς 18 καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἢ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλούριον³⁶ ἔγχρισον³⁷ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέ- 19 πῃς. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· 20 ζήλωσον³⁸ οὖν καὶ μετανόησον. Ἴδου ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν,³⁹ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.”

4 ΜΕΤΑ ταῦτα εἶδον¹, καὶ ἰδου θύρα ἠνεωγμένη² ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα³, “Ἀνάβα⁴ ὧδε, 2 καὶ δείξω σοι ἃ⁵ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα⁶.” Καὶ⁷ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδου θρόνος ἔκειτο 3 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου⁸ καθήμενος· καὶ ὁ καθήμενος⁹ ἦν¹⁰ ὁμοιος ὀράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίνῳ¹¹. καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος¹² ὀράσει 4 σμαραγδίνῳ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι¹³ εἴκοσι καὶ¹⁴ τέσσαρες¹⁵. καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας¹⁶ πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν¹⁷ ἱματίοις λευκοῖς· καὶ ἔσχον¹⁸ ἐπὶ 5 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς*. Καὶ ἐκ

³² οὐδέν LTr. ³³ +ὁ L. ³⁶ κολλούριον Tr. ³⁷ ἐγχρίσαι L, ἐγχρίσαι Tr. ³⁸ ζήλευε LTr (non marg.). ³⁹ +καὶ T. ¹ ἰδον T. ² ἀνεωγμένη L. ³ λέγων LTr. ⁴ Ἀνάβηθι L. ⁵ ὅσα L. ⁶ μετὰ ταῦτα cum sequentibus L. ⁷ — Καὶ LTr. ⁸ τὸν θρόνον LTr. ⁹ [καὶ ὁ καθήμενος] Tr marg. ¹⁰ — ἦν LTr. ¹¹ σαρδίῳ LTr. ¹² ὁμοία BE. ¹³ θρόνους LT. ¹⁴ — καὶ LTr. ¹⁵ τέσσερας L, τέσσαρας T. ¹⁶ εἴκοσι τέσσαρες θρόνους L, θρόνους εἴκοσι τέσσαρας (τέσσαρας T) Tr (-εἶδον et καὶ LTr). ¹⁷ — ἐν L. ¹⁸ — ἔσχον LTr. * χρυσοῦς Tr.

τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί¹⁹. καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἱ εἰσὶ²⁰ τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου²¹ θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα²³ ζῶα²⁴ γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. καὶ τὸ ζῶον²⁴ τὸ πρῶτον ὁμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον²⁴ ὁμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον²⁴ ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος²⁵, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον²⁴ ὁμοιον ἀετῷ πετωμένῳ²⁶. καὶ²⁷ τέσσαρα²³ ζῶα²⁴, ἐν καθ' ἑαυτὸ²⁸, εἶχον²⁹ 8 ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμοντα³⁰ ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντα³¹, “Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.” Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα²⁴ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ 9 εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου³², τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι καὶ³³ 10 τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνούσι³⁴ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι³⁵ τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, “Ἄξιός ἐστι, 11 Κύριε³⁶, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν³⁷ δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημα σου εἰσὶ³⁸ καὶ ἐκτίσθησαν.”

ΚΑΙ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ 5 θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. Καὶ εἶδον ἄγ- 2 γελον ἰσχυρὸν κηρῦσσοντα² φωνὴν μεγάλην, “Τίς ἐστίν³ ἄξιός ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφρα-

¹⁹ φωναὶ καὶ βρονταὶ LTr. ²⁰ ἃ ἐστίν L, ἃ εἰσίν T. ²¹ +ὡς LTr. ²³ τέσσαρα LTr. ²⁴ ζῶα et ζῶον passim LTr. * ἐν- T. + ἔχων Tr. ²⁵ ἀνθρώπου LTr. ²⁶ πετομένῳ LTr. ²⁷ + τὰ LTr. ²⁸ καθ' ἐν αὐτῶν LT, at ἕκαστος αὐτῶν Tr. ²⁹ ἔχον L, ἔχων Tr. ³⁰ γέμουσιν LTr. ³¹ λέγοντες LTr. ³² τῷ θρόνῳ LTr. ³³ — καὶ LTr. ³⁴ προσκυνήσουσι BELTr. ³⁵ βαλοῦσι BELTr. ³⁶ ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν LTr. ³⁷ — τὴν L. ³⁸ ἦσαν LTr. ² +ἐν LTr. ³ — ἐστίν LTr.

3 γίδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο* ἐν τῷ οὐρανῷ, οὐδὲ †
 ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ † ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοίξει τὸ βι-
 4 βλίον, οὐδὲ⁴ βλέπειν αὐτό. Καὶ ἐγὼ ‡ ἔκλαιον πολλά⁵,
 ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοίξει καὶ ἀναγνῶναι⁶ τὸ
 5 βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσ-
 βυτέρων λέγει μοι, “Μὴ κλαίε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ
 λέων ὁ ὦν⁷ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαβὶδ⁸,
 ἀνοίξει τὸ βιβλίον, καὶ λύσαι¹⁰ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας
 6 αὐτοῦ.” Καὶ εἶδον καὶ¹¹ ἰδοῦ¹² ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
 καὶ τῶν τεσσάρων ζώων¹⁴, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσ-
 βυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον¹⁵ κέ-
 ρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἳ εἰσι τὰ ἑπτὰ¹⁶
 τοῦ Θεοῦ πνεύματα¹⁷ τὰ ἀπεσταλμένα¹⁸ εἰς πᾶσαν τὴν
 7 γῆν. Καὶ ἦλθε, καὶ εἶληφε τὸ βιβλίον¹⁹ ἐκ τῆς
 8 δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. καὶ ὅτε ἔλαβε
 τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα²⁰ ζῶα²¹ καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες²²
 πρεσβύτεροι ἔπεσον²³ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες
 ἕκαστος κιθάρας²⁴, καὶ φιάλας χρυσᾶς || γεμούσας θυ-
 9 μιμάτων, αἱ^{††} εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων· καὶ
 ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, “Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ
 βιβλίον, καὶ ἀνοίξει τὰς σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι
 ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς²⁵ ἐν τῷ αἵματι
 σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ
 10 ἔθνους, καὶ ἐποίησας ἡμᾶς²⁶ τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς.²⁸
 11 καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσομεν²⁹ ἐπὶ τῆς γῆς.” Καὶ
 εἶδον, καὶ ἤκουσα ¶ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κυκλόθεν³⁰
 τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων¹⁴ καὶ τῶν πρεσβυτέρων²¹.
 12 καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες· φωνῇ μεγάλη,
 “Ἄξιόν** ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν

* ἠδύνατο T. † οὔτε T. † οὔτε LTT. † — ἐγὼ T[Tr].⁵ πολὺ
 LTT. ⁶ — καὶ ἀναγνῶναι LTT. ⁷ — ὦν LTT. ⁸ Δαβὶδ LTT.
¹⁰ — λύσαι LTT. ¹¹ — καὶ TT. ¹² — ἰδοῦ LTT. ¹⁴ ζώων LTT.
 § ἑστηκὸς TT (non marg.). ¹⁵ ἔχων TT. ¹⁶ — ἑπτὰ L.
¹⁷ πνεύματα τοῦ θεοῦ LTT. ¹⁸ ἀπεσταλμένοι LTT. — τὰ tantum T.
¹⁹ — τὸ βιβλίον LTT. ²⁰ τέσσαρα LTT. ²¹ ζῶα LTT.
²² εἰκοσι τέσσαρες LT. ²³ ἔπεσαν LTT. ²⁴ κιθάραν LTT.
 || χρυσᾶς Tr. †† ἀνιτ T. ²⁵ — ἡμᾶς LT. ²⁶ αὐτοὺς LTT. ²⁸ βασιλείαν
 LTT. ²⁹ βασιλεύουσιν LTT, βασιλεύουσιν TT marg. ¶ + ὡς
 TT. ³⁰ κύκλω LTT. ³¹ + καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες
 μυριάδων BELTT. ** Ἄξιός T.

Κεφ. 6. δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ
 τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.” Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ¹³
 ἐστίν³² ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ³³, καὶ ὑποκάτω
 τῆς γῆς*, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἅ³⁴ ἐστι †, καὶ τὰ ἐν
 αὐτοῖς πάντα, ³⁵ ἤκουσα λέγοντας³⁶, “Τῷ καθημένῳ
 ἐπὶ τοῦ θρόνου³⁷ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ
 καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶ-
 νων.” Καὶ τὰ τέσσαρα³⁸ ζῶα²¹ ἔλεγον, “Ἀμήν.”¹⁴
 καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες⁴¹ πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ
 προσεκίνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων⁴³.

ΚΑΙ εἶδον¹ ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν² 6
 σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων³
 λέγοντος, ὡς φωνῆς⁴ βροντῆς, “Ἐρχου καὶ βλέπε⁵.”
 Καὶ εἶδον¹, καὶ ἰδοῦ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος²
 ἐπ’ αὐτῷ⁷ ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος,
 καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα⁸, ἤκουσα τοῦ³
 δευτέρου ζώου⁹ λέγοντος, “Ἐρχου καὶ βλέπε⁵.” Καὶ⁴
 ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός· καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ’
 αὐτῷ⁷ ἐδόθη αὐτῷ¹⁰ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ¹¹ τῆς γῆς,
 καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι¹². καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαι-
 ρα μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγίδα¹³, ἤκουσα τοῦ³
 τρίτου ζώου⁹ λέγοντος, “Ἐρχου καὶ βλέπε⁵.” Καὶ⁴
 εἶδον¹, καὶ ἰδοῦ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’
 αὐτῷ⁷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα¹⁴ 6
 φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων³ λέγουσαν,
 “Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς¹⁶
 δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.”

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκου- 7

³² — ἐστίν LTT. ³³ ἐπὶ τῆς γῆς LTT. * [καὶ ὑποκάτω τῆς
 γῆς] Tr marg. ³⁴ — ἅ LTT. † — ἐστι TT. ³⁵ + καὶ T.
³⁶ λέγοντα L. ³⁷ τῷ θρόνῳ LTT. ³⁸ τέσσαρα LTT.
⁴¹ — εἰκοσιτέσσαρες LTT. ⁴³ — ζῶντι
 ad fin. vers. LTT. ¹ ἰδον T. ² + ἑπτὰ LTT. ³ ζώων
 LTT. ⁴ φωνῇ LTT. ⁵ — καὶ βλέπε LTT. ⁷ αὐτὸν LTT.
⁸ σφραγίδα τὴν δευτέραν LTT. ⁹ ζώου LTT. ¹⁰ [αὐτῷ] LTT
 marg. ¹¹ ἐκ LTT. ¹² σφάξουσιν LTT. ¹³ σφραγίδα τὴν
 τρίτην LTT. ¹⁴ + ὡς LTT. ¹⁶ κριθῶν LTT.

σα φωνήν¹⁷ τοῦ τετάρτου ζώου⁹ λέγουσαν¹⁸, “Ἐρχο-
8 καὶ βλέπε⁵.” Καὶ εἶδον¹, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ* Θάνα-
τος, καὶ ὁ Ἄδης¹⁹ ἀκολουθεῖ²⁰ μετ’ αὐτοῦ²¹. καὶ ἐδόθη
αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτείνειν ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς²²
ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν
θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον¹ ὑπο-
κάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων
διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ²³ τὴν μαρτυρίαν ἣν
10 εἶχον, καὶ ἔκραζον²⁴ φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, “Ἔως
πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ²⁵ ἀληθινός, οὐ κρίνεις
καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἀπὸ²⁶ τῶν κατοικούντων
11 ἐπὶ τῆς γῆς;” καὶ ἐδόθησαν²⁷ ἐκάστοις²⁸ στολαὶ λευ-
καὶ²⁹, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρό-
νον³¹ μικρόν, ἕως οὗ³³ πληρώσονται³⁴ καὶ οἱ σύνδου-
λοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀπο-
κτείνεσθαι³⁵ ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον¹ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην·
καὶ ἰδοὺ³⁶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο
μέλας³⁷ ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη³⁸ ἐγένετο
13 ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς
τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλει⁴⁰ τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ
14 μεγάλου ἀνέμου⁴¹ σειομένη· καὶ⁴² οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη
ὡς βιβλίον εἰλισσόμενον⁴³, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος
15 ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν· καὶ οἱ βασιλεῖς
τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστάνες, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ
χιλιάρχοι⁴⁴, καὶ οἱ δυνατοὶ⁴⁵, καὶ πᾶς δούλος καὶ

17 [φωνήν] Tr. 18 λέγοντος LTr. * — ὁ T. 19 Αἴδης L, ἄδης T.
20 ἠκολουθεῖ LTr. 21 αὐτῷ Tr marg. 22 ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς,
ἀποκτείνει LTr. 23 — διὰ L. 24 ἔκραξαν LTr. 25 — ὁ LTr.
26 ἐκ LTr. 27 ἐδόθη LTr. 28 αὐτοῖς ἐκάστῳ LTr. 29 στολὴ
λευκὴ LTr. 31 χρόνον ἔτι L. 33 — οὐ LTr. 34 πληρωθῶσιν
L, πληρώσων TTr. 35 ἀποκτείνεσθαι LTr. 36 — ἰδοὺ LTr.
37 μέλας ἐγένετο T. 38 + ὄλη LTr. 40 βάλλουσα T. 41 ἀνέμου
μεγάλου LTr. 42 + ὁ LTr. 43 ἐλίσσόμενον LTr, ἐλίσσόμενος Tr
marg. 44 χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι LTr. 45 ἰσχυροὶ LTr.

πᾶς⁴⁶ ἐλεύθερος ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ
εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι¹⁶
καὶ ταῖς πέτραις, “Πέσετε⁴⁷ ἐφ’ ἡμᾶς, καὶ κρύψατε
ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρό-
νου⁴⁸, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ¹⁷
ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ* , καὶ τίς δύναται
σταθῆναι;

ΚΑΙ¹ μετὰ ταῦτα² εἶδον³ τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶ-
7 τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας
τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος
ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν⁵
δένδρον. Καὶ εἶδον³ ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα⁶ ἀπὸ
ἀνατολῆς⁷ ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς
ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
λέγων, “Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασ-
3 σαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ⁸ σφραγίσωμεν⁹ τοὺς
δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.”
Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ρμδ¹⁰
4 χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσ-
ραήλ· ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισ-
5 μένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισ-
μένοι¹². ἐκ φυλῆς Γαδ, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹².
ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹². ἐκ 6
φυλῆς Νεφθαλείμ, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹².
ἐκ φυλῆς Μανασσή†, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹².
ἐκ φυλῆς Συμεών, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹². 7
ἐκ φυλῆς Λευὶς, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹². ἐκ
φυλῆς Ἰσαχάρ¹⁴, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹². ἐκ 8
φυλῆς Ζαβουλών¹⁵, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι¹².
ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, ιβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμέ-

46 — πᾶς LTr. 47 Πέσατε L. 48 τῷ θρόνῳ TTr marg. * αὐτῶν
TTr. 1 — Καὶ L[Tr]. 2 τοῦτο LTr. 3 ἰδὸν T. 5 τι LTr.
6 ἀναβαίνοντα LTr. 7 ἀνατολῶν L. † καὶ Tr marg.
8 ἄχρι LT, ἄχρις Tr. 9 σφραγίσωμεν BELTr. 10 ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τέσσαρες LTr. 11 δώδεκα LTr. 12 — ἐσφρα-
γισμένοι LTr. † Μανασσή Tr. § Λευεὶ TTr. 14 Ἰσαχάρ E,
Ἰσαχάρ T, Ἰσαχάρ Tr. 15 Ζαβουλών L, forsan errore.

νοι¹². ἐκ φυλῆς Βενιαμίν¹⁶, ἰβ¹¹ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

9 ΜΕΤΑ ταῦτα εἶδον³, καὶ¹⁷ ἰδοῦ¹⁸ ὄχλος πολὺς¹⁹, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο²⁰, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι²¹ στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες* ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
10 καὶ κράζοντες²² φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, “Ἡ σωτηρία τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν²³, καὶ
11 τῷ ἀρνίῳ.” Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἐστήκεσαν²⁴ κύκλω τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων²⁵, καὶ ἔπεσον²⁶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ
12 πρόσωπον²⁷ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέγοντες, “Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
13 ἀμήν²⁸.” Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, “Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς
14 τὰς λευκάς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον;” καὶ εἶρηκα αὐτῷ, “Κύριε²⁹, σὺ οἶδας.” Καὶ εἶπέ μοι, “Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς³⁰ μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν στολὰς
15 αὐτῶν³¹ ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου³² σκηνώσει ἐπ’ αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ³³ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση
17 ἐπ’ αὐτούς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀναμέσον³⁵ τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὀδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζώσας³⁸ πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἕξα-

16 Βενιαμὴν LTr. 17 — καὶ L. 18 — ἰδοῦ L. 19 ὄχλος πολὺν L. 20 ἐδύνατο LTr. 21 περιβεβλημένους LTr. * φοίνικας T. 22 κράζουσι L, κράζουσιν TTr. 23 Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου (τῷ θρόνῳ LTr) BELTTr. 24 εἰστήκεισαν LTr. 25 ζώων LTr. 26 ἔπεσαν LTr. 27 τὰ πρόσωπα LTr. 28 — ἀμήν L. 29 + μου TTr[L]. 30 ἀπὸ θλίψεως L. 31 αὐτὰς LTr. 32 τῷ θρόνῳ T, nec vult. 33 + μὴ L. 35 ἀνά μέσον BELT. 38 ζώης LTr.

λείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ³⁹ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.”

ΚΑΙ ὅτε¹ ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο⁸ σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίτριον². Καὶ εἶδον³ 2 τοὺς ἑπτὰ ἄγγελους, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. καὶ ἄλλος 3 ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον⁴, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσῃ⁵ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιμάτων ταῖς 4 προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸ⁶ λιβανωτόν, καὶ ἐγένετο αὐτῷ⁷ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ⁸ καὶ σεισμός.

Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι⁹ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς¹⁰ ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ 7 πρῶτος ἄγγελος¹¹ ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα¹² αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν¹³. καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, 8 καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἶμα. καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν 9 τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη¹⁴. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, 10 καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς¹⁵ ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέ- 11 ρος λέγεται¹⁶ Ἄψινθος· καὶ γίνεται¹⁷ τὸ τρίτον¹⁸ εἰς

39 ἐκ LTr. 1 ὅταν LTr. 2 ἡμίτριον LTr. 3 ἰδον T. 4 τοῦ θυσιαστηρίου TTr. 5 δώσει LTr. 6 τὸν BELTTr. 7 αὐτὸν BELTTr. 8 βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ L, βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ TTr. 9 + οἱ LTr. 10 αὐτοὺς LTr. 11 — ἄγγελος LTr. * μεμιγμένον TTr marg. 12 + ἐν LTr. 13 + καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη LTr. 14 διεφθάρησαν LTr. 15 + τῶν LTr. 16 + ὁ LT. 17 ἐγένετο LTr. 18 + τῶν ὑδάτων BELTTr.

ἄψινθον, καὶ πολλοὶ¹⁹ ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν
 12 ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος
 ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ
 τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα
 σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ²⁰
 13 τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. Καὶ εἶδον³, καὶ
 ἤκουσα ἐνὸς ἀγγέλου πετωμένου²¹ ἐν μεσουρανήματι,
 λέγοντος φωνῇ μεγάλη, “ Οὐαί, οὐαί, οὐαί τοῖς κατοικου-
 σιν²² ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς
 σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλ-
 πίζειν.”

9 ΚΑΙ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον¹
 ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ
 2 ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου, καὶ
 ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς
 ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ
 ἐσκοτίσθη³ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀῆρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ
 3 φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς
 τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς* ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξου-
 4 σίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς· καὶ ἐρρέθη αὐταῖς* ἵνα μὴ
 ἀδικήσωσι⁴ τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν,
 οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους⁵ οἴ-
 τινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν
 5 μετώπων αὐτῶν⁶. καὶ ἐδόθη αὐταῖς⁷ ἵνα μὴ ἀποκτεί-
 νωσιν αὐτούς, ἀλλ’ ἵνα βασανισθῶσι⁸ μῆνας πέντε·
 καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου,
 6 ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον· καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
 ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐχ εὐρή-
 σουσιν⁹ αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ
 7 φεύξεται¹⁰ ὁ θάνατος ἀπ’ αὐτῶν. Καὶ τὰ ὁμοιώματα
 τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἠτοιμασμένοις εἰς πόλε-

¹⁹ + τῶν LTr. ²⁰ φάνη LT, φανῆ Tr. ²¹ ἀετοῦ πετομένου
 LTr. ²² τοὺς κατοικοῦντας TTr. ¹ ἶδον T. ³ ἐσκοτώθη
 LT. * αὐτοῖς T. ⁴ ἀδικήσουσιν LTr marg. ⁵ - μόνους
 LTr. ⁶ - αὐτῶν LTr. ⁷ αὐτοῖς LTr marg. ⁸ βασανισθη-
 σονται LTr. ⁹ οὐ μὴ εὐρωσιν (εὐρήσουσιν TTr) LTr. ¹⁰ φεύγει
 LTr. † ὅμοιοι T.

μον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι
 χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώ-
 πων· καὶ εἶχον¹¹ τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν· καὶ οἱ 8
 ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν· καὶ εἶχον θώρακας 9
 ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων
 αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων
 εἰς πόλεμον. καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας* σκορπίοις, 10
 καὶ κέντρα ἦν¹² ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ¹³ ἡ ἐξου-
 σία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.
 Καὶ¹⁴ ἔχουσιν ἐφ’ αὐτῶν¹⁵ βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς 11
 ἀβύσσου· ¹⁷ ὄνομα αὐτῷ Ἐβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν
 τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. Ἡ οὐαὶ ἡ 12
 μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχονται²⁰ ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ
 ταῦτα.

ΚΑΙ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φω- 13
 νὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων²¹ κεράτων τοῦ θυσιαστη-
 ρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, λέγουσαν²² 14
 τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ δε εἶχε²³ τὴν σάλπιγγα, “ Ἀὔσον
 τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ
 ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ.” Καὶ ἐλύθησαν οἱ 15
 τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ
 ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ
 τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς²⁴ στρατευμά- 16
 των τοῦ ἵππικοῦ δύο μυριάδες²⁵ μυριάδων· καὶ²⁶
 ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως εἶδον¹ τοὺς 17
 ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ’ αὐτῶν,
 ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώ-
 δεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόν-
 των, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ
 καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ὑπὸ²⁷ τῶν τριῶν²⁸ τούτων 18
 ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυ-

¹¹ εἶχαν LTr. * ὁμοίοις Tr (non marg.). ¹², καὶ LT,
 καὶ Tr. ¹³ - καὶ LTr. ¹⁴ - Καὶ LTr. ¹⁵ ἐπ’ αὐτῶν
 LTr. ¹⁷ + φ T. ²⁰ ἔρχεται LTr. ²¹ - τεσσάρων LTr. ²² λέγοντα LTr. ²³ ὁ ἔχων LTr. ²⁴ + τῶν
 LTr. ²⁵ διςμυριάδες LT. ²⁶ - καὶ LTr. ²⁷ ἀπὸ LTr.
²⁸ + πληγῶν LTr.

ρὸς καὶ ἐκ²⁹ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ²⁹ τοῦ θείου, τοῦ ἐκ-
 19 πορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. αἱ γὰρ ἐξου-
 σίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εἰσιν³⁰. αἱ γὰρ οὐραὶ
 αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεισιν, ἔχουσιν κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς
 20 ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων οἳ οὐκ
 ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐτε³¹ μετε-
 νόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ
 προσκυνήσωσι³² τὰ δαιμόνια, καὶ³³ ἔδωλα τὰ χρυσᾶ
 καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ
 ξύλινα, ἃ οὐτε βλέπειν δύναται³⁴, οὐτε ἀκούειν, οὐτε
 21 περιπατεῖν· καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐ-
 τῶν, οὐτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν³⁵ αὐτῶν, οὐτε ἐκ τῆς
 πορείας αὐτῶν, οὐτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10 ΚΑΙ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ² ἶρις
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς³, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
 2 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι⁴ πυρός· καὶ εἶχεν⁵ ἐν
 τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεφωγμένον⁶. καὶ ἔθηκε
 τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν⁷, τὸν δὲ
 3 εὐώνυμον ἐπὶ τὴν γῆν⁸, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη
 ὥσπερ λέων μυκάται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ
 4 ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς· καὶ ὅτε ἐλάλησαν
 αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν⁹, ἔμελλον¹⁰ γρά-
 φειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσάν
 μοι¹¹, “Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
 5 καὶ μὴ ταῦτα¹³ γράψης.” Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον
 ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν
 6 χεῖρα αὐτοῦ¹⁴ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ
 ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν
 οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ,

²⁹ —ἐκ LTTTr. ³⁰ ἢ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
 ἐστίν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν LTTTr. ³¹ οὐδὲ T. ³² προσ-
 κυνήσουσιν LTTTr. ³³ +τὰ LTTTr. ³⁴ δύναται LTTTr. ³⁵ φαρ-
 μακιῶν T, φαρμάκων Tr marg. ² + ἡ LTTTr. ³ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
 LTTTr. ⁴ στύλοι LT. ⁵ ἔχων LTTTr. ⁶ ἠνεφωγμένον LTTTr.
⁷ τῆς θαλάσσης LTTTr. ⁸ τῆς γῆς LTTTr. ⁹ —τὰς φωνὰς ἑαυτῶν
 LTTTr. ¹⁰ ἠμελλον LTr. ¹¹ —μοι LTTTr. ¹³ αὐτὰ LTTTr.
¹⁴ + τὴν δεξιὰν LTTTr.

καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ¹⁵, “Ὅτι χρόνος οὐκ
 ἔσται ἔτι¹⁶. ἀλλὰ¹⁷ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ 7
 ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ τε-
 λεσθῆ¹⁸ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοῖς
 ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις¹⁹.”

Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἠκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν 8
 λαλοῦσα²⁰ μετ’ ἐμοῦ, καὶ λέγουσα²¹, “Ὑπαγε λάβε
 τὸ βιβλαρίδιον²² τὸ ἠνεφωγμένον ἐν τῇ χειρὶ²³ ἀγγέλου
 τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.”
 Καὶ ἀπῆλθον²⁴ πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ, “Δός²⁵ 9
 μοι τὸ βιβλαρίδιον.” Καὶ λέγει μοι, “Λάβε καὶ
 κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ’
 ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι.” Καὶ ἔλα- 10
 βον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ
 κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι,
 γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία
 μου. Καὶ λέγει²⁶ μοι, “Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι 11
 ἐπὶ λαοῖς καὶ²⁷ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι
 πολλοῖς.”

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ,¹ λέγων, **11**
 “Ἐγειραι², καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ
 θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ· καὶ 2
 τὴν αὐλὴν τὴν ἔσωθεν³ τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω⁴, καὶ μὴ
 αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν
 πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα
 δύο⁵. Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφη- 3
 τεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, περι-
 βεβλημένοι* σάκκους.” Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, 4
 καὶ⁶ δύο λυχνίαὶ αἱ ἐνώπιον τοῦ⁷ Θεοῦ⁸ τῆς γῆς ἐστῶ-
 σαι⁹. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλῃ¹⁰ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπο- 5

¹⁵ [καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ] L. ¹⁶ οὐκέτι ἔσται LTTTr.
¹⁷ ἀλλ’ LTTTr. ¹⁸ ἐτελέσθη LTTTr. ¹⁹ τοὺς ἑαυτοῦ δούλους
 τοὺς προφήτας LTTTr. ²⁰ λαλοῦσαν LTTTr. ²¹ λέγουσαν LTTTr.
²² βιβλίον LT. ²³ + τοῦ LTTTr. ²⁴ ἀπῆλθα LT. ²⁵ δοῦναί
 LTTr. ²⁶ λέγουσίν LTTTr. ²⁷ + ἐπὶ T, nec vult. ¹ + καὶ ὁ ἄγ-
 γελος εἰστήκει BE. ² Ἐγειρε LTTTr. ³ ἔξωθεν BELTTTr. ⁴ ἔξωθεν
 LTTTr. ⁵ τεσσαρακονταδύο B, τεσσαράκοντα καὶ (—καὶ TTTr) δύο
 LTTTr. * περιβεβλημένους Tr (non marg.). ⁶ + αἱ LTTTr. ⁷ —τοῦ L.
⁸ κυρίου LTTTr. ⁹ ἐστῶτες LTTTr. ¹⁰ θέλει LTTTr.

ρεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλη¹¹ ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. Οὗτοι ἔχουσιν¹² ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ βρέχη ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας¹⁴. καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν¹⁵ πάσῃ πληγῇ, ὅσάκις ἐὰν θελήσωσι.

7 Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν¹⁶, καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. καὶ τὰ πτώματα¹⁷ αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας¹⁸ πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν¹⁹ ἔσταυρώθη.

9 καὶ βλέψουσιν²⁰ ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν τὰ πτώματα²¹ αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι.²³

10 τεθῆναι εἰς μνήματα²⁴. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαροῦσιν²⁵ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ εὐφρανθήσονται.²⁶ καὶ δῶρα πέμψουσιν* ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ μετὰ τὰς[†] τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς²⁷, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν²⁸ ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην²⁹ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν[†] αὐτοῖς, “Ἀνάβητε³⁰ ὦδε.” Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἔθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφο-

¹¹ θέλει αὐτοὺς L, θελήσῃ αὐτοὺς T, αὐτοὺς θελήσῃ Tr. ¹² + τὴν LTr. ¹⁴ ὑετὸς βρέχη τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν LTr. ¹⁵ + ἐν LTr. ¹⁶ μετ' αὐτῶν πόλεμον LTr. ¹⁷ τὸ πτώμα LTr. ¹⁸ + τῆς LTr. ¹⁹ αὐτῶν LTr. ²⁰ βλέπουσιν LTr. ²¹ τὸ πτώμα LTr. ²³ ἀφίουσιν LTr. ²⁴ μνήμα LTr. ²⁵ χαίρουσιν LTr. ²⁶ εὐφραίνονται LTr. * πέμψουσιν T. † - τὰς νυκτὶ T. ²⁷ ἐν αὐτοῖς LT, αὐτοῖς Tr. ²⁸ ἐπέπεσεν LTr. ²⁹ φωνῆς μεγάλης T(ἴτα νυκτὶ)Tr. † λεγοῦσης T(ἴτα νυκτὶ)Tr. ³⁰ Ἀνάβητε LTr.

βοὶ ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπήλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη¹⁴ ἔρχεται ταχύ.

ΚΑΙ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐτάλπισε, καὶ ἐγένοντο¹⁵ φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, “Ἐγένοντο αἱ βασιλείαι³² τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.” Καὶ οἱ³³ εἴκοσι καὶ³⁴ τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ³⁵ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι³⁶ ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέγοντες, “Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος³⁸, ³⁹ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν,¹⁸ καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις⁴⁰, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθειρόντας⁴¹ τὴν γῆν.”

ΚΑΙ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ⁴² ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰ9 ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη. Καὶ σημεῖον μέγα¹² ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· καὶ 2 ἐν γαστρὶ ἔχουσα, κράζει¹ ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρα- 3 νῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρός², ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ διαδήματα ἑπτὰ³. καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον⁴ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν

³² λέγοντες (λέγουσαι Tr) Ἐγένετο ἡ βασιλεία LTr. ³³ - οἱ L. ³⁴ - καὶ LTr. ³⁵ - οἱ L. ³⁶ οἱ κάθηνται Tr. ³⁸ - καὶ ὁ ἐρχόμενος LTr. ³⁹ + καὶ T. ⁴⁰ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους LTr. ⁴¹ διαφθειράντας L. ⁴² + ὁ LTr. ¹ καὶ ἐκράζειν L, καὶ κράζει T. ² πυρρὸς μέγας LTr. ³ ἑπτὰ διαδήματα LTr.

12. γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐ- 5 τῆς καταφάγη. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα⁴, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ράβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν 6 θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει⁶ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν⁷ αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξή- κοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ⁸ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ⁹ τοῦ δράκον- τος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὔτε¹¹ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν 9 τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος, καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ 10 πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ¹², 11 “Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βα- σιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι κατεβλήθη¹³ ὁ κατήγορος¹⁴ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν¹⁵ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν 12 ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ¹⁶ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι 13 θανάτου. διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ¹⁸ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι¹⁹ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν 14 ἔχει.” Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα²⁰. 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικί²¹ δύο πτέρυγες τοῦ αἵτου

⁴ ἄρσεν LTr. ⁵ +πρὸς LTr. ⁶ +ἐκεῖ T[Tr marg.]: ἵτα vult Tr. ⁷ τρέφουσιν TTr. ⁸ ὁ τε L. ⁹ τοῦ (-τοῦ T)πολεμησάι μετὰ LTr. ¹¹ οὐδὲ LTr. ¹² ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν LTr. ¹³ ἐβλήθη LTr. ¹⁴ κατήγορ LTr. ¹⁵ αὐτοὺς LTr. ¹⁶ οὐχ L. ¹⁸ -οἱ TTr. ¹⁹ -τοῖς κατοικοῦσι LTr. ²⁰ ἄρσεναν L, ἄρσενα TTr. ²¹ + αἱ LTr.

κεφ. 13. 577
IMANNOT.
τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν, καὶ καιρούς, καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφews. Καὶ 15 ἔβαλεν ὁ ὄφης ὀπίσω τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ²³ ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα ταύτην²⁴ ποταμοφόρη- τον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ 16 ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποτα- μὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ²⁵ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθε 17 ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ²⁶ Ἰησοῦ Χριστοῦ²⁷.

Καὶ ἐστάθη²⁸ ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· 18 καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον 13 κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα². καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα³ βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον 2 παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου⁴, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος*. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ εἶδον⁵ μίαν⁶ τῶν κεφαλῶν 3 αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη, καὶ ἐθανμάσθη⁷ ἐν⁸ ὅλη τῇ γῆ⁹ ὀπίσω τοῦ θηρίου. καὶ προσεκύνησαν τὸν δρά- 4 κοντα¹⁰ ὃς¹¹ ἔδωκεν¹² ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσε- κύνησαν τὸ θηρίον¹³, λέγοντες, “Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; 14 τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;” καὶ ἐδόθη 5 αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας¹⁵. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία¹⁶ ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα¹⁷

²³ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς LTr. ²⁴ αὐτὴν LTr. ²⁵ -ἐπὶ L. ²⁶ -τοῦ LTr. ²⁷ -Χριστοῦ LTr. ²⁸ ἐστάθη LTr. ² κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ LTr. ³ ὄνοματα LTr. ⁴ ἄρκου LTr. * λεόντων T. ⁵ -εἶδον LTr. ⁶ +ἐκ LTr. ⁷ ἐθανμάσεν BETTr marg. ⁸ -ἐν BELTr marg. ⁹ ὅλη ἡ γῆ BELTr marg. ¹⁰ τῷ δράκοντι LTr. ¹¹ ὅτι LTr. ¹² +τὴν LTr. ¹³ τῷ θηρίῳ LTr. ¹⁴ +καὶ LTr. ¹⁵ βλάσφημα L. ¹⁶ +πόλεμον E. ¹⁷ τεσσαράκοντα LTr, αὐ τεσσαρακον- ταδύο BE.

- 6¹⁸ δύο· καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν¹⁹
πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ²⁰ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦν-
7 τας. ²¹Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι²² μετὰ τῶν
ἀγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἔξουσία
ἐπὶ πάσαν φυλὴν²³ καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.
8 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ²⁴ πάντες οἱ κατοικοῦν-
τες ἐπὶ τῆς γῆς ὧν²⁵ οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα²⁶ ἐν τῇ
βίβλῳ²⁷ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου²⁸ ἐσφαγμένου ἀπὸ
9 καταβολῆς κόσμου. Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.
10 Εἴ τις ²⁹αἰχμαλωσίαν* συνάγει³⁰, εἰς αἰχμαλωσίαν
ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ³¹ ἀποκτενεῖ³², δεῖ αὐτὸν ἐν
μαχαίρᾳ³¹ ἀποκτανθῆναι· ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ
πίστις τῶν ἀγίων.
11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ
εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
12 καὶ τὴν ἔξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ
ἐνώπιον αὐτοῦ· καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς κατοι-
κούντας ἐν αὐτῇ³⁴ ἵνα προσκυνήσωσι³⁵ τὸ θηρίον τὸ
πρῶτον, οὐ ἑθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ·
13 καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ κατα-
βαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ³⁷ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
14 ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς
γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον
τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς,
15 μαχαίρας⁴⁰ καὶ ἔζησε. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ⁴¹ δοῦναι
πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν
τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ†⁴², ὅσοι ἂν⁴³ μὴ προσκυνήσωσι ‡

18 + [καὶ] L.

19 βλασφημίας LTr.

20 - καὶ LTr.

21 - Καὶ ἐδόθη usque ad νικῆσαι αὐτούς L[Tr marg.]. 22 ποιῆσαι
πόλεμον Tr. 23 + καὶ λαὸν LTr. 24 αὐτὸν LTr. 25 οὐ LTr.
26 τὸ ὄνομα αὐτοῦ LTr. 27 τῷ βιβλίῳ LTr. 28 + τοῦ LTr.
29 + εἰς LT. * - αἰχμαλωσίαν Tr. 30 - συνάγει LTr.
31 μαχαίρῃ LTr. 32 ἀποκταίνει L. 34 ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας Tr.
35 προσκυνήσουσιν LTr. 37 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν LTr.
38 εἰκὼν L. 39 ὅς LTr. 40 μαχαίρης LTr. 41 αὐτῇ L.
† ποιήσει Tr marg. 42 + ἵνα LTr. 43 ἂν LTr. ‡ προσκυνή-
σουσιν Tr marg.

τὴν εἰκόνα⁴⁴ τοῦ θηρίου, ἵνα⁴⁵ ἀποκτανθῶσι. Καὶ¹⁶
ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ
τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέ-
ρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσῃ⁴⁶ αὐτοῖς χάραγμα
ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων⁴⁷
αὐτῶν, καὶ⁴⁸ ἵνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆ-¹⁷
σαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα ἢ⁵⁰ τὸ ὄνομα⁵¹ τοῦ
θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡδε ἡ¹⁸
σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν⁵² νοῦν, ψηφισάτω τὸν
ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστί,
καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ* χξς' ⁵³.

ΚΑΙ εἶδον¹, καὶ ἰδοῦ² ἀρνίον ἐστηκὸς³ ἐπὶ τὸ ὄρος¹⁴
Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες⁴
χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα⁵ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γε-
γραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα²
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν,
καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ φωνὴν ἤκουσα⁶
ἑβδακονθῶν κιθαρῶν ἐκ τῶν μετώπων αὐτῶν.
καὶ ᾄδουσιν ὡς⁸ ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ³
ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων⁹ καὶ τῶν πρεσβυτέρων·
καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο¹⁰ μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν
τεσσαράκοντα τέσσαρες⁴ χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι
ἀπὸ τῆς γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ⁴
ἐμολύνθησαν· παρθένοι γὰρ εἰσιν. οὗτοί εἰσιν¹¹ οἱ
ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ¹². οὗτοι
ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ
καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη⁵
δόλος¹³. ἄμωμοι γάρ¹⁴ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ
Θεοῦ¹⁵.

44 τῇ εἰκόνι Tr.

45 - ἵνα LTr.

46 δώσιν LTr.

47 τὸ μέτωπον LTr. 48 - καὶ LT. 50 - ἢ LTr. 51 τοῦ ὀνόμα-
τος L. 52 - τὸν LTr. * + ἐστίν Tr. 53 ἑξακόσιοι ἐξήκοντα
ἔξ L, αὐτοὶ ἑξακόσιοι δεκαεξ L marg. 1 ἰδον Tr. 2 + τὸ LTr.
3 ἐστὸς LTr. 4 τεσσα[ε Tr]ρακοντατέσσαρες BTr, τεσσαράκοντα
τέσσαρες LT (sic Tr ver. 3). 5 + αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα LTr.
6 ἡ φωνὴ ἢ ἤκουσα LTr. 7 + ὡς LTr. 8 - ὡς Tr marg., [ὡς]
Tr. 9 ζώων L. 10 ἐδύνατο LTr. 11 - εἰσιν LTr. 12 ὑπάγει LTr.
13 ψεῦδος LTr. 14 - γάρ L[Tr marg.]. 15 - ἐνώπιον τοῦ θρόνου
τοῦ Θεοῦ LTr.

6 ΚΑΙ εἶδον ἄλλον* ἄγγελον πετώμενον¹⁶ ἐν μεσου-
 ρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι¹⁷
 τοὺς κατοικοῦντας¹⁸ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ¹⁷ πᾶν ἔθνος καὶ
 7 φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, λέγοντα¹⁹ ἐν²⁰ φωνῇ
 μεγάλη, “Φοβήθητε τὸν Θεόν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν,
 ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνή-
 σατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
 8 ²¹θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.” Καὶ ἄλλος ²²ἄγγε-
 λος ἠκολούθησε, λέγων, “Ἐπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν²⁴
 ἡ πόλις²⁵ ἡ μεγάλη· ὅτι²⁶ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
 9 τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα²⁷ ἔθνη.” Καὶ
²⁸τρίτος ἄγγελος²⁹ ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ
 μεγάλη, “Εἴ τις τὸ θηρίον προσκυνεῖ³⁰ καὶ τὴν εἰκόνα
 αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου
 10 αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ
 τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου
 ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασαν-
 νισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν³³ ἁγίων
 11 ἀγγέλων³⁴, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου· καὶ ὁ καπνὸς τοῦ
 βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων³⁵. καὶ
 οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσ-
 κυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις
 12 λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.” Ὡδε³⁶
 ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· ὧδε³⁷ οἱ τηροῦντες τὰς
 ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης μοι³⁹,
 “Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνή-
 σκοντες ἀπάρτι⁴⁰. Naί,” λέγει τὸ Πνεῦμα, “ἵνα
 ἀναπαύσωνται⁴¹ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ⁴² ἔργα
 αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν.”

* [ἄλλον] Tr marg. ¹⁶ πετώμενον LTr. ¹⁷ + ἐπὶ LTr.
¹⁸ καθήμενος LTr. ¹⁹ λέγων LTr. ²⁰ - ἐν L. ²¹ + τὴν T.
²² + δεύτερος LTr, at ἄγγελος δεύτερος T. ²⁴ Βαβουλὼν E.
²⁵ - ἡ πόλις LTr. ²⁶ ἢ LTr. ²⁷ + τὰ LTr. ²⁸ + ἄλλος LTr.
²⁹ ἄγγελος τρίτος LTr. ³⁰ προσκυνεῖ τὸ θηρίον LTr.
³³ - τῶν LTr. ³⁴ ἀγγέλων ἁγίων LTr. ³⁵ εἰς αἰῶνας αἰώνων
 ἀναβαίνει LTr. ³⁶ + ἡ LTr. ³⁷ - ὧδε LTr. ³⁹ - μοι LTr.
⁴⁰ ἀπ’ ἀρτι. L. ⁴¹ ἀναπαύσονται LTr. ⁴² γὰρ LTr.

Καὶ εἶδον¹, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν¹⁴
 νεφέλην καθήμενος ὅμοιος⁴³ υἱῷ⁴⁴ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ
 τῆς κεφαλῆς⁴⁵ αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ
 χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλ-
 15 θεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κρᾶζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ⁴⁶ τῷ καθη-
 μένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, “Πέμψον τὸ δρέπανόν σου,
 καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθέ σοι⁴⁷ ἡ ὥρα τοῦ⁴⁸ θερίσαι, ὅτι
 ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. Καὶ ἔβαλεν ὁ καθή-
 16 μενος ἐπὶ τὴν νεφέλην⁴⁹ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
 γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν¹⁷
 τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος¹⁸
 ἄγγελος ἐξῆλθεν⁵⁰ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ⁵¹ἔχων ἐξου-
 σίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησε κραυγῇ⁵² μεγάλη
 τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, “Πέμψον σου
 τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας⁵³
 τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.” Καὶ¹⁹
 ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν,
 καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς
 τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην⁵⁵. καὶ²⁰
 ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξω⁵⁶ τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν⁵⁷
 αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων,
 ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

Καὶ εἶδον¹ ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ¹⁵
 θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ
 τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ
 Θεοῦ. Καὶ εἶδον¹ ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην²
 πυρὶ, καὶ τοὺς νεκρῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
 εἰκόνας αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ³, ἐκ τοῦ
 ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θά-
 λασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ.

⁴³ καθήμενος ὅμοιος LTr. ⁴⁴ υἱὸν T. ⁴⁵ τὴν κεφαλὴν LT,
 nec vult. ⁴⁶ φωνῇ μεγάλη LTr. ⁴⁷ - σοι LTr (ἦλθεν). ⁴⁸ - τοῦ
 LTr. ⁴⁹ τῆς νεφέλης LTr. ⁵⁰ - ἐξῆλθεν L. ⁵¹ + ὁ L[Tr marg.].
⁵² φωνῇ LTr. ⁵³ + τῆς ἀμπέλου BELTr. ⁵⁵ τὸν μέγαν
 LTr (non marg.). ⁵⁶ ἔξωθεν LTr. ⁵⁷ ἐξῆλθε E. ¹ ἶδον T.
³ - ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ LTr.

3 καὶ ἄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωσέως⁴ δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἄρνιου, λέγοντες, “Μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγίων⁵. τίς οὐ μὴ φοβηθῆί σε⁶, Κύριε, καὶ δοξάσῃ⁸ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσῖος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἠέξουσι, καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.”

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον¹, καὶ ἰδοῦ⁹ ἠνοιγῆ ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι¹¹ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον¹³ καθαρὸν καὶ¹⁴ λαμπρόν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἐν ἑκ τῶν τεσσάρων ζώνων¹⁵ ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἄγγελοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο¹⁷ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16 ΚΑΙ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης¹ ἐκ τοῦ ναοῦ, λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἄγγελοις, “Ὑπάγετε, καὶ ἐκχεάτε³ τὰς⁴ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.” Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ⁵ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς⁶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνούντας⁷. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος⁸ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα⁹ ἀπέθανεν¹⁰ ἐν τῇ θαλάσῃ. Καὶ ὁ τρί-

⁴ Μωσέως LTr. ⁵ + τοῦ LTr. ⁶ ἐθνῶν LTr. ⁷ -σε LTr. ⁸ δοξάσει LTr. ⁹ -ἰδοῦ LTr. ¹¹ +οἱ LTr. ¹³ λίθον LTr, αὐ καθαρὸς λίνος λαμπροῦς Tr marg. ¹⁴ -καὶ LTr. ¹⁵ ζῶων L. ¹⁷ ἐδύνατο LTr. ¹ μεγάλης φωνῆς LTr marg. ³ ἐκχεάτε LT. ⁴ + ἑπτὰ LTr. ⁵ εἰς LTr. ⁶ ἐπὶ LTr. ⁷ προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ LTr. ⁸ - ἄγγελος LTr. ⁹ ζῶης LTr (non marg.). ¹⁰ +, τὰ LTr.

τος ἄγγελος⁸ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμούς καὶ εἰς¹¹ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο¹⁸ αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων, λέγοντος, “Δίκαιος, Κύριε¹³, εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ¹⁴ ὄσῖος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας· ὅτι αἷμα* ἀγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας¹⁵ πιεῖν¹⁶. ἄξιοι γάρ¹⁷ εἰσι.” Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ¹⁸ τοῦ θυσιαστηρίου, λέγοντος, “Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.” Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος⁸ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυμάτισαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί· καὶ ἐκαυμάτισθησαν οἱ ἄνθρωποι καύμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος²⁰ ἔξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος⁸ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἔσκοτωμένη· καὶ ἔμασσῶντο²¹ τὰς γλώσσας αὐτῶν· ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος⁸ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν²² ἡλίου. Καὶ εἶδον²³ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὅμοια βατράχοις²⁴. εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμόνων²⁵ ποιοῦντα σημεῖα ἐκπορεύεσθαι²⁶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ²⁷ τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς²⁸ πόλεμον τῆς ἡμέρας

¹¹ -εἰς LTr. ¹² ἐγένοντο L. ¹³ -Κύριε LTr. ¹⁴ -καὶ ὁ LTr, [ὁ] Tr marg., at - καὶ tantum T. * αἷματα T. ¹⁵ δέδωκας LTr (non marg.). ¹⁶ πίν L, πείν T. ¹⁷ -γάρ LTr. ¹⁸ -ἄλλου ἐκ LTr. ²⁰ + τὴν LTr. ²¹ ἔμασσῶντο LTr. † -τὸν T[Tr]. ²² ἀνατολῆς Tr (non marg.). ²³ ἰδον T. ²⁴ ὡς βάτραχοι LTr. ²⁵ δαιμονίων LTr. ²⁶ ἀ ἐκπορεύεται BEL (-ἀ L) Tr. ²⁷ -τῆς γῆς καὶ LTr. ²⁸ + τὸν LTr.

ἐκεῖνης τῆς μεγάλης²⁹ τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.
 15 “Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς. μακάριος ὁ γρηγορῶν,
 καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ,
 16 καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ.” Καὶ συνή-
 γαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊ-
 17 στὶ Ἀρμαγεδδῶν³⁰. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος³ ἐξέχεε
 τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς³¹ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ
 μεγάλη³² ἀπὸ³³ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ³⁴, ἀπὸ τοῦ θρό-
 18 νου, λέγουσα, “Γέγονε.” Καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ
 βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ³⁵, καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας,
 οἶος οὐκ ἐγένετο ἀφ’ οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο³⁷ ἐπὶ τῆς
 19 γῆς, τηλικούτος σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο
 ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν
 ἔθνῶν ἔπεσον³⁸. καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη
 ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ
 20 οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος
 21 ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. καὶ χάλαζα μεγάλη
 ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς
 ἄνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν
 Θεόν, ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν
 ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.
 17 ΚΑΙ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων
 τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησε μετ’ ἐμοῦ, λέγων μοι¹,
 “Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα² τῆς πόρνῆς τῆς μεγά-
 λης, τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν³ ὑδάτων τῶν³ πολλῶν·
 2 μεθ’ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύ-
 σθησαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες
 3 τὴν γῆν⁴.” Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι·
 καὶ εἶδον⁵ γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον,
 γέμον ὀνομάτων⁶ βλασφημίας, ἔχον* κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ

²⁹ μεγάλης ἡμέρας L, ἡμέρας τῆς μεγάλης TTr.

γεδῶν LTr.

³¹ ἐπὶ LTr.

³² —μεγάλη L.

³⁰ Ἀρμα-

γεδῶν LTr.

³³ ἐκ LTr.

³⁴ —τοῦ οὐρανοῦ LTr.

³⁵ ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ LTr.

³⁷ ἄνθρωπος ἐγένετο LTr, ἄνθρωποι ἐγένοντο Tr marg.

³⁸ ἔπεσαν

LTr.

¹ —μοι LTr.

² κρίμα BEL.

³ —τῶν LT(ita vult)Tr.

⁴ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς LTr.

⁵ εἶδα L(Tr ver. 6 tantum).

⁶ γέμοντα ὀνόματα LT, γέμον

τὰ ὀνόματα Tr.

* ἔχοντα T.

κέρατα δέκα. καὶ ἡ γυνὴ ἢ περιβεβλημένη πορ-4
 φύρα⁸ καὶ κοκκίνω⁹, καὶ κεχρυσωμένη χρυσοῦ¹¹ καὶ
 λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτή-
 ριον¹² ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον* βδελυγμάτων καὶ
 ἀκαθάρτητος¹³ πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον 5
 αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, “Μυστήριον, Βαβυλῶν
 ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμά-
 των τῆς γῆς.” Καὶ εἶδον⁵ τὴν γυναῖκα μεθύουσαν 6
 ἐκ τοῦ αἵματος¹⁴ τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν
 μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα
 μέγα.

Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, “Διατί ἐθαύμασας; ἐγώ 7
 σοι ἐρῶ¹⁵ τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου
 τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφα-
 λὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. ¹⁶Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ 8
 οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου,
 καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει¹⁸. καὶ θαυμάσονται¹⁹ οἱ
 κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται²⁰ τὰ ὀνό-
 ματα²¹ ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς
 κόσμου, βλέποντες²² τὸ θηρίον ὃ, τι²³ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι,
 καίπερ ἐστίν²⁴. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ 9
 κεφαλαί, ὄρη εἰσὶν ἑπτὰ²⁵, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ’
 αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, 10
 καὶ²⁷ ὃ εἰς ἐστίν, ὁ ἄλλος οὐπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ,
 ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μείναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ 11
 οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς† ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ
 ἐστίν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. Καὶ τὰ δέκα κέρατα 12
 ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω²⁸
 ἔλαβον, ἀλλ’²⁹ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμ-
 βάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχου- 13

⁷ ἦν LTr.

⁸ πορφυροῦν LTr.

⁹ κόκκινον LTr.

¹¹ χρυσοῦ L.

¹² ποτήριον χρυσοῦν LTr.

* γέμον T.

¹³ τὰ

ἀκάθαρτα τῆς LTr.

¹⁴ τῷ αἵματι Tr marg.

¹⁵ ἐρῶ σοι LTr.

¹⁶ +τὸ LTr.

¹⁸ ὑπάγει L.

¹⁹ θαυμασθήσονται L.

²⁰ οὐκ

ἐγγράπτο L.

²¹ τὸ ὄνομα LTr.

²² βλέπόντων LTr.

²³ ὅτι LTr.

²⁴ καὶ παύσεται LTr.

²⁵ ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν LTr.

²⁷ —καὶ LTr.

† οὗτος Tr.

²⁸ οὐκ L.

²⁹ ἀλλὰ LTr.

σι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν³¹ ἐξουσίαν ἑαυτῶν³² τῷ
14 θηρίῳ διαδιδάσουσιν³³. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολε-
μήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος
κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ'
αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.”

15 Καὶ λέγει³⁴ μοι, “Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη
κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.
16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες ἐπὶ³⁵ τὸ θηρίον, οὗτοι
μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν
αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται,
17 καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν* πυρὶ. ὁ γὰρ Θεὸς
ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην³⁶, καὶ δοῦναι τὴν
βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῆ τὰ ῥήματα³⁷
18 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἐστὶν ἡ πόλις ἡ
μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς
γῆς.”

18 **ΚΑΙ**¹ μετὰ ταῦτα εἶδον² ἄγγελον καταβαίνοντα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ
2 ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν
ισχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ³, λέγων, “Ἐπεσεν ἔπεσε⁴ Βαβυ-
λὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων⁵,
καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου⁶, καὶ φυ-
λακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου·
3 ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου⁷ τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέ-
πωκε⁸ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ'
αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς
δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.”

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγου-
σαν, “Ἐξέλθετε⁹ ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου †, ἵνα μὴ¹⁰ συγ-

³¹ - τὴν LTr. ³² αὐτῶν LTr. ³³ διδάσκειν LTr.
³⁴ εἶπεν L. ³⁵ καὶ LTr. * - ἐν T. ³⁶ - καὶ ποιῆσαι μίαν
γνώμην L. ³⁷ τελεσθήσονται οἱ λόγοι LTr. ¹ - Καὶ LTr.
² + ἄλλον LTr. ³ ἰσχυρῆ φωνῇ LTr. ⁴ - ἔπεσε Tr ([ἔπεσεν]
Tr marg.). ⁵ δαιμονίων LTr. ⁶ + καὶ μεμισημένου L.
⁷ - τοῦ οἴνου L[Tr]. ⁸ πέπωκαν LT, πέπτωκαν Tr, πεπτώκασιν
Tr marg. ⁹ Ἐξέλθε L, Ἐξέλθατε Tr. † ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς
Tr marg. ¹⁰ συν- T.

κοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἵνα μὴ λάβητε
ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς¹¹. ὅτι ἠκολούθησαν¹² αὐτῆς αἱ 5
ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ
Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ ἔ-
αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν¹³, καὶ διπλώσατε αὐτῇ¹⁵ ¹⁶διπλᾶ
κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε,
κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν¹⁷ καὶ 7
ἔστρηνιάσατε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν καὶ
πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει, “¹⁸Κάθημαι
βασιλίσσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ
ἴδω.” Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἠξουσιν αἱ πληγαὶ 8
αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ
κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ
κρίνων²⁰ αὐτὴν. Καὶ κλαύσουσιν²¹ αὐτὴν²², καὶ κόψου- 9
ται ἐπ’ αὐτῇ²³ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ’ αὐτῆς
πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν
καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἔστη- 10
κότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγον-
τες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πό-
λις ἡ ἰσχυρά, ὅτι ἐν²⁵ μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.
Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ’ 11
αὐτῇ²³, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκ
ἔτι²⁶. γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, 12
καὶ μαργαρίτου²⁷, καὶ βύσσου²⁸, καὶ πορφύρας, καὶ
σηρικοῦ²⁹, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον*, καὶ
πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου
τιμωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου,
καὶ κινάμωμον³⁰, ³¹καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ 13
λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ
σίτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων, καὶ

¹¹ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε LTr. ¹² ἐκολλήθησαν
LTr. ¹³ - ὑμῖν LTr. ¹⁵ - αὐτῇ LTr.
¹⁶ + τὰ Tr. ¹⁷ αὐτὴν LTr. ¹⁸ + ὅτι LTr.
²⁰ κρίνας LTr. ²¹ κλαύσουσιν T(nec vult)Tr. ²² - αὐτὴν LTr.
²³ αὐτὴν Tr. ²⁵ - ἐν LTr. ²⁶ οὐκέτι BBLTr. ²⁷ μαργαρίτας
L, μαργαριτῶν Tr. ²⁸ βυσσίνου LTr. ²⁹ σιρικοῦ LT. * θύϊνον
T error. ³⁰ κινάμωμον LTr. ³¹ + καὶ ἄμωμον LTr.

385 ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Κεφ. 19.

14 ῥεδῶν, καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου³² ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν³³

15 ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκ ἔτι^{36*} οὐ μὴ εὐρήσης αὐτὰ³⁴. Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, καὶ³⁵ λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον³⁶ καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον³⁶, καὶ κεχρυσωμένη³⁷ ἐν³⁸ χρυσῷ³⁹ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις⁴⁰. ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

17 Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ἄγγελος⁴¹, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἔκραζον⁴², ὀρῶντες⁴³ τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, 'Τίς ὁμοία τῇ πόλει⁴⁴ τῇ μεγάλῃ; Καὶ ἔβαλον⁴⁵ χυτὸν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον† κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλοῦτησαν πάντες οἱ ἔχοντες⁴⁶ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ' αὐτήν⁴⁷, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι⁴⁸ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα⁴⁹ ὑμῶν ἐξ αὐτῆς."

21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον⁵⁰ μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, "Οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ

³² σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς LTr. ³³ ἀπώλετο LTr, at ἀπώλοντο T. * — οὐκ ἔτι T. ³⁴ αὐτὰ οὐ μὴ εὐρήσουσιν L, οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν TTr. ³⁵ — καὶ LTr. ³⁶ βύσσινον et κόκκινον *transfert* L. ³⁷ κεχρυσωμένοι E. ³⁸ — ἐν LTr. ³⁹ χρυσίῳ LTr (non marg.). ⁴⁰ μαργαρίτη LTr. ⁴¹ ὁ ἐπὶ τόπον πλέων LTr. ⁴² ἔκραξαν LTr. ⁴³ βλεπόντες LTr. ⁴⁴ + ταύτη L. ⁴⁵ ἔβαλαν L. † ἔκραξαν LTr marg. ⁴⁶ + τὰ LTr. ⁴⁷ αὐτῇ LTr. ⁴⁸ + καὶ οἱ LTr. ⁴⁹ κρίμα SBEL. ⁵⁰ μύλινον L.

589 ΙΩΑΝΝΟΤ. Κεφ. 19.

ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῆ⁵¹ ἐν⁵¹ 23 σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἐν σοὶ ἔτι. ὅτι οἱ⁵² ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ⁵³ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα⁵⁴ προφη- 24 τῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς."

ΚΑΙ¹ μετὰ ταῦτα ἤκουσα² φωνὴν ὄχλου πολλοῦ 19 μεγάλης³ ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντος⁴, "Ἀλληλουῖα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ⁵ καὶ ἡ δύναμις Κυρίῳ τῷ Θεῷ⁶ ἡμῶν· ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις 2 αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἣτις ἔφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξέδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς⁷ χειρὸς αὐτῆς." Καὶ δεύτερον εἶρηκαν, "Ἀλληλουῖα· καὶ ὁ καπνὸς 3 αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων." Καὶ 4 ἔπεσαν⁸ οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι καὶ τέσσαρες⁹, καὶ τὰ τέσσαρα¹⁰ ζῶα¹¹, καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου¹², λέγοντες, "Ἀμήν· Ἀλληλουῖα." Καὶ φωνὴ ἐκ¹³ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε, λέ- 5 γουσα, "Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν¹⁴ ἡμῶν πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, καὶ¹ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν καὶ¹⁵ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι." Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, 6 καὶ ὡς¹⁶ φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, λέγοντας¹⁷, "Ἀλληλουῖα· ὅτι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς¹⁸ ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν 7 καὶ ἀγαλλιῶμεθα¹⁹, καὶ δῶμεν²⁰ τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτόμασεν ἑαυτήν." Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται 8

* φάνη LTr. ⁵¹ — ἐν L. ⁵² — οἱ L. ⁵³ φαρμακία T. ⁵⁴ αἵματα T. ¹ — Καὶ LTr. ² + ὡς ELTr. ³ μεγάλην ὄχλου πολλοῦ LTr. ⁴ λεγόντων LTr. ⁵ — καὶ ἡ τιμὴ LTr. ⁶ τοῦ θεοῦ LTr. ⁷ — τῆς LTr. ⁸ ἔπεσον E. ⁹ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι L, πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες TTr. ¹⁰ τέσσαρα LTr. ¹¹ ζῶα LTr. ¹² τῷ θρόνῳ LTr. ¹³ ἀπὸ LTr. ¹⁴ τῷ θεῷ LTr. † — καὶ T[Tr]. ¹⁵ — καὶ LTr. ¹⁶ — ὡς L. ¹⁷ λεγόντων ELTr. ¹⁸ + ἡμῶν TTr. ¹⁹ ἀγαλλιῶμεν LTr. ²⁰ δώσομεν L.

βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν²¹. τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων²².

- 9 Καὶ λέγει μοι, “Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἁγίου κεκλημένοι.” Καὶ λέγει μοι, “Οὗτοι οἱ λόγοι²³ ἀληθινοὶ εἰσι τοῦ Θεοῦ²⁴.”
- 10 Καὶ ἔπεσον²⁵ ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, “Ὁρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ²⁶ Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ²⁸ Ἰησοῦ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.”
- 11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεφωγμένον²⁸, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτόν, καλούμενος πιστός* καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς²⁹ φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν† εἰ μὴ αὐτός· καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον³⁰ αἵματι· καὶ καλεῖται³¹ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, “Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.”
- 14 Καὶ τὰ στρατεύματα³² ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ’ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν
- 15 καὶ³⁴ καθαρὸν. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάσῃ³⁵ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ³⁶
- 16 τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ τὸ³⁷ ὄνομα γεγραμμένον, “Βασιλεὺς βασιλέων καὶ Κύριος κυ-
- 17 ρίων.” Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε† φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετωμένοις³⁸ ἐν μεσουρανήματι, “Δεῦτε καὶ συνά-

²¹ λαμπρὸν καθαρὸν LTTTr.
²² τῶν ἁγίων ἐστίν LTTTr.
²³ + οἱ L.
²⁴ τοῦ θεοῦ εἰσίν LTTTr.
²⁵ ἔπεσα LTTTr.
²⁶ - τοῦ LTTTr.
²⁸ ἠνεφωγμένον LTTTr.
²⁹ ὡς TTTr.
³⁰ περιβεβλημένον T.
³¹ κέκληται LTTTr.
³² + τὰ BEL.
³⁴ - και LT.
³⁵ πατάξῃ LTTTr.
³⁶ - και LTTTr.
³⁷ - τὸ LTTTr.
³⁸ πετομένοις LTTTr.

γεσθε³⁹ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου⁴⁰ Θεοῦ, ἵνα φάγητε 18 σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν⁴¹, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων⁴² καὶ δούλων, καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.” Καὶ εἶδον⁴³ τὸ 19 θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν⁴⁴ συνηγμένα ποιῆσαι⁴⁵ πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετὰ 20 τούτου ὁ⁴⁶ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην⁴⁷ ἐν τῷ⁴⁸ θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ 21 ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐκπορευομένῃ⁴⁹ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

ΚΑΙ εἶδον¹ ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, 20 ἔχοντα τὴν κλεῖδα² τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα* αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, 2 τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον³, ὅστις ἐστὶ[†] διάβολος καὶ⁴ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς 3 τὴν ἄβυσσον, καὶ ἐκλείσειεν αὐτόν⁵, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἔτι⁷, ἄχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· καὶ⁸ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι⁹ μικρὸν χρόνον. Καὶ εἶδον¹ θρόνους, καὶ 4 ἐκάθισαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρίμα¹⁰ ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ¹¹, οὔτε¹² τὴν εἰκόνα¹³ αὐτοῦ,

³⁹ συναχθῆτε LTTTr.
⁴⁰ τὸ μέγα τοῦ LTTTr.
⁴¹ αὐτοῦς LTTTr.
⁴² + τε LTTTr.
⁴³ ἶδον T.
⁴⁴ αὐτοῦ L.
⁴⁵ + τὸν LTTTr.
⁴⁶ μετ’ αὐτοῦ ὁ LTTTr.
⁴⁷ τῆς καιομένης LTTTr.
⁴⁸ - τῷ LTTTr.
⁴⁹ ἐξελευθέρωσεν LTTTr.
¹ ἶδον T.
² κλεῖν LTTTr.
^{*} ἐν τῇ χειρὶ Tt marg.
³ ὁ ὄφιν ὁ ἀρχαῖος LTTTr (non marg.).
[†] ὁ T.
[†] (-ν) + ὁ T.
⁴ + ὁ LTTTr.
⁵ - αὐτόν LTTTr.
⁷ ἔτι τὰ ἔθνη LTTTr.
⁸ - και LTTTr.
⁹ λυθῆναι αὐτόν LTTTr.
¹⁰ κρίμα SBEL.
¹¹ τὸ θηρίον LTTTr.
¹² οὔτε LTTTr.
¹³ τῇ εἰκόνι E.

καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν¹⁴,
καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευ-
σαν μετὰ¹⁵ Χριστοῦ τὰ¹⁶ χίλια ἔτη·¹⁷ οἱ δὲ¹⁸ λοιποὶ
τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέζησαν ἕως¹⁹ τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη.
6 αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ
ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων
ὁ θάνατος ὁ δεύτερος²⁰ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ’* ἔσονται
ιερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι
μετ’ αὐτοῦ[†] χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ
8 Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται
πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς
γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν²¹ Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς
εἰς²² πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς²³ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-
9 λάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ
ἐκύκλωσαν²⁴ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν
πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ
10 Θεοῦ²⁵ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς· καὶ ὁ
διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρὸς καὶ[†] θείου, ὅπου²⁶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδο-
προφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον λευκὸν μέγαν²⁷, καὶ τὸν καθήμενον
ἐπ’ αὐτοῦ²⁸, οὗ ἀπὸ²⁹ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ
12 οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον
τοὺς νεκρούς, μικροὺς καὶ μεγάλους³⁰, ἐστῶτας ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ³¹, καὶ βιβλία ἠνεψύθησαν³². καὶ βιβλίον
ἄλλο ἠνεψύθη³³, ὃ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ
νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ
13 τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ

¹⁴ - αὐτῶν LTTTr.

¹⁵ + τοῦ ELTTTr.

¹⁶ - τὰ LTTTr.

¹⁷ + καὶ Tr. ¹⁸ - δὲ LTTTr. ¹⁹ ἔζησαν ἄχρι LTTTr. ²⁰ δεύτερος

θάνατος LTTTr. * ἀλλὰ Tr. † + τὰ Tr. ²¹ - τὸν LT[Tr].

²² + τὸν LTTTr. ²³ + αὐτῶν LTTTr. ²⁴ ἐκύκλωσαν LT. ²⁵ - ἀπὸ

τοῦ Θεοῦ LT. † + τοῦ T. ²⁶ + καὶ LTTTr ([καὶ] Tr marg.).

²⁷ μέγαν λευκὸν LTTTr. § ἐπάνω Tr (non marg.). ²⁸ αὐτόν T.

²⁹ + τοῦ LTTTr. ³⁰ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς LTTTr. ³¹ θρόνου

LTTTr. ³² ἠνεψύθησαν LTTTr. ³³ ἄλλο βιβλίον ἠνεψύθη LTTTr.

νεκρούς³⁴, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν³⁵ τοὺς ἐν
αὐτοῖς νεκρούς³⁶. καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ
ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν 14
εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς· οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος
θάνατος³⁷. καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς 15
ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρὸς.

ΚΑΙ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ 21
πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ παρῆλθε², καὶ ἡ
θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης³ εἶδον⁴ 2
τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ καινὴν, καταβαί-
νουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⁵, ἡτοιμασμένην
ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκου- 3
σα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ⁶, λεγούσης, “Ἰδοὺ
ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει
μετ’ αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐ-
τὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ’ αὐτῶν⁸, Θεὸς αὐτῶν⁹. καὶ ἐξα- 4
λείψει ὁ Θεὸς¹⁰ πᾶν δάκρυον ἀπὸ¹¹ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν, καὶ ὁ* θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος,
οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι¹² τὰ
πρῶτα ἀπῆλθον¹³.” Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ 5
θρόνου¹⁴, “Ἰδοὺ, καινὰ πάντα ποιῶ¹⁵.” Καὶ λέγει
μοι¹⁶, “Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ
πιστοί¹⁷ εἰσι.” Καὶ εἶπέ μοι, “Γέγονε¹⁸. ἐγὼ εἰμι⁶
τὸ Α¹⁹ καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ
διψῶντι δώσω²⁰ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς
δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει πάντα²¹, καὶ ἔσομαι 7
αὐτῷ Θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι ὁ²³ υἱός. δειλοῖς δὲ²⁴ 8

³⁴ νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ LTTTr.

³⁵ ἔδωκεν L.

³⁶ νεκρούς

τοὺς ἐν αὐτοῖς LTTTr. ³⁷ ὁ θάνατος ὁ δεύτερός (ὁ δεύτερος θάνα-
τός Tr) ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρὸς LTTTr. ² ἀπῆλθον LTTTr. ³ - ἐγὼ

Ἰωάννης LTTTr. ⁴ εἶδον *transferunt* LTTTr *in locum post* καινὴν.

⁵ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ LTTTr. ⁶ θρόνου LT. ⁸ μετ’ αὐτῶν

ἔσται LTTTr. ⁹ αὐτῶν θεός L, - θεός αὐτῶν Tr. ¹⁰ - ὁ Θεός Tr.

¹¹ ἐκ LTTTr. * - ὁ T. ¹² - ὅτι L[Tr]. ¹³ ἀπῆλθον LTTTr.

¹⁴ τῷ θρόνῳ LTTTr. ¹⁵ ποιῶ πάντα LTTTr. ¹⁶ - μοι LT[Tr].

¹⁷ πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ LTTTr. ¹⁸ Γέγοναν LTTTr. † - εἰμι T.

¹⁹ ἄλφα (at ω) LTTTr. ²⁰ + αὐτῷ T. ²¹ ταῦτα LTTTr.

²² αὐτοῦ? B. ²³ - ὁ LTTTr. ²⁴ τοῖς δὲ δειλοῖς LTTTr.

καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακεῦσι²⁵ καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι²⁶, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένην πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶ δεύτερος θάνατος²⁷.”

- 9 Καὶ ἦλθε πρὸς με²⁸ εἰς²⁹ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τὰς γεμούσας³⁰ τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων, “ Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα³².” Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ'³³ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην³⁴, τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσιν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· καὶ³⁶ ὁ φωστήρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς³⁷ λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· ἔχουσάν τε³⁷ τείχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσιν³⁸ πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν* ἀγγέλους δώδεκα³⁹, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶ⁴⁰ τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν⁴¹ υἱῶν Ἰσραήλ. Ἀπ'⁴² ἀνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς·⁴⁴ ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς·⁴⁴ ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς·⁴⁴ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τείχος τῆς πόλεως ἔχον⁴⁵ θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς⁴⁶ ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ, εἶχε⁴⁷ κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τείχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν⁴⁸ ὅσον καὶ τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων⁴⁹ δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ

²⁵ φαρμακοῖς LTTTr. ²⁶ ψεύσταις L. ²⁷ (ν) ὁ θάνατος ὁ δεύτερος LTTTr. ²⁸ (ν) — πρὸς με LTTTr. ²⁹ + ἐκ LTTTr. ³⁰ τῶν γεμόντων LTTTr. ³² τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου LTTTr. ³³ ἐπὶ LTTTr. ³⁴ — τὴν μεγάλην LTTTr. ³⁶ — καὶ LTTTr. ³⁷ ἔχουσα LTTTr. ³⁸ ἔχουσα LTTTr. * τοὺς πυλῶνας Tr (non marg.). ³⁹ — καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα L. ⁴⁰ ἐστὶν τὰ ὀνόματα L[TTTr]. ⁴¹ — τῶν LTTTr. ⁴² ἀπὸ LTTTr. ⁴⁴ + καὶ LTTTr. ⁴⁵ ἔχων TTTr. ⁴⁶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα LTTTr. ⁴⁷ + μέτρον LTTTr. ⁴⁸ — τοσοῦτόν ἐστιν LTTTr, αὐ τοσοῦτόν ἐστι E. ⁴⁹ σταδίους ELTTTr. † — καὶ TTTr.

ὑψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. καὶ ἐμέτρησε τὸ τείχος αὐτῆς 17 ἑκατὸν τεσσαράκοντα⁵¹ τεσσάρων⁵² πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. Καὶ ἦν⁵³ ἡ ἐνδόμησις* 18 τοῦ τείχους αὐτῆς, ἰασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὁμοία⁵⁴ ὑάλῳ καθαρῷ. καὶ⁵⁵ οἱ θεμέλιοι 19 τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἰασπις· ὁ δεύτερος, σάπφειρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάρραδος· ὁ πέμπτος, σαρδόνυξ⁵⁶. ὁ ἕκτος, σάρδιος⁵⁷. 20 ὁ ἑβδόμος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἕνατος⁵⁸, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασος⁵⁹. ὁ ἐνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. καὶ οἱ 21 δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρίται⁶⁰. ἀνὰ εἰς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕαλος διαφανής⁶¹. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ 22 Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ⁶² ναὸς αὐτῆς ἐστί, καὶ τὸ ἀρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρειαν ἔχει τοῦ ἡλίου, 23 οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν ἐν⁶³ αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ 24 αὐτῆς περιπατήσουσι⁶⁴. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν⁶⁵ αὐτῶν εἰς αὐτήν. καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νῦξ 25 γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν 26 τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς 27 αὐτήν πᾶν κοινόν⁶⁶, καὶ ποιούσιν⁶⁷ βδέλυγμα, καὶ ψεύδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου. Καὶ ἔδειξέ μοι καθαρὸν¹ ποταμὸν ὕδατος 22 ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ

⁵¹ τεσσαράκοντα LT. ⁵² τεσσαρακοντατεσσάρων BE. ⁵³ — ἦν LT. * ἐνδόμησις TTTr. ⁵⁴ ὁμοιον LTTTr. ⁵⁵ — καὶ LT. † χαλκεδών Terrore. ⁵⁶ σαρδιόνυξ L. ⁵⁷ σάρδιον LTTTr. ⁵⁸ ἕνατος BE. ⁵⁹ χρυσόπρασον L. ⁶⁰ μαργαρίται LT. ⁶¹ διαυγής LTTTr. ⁶² + ὁ L. ⁶³ — ἐν LTTTr. ⁶⁴ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς (— τῶν σωζομένων) LTTTr. ⁶⁵ — καὶ τὴν τιμὴν LTTTr. ⁶⁶ κοινόν LTTTr. ⁶⁷ (+ ὁ TTTr) ποιῶν LTTTr. ¹ — καθαρόν LTTTr.

2 τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ἐν μέσῳ τῆς
πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦ-
θεν³, ξύλον ζωῆς, ποιοῦν⁴ καρπούς δώδεκα, κατὰ μῆνα⁵
ἕνα⁶ ἕκαστον ἀποδιδούν⁷ τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ
3 φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ
πᾶν κατανάθεμα⁸ οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ
Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι
4 αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ· καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
5 καὶ νύξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ⁹ καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσι¹⁰ ¹¹λύχ-
νου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει¹³
αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.
6 ΚΑΙ εἶπέ μοι, “Οὔτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθι-
νοί· καὶ¹⁴ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων¹⁵ προφητῶν
ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις
7 αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ¹⁶Ἴδου ἔρχομαι ταχύ.
¹⁷μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ
8 βιβλίου τούτου.” Καὶ ἐγὼ¹⁸ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα
καὶ ἀκούων¹⁹· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα²¹
προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
9 δεικνύοντός* μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι, “Ὅρα μὴ
σύνδουλός σου γάρ²² εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ
10 βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.” Καὶ λέγει
μοι, “Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας
11 τοῦ βιβλίου τούτου· ὅτι²³ ὁ καιρὸς²⁴ ἐγγύς ἐστιν. ὁ
ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρῶν²⁶ ῥυπαρωσάτω²⁷ ἔτι·

³ ἐκεῖθεν LTr. ⁴ ποιῶν T. ⁵ μῆναν L. ⁶ — ἕνα LTr. ⁷ ἀποδιδούς TTr. ⁸ κατάθεμα LTr. ⁹ ἔτι LTr. ¹⁰ οὐκ ἔχουσιν (οὐχ ἔξουσιν L) χρεῖαν LTr. ¹¹ + φωτὸς LTr. ¹² οὐκ ἔσται ἐκεῖ LTr. ¹³ φωτίζει (φωτιεῖ TTr) ἐπ' LTr. ¹⁴ + ὁ LTr. ¹⁵ πνευ-
μάτων τῶν LTr. ¹⁶ + καὶ LTr. ¹⁷ + ἔρχομαι ταχύ.
L, *errore, ut videtur*. ¹⁸ καγὼ LTr. ¹⁹ ἀκούων καὶ
βλέπων ταῦτα LTr. ²⁰ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα TTr marg. ²¹ ἔπε-
σον E. ²² * δεικνύοντός T. ²³ — ὅτι LTr. ²⁴ — γάρ LTr. ²⁵ — ὅτι
LTr. ²⁶ + γάρ LTr. ²⁷ ῥυπαρῶν LTr. ²⁸ ῥυπανθήτω
LTr.

καὶ ὁ δίκαιος δικαιοθήτω²⁸ ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος ἀγιασθήτω
ἔτι. Καὶ²⁹ ἴδου ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ¹²
ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἕκαστῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται³¹.
ἐγὼ εἰμι³² τὸ Α³³ καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος¹³
καὶ ὁ ἔσχατος³⁴.

“Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ³⁵, ἵνα ¹⁴
ἔσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ
τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω δέ³⁶ οἱ ¹⁵
κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς
καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ³⁷ φιλῶν καὶ ποιῶν*
ψεύδος.

“Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆ- ¹⁶
σαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ³⁸ ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγὼ εἰμι ἡ
ρίζα καὶ τὸ γένος τοῦ³⁹ Δαβὶδ⁴⁰, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς
καὶ⁴¹ ὀρθρινός⁴².” Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη ¹⁷
λέγουσιν, “Ἐλθέ⁴³· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἐλθέ⁴³.
καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω⁴⁴, καὶ⁴⁵ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ⁴⁶
ὔδωρ ζωῆς δωρεάν.”

Συμμαρτυροῦμαι γὰρ⁴⁷ παντὶ⁴⁸ ἀκούοντι τοὺς λόγους ¹⁸
τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιτιθῆ
πρὸς ταῦτα⁴⁹, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν† τὰς πληγὰς
τὰς γεγραμμένας ἐν⁵⁰ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἐάν τις ¹⁹
ἀφαιρῆ⁵¹ ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου⁵² τῆς προφητείας
ταύτης, ἀφαιρήσει⁵³ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ βίβλου⁵⁴
τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ⁵⁵ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, καὶ⁵⁶ τῶν
γεγραμμένων ἐν⁵⁷ βιβλίῳ τούτῳ. Λέγει ὁ μαρτυρῶν ²⁰

²⁸ δικαιοσύνην ποιησάτω LTr. ²⁹ — Καὶ LTr.

³¹ ἐστὶν αὐτοῦ LTr.

³² — εἰμι LTr.

³³ ἄλφα

(at ω) LTr.

³⁴ πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος L, ὁ
πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος T, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,
ἀρχὴ καὶ τέλος T.

³⁵ πλύνοντες τὰς στολάς αὐτῶν LTr.

³⁶ — δὲ LTr.

³⁷ — ὁ LTr.

* ποιῶν καὶ φιλῶν T.

³⁸ ἐν LTr

marg.

³⁹ — τοῦ LTr.

⁴⁰ Δαβὶδ LTr.

⁴¹ — καὶ TTr.

⁴² ὁ πρωῖνός LTr.

⁴³ Ἐρχου LTr.

⁴⁴ ἐρχέσθω LTr.

⁴⁵ — καὶ LTr.

⁴⁶ λαβέτω LTr.

⁴⁷ Μαρτυρῶ ἐγὼ LTr.

⁴⁸ + τῷ LTr.

⁴⁹ ἐπιθῆ ἐπ' αὐτὰ LTr.

† ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς T.

⁵⁰ + τῷ LTr.

⁵¹ ἀφέλη LTr.

⁵² τοῦ βιβλίου LTr.

⁵³ ἀφέλει LTr.

⁵⁴ τοῦ ξύλου LTr.

⁵⁵ — ἐκ LTr.

⁵⁶ — καὶ

LTr.

⁵⁷ + τῷ LTr.

ταῦτα, “Ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν.” Ναί⁵⁸, ἔρχου,
Κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν⁵⁹ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁶⁰ μετὰ
πάντων ὑμῶν. Ἀμήν⁶¹.

⁵⁸ καὶ B, — Ναὶ (ταχύ· ἀμήν.) LTTT. ⁵⁹ — ἡμῶν LTTT.

στοῦ LTTT.

⁶¹ πάντων LT, τῶν ἀγίων. TT.

⁶⁰ — Χρι-

ΤΕΛΟΣ.

MONITUM.

*In errorum typographicorum tabulâ Stephanicæ editioni
1550 suffixâ, hæc sunt notanda.*

*Ad fin. Matthæi addere vult: Τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέ-
λιον ἐγράφη ἐν στίχοις βφιδ, κεφαλαίσι τνε.*

*Johan. xvi. 33 ἔχετε legere videtur pro ἔξετε, quo ex fonte
manavit ἔξετε apud BE &c.*

*Ad fin. Johan. addere vult: Τοὺς τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγ-
ελίου στίχους ἐν τοῖς ἡμετέροις οὐχ εὔρομεν ἀντιγράφοις.*

*Ad fin. subscriptionis Epist. ad Romanos addit Ἐν στί-
χοις λκ.*

*γεννεὰν Matth. xxiii. 36, λαθέντες Act. iii. 11, praeunte
Stephano, taciti correximus.*

*Postremo, cum Stephano ἐπιτοαντὸ legimus Act. i. 15; ii. 1,
44; iii. 1: ἐπὶ τὸ αὐτὸ Act. iv. 26; 1 Cor. xiv. 23.*